

Karl May

A bosszú

A WINNETOU FOLYTATÁSA

Fordította: Hegedüs Arthur

TARTALOM

I. FEJEZET

**Thick anyónál.
Schahko Matto**

II. FEJEZET.

Kolma Puschi

III. FEJEZET.

Kui-Erant-Yuawban.

IV. FEJEZET.

A Devils-Headon.

I. FEJEZET

Thick anyónál.

Jefferson-City, Missouri állam fővárosa és egyben County Cola legjelentékenyebb helysége, a Missouri jobb partján bájos magaslaton fekszik, ahonnan nagyon szép kilátás nyílik az előtte hömpölygő folyóra és az azon uralkodó nyüzsgés-mozgásra. A városnak akkoriban sokkal kevesebb lakosa volt, mint ma, de mindamellett tekintélyessé avatta fekvése és az a körülmény, hogy itt tartották a kerületi törvényszék rendes üléseit. Több nagy szállodája is volt, hol jó pénzért tűrhető lakást és ehető ételt kapott az utas, de én lemondtam róla, hogy ezek egyikében szálljak meg, először is, mert nem szeretem a szállodai életet, hanem inkább oda megyek, ahol az embereket a maguk eredetiségében ismerhetem meg, másodszor pedig, mert volt itt egy hely, hol sokkal kevesebb pénzért nagyon jó lakás és pompás ellátás volt kapható. A Firestreet 15. szám alatt volt ez, Thick anyónál, az óceántól a mexikói öböl és Bostontól San Franciskóig közismert Boardinghouseban, mely mellett bizonyára egyetlen valódi westmann sem haladt el anélkül, ha egyszer Jefferson-Citybe került, hogy be ne tért volna hosszabb, vagy rövidebb ideig tartó „drink”-re és hogy meghallgassa a történeteket, melyek a jelenlevő vendégek, trapperek és squarterek körében egymást pergették. Thick anyó üzlete mint olyan hely volt ismeretes, hol ily módon meg lehet ismerni a vad Nyugatot, anélkül, hogy a „dark and bloody prounds”-ot magát fel kellene keresni.

Este volt, mikor beléptem az ivószobába, ahol még sohasem jártam. Lovamat és fegyvereimet egy, a folyó mentén felfelé fekvő farmban hagytam, hol Winnetou meg szándékozott várni engem. Ő nem szeretett a városban lakni és az utcákon lődörögni, ezért maradt tehát néhány napra vidéken. Nekem a városban különböző vásárolni valóim voltak, azonkívül rendkívül elnyűtt ruházatomnak is szüksége volt némi, sőt jobban mondva alapos javításra, különösen magasszáru csizmámnak, mely több helyen nagyon „nyiltszívű” lett és korábbi engedelmességét olyannyira elvesztette, hogy bármennyiszer fel is rángattam szarait egészen a csipőmíg minduntalan megint visszacsuszott a bokámra.

Rövid városi tartózkodásomat egyben arra akartam felhasználni, hogy kérdezősködjem Old Surehand után. Mikor elválásunk alkalmával megkérdeztem tőle, hogy viszontláthatnám-e talán és mikor, és hol, nem volt képes erre nekem határozott választ adni, hanem így szólt:

- Ha netalán egyszer Missuriba, Jefferson-Citybe kerül, menjen el Wallace és társa bank-üzletébe, hol meg fogja tudni, hogy akkortájt merre vagyok.

Most itt voltam és természetesen nem akartam elmulasztani ezt az alkalmat, hogy fel ne keressem Wallace és társát.

Mint mondtam, este volt, mikor beléptem Thick anyóhoz. Hosszu és meglehetősen széles helyiséget láttam magam előtt, melyet több lámpa fényesen megvilágított. Mintegy husz asztal volt benne, melyeknek fele el volt foglalva, még pedig nagyon vegyes társaságtól, amennyire a rendkívül sűrű dohányfüst dacára azonnal észrevettem. Volt itt néhány finoman öltözött gentleman - a papirkézeliük messze kikandikáltak a kabátujjuk alól, a cylinder lehuzva a tarkóig, a bőrcipőbe bújtatott lábak az asztalon; mindenféle fajta és színű trapper és squatter a legleirhatatlanabb öltönyökben; színes emberek a legfeketebb feketétől a világos szürkés barnáig, gyapjas, göndör és sima hajjal, duzzadt és keskeny ajakkal, tömpe néger- vagy többé-kevésbé kaukázusi metszésű orral; tutajosok és hajóslegények, magasra huzott csizmaszárral

és övükben csillogó kés az alattomos revolver mellett; félvér indiánok és mindenféle lehető és lehetetlen fajta és színezetű félvérek.

Köztük lebegett ide-oda a termes, tiszteletreméltó Thick anyó és fürge ügyességgel gondoskodott róla, hogy egyik vendége se szenvedjen hiányt semmiben. Mindenkit ismert, nevükön szólította őket, egyikre barátságos pillantást vetett, a másikat, ki harcrakésznek látszott, titkon megfenyegette az ujjával. Mikor leültem, hozzám is odajött és megkérdezte, hogy mit rendelek.

- Kaphatnék egy pohár sört, Thick anyó? - kérdeztem.

- Yes, - bólintott, még pedig nagyon jól. Szeretem, ha vendégeim sört isznak; jobb, egészségesebb és tisztességesebb is, mint a brandy, ami gyakran felhevíti a fejet. Ön valószínűleg német, Sir?

- Yes.

- Gondoltam, miután sört rendel. A németek mindig sört isznak és okosak, hogy így cselekszenek. Ön nem volt még nálam?

- Nem, de ma szeretném igénybe venni a vendégszeretetét. Volna egy jó ágya?

- Az én ágyaim mind jók!

Fürkésző szemekkel végigmért. Ugylátszik, hogy arcom jobban tetszett neki, mint többi külsőm, mert még hozzátette:

- Ugylátszik, már régen nem váltott tiszta ruhát, de jó szemei vannak. Olcsón akar lakni?

Ez annyit jelentett, hogy meg akarom-e osztani az ágyat mással.

- Nem, - feleltem. - Sőt nagyon szeretném, ha nem kellene a közös teremben aludnom, hanem külön szobát kaphatnék. Fizetőképes vagyok rossz ruhám dacára is.

- Elhiszem, Sir. Külön szobát kap. Ha pedig éhes lenne, itt van az étlap.

Odanyújtotta és elment, hogy a sört hozza. A jó asszony teljesen egy nagyon értelmes, barátságos és gondos háziasszony benyomását keltette, akinek az a boldogsága, ha meglegedést lát maga körül. A helyiség berendezését is nagyon otthonosnak találtam; inkább németnek lehetett volna nevezni, mint amerikaiak.

Az egyik üres asztalnál foglaltam helyet, mely egy hosszú asztal szomszédságában állott, melyet az utolsó helyig elfoglaltak a vendégek. Volt köztük néhány ur, kikről az első pillantásra látni lehetett, hogy valódi gentlemanek, valószínűleg városi lakosok és Thick anyó törzsvendégei, de voltak mellettük olyan fajta alakok is, amilyeneket az előbb irtam le. Ezek az emberek, mikor beléptem és tőlük nem messze telepedtem le, félbeszakították nagyon élénk társalgásukat, hogy engem vegyenek szemügyre; de ez csak addig tartott, míg Thick anyó beszélt velem; azután ugylátszik belátták, hogy nem vagyok az ő figyelmükre méltó tárgy és az, ki utoljára beszélt, újból felvette elbeszélésének elejtett fonalát.

Midőn az elbeszélő, aki Treskow detektív volt, befejezte mondanivalóját, új vendégek jöttek. Hat személy volt, kik lármásan léptek be és meglátszott rajtuk, hogy a szeszből többet élveztek, mint amennyit elbirtak viselni. Ülőhely után néztek és habár volt elég üres hely, jobbnak tartották az én asztalomnál leülni.

Legszívesebben fölálltam volna, de ezt ők bizonyára sértésnek vették volna és mivel nem akartam civódásra alkalmat adni, ülve maradtam. Brandyt kívántak és kaptak is, de Thick anyó úgy szolgálta ki őket, hogy látható volt: jobb szerette volna, ha ez emberek elmennek, minthogy jöttek.

A város lakói nem lehettek, mert késeik és revolvereik mellett puskát is hoztak magukkal. Csavargóknak néztek ki. Valósággal gőzölgött belőlük a pálinka és nekem nagy megérőltetésembe került velük egy asztalnál kibírni.

Nagyhangon kiabáltak, oly lármát csaptak és oly szakadatlanul beszéltek, hogy más vendégek társalgásából semmit sem lehetett hallani. A nyugalom és kedélyesség, mely az előbb uralkodott, eltűnt.

A leghangosabb volt közöttük egy izmos, otromba termetű legény, kinek valóságos bulldog arca volt. Ugy nézett ki, mintha tagjait és arcvonásait fából faragták volna. Ugy lépett föl, mint a többiek vezére és mindenesetre észre lehetett venni, hogy a maguk módja szerint bizonyos respektussal viseltettek iránta.

Hőstettekről beszéltek, melyeket véghez vittek és ismét végre szándékoztak hajtani, vagyorról, melyet szereztek és elverték és mindenesetre újból meg fognak szerezni; egyik poharat a másik után üritgették és amikor Thick anyó figyelmeztette őket, hogy csendesebben mulassanak, gorombáskodtak és fenyegetőztek, hogy a söntést elfoglalják és maguk szolgálják ki magukat.

- Ezt kikérném magamnak - felelte a bátor vendéglősné. - Itt fekszik egy revolver és az elsőt, ki az én tulajdonomhoz nyul, lelövöm!

- Te? - kérdezé nevetve a bulldogarcu.

- Igen, én!

- Ne tedd magad nevetségessé! Ily kezekbe varrótű való és nem revolver. Azt hiszed, hogy minket megijesztesz?

- Hogy mit hiszek, mit nem, az nem tartozik reátok. Semmiesetre sem vagyok az az ember, aki fél és ha segítségre volna szükségem, elég gentleman van itt, kik egy védtelen gazdasszonyt oltalmukba vennének!

- Elég gentleman? - ismételte az asszony szavait gunyosan, miközben felállott a székéről és kihívó tekintettel körülnézett. - Hát jöjjenek ide és próbálják meg, ki huzza a rövidebbet, ők vagy én!

Senki sem szólt egy szót sem, természetesen én sem. Ugy látszik, hogy részemről ellenállásra nem számított, mert mind a többire nézett, de rám nem. Talán az én nyugodt arcom oly szelidnek tűnt föl előtte, hogy nem tartá érdemesnek engem is hozzájuk számítani. Mert én azokhoz az emberekhez tartozom, kiknek az arcvonásai akkor öltenek nagyon szerény kifejezést, mikor belül zakatol az indulat. Egy valaki, aki magát nagy lélekbuvárnak tartotta, ezt nekem a következőkép magyarázta meg: Ha a szellem befelé huzódik, az arcnak kívül bamba kinézése van, ez önként értetődik.

Midőn a bulldog látta, hogy kihívására senki sem felel, még merészebb lett, mint előbb.

- Gondoltam, hogy senki sem mer! - mondá nevetve. Szeretném is látni, ki merne Spencer Tobyval kikezdeni. Kitekerném a nyakát! Mert Toby Spencer az én nevem és aki tudni akarja, hogy milyen legény ez a Toby, hadd jöjjön!

Kinyújtá ökölbe szorított kezeit és kihívó tekintettel körülnézett. Félelem volt-e az ok, vagy csak az undor ez ember iránt, nem tudom, de most sem mozdult senki. Ekkor még hangozabban kacagott, mint előbb és felkiáltott:

- Látjátok, fiuk, hogy mindenkinek inába száll a bátorsága, ha Toby Spencer csak egyet szól. Valóban nincs közöttük egyetlen egy sem, ki merne még mukkanni is. És ezek gentlemennek tartják magukat!

Ekkor felállott az egyik, épen az, ki az előbb egy történetet mesélt el és magát Tim Kronernek, a Colorado-embernek adta ki. Mindenesetre nem a tulajdonképpeni bátorság, hanem csak az a szándék, hogy magát derék legénynek tüntesse föl, sarkalta arra, hogy szóljon. Egy pár lépésnyire közelebb jött és így szólott:

- Ön nagyon csalódik, Toby Spencer, ha azt hiszi, hogy senki sem találkozik, ki Önnel megmérkőznék. Ez talán illik az összes jelenlévőkre, de rám nem!

- Tehát önre nem?

- Ugy-ugy! - felelte a Rowdy megvető hangon.

- Hát akkor miért állott ön meg, ha olyan bátor? Miért nem jön közelebb?

- Már megyek! - mondá a másik, miközben néhány lassu lépést tett előre és ismét megállott. De hangja már nem volt oly bizakodó, mint előbb.

Minthogy Toby Spencer is egy kissé előbbre jött, egészen csekély távolságban voltak egymástól.

- W e l l ! Tehát Ön az az ember, ki nem fél? - kérdezte az utóbbi. Egy ilyen legényke, kit egy ujjammal fellökök! De valóban szeretném tudni, mielőtt megteszem, hogy minek hívják!

- Megtudhatja. Nevem Tim Kroner.

- Tim Kroner? Igen híres nevet vett magára!

- Magamra vettem? Ez az én nevem!

- Azt mondja másnak, de nem nekem!

- Ez az én nevem, mondom Önnel!

- Hm! Talán lehetséges, hogy Önt így hívják, de csak nem állítja, hogy ön a Colorado-ember?

- Éppen ezt állítom!

- Teringettét, hogy jut hozzá egy ily tengeri nyul, mint amilyen ön, hogy egy oroszán nevével ékeskedjék! Mondom Önnel, hogy e név nem az öné, hogy Ön csalo!

- Ohó! Csalo? Ügyeljen a nyelvére. Sir! Mindenki tudja, hogy a Colorado-ember nem türi, hogy vele így beszéljenek! Bebizonyítsam?

- Kölyök, bizonyítsd be!

E felhívásra Spencer két fenyegető lépést tett feléje, ő ép oly óvatosan hátrált vissza és így felelt:

- Ez nem szükséges. Amit az egész világ tud, azt nem kell bebizonyitanom!

- Voltaképpen helyes, mert a valódi Tim Kroner, olyan legény, kinek véres a torka; de mivel te nem vagy a valódi Tim Kroner, meg kell mutatnod, hogy bátorságod fölér az enyémmel. Tehát, g o o n !

Ismét két lépést tett előre.

- Nos, állj meg, te szájhős! Miért hátrálsz? Ez az ember adja ki magát a Colorado-nak, kit ugy ismerek, mint magamat! Ezt a gögöt le kell hűteni. Tehát állj veszteg, fogj hozzá, különben a falra szegezlek, hogy rája tapadsz! Ismét előre ment, az ál Tim Kroner most is hátrált, míg az önvédelmet szájára bizta:

- Én vagyok a valódi Colorado! Ha más adja ki annak magát helyettem, az hazug.

- P s h a w! Szeretném látni azt az okos embert, akinek eszébe jutna, magát helyetted kiadni! Ha azt hitted, hogy csak erre a névre volt szükség, hogy engem visszariassz, nemcsak tévedtél, hanem elszámítottad magad, éppen az ellenkező eredményre jutottál: Egy kissé magasabbra foglak felakasztani, hogy az emberek lássák, hogy te milyen híres és bátor Colorado-Tim vagy, jer hát legénykém csak ide hozzám!

A vállára két villámgyors hatalmas csapást adott, azután a felső karjánál megragadta, magához szorította és a falhoz taszította, majd fölemelte, úgyhogy a gallérjánál fogva az egyik ruha-fogason fennakadt. Ez nem közönséges erőmutatvány volt, melyet úgy hajtott végre, hogy a legkisebb erőfeszítés sem látszott meg rajta. A másik, midőn a falon függött, elkezdett kiabálni, rugkapálózni, ami az ő hosszú, vézna alakjához furcsán hatott, amíg végre a bivalybőr kabátjának a gallérja leszakadt és ő a földre zuhant. Spencer torkaszakadtából kacagott, társai együtt kacagtak vele és még a többiek sem tudták megőrizni komolyságukat, habár a Rowdyban nem telt kedvök. Ez még egyszer nevetve nézte végig, amíg a Colorado-ember csöndesen visszatért helyére, úgy látszott, hogy békés hangulatba csapott át, mert a további kihívástól tartózkodott és ismét leült, hogy pajtásaival lármás társalgásukat folytassák. Ekkor az a nagy szerencse ért, hogy végre figyelmére méltatott. Kíváncsian szegezte rá szemét és azután ezt a különös kérdést intézte hozzám:

- Ön is oly Colorado-ember, mint az ott la, hej?

- Nem hiszem, Sir, - feleltem nyugodtan.

Mindenki elhallgatott az asztalnál, hogy hallja, mi fog jönni. Talán ismét csak nevetni való.

- Tehát nem? - folytatta. Ugy látom, hogy ön nem hős!

- Annak adom-e ki magam? Én nem ékeskedem idegen tollakkal.

- Ez az ön szerencséje, mert különben Önt is szegre akasztanám!

Mínthogy erre hallgattam, ismét rám támad:

- Vagy nem hiszi?

- Hm! Szívesen elhiszem.

- Komolyan? Mert Toby Spencer nem az az ember, akivel tréfálni lehet!

Világos volt, hogy belém akart kötni. Láttam az aggódó tekintetet, melyet Thick anyó vetett rám és megtettem neki a szivességet, hogy igen udvariasan feleltem:

- Erről meg vagyok győződve, Sir. Akinek olyan testi ereje van, hogy egy olyan hosszú embert, mint az ott, szegre akasszon, annak nincs szüksége arra, hogy megengedje, hogy vele tréfálkozzanak.

Az ő böszön rám irányzott tekintete megszeliült és arca majdnem barátságos képet öltött, midőn békés hangon mondá:

- Igaza van, Sir! Ön ugylátszik nem oktalan ember. Lenne szives nekem megmondani, miféle foglalkozása van?
- Hm! Voltaképpen semmi.
- Hogy érti ezt?
- Mert most jelenleg nincs semmi foglalkozásom.
- Talán munkaszünete van?
- Yes.
- És sok ideje van?
- Nagyon sok.
- De mit csinál ön akkor, ha dolgozik? Valamivel csak foglalkozik. Vagy nem?
- Természetesen!
- És mivel?
- Különböző pályákon tettem kísérletet.
- És semmire se vitte?
- Fájdalom!
- Mi volt legutoljára?
- Legutoljára a prairien voltam.
- A prairien? Tehát vadász?
- Ilyesmi.
- Tud-e löni?
- Tűrhetően.
- És lovagolni?
- Ugy, hogy éppen nem esem le a lóról.
- Ugylátszik, hogy Ön aggodalmas természet.
- Valóban?
- Hm! Az a viszonyoktól függ. Bátorságot akkor kell mutatni, ha szükség van rá. Különben csak kérdés.
- Nagyon helyes! Hallja, Ön kezd nekem tetszeni. Ön egy szerény boy, kit lehet használni. Nem nagy westmann, azt látja az ember, ha csak önre néz, de ha tudnám, hogy nem Greenhorn, akkor - - -
- Akkor - - -? - kérdeztem én, mert a mondatát nem fejezte be.
- Azt kérdeném, hogy van-e kedve velünk jönni?
- Hová?
- Nyugatra.
- Az igen nagy. Jobb szeretnék egy bizonyos vidéket hallani.
- Megmondhatom Önnek. Tehát van ideje és nem tartja vissza semmi?

- Semmi.
 - Mondja, akar-e velünk tartani?
 - Mielőtt megmondhatnám, tudni szeretném, hová megy Ön és ott mivel akar foglalkozni?
 - W e l l, ez is helyes és okos beszéd. Egy kissé fel akarunk menni a Coloradon, körülbelül a San Louis parkig. Volt-e ön ott valaha?
 - Igen!
 - Mit? Olyan messzire? Ezt nem tettem fel önről! Ismerős-e önnek a f o a m - c a s c a d e¹ vidéke?
 - Nem.
 - Ugy! Mi oda akarunk menni. Ott fenn a parkban az újabb időben akkora mennyiségű aranyat találtak, hogy az alkalmat nem szabad elszalasztani.
 - Ásni akarnak?
 - Hm - - - i - gen! - mondá vontatottan.
 - És ha nem találunk?
 - Akkor találunk más egyebet, - felelte jellemző vállvonogatással. - Nem okvetlenül kell D i g g e r-nek lenni, hogy az aranyásóhelyen valamit keressen.
- Nem volt eszeágában sem, hogy világosan fejezze ki magát; de én mégis tudtam, hogy mire gondolt. Aratni akart ott, ahol nem vetett.
- Hogy semmit sem találunk, azzal ne gondoljon, - folytatta, hogy kedvet csináljon. Nagyon komolyan foglalkozott azzal, hogy engem maga mellé vegyen, mert minél számosabb volt a társaság, annál jobb üzleteket csinálhattak és engem oly embernek tartott, kit kihasználhat, azután elűzhet, vagy még rosszabbat is tehet velem! - Mi mindnyájan meg vagyunk győződve, hogy jó zsákmányunk lesz, mert van egy oly emberünk, ki ért hozzá.
 - Egy geológ?
 - Több, mint geológ; mindenféle ismerete és tapasztalata van, amelyek az aranyásásnál szükségesek. Ön nem fog ebben kételkedni, ha megmondom, hogy ez egy legmagasabb rangú tiszt, t. i. tábornok.
 - Tábornok? - kérdeztem én, kinek egy gondolata támadt. - Hogy hívják ezt a gentlemant?
 - Douglasnak. Sok csatában vett részt és azután a hegyek közt sok tudományos kutatást végzett, melyeknek eredménye az a meggyőződés, hogy mi sok, nagyon sok aranyat fogunk találni. Nos, van-e kedve?
 - Nem, Sir, semmi kedvem nincs, - feleltem.
 - Miért nincs?
 - Nagyon egyszerű, mert ez a dolog nekem nem tetszik.
 - És miért nem tetszik?
- Előbbi barátságos arcvonásai mind jobban elborultak és végre fenyegető kifejezést nyertek.

¹ Habzó zuhatag.

- Mert nincsen izlésem szerint.
- Milyen izlése van önnek, Sir?
- Olyan, mely a tisztességgel párosul.

Ekkor felugrott és rám ordított:

- Ezer ördög! Talán azt akarja mondani, hogy én nem vagyok becsületes?

A többi vendégek közül is fölálltak egyesek. Pontosan akarták látni a jelenetet, melynek most okvetlenül be kellett következnie.

- Nekem ép oly kevésbé kell törődnöm az Ön becsületességével, mint ahogy önnek az én izlésemmel, - feleltem, miközben nyugodtan ülve maradtam, de őt élesen szemmel tartottam. Egymással semmi közünk és hagyjunk egymásnak békét!

- Békét? Ezt ne képzelje magának. Ön engem megsértett és pedig oly mértékben, hogy meg kell Önnek mutatnom, hogy voltaképpen ki Toby Spencer.

- Azt nem kell Önnek megmutatni.

- Ugy? Már azt hiszem, tudja!

- Igen.

- Nos, ki vagyok hát én?

- Ugyanaz, aki én, tudniillik vendég Thick anyónál és mint vendégnek illendő módon kell viselkednie, ha azt akarja, hogy vele is illendően bánjanak.

- Ah! És mint akar Ön velem bánni?

- Ugy, ahogy ön azt megérdemli. Én Önt nem kértem arra, hogy mellém üljön; volt elég más hely. Azt sem kívántam Öntől, hogy velem beszéljen. És midőn Ön bevont engem a társalgásba, udvariasan és tárgyilagosan feleltem. Az Ön tervei és szándékai nekem teljesen közönyösek; de mivel megkérdezte tőlem, hogy akarok-e önökkel menni Coloradoba, nyugodtan megmondottam, hogy nincs kedvem. Nem értem, hogy ez miért hozta ki a sodrából!

- Ön becsületről beszélt, Boy! Ezt nem tűröm!

- Nem? Hm! Azt hiszem, hogy egy tisztességes ember nyugodtan hallja, ha a tisztességről beszélnek, anélkül, hogy dühbe guruljon.

- Ember, ügyeljen! Ez ismét sértés, melyet én majd erősen...

A gazdasszony félbeszakítá és nyugalomra intette; ő ellene emelte föl a kezét.

- Thick anyó, ne tegye ki magát veszélynek! - kértem őt. - Én ahhoz vagyok szokva, hogy gondoskodom magamról és saját magam szoktam megvédeni magamat.

Ez a Rowdyt még nagyobb haragra lobbantotta. Rám kiáltott:

- Magad véded meg magadat? Nos, véd meg! Nesze, a sértésért!

Az öklével egy csapást mért rám; erre el voltam készülve. Nyomban kezembe ragadtam a söröskancsót és kifogtam az ütést. Ahelyett, hogy engem ért volna, a korsó üvege fogta föl, mely izzé-porrá törött. Egyszersmind fölugrottam és öklömet oly erővel taszítottam alulról az álla alá, hogy bármily erős és nehéz is volt, csak úgy röpült, magával rántotta az asztalt, több széket s a földre zuhant.

Ezt elintéztem és most szemeimet az ő társaira szegeztem, mert az bizonyos volt, hogy ezek az ő bukását megbosszulják. Azonnal rámrontottak nagy rivalgással. Két ökölcsapásra kettő újra röpült, az egyik jobbra és a másik balra. A harmadiknak mindkét öklömmel a gyomrának estem, úgyhogy az italtól felpuffadt teste összeroppant. A két utolsó megriadva hátrált meg.

De most Spencer ismét összeszedte magát. Keze vérzett az üvegszilánkoktól és még több vér folyt a szájából; ugyanis az én ökölcsapásomra a nyelvébe harapott. A vért rám hányva, ordítá:

- Kutya, ez lesz a halálad! Egy ilyen fickó, ki azt sem tudja, hogy mi a foglalkozása, merészel Toby Spencerrel kikezdeni! Most én...

- Megállj! El a kezét az övtől! - szakítám félbe, mert a revolver után kapott, egyidőben én is kivontam a magam revolverét és a csövét reá irányoztam.

- Nem, a kezét az övbe! - mondá tajtékozós dühvel. - Az én golyóm téged...

- Mégegyszer, el a fegyverrel, különben lövök, - vágtam ismét szavába.

Mégis felvonta revolverét. Én a kezére céloztam; felordított, fegyverét elereszté s a revolver a földre hullott.

- Föl a kezekkel! Tüstént föl minden kezét, föl! Aki nem engedelmeskedik, golyót kap! - parancsoltam.

„Föl a kezekkel!” nyugaton veszélyes jelszó. Aki legelőbb ragadja kezébe a fegyvert, az előnyben van. Hogy magát megmentse, nem kimélheti az ellenfelét. Hogyha „Föl a kezekkel!”-t parancsol és azonnal nem engedelmeskednek, akkor föltétlenül lő. Ezt tudja mindenki. Ezt a hat személy is tudta; én az első után mégegyszer céloztam a revolverrel és meg kellett győződniük, hogy fenyegetésemet végrehajtom. Kényszerhelyzetben voltam és minden jog és igazság szerint lőhettem; ezért alig adtam ki a parancsot, tiz kar emelkedett a magasba; a Toby Spenceréi is. Őket a revolver csöve alatt tartva, figyelmeztettem:

- Tartsátok föl kezeiteket, míg készen leszünk egymással; még tizenegy golyóm van. Mint áll itt most Toby Spencer, a híres, a nagy hős? Most nem egy ál Colorado-emberrel van dolga és belátja, hogy értem a mesterségemet. Thick anyó szedje el a fickóktól a fegyvereket, a revolvért, a kést és zárja el! Holnap korán utána küldhetnek, vagy maguk eljöhetnek, hogy elvigyék. Kutassa föl zsebeikben, mennyi pénzük van. Ebből levonja a számlai tartozást és az üveg árát, melyet Spencer széttört, azután elmehetnek.

Thick anyó gyorsan eljár az utasítás teljesítésében és tulajdonképp kómikus dolog volt látni, mint állott a hat ember fölemelt karokkal az asztal körül és nem mertek moccanni sem. Hogy milyen fajta emberek voltak ezek, azt megmutatta az a gazdagság, mellyel birtak. Összevéve csak néhány centtel volt több pénzük, mint a mekkorára rugott a számlájuk. Midőn a gazdasszony ezt a pénzt bezsebelte, így szóltam:

- Most nyissa föl az ajtót, Thick anyó; kimehetnek. Künn leereszthetik kezüket, de előbb nem, mert az utolsó percben is lövök.

Az ajtót fölnyitották.

- Ki veletek. Most tudjátok, hogy én aggodalmaskodó természet vagyok-e, vagy sem!

Magasra emelt kezekkel egyenkint vonultak ki. Az utolsó Spencer volt. Mielőtt az utolsó lépést megtette, megfordult és félíg ordítva, félíg sziszegve így fenyegetőzött:

- A viszontlátásra! Akkor te emeled föl a karjaidat, te, kutya!

Mikor a gazdasszony az ajtót bezárta mögöttük, revolveremet övembe dugtam, leültem és egy friss pohár sört kértem. Az általános feszültség, mely érezhető volt a vendégek közt, egy leheletre feloldódott. Ezek a jó gentlemanek nem így képzeltek el a végét. Midőn Thick anyó nekem elhozta a sört, kezét adott és így szólt:

- Ismét meg kell önnek köszönnöm, Sir, hogy ezektől az emberektől megszabadított. Mert ki tudja, még mit műveltek volna. És hogy végzett velük! Valóban aggódtam Önért, mikor a dolog megindult. Most természetesen tudom, hogy önnek nincs szüksége egy asszony védelmére. Ön a legjobb szobámat kapja. De ügyeljen ez emberekre! Bizonyára az első alkalommal megrohanják önt.

- Pshaw! Nem félek.

- Ne vegye könnyedén a dolgot! Az ilyen gazemberek nem előlről, de hátba támadnak.

Láttam, hogy kikérdezték őt felőlem, de nem tudott fölvilágosítást adni. Valószínűen szeretnék volna tudni, hogy ki vagyok, de nekem semmi okom sem volt arra, hogy ismeretséget kössek, mely legfeljebb két-három napig tarthatott; tovább nem akartam Jeffersonban maradni. Mikor szobámat megmutattattam magamnak, láttam, hogy Thick anyó megtartotta a szavát; igen jó és tiszta szobát kaptam, amilyent csak kívánhattam és sokkal jobban aludtam, mint képzeltem; mert ha a westmann először alszik zárt helyen, rendesen be sem hunyja a szemét.

A következő napon gondoskodtam arról, hogy külsőleg jobban nézzek ki, azután fölkerestem Wallace et Comp. bankházát, hogy Old Surehand után tudakozódjam. Nagyon kíváncsi voltam arra a viszonyra, amelyben Old Surehand állott e bankházzal és arra a válasza, melyet nekem adnak. Thick anyótól nem kellett messze mennem, mert az üzlet ugyanabban az utcában volt. Mikor az irodában Mr. Wallace után kérdezősködtem, meg kellett magamat neveznem; de mivel nem tudtam, hogy mint állnak a viszonyok, ezt örömet elhallgattam volna. Gyakran jó, ha az embert nem ismerik és nekem sok előnyöm volt hosszú vándorlásom alatt, mit csak annak köszönhettem, hogy nem tudták, ki vagyok.

- Mondják azt Mr. Wallace-nak, hogy én Old Surehandnak ismerőse vagyok - mondtam.

Alig ejtettem ki ajkamon e szavakat, az irodaszemélyzet szeme egyszerre mind felém fordult. A kívánt módon bejelentettek, azután egy szobába vezettek, amelyben egyetlen egy ur ült az íróasztalnál és mikor beléptem, gyorsan fölkel. Egy igen rokonszenves arcú yankee volt. Középkorú lehetett. Tekintetét fürkészve és várakozásteljesen rám irányozta és bemutatta magát:

- Nevem Wallace, Sir.

- Engem Old Shatterhandnak hívnak. Nem tudom, hogy hallotta-e e nevet.

- Gyakran, nagyon gyakran, és olyan formában, hogy csak szerencsémnek tartom, hogy önt láthatom. Legyen szívéből üdvözölve és foglaljon helyet, Mr. Shatterhand! Ön természetesen csak most érkezett Jefferson-Citybe?

- Nem, tegnap óta itt vagyok.

- Hogyan? Anélkül, hogy engem nyomban fölkeresett volna? Hol szállott meg, Sir?

- Thick anyónál, ugyanebben az utcában.

- Ismerem, derék, becsületes asszony, de nem olyan gazdasszony, ki egy oly gentlemant fogadjon, mint Old Shatterhand!

- Nagyon jó lakásom van és egészen meg vagyok vele elégedve.

- Igen, mert ön a szabadban való tartózkodást megszokta bármely időjárás mellett; azért oly szerények az igényei. De ha egyszer civilizált helyen van, ott üdülnie kell és megkivánni, amit csak megkivánhat; ezzel ön tartozik testi-lelki egészségének!

- Éppen az egészség miatt nem akarok nagy különbséget tenni, Sir.

- Lehet! De remélem, hogy meghívásomat elfogadja és itteni tartózkodása alatt nálam fog lakni.

- Bocsássa meg, hogy ezt köszönetem mellett, nem fogadhatom el. Valószínűleg már holnap elutazom; aztán szeretek egészen független lenni és függetlenül cselekedni, mi nem eshetnék meg, ha Önnél laktam. És aztán Mr. Surehandnak tartozom azzal, hogy önnek alkalmatlanságot ne szerezzek.

- Hogyan?

- Ön őt ugy-e jól ismeri?

- Igen.

- Talán nagyon is pontosan?

- Pontosabban, mint bárki más; sőt meg kell önnek őszintén mondanom, rokonok is vagyunk.

- Well! Ő arra kért, hogy ne kutassak az ő viszonyai után. Ha önnél laktam, valószínűen valami nem kerülne el figyelmemet, vagy valamit eltalálnék, amit tudnom nem szükséges.

- Hm! - bólintott fejével gondolkodóan. - Ezt az okot és azt, amit az ön függetlenségéről felhozott, el kell fogadnom. Tehát nem erőltetem a dolgot; de szívesen, nagyon szívesen látnám; ezt önnek őszintén meg kell mondanom.

- Köszönöm, Mr. Wallace! Látogatásomnak egyetlen célja, megkérdezni, tudja-e Ön, hogy ő most körülbelül, hol tartózkodik?

- A parkokba ment föl.

- Melyikbe?

- Legközelebb a San Louis-ba.

- Ah! Mikor ment el innét?

- Csak három napja.

- Akkor utolérem.

- Ön föl akar menni? Ön hozzá akar menni?

- Igen. Winnetou velem lovagol.

- Winnetou is? Ennek örülök; ennek nagyon örülök! Mindig oly nagy gondban vagyunk miatta; az okokat nem mondhatom meg. Ha két oly férfit tudunk mellette, nyugodtabbak lehetünk, ön egyszer már megmenté az életét; ezért köszönöm, hogy...

- Oh, kérem! - háritám el a dicséretet. - Én, mint mondtam, nem akarok a titkaiba hatolni, de talán azért megtudhatnám, hogy ő akkor Fort Terralban megtalálta-e Dan Etterst, akit keresett?

- Nem. Etters nem volt ott.

- Tehát ez a generális hazugsága volt!

- Igen.

Ebben a percben egy őrök bejött és egy papírost mutatott be azzal a kérdéssel, hogy lehet-e azt honorálni.

- Egy cheque ötezer dollárról Gray és Word aláírással, Little Rockból - olvassa Wallace. - Jó és ki kell fizetni.

Az őrök eltávozott. Kevés idő múlva egy ember ment el az ablak előtt; én láttam őt és a bankár is.

- Egek! - kiáltottam föl. - Ez a tábornok volt!

- Hogyan? Azt a tábornokot érte, ki Old Surehandot oly felesleges módon Fort Terralbe küldötte?

- Igen.

- Ő itt ment el, tehát az én hivatalomban kellett lennie. Engedje meg, hogy utána tudakozódjam, hogy mit akart?

- S nekem látnom kell, hogy hová megy!

Kisiettem, de eltűnt. A legközelebbi keresztutig mentem, de ott sem láttam. Ez nem okozott nekem csalódást, mert vele többet semmi dolgom nem volt. Csak magam kellett óvnom, hogyha megpillant, orvul meg ne támadjon. Mikor Wallacehoz visszatértem, megtudtam tőle, hogy a tábornok volt, ki a cheque-t bemutatta. Természetesen, őt senki sem ismerte.

Wallace meghívott reggelire, ha már nem akarok nála fogadni el szállást. Az övéi úgy fogadtak, hogy indítva érzem magam egész ebédig ott maradni és mikor ezen is túl voltunk, oly sokáig tartóztattak vissza, hogy már majdnem a souper-t is szolgálták. Tehát kilenc óra volt, mikor Thick anyóhoz visszavonultam. Előbb Wallacenak meg kellett ígérnem, hogy őt, ha csak lehetséges, elutazásom előtt még egyszer meglátogatam.

A gazdasszony zsémbes hangulatban volt hosszú kimaradásomért. Megvallotta, hogy számomra valami különös dolgot sült, de azt, mert én nem jöttem, Mr. Treskow ette meg. A tegnapi vendégek ismét ott voltak és olyan társalgás folyt, mely a tegnapihoz nagyon hasonlított.

Kérdőzködéseimre megtudtam, hogy Toby Spencer elmenetelem után az elkobzott fegyvereket elvitette. Oly állást foglaltam el, hogy a bejáratot megfigyelhettem; ezért én voltam az első, ki két férfit láttam belépni, kikre irányult a jelenlévők tekintete. Külső megjelenésük is nagyon alkalmas volt arra, hogy a legnagyobb figyelmet ébressze.

Az egyik zömök kisdud ember volt, a másik hosszú, vékony. A zömök kisdud embernek szakálltalan napbarnított arca volt, a hosszú, vékony ember arcát szintén megfogta a nap, sőt úgy kiszáritotta, hogy a szakáll, melyet viselt, néhány szál szőrből állott, mely az arcán, az állán egész a melléig lógott alá, mintha a moly ette és ritkította volna meg.

Ha e férfiak személyisége első látásra is elárulta, hogy nem közönséges emberek, a mód, ahogy öltözködtek, kétszeresen feltűnő volt. Ugyanis tetőtől talpig csiz-zöld öltözetben voltak. Rövid, széles csiz-zöld kabát, rövid, széles csiz-zöld nadrág, csiz-zöld térdharisnya, csiz-zöld nyakravaló, csiz-zöld keztyű, csiz-zöld sapka elől és hátul karimával, a keleti sisakok módjára. Még csak a monokli hiányzott, hogy a már gigerlik feltalálói és képviselőiként tünjenek föl; hozzá még a kezükben két csiz-zöld esernyő.

Természetesen minden tekintet rájuk irányult. Én fölismertem őket öltözetük ellenére, mely inkább maskarának volt mondható és mivel azt a tréfát akartam megcsinálni, hogy őket meglepjem, a székekkel elfordultam úgy, hogy arcomat nem láthatták. Eszükbe se jutott,

hogy köszönjenek. Oly uraknak képzelték magukat, hogy nem tartották szükségesnek ennyire leereszkedni. Azt sem tartották szükségesnek, hogy halkán beszéljenek. Egyszerűen körülnéztek, azután a zömök megállott egy üres asztal előtt és azt kérdezte a vékonytól, aki lassan és óvatosan követte:

- Mit gondolsz, Pitt, öreg Coon, letelepedhetünk-e ennél a négylábu alkotmánynál?

- Ha úgy gondolsz, hogy ez nekünk megfelel, semmi ellenvetésem sincs, öreg Dick, - felelte a hosszú.

- Well! Tehát ülünk le ide.

Helyet foglaltak. A vendéglősné hozzájuk lépett és megkérdezte, mit kívánnak.

- Ön ennek a söntésnek vagy fogadónak a gazdasszonya, Madame? - tudakozódott Dick Hammerdull.

- Yes. Talán szállást keresnek nálam, Sir?

- Hogy megszállunk-e vagy nem, az mindegy; már van egy viskónk, ahol lakunk. Mi inni valót tud adni?

- Mindenfajta Brandy. Különösen ajánlhatom az én köményesemet és Carawanjulexemet, mely kitűnő.

- Julex ide, Julex oda, nem iszunk pálinkát. Nincs-e söre?

- Sőt nagyon is jó van.

- No, hozzon két korsóval, de nagy legyen ám!

Megkapták, amit kívántak. Hammerdull fölemelte a korsót és egy huzamba kiürítette. Midőn Pitt Holbers ezt látta, a magáét ő is felhajtotta körömpróbáig.

- Mit gondolsz, Pitt, töltsünk még egy korsóval?

- Ha úgy gondolsz, hogy nem isszuk le magunkat, nincs semmi ellenvetésem. Jobban ízlik, mint a Savanna-viz.

Megkapták korsóikat és csak azután vettek időt maguknak, hogy szemügyre vegyék a helyiséget és a benne lévő vendégeket. A Dick szeme legelőször a korábbi indián agensen akadt meg, ki éppen úgy, mint a jelenlevő Treskow, mindkettőjüket meglepetve és kíváncsisággal szemlélétek.

- Mennydörgős menykő - kiáltott föl. - Pitt, öreg Coon, nézz csak hátra a hosszú asztal felé. Ismered-e azt a gentlemant, ki ott a szegletben ül és úgy mosolyog ránk, mintha apósai, vagy más rokonai volnánk.

- Ha úgy gondolsz, kedves Dick, hogy én ismerem őt, nincs semmi ellenvetésem.

- Ez nem-e az az agens, aki akkor... Egek! - szakította félbe beszédét, mert szeme most Treskowra esett... - Pitt Holbers, nézz csak még inkább jobbra! Ott ül még valaki, akit te már láttál egyszer. Szállj csak magadba és gondoldj utána!

- Hm! Ha azt gondolsz, hogy ez az a rendőr, ki úgy ellátta Sanderst, igazad van. Mit gondolsz hozzá, megrázzuk-e első két lábukat?

- Hogy mit gondolok, mit nem, az egyre megy, de meg kell ráznunk. Jer, öreg Coon!

Az asztalhoz mentek, honnan a két előbb megnevezett örömmel ment eléjük, ők a két westmant nem üdvözölték, mert látni akarták, hogy fölismerik-e őket. Dick Hammerdull és Pitt Holbers, kikről tegnap kétszer is beszéltek Thick anyó asztalánál. Ez természetesen nagy és öröndetes esemény volt. Mindnyájan, kik az asztalnál ültek, kezet szorítottak velük és magától értetődött, hogy előbbi helyeiket otthagyták és régi meg újabb ismerőseikhez kellett ülniök.

- Éppen tegnap beszéltünk önökről, - mondta Treskow.

- Elbeszéltük akkori élményeinket, nem kell hát önöknek csodálgniok, hogy önök e gentlemaneknek nagyon kedves ismerőseik. Szabad-e tudnunk, mi történt önökkel azután? Nekem New-Yorkban el kellett önöktől válnom, miután a Sanders, a Miss Admirales és társai kivégzésénél résztvettünk.

- Hogy mint ment a mi sorunk? Igen jól, - felelte Hammerdull. - Egyenesen nyugatra mentünk, hol azonnal fölkerestük a mi h i d e - s p o t-unkat.

- Még létezett?

- Yes. Mért ne létezett volna?

- Az Ogellallak miatt, kik azt fölfedezték.

- Az nem ártott semmit, mert mi őket mind lekoncoltuk és társainknak, kiket ott hátrahagytunk, mikor San Franciskó felé indultunk, minden nyomát eltüntettük. Tudja-e ön, hogy akkor San Franciskóban, midőn kikötöttünk, néhányan közülünk a szárazföldön maradtak?

- Igen, jut eszembe.

- Hogy jut eszébe vagy nem, az egyre megy, sőt egészen mindegy; de ezek a férfiak nem maradtak San Franciskóban, hanem a hide-spotba tértek vissza, úgyhogy lovainkat ott találtuk, mikor oda megérkeztünk.

- Az ön kancája is?

- Természetesen. Hejh, ez volt ám az öröm! Az öreg jó állapot oda volt örömeiben, mikor az ő kedves Dick Hammerdullját ismét látta. Winnetou is megtalálta az ő paripáját.

- Tehát ő is önökkel ment föl a hide-spotig?

- Yes.

- Tehát őt ismét megtalálták?

- Yes. Old Shatterhanddal jött hozzánk.

- Old Shatterhand! Őt én is szeretném egyszer látni. Irigylem, hogy Ön ismeri őt.

- Hogy irigyel vagy nem, az mindegy, én is irigylem magam ezért. Mondom önöknek, Meschschurs, ez a legény a talpán! Én magam mindig derék westmannak tartottam és te is magadat, Pitt Holbers, öreg Coon?

- Hm, ha úgy gondolod, kedves Dick, nincs semmi ellenvetésem.

- Igen, valóban így van. Mi mindig azt képzeltük, hogy jeles fickók vagyunk, de ez az Old Shatterhand egészen másra tanított bennünket. Mind az, amit mi tettünk, az hamis és ostoba dolog volt. Ő mindenben egészen más utat követett és amikor és ahol valamihez kezdett, az mindig sikerült. Winnetouval majdnem három hónapig volt velünk és mondhatom, hogy ez alatt az idő alatt tizszer annyi bőrt zsákmányoltunk, mint máskor egy félév alatt. Ez utóbb az eladásnál nagy summa aranyat jövedelmezett. Rövid idővel azután, hogy ők eltávoztak, egy

más westmannt ismertünk meg, ki époly híres volt, mint ők. Nem igaz-e, Pitt Holbers, öreg Coon?

- Ha te Old Surehandot gondolod, nem jut eszembe, hogy neked ne adjak igazat, kedves Dick.

- Igen, Old Surehandot értem. Hallottak-e önök róla, Mesch-schurs?

Mindnyájan igent mondtak e kérdésre és azután ő így folytatta:

- Ez is oly ember, ki teljes tiszteletet érdemel. Fájdalom, az a sajátsága van, hogy egy helyen sem marad sokáig. Ő csak annyi vadat lő, amennyire az életfenntartására szüksége van, tehát őt nem lehet sajátképpen vadászni mondani, habár puskájából soha egy lövést sem hibázott; ő tört sem állít föl; ő aranyat sem keres; nem tudja az ember, hogy miért és mi célból él a vad nyugaton. Alig látta őt az ember, ismét eltűnik. Ugylátszik, mintha mindig keresne valamit, amit nem bír föltalálni. Tehát, Mr. Treskow, nekünk mindig jól ment dolgunk; bőséges vadászatunk volt és erszényünk úgy megtelt, hogy nem tudjuk, hogy mit csinálunk a sok pénzzel.

- Akkor ön irigylésreméltó ember, Mr. Hammerdull.

- Irigylésreméltó? Ne fecsegen ostobaságot! Mit csináljon az ember a sok pénzzel, ha el nem költheti? Mit csináljak aranyaimmel, chequeimmel és utalványaimmal, hejh?

- Menjen keletre és élvezze az életet!

- Köszönöm! Mi élvezetet találok? Üljek be egy szállóba, egyem végig az étrendet, amelyből semmi sem sült a tábori tüznél, hanem a kályharesóban? Egy hangversenyteremben nyomassam agyon magam a tolongásban, nyeljem a földkerekség legrosszabb levegőjét és fületem annak a veszélynek tegyem ki, hogy a sok dob és trombita harsogása tönkre tegye, míg a jó istenünk künn az őserdő zugásába és a vadon titokteljes hangjaiban mindenkinek, kinek van hozzá érzéke, olyan hangversenyt nyújt, mellyel a hegedű és dobpergés nem ér föl? Menjek színházba és üssem az orromat az ott uralkodó pézsmá- és patsuli illatba és egy darabot játszassak el magamnak, mely az egészségemet aláássa, mert vagy beteggé nevetném magam vagy beteggé bosszantana? Béreljek egy lakást, melyben semmi szél nem fúj, sem eső nem esik? Feküdjem egy oly ágyba, mely fölött nincs szabad ég, nincsenek csillagok, nincsenek felhők, hol úgy belebujok a dunyhába, mintha egy megtépett madár volnék? Nem! Menjetek a ti Keletetekkel és annak élvezeteivel! Az egyetlen valódi gyönyört a nyugaton találok és ezért nem kell semmit sem fizetnem. Ezért ott nincs szükségem sem aranyra, sem pénzre és elgondolhatja Ön, milyen bosszantó, ha az ember gazdag, kinek gazdagsága semmi hasznót és semmi élvezetet nem nyújt. Gondolkozhatunk azon, hogy mit csináljunk a pénzünkkel, melyet nem használhatunk. Hónapokig törtük rajta a fejünket, míg végre Pitt Holbersnek egy jó, kitűnő gondolata támadt. Nemde Pitt, öreg Coon?

- Hm, ha úgy gondolod, hogy kitűnő, hát beleegyezem. Te az én nagynénémre gondolsz?

- Hogy nagynéni vagy nem, az mindegy, de ezt a gondolatot megvalósítjuk. Ugyanis Pitt Holbers még gyermekkorában elvesztette szüleit és őt egy öreg néni nevelte föl, de akitől megszökött, mert az a rendszer, ahogy nevelte, neki nagyon fájdalmas volt. Vannak, uraim, mint önök mindnyájan elismerik, olyan érzések, melyeket az ember nem tud leszokni, kívált ha napról-napra pálcaütésekkel és pofonokkal újból meg újból fölfrissítik azokat. Ilyen fájdalmas érzések voltak, melyek elől Pitt Holbers megszökött. Ő ugyanis az ő ifjonti bölcsességében az öreg néni nevelési módszerét sokkal erőszakosabbnak tartá, mintsem eltűrhetné volna, tekintettel bizonyos érzékeny testrészeire. De most megjött az esze és rájött arra, hogy ő voltaképp még több ütleget érdemelt volna. A jó néni előtte most nem egy öreg sárkány képében jelenik meg, hanem mint egy kedves tündér, ki benne a külső embert bottal kengette, hogy a belső embert boldoggá tegye. Ez a meggyőződés fölkelte benne a hála érzel-

mét és azt a gondolatot, hogy kutassa föl, hogy él-e még a nénje. Ha meghalt, akkor valószínűen élnek leszármazottjai, mert neki unokaöccse mellett magának is voltak gyermekei, akiket ugyanazon módszerrel nevelt és ezért egész bizonyosan megérdemlik, hogy boldog emberek legyenek. E szerencsééhez akarják őket juttatni. A nagynéni, ha él, kapja meg a mi pénzünket, az enyémet is, ha nincs rá szükségem és egészen mindegy, hogy az én néném-e vagy az övé. Nos, Mesch'schurs, most már tudjátok, miért láttok minket a Kelet határán. Fel akarjuk keresni Pitt Holbers jó tündéreit és mivel egy ily lény szemei elé nem kerülhetünk ebben a formában, melyben az őserdőben szaladgálunk keresztül-kasul, foltozott nadrágainkat és vadászkabátainkat levetettük és ezt a szép zöld ruhát öltöttük fel, mert ez a prairien a zöld erdő színére emlékeztet.

- És ha ön a nénit nem találja föl, Sir? - kérdezte Treskow.

- Akkor fölkeressük gyermekeit és nekik adjuk a pénzt.

- És ha ezek is meghaltak?

- Meghaltak? Esztelenség! Ők még élnek! Gyermekeknek, kik ily módszerrel neveltettek, szívós az élete és nem egy könnyen hálnak meg.

- Hát a pénzük önöknél van?

- Yes.

- De jó el van téve, Mr. Hammerdull? Ezt ugyanis azért kérdem, mert tudom, hogy vannak westmanok, kik pénz dolgában valóban gyermekgondatlanságot tanusítanak.

- Gondatlanság vagy nem gondatlanság, az egyre megy, mi oly jól megőriztük, hogy a leg-
agyafurtabb embernek is lehetetlen azt megkapni.

Ő éppen úgy, mint Pitt Holbers egy szintén csiz-zöld táskát akasztott magára, egyik kezével erre csapva, így szólt:

- Mindig magunknál hordjuk; ebben a táskában van elrejtve és éjjel fejünk alá tesszük. Vagyonunkat szép jó utalványokba és chequekbe helyeztük, melyeket Gray és Wood állítottak ki. Little Rockban minden bankház kifizeti a teljes összeget. Ime, nézzék, megmutatom önöknek.

Mikor megnevezte a Gray et Wood céget Little Rockban, azonnal a „tábornok”-ra gondoltam, aki a Wallace et Co. irodájában a bankháztól egy cheque-t mutatott be. Dick Hammerdull fölcsatolta táskáját, belenyúlt és kivett egy bőrlevéltáskát, melyet egy kis kulccsal felnyitott.

- Itt van, Mesch'schurs, elrejtve a pénz, - mondá; tehát a két táskában kétszeresen meg volt őrizve, hogy élő ember nem férhetett hozzá. - Ha önök e chequeket...

Elnémult. A szó megakadt, nem a szájában, hanem már a torkán. Ő chequeket akart a táskából kivenni és fölmutatni; távolról láttam, hogy egy kicsiny, világos pakkocskát tartott a kezében; tekintete a bámulatnak, sőt a kétségbeesésnek kifejezését árulta el.

- Mi az? - kérdezte. - Én a chequeket nem ujságpapirba göngyöltem, mikor tegnap kezeim közt voltak? Tudsz-e erről, Pitt Holbers?

- Nem tudok az ujságról semmit, - felelte Pitt.

- Én sem és mégis ujságpapirba vannak takarva. Különös, nagyon különös!

Kigöngyölte a papírt és elrémülve, halvány arccal kiáltott föl:

- Ezer ördög! A chequek nincsenek itt! Az ujságpapir üres!

A táska többi rekeszébe nyult, de azok is üresek voltak.

- A chequek eltűntek! Nincsenek itt - nincsenek itt. Nézz te is utána, hol vannak a tieid, Pitt Holbers, öreg Coon! Remélhetőleg, a tieid megvannak!

Holbers fölcsatolta táskáját és így felelt:

- Ha azt gondolod, hogy eltűntek, kedves Dick, akkor nem tudom mi módon tűnhettek el.

Kitűnt csakhamar, hogy azok is eltűntek. A két westmann fölugrott és egymásra bámultak tanácstalanul, magukon kívül. Pitt Holbers különben is keskeny, hosszú arca még jobban megnyult és Dick Hammerdull elfelejtette utolsó szavai után száját becsukni és az tátva maradt. Nemcsak azok, kik az asztal körül ültek, hanem a többi vendég is mély részvétet érzett a meglopott emberek ijedelme iránt, mert hogy itt tolvajlás történt, az előttem is mindjárt világos volt; én különben azt hittem, hogy a tolvajt is eltaláltam. Minden oldalról neki estek kérdésekkel Hammerdullnak és Holbersnek, de ők a hozzájuk intézett kérdésekre nem bírtak válaszolni, míg aztán Treskow harsány hangon közbekiáltott e nagy zűrzavarban.

- Csitt, urak! E lármával nem érünk el semmit. A dolgot másként kell fölfogni; ez az én szakmámba tartozik és kérem önt, Mr. Hammerdull, néhány kérdésemre válaszoljon nyugodtan és meggondoltan. Ön meg van-e szilárdul győződve, hogy az értékpapírok a levéltáskában voltak?

- Oly szilárdul, mint ahogy meg vagyok győződve, hogy nevem Hammerdull.

- És ez az ujság nem volt benne?

- Nem.

- Tehát a tolvaj az értékpapírokat kivette és az összehajtogatott ujságot helyükre tette, hogy önt minél tovább abban a hitben tartsa meg, hogy azok még itt vannak. A levéltáska ép oly duzzadt volt, mint azelőtt és ha ön a kezébe vette, azt kellett gondolnia, hogy azt nem nyitották föl. De ki a tolvaj?

- Igen, ki - a - tolvaj? - mondta nagy felindulással vontatott hangon Hammerdull.

- Semmi sejtelme sincs?

- A legcsekélyebb sem! És neked, Pitt?

- Nekem sincs, kedves Dick, - felelte Holbers.

- Tehát nyomozni kell utána, - monda Treskow. - Volt-e valaki, aki tudta, hogy önök pénzt és értékeket tartottak a táskában?

- Nem volt, - felelte Dick.

- Valóban nem?

- Senki!

- Mióta rejtették az értékpapírokat ide?

- Tegnapelőtt óta.

- Mikor nyitották föl legutoljára a levéltáskát?

- Tegnap, mikor aludni mentünk.

- Akkor még benne voltak?

- Igen.

- Hol voltak elszállásolva?
 - Hilley boardinghouseban a Waterstreeten.
 - Ez a vendéglős becsületes ember; rá nem eshetik gyanu. De neki nincsenek egyes szobái, hanem egy nagy közös hálóterem.
 - Igen; ott álltak a mi ágyaink.
 - Ah! És e teremben fölnyitották a táskát?
 - Nem, hanem a vendégszobában.
 - Ott látták-e önöket?
 - Nem. Mi abban a pillanatban az egyedüli vendégek voltunk és senki sem láthatott minket. Azután aludni mentünk és táskáinkat a vánkösunk alá helyeztük.
 - Ugy! Hm! Nincs semmi támpont. Gyorsan Hilleyhez kell mennünk, hogy ott a helyiséget megsemléljem és más mozzanatok után kutassak. Jöjjenek, Mr. Hammerdull és Mr. Holbers! Sietnünk kell!
- Akkor még mindig helyemen ülve, mig a többi vendégek fölugrottak és az asztal köré tolongtak, így szóltam:
- Az Isten nevében, Mr. Treskow, maradjon, ön nem fogja a tolvajt ott találni.
- Minden szem felém fordult és Treskow hirtelen kérdezte:
- Ki mondja ezt? Ah, ön! Hogy jut ön ez állításhoz?
 - Gyanuim alapján.
 - Ön, jogász?
 - Nem.
 - Rendör?
 - Szintén nem; de azt hiszem, hogy nem szükséges, hogy akármelyik legyen az ember ezek közül arra nézve, hogy a dolgot helyesen fogja föl. Engedje meg, hogy én is intézzek néhány kérdést Mr. Hammerdullhoz és Mr. Holbershez!
- Fölállottam a székemről és az asztalhoz mentem. Így lehetővé vált, hogy a két megszólított az őket körülvevő sok személy mellett is megláthasson. Dick Hammerdull mindkét karját kinyújtotta, mindkét mutatójával rám mutatott és fölkiáltott:
- H e a v e n s! Kit látok itt? Lehetséges-e ez vagy szemeim csálnak? Pitt Holbers, öreg Coon, látod e gentlemant?
 - Hm, ha úgy gondolod, hogy látom, az igazat eltaláltad, kedves Dick, - mondta a hosszú, örömtől ragyogva.
 - És te is ismered?
 - Hogy ismerem-e? Ez az az ember, akire éppen most szükségünk van! Ő világosságot hoz ebbe a pokoli gáztettbe, arról meg vagyok győződve.
 - Én is, én is! Welcome, welcome, Mr. Shatterhand! Meglepetés és öröm önt itten látni. Ön éppen most érkezett?
 - Nem. Én már itt voltam az önök megérkezése előtt.

- És mi önt nem láttuk.
 - Szándékosan fordultam el, mert nem kellett, hogy önök azonnal fölismerjenek.
 - Ugy hát mindent hallott, amit beszéltünk és azt, hogy megloptak?
 - Igen.
 - Akar ön nekünk segíteni?
 - Voltaképp csodálatos kérdés, Sir! - mondtam én mosolyogva.
 - Lehet! De már az emberek hozzászórtak ahhoz, hogy higgyék, hogy nincs olyan helyzet, melyből Old Shatterhand ne találja el a legjobb kivezető utat.
- Mihelyt a nevemet kimondották, mély csönd lett uralkodóvá a szobában. Az asztaltól visszaléptek, hogy nekem helyet csináljanak és magam körül kíváncsi emberek körét láttam, kik fürkészve néztek rám. Ekkor a vendéglősné utat tört magának a tömegben, kinyújtá mindkét kezét és fölkiáltott:
- Ön Old Shatterhand, Old Shatterhand? Legyen, Sir, általam ezerszer üdvözölve! Ez házamra nézve a megtiszteltetés napja, melyet föl kell jegyezni! Old Shatterhand lakik nálam! Hallották önök, uraim, mindannyian? Már tegnap óta itt lakik és én nem tudtam! Természetesen, midőn tegnap a hat Rowely-t kivonultatta, már lehetett erre gondolni! Most azonban én - - -
- Erről majd később, Thick anyó! - kértem őt, félbeszakítva beszédét. - Egyelőre csak annyit mondok, hogy nekem itt nagyon tetszik és én meg vagyok önnel elégedve, később meghall tőlem mindent, amit kíván. Megengedi-e, Mr. Treskow, hogy néhány kérdést fűzzek az ön kérdéseihez?
- Ő szerényen visszavonult és így felelt:
- Engedély, Sir? Szeretném tudni, kitől kell Old Shatterhandnak engedélyt kérni?
 - W e l l ! Tehát, Dick Hamerdull, önök tegnapelőtt az ellopott papirokat a táskába tették?
 - Igen - felelte ő.
 - Miért nem előbb?
 - Mert előbb nem volt táskánk. Csak tegnapelőtt vásároltuk.
 - És mikor tették bele a papirokat?
 - Ugyanabban a boltban.
 - Más vásárlók voltak-e ott?
 - Nem. Jött egy ember, aki, nem tudom mit akart vásárolni. Ugy megtetszettek neki a táskák, hogy ő is éppen olyant vásárolt.
 - Látt-e, hogy önök a papirokat az önökébe betették?
 - Igen.
 - Tudta-e vagy sejtette-e, hogy miféle papirok voltak?
 - Nem tudta. Hogy sejtette-e, azt nem lehet tudni, nemde Pitt Holbers, öreg Coon?
 - Ha azt gondolod, kedves Dick, hogy nem tudhatta, nincs igazad, - felelte Pitt, neki ez egyszer ellenmondva.

- Tévedtem volna? Hogyan?
 - Mert te megmondottad.
 - Én?
 - Igen.
 - Ez nem igaz! Én ezzel az emberrel egy szót sem váltottam.
 - De a kereskedővel igen. Neki mondtad, mikor a papirokat bedugtad, hogy az ilyen táskák nagyon jó az ilyen chequek megőrzésére.
 - Ez nagy meggondolatlanlás volt - szólottam ismét. - Az az ember a táskákat az előtt vette, mielőtt ezt hallotta?
 - Nem, hanem azután - felelte Holbers.
 - Ki ment el előbb, ő vagy önök?
 - Mi.
 - Nem vették észre, hogy ő önök után ment?
 - Nem.
 - Én mégis fölteszem azt, hogy ő önöket követte, természetesen titokban; látni akarta, hogy önök hol vannak szállva.
- Ekkor Hammerdull hirtelen és hevesen közbeszólt:
- Hogy hol laktunk, hol nem, ez mindegy; de ő is ott volt.
 - Az önök boardinghouse-ában?
 - Igen.
 - Ott vett lakást?
 - Igen.
 - Ott is aludt?
 - Igen.
 - Ugyanabban a helyiségben?
 - Természetesen, mert nem volt más helyiség.
 - Akkor ő a tolvaj!
 - Teringettét! Mily határozottan mondja ön ezt, Sir! Természetesen, ha Old Shatterhand mondja, az helyesen van mondva. De mint férközött a mi levéltáskánkhoz?
 - Éppenséggel nem férközött.
 - Hogyan? Éppenséggel nem? Be kellett jönnie, mert a papirokat kivette!
 - Nem.
 - Nem-e? Nem értem Önt, Sir!
 - A papirok még ott fekszenek, egyetlen egynek kivételével, melyet ő pénzzé tett.
 - Még benn fekszenek? De hiszen nincsenek birtokomban!

- Olyan rövidlátó Ön, Dick Hammerdull? Azok a levéltáskák, melyek az önök kezében vannak, nem az önökéi.

- Nem - - -? - kérdezte ő, miközben az ő egyébként ravasz vonásai egész más kifejezést öltöttek.

- Nem! Ezek azok, melyeket ő vásárolt. Ő újságpapírt tett beléjük és azután valószínűen, midőn önök aludtak, egyenesen kicserélte az önökével.

- Ah - - -! Ezt a gazember rendkívül ravaszul eszelte ki!

- Mindenesetre. Neki, mint zsebtolvajnak, nagy ügyességének kell lenni; mert oda mégis csak nagy ügyesség kell, hogy két westmannak, kik hozzászoktak a rendkívül éber álomhoz, a levéltáskáját a fejevándor alól kihuzza.

- Ami azt illeti, Sir, mi nem éberen, hanem úgy aludtunk, mint a bunda. A rossz levegő ebben a helyiségben és az olajgőz oly borzasztó volt, hogy elbódultan feküdtünk.

- Nos, így könnyű volt neki a tolvajlás. Ismeretes a neve?

- Nem.

- Azt megtudjuk a boardinghouse-ban, - vágott közbe Treskow.

- Valószínűleg nem, feleltem én. Bizonyára hamis nevet mondott be, mint azt ön, mint rendőr, jobban tudja, mint én. Azt megtudni, hogy mint hívják, semmi haszonnal nem jár.

- De van-e egy támaszpontunk, hogy fölkeressük.

- Azt hiszi ön, Mr. Treskow, hogy ő még Jefferson City-ben van?

- Nem. Rögtön megyek, hogy a rendőrséget értesítsem - - -

- Ne gondoljon a rendőrségre, - szakítottam őt félbe. - Tőle a károsultak semmit sem várhatnak.

- De mégis gondolom.

- Nem, éppen semmit! Ha mi nem találunk a helyes nyomra, a rendőrség sokkal kevésbé, mint mi! Fontoljuk meg a dolgot! De nem itt, hol lárma van. Gyerünk a kis szobába! Thick anyó utánunk hozza poharainkat.

Szavaim után a külön szobába mentünk. A „mi” alatt Treskow, Hammerdull, Holbers és én szerepeltünk. Nem állott érdekemben, hogy mások meghallják, amit mi megbeszélünk, mert lehetett volna köztük oly kétes alak is, ki a dolgunkat elrontotta volna, nem is árulta el senki, hogy minket követni akart volna. Mikor tanuk nélkül, háborítatlanul együtt ültünk, kereken kimondottam:

- Én, Mesch'schurs, ismerem a tolvajt és mivel önöknek meg akarom nevezni, azért vezettem önöket e helyre, künn nem szabad hallania az ő nevét senkinek, mert lehet közöttük olyan, ki őt figyelmeztetné.

- Ön ismeri a tolvajt, Mr. Shatterhand? - kérdezte örvendezve Dick Hammerdull. - Oh, akkor a pénzért nem aggódom! Megfogjuk a gazembert! Ha Old Shatterhand nyomon van, akkor el nem szökik!

- Igen, ön, Old Shatterhand, valóban rendkívüli ember! - hangzott Treskow egyező véleménye.

- Ne gondolja! Csupa véletlen, hogy őt láttam.

- Hát látta is?

- Igen, midőn egy cheque-t pénzzel váltott be; ötezer dollár volt.

- Mit? Már ötezer dollár? - mondta haraggal Dick Hammerdull. - A kukuk vigye el ezt a latrot, ha a pénzt elpocsékolja, mielőtt elfognák! Hogy hívják azt az embert?

- Ő valószínűen már különböző neveket vett fel. Én őt Douglas név alatt ismertem meg.

- Douglas? A mi ismerőseink közt senki sincs, kit Douglasnak hívnának. Mit szólsz hozzá, Pitt Holbers, öreg Coon?

- Hm, ha te úgy gondolod, hogy nekünk semmi Douglas-szal nem volt dolgunk, ez igaz, kedves Dick.

- De nekem volt eggyel! - monda Treskow. - Hah, ha ez a Douglas lenne, akit én keresek!

- Ön keres egy ilyenű embert? - kérdeztem én.

- Igen. Azaz e név csak egyike a sok névnek, melyet ő már fölvelt. Minthogy ön látta őt, tudná-e Sir, leírni az ő személyét?

- Igen, pontosan. Én két napig voltam vele együtt.

Megadtam a „Tábornok” személyleírását és midőn ezzel készen voltam, ő így szólt:

- Talál; pontosan talál. De hogy egészen meg legyek győződve, szükségem van még egy kérdésemre adandó feleletre. Ha két napig volt vele, Mr. Shatterhand, akkor egy tulajdonságának föl kellett tűnnie.

- Személyi tulajdonságának?

- Nem, én társadalmi állását értem.

- Ah, igen, hogy ő magát tábornoknak adja ki?

- Ő önnel szemben is ezt tette?

- Igen.

- Ilyen ő; egészen ilyen! Bizonyosan ő! Bizalmasan közölhetem önnel, hogy azért jöttem ide Jefferson Citybe, hogy őt elfogjam. Megtudtuk, hogy valószínűen ide fog fordulni. Hol ismerte őt meg Mr. Shatterhand?

- A Llano estacadon.

- Ah, tehát a pusztában.

- Igen; ott is mint tolvaj lépett föl.

- Hogyan? engedje meg, hogy megtudjam!

Elbeszéltem az esetet egész röviden.

- Ötven botot kapott? - mondta ő sajnálkozással. - Az kevés volt - nagyon kevés. Jobban ki volt tömve a kabátja alatt, mint ön elhiheti. És ha halálra verte volna, nem lett volna kár érte. El kell fognom; nem szabad, hogy megmeneküljön. Mindent elkövetek, hogy fölfedezzem és azután nem hagyom el a nyomát, amíg kezeim közt nem lesz.

- Önnek nem kell fáradnia, Sir. A nyom megvan.

- Ki találta meg?

- Én.

- És ez hová vezet?

- Messzi innét, nagyon messzi! Oly messzeségre, hogy ön talán le is mond arról, hogy kövesse.
- Azt nem hiszem. Akkor én Sander-t az egész szárazföldön követtem. Hogy a „tábornok”-ot elfogjam, nem fogok kevesebbet tenni. Tehát mondja meg, hová akar menni?
- Föl a Rocky-Montains-ra.
- Valóban? Annyi pénzzel a zsebében?
- Annak dacára! Ez az ember igen okos arra, hogy Keleten maradjon a pénzét itt elverni és hozzá magát elfogatni.
- De a sziklás hegyek végig vonulnak az egész Egyesült Államokon. Tudja ön azt a helyet, ahová törekszik, egész pontosan?
- Igen.
- És melyik hely az?
- Megmondjam? Hiszen ön is tudja.
- Én? - kérdezte ő elcsodálkozva.
- Igen.
- Kitől tudtam volna meg?
- Ugyanazon embertől, ki nekem megmondotta, Toby Spencertől.
- Spencer - - - Spencer - - - kit is hívnak így - - - azt a goromba frátert érti, kivel ön oly derekasan elbánt?
- Igen. Ön hallotta, hogy mit beszélt velem?
- Igen.
- Ő tett nékem egy ajánlatot.
- Hogy vele San Louis-Parkba menjen?
- Igen. Odamegy a „tábornok” is.
- Ezt mondta Spencer?
- Hogy a tábornokot említette, azt nem tudom. Az én figyelmemet az ön beszélgetése iránt, valami közbejött ok ebben az esetben eltérítette. Tehát a „tábornok” is föl akar menni?
- Természetesen! Ő a vezére e gazembereknek, kiknek ugylátszik, szándékuk egy rablóbandát szervezni. Akarna ön ilyen embereket követni és az ő közelükbe merészkedni, Mr. Treskow?
- Hogy őt elfogjam, nem riadok vissza semmi veszélytől. Utasításom van, hogyha meglátom, ne engedjem elszökni.
- Akkor nagy bűnös kell hogy legyen, leszámítva azt, amit én tudok róla.
- Mindenesetre az. Tudnék én róla történeteket mesélni, de ezek nem tartoznak ide; erre nincs időnk.
- De gondolja meg, mit jelent föllovagolni a Parkba! Az Osagok területén kell átmenni!
- Ők nekem nem árthatnak semmit!
- Azt hiszi? Lázonganak a legutóbbi időben. A Sioux-törzshöz tartoznak és hogy ez mit jelent, azt akkor megmutatták az Ogellallahk. És még egy kérdés: Vannak önnek kísérői?

- Hm! Egyedül vagyok, de gondolom, hogy Mr. Hammerdullra és Mr. Holbersre számíthatok.
- Miért ránk? - kérdezte Dick, a zömök.
- Mert az önök pénze nála van. Vagy neki hagyják, Sir?
- Nem jut eszembe! Ha a miénk lenne, hagyhatnók, hogy elvesszen; de mi azt a tettelegességre kész tündérnek szántuk; tehát ez őt illeti és nekünk azt vissza kell szerezni.
- Akkor önöknek ugyancsak neki kell indulni.
- Ez magától értetődik.
- Tehát egy célunk van és nem hiszem, hogy önök csak maguk érdekében fognak dolgozni és engem hagyjanak magányosan lovagolni.
- Cél ide, cél oda, mi önnel lovagolunk.
- Köszönöm! Tehát vagyunk hárman; ez megháromszorozza a reményemet, hogy a „tábornok”-ot elfogjuk.
- Hogy megháromszorozza, vagy nem, az egyre megy; de ha ő kezem közé kerül, el nem menekül. Nem gondolod így te is, Pitt Holbers, öreg Coon?
- Ha te úgy gondolod, kedves Dick, akkor együtt lovagolunk, elvesszük a pénzt és alaposan elverjük, azután átadjuk Mr. Treskownak, aki szép akasztófát szemel ki számára. Tehát hárman együtt lovagolunk, de mikor?
- Ezt még meg kell fontolni. Talán Mr. Shatterhand ad egy jó tanácsot, - monda Treskow.
- Szívesen megteszem, - feleltem, - és azt gondolom, hogy Ön azt követni fogja.
- Bizonyára! És mint szól e tanács?
- Így szól: Ne hárman lovagoljanak, hanem vigyenek még valakit magukkal, Mr. Treskow.
- És ki ez a valaki?
- Én.
- Ön? - kérdezte felvillanó szemmel.
- Igen.
- Valóban? Velünk akarna jönni?
- Bizonyára!
- Ihaj! Ez az, amit csak kívánhattunk! Ha ön velünk lesz, ez éppen annyi, mintha a „tábornok” már kezünk közt lenne.
- Kérem, ne oly hevesen, Sir,! Önök engem sokkal jelesebb fickónak tartanak, mint amilyen vagyok. Ha tudnák, mennyi minden nem sikerült nekem, akkor nem csigáznák úgy föl várakozásukat. Önök mindenesetre számíthatnak rám és meg lehetnek győződve, hogy megteszem, amit csak tehetek, de lesz még ott valaki, akit többre lehet becsülni.
- Önnél többre becsülni? Ki lehet az?
- Nem találják el?
- Nem.
- Winnetou.
- Ah, Winnetou! Ő is itt van Jeffersonban?

- Nem, de a közelében.
 - És gondolja, hogy ő csatlakozik?
 - Bizonyosan. Ahová én megyek, ő is velem jön.
 - De hát önnek volt-e szándékában San Louis-Parkba föllovagolni?
 - Nem. A mi szándékunk volt, itt valaki után tudakozódni és őt felkeresni, ha innét nincs távol. Megtudtuk, hogy Colorado felé ment és követni fogjuk. Az éppen az az út, mely az önöké. Tehát önöknek nem szabad maguknak azt a szemrehányást tenni, hogy mi önöknek áldozatot hozunk.
 - Ha mi nem is akarunk áldozatról beszélni, de mégis szolgálat, oly nagy szolgálat, amelyet önök nekünk tesznek, hogy nem tudjuk eléggé meghálálni. Tehát már öten vagyunk.
 - És később hatan lehetünk.
 - Hatan? Ki lesz a hatodik?
 - Az, aki után itt tudakozódtam. És ha önök a nevét hallják, az ő társasága nagyon kedves fog lenni.
 - Mondja meg a nevét, Sir!
 - Old Surehand.
 - Hogyan? Ön Old Surehandot megtalálja?
 - Remélem.
 - És őt hozzánk hozza?
 - Igen.
 - No akkor ez a tábornok szaladhat, ahová akar, mi megtaláljuk! Nem örül ennek, Dick Hammerdull, hogy három ilyen emberünk lesz?
 - Hogy örülök vagy nem, az mindegy, de egészen el vagyok ragadtatva afelett, hogy ilyen társaságban szabad helyet foglalnom; ez oly kitüntetés, melyet nem lehet eléggé megbecsülni. Mit mond hozzá Pitt Holbers, öreg Coon?
 - Ha azt gondolod, hogy kitüntetés, ebbe beleegyezem, kedves Dick, és tanácslom, hogy felesleges hosszú ideig ne járjunk-keljünk ebben a fészekben, melyet Jefferson-Citynek hívnak.
- A jó Pitt Holbers csak akkor szokott beszélni, ha a „kedves Dick” kérdezte és akkor sem egyebet, mint helyeselte, amit ő mondott; most oly lendületet vett, hogy még javaslatot is tett. Én ezt feleltem:
- Itt nem fogunk időt vesztegetni, de azért semmit sem mulaszthatunk el, amit meg kell tennünk. Mindenekelőtt lovakról van szó, önök keletre akartak jönni, tehát valószínűleg nincs lovuk!
 - Nincs lovunk? Akkor ön rosszul ismeri Dick Hammerdullt, Mr. Shatterhand! Ha neki az ő öreg jó kancájától el kell válnia, csak az utolsó percben történik. Én azt magammal hoztam és Pitt Holbers is a maga lovát. Itt el akartuk szállásolni és visszatértünk magunkkal vinni. Most ez felesleges.
 - Jól Tehát önöknek kettőjüknek van lovuk. De hát a trapper-öltözetek?
 - Azoktól elbucsúztunk. Ugy megyünk, ahogy itt ülünk!

- És az esernyők?
- Azokat magunkkal visszük, ki vannak fizetve; amit megfizettem, az az enyém és ami az enyém, azt magammal vihetem, anélkül, hogy a rendőrségnek joga volna azzal törődni.
- Well! És a fegyverek?
- Azok a boardinghouseban vannak.
- Tehát minden rendben van. De ön, Mr. Treskow?
- Van egy revolverem; minden egyebet vásárolnom kell. Akar ön ebben segítségemre lenni?
- Szívesen. Fegyvert és municiót itt vásárol, de lovat csak Cansas-cityben vagy Topekában.
- Oda megyünk?
- Igen. Nem innét lovagolunk el, hanem gőzössel megyünk. Először is ez gyorsabban megy és másodszor ezzel kiméljük a lovakat. Ha Old Surehand okosan cselekszik, akkor Republican-Riveren megy föl, hová mi is követjük. Ez oly lovaglás, melyhez jó lovakra van szükségünk.
- Tudja ön, hogy a gőzös mikor indul?
- Azt hiszem, hogy holnap mindjárt délután. Tehát az egész délelőtt rendelkezésünkre áll az előkészületek megtételére. De tudakozódnunk kell, mivel nem várhatunk reggelig.
- Minő tudakozódás kell?
- A „tábornok” már bizonyosan eltávozott; tehát nekünk nem szükséges utána keresnünk; de jó volna megtudni, mikor és mely uton hagyta el a várost.
- Arról én gondoskodom, Sir. Megyek a rendőrségre.
- Fölösleges.
- Miért fölösleges?
- Mert semmi eredménye nem volna.
- Gondolja?
- Igen, gondolom. Ön itt van, hogy utána kutasson, nemde?
- Igen.
- Értesítette erről a rendőrséget?
- Természetesen.
- De sem ön, sem a rendőrség nem találta őt meg, bár ő itt volt. Gondolja ön, hogy a rendőrség őt éppen most, az utolsó pillanatban észreveszi?
- Ez nem volna lehetséges?
- Lehetséges, de nem történt meg.
- Hogyan tudja ezt ön?
- Igen egyszerűen. A rendőrség ugy-e tudja, hogy ön Thick anyónál van elszállásolva?
- Igen.
- A rendőrség, ha látná vagy kézrekerítette volna, önt azonnal értesítené?
- Igen.

- Akkor ön már tudná, most már késő este van, ő pedig déltájban már eltávozott. Igazat ad-e nékem?
- Igaz, Sir, nagyon igaz! Erre számítva, a detektiveket meg kellett volna rendelnem; de ugylátszik, hogy az ember, ha Önnel van, önkénytelenül önre bizza a gondolkodást.
- Well! Tehát a rendőrséget nem terheljük. Azt is meg kell tudnunk, hogy Toby Spencer öt társával hol lakott és hogy ő elment-e.
- Azt megmondhatom önnek, Sir, t. i. azt, hogy elment-e. Ha ezt tudjuk, akkor közömbös kérdés, hogy hol volt szállva. Nemde?
- Igen. Tehát elment?
- Igen.
- Mikor?
- A kétórás vonattal.
- Tehát vasuton? St.-Louisba utaztak; az bizonyos.
- Utközben nem szállnak-e ki?
- Nem.
- Egyremegy, ha kiszálltak, vagy ha nem. Ők a Missouri partján mentek St.-Louisba, tehát az ellenkező irányban; Ön azt gondolja, hogy a „tábornok”-kal mennek?
- Azt teszik.
- De, Sir, ez nem talál.
- Hogyan?
- Ő a Parkba akar fölmenni, tehát nyugatra; de ők keletre utaztak!
- Pontosan talál. Visszafelé utaznak, hogy azután annál gyorsabban előre jussanak. Világos, hogy St.-Louisból vonattal Kansasba akarnak utazni.
- Ezer ördög! Hol szándékoznak ők a „tábornok”-kal találkozni?
- Ezt nem is szándékoznak tenni.
- Nem? Ez ugylátszik, hogy újra nem talál!
- Éppen olyan pontosan talál, mert nekik nem szükséges ily szándékkal lenni, mert már vele együtt vannak.
- Hogyan? Ön tehát azt gondolja, hogy - - - hogy - - - hogy - - - kérdezte meglepetéssel.
- Mondja csak tovább! Ez egészen helyes.
- Hogy ő velük utazott?
- Igen.
- Ezer ördög!
- De hol látta ön Toby Spencert?
- A pályaházban. Öt társával már a coupéban ült.
- Ők is látták Önt?

- Igen; ugylátszik, hogy engem tegnap este óta ismertek, mert az ablakból gunyosan rám-vigyorogtak.
 - De egy nem nevetett önre, hanem óvakodott az ablakon kinézni.
 - A „tábornok”-ot gondolja ön?
 - Igen. Szilárdul meg vagyok győződve, hogy ő velük utazott, Mr. Treskow.
 - Ha ez úgy volna!
 - Ez így van. Ebben biztos lehet.
 - Akkor itt ezt a gazembert hiába kerestem volna és mikor ő elutazott, öt lépésnyire álltam a kocsitól, amelyben ő ült!
 - Bizonyosan!
 - Mily borzasztó! Szeretném magam felpofozni!
 - Ne tegye, ennek semmi célja nincs. És a pofonok, melyeket az ember magának ad, sohasem oly erősek, mint azok, amelyeket másoktól kap.
 - Ön még tréfál efelett! De a hibát jóvá lehet tenni, ha tervünket megváltoztatjuk.
 - Hogyan?
 - Ha nem megyünk hajóval, hanem még az éj folyamán a legközelebbi vonattal megyünk St. Louisba.
 - Ezt nem tanácsolnám.
 - Miért nem?
 - Már csak a lovakért is hajón kell utaznunk. Továbbá nincs itt Winnetou; egy küldöncöt kell érte küldenem, ki őt elhozza és harmadszor nagyon könnyen lehetséges, hogy a latrok St. Louisból nem utaznak el rögtön, hanem valamely okból ott tartózkodnak. Akkor mi megelőznők őket és nem tudnók, hová menjünk.
 - Ez helyes!
 - Nemde, belátja ezt? Az egész fogást elrontanók. Ugy kell, hogy azok, kiket el akarunk fogni, előttünk legyenek, és nem mögöttünk. Akkor követhetjük őt nyomon és nem tévedhetünk. Egyetértének-e, Mesch'schurs, azzal, amit mondtam?
 - Igen, - felelte Treskow.
 - Hogy egyetértünk, vagy nem, az egyre megy, az mindegy -, magyarázta Dick Hammerdull. - Mi úgy csináljuk, pontosan úgy, amint ön mondotta. Jobb, ha ön után indulunk, mint a mi ostoba fejünk után. Mit mond hozzá, Pitt Holbers, öreg Coon?
- Ez az ő száraz modorában így felelt:
- Ha te gondold, hogy te ostoba vagy, nincs semmi ellenvetésem, kedves Dick.
 - Esztelenség! Én a mi fejünkről, nem a magaméről beszéltem!
 - De azért te nagyon helytelenül cselekedtél! Hogy tudsz te egy főről beszélni, mely nem a tiéd, hanem az enyém? Én sohasem engedném meg magamnak, hogy a te fejedről ezt mondjam, hogy ostoba, mert te magad mondod és neked jobban kell tudni, mint nekem, kedves Dick.

- Hogy én a te kedves Dicked vagyok vagy nem, az egyre megy, de ha te megsértesz engem, akkor én ezt nem tűröm el. Mondja most, Mr. Shatterhand, hogy ma még lesz nekünk kettőnknek valami tenni valónk?

- Nem tudnám, mi volna. Holnap reggel jöjjenek lovaikkal a gőzös kikötőhelyére; ennyi az egész, mit önöknek mondani akarok. De majdnem elfeledtem egy fontos dolgot: Önöket meglopták, tehát nincs pénzük?

- Akar ön kölcsönözni. Sir?

- Szívesen.

- Köszönet! Mi is adunk kölcsön, ha önnek szüksége lesz. Ime, rendelkezésére bocsátom ezt az egész erszényt és nagy kitüntetésnek venném, ha olyan jó volna, ezt ajándékuul elfogadni.

E szavakra zsebéből egy nagy bőrszényt huzott ki és az asztalra dobta, hogy csak ugy csengett; csupa arany csengés volt.

- Ha elfogadnám, Önöknek nem lenne - feleltem.

- Az nem ártana semmit, mert Pitt Holbersnek éppen ilyen nagy bőrzacskója van. Mert mi olyan okosak voltunk, hogy csak az értékpapirokat tettük a levéltáskába. Néhány ezer dollárt aranyra váltottunk és azt ezekbe a zacskókba tettük. Tehát tudunk mindent fizetni, amire szükségünk van. De most jó lesz aludni, mert innét Cansas-city-ig igen keveset fogunk aludhatni. Tudjuk, hogy a gőzöson alig lehetséges a szemeinket lehunyni.

- Ha ugy akarják, mehetnek, nincs több megbeszélni való.

- Well! Nos jöjj, Pitt Holbers, öreg Coon! Vagy van még kedved maradni?

- Hm! Ha jól meggondolom a dolgot, ez a sör, mely Thick anyó hordójából csorog, olyan folyadék, melyben a sziklás bérceken nem fürödhetünk. Vagy nem izlik neked, kedves Dick.

- Hogy izlik vagy nem izlik, az egyre megy; de felséges ital és ha kedved van még hosszabbban maradni, nem hagylak cserben és csak azért beszéltem arról, hogy aludni menjünk, mert te nem akartál jönni. Ugyanis én is szomjas vagyok.

Tehát ülve maradtak és én, valamint Treskow nem voltunk oly udvariatlanok, hogy őket a bizalmas szobában magukra hagyjuk. Igazán élénk társalgás fejlődött ki, mely alatt a két Trapper eredeti modora sok élvezetet szerzett. Ugy Treskow, mint a korábbi indián agens beszéltek róluk, de elfeledték megmondani a nevet, melyet nekik adtak. Őket ugyanis megfordított „toast”-oknak nevezték. A toast tudvalevőleg piritott kenyérszelet vagy egymásra tett vajjas kenyér. Ezeket természetesen a vajjas oldalukkal tették össze; Hammerdull és Holbers azonban a küzdelmekben egymásnak háttal szoktak állani, hogy egymást kölcsönösen fedjék; tehát a megfordított oldalukat mutatták, ezért nevezték őket, megfordított „toast”-oknak. Ha őket nem találtam volna, egyedül lovagoltam volna a sziklás bércek közé és így nagyon kedves dolog volt, hogy őket itt találtam. A vidám Dick és a száraz Pitt két oly kísérő volt, akiknek társaságában nem unatkozhattam és mivel ők jobb, sokkal jobb westmanok voltak, mint például Old Wabble, Sam Parker és Jos Hawley, nem kellett félnem, hogy ők hibás magaviselettel elronthatják a jókedvemet. Treskow nem volt westman, de oly gentleman, ki iránt érdeklődtem, tapasztalt, sokat tudó és hozzá szerény ember. Várni lehetett tehát, hogy nagyon jól meg leszünk együtt. Thick anyó gondoskodott egy megbízható küldöncről, kit Winnetouhoz küldöttem. A küldönc nagyon siethetett, mert az apacsok főnöke megérkezett a boardinghouse-ba, midőn másnap reggel a kávé mellett ültem. Természetesen magával hozta az én lovamat is. Örültem magamban azon tiszteletteljes és csodáló tekinteteknek, melyekkel

a jelenlevők ránéztek és azon mód felett, ahogy Thick anyó őt kiszolgálta, habár ő csak egy pohár vizet kért; úgy vette, mintha egy király tért volna be hozzá.

Elmeséltem neki, hogy mi történt és hogy miért kérttem őt magamhoz és ő, mint rendesen, velem mindenben egyet értett, amit elhatároztam. Treskowot azonnal fölismerte, de azon hibákra gondolhatott, mik abban az időben történtek, mert így szólott:

- Sam Five-gun volt az ő fehérarcu testvéreinek a parancsnoka; ezért Winnetou attól a perctől kezdve, mikor a Hide-spot-ba lépett, nem adott ki több parancsot, hanem neki engedelmeskedett. Az én testvérem Shatterhand sem volt jelen. Most, ha mi Old Surehandot keressük, másként lesz. Kevesebb vért fogunk ontani és minden hibát elkerülünk. Mely utra tért Old Surehand?

- Azt nem tudom; de még megtudom, mert még egyszer elmegyek Mr. Wallacehoz, hogy tőle búcsút vegyek.

Előbb Treskow-val mentem el, hogy segítsék neki a bevásárlásainál. A fegyverekhez éppen nem értett és bizonyára becsapták volna valami csinos haszontalansággal. Még nekem sem volt könnyű észrevenni, hogy a puskaporba, mellyel kínáltak, husz százalék törött faszén volt.

Mikor ez üzleti dolgokkal végeztünk, a bankárhoz mentem, megmondtam neki, hogy készülök a várost elhagyni. A „tábornok”-ról és az utolsó este eseményeiről nem szóltam semmit; semmi nyomos ok nem volt arra, hogy azt vele közöljem és mindig jobb hallgatni, mint olyasmit mondani, amit nem okvetlenül szükséges. Ekkor jutott eszembe egy kérdés, melyet még hozzá kellett intéznem:

- Tudja-e ön, hogy Old Surehandot a Fort Terral felé való lovaglásában Apanacska, a kommandcsok fiatal főnöke elkísérte-e?

- Igen, ő elbeszélte ezt nekem, - felelte Wallace.

- Hová ment e fiatal indián? Hol vált el Old Surehand-tól?

- Ők Fort Terrelből együtt lovagoltak Rio Pecos-ba, hol Apanacska elvált tőle, hogy a maga törzséhez visszatérjen.

- Köszönöm! És nem tudja-e Ön véletlenül, hogy Old Surehand mely utra tért?

- Hajóval utazott Topekáig és onnét lóháton akart a Republican-Riveren fölmenni.

- Gondoltam. Miféle lova volt?

- Az, melyet Ön ajándékozott neki.

- Akkor pompás lova van. Remélem, hogy nemsokára nyomára találok.

- Ami engem illet, talán szolgálhatok egy utmutatással. Ha Topekába érkezik, keresse föl Lebrun Péter korcsmáját! Oda mindenestre betért. Ismeri a vendéglős. És azután van kétnapi lovaglásnyira a Republican-River jobbpartján egy nagy tanya, melyhez jelentékeny gazdaság tartozik. A birtokosnak nagy ló- és marhaállománya van. Fenneknek hívják és valahányszor Old Surehand e vidéken járt, e Fennert meglátogatta. Több fölvilágosítást, fájdalom, nem tudok adni, Mr. Shatterhand.

- Nem is szükséges. Amit ön mondott, bőségesen elég arra, hogy később tájékozást szerezzek. Meg fogja látni, hogy én Surehand barátomat oly biztosan megtaláltam, mintha Ön nekem az útját lépésről-lépésre leírta volna.

Eltávoztam.

Mikor eljött az ideje, hogy a gőzös kikötőhelyét fölkeressem, kértem Thick anyótól a számlámat. De itt bakot lőttem. Ugy sértve érezte magát, hogy majdnem könnyekre fakadt. Azt mondta, hogy nagy sértés volt tőlem, hogy én pénzt ajánlottam föl azért, hogy ő abban a kitüntetésben részesült, hogy Old Shatterhandot vendégül láthatta. Én a magam részéről megjegyeztem, hogy csak akkor tekinthettem volna magamat vendégnek, ha meghívott volna és hogy nem fér össze az én jellememmel, hogy magamnak italokat öntsek, amiket abban a föltevésben rendeltem és élveztem, hogy meg kell fizetnem. Ő is belátta, hogy nekem is igazam van és nekem nagyon meglepő egyességet ajánlott.

- Nos, Ön mindenáron adni akar és én semmiáron sem fogadok el fizetést; tehát adjon valamit, ami nem pénz!

- És mi az?

- Valami, ami becsesebb, mint bármily pénz és amit én mint Old Shatterhand emlékét megőrzöm egész életemen át, t. i. egy tincset az ön hajából.

Egy pár lépéssel valósággal visszahőköltem.

- Egy t - - egy tin - - - egy tincs tőlem - - - tőlem? Jól hallottam? Helyesen értettem önt meg, Thick anyó?

- Igen, igen, Sir. Kérek egy tincsfürtöt a hajából.

E bizonygatás mellett is, nehezen bírtam elhinni. Az én hajam, és egy fürtöt! Csakugyan nevetséges! Mert nekem hajból valóságos őserdő van a fejemen; nekem azt megragadhatták, mit sokszor megengedtem és magasba huzhattak, anélkül, hogy a legcsekélyebb fájdalmat éreztem volna. És amilyen sűrű ez a haj, époly vastag és erős annak minden szála. Mikor tanulókoromban egyszer Lipcsében egy borbélyra bíztam, az első vágás után egészen meg-rémülve kiáltott föl: A ménköbe, ilyesmit még nem értem meg! Ez már nem haj, hanem serte! És most Thick anyó ebből egy fürtöt kér! Ha legalább motringot mondott volna! Ő csodálkozásomat beleegyezésnek vette és azonnal elszaladt, hogy egy ollót hozzon.

- Tehát szabad? - kérdezte, szemével már a fejemnek azt a pontját keresve, ahonnan a fürtöt levágja.

- Nos, Thick anyó, ha ezt oly komolyan veszi, akkor vegyen amennyit akar!

Lehajtottam a fejemet és a fürtre áhitozó öreg asszony, - mert már a hatvan évet meghaladta - ujjjaival végig tapogatta hajamat. Fölfedezte azt a pontot, hol az erdő a legsűrűbb volt, ollóját alámerítette - - és rrrrrr! Ugy hangzott, mintha üvegfonalat vágott volna el és megkapta a kívánt „fürt”-öt. Diadalmasan mutatta föl nekem és így szólott:

- Szivemből köszönöm, Mr. Shatterhand! Önnek a haja egy medaillonba kerül és minden vendégemnek megmutatom, aki látni akarja.

Arca örömtől sugárzott, de nem az enyém, mert az, amit a kezében tartott, nem egy fürt, nem egy motring, hanem egy oly vastag pakk haj volt, hogy abból két meszelőt lehetett volna kötni. Egy medaillon! Csinos egy kifejezés! Ha ő ezt a haját egy konzervdobozba dugta volna medaillon helyett, úgy megtömte volna, hogy nem fért volna belé semmi egyéb! Elrémülve tapogattam meg a helyet, ahol az olló pusztított; kopasz, teljesen kopasz volt, egy akkora üresség, mint egy ötmárkás darab. Ez a borzasztó Thick anyó! Gyorsan fejemre csaptam kalapomat és azóta nem engedtem a hajamból egy fürtöt levágnak sem egy anyának, sem egy leánynak.

E veszteség után a bucsu könnyebb volt a derék medaillonos gazdasszonytól, mint ahogy magamnak elképzeltem és a gőzösre megérkezvén, egy nyugodt helyet kerestem ki, hol háborítatlanul és észrevétlen számítást végezhettem, hogy hány ollóvágásba kerülne, hogy egy harcos westman-fejet egy békés kopasz főre változtasson át.

A hajó mely fedelére vett föl, nem volt egyike az uszó palotáknak, milyenre gondol az ember, hogyha egy Missisippi- vagy Missouri-utról van szó, hanem egy nehéz, otromba podgyász-hajó, melyet a kattogó gép nagy lassan vonszol tovább. Teljes öt napra volt szükségünk Topekáig, hol a Lebrun Peter korcsmájában Old Surehand felől tudakozódtam. Három nappal azelőtt itt volt. Találtunk egy jó lovat Treskownak és megvettük. Ekkor megindultunk a „hömpölygő” prairien a Republican-River mentén. Ugyanis a Kelet-Kansastól nagyon dombos; talajhullám ameddig csak a szem ellát, ez azt a képet nyújtotta, mintha egy „hömpölygő” tenger mozgásában megmaradt volna; innét kapta a „hömpölygő” prairie nevet. A második nap estéjén elértük Fenner tanyáját. Utána tudakozódtunk, mert a legelőn, melyen keresztül mentünk, egy csomó cow-boy volt, kik a nyáját őrizték.

Fenner barátságos ember volt, ki bár kezdetben gyanakvó szemmel nézett, de azután, mikor Old Surehand nevét említettem, meghívott vendégeiül.

- Nem kell, Mesch'schurs, csodálkozniok, hogy mindjárt nem fogadtam szívesen, mert különböző fajta emberek járnak erre a földre. Éppen tegnapelőtt tanyázott nálam hét gazember, kiket barátságosan fogadtam; de mikor reggel tovább álltak, hét darab hiányzott legjobb lovaimból. Üldözőbe vétettem őket, de már nem érték utól, mert igen nagy előnyben voltak és mert éppen a legjobb lovaimat vették el.

Le kellett nekem őket irnia és meggyőződünk arról, hogy a „tábornok”, Toby Spencer és a többi öt voltak. Old Surehand egy éjszakát töltött e tanyán. Elhatároztuk, hogy mi is úgy teszünk.

Minthogy jobb szerettünk a szabadban, mint a szobában lenni, székeket és egy asztalt hoztak ki. Ott ültünk étkezve és társalogva a ház előtt, oldalvást legeltek lovaink, melyeket lenyergeltünk és tovább künn a cow-boyok száguldoztak ide s tova, hogy a nyájukat éjjelre betereljék. Balról egy száguldó paripán jött egy lovas egyenesen a tanyához; valami fehérség, mint valami sörény lebegett utána; azonnal Old Wabble-ra kellett gondolnom.

- Ah, ott jön! - monda Fenner. Önök egy igen érdekes embert fognak megismerni, ki a korábbi években híres volt és K i n g o f t h e c o w b o y s néven ismerték.

- Uff! - hallatta szavát Winnetou.

- Ön ez embert az ön tanyáján alkalmazta, Mr. Fenner? - kérdeztem.

- Nem. Ma délben jött a westmanok egy kis társaságában, kikkel ott künn a cserjésben tanyázik, hogy reggel tovább lovagoljon. Már több mint kilencven éves és azért úgy megüli a nyeret, mint egy fiatal. Nézzék, most ott van la!

Igen, ő volt. Ugy jött, hogy ránk figyelmesebben nem nézett, majdnem addig, amig hozánk ért, megállította lovát és le akart arról ugrani, csak ekkor irányozta szemét mireánk; azonnal a kengyelbe tette jobb lábát és így kiáltott:

- Ezer ördög! Old Shatterhand és Winnetou! - Mr. Fenner, ez emberek itt maradnak ma?

- Yes, - felelte csodálkozva a tanya gazdája.

- Akkor mi tovább ügetünk. Hol ily gazemberek vannak, ott a becsületes embereknek nincs helyük. Isten önnel!

Megrántotta lovát és ismét tovább ügetett. A tanya gazdáját nemcsak az öreg magaviselete ejté bámulatba, hanem a nevek is, melyeket ez megnevezett.

- Sir, ön Old Shatterhand? És ez a vörös gentleman Winnetou, az apacsok főnöke?

- Igen, Mr. Fenner.

- Miért nem mondták ezt nekem előbb? Egészen másként fogadtam volna önöket!

- Mi oly emberek vagyunk, mint más emberek és nincs igényünk sem többre, sem jobbra, mint más embereknek!

- Lehet, de hogy én önöket hogyan akarom megvendégelni, az nem az önök, hanem az én dolgom. Megmondom a feleségemnek, hogy milyen vendégeket kell ellátnia.

Bement a házba. Winnetou arra irányza szemét, ahol Old Wabble sörénye még lobogott.

- Tekintete csupa gyűlölet és bosszu volt, - mondá. - Old Wabble azt mondta, hogy elmegy; de még az éjjel visszatér. Winnetou és fehér testvérei nagyon óvatosak fognak lenni.

Az evéssel még nem voltunk készen, midőn Fenner ismét kijött. Összetakarította a hust, a sültet, a tányérokat, egyszóval mindent, mi előttünk volt és így szólott:

- Kérek, Mesch'schurs, egy kis szünetet! Feleségem benn egy más asztalt terít meg. Ne tegyenek ellenvetést, de szerezzék meg nekem azt az örömet, hogy megmutathassam, mily szívesen látom önöket!

Ez ellen nem lehetett tenni; Ő jót akart és mi meghajoltunk akarata előtt. Mikor a háziasszony minket bevezetett, láttuk, hogy mindenféle izes falat volt föltálalva, amit csak a tanya nyújthatott, mely a legközelebbi várostól két napi távolságban van. Tehát az étkezés ismét megkezdődött második, javított kiadásban. Ezalatt megmagyaráztuk házigazdánknak az öreg Wabble különös eljárását azzal, hogy a fegyverlopást és annak büntetését elbeszéltük. De ő ennek dacára nem tudta megérteni a „King of cow-boy” dühösségét. Old Wabblenak minden oka megvolt arra, hogy irántunk hálás legyen, mert mi tulajdonképp vele szemben nagyon kegyesen bántunk el, ő nem kapott büntetést, habár a tolvajlásban részes volt, mivel ő vezette be a „tábornok”-ot Bloody-Fox házába. Az evés alatt besötétedett. Lovainkat gondoztuk és bemutattuk a tanya gazdájának. Ő ezt a javaslatot tette:

- Ha önök Old Wabble és az ő társasága miatt nem akarják a lovakat a szabadban hagyni, van a házam mögött egy fészerem, melyben őket kiköthetjük. Vizről és abrakról gondoskodom. A fészer bár nem zárt helyiség, mert az egyik oldalon nyitott, de egy megbízható embert állítok az őrizetükre.

- Ami azt illeti, mi inkább bizunk magunk-magunkban. Mi fogunk sorban örködni, előbb Pitt Holbers, azután Dick Hammerdull, azután én és Winnetou - mondám, - mindenki két-két óráig.

- Well! És aludni fognak mellette a másik szobában hol jó ágyat vetetek és ott biztonságban lesznek az orvtámadástól. És ezenkívül van nekem elég cowboyom, kik szintén fognak ügyelni.

Ezen szabályokat azért hoztuk, mert megszoktuk még akkor is óvatosaknak lenni, mikor mások teljes biztonságban érzik magukat. Jól megfontolva a dolgot, az öreg Wabble részéről való támadástól nem kellett tartanunk, mert nemsokára jelentette egy cowboy, hogy embereivel ellovagolt.

Tehát a lovakat a fészerben helyeztük el és Pitt Holbers kiment, hogy megkezdje örökösét. Mi tovább a szobában ültünk az asztal körül és társalogtunk. Még nem voltunk kifáradva és Fenner unszolt az egyik elbeszélés után a másikra; szívesen akart annyit hallani a mi élményeinkről, amennyit csak lehetett. Őt és feleségét különösen mulattatta az a modor, melyben a testes Dick változatos életének eseményeit rajzolta.

Két óra múlva kiment, hogy Pitt Holberst fölváltsa. Ez jelentette, hogy teljes nyugalom uralkodik és semmi gyanús dolgot nem látott, sem nem hallott. Ismét eltelt egy óra. Én éppen elmeséltem egy tréfás élményemet egy lapplandi sátorában és csak hallgatóim nevető arcaira figyeltem, midőn Winnetou hirtelen galléron ragadott és oly erővel vont felre, hogy majdnem lebuktam a székről.

- Uff! Egy puska! - kiáltott föl az ablak felé mutatva.

E szavakkal egy időben künn egy lövés dördült el; a golyó betört egy ablaktáblát és mögöttem a támaszszlopba furódott, mely a tetőt tartotta. Ez nekem szólott és a fejemet találta volna, ha Winnetou el nem ránt. Abban a pillanatban kezemben volt a puskám és az ajtó felé ugrottam, a többiek követtek.

Az óvatosság arra indított, hogy az ajtót ne nyissam ki egészen, hogy másodszor ne legyek egy új lövés céltáblája. Tehát csak egy nyílást hagytam, hogy kitekinthessek. Nem lehetett semmit sem látni. Ekkor egészen kitártam az ajtót és a szabadba mentem; Fenner és társaim utánam húzódtak. Hallgatóztunk.

Ekkor hallottuk a ház mögött a lovak dobogását és horkanását és egyszerre hangzik Dick Hammerdull harsány hangja:

- Segítség! A lovak, a lovak!

Körülzaladtunk a ház egyik szegletétől a másikig. Ekkor láttunk alakokat, kik a lovakkal küszködtek, melyek nem akarták hagyni, hogy őket elhurcolják. Két lovas előttünk akart ellovagolni, hogy meneküljenek.

- Megálljatok! Le a lovakról! - kiáltott Fenner.

Ő, midőn a lövés nekem irányozva eldördült, leragadta a falról kétsövényű puskáját és most e két lovasra irányozta. Két lövést adott le és ezek lovaikról lebuktak. Azok a legények, kik lovainkkal hiába tusakodtak, a meghiusult kísérettel felhagytak és elszáguldottak. Néhány lövést küldtünk utánok.

- Helyesen, helyesen! - hallottuk ismét Dicknek a hangját. - Golyót a fejükbe! De azután jertek ide! A gazember nem akar nyugodtan feküdni.

Köveltük a hangot és láttuk őt egy emberen térdelni, ki ellen rug-kapálódzik. Összes ereje megfeszítésével alig bírta alant tartani. Ez az ember - az öreg Wabble volt! Természetesen lebontottuk.

- Mondja el, mi történt! - szoltottam föl Dicket, aki most előttem állott és a nagy erőltetéstől kimerülve, mély lélegzetet vőn. Így felelt:

- Hogy mi történt, az mindegy; de hát én a fészerben a lovak mellett feküdtem; ekkor úgy vettem észre, mintha mögöttem halk beszédet hallanék. Kimentem és hallgatóztam. Ekkor a ház előtt egy lövés dördült el és nemsokára jött valaki, kinek fegyver volt a kezében és a szeglet körül szaladt. A fehér haját a sötétség dacára világosan lehetett látni; fölismertem Old Wabbit, ráugrottam, lerántottam és segítségért kiáltottam. Cinkostársai a fészer mögé rejtőztek és most beugrottak, hogy lovainkat elvigyék. Az ön és Winnetou ménlova és az én

öreg, okos kancám nem akartak elmenni. Pitt Holbers és Mr. Treskow lovai nem voltak ily okosak; két gazember fölugrott rájuk és tovább akartak állani, mikor Ön jött és golyóival leterítette őket. Így történt a dolog. Mi történjék a „King of cowboys”-szal, kit inkább lehetne a gazemberek királyának nevezni?

- Vigyék a szobába! Én mindjárt jövök!

Lövéseink Fenner több cowboyát összezsúfoltatták, kiknek segítségével lovainkat ismét a fészkerbe hoztam. Nekik, mint öröknek mellettük kellett maradni. Annak környékét átkutattuk; a tolvajok eltűntek. De az a kettő, kiket Fenner a lovakról lelőtt, halott volt.

Midőn a szobába léptem, Old Wabble a támoszlopra dőlt, amelybe golyója behatolt; őt szorosan megkötöztük. Nem sütötte le a szemét, hanem nyitott szemmel szenttelenül nézett arcomba. Milyen jó és elnéző voltam korábban vele szemben! Tiszteletben tartam magas korát és most ez volt a viszonzás. A büntetésről beszéltek, mellyel sujtani kell, mert midőn beléptem, Pitt Holbers mondá:

- Nemcsak tolvaj, hanem közönséges orgyilkos; akasztást érdemel!

- Old Shatterhandra lőtt, - felelte Winnetou, - tehát neki kell megmondani, hogy mi történjék vele.

- Igen, ő az enyém; őt én igénylem magamnak, - mondom én helyeselve. - Az éjjel csak függjön ez oszlopra kötözve, holnap korán reggel mondom ki az ítéletét.

- Ítéld azonnal! - sziszegte az orgyilkos. - Adj egy golyót a fejembe, hogy aztán mint kegy- és lelkipásztor az én szegény, elkárhozott lelkemért mormogj egy imát!

Elfordultam tőle, anélkül, hogy feleltem volna. Fenner eltávozott, hogy a cowboyokat a megszökött tolvajok kutatására küldje. Az egész éjszaka alatt bekóborolták a környéket, de senkit sem találtak. Képzeltetni, hogy keveset aludtunk; alig hajnalodott és már elhagytuk a tanyát. Old Wabble egészen vidámnak mutatkozott, ugylátszik az éjszaka a támoszlopon jól telt el. Mikor reggel reggeliztünk, oly elfogulatlanul nézett ránk, mintha velünk semmi összeütközése sem lett volna és a legjobb barátunk lenne. Ez annyira felbosszantotta Fennert, hogy haragosan kiáltott föl:

- Ilyen szemtelenséget még soha életemben nem láttam. - Ezzel az emberrel, ha hozzám jött, mindig tisztelettel bántam, már csak korára való tekintettel is; most azonban a mellett vagyok, hogy vele a prairie törvényei szerint kell elbánni. Lótolvajok és gyilkosok akasztófát érdemelnek. Hadd dőljön sirba, mert az egyik lába már régóta benne van!

Ekkor az öreg gunyosan rámordult:

- Ne törődjék az én sirommal! Ez nem az öné! Hogy az én testem néhány évig életben marad, vagy a sirban rothad el, az nem tesz különbséget; fűtyülök rá!

Mindnyájan felbőszültünk e szavakra.

- Milyen ember! - kiáltott föl Treskow; - kötelet érdemel, semmi egyebet. Mondja ki Mr. Shatterhand az ő ítéletét. Mi gondolkodás nélkül végrehajtjuk.

- Igen, én kimondom; de végrehajtaniuk nem kell, - feleltem. - Hogy élve vagy halva, az neki mindegy; de alkalmat adok neki, hogy érezze, hogy az élet minden másodpercének oly értéke van, mellyel nem ér föl a föld minden gazdagsága. Neki életének egy percnyi meghosszabbításáért istenhez kell könyörögnie; ha nem tér meg, lelkének reszketni kell az isteni igazságosságtól való félelemben, melyet ő kinevet és ha a halál ráteszi a kezét, bűnei bocsánatáért kell ordítania!

Leoldottam a gerendáról. Állva maradt, kinyújtóztatta elzsibbadt karjait és kérdőleg nézett rám.

- Elmehet, - mondtam.

- Ah! Szabad vagyok?

- Igen.

Akkor gunyos kacajba tört ki és felkiáltott:

- Éppen úgy, amint írva van a bibliában. Eleven szemet gyűjteni az ellenség fejére. Ön, Mr. Shatterhand, egy mintakeresztény! De az nálam nem használ semmit, mert ilyen szén nem éget engem. Lehet nagyon meghatva a nagylelkű pásztort adni, a ki rossz bárányait futni hagyja, de engem nem köt meg. Isten önökkel, Mesch'schurs! Ha ismét látjuk egymást, az egészen másként fog történni, mint most!

Magasra emelt fővel távozott. Milyen hamar teljesedésbe ment ez utolsó szava! Ujból láttuk őt, egész milyen másként, milyen egészen másként rája nézve! - - -

Schahko Matto

Hányszor kaptam szemrehányást nemcsak azoktól, akik bajtársaim voltak, de később azoktól is, akik leírásaimat olvasták, hogy igen szeliden és elnézően viselkedtem azokkal a rossz emberekkel szemben, akik mindig ellenséges magatartást tanusítottak és csak kárt okoztak. Hányszor vetették barátaim szememre, hogy sohasem álltam bosszút, ha ezek az emberek kezeink közé kerültek.

Mindig voltam annyira objektív, hogy belássam, hogy ezeknek a szemrehányásoknak volt bizonyos alapjuk, de mégis mindig úgy éreztem és ma is úgy érzem, hogy az én eljárásom volt a helyes.

Nagy a különbség tudniillik a bosszuállás és a büntetés között. A bosszút lihegő ember nem jó ember; nemcsak nemtelenül, de megvetendően cselekszik; a bosszuálló ember, anélkül, hogy erre bárminemű joga lenne, félrelöki úgy az emberi, mint az isteni igazságszolgáltatást és azzal, hogy a saját szenvedélyét, saját önzését mindennek elé helyezi és maga áll bosszút, csak saját elítélendő gyöngeségét bizonyítja.

Egészen más a helyzet a büntetésnél. A büntetés nem bosszu, nem egyéni cselekedet. A büntetés elmaradhatatlan következménye minden olyan cselekedetnek, amely törvényellenes és amelyet a tudomány elítélendőnek mond. Ne higgye azonban senki és különösen ne higgye az érdekelt, hogy a sértett egyuttal bíró is lehet. Hol van az a makulátlanul tiszta ember, aki bírása lehetne saját ügyének.

De gondoljunk arra is, hogy nem szabad rögtön bűnösnek tekinteni azt az embert, aki valami hibát, vétséget, vagy tettet elkövetett. Minden bűncselekménynek kutatni kell az előzményeit, keresni indító okait. Vajjon csak testi és értelmi bajban szenvedő emberek vannak a világon? Nincsenek-e olyanok is, akiknek eredendő erkölcsi defektusaik vannak. Arra is gondolni kell, hogy a nevelésnek milyen nagy befolyása van az emberekre. És erre a nevelésre nemcsak a szülőknek, a tanítóknak, a legközelebbi rokonoknak van befolyásuk, de a kívülállóknak, idegeneknek is. Ott van az élet ezernyi eseménye, ami sokkal nagyobb befolyást gyakorol az egyes emberekre, mint a tulajdonképpeni nevelés. Egyetlen színházi est, egyetlen rossz könyvnek az olvasása, egyetlen erkölcstelen kép a szülői nevelés minden eredményét leronthatja. Mennyi bűne van annak az ezerfejű hidrának, amit mi közönségesen „társaság”-nak nevezünk. És éppen ez a társaság ítélkezik a legteljesebb nyugalommal afölött a tagja fölött, „akin” kiütközik a fekély, amelyben a „társaság” szenved. Milyen ájtatos szemforgatással, milyen orrfintorral, milyen messzire igyekeznek az emberek elkerülni azt a szegény ördögöt, aki elég szerencsétlen volt, hogy éppen rajta ütött ki a társadalom általános fertőzöttsége.

És amikor én ezt az ugynevezett civilizált társadalomról is kénytelen vagyok megállapítani, mennyivel inkább tekintetbe kell vennem ezeket a körülményeket akkor, amikor a tettesek fél- vagy egészen vad emberek. A vad vagy félvad ember, akinek sejtelve sincs tetteinek erkölcsi horderejéről, kevésbé vonható felelősségre, mint az a bűnöző, aki a mi erkölcsi törvényeinket jól ismeri, de azokat megtartani nem akarja. Egy indián, aki önvédelemből fegyvert ragad, szánalomra és nem korbácsra méltó. Egy ember, akit valami miatt kitaszítottak a társadalomból, akit csak a „vadnyugat” fogad be és aki ott egyre mélyebbre süllyed, mindenesetre a prairie szigorú, véres törvényei szerint bűnhődik, ha kézrekerül; az én érzésem szerint, elnézést érdemel. Winnetou sohasem tagadta meg a szánalmat az ilyen embertől, ha erre kértem őt. De megtette ezt akárhányszor saját elhatározásából is, anélkül, hogy erre külön kérnem kellett volna.

Igaz ugyan, hogy ez az engedékenységek később néha-néha kellemetlenségeket okozott, de azok az előnyök, amelyeket közvetve értünk el, bőségesen kárpótoltak bennünket. Hacsak annyit értünk volna el, hogy másoknak példát mutattunk, már akkor is érdemes volt nem kegyetleneknek lennünk. Aki hozzánk akart csatlakozni, annak le kellett mondania Nyugat kegyetlenségeiről és keménységéről, anélkül, hogy ez a lemondás tudatos és szándékos volna. Mi ugyanis a humanizmust nem szóval hirdettük és terjesztettük, hanem tettekkel és aki mellénk állott, az az emberiséget ugyszólván a levegővel együtt szivta magába.

Old Wabble is egyike volt azoknak az elkorcsosult embereknek, aki sokkal több elnézést kapott tőlünk, mint amennyit megérdemelt. Ennek egyébként az első benyomás is oka volt, amit Old Wabble különös egyénisége rám gyakorolt. Hozzájárult magas kora is. Ezenfelül pedig jelenlétében mindig valami egészen különleges érzésem támadt, ami visszatartott attól, hogy tettei és brutálisan kifejezésre juttatott istentelensége szerint bánjak el vele érdeme szerint. Valami belső kényszer mindig megtiltotta nekem, hogy szigorúan járjak el vele szemben. Mindig úgy éreztem, hogy Old Wabble, ha meg nem javul, majd egy egészen különleges isteni ítélőszéknek fog felelni tetteiért. Ezért bocsátottam őt szabadon akkor is, amikor kézrekerült a Fenner-farmon elkövetett lólopás és gyilkossági kísérlet után. És mint kiderült, teljesen Winnetou akarata szerint cselekedtem.

Dick Hammerdull és Pitt Holbers ezzel természetesen nem voltak megelégedve, még kevésbé helyeselte eljárásomat Treskow, a rendőr. Tőlük azonban mégsem kaptam olyan szemrehányást, mint a farm tulajdonosától, aki sehogyse tudta megérteni, hogy minden büntetés nélkül szabadon bocsátottam azt az embert, akinek golyójától csak a véletlen mentett meg. Ilyen butaságot - mondotta - még soha életében nem látott és megesküdt, hogy ő fog bosszút állni és Old Wabblet le fogja löni, mint egy veszett ebet, ha még egyszer mutatkozik merészkedik a farmon. Fenner egyébként igen boldog volt látogatásunk miatt és amikor eltávoztunk tőle, olyan gazdagon ellátott bennünket élelmiszerekkel, hogy legalább öt napig nem kellett arra gondolnunk, hogy vadászattal töltsük el drága időnket és lövöldözni legyünk kénytelenek. Mert a lövöldözés nagyon is veszedelmes volt. Hiszen a vörös és fehér ellenség is közvetlen közelünkben volt. Nem is volt szabad a lövöldözéssel elárulnunk magunkat. Tehát éhezniük kellett volna. Az a tény, hogy volt elég élelmiszerünk, lehetővé tette, hogy nagyobb megállás nélkül előrelovagoljunk és Old Surehandot beérjük.

Voltaképpen nekünk Old Wabble nyomába kellett volna mennünk. Ő ugyanis már megmutatta, hogy mit várhatunk tőle és különösen mit várhatok én. Már pedig ha az ember tudja, hogy olyan ellenség van a közelben, aki a fejünket keresi golyója célpontjául, ugy mindenestre előnyös, ha tudjuk, merre kell ezt az ellenséget keresnünk. Mi azonban Old Surehandot, amilyen gyorsan csak lehetséges, el akartuk érni annál inkább, mert előttünk volt a „tábornok” és Toby Spencer, akik embereikkel szintén Colorado felé lovagoltak. Éppen ezért igen fontos személyiség volt számunkra a „cowboyok királya”.

Minthogy a River a Fenner-farm mögött nagy ívet ír le, amit mi ki akartunk kerülni, egyenesen belovagoltunk a Rolly prairiebe. Itt ráakadtunk a cowboyok nyomára, akik az előző éjjelen Old Wabblet és embereit hajszolták anélkül, hogy nyomukba jutottak volna. Később elvesztettük a cowboyok nyomát és késő estig semmi jelét sem találtuk annak, hogy emberek volnának a közelben.

Még azon a napon át kellett mennünk a folyó másik partjára. A River, mint Kansas minden folyója, széles, mély és nehezen gázolható, de Winnetou elvezetett bennünket egy gázlóhoz, amit ő már előbből ismert. Itt a víz olyan alacsony volt, hogy nem ért a lovak hasáig. Könnyen átjutottunk a tulsó partra.

A folyó másik partján átvágtunk egy kis erdőségen és újból kijutottunk a nyílt mezőre.

Alig hagytuk az erdőt a hátunk mögött, amikor mintegy ötszáz lépés távolságnyra „csapást” pillantottunk meg, amely a folyóval párhuzamos irányban vonult. Dick Hammerdull ujjával arra felé mutatott és megkérdezte cingár barátját:

- No öreg cimbora, Pitt Holbers! Látod ott szemben a zöld fűben azt a szürke vonulatot? Mit gondolsz, mi az? Nem emberek vonultak ott át?

- Hát ha azt hiszed, hogy az emberek nyoma, úgy én nem szólok ellene, - felelte a kért szóra.

- Hát az kétségtelen, hogy ott vonulat nyoma van. Oda kell mennünk, hogy megállapítsuk, honnan és merre vezet.

Dick azt hitte, hogy mi is hasonlóan vélekedünk, de Winnetou, anélkül, hogy egy szót szolt volna, jobbra fordult és a nyommal mit sem törődve, vezetett bennünket a folyó mentén tovább.

- Dehát miért nem akartok oda menni, Mr. Shatterhand. Ha az ember a vadnyugaton ismeretlen csapást lát, meg kell azt nézni. Megköveteli ezt a biztonság.

- Mindenesetre! - feleltem.

- Tehát! Nekünk föltétlenül tudnunk kell, mely irányban halad az ember alkotta csapás.

- Természetesen keletről-nyugatra.

- Hogy-hogy? Azt nem tudhatja alapos vizsgálat nélkül az ember. Mehet az nyugatról-keletre is.

- Hát ha ember ezt nem tudhatja, úgy én és Winnetou nem vagyunk emberek, mert mi tudjuk.

- Lehetetlen, uram!

- Ugyan! ugyan! Napok óta nyugatról kaptuk a szelet. Éppen ezért, erről meggyőződhetek, minden fűszál hegyével kelet felé hajlik. Minden nyugati ember tudja, hogy egy vonulat a szél irányában nem látható oly tisztán, mint szél ellen. A nyom, amit látunk, legalább ötszáz lépésnyire van tőlünk. Ha ez aránylag nagy távolság dacára is látjuk, azt bizonyítja, hogy a nyom szél ellen való vonulat nyoma, tehát keletről-nyugatra vezet.

- Istenemre! Ez jól meg van fejtve. Erre én sohase jöttem volna rá. Nem gondoltod öreg Pitt Holbers.

- Ha te azt hiszed, hogy én téged elég ostobának tartalak, hogy ilyen egyszerű dolgokra rá ne jöjj, hát legyen igazad, - gúnyolódott Holbers.

- Igaz-e, vagy sem, az mellékes. Az észt te sem szedted tömegben a fákról, - ezt jegyezd meg magadnak. De Mr. Shatterhand, nekünk azt a csapást mégis meg kell vizsgálnunk, hogy megtudjuk hány ember vonult errefelé és mikor.

- De miért térjünk el emiatt ötszáz lépésnyire az eredeti utunktól. Hiszen láthatjátok, hogy rövidesen így is megtaláljuk. Összekerülünk azzal a csapással.

- Érdekes! Erre nem is gondoltam. Annyi évek óta jó nyugati embernek tartottam magamat és itt az öreg River partján kiderül, hogy még sokat kell tanulnom. Nemde, Mr. Shatterhand?

- Dicséretreméltó önbeismerés! És aki beismeri saját hibáját és gyöngeségét, már a javulás útján van; ez szolgáljon vigaszul mindenkinek, aki úgy érzi, hogy még messze van attól, hogy „mester”-nek nevezhesse magát.

Nem voltunk még messzire a gázlótól, mikor a folyó éles kanyarulattal északi irányt vett és nyugat felé a prairie szabad lett. Az a zöld szalag, ami nyugatról észak felé haladt, arra engedett következtetni, hogy arrafelé valami patak van, amely tőlünk messze jobbra valahol ömlik a folyóba. Ennek a pataknak a torkolata közelében számos kanyarulata volt. Az utolsó kanyarulatnak annál az erdőnél kellett lennie, ami tőlünk körülbelül egy angol mértföldnyi távolságban látszott. Megálltunk, mert a csapás, amiről az imént szó volt, hirtelen balról a folyó felé tartott, oda, ahol éppen állottunk. Egyetlen lovas nyoma volt, aki itt rövid ideig tartózkodott. A lóról nem szállt le. Lova első lábainak patkónyoma félkört mutatott, amelynek középpontjába került a hátsó patkónyom. Ez azt bizonyította, hogy a keletről jött lovas ezen a helyen körülnézett a három másik világtáj felé. Tehát biztosan keresett valamit. Azután pedig nyilegyenes galoppban a már említett erdőbe lovagolt. Tehát bizonyosan ezt a helyet kereste. Ez a megállapítás arra készítetett bennünket, hogy mi is arra felé figyeljünk. Persze csak rólam és Winnetouról lehet szó, mert társaink nem tudtak olyan élesen gondolkodni, mint mi ketten.

Voltaképen alig is érdekelt bennünket, hogy ki volt az a lovas, az erdőcske miatt sem kellett volna különösen vigyáznunk, ám a csapás alig volt fél óránál idősebb. És ez a tény már indokolta az elővigyázatosságot!

- Uff! Wo-uh-ke-za! - kiáltott Winnetou és kezével az erdőcskének egy bizonyos pontjára mutatott.

„Wo-uh-ke-za” Dakota szó és lándzsát jelent. Hogy miért mondta ezt Winnetou dakota nyelven? Ennek okát hamarosan megtudtam és megtudtam újból, mint már annyiszor, hogy milyen éles szeme van Winnetounak. Amint a jelzett irányban néztem, egy fát láttam az erdő szélén, amelynek egyik kihajló ágára egy lándzsa volt erősítve. Ezt én is rögtön megláttam, de sem Hammerdull, sem Holbers, sem Treskow nem tudták észrevenni. Nem is csoda, hiszen a nagy távolságban alig mutatott többet, mint egy ceruzavonalat a lemenő nap által vörösre festett égbolt alatt. Ha nem figyeltük volna az erdő felé vezető csapást, senki közülünk nem vette volna észre a dárdát.

Dick Hammerdull megjegyezte:

- Én ugyan nem látom a lándzsát, de ha tényleg ott van, akkor az bizonyosan valami jelzés akar lenni valaki számára. Lándzsák nem nőnek a fákon.

- Egy Dakotának a jelzése, - bólintott Winnetou.

- Tehát dakota-lándzsa? - kérdezte a kövér nagy csodálkozással.

- Igen! - csak azt nem tudni, melyik törzsé.

- Ez teljesen mindegy. Már az csoda, hogy valaki ekkora távolságról felismerte a dárdát. Kérdés csak az, törődnünk kell-e vele?

Minthogy ez a kérdés nekem szólt, rögtön feleltem.

- Természetesen. Asagan törzsén kívül errefelé nincs dakota és mivel tudjuk, hogy a törzs előszedte a harcibárdokat, ez a lándzsa biztosan jel valaki számára és így természetes, hogy nekünk ismernünk kell ennek a jelnek az értelmét.

- Tehát oda lovagolunk?

- Igen.

- Ugy menjünk!

Már el is akarta indítani öreg lovát, én azonban megragadtam a kantárt és figyelmeztettem Hammerdullt.

- Mi az öreg, a vásárra akarod vinni a bőrdet? Az a lándzsa minden bizonnyal azt jelenti, hogy az erdőben valakik rejtőznek, és valakire várnak, vagy vártak és az illető már meg is érkezett hozzájuk. Az a lovas ugyanis, akinek a nyomát itt látjuk, ide lovagolt és ezen a helyen nézett körül. Ha mi ugyanezen a csapáson haladnánk, amelyen ő lovagolt, nyomban meglátnának bennünket. Ez csak világos? Nem, Hammerdull?

- Hm! Teljesen mindegy, hogy én értem-e, vagy sem, mert bizonyos, hogy az az igaz, amit ön mond, Mr. Shatterhand. Azt hiszi tehát, hogy azok még nem vettek észre bennünket.

- Igen, azt hiszem. Mi itt jól el vagyunk rejtve. Ennek dacára okosan tesszük, ha minél előbb elmegyünk innen. Gyertek tehát! Nem látjátok, hogy Winnetou már el is távozott innen.

És tényleg, az apacs, aki a tett embere, nem törődve a mi beszélgetésünkkel és csupa óvatosságból észak felé lovagolt. Mi követtük őt, amíg az erdő el nem tűnt szemeink elől és csak azután fordultunk ismét nyugatnak, hogy elérjük a patakot. A patak partján azután a partmenti fák védelme alatt tudtunk az erdőcske közelébe jutni. Winnetou ekkor megállította lovát, leszállt, őrizetemre bízta ezüst puskáját és így szólt:

- Önök testvéreim itt fognak várni, amíg visszajövök és megmondom, mit láttam a lándzsán.

Előbb tehát kémkednie kellett. Csuszva haladt előre, hogy egyáltalán nem könnyű feladatát megoldja. Az efajta munkát legszivesebben egyedül végezte és mi szívesen biztuk is rá, mert a dolgok kikémlelésében utolérhetetlen mester volt. Lovainkat a fák között vezettük a patakhoz, ahol megittattuk az állatokat, majd leültünk, hogy megvárjuk Winnetou visszaérkezését. Ha az erdőben tényleg voltak emberek az Osag-törzsből, úgy órákig is elmaradhatott. Nem telt azonban félóra és Winnetou már visszaérkezve, jelentette:

Egy fehér ember ül a fa alatt, amelyen a lándzsa van és egy vörös harcosra vár, aki fél napig már ott volt és ellovagolt, hogy élelmiszert szerezzen.

Engem Winnetou előadása teljesen kielégített, Dick azonban tovább érdeklődött:

- Benn volt az apacsok főnöke az erdőben?

Winnetou bólintott.

- És nem látott indiánt?

Winnetou tagadólag rázta a fejét.

- De hát ki az a fehér ember, aki a fa alatt ül?

- Old Wabble, - felelte röviden az apacs.

- Adta teremtettem! Mit keres ott az a vén cowboy?

Winnetou vállát rázta, mert Hammerdull tovább kérdezett:

- Milyen indiánra vár Old Wabble.

- Schahko Mattora, - az osagok vezérére.

- Schahko Matto! Nem ismerem ezt a fickót. Soha hírét sem hallottam. Az apacsok főnöke ismeri őt?

Winnetou ismét bólintott. Nem szívesen válaszolt a kérdésekre és én csak vártam az időt, amikor türelmét veszti. A kis kövér azonban tovább kérdezett:

- Bátor vagy gyáva fickó az indián?

Ez a kérdés teljességgel fölösleges volt. Schahko Mattot „hét medvé”-nek nevezik, ami kizárja a gyávaságot. De a gyáva indián nem is megy kémkedni. Aki hét vad medvét elejtett és minden kísérő nélkül kimerészkedik a harciösvényre, az nem lehet gyáva. Winnetou nem is felelt a kérdésre kétszeri megismétlés dacára sem.

- Miért nem felel Winnetou? - Hiszen nagyon fontos, vajjon bátor vagy gyáva emberrel van-e dolgunk?

Erre Winnetou a kérdező felé fordult és az ő szokásos szelid, de erélyesen visszautasító hangján felelt:

- Miért nem kérdezte ezt tőlem Old Shatterhand testvérem? Miért csendes ő? Az ember előbb gondolkodik és azután beszéljen. Fölszemes idővesztegetés, ha olyasmit kérdezünk, amit úgy is el tudunk képzelni. A gondolkodáshoz csak egy ember szükséges, a beszédhez azonban legalább kettő. Miért kell két embernek a beszéddel foglalkozni, amikor ugyanazt a dolgot egy ember egy kis gondolkodással ki tudja sütni. Az én Hammerdull fehér testvéremnek nagy agyveleje lehet, jól is tudhat gondolkodni. Legalább is elég kövér hozzá.

Láttam, hogy a rendreutasítás méregbe hozta Hammerdullt, de a nagyrabecsülés, amellyel Winnetou iránt viseltetett, visszatartotta őt a kitöréstől és nyugodt hangon válaszolt:

- Hogy kövér vagyok-e vagy sem, az ebben az esetben igazán nem számít. De ha szabad megjegyeznem, én nem a hasammal gondolkodom, mert az agyvelőt tudvalevőleg nem ott, hanem a fejben kell keresni. - Nincs igazam, öreg Pitt Holbers barátom? No beszélj.

- Nincs! - felelt a kérdező a maga szokásos rövidségével.

Nem sokszor esett meg, hogy a sovány nem adott igazat a kövérnek, Hammerdull tehát csodálkozva kiáltott:

- Nincs igazam? Nekem nincs igazam? - És ugyan miért nincs?

- Mert olyanokat kérdeztél, amikből joggal lehetett következtetni, hogy te az agyvelődet nem a fejedben, hanem tested ama részében hordod, ahol más rendes embernek a lépe, vagy a mája szokott lenni.

- Mit? Te ingerkedsz velem? - Ne gunyolódj, mert...

Kézintéssel hallgatásra kényszerítettem a kövéret, mert Winnetou fogta ezüstcsövü puskáját és lovát kantáron vezetve, elhagyta a helyet, ahol eddig voltunk. Winnetou szívesen látta, ha a két jóbarát félig tréfából, félig komolyan acsarkodott egymással; de ugylátszik, most komolyabb dolga akadt. Mi is lovainkhoz léptünk és követtük Winnetout, aki a bokrok fedezete mellett egészen az erdőcskéig vezetett bennünket. Az erdőcske közelében halk hangon így szólt:

- Old Shatterhand velem jön. Többi fehér testvéreim itt maradnak, míg háromszor nem füttyentek. Akkor rohanva jönnek a lovakkal együtt a lándzsás fához, ahol bennünket két fogollyal találhatnak együtt.

Mindezt olyan biztossággal mondta, mint aki mindent tud és mindazt előre meg tudja mondani, ami történni fog. Letette puskáját, én is letettem mindkét fegyveremet és a patak mentén haladtunk mindenütt a bokrok mellett fölfelé az erdőcskébe.

Beállott az alkonyat és mivel sűrű bokrok között haladtunk, még sötétebb volt körülöttünk, mint a sík mezőn; mondanom sem kell talán, hogy a legkisebb zaj nélkül mentünk előre. Elértük a helyet, ahol a patak partjai jobbra fordulnak és előttünk volt az erdőcske. Cserje nem volt az erdőben és így kényelmesen kuszhattunk hangtalanul előre. Fától fáig csuszva

közeledtünk ahhoz a fához, amelynek ágán a lándzsát láttuk. Minthogy ez a fa az erdő szélén állott, ahol már, mint a patak partján is, bokrok voltak, azon a területen már világosabb volt, mint ahol mi rejtőztünk a sűrű lombok között. Könnyen megláthattuk tehát, ki és mi van a jelzést adó fa alatt.

Elhagyott tengeri nyul fészke volt a fa alatt, ami körülbelül egy méter magas dombot alkotott. Ezen a dombon ült a cowboyok egykori királya. Lova tul az erdőn a prairien legelészett.

Ez a körülmény bizonyíték volt arra, hogy Old Wabble teljes biztonságban érezte magát ezen a helyen, mert ha tartott volna valamitől, úgy lovát a fák közé rejtette volna, ahol még másik lovat pillantottunk meg. Ez a ló istránggal egy fához volt kötve. Indián módra volt felkantározva és amint az egyre sűrűbbé váló alkonyati sötétségben kivehettük, remek alkatu sötétbarna csődör volt. A nyereg alatt - ritkaság indián lovánál - barna bőrtakaró volt, a takarón kivágott figurák, amelyek, mint az aláhelyezett fehér bőrtakaró élesen körvonalazta, hét medvét ábrázoltak. Ebből állapította meg Winnetou teljes határozottsággal, hogy Old Wabble a vadászaton levő Schahko Mattot várja, mert csak Schahko Mattoé lehetett a „hét medvé”-vel diszitett csődör.

Minden jel azt mutatta, hogy a főnök csak azért ment el, hogy valami vadat lőjjön. Elfogyott az élelmiszere. Hogy nagyértékű lovát itt hagyta, azt bizonyítja, hogy ezt a kis erdőt és a környéket ő is teljesen biztonságosnak hitte a maga számára. Winnetounál és nálam ekkora gondatlanság ki van zárva.

Hogy Old Wabble idejött és most ilyen nyugodtan várt a főnökre, bizonyossá tette, hogy ezek ketten egészen különös megegyezést kötöttek. Nem nehéz eltalálni, hogy ez a megegyezés mire vonatkozott. Old Wabblet korábban az „indiánok hóhéra” névvel illették és mint ilyet minden indián gyűlölte és félt tőle; egy vörös törzs főnöke a gyűlölt Old Wabbléval csak azért lépett összeköttetésbe, mert ebből az összeköttetésből nagy előnyt remélt. Mivel pedig az osagok most hadiállapotban vannak, csak valami ördögi gazságról lehet szó, amit valószínűleg a fehérek ellen terveznek. Csak természetes, hogy ez nem az első találkozás volt Old Wabble és az indiánfőnök között és én igen valószínűnek tartottam, hogy Old Wabble az osagok számára kémkedik. Őt erre a gazságra is képesnek tartottam.

Minthogy Winnetou teljes határozottsággal megígérte, hogy társaink két foglyot fognak velünk együtt találni, tehát arról is meg volt győződve, hogy az osag-vezér nemsokáig várat már magára és rövidesen vissza fog térni. Nekem is ez volt a véleményem, annál is inkább, mert eredményes vadásatról a beállott sötétségben már ugysem lehetett szó.

És tényleg, véleményünk megerősítéseképpen hirtelen megláttuk, hogy a tisztásról teljesen gondtalanul egy indián közeledett az erdő felé. Eszeágában sem volt, hogy a közelben ellenséges lény lehessen.

Minél jobban közeledett sajátos lépteivel felénk, annál biztosabban megfigyelhettük. Nem volt magas, de széles vállai voltak és dacára szokatlan csámpásságának és korának - ötven éven felülinek látszott - első tekintetre észre lehetett venni, hogy különlegesen hatalmas erő lakozik benne. Egyik kezében fegyverét tartotta, a másikban egy lőtt vadtyukot.

Amikor már csaknem az erdőhöz ért, az esti homály dacára is észrevette az öreg Wabble nyomait a fűben. Megállott és elég folyékony angol nyelven bekiáltott az erdőbe:

- Ki az az ember, akinek a nyomát itt látom és aki most az erdőben a fa alatt van?

Winnetou karjával gyöngén megnyomta vállamat és gunyosan mosolygott az osag ostoba eljárásán. A kérdés ugyanis teljesen fölösleges volt. Mert vagy valami szövetséges van az erdőben és akkor nyugodtan hozzámehet, vagy pedig ellenség rejtőzik és ennek támadásától

nem szabadulhat azzal, ha hangosan kérdez. Ám az történt, amit az indián várt: az öreg cowboy válaszolt halk hangon:

- Én vagyok, Old Wabble, - gyere be!

- Más fehérek is vannak veled?

- Nincsenek. - Hiszen a nyomról láthatod, hogy egyedül vagyok.

Ez nem volt igaz. Neki is lehettek társai, akik jóval az erdő előtt elválhattak tőle és, mint mi is, kerülőúton juthattak be az erdőbe. Mi tudtuk, hogy Old Wabble nem volt egyedül a River tartományban. De hol lehetnek kísérői? Azoknak talán nem szabad tudniuk arról, hogy ő találkozik az osagok vezérével. Vagy talán más, bennünket nagyon is érdeklő okból hagyta volna hátra kíséretét. Én bízom, hogy meg fogom ezt is tudni.

Schahko Matto belépett az erdőbe, kemény léptekkel Wabbléhoz ment, leült mellé és megkérdezte:

- Mikor érkezett ide Old Wabble?

- Körülbelül két órával ezelőtt, - válaszolta az öreg.

- A jelet, amit megbeszéltünk, rögtön észrevette?

- Nem mindjárt. A folyó kiszögelésénél megálltam, körülnéztem és arra gondoltam, hogy ez az erdő kitűnő buvóhely. Ezért lovagoltam errefelé és amint közelebb értem az erdőhöz, meg is láttam a lándzsát. Buvóhelyedet igazán jól választottad ki.

- Itt biztonságban vagyunk. Bizonyos, hogy rajtam és rajtad kívül itt nagy körzetben egyetlen ember sincs. Én már tegnap óta itt vagyok. Tegnap kellett volna ugyanis jönnöd. Minthogy nem jöttél idejében, elfogyott a huskészetem, el kellett tehát mennem, hogy ezt a madarat lelőjjem.

Ez szemrehányásként hangzott, Old Wabble tehát gyorsan mentegette magát.

- Ne haragudjék rám az osagok vezére, hogy várnia kellett. Meg fogom neki mondani, miért késtem és ez a hír nagy örömére fog szolgálni.

- Old Wabble talán a Fenner-farmon volt?

- Igen. Tegnap késő délután érkeztünk oda. A három másik farmnak, amit ugyancsak meg akartok támadni, meglátogatása hosszabb időt vett igénybe, mint gondoltuk. Ennek dacára neked csak ma éjszakáig kellett volna ránk várnod. Hogy mégis valamivel korábban jöttem, mint az említett ok miatt jöhettem volna, annak az az oka, mert így nagyszerű fogást csinálhatsz, ha javaslatomat, amit tenni fogok, elfogadod.

- Milyen jó fogásra gondol Old Wabble.

- Erről majd később. Előbb közölni akarom veled, mit találtunk a négy farmon.

Hogy minden szót halljunk, amit Old Wabble az indiánfőnöknek mond, egészen közel huzódunk a dombhoz. Annál könnyebben hallhattunk mindent, mert ez az elővigyázatlan ember nem is gondolt arra, hogy suttogva beszélgesse. Amit hallottunk, abból meggyőződtem arról, hogy Old Wabble tényleg az osagok kéme. Arról volt szó, hogy meg akartak támadni és kirabolni négy nagy farmot, közöttük azt is, amelyik Fenner tulajdonában volt. A régi, sajnos, folyton megismétlődő történet. Az osagok becsapva érezték magukat a fehérek által eszközölt egyik szállításnál és hogy kártalanítsák magukat és legyen elegendő élelmiszerük és különösen huskészetük, elhajtották egy farmnak a marháját. A fehérek üldözték őket és néhány indián harcost lelőttek. Az indiánok szerint ez bosszút követelt. El is határozták a harcot a fehérek

ellen. Legelőször a River-tartományban lévő négy farmot akarták megtámadni. Minthogy azonban ezeken a farmokon tekintélyes számú cow-boy teljesített szolgálatot és a vörösek ezektől a félvad és elszánt emberektől jobban féltek, mint bármely más ellenségtől, mindenekelőtt kémeket kellett találniok, akik megállapítják, hogy körülbelül hány cowboy van a négy farmon. Az okosság parancsa az volt, hogy ezek a kémek ne legyenek indiánok, de különösen ne legyenek az osag-törzs emberei. Schahko Matto rögtön olyan fehérekre gondolt, akikről tudta, hogy eszközökben és módokban nem igen válogatósak, ha valamiből hasznuk lehet. A véletlen elébe hozta Old Wabbit és társait. Ugyátszik, már előbb is állhatott Old Wabbitel hasonló összeköttetésben. Erre nézve a most közöttük lefolyt és általunk kihallgatott beszélgetés nem adott ugyan semmi határozott bizonyítékot, de mégis így kellett lennie, különben az osagok főnöke nem tett volna Old Wabbitnek ilyen veszedelmes ajánlatot. És Old Wabbit az ajánlatot nyomban el is fogadta. A megegyezés pedig egészen egyszerűen úgy szólt, hogy az osagok a megtámadottaknak csak a skalpját, a fegyvereit és nyájait igénylik, minden más Old Wabbité és embereié lesz. Old Wabbit természetesen elsősorban az aranytárgyakra és más könnyen értékesíthető ingóságokra gondolt. Hogy a kettő közül ki volt az igazi svihák, Schahko Matto-e, vagy Old Wabbit, nem kell külön megmondani. Azt tapasztaltuk, hogy az indián vezér a „cowboyok királyát” egyetlen egyszer sem nevezte „fehér testvérem”-nek, hanem mindig csak a nevére szólította, ami bizonyíték amellet, hogy az Old Wabbit-féle alakokat az indiánok sem becsülik többre, mint a civilizált fehér emberek.

Amikor Old Wabbit megkezdte kémlovagló körútját, az osagok még nem voltak teljesen harckészek és mivel a farmok védelmi felkészültségéről való híradás rendkívül fontos volt a támadók szempontjából, azért az indián törzsfő maga akarta hallani Old Wabbit jelentését. A lándzsa jelölte a helyet, ahol Schahko Mattot meg lehet találni.

Most találkoztak az erdőben és Old Wabbit olyan jelentést adott az indián törzsfőnöknek, hogy a farmokat a vörösek aránylag csekély veszteséggel elfoglalhatják. Javaslatokat tett, melyekről azonban nem kell beszélnem, minthogy a mi közbelépésünk folytán természetesen elmaradt a tervezett megrohanás.

Az bizonyos, hogy az indián törzsfő jórészt magáévá tette Old Wabbit javaslatait, majd érdeklődött a „jó fogás”-ról, amit Old Wabbit beszélgetésük kezdetén kilátásba helyezett. Az öreg cowboy a magaszámító megfontoltságával felelt:

- Az osagok vezérének előbb néhány kérdésemre válaszolni kell, mielőtt megmondhatom, miről is van tulajdonképpen szó. Ismeri az apacsok főnökét, Winnetout?

- Azt a kutyát? Ismerem.

- Miért nevezi őt kutyának? - Ellenségének mutatta már magát egyszer?

- Nem egyszer, többször. Három évvel ezelőtt harcot kezdtünk Cheyenekkel és számtalan ütközetben már több harcosukat megöltük, amikor jött az apacs és az élükre állott. Winnetou gyáva, de ravaszabb és veszélyesebb, mint ezer öreg asszony. Ugy tett, mintha harcolni akarna velünk, de visszavonult és amikor üldöztük, hirtelen eltűnt az Arkanzas másik részén. És amíg őt és az elmenekült Cheyenn-harcosokat kerestük, ő a legnagyobb sebességgel a mi területünkre lovagolt, mindenkit foglyul ejtett, akit csak ott talált és egész állatállományunkat elvitte. És mire mi hazaérkeztünk, ő már a mi táborhelyünkben erődöt csinált, ott tartotta fogva otthonmaradt harcosainkat, öregjeinket, asszonyainkat, gyermekeinket és ezeknek tuszul tartásával megalázó békére kényszerített bennünket, ami egyszerre megfosztott bennünket a hősi hirnévtől. Ő maga pedig egyetlen embert sem veszített. Csak egyszer adja a nagy szellem a kezeim közé azt a koszos állatot.

Az a haditény, amiről Schahko Matto beszélt, az én Winnetou barátomnak igazi mesterműve volt. Sajnos, abban az időben én még nem voltam vele együtt, de saját szájából hallottam minden részletét annak a ragyogó sakkhúzásnak, mellyel ő a velünk barátságos Cheyenn-törzset nemcsak megmentette a leveretéstől, hanem számukra, bár az ellenségénél jóval gyöngébbek voltak, megszerezte a fölényes győzelmet anélkül, hogy egyetlen csöpp vér ömlött volna. Schahko Mattonak iránta táplált gyűlöletét meg lehetett érteni.

- Miért nem bosszultad meg magadat eddig? - kérdezte Old Wabble. Hiszen olyan könnyen el lehet őt fogni. Csak a legritkábban van a maga apacsa tanyáján, hanem a rossz lélek mindig átkényszeríti őt túl a hegyeken. Nem szereti a kísérőket. Igazán nem nehéz őt kézhez kaparintani.

- Beszélsz, anélkül, hogy meggondolnád, hogy mit mondasz. Hiszen éppen azért nem lehet őt elfogni, mert szakadatlanul uton van. Már többször hirt kaptunk a helyről, ahol tartózkodik, de mire oda értünk, már hire hamva sem volt. Olyan mint a birkózó, akit nem lehet megragadni, mert a testét beolajozza és mindig kicsuszik a kéz alól. És amikor már azt hiszi az ember, hogy no most kézrekerült, úgy rögtön mellette terem és segítségére van a fehér ember, akit Old Shatterhandnak hívnak. És a fehér ember a legnagyobb élő varázsló és ha ők ketten együtt vannak, úgy száz osag is kevés arra, hogy őket legyőzze, vagy pláne elfogja.

- Nos, én bebizonyítom neked, hogy tévedsz. Old Shatterhandot is ellenségnek tartod?

- De még mennyire! Őt még jobban gyűlöljük, mint Winnetout. Az apacsok főnöke régi vörös harcos, aki hozzánk, indiánokhoz tartozik. Old Shatterhand azonban fehér ember, akit már ezért is gyűlölnünk kell. Ő már kétszer állott velünk szemben, ő a legnagyobb ellensége az Ogellallahoknak, akik a mi barátaink és testvéreink. Ő már sok harcosunkat, akik őt el akarták fogni, bénákká lőtte, úgy hogy ezek a harcosok most olyan tehetetlenek, mint a vénasszonyok. Rosszabb, mintha megölte volna őket. Ez a kutya ugyanis azt mondja, hogy ő csak akkor veszi el ellenségeinek az életét, ha rákényszerítik. Varázspuskájából vagy a térdébe, vagy a tomporába lő. Tehát nem öli meg őket, csak olyan sebet üt rajtuk, hogy soha többé nem lehetnek harcosok. Ez rettenetesebb, mint a lassu kinhalál. Jaj neki, ha egyszer kezünkbe kerül. Sajnos, ez sohasem fog megtörténni, mert ő és Winnetou hasonlítanak azokhoz a nagy madarakhoz, akik mindig a tenger felett a magasban röpködnek és sohasem szállnak le, hogy elfoghassuk őket.

- Ismét tévedsz, ők igen sokszor leszállnak. Én tudom, hogy éppen most is lent vannak és könnyen elfogható.

- Micsoda? Igazat mondasz?

- Igen.

- Láttad őket?

- Beszéltem is velük.

- Hol, hol? Mondd meg gyorsan.

Ezt a felszólítást nagyon hevesen tette Schahko Matto. Hallottuk, milyen rettenetesen vágyott arra, hogy végre bennünket hatalmába kerithessen. Minden szavából kiért az izgalom, a velünk szemben érzett gyűlölet. Old Wabble azonban annál nyugodtabban és megfontoltabban válaszolt:

- Én segítségedre lehetek abban, hogy Winnetout, Old Shatterhandot és három fehérbőrű kísérőjüket elfogjad, mert tudom, hol tartózkodnak, de ezt csak egy feltétellel közölhetem veled.

- Mondd hát, mi az a feltétel?
 - Elfogjuk mind az ötöt. Ti megkapjátok a három másik fehérét, nekem engeditek át Old Shatterhandot és az apacsok főnökét.
 - Ki az a három másik fehérbőrű.
 - Két nyugati ember, akiknek neve Hammerdull és Holbers és egy rendőr, aki Treskownak nevezi magát.
 - Én ezt a hármat nem ismerem. Hogyan kívánhatod azt tőlem, hogy elfogjunk öt embert és közülük csak olyan három maradjon a kezünkben, akik bennünket nem érdekelnek, ellenben neked engedjük át azt a kettőt, akik nagyon is a gyomrunkban vannak.
 - Már pedig én ezt akarom, mert én bosszura vágyom e két ember ellen és pedig olyan kegyetlenül, hogy az életemet adnám érte, hogy bosszumat kitölthessem rajtuk.
 - Mi nem kevésbé gyűlöljük őket.
 - Ez lehetséges. De én tartom őket kelepceben, tehát engem illet az elsőség.
 - Hol vannak tehát.
 - Egész közel ide.
 - Micsoda? Ki gondolta volna? - De biztosan a kezekben vannak már? Tényleg kelepceben vannak, ahogy te mondtad?
 - Csak néhány harcosra van szükségem, hogy elfogjam őket.
 - Tőlem akarsz harcosokat kapni? Enélkül nem lehet?
 - Nem.
 - No hát akkor nincsenek a kezeid között. Az én harcosaimnak kell segítségére menni, nélkülük nincs kelepce. Hogy követelheted tehát a magad számára éppen azt a két embert, akikre nekünk fáj erősen a fogunk.
 - Ugy, hogy semmit sem kapsz, ha ezt a kívánságomat nem teljesíted.
 - Igazán?! És mit kapsz te, ha nem kapsz tőlem harcosokat. Semmit, egyáltalában semmit. Te nagyon sokat kívánsz tőlem.
- Egy darabig így vitatkoztak egymással. Schahko Matto sokkal okosabb volt, semhogy lefőzni hagyta volna magát és minthogy Old Wabble látta, hogy bosszujáról le kell mondania, ha ragaszkodik kívánságához, inkább elhatározta, hogy egyik személyről lemond, hogy a másikat annál biztosabban megkaphassa, így szólt tehát:
- Nos hát jó. Hogy lásd az én előzékenységemet, hajlandó vagyok a három fehér ember mellé még Winnetout is nektek átengedni, de Old Shatterhandot nekem kell megkapnom. Őt nem engedem, ő az, akivel nekem sokkal nagyobb elszámolásom van, mint az apacsok vezérével, őt okvetlenül meg kell kapnom. Ha ebbe nem egyezel bele, úgy inkább meneküljenek mind az öten. Most hát tégy, ahogy jól esik.
- Az osagnak nem nagy kedve volt arra, hogy ezt a föltételt elfogadja, mert engem is nagyon szeretett volna kezébe kaparintani, de mégis úgy gondolkodott, hogy jobb lesz megelégednie a kevesebbel, semhogy elveszítse a kedvező alkalmat, amikor Winnetoun bosszut állhat. Elfogadta tehát Old Wabble föltételeit a következő szavakkal:

- Legyen Old Wabble akarata szerint. Meg fogja kapni Old Shatterhandot. De most már végül mégis szeretném tudni, hol van az öt ember és hogyan tudjuk őket elfogni.

Az öreg cowboy elmondotta, hogy a Fenner-farmon találkozott velünk, természetesen elhallgatva azt a dicstelen helyzetet, amelyben volt. Amikor elbeszélését befejezte, még ezeket mondta:

- Most már tudod, miért nem érkeztem ide a megbeszélt időben. Mindenről tudnom kellett, ami csak kipuhatolható volt erről az öt fickóról és semmit sem volt szabad elmulasztanom, ami alkalmas, hogy az öt fickó a kezeink közé kerüljön.

A farmon élő cowboyoknak sejtelmük sem volt arról, hogy állok én Winnetouval és Old Shatterhaddal. Egyikük az épületben hallotta, miért jöttek ezek ketten a River-tartományba és elmondotta a többieknek. Kihallgattam őket, majd alkonyatkor az ablakhoz lopódtam. Fenner ott ült a szobában Winnetouval és Old Shatterhaddal, akik több élményüket beszélték el a farm tulajdonosának. Közben kitértek mostani terveikre és Coloradóba akarnak eljutni, ahova előre lovagolt már egy fehér ember, aki a vöröseknek ugyancsak halálos ellensége. Valahol - nem tudtam meghallani, hogy hol - találkozni fognak és fehér csapatot szerveznek, amely...

- Ki az a fehér ember, akiről beszélsz, - szakitotta meg Old Wabblet az osagok főnöke.

- Közöségesen Old Surehandnak hívják.

- Old Surehand? Ez jó. Ezt a kutyát egy izben három napig üldöztük, de nem tudtuk elfogni. Üldözés közben két harcosunkat és több lovunkat agyonlőtt. Azóta nem jött a mi közelünkbe. Kerüli ezt a környéket, mert reszket bosszunktól.

- Te most ismét tévedsz. Néhány nappal ezelőtt a Fenner-farmon volt és mivel onnan Coloradóba lovagolt, át kellett haladnia a ti területeteken. Ugylátszik tehát, nem igen fél tőletek.

- Akkor a gonosz szellem láthatatlanná teszi őt. De ha visszafelé nem megy a magas hegy-ségen keresztül, úgy mégis a kezeink közé kerül. Ő tehát biztos a számunkra. Bizonyos, hogy éjszaka lovagolt át, mert különben megláttuk volna.

- Hát ha éjszaka lovagolt, akkor nappal nem találhattátok meg a nyomát. Ez a fickó nem ismer félelmet. Hogy az emberek általában mennyire nem félnek tőletek, bizonyítja, hogy Winnetou és Old Shatterhand halálos ellenségeitek, idejöttek, dacára, hogy tudják, hogy kiástátok a harci bárdot.

- Hallgass! Ezt nem azért teszik, mert nem félnek tőlünk, hanem azért, mert a nagy szellem megvakította őket, hogy így kezeink közé kerüljenek. A fődolog, hogy azt tudjuk, hogy hol vannak és melyik uton akarnak betörni.

- Azt hiszed, hogy én eljöttem hozzád, mielőtt mindezt megtudtam volna. Én már a dolgokat úgy intéztem, hogy nem szökhetnek meg előlünk. Hogy meddig maradnak a Fenner-farmon, azt nem tudom, mert sajnos, el kellett onnan jönnöm, de bizonyos, hogy ma mindenesetre eljöttek, mert Old Surehandot utol akarják érni. Természetesen a folyó irányát fogják követni és mivel át kell nekik kelni a folyón, mindazon helyeken, ahol az átkelés lehetséges, egy-egy kíséromet örként állítottam föl. Ezért jöttem ide egyedül. Ezeknek az öröknek az a feladatuk, hogy figyeljék, amikor az öt fickó átkel a folyón, titokban kövessék őket, azután jöjjenek hozzánk és mondják meg, hova lovagoltak. Nos, nem rendeztem el ravaszul a dolgot?

- Old Wabble nagyon okosan cselekedett, - helyeselt az osagok főnöke.

Természetes, hogy mi, akik ezt a beszélgetést kihallgattuk, egészen más véleményen voltunk. Az öreg „cowboy király” nagy bakot lőtt, amikor föltételezte, hogy mi a folyó irányát fogjuk követni. Mint már ismeretes, mi azt a kanyarulatot, amit a folyó tett, egyenes vonalban átmetszettük és messze elkerültük az ő őreit. Azok ott várhatnak ránk őrhelyeiken, amíg meg nem unják és helyettük Old Wabblenak hozzánk lesz szerencséje.

- Az osagok vezére - folytatta Old Wabble - remélhetőleg elismeri, hogy én mindent, amit csak lehetett, megtettem. Most már csak az kell, hogy a ti harcosaitok is kéznél legyenek, amikor szükség lesz rájuk.

- Rögtön értük megyek és elhozom őket, - mondotta Schahko Matto.

- Hol vannak? Messzire vannak innen?

- Az a parancsuk, hogy gyülekezzenek amellelt a vizmosás mellett, amely a bivalyösvény közelében van. Ez a hely elég messzire van a folyótól, amely mellett a fehérek szoktak haladni, hogy az összes harcosok összegyülekezhessenek anélkül, hogy egyetlen fehér ember észrevenné őket. Így tehát a fehérek, ha tudják is, hogy mi kiástuk a csatabárdot, még csak nem is sejtetik, honnan és mely oldalról fogjuk mi a támadást megindítani.

- Én nem tudom, hol van az a vizmosás. Mennyi ideig kell lovagolnod, hogy odaérj?

- Lovam pihent és a legjobban futó ló az osagok egész birodalmában. Jóval napfölkelte előtt ott lehetek és neked délig annyi harcost hozhatok, amennyi bőven elég lesz öt ember elfogására.

- Tehát mennyien lesznek?

- Husz azt hiszem bőségesen elég.

- Nem hiszem. Igen. Ha Old Shatterhandnak nem volna az a fegyvere, amit ti varázspuskának neveztek. Én ugyan tudom, hogy szó sincs varázslatról, de azt is tudom, hogy ez a fegyver tulajdonosának a kezében éppen annyit ér, mint 20-30 más fegyver ugyanannyi közönséges nyugati ember kezében. Megmondhatom neked, hogy egy izben elloptam Old Shatterhand puskáját, de nem tudtam abból egyetlen lövést sem leadni. Annak a fegyvernek olyan titokzatos a szerkezete, hogy hasztalan törtem a fejemet, nem tudtam rájönni a nyitjára és nem is tudtam a fegyvert használni. Nem tudtam egyetlen csavarját sem mozgásba hozni.

- Micsoda? Te elloptad a fegyverét és nem tartottad meg?

- Igen. Bizonyosan csodálkozol, hogy mi készítetett engem arra, hogy a fegyvert visszaadjam. De mintha az ördög esküdött volna össze ellenem. Hiszen össze kellett volna a fegyvert törnöm, gondoltam is rá, hogy megteszem, de a tábornok nem akarta. Ez a pizok magának akarta megtartani a fegyvert és ezért nem egyezett bele, hogy én...

Mondat közben hirtelen szünetet tartott. Uglátszik eszébe jutott, hogy jobb lesz nem beszélni a rá nézve olyan kellemetlenül végződött esetről. Az osagok főnöke feltette a kérdést:

- Old Wabble valami tábornokról beszélt. Miért hagyta olyan hirtelen abba az elbeszélést?

- Mert ugysem jön ki belőle semmi fontos. Vannak emberek, akikről legszivesebben hallgat az ember. De remélem, hogy a tábornok még a kezeim közé kerül. És akkor tizszer annyi ütést fog kapni, mint akkor a Helmers-farmon, ahol azt a gyalázatosságot elkövette, hogy elárulta, mit tervezek... Ez a dolog most is ugy furdal, mintha tegnap történt volna. De minek erről olyan sokat beszélni, most más és fontosabb dologról kell tanácskoznunk. Tehát az osagok főnöke most el akar lovagolni és husz harcost hozni. Ennyi nem elég. Legalább ötven harcos kell.

A főnök az imént azért mondott csak husz embert, hogy ne higgye őt a cowboy gyávának, de Old Wabble szavaira rögtön beleegyezett:

- Old Wabble bizonyosan tudja, hogy mit mond. Ha azt hiszi, hogy ötven harcos szükséges, legyen, ahogy ő akarja. Ellovagolok és elhozom őket.

- És én maradjak, amíg megérkeztek?

- Igen.

- Nem volna jobb, ha én is veled lovagolnék?

- Nem. Neked itt kell maradnod és fogadnod az embereidet. Hiszen az embereid nem tudják pontosan a helyet, ahol megtalálnak. Éppen ezért nagy tüzet is kell gyujtanod, ami messzire világít.

- Ezt nem szabad megtennem, mert ezt meglátják Old Shatterhand és Winnetou, ha jönnek. Jobb lesz, ha...

Többet nem tudott mondani, mert ebben a pillanatban Winnetou két kézzel megfogta a nyakát. Schahko Matto ekkor már felállott, hogy a lovához menjen és megoldja kötőfékét. Itt volt tehát az idő, hogy cselekedjünk. Winnetou Old Wabbléval bánt el, én viszont a főnökhöz ugrottam, hátulról balkézssel megfogtam a nyakát és jobbkezemmel rámértem az ismert vadász-ütést oly erősen, hogy összeroskadt és lezuhant a földre. Ekkor visszavitettem oda, ahonnan elindult és ahol Winnetou már éppen elkészült Old Wabbleval. Nem telt bele két perc, már mindkettő meg volt bilincselve. Winnetou ekkor a megbeszélt módon háromszor élesen fütyentett. Rövid idő múlva már mellettünk voltak bajtársaink, lovainkkal és fegyvereinkkel. A két fogoly ekkor még nem volt eszméleténél. Mindkettőt ráfektették saját lovukra és oda-kötözték őket úgy, ahogy a zsákokat szokás. Azután elhagytuk az erdőt, ahol nem maradtunk, mert Old Wabble emberei minden pillanatban megérkezhetnek. Ha ugyanis a kíséret szintén meglátja a lándzsát a fán, úgy mi nagy bajba kerülhetünk. Az erdőből egy ideig a patak mentén fölfelé lovagoltunk, azután átkeltünk a patakon, egyenesen be a preiriebe, ahol addig lovagoltunk, míg egy kis fás területet nem találtunk, ahol megpihenhetünk. A föld laza volt, sok helyen mély árkot ásott benne a vízfolyás. Egy ilyen mélyedésben tüzet is gyujtottunk, minthogy annak a világossága nem hatolt messzire ki a mezőségbe.

Foglyainkat ekkor leoldoztuk a lováról és elhelyeztük őket a tűz mellett. Ekkor már eszméletlen voltak. Már utközben magukhoz tértek, de nem szóltak egy szót sem. Amikor megláttak bennünket, a főnök ekkor is hallgatott, de Old Wabble ijedten felkiáltott, közben hasztalanul iparkodva kibujni bilincseiből.

- Ördög és pokol! Ismét a jámbor pásztorok, akik ezuttal nem is egy, de két báránykát vezetnek a legelőre. Mi jutott eszetekbe, hogy engem ismét elfogjatok.

Winnetou sokkal büszkébb volt, semhogy válaszolt volna és én követtem példáját. De Hammerdull tudta, mit tervezett ellenünk Old Wabble, mert utközben mindent elmondtam társaimnak. Rettenetesen haragudott Old Wabblera, gyávaságnak tartotta, hogy a sviháknak ne válaszoljon.

- Csak ne beszéld be magadnak, hogy ártatlan báránka vagy. Rosszabb vagy a vadállatnál, amely azért öl, hogy élni tudjon. Minthogy itt tűz ég, nagy kedvem volna egy kis tüzes vasat sütni a hátadra. Ne sokat fecsegi, mert meg is teszem.

- Ezt nem tűrné a szelid Shatterhand - nevetett a cowboy.

- Hogy türi-e vagy sem, az nekem mindegy. És ha tegnap még nem telt be büneid mértéke, ma már tul is van azon. És ha azt hiszed, hogy helyzetedet szemtelenséggel javítod, nagyon tévedsz. És ezt rögtön be is bizonyítom, amint még egy szót mondasz, ami nekem nem fog tetszeni.

- Ugy! Akkor legalább is mondd meg, hogy milyen jogon tartasz bennünket fogva.

- Ne kérdezz ilyen ostobaságot, te vén bűnös. Old Shatterhand és Winnetou az erdőben közvetlen mögöttetek feküdtek és minden szavakat hallották. Mi tehát nagyon jól tudjuk, hogy mit terveztek ellenünk és ezer okunk van arra, hogy ártalmatlanná tegyünk benneteket.

Ez a közlés elvette Wabble bátorságát. Ha mi tudjuk, hogy ők el akartak fogni és meg akartak ölni bennünket, úgy igazán nem terjedhetett szemtelensége annyira, hogy el tudja emögé rejteni bosszunktól való félelmét. Ámbár én megbocsátottam már egyszer neki az ellenem megkísérelt merényletet és ha rólam volna csak szó, valószínűleg újból megbocsátanék neki, de mai tervük valamennyiünk élete ellen irányult, a cowboynak tehát most már tudnia kellett, hogy fölényeskedő gunnyal itt aligha érhet el valamit. Nem szólott tehát többet és így Hammerdullnak is el kellett hallgatnia.

Ezután olyasmi történt, ami ismét bebizonyította, hogy mennyire rokon velem szellemileg az apacsok főnöke és hogy milyen csodálatosan egyértelműen szoktunk mi ketten gondolkodni. Nyomban, amint elhagytuk az erdőt, Fennerre és a többi farmtulajdonosra gondoltam, akiket meg akartak támadni. Ámbár az osagok főnöke kezeink között volt és így bizonyos volt, hogy a rablótámadás terve halasztást szenvedett, de teljesen még nem voltunk urai a helyzetnek és minden óra olyan előre nem látható eseményt hozhatott, ami könnyen megsemmisíthette mostani helyzeti előnyünket. A tervezett támadás csak elhalasztódott, de semmiképpen sem adták fel a tervet. Értesíteni kellett tehát legalább is Fennert, azzal, hogy intelmünket továbbítsa a többieknek is. De ki vigye el az üzenetet? Treskow semmiesetre. Hammerdull és Holbert ugyan nyugati emberek, de ilyen fontos küldetést egyikre sem bízhattam; ugyanis nemcsak a szerencsés odalovaglásról volt szó, de még inkább a sokkal nehezebb visszaérkezésről. Nem maradt tehát más hátra, mint én vagy Winnetou. Nekem kellemesebb volt, ha az apacs viszi meg az üzenetet, mert ő kevesebb kapcsolattal rendelkezett a három kísérőnk-höz, mint én. Tehát inkább kellett nekem velük maradnom. Észrevettem, hogy az apacs nemcsak éles szakértő szemekkel vizsgálta Schahko Matto lovait, de mintha egyenesen megbecsülni akarta volna, hogy mennyire lehet az állatot az adott helyzetben hasznosítani. Azután fölkel, odalépett a lóhoz, megragadta a nyeregtáskát, kidobott belőle mindent, ami benne volt, beletett több darab hust, fölvette ezüstcsövü puskáját és ezt kérdezte tőlem:

- Mit szólna testvérem az osag lovához?

- Tüdeje igen egészséges - feleltem - és lábai versenyeznek az antilopéval. Vörös testvérem lova hadd gyűjtsön erőt a Coloradóba való ügetésre, majd én itt személyesen ügyelek rá, Winnetou tehát csak üljön fel a sötétbarnára, amelyik gyorsan elviszi és visszahozza.

- Tehát Shatterhand fivérem tudja, hogy én hová készülök.

- Igen. Éljenek jól az én testvéreim.

Nyeregbe szállt és ellovagolt. Tudta, hogy nekem nem kell többet mondanom, de legkevésbé kell beszélnie arról, hogy távollétében mihez tartsam magamat. Más volt a helyzet három társammal, akik rögtön Winnetou útjának célja felől érdeklődtek, amint az apacs ellovagolt. A legszükségesebbeket suttogva közöltem velük. Nem akartam, hogy a foglyok megtudják, hogy a farmok veszélyben lévő tulajdonosait figyelmeztetjük a veszedelemre. Ezután megvacsoráztunk, majd elosztottam az őrsgéltartást úgy, hogy én magam körülbelül éjfélig alhattam. A

praerien ugyanis az éjféltől hajnalig terjedő időszak a legkritikusabb. Ekkor nekem ébren kellett lennem, mert magamban mindenesetre jobban bíztam, mint társaimban, akiket a legnagyobb elővigyázatosságra intettem a foglyokat és a tüzet illetően. A figyelmeztetés után lefeküdtem és azon nyomban el is aludtam. Semmiféle gond nem tudta ugyanis elvenni az álmomat. Aludtam, amíg Hammerdull fel nem keltett. Mindent rendben találtam és mialatt az őrsgben elődöm lefeküdt, én kimentem a mélyedésből és a fákon túl föl és le sétáltam. Közben megfontoltam, hogy mi történjék a két fogollyal.

Az életüket nem akartam elvenni, bár a Savanna törvényei szerint jogositva voltam, hogy mint reánk nézve életveszélyes egyéneket úgy tegyem őket ártalmatlanná, hogy életüket veszem. De szó sem lehetett meggyilkolásukról. Ha meghagyom az életüket, milyen büntetésben legyen részük? Arra gondoltam, hogy magunkkal visszük őket Coloradóba, hogy a farmok megrohanását lehetetlenné tegyük, de ez ellen komoly érvek szólottak. Két megbilincselte ember nagyon feltartott volna bennünket utunkban, és különböző vonatkozásokban kellemetlen is lett volna, eltekintve attól, hogy éppen arra a helyre vittük volna őket, ahol mi a jövőben tartózkodni fogunk, tehát szinte kitették volna magunkat bosszujuknak. Végül is úgy határoztam, hogy bevárom Winnetout és megkérdezem, mi az ő véleménye a dologról.

Azt a helyet, ahol most az osagok tartózkodnak, pontosan ismertem, mert Winnetouval együtt már többször jártam ott. Körülbelül hasonló ahhoz a helyhez, ahol most megálltunk, csak jóval több fa és fű van rajta, mint ezen, fekvése is jóval mélyebb, úgyhogy az esővíz összegyűlhet benne úgy, hogy a legforróbb nyáron sem párolog el teljesen. Winnetou nem ok nélkül vezetett bennünket éppen arra a helyre, ahol most vagyunk, mert az az irány, amelyben mi a foglyokkal az erdőből idejöttünk, egyenesen ahhoz a telephez vezetett, ahol az osagok voltak, biztosan azért, hogy visszatérte után, ha messziről is, mégis szemügyre vegyük az osagokat.

Az éjszaka elmult, már jócskán reggel volt, de társaimat nem költöttem fel. Hagytam őket aludni. Most ugyanis semmi tennivalónk nem volt és később valószínűleg nagy hasznát vesszük az erőnek, amit a jó hosszú alvás ad. Később, amikor felébredtek, reggelire egy darabka húst ettünk. A foglyok semmit sem kaptak. Néhány napos éhségkúra mit sem árt az ilyen embereknek; én eleget koplaltam, pedig sohasem törtem mások életére. Reggeli után ismét lefeküdtem aludni. A nap eltelt felváltva alvással és öröködéssel. Estefelé, amint én azt már tegnap előre láttam, Winnetou visszaérkezett. Körülbelül husz órát volt utban, egy másodpercet nem aludt és mégis olyan frissnek látszott, mintha éppen most aludta volna ki magát és alapos pihenés után ébredt volna. És lován sem látszott tulságos fáradtság. Láttam, hogy milyen büszke tekintettel állapította ezt meg a ló volt gazdája, az osagok főnöke is. Elhatároztam, hogy büszkeségét dűhhé változtatom. A Savanne-jog szerint a fogoly, az összes nála levő értékekkel együtt annak a tulajdonába jut, akinek a fogságába került. Nekünk szükségünk volt jó lovakra. Winnetounak és nekem kitűnő lovaink voltak. Hammerdull lóva ugyan nagyon utálatos volt, de erős és kitartó, nem is lehetett volna a kövéret rávenni, hogy lovától megváljon. Treskownak volt a legjobb lóva, de az utóbbi időben már nem mutatkozott tulságosan jónak. Ugyanez volt a helyzet Pitt Holbers paripájával is. Eddig ugyan nem volt ok ez ellen a két ló ellen semmi panaszra, de ha egyszer előáll az az elkerülhetetlen eset, hogy gyorsan kell elérnünk valami fontos célpontot, vagy éppen menekülésünk függ lovaink gyorsaságától, úgy ez a két ló aligha nem válnék reánk nézve veszélyessé. Hogy Schahko Matto soha vissza nem kapja lovát, az már elhatározott dolog volt. Ezt a kis büntetést igazán bőségesen kiérdemelte gazságával.

Winnetou leugrott a lóról, üdvözölt bennünket és leült mellém. Csak tekintetet váltottunk és már minden szó nélkül tudtuk mindketten, amit egymástól megtudni akartunk. Winnetou szerencsésen figyelmeztette Fennert a veszedelemre, itt pedig semmi említésreméltó dolog nem történt. Szavakra nem volt szükség. Treskow, Hammerdull és Holbers természetesen kíváncsian fordultak az apacs felé és nagyon csalódottaknak érezték magukat, hogy Winnetou egyetlen szót sem szólt. De kérdezni nem mertek tőle semmit.

De ha végzett utjáról nem is kellett nyilatkoznia, azt mégis tudtam, hogy más vonatkozásban viszont nem sokáig lesz hallgató. Nekünk tudnunk kellett, hogy az esővizes árokban táborozó osagokkal hogy állunk, pedig ez a hely kiesett Colorado felé vezető utunk irányából. Tudtuk azt is, hogyha meg akarjuk közelíteni az osagok táborhelyét, úgy a két foglyot nem vihetjük a vörösek közelébe, mert fenyeget a veszély, hogy valami jelt adnak és a vörösek kiszabadítják őket kezeink közül. Ez a dolog Winnetout bizonyára éppen úgy foglalkoztatta, mint engem és így biztosan tudtam, hogy a kérdésről való véleményét rövidesen hallani fogom. Nem is csalódtam. Még öt percig sem ült mellettem, amikor már kérdezte:

- Az én testvérem jól ki van aludva. Hajlandó velem most rögtön az esős árokhoz lovagolni?
- Igen! - feleltem én természetesen.
- Mi a foglyokat egészen Colorado határáig magunkkal visszük, de tudnunk kell, hogyan állunk a hátunk mögött maradó osagokkal. Ezt majd az én testvérem meg fogja tudni.
- És Winnetou testvérem a foglyokkal innen egyenes irányban tovább lovagol Colorado felé.
- Igen.
- Mikor?
- Amint az osag éhes lova elegendő fűvet legelt.
- Nem várna inkább Winnetou testvérem holnap reggelig? Hiszen egész éjjel nem aludt és nem tudjuk, vajjon az elkövetkező éjszakán alhatunk-e.
- Az apacsok főnöke megszokta, hogy akkor aludjék, amikor ideje engedi. Shatterhand testvéremnek is vas szervezete van és tudja, hogy én nem vagyok fáradt.
- Legyen, ahogy akarod. És hol találkozunk?
- Testvérem ismeri azt a nagy lyukat, amelyet a dakoták „Rih-pe-ta-kih”-nak² neveznek?
- Igen. Azért nevezik így, mert olyan alakja van, mint egy ülő öreg asszonynak. Ott fogsz engem megvárni?
- Igen. Minthogy neked kerülőt kell csinálnod és az osagok megfigyeléséhez is idő kell, természetesen mi előbb érünk majd oda, mint te és Hammerdull.
- Hammerdull? Hát ő velem jöjjön. Ne egyedül lovagoljak?
- Nem.
- Gondolja testvérem, hogy nekem szükségem van kísézőre?
- Igen, bár nem az osagok tömege miatt. Old Shatterhand akkor sem félne tőlük, ha tizszer annyian volnának mint amennyien vannak; de könnyen lehetséges, hogy szüksége lesz segítségre, ha másért nem, hát azért, hogy a lovára vigyázzon. A lovat ugyanis esetleg nem

² Öreg asszony.

viheti olyan előre, amennyire neki észrevétlenül mennie kell. A ló esetleg árulója lehet, ugye igazam van, testvérem?

- Igaz, ámbár tudom, hogy inkább a szereteted adja mellém a társat, mint aggodalmad.

Rámnézett és jóváhagyó mosollyal intett, hogy úgy van. Ezután az osagok főnökéhez fordult, akihez eddig egyetlen szót sem szólt.

- Schahko Matto feleljen a kérdésekre. Ti a fehérek négy farmját meg akartátok támadni?

Az osag nem felelt, mire Winnetou megismételte a kérdést. Amikor erre sem kapott feleletet, Winnetou ezt kérdezte:

- Az osagok főnöke annyira reszket az apacsok főnökétől, hogy torkán akad a válasz?

Célját elérte, mert Schahko Matto rettenetes dühvel rákiáltott:

- Én az osagok legfőbb ura hét medvét két kezemmel öltem meg. Ezt nevem mindenkinek megmondja, aki csak hallani akarja. Hogy ijednék én meg olyan embertől, aki a Pimo népéhez tartozik.

A Pimo Winnetou csufneve volt, de ő nyugodt maradt és tovább kérdezte:

- Schahko Matto nem ismeri be, hogy a farmok megrohanását tervezte?

- Nem! Nem ismerem be! Nem igaz!

- De mi tudjuk, hogy így van, mert mi már buvóhelyetek mögött feküdtünk, mielőtt Te odaérteztél a lelőtt prairie-kakassal és minden szavakat hallottuk. Lándzsád az ágon maradt. Ez legyen bizonyíték azoknak, akik majd később látják, hogy ilyen buta lehet egy ember, aki főnöknek nevezi magát. Winnetou még sohasem hallotta, hogy valaki, aki el akar rejtőzni, rejtékhelyét mindenki által észrevehető jellel lássa el. Nem kell beismerned a farmok megtámadásának tervét, mert a terv nem fog megvalósulni. Én tegnap éjjel figyelmeztettem a fehéreket a veszedelemre. Ha az osagok odamennek, botokkal verik őket agyon. Azt is megmondtam, hogy Old Wabble a te kémed. Ha még egyszer odamerészkedik, nem golyót kap, hanem kötelet a nyakára, ahogy az a kémnek kijár.

Az osag nem válaszolt, de látszott rajta, hogy rettenetesen dühös terve elárulása miatt. Az öreg cowboy király pedig felkiáltott:

- Mit? hogy én kém vagyok? Ez a világ legnagyobb hazugsága. Ha Winnetou engem kémnek nevezett, ugy ő a legnagyobb gazember a föld kerekén.

Winnetou egyetlen szóra sem méltatta Old Wabblet, az én szememben azonban, aki benső barátja voltam Winnetounak, Old Wabble szemtelensége mégis sokkal nagyobb volt, semhogy büntetlenül hagyhattam volna. Ez a csirkefogó verést érdemel. Olyat, hogy a bőre megrepedjen. Én azonban Holbersnek más parancsot adtam:

- Pitt! Szorítsd meg bilincseit úgy, hogy ordítson. És ne engedd ki addig, amig kegyelemért nem könyörög.

Pitt Holbers engedelmeskedni akart, de Winnetou, a nemes lélek, megtiltotta ezt a következő szavakkal:

- Ennek nem szabad megtörténnie! Egy ilyen ember engem meg nem sérthet. Az ő napjai ugyanis meg vannak számlálva. Már kész a gödör, amely őt sokkal hamarabb befogadja, semmint ő gondolja. Haldoklót pedig senkinek sem szabad kinozni.

- Ha-ha, nevetett az öreg gunyosan. A vörös most meg már prédikálni kezd. Jegyezze meg, hogy én akkor sem félnék és akkor is nevetnék, ha itt most nyomban megnyílna számomra a sir. Az élet is semmi, a halál is semmi és a ti képzelt tulvilágatok a legnagyobb csalás, amit okos papok gyermekek és öreg asszonyok számára találtak ki. Már egyszer megmondtam nektek és remélem emlékeztek is szavaimra: Engem becipeltek az életbe, anélkül, hogy tőlem engedélyt kértek volna. És vigyen el engem az ördög, ha én részemről valakitől is engedélyt kérek az életből való távozásomra. Ehhez nekem nem kell sem vallás, sem Isten.

Igen, Old Wabble ugyanezeket a szavakat egyszer már mondta; pontosan visszaemlékszem a szavaira. És amint akkor formálisan undorodtam emiatt tőle, úgy most is, amikor szavait megismételte, úgy éreztem, mintha valami jégdarabbal verte volna meztelen hátamat. Maradhatott ilyen ocsmányság bosszulatlanul? Nem és ezerszer nem.

Nem szóltam többé hozzá. Hammerdullhoz fordultam és megmondtam neki, hogy velem jön a vizmosáshoz. Persze halkán mondtam, hogy a foglyok ne hallják. Hammerdull nagyon megörült, mert felszólításomat a bizalom egy jelének tekintette. Elláttuk magunkat egy napra elegendő hussal és felültünk lovainkra anélkül, hogy sejtettük volna, hogy olyan találkozás elé lovagolunk, amit én most és itt Kansasban lehetségesnek nem tartottam volna.

Amikor táborhelyünket elhagytuk, a nap körülbelül a horizonton állott. Félórán belül be kellett sötétednie. Ez a körülmény azonban nem zavart bennünket. A nyugati ember megszokta, hogy ne lásson különbséget éjjel és nappal között és ha megfelelő gyakorlata van, úgy holdvilág nélküli éjszakákon is megkapja a szükséges utmutatást a csillagoktól, hogy merre kell mennie. A csillagok utjelzése a nyugati ember számára annyira biztos, hogy sohasem téved el. Milyen csodálatos dolog is az, hogy az a sok-sok millió éji gyertyafény, amelyek oly nagy égitestek, hogy mellettük a mi földünk csak egy porszemecske, nekünk embereknek itt a földön a legelhagyottabb helyeken is úgy szolgálnak, mint csalhatatlan és soha nem tévedő vezetők. Ugyanilyen igaz és tévedés nélküli az az ujjmutatás, amellyel a halandó tekintetét a tulvilágra irányítják és a nagy, hosszú tulvilági boldog és nyugalmas élet kérdésére is határozott igennel válaszolnak. Igenis van tulvilági élet, ezt mondják a csillagok, amelyek sohasem tévednek.

A nap lenyugodott; az esti vörös fény eltűnt, az alkonyat utolsó foszlányai is elmúltak a horizontról, mint a meghalt remények. Szerencsére van hajnal is, ami számunkra ismét világosságot és reményt hoz. Megjött az este első mély sötétsége, amely, minthogy az égbolt még csillagtalan, sötétebb, mint maga az éjszaka. Egy városi ember biztosan leszállott volna a lóról és megvárta volna a csillagok feljöttét, mert a nyakát nem akarta volna veszélyeztetni. Mi azonban folytattuk galoppunkat a teljesen sik prerien. Szemeink élesek és lovainké még élesebbek. Egy izben az én feketém, anélkül, hogy tudtam volna miért, egy kis kerülőt csinált. Szabadjára engedtem a lovat, mert tudtam, hogy nem ok nélkül tér el az egyenes iránytól. Valószínűleg egy csomó preriekutya elől menekültünk. Ezek az állatok gyakran százszámra vannak együtt és annyira kivájják a földet, hogy minden lovasnak el kell kerülni tanyájukat, ha nem akarja, hogy lova a lábát törje. A talaj ekkor már keményebb volt. Itt már nem volt fű. Már a tartomány nyugati részén voltunk, amely szárazabb és kevésbé termékeny, mint a keleti országrész.

Nem volt fa és nem volt semmi, ami irányt jelzett volna, de ha lett volna, akkor sem láttuk volna a feneketlen sötétségben. Ilyen helyzetben csak arra az érzékünkre támaszkodhatunk, amivel csak a vadon rajongói rendelkeznek és amit ezideig a tudomány nem tudott meghatározni, aminek nem tudott megfelelő nevet adni. Talán „tájékozódási érzék”-nek lehetne nevezni. Ösztönszerű dolog ez? Ugy látszik, ugyanaz a titokzatos belső érzés, amivel a vándormadár is megtalálja a legegyszerűbb utat Svédországból Egyiptomba. Én nem tudom,

miként van ez, de bizonyos, hogy valahányszor rábízta magamat erre a rejtett, láthatatlan, belső „szemem”-re, soha sem csalatkoztam.

Hammerdull teljesen rábízta magát. Megkérdezett néhányszor, hogy ismerem-e errefelé a helyes utat, amire természetesen nem felelhettem mást, minthogy ezen a lakatlan területen ut nincs, tehát nem járhatok sem helyes, sem helytelen uton. Később szokásos, morózus módon panaszkodott.

- Ne rohanjon úgy, Mr. Shatterhand! Lovagoljunk lassabban. Hiszen úgy galoppozunk, mintha egy körülölelő, mérföldekre kiterjedő erdőtűzből akarnánk kijutni. Az én nyakam is ér valamit és ha a lovam elbukik és kitöröm a nyakamat, nincs helyette másik. Dehát olyan sietős az utunk?

- Mindenesetre.

- Miért?

- Mert jóval napfelkelte előtt el kell érünk a vizmosást. Mert ez a terület egy nagy nyílt síkság közepén van, nappal tehát az osagok könnyen megláthatnak bennünket.

- Hogy meglátnak-e bennünket, vagy sem, az teljesen mindegy, de mégis sietnünk kell, természetesen, mert ha észrevesznek bennünket, úgy hasztalan tettük meg ezt a távlovaglást. Öreg komám - Pitt Holbers - nem gondolod?...

Hangosan elnevettem magamat, ő is nevetett. Annyira megszokta, hogy öreg barátját bevonja tanácskozásába, hogy most is föltette a kérdést a sajnos, távollevő barátjának.

Később kibujt egy csillag, majd még egy; és ehhez a kettőhöz társult egyre több és több, végre csodaszép csillagos ég volt fölöttünk. Ekkor már természetesen biztosabban lovagoltunk, mint azelőtt. De azért is jó volt a csillagos ég, mert a terület ekkor már kissé lankássá lett. Már számos mélyedés is volt, szabálytalanul, és nekünk, hogy az egyenes irányt betartsuk, akárhányszor át kellett mennünk ilyen mélyedésen. Ez nagyon fárasztó volt állataink számára. De nem baj, hiszen egész nap pihentek. Az én feketémen nem is látszott a fáradságnak legkisebb jele sem és Hammerdull lova is úgy az enyém mellett trappolt, mintha csak amannak oldalárnyéka lenne. Természetes, hogy egyszer-egyszer lépésben is mentünk, egy izben pedig, amikor vízhez értünk, ittak is, de átlagosan olyan gyorsan lovagoltunk, hogy Holbers és Treskow lova minden bizonnyal elmaradt volna.

Elmult éjfél és eltűntek a csillagok. Nem azért, mintha ennek már itt lett volna az ideje, hanem, mert felhős lett az égbolt. És ez a felhőzet egyre sűrűbb, egyre sötétebb lett. Vihar volt kitörőben.

- Még csak ez hiányzik - mormogott Hammerdull. - Ismét minden sötét körülöttünk, még sötétebb, mint volt az este. Azt mondom, hogy álljunk itt meg, szálljunk le a lovakról és pihenjünk.

- Miért?

- Azért, mert a vizmosás környékét elárasztja ugyis az esővíz.

- Bizonyára.

- Dehát akkor minek lovagoljunk tovább. Ha itt leülünk a prerie közepén, és egy ideig várunk, kapunk annyi esővizet, hogy többet már nem is kívánhatunk.

- Ne csináljunk buta vicceket. Hammerdull murizhat a vihar miatt, nekem épen jól jön.

- Értse meg, aki tudja.

- Hát nem látja be Hammerdull, hogy ebben a sötétségben könnyebben megközelíthetjük az osagokat, mintha csillagos volna az égbolt.

- Igen, igen. Erre nem gondoltam. Önnek igaza van, feltéve, hogy bizik benne, hogy a sötétség dacára is megtalálja a vizmosást.

- Jó fél órán belül ott leszünk.

- Igen? De hiszen annak még messzibbre kell lennie.

- Miért?

- Schahko Matto este akart ellovagolni és harcosaival csak másnap délben akart visszaérkezni.

- És mégis úgy van, ahogy mondom. Ez a hely, ahol mi táboroztunk, innen egy órajárásnyira közelebb van, mint a „lándzsás fa”. Azonkívül az osag vezér nem fordulhatott volna rögtön vissza, legalább fél órát időzni kellett volna emberei között, mielőtt elindultak volna. És visszafelé - embereinek rosszabb lovai lévén - nem tudott volna olyan gyorsan haladni, mint odafelé az ő nagyszerű sötétbarnáján. Mindezt számításba vette, amikor Old Wabblénak megmondotta, hogy mennyi ideig marad el. Vegye hozzá, hogyan lovagoltunk mi és nem fog csodálkozni, ha azt mondom, hogy mindössze két angol mérföldnyire vagyunk a céltól.

- Igen, ha odatalálunk ebben az egyiptomi sötétségben.

- Ettől ne tartson, kedves Dick! Kiismerem én itt magamat.

- Nem fontos, hogy Ön kiismeri-e magát vagy sem, csak az a lényeges, hogy úgy érzi, hogy helyes uton jár.

Nagy határozottsággal beszéltem vele. Rövidesen ki kellett derülnie, hogy nem bíztam-e magamban tulságosan. Arról volt szó, hogy rövidesen találnunk kellett egy hosszan elnyúló, széles völgyet, amelyen át kellett haladnunk. Ha ezt nem találjuk meg, úgy eltévedtünk. Már kezdtem magamban kételkedni, amikor egyszerre csak eléggé gyorsan mélyülni kezdett a talaj. Leszálltunk a lovokról, és az esés irányát követve kantáron vezettük az okos állatokat. Amidőn a völgy mélyére érkeztünk, újból lóra kaptunk, átrappoltunk a völgy teknőjén, majd a lassu emelkedésen újból fölfelé vágattunk. Már örvendező hangon mondhattam:

- Olyan precíz pontossággal lovagoltunk, mintha fényes nappal lett volna. Azután még öt percnyi galopp, egy sima síkságon keresztül és beleütjük orrunkat a vizmosásba.

- Csak a saját orrát vigye oda uram. Az én orromat egészen más célra használom. Egyébként magam is végtelenül örvendek, hogy minden legkisebb világítás nélkül nem valahová az északi sarkra érkeztünk. Van fás a vizmosáson kívül?

- Sok. És vannak eperfák is.

- Egészen oda lovagolunk?

- Hogy erre a kérdésre felelni tudjak, előbb gondolkodnom kell a helyzetről. Ha nem volna ilyen rettenetesen sötét, úgy Önt a lovakkal visszaküldeném a völgyteknőbe és magam csusznék észrevétlenül a vizmosáshoz. Most látja úgy-e, milyen jó a zivatar, milyen jók az eget teljesen beborító felhők. A zivatar rövidesen ki fog törni. Mintha egyenesen a mi kedvünkért történnék mindez. Most csak lovagoljunk előre, de lassan, mert nagyon óvatosan kell eljárnunk.

Alig lovagoltunk néhány percig, amikor villám futott át a horizonton. Ennek a világosságánál magunk előtt láttunk egy hosszukás cserjést. A cserjést mintegy ötszáz lépésnyire közelítettük már meg.

- Célnál vagyunk mondtam - és leszálltam a nyeregből. - A lovak pihenjenek. Ön velük marad és fegyveremet is magához veszi.

- Megbeszéljünk valami jelet? Vagy pedig reám talál anélkül is - kérdezte Hammerdull.

- Ha megtaláltam a vizmosást jel nélkül, Önt is megtalálom. Hiszen elég kövér.

- Rossz viccet csinál Mr. Shatterhand. De most itt van előtte a gyönyörű vizmosás, tessék beleütni az orrát a vizmosásba.

Lovamnak kezemmel jeleztem, hogy feküdjön le. Megtette. Ugyanigy Hammerdull lova is. Azután óvatosan a cserjés felé mentem.

Képzelsenek el egy tálalaku, meglehetősen sok vizet tartalmazó mélyedést, amely mintegy ötven méter átmérőjű, köröskörül részben fákkal, részben cserjével körülvéve. De a víz és a cserjés között meglehetősen széles csapás volt, amit vadállatok átvonulása okozott. Ez volt az a vizmosás, amit nekem ki kellett kímélnem. Voltaképpen körül kellett volna az egésztestet csusznom. No de ezt már még sem teszem.

Az első fát könnyen elértem és... tőlem balra lónyerítést hallottam. Gyorsan legugoltam és ebben a helyzetben mentem a nyerítés irányában, mert ilyen esetben tanácsos, hogy az ember az ellenség lovai iránt is érdeklődik. Valamennyi ki volt pányvázva, egy ellenben cövekhez volt kötözve. A cserje mögött tüzek égtek, amelyeknek világossága ráesett éppen erre a cövekhez kötött lóra. Ez a világosság elég volt nekem, hogy alaposan szemügyre vegyem a lovat. Egy nemes, sötét almásszürke volt, amelynek pompás sörénye úgy volt egyre kisebbedő csomókba kötve, amint én azt a raüni komancsoknál láttam. Hogyan jutottak az osagok az ilyen módon feldiszitett sörényű állathoz? No de, hát ez most mellékes volt, sokkal fontosabbnak láttam, hogy a lovakat senki sem őrizte. Hiszen ezek az indiánok rettenetes biztonságban érezhetik magukat. Hogy a tűz világítását kikerüljem, néhány lépést hátráltam, lefeküdtem a földre és így másztam be a cserjésbe.

Elégszer megtörténik, hogy valamely dolgot az ember igen nehezen elvégezhetőnek tart és a valóságban nem is könnyű, de a véletlen körülmények összejátszása folytán mégis könnyen elvégezhető. Így történt ez velem ma itt a vizmosásnál. Alig hogy elértem a cserjést, már mindent láttam és hallottam, amit látnom és hallanom kellett.

Négy nagy tűz által alaposan megvilágítva több mint kétszáz osag harcos táborozott a már említett gyűrűben és nagy érdeklődéssel néztek hat harcost, akik éppen egy táncot mutattak be. Amint szemeimet az egész területen körüljáratam, megakadt tekintetem egy közelben levő fán, amelyhez egy indián támaszkodott. Meg volt kötözve, tehát fogoly volt. Arca teljesen meg volt világítva; megijedtem, amikor megláttam, de ez az ijedelem inkább örömteli volt. Ezt az arcot én jól ismertem, ezt az arcot én nagyon megszerettem. És most már megértettem a díszes sörényű ló jelenlétét is. A gyönyörű almásszürke a fogoly volt. Ez a magas, széles, tökéletes alak, ez a markáns és mégis könnyedén mosolygó egyéniség, ez a kaukázusias arc, ezek a nyugodt, önérzetes nyugalmat eláruló vonások. Ilyen ember csak egy van. Akit én már régen nem láttam, de akire annál többet gondoltam, nevezetesen Apanacska, a raüni-komancsok fiatal, nemeslelkű főnöke.

Mi vezethette őt Kansasba? Hogyan került az osagok kezei közé? Az osagok és a komancsok. Tudtam, hogy milyen elkeseredett ellenségeskedés van e két nép között. Bizonyos, hogy a fiatal főnök el van veszve, ha nem sikerül őt megmentenem. Megmenteni? Ugyan? Gyerekjáték. Senki se gondolt e pillanatban a fogolyra. Mindenik harcos a táncosokat nézte. Két bokor volt a fa mögött, amelyhez a fiatal főnököt kötözték. Ez elég fedezék volt nekem, hogy hátulról a közelébe férközzem.

Amilyen gyorsan elgondoltam ezt, ugyanolyan gyorsan köröszül is vittem. Visszacsusztam a sikságra, felálltam és Hammerdullhoz rohantam.

- Föl a lovakkal - parancsoltam rá. - Te ülj fel a kancádra! Most gyere!

- Mi történt? - kérdezte - Szöknünk kell?

- Az osagoknak van egy foglyuk, akit én ismerek és akit ki kell szabadítanom.

- Ki az, Mr. Shatterhand?

- Azt majd később. Most csak gyorsan, gyorsan.

Az én ménem egyetlen intésemre felállott. Megfogtam a zabláját és vezettem. Hammerdull testsulya dacára gyorsan nyeregben termett és követett engem. Nem oda vezettem, ahol én voltam, hanem a cserjésnek ama részébe, amely közvetlenül Apanacska háta mögött volt.

- Várjon itt. Hozok még egy lovat.

E szavakkal gyorsan tovasiettem. Rohannom kellett, hogy a foglyot kiszabadíthassam, mielőtt vége volt a táncprodukciónak, amely az osagok minden figyelmét lekötötte. Odafutottam az almásszürkéhez, elszabadítottam a cölöpöktől és el akartam vezetni. A ló nem akart jönni, állva maradt és hangosan fujt. Ez a dolog veszedelmes lehetett volna rám és barátaimra. Szerencsére tudtam, hogy mit kell tennem, hogy a lovat magamhoz édesgessem.

- Eta, kaval, eta, eta - hizelegtem neki és a nyakát simogattam.

Amint meghallotta a megszokott szavakat, nem ellenkezett tovább és jött velem. Amikor a lóval együtt Hammerdullhoz érkeztem, villám világította meg az égboltot és lecsapott az első menykő. De most azután a lehető leggyorsabban, mert a zivatar miatt előbb befejezhetik a táncot.

- Tartsd ezt a lovat, amire a megszabadítandó fogoly fog ülni - mondtam Hammerdullnak. - Amint megérkezem, add majd ide fegyveremet.

Helyes! De csak hozza el előbb a foglyot és ne maradjon ott ön is - mondtá Hammerdull.

Ujra villámlás és újra dörgés. Amilyen gyorsan csak lehetett, de teljesen zajtalanul a cserjésbe mentem, ledobtam magamat a földre és úgy kusztam előre. Még tartott a tánc, amit az osagok taktusos tapsokkal kísértek. Emiatt a bokrok reccsenését nem hallották. Gyorsan haladhattam tehát előre, és sokkal hamarabb a fogoly háta mögé kerültem, semmint magam is hittem volna. Az osagok közül senki sem figyelte a foglyot, aki valószínűleg maga is a táncot nézte. Hogy figyelmét magamra irányítsam, mindenekelőtt megérintettem alsó lábszárát. A fogoly egy pillanatra meghökkent.

- Go-oks!³ - szóltam annyira hangosan, hogy ő tapsolás dacára is meghallotta, más azonban senki.

Fejét megmozdította úgy, hogy csak én vehettem észre, jelezve, hogy megérezte kezemet és megértette szavaimat. Három kötéllel volt a fához kötözve. Az egyik kötéllel a lábszárai voltak a fa törzséhez kötve, egy másik a nyakát nyomta a fához, egy harmadikkal pedig hátrahúzott kezeit kötözték a fa törzséhez. Ugyanugy rejtőztem most Apanacska mögött, mint annak idején Winnetou és apja Incsu-csuna mögött, hogy elszabadítsam őket a fától, ahova Kiovas kötözte őket. Meg voltam arról győződve, hogy Apanacska ugyanolyan okosan fog viselkedni, mint annak idején a két apacs és elővettem késemet. Két vágás elég volt, hogy az

³ Figyelj!

alsó köteléket és a kézbéklyót átvágjam, de fel kellett állnom, hogy a nyakkötéléket elmetshessem. Ez azonban nagyon veszélyes volt, mert ha fölállok, rögtön meglát az első osag, aki véletlenül a fogoly felé veti tekintetét. A véletlen azonban segítségemre sietett. Az egyik táncos nagyon is heves mozdulatai következtében túlközel jutott a vízhez, a puha parti fövény kicsuszott a lába alól és ő belezuhant a pocsolyába. Általános röhej támadt és minden szem a póruljárt táncosra irányult. Ezt a pillanatot kihasználtam. Gyorsan fölemelkedtem - egyetlen metszés - ugyanolyan gyorsan ismét lebuktam. Senki sem látott meg.

- Beitech, kook omim!⁴ - szóltam hozzá ugyanolyan hangon, mint az imént és néhány lépést visszacsusztam.

Élesen szemmeltartva őt, láttam, hogy egészen rövid ideig még állott, azután hirtelen lebukott és hozzám kuszott. Hogy ezután mi történt, az nem igen érdekelt már engem, a földolog az volt, hogy el ne fogjanak bennünket. Megfogtam a kezét és gugoló helyzetben magammal huztam. E pillanatban megvilágította a villám az egész cserjést. Irtózatoss dörgés követte a villámlást és egy pillanat múlva tengerként ömlött az eső az égből. A táncnak vége volt; észre kellett az osagoknak venniük foglyuk szökését. Felugrottam, őt is felemeltem és a cserjésen át huztam őt, amilyen gyorsan csak lehetett kifelé Hammerdullhoz. A hátunk mögött már száz hang orditozott. A kövér átadta nekem fegyveremet, amit gyorsan előkészítettem a védekezésre. Apanacska meglátta lovát, nem is csodálkozott ezen, hanem gyorsan nyeregbe ugrott. Én is pillanatok alatt lovamon ültem és ellovagoltunk. Nem hajtottuk a lovakat tulgyorsan, erre nem is volt szükség, mert az eső nyomban elmosta lovaink nyomát.

Nem abban az irányban haladtunk, amerről jöttünk, hanem arrafelé, ahol Winnetouval kellett találkoznom, nevezetesen Kih-pe-ta-kih felé. Négy jó lovagló óra volt ez az út a vizmosástól. Ahogy a távolságot kiszámítottam és emellett elgondoltam, hogy Winnetounak semmi komoly kényszerítő oka nem volt tegnapi táborhelyünk gyors elhagyására, valószínűnek tartottam, hogy mi korábban érünk az „őreg asszony”-hoz, mint ő. Winnetou ugyanis joggal feltételezte, hogy hosszabb időt vesz majd igénybe az osagok kikémlelése. Ám minden olyan váratlanul gyorsan folyt le.

De mi célja is volt annak, hogy én és a kövér a vizmosáshoz lovagoltunk. Az, hogy megtudjuk, hogy hányan vannak az osag harcosok és ha veszély nélkül megtehetjük, úgy értesítjük az osagok erejéről Fennert, hogy a fehéreket meglepetésszerű támadás ne érhesse. És most olyan eredményt is elértünk, aminek én rendkívüli módon örültem. Nemcsak azért, mert a most megszabadított Apanacska én már korábban nagyon megszerettem, de azért is, mert egy sejtés élt életemben, egy belső hang, amely azt mondta, hogy én még jobban is fogok érdeklődni a raüni-komancsok bátor, fiatal főnöke iránt, mint eddig és hogy a hozzá való viszonyom még másként is fog alakulni. Az ilyen belső hangnak hinni szoktam. Ritkán csal meg.

Ő engem még nem láthatott tisztán, tehát nem is tudhatta, ki mentette őt meg. Most, hogy én Dick Hammerdullal elől lovagoltam és ő közvetlenül mögöttünk, oly sűrű csöppekben zuhogott az eső, hogy csak körvonalaikat láthatta és szorosan mögöttünk kellett lovagolnia, ha nem akart bennünket elveszíteni. Áthajoltam Hammerdullhoz és ezt sugtam neki:

- Ha ez az idegen kérdezi, ne mond meg neki, hogy ki vagyok.

- Hát ki ő tulajdonképpen?

- A komancsok egyik főnöke. De meg ne mondd, hogy te ezt tudod, mert akkor sejtene fogja, hogy én ismerem őt.

⁴ Jer, kövess!

- Megmondhatom neki, hogy Winnetouhoz lovagolunk?
- Nem. Az apacsról egyáltalában nem szabad beszélni.
- Jó. Hát hallgassunk el mindent.

Az osagok valószínűleg igen gyorsan, valamennyien lóra kaphattak és az eső dacára be-lovagolták a vizmosás egész környékét; de csodálatosképen egyikük sem ért közelünkbe, pedig elég lassan hajtottunk. Ebben az égből jövő vízfolyamban nem volt nehéz dolog a helyes irányt eltéveszteni. A sűrű sötétséget, mint mondani szokták - meg lehetett markolni és a sűrű cikázó villámok adta világosság még kevésbé volt alkalmas a tájékozódásra. Sőt megnehezítette azt, mert a sűrű sötétség és az ezt pillanat alatt követő fényes világítás megtámadja a szemet és a tárgyakat, amik előttünk vannak, felismerhetetlenné teszi. És az ömlő eső, a folytonos villámlás és dörgés, több mint két óra hosszat tartott. Teljes lehetetlenség volt, hogy valamit megbeszéljünk; csak a legszükségesebb felkiáltásokra kellett szorítkoznunk.

Attól természetesen nem kellett tartanom, hogy Apanacska előbb felismer engem, mint én akarom, először azért, mert egészen más öltözékem volt most, mint akkoriban, amikor először találkoztunk, azután pedig kalapom széles karimáját annyira lehúztam, hogy arcomat nem igen láthatta.

Végre nagysokára megszűnt az eső, de a felhők nem oszlottak szét és a sötétség épen olyan maradt, mint volt előbb. Meghajtottam lovamat, hogy megmeneküljek időelőtti kérdezősködésektől. Apanacska előrelovagolt és közvetlenül Hammerdull mellé került. Beszélgettek. Nem igen figyeltem beszélgetésükre, Dick néhány szavát azonban akaratlanul is meghallottam. És ezek a szavak felkeltették érdeklődésemet. Épen ezért feketémet lassítottam és hátrafelé hallgatóztam, anélkül azonban, hogy ezt észrevehették volna. Apanacska a fehérek és vörösök között szokásos beszéddel élt, ami angol, spanyol és indián szavak keveréke. Minden jó nyugati ember ismeri ezt a nyelvjárást. Ugy látszik, Apanacska azt kérdezte, hogy én ki vagyok, mert a kövér így válaszolt:

- Szinész - más semmi.
- Mi az, hogy színész?
- Olyan ember, aki bekószálja a világot és medve, vagy más táncot jár, például olyat, amelyet az osagoknál láttál.
- Érdekes! Ezek a fehérek milyen különös emberek. A vörösök sokkal büszkébbek, semhogy másoknak táncoljanak. Mi a neve, mondd?
- Kattapattamattasattagattalattarattas-nák hívják.
- Juj! Juj! Sokszor kell ez nevet hallanom, hogy megtanuljam. Miért nem beszél velünk a jó fehér ember, aki engem megmentett.
- Mert nem hallhatja, amit mondunk neki.
- Talán süket.
- Tökéletesen.
- Ez fáj nekem, mert nem hallhatja Apanacska köszönő szavait. Van felesége? Vannak gyermekei.
- Tizenkét felesége van, mert minden színésznek tizenkét nőjének kell lenni és kétszer husz fiának és leányának, akik valamennyien süketek.

- Uff! Uff! Dehát akkor feleségeivel és gyermekeivel csak jelekkel tud beszélni?

- Igen.

- Ugy legalább tizszer tiz, vagy még több jelének kell lennie? Ki tudja mindezt emlékezetben tartani? Nagyon bátor embernek kell lenni, hogy elmerészkedik a vadonba, anélkül, hogy hallana, mert az ittlévő veszedelmek kétszeresek, ha valaki csak a szemeire van utalva.

Vajjon Hammerdull, amikor engem süketnek mondott, meg akarta-e tréfálni az indiánt, avagy minden különösebb ok nélkül jöttek a szavak a szájára „az teljesen egyremegy” - ahogy magát kifejezni szokta, de rövidesen olyan helyzet adódott, ami őt gyorsan meghazudtolta. Ugyanis dacára a lovaink patkója okozta zajnak, úgy tűnt fel, hogy mintha előttünk lábdobogás hallatszanék. Rögtön megálltam és a kövérnek, meg az indiánnak is meghagytam, hogy állítsák meg lovaikat. Jól hallottam. Lovas közeledett, anélkül, hogy egyenesen felénk tartott volna. Fölmerült a kérdés, hogy elengedjük-e magunk mellett, vagy sem. Kézenfekvő okokból az volt az érzésem, hogy a lovas osag. Ha ebben nem csalódtam, úgy ezt az embert azért küldték ki, hogy megtudja, mi történt főnökünkkel, akit tudvalevőleg mi elfogtunk és akkor ez a hívívő veszélyes lehetett ránk. Elhatároztam, hogy elfogom.

- Maradjatok itt és tartsátok lovamat és fegyveremet - szóltam mindkettőre, mialatt leszállottam és átadtam Apanacskának feketémet, Hammerdullnak pedig fegyveremet. Azután balra elsiettem, ahol, ha hallásom nem csalt, a lovassal találkoznom kellett. A lovas tényleg jött, én leguggoltam, annyira előre bocsátottam, hogy valamennyire neki tudjak szaladni, majd nekiszaladás után hátulról felugrottam a lóra. Amikor a lovas mellettem elhaladt, láttam, hogy indiánus. Ez az ember, amikor váratlanul maga mögött érzett, annyira meglepődött, hogy egyetlen mozdulatot sem tett védelmére. A következő pillanatban oly erősen megszorítottam a nyakát, hogy kezei lehanyatlottak és az ember már teljesen tehetetlenné vált. Sajnos, lova már kevésbé volt passzív. Megérezte a kettőzött terhet, felugrott, majd leszegett nyakkal kirugott. Ez számomra nem volt gyerekség. A nyereg mögött ültem, a lovat erősen kellett tartanom és el kellett kapnom a kantárszárat. Nappal ez kisebb feladat lett volna, de a nagy sötétségben a kantárt nem tudtam meglátni és minden erőmet meg kellett feszítenem, hogy a ló le ne dobhasson. Ebben a pillanatban feltűnt oldalról egy alak, aki az indián ló szájához kapott. Jobb kezemet szabaddá tettem, az övemben levő revolverem után nyultam és rákiáltottam az alakra:

- Ki az? Lőjtek?

- Én vagyok Apanacska - felelt a kérdező. - Old Shatterhand ledobhatja az osagot a lóról.

Meghallotta a ló rugdalózásából, hogy milyen helyzetben vagyok, elugrott saját lovától, Hammerdullnak átadta az én lovamat, azután gyorsan segítségemre sietett. Sikerült neki elkapni az indiánló zabláját és a lovat megállásra kényszerítette. Én a foglyot leejtettem a lóról, majd utána ugrottam, rögtön újból megragadtam, mert mozdulatlansága könnyen csel is lehetett, amellyel engem félre akart vezetni. De most sem kísérelt meg semmiféle ellenállást. Nem volt ugyan eszméletlen, de az ijedtség minden energiájától megfosztotta.

- Apanacska tehát rámismert - kérdeztem a komancsot.

- Amikor átadtad lovadat, hogy tartsam, már tudtam, hogy a te Hatatitládra vigyázok. Azután észrevettem, hogy kísérod nem egy, hanem két fegyvert vett át tőled és ha akkor még mindig kétségben lettem volna kiléted felől, amikor megláttalak a vörös harcos mögött ráugrani a lóra, már biztosan tudtam, hogy ki vagy. Ilyen ugrásra, különösen sötét éjszaka, csak Winnetou és Old Shatterhand merészkedik. Mi történjék a fogollyal, aki kétségtelenül osag.

- Azt hiszem, hogy kém, tehát magunkkal kell vinnünk.

Odahívtuk Hammerdullt. Ekkorra az indiánus már visszanyerte mozgékonyágát, megkísérelte az ellenállást, de hasztalanul. Lovára kötöttük és vele együtt folytattuk a miatta megszakított utunkat.

Senki se higgye, hogy most már, ami fehér embereknél elkerülhetetlen lett volna, köztem és Apanacska között sok szó esett.

Ha két barát, akik olyan régen nem látták egymást, olyan váratlanul, nehéz körülmények között találkoznak, ott mindenekelőtt a szíveknek kell beszélni. A szívek éreztek is, de fölösleges szavakra nem volt szükség, hogy érzéseinket kifejezzük. Amikor újból megindultunk, a Raüni komancsa lovát közvetlen az enyém mellé vezette, megragadta a kezemet és a legnagyobb boldogság hangján mondotta:

- Apanacska köszöni a nagy, jóságos Manitounak, aki megengedte, hogy viszontlássa a fehér harcosok legjobbját. Old Shatterhand engem a biztos haláltól mentett meg.

- Amióta ifju barátomtól, Raüni bátor főnökétől el kellett válnom, lelkem folyton vágyódott utána - feleltem én. - A nagy szellem szereti az ő fiait és akkor teljesíti kívánságaikat, amikor ők már lehetetlennek tartják.

Többet nem beszéltünk. Ő erősen szorította a kezemet és így lovagoltunk kéz a kézben, közvetlen egymás mellett, míg az éjszakát fel nem váltotta a szürkület, amikor is láttam, hogy a helyes irányt most sem tévesztettem el. Ennek nagyon örültem, mert szerettem volna hamarabb célhoz érni, mint Winnetou.

A Rih-pe-ta-kih Kansas nyugati részén fekszik. Ott és délnyugaton az utóbbi időben sok sót találtak. Ha valamely területen a só nagyobb mennyiségben föllép és az eső, vagy valamely forrásvíz kimossa, földalatti üregek keletkeznek, amelyeknek teteje beomlik, mert a vízmosás folytán elvesztik tartó erejüket. Ezeknek a beomlásoknak rendszerint kemény szélük van. Ha a beomlások fala vastag, úgy idővel tő keletkezik ott, ami az egész mélyedést betölti. Ha azonban a falak vékonyak, úgy a víz áttör rajtuk és csak a mélyen fekvő területeken marad meg annyi nedvesség, amennyi elégséges egy több-kevésbe dus növényzet keletkezésére és életben tartására. Ez a növényzet eleinte olyan, amely a sőt szereti, de amint a föld sőtartalma fogy, aszerint kelnek életre és fejlődnek olyan növények is, amelyek egyenesen ellenségei a sónak. Ha egy ilyen mélyedés egy tökéletesen sík területen fekszik, úgy az távolról egészen különleges képet fest, miután a fának csak a koronája látszik, a fák gyökere a mélyen fekvő gödörben van.

Egy ilyen mélyedés volt a Kih-pe-ta-kih. A terméketlen síkság által körülvett, növénydus telep egy földön ülő indián öreg asszony alakjához hasonlított, ezért is nevezték el az indiánok „öreg asszony”-nak.

A nap épen fölkelte mögöttünk, amikor ezt a zöld „öreg asszonyt” megláttuk. Mi a baloldalára érkeztünk, míg Winnetout jobbra kellett várnunk. Óvatosságból megállottam és egyszer körüljártam az egész „asszonyt”. Emberi lénynek nyoma sem volt. Lovainkat kevésbé meredek helyre vezettük, ott a fogoly kötelékeit is kioldottuk, levettük őt a lováról, majd egy fához kötöttük. A ló a legjobb lovak egyike volt, amit az osagoknál láttam. Meg kell még jegyeznem, hogy az indián tényleg osag volt. Nem válaszolt egyetlen hozzáintézett kérdésre sem.

Most lett volna időm, hogy Apanacska-tól megkérdezzem, hogyan élt, mióta elváltunk, de nem tettem. Ugy gondoltam, hogy bevárom, amíg ő maga kezd el élményeiről beszélni. Egy hozzá hasonló jellemmel szemben nem volt szabad kíváncsiságomat elárulni. Az én kövér Hammer-

dull barátomnak kevésbé volt előkelő a gondolkodása. Alighogy leült mellé, máris kérdésekkel ostromolta:

- Hallom, hogy az én vörös testvérem a komancsok egyik főnöke. Hogyan történhetett az meg, hogy az osagok fogságába került.

A kérdező csendesen, mosolyogva, kezével mindkét fülére mutatott.

- Volt közöttetek harc? - kérdezte az indiszkrét kövér tovább.

Apanacska ugyanazzal a mozdulattal maradt adós a felelettel, mire Hammerdull hozzám fordult.

- Uglátszik nekem nem akar felelni, kérdezze talán ön meg Mr. Shatterhand.

- Ez is hiábavaló lesz - mondtam én. - Hát nem érti, hogy mit akar jelezni? Nem hall.

Dickben hirtelen világosság támadt. Szélesre huzott szájjal jóízűt kacagva, mondta:

- Well! Akkor neki is tizenkét felesége és kétszer husz fia és leánya van.

- Valószínűleg.

- Hát akkor jó, hogy én még nem süketültem meg, mert akkor hármunk közül egy sem hallana. Pedig már így is nagyon csendesen folynak itt a dolgok. Nincs Mr. Shatterhandnak valami dolga a számomra? Így a helyzet rettenetesen unalmas.

- Dehogy nincs. Üljön lóra és nézzen Winnetou után. Szeretném előre tudni, mikor érkezik.

- Hogy megtudja-e vagy sem, az teljesen mindegy, de meg fogom önnek mondani.

Hammerdull elment és akkor Apanacska szükségét érezte, hogy egy megjegyzést tegyen, nehogy bennem kedvezőtlen vélemény alakuljon ki irányában. Megvető pillantást vetve a fogolyra, így szólt:

- Az osagok fiai nem harcosok. Félnek a bátor férfiak fegyverétől és csak fegyvertelen embereket támadnak meg.

- Hát testvérem fegyvertelen volt? - kérdeztem.

- Igen, csak egy kés volt nálam, semmiféle más fegyvert nem viselhettem. Tilos volt.

- Ugy! tehát testvérem utban volt, hogy elhozza a szent Jatkuant.

- Igen. Apanacska jelölte ki az öregek tanácsa, hogy északra lovagoljon és a szent kőbányát felkeresse. Shatterhand testvérem tudja, hogy amíg indián lesz a világon, egyetlen olyan indián harcosnak sem szabad egy késnél egyéb fegyvert magánál tartani, akit törzse azért küld ki, hogy a szent Jatkuant elhozza. Nincs szüksége ijjra, nyilra, puskára, tomahawkra, mert nem ehetik húst, csak növényeket és ellenséggel szemben sincs szüksége fegyverre, mert szigorúan tilos ellenségesen bánni olyan emberrel, aki a szent kőbányához lovagol. Apanacska még egyetlen esetet sem hallott, hogy ezt a törvényt, amely minden törzsre érvényes, bármikor is megsértették volna. Az osag kutyák elkövették azt a gyalázatos cselekedetet, hogy engem megtámadtak, megbilincseltek, bár csak kés volt a fegyverem és jól tudták, hogy a szent kőbányához megyek.

- Felmutattad nekik a Wampum-ot?

- Igen.

- De én nem látom. Nincs már birtokodban?

- Nincs. Elvették tőlem és a tűzbe dobták, ahol elégett.

- Hihetetlen. Ilyesmi tényleg még sohasem történt. Hiszen ezzel ők saját becsületüket dobták a tűzbe és semmisítették meg örök időkre. Hiszen nekik téged, még ha a legnagyobb ellenségük volnál, akkor is vendégként kellett volna fogadniok.

- Ehelyett meg akartak engem ölni.

- Védekeztél, amikor megragadtak?

- Hát szabad volt védekezniem?

- Nem.

- Ha védekeztem volna, úgy közülük igen soknak a vére áztatta volna a földet, de minthogy biztam a Wampum-ban és az ősrégi törvényekben, amelyeket soha senki még meg nem sértett, mint egy gondtalan gyermek mentem velük önként a táborukba. Mától kezdve minden becsületes harcos szembeköphet bármely osagot, ha vele találkozik...

Apanacska előadása félbeszakadt, mert megjött Hammerdull és jelentette, hogy Winnetou már a láthatáron van. Meg akartam lepni Winnetout, ezért megkértem Apanacsát, hogy maradjon a fogoly mellett, én pedig Hammerdullal Kih-pe-ta-kih másik oldalára mentem, ahol a bejelentetteknek érkezniük kellett. Azt vártam, hogy öt személy jön, t. i. Winnetou, Treskow, Holbers, Old Wabble és Schahko Matto, de nagy csodálkozásomra láttam, hogy még egy indián van velük. Amint közelebb érkeztem, láttam, hogy ez az indián is a lóhoz van kötözve. Tehát Winnetou még egy foglyot ejtett. Az arcán lévő harci színek bizonyították, hogy ez a fogoly is egy osag.

Hogy az apacsnak ne kelljen előbb a helyzetet tanulmányoznia, annyira előre mentem a cserjéstől, hogy meg kellett engem látnia. Egyenesen felém jött tehát, megállott mellettük és megkérdezte:

- Azért van itt az én testvérem korábban, mert valami rossz dolog történt?

- Nem, hanem mert minden gyorsabban és jobban sikerült, mint gondoltam.

- Ugy vezessen szállására. Igen fontos dolgokat kell elmondanom.

Schahko Matto hallotta ezeket a szavakat; láttam diadalmas rámvetett tekintetéből, hogy mennyire örül annak, amit hallott, miért is örömének elmulasztására a következő megjegyzést tettem:

- A lovak a másik oldalon vannak, mi azonban itt rögtön tábort ütünk.

Az éleseszű Winnetou rögtön sejtette, hogy emögött az elhatározásom mögött valami titkos ok lappang, rövid pillantást vetett az arcomra, majd meglegedetten mosolygott.

Az osagok főnöke ellenben nyers hangon a következőket mondotta:

- Old Shatterhand majd megtudja, hogy mi történt és hogy engem rövid időn belül szabadon kell bocsátania.

Nem feleltem neki és leléptem a mélyedésbe. A többiek követtek. Hammerdull és Holbers vezették a két indián lovait. Közben hallottam, hogy a kövér a következőket mondta régi kebelbarátjának:

- Tehát nálatok valami fontos dolog történt Pitt Holbers, öreg cimbora.

- Ha azt hiszed, hogy fontos volt a dolog, úgy alaposan eltaláltad.

- Vajjon eltaláltam-e vagy sem, az teljesen mindegy, de semmi esetre sem volt olyan, mint...

- Hagyjátok abba a fecsegést, - szakítottam őket félbe. - Mielőtt tirátok kerül a beszéd sora, még mások vannak előbb.

Hammerdull észrevette, hogy ostobaságot csinált és kezével gyorsan betakarta a száját. Nem fog tovább beszélni, jelezte ezzel. Amint megérkeztünk a mélyedés aljára, leoldottuk a foglyokat a lovakról, lefektettük őket a földre és mellük ültünk. Winnetou, aki nem tudta, hogy miért maradtunk itt és miért nem mentünk lovainkhoz, titokban kérdő pillantást vetett rám, mire én a következő felszólítást intéztem hozzá:

- Közlje velem testvérem azt a komoly dolgot, ami történt.

- Nyíltan beszélhetek?

Arra gondolt ezzel, hogy minden tekintet nélkül az eltitkolandókra, elmondhat-e mindent.

- Igen - mondtam. - Remélem nem kellemetlen, ami történt.

Amire vártam, bekövetkezett. Old Wabble gyorsan közbeszólt gunyos hangon:

- Sőt nagyon is kellemetlen a számotokra. Ha azt hiszitek, hogy ezek után is biztosan és sokáig tartotok bennünket a kezeitek között, úgy keserves csalódás fog benneteket érni.

- Gyerekség - nevettem. - Kártyáink most még jobbak, mint voltak előbb.

- Hogyan?

- Ma egy fogollyal többel rendelkezünk, mint tegnap.

- És azt hiszitek, hogy ez előnyös rátok nézve? Hallgassátok csak meg Winnetout, majd elmondja, hogy állnak a dolgok.

Az apacs e pillanatban, leküzdve büszkeségét, a megvetés hangján mondta:

- Az öreg cowboynak mérgezett a nyelve, nem fogom megakadályozni, ha azt ránk akarja öltögetni.

- Igen; a nyelvemen mérge van és pedig olyan, hogy abba valamennyien belepusztultok, ha bennünket azonnal szabadon nem bocsájtatok. Ez egészen bizonyos.

- Fölösleges kísérlet bennünket megijesztem - nevettem.

- Csak nevésetek. Majd elfelejtitek a nevetést, ha meghalljátok, hogy mi történt a ti „diadalmas” távolléteket alatt. - Ezzel az új vörös fogolyra célzott, majd folytatta:

- Az osag harcosok hosszúnak tartották főnökük távollétét, ezért küldték hozzá azt az embert, hogy megtudják a hosszú elmaradás okát. A küldönc ott járt az erdőben, ahol ti bennünket megtámadtatok és nem talált bennünket. De követte nyomunkat és megtalálta a helyet, ahol tegnap táboroztunk. Még mindig nem látjátok a dolgokat?

- Csak azt látom, hogy közben elfogtuk az osagok küldöttét.

- Jó jó. De valamit nem tudtok. Azt nevezetesen, hogy nem volt egyedül. Volt vele egy másik harcos, aki okosabb és elővigyázatosabb volt, mint ő. Ez a másik elmenekült és hazasietett, hogy néhány száz üldözőt hozzon magával. Az üldözők már biztosan a nyakatokon lesznek. Tanácslom, hogy ebben a pillanatban bocsássátok bennünket szabadon. Ez a legokosabb, amit tehettek, mert ha az osagok csapata megérkezik és bennünket még a ti kezeitek között talál, úgy ne számítsatok kiméletre. Ugy kiirtanak benneteket, hogy hirmondó sem marad közületek.

- Ez minden, amit mondani akartál?

- Egyelőre nincs több mondani valóm. De ha olyan balgák lesztek, hogy nem fogadjátok meg tanácsomat, jön egyéb is.

- Hát csak ki vele gyorsan ezzel a „több”-el.

- Nem, először látni akarom, vajjon Old Shatterhandnak ez egyszer van-e legalább a századrésnyi esze, mint amennyiről az emberek - sulyosan tévedve - beszélnek.

- Annyira nincs is szükségem. Már tizezredrésnyi ész is bőségesen elég nekem arra, hogy nevessek fenyegetéseiden. De feltéve, hogy minden úgy van, ahogy mondod, egyelőre ti a mi foglyaink vagytok és osagaitok még nincsenek itt. Mi akadályoz meg bennünket, hogy mi oltuk ki a ti életeteket, mint ahogy azt számunkra jósolod.

- Ettől én nem félek. Ezt ti nem teszitek. Ti ennél sokkal, de sokkal okosabbak vagytok. Jól tudjátok, hogy az osagok véresen megtorolnák halálunkat.

- Ugyan, az a pár ember? Mi az Winnetounak, rólam nem is szólva.

- Igen, tudom, a ti beképzelésetek elég nagy. De sejtem is, hogy mi ad nektek ekkora bátorságot.

- No ugyan mi?

- Ti is voltatok, mint Winnetou a Fenner-farmon és ott segítséget kértetek. Bizonyosan utban van egy pár szegény cowboy, akikkel ránk akartok ijeszteni.

- Ostobaság! Ha csak egy kissé tudnál számolni, akkor tudhatnád, hogy a Fenner-farmból még nem lehetnék itt. Én egy egészen más helyen voltam és annak bizonyosságául, hogy milyen szeretettel gondoltam ott rátok, valakit el is hoztam onnan.

- Szeretném tudni, ki az. Hadd lássuk.

- Azonnal! Ezt az örömet készséggel megszerzem neked és Schahko Mattonak.

Néhány szót sugtam Hammerdullnak a fülébe. Hammerdull nevetve intett, fölkelte és eltávozott. Mindenki, még Winnetou is - bár ő nem mutatta - feszült érdeklődéssel várta, hogy kit hoz magával a kövér. Amikor rövid idő múlva visszatért, a fogoly osagot vezette karján.

- Uff! - kiáltott ijedten Schahko Matto.

- Istenemre - kiáltott Old Wabble. - Hiszen ez a...

Tanácsosnak tartotta, hogy a szót elharapja. Én viszont intettem Hammerdullnak, hogy az indiánt vezesse el, mert nem akartam, hogy ez akár egy szóval is elárulja Apanacska jelenlétét. Majd megkérdeztem az öreg cowboyt.

- Ez az a vörös, akinek az osagok százait hozni kellett volna. Még mindig azt hiszed, hogy jönni fognak?

- Az ördög vigyen el benneteket! - szitkozódott Old Wabble.

- Rettenetes! - kiáltott Schahko Matto is, majd így szólt: - Old Wabble egészen megfélekezett a Raüni-ről.

- Dehogya - felelte az öreg cowboy, majd hozzám fordulva, így szólt:

- Már mondtam, hogy van még egy ütőkártyám, amire majd nem tudtok választ adni, ha még olyan bölcseknek tartjátok is magatokat.

- No ezt szeretném hallani.

- Azonnal! Bizonyára nagy élvezettel emlékeztek vissza Llanóra, ahol szerencsések voltatok...

- Hogy ti meglopjátok bennünket, - szóltam közbe.
- Ez is igaz, de én nem ezt akartam mondani. Volt ott egy fiatal Raüni főnök. Hogy is hívták?
- Apanacska - feleltem én olyan hangon, mintha sejtelmem sem volna arról, hogy mi történt a fiatal főnökkel.
- Igen! Apanacska. Ön nagyon szerette őt.
- Igen.
- És ahogy én az ön kiválóan jó szívét ismerem, sejttem, hogy ez a szeretet ma sem kisebb.
- Sőt ellenkezőleg. Időközben ez a szeretet még növekedett.

Old Wabble fölényes hangon beszélt, mint aki biztos a dolgában és én nem törődtem ezzel a hanggal, mert észrevettem, hogy így Apanacska még inkább meg fog felelni annak a szerepnek, amit neki szántam. Hammerdull, aki az osagot visszavezette, nem jött újra, ellenben helyette megláttam, hogy Apanacska áll a cserjésben. Ugy látszik sejtette, hogy az ő személyével is meglepetést készítek elő, épen ezért lassan előrejött, nem várva be, mig hivatom. Egyetlen tekintet Winnetou arcára, elárulta nekem, hogy az apacs éles szemei is felfedezték már Apanacsát.

- Még növekedett - ismételte meg Old Wabble az én szavaimat. - Ezzel tehát azt akarja mondani, hogy mint akkor, ma is barátjának és testvérének tartja.
- Egészen bizonyosan.
- Akiért semmi áldozat nem volna tulságosan nagy?
- Igen. És ezzel azt akarom mondani, hogy nem hagynám őt semmi veszedelemben, még ha életemet kellene is kockáztatnom.
- Szép. Véletlenül megmondhatom, hogy Apanacska a lehető legnagyobb veszedelemben van.
- Ah! Igazán?
- Igen.
- És mi az?
- Ő az osagok foglya.
- Ezt én nem hiszem.

Old Wabble azt hitte, hogy szavai engem nagyon meg fognak ijeszteni, ezért, amikor hallotta gyors és közömbös válaszaimat, hevesen bizonygatta:

- Tehát ön azt hiszi, hogy én ezt csak kitaláltam. De nem. Ez a szintiszta igazság.
- Badarság.
- Hát kérdezze meg az osagot, akit Winnetou tegnap este elfogott. Ő hozta az üzenetet, aminek mi ép annyira örültünk, mint amennyire kellemetlen önnek.
- És mégis hazugság, hogy ő fogoly lenne.
- Száz esküvel megerősítem.
- Old Wabble esküje nekem semminél is kisebb értékű. De mondja. Tehát Apanacska fogsága az a tromf, amire én nem tudok felelni.
- Természetesen.

- Ugy sejtem, hogy ön mit akar. Azt hiszi, hogy elcseréljük önöket Apanacskáért.
- Látja, milyen okossá lesz ön, ha az orránál fogva a helyes utra lökik. Tényleg eltalálta.
- Ugy nagyon sajnálom, de ez egyszer az ön orrát kell a helyes irányba löknöm.
- És merre?

- A cserjésre, ami jobbra van. Legyen olyan jó és fordítsa az orrát egy kissé arrafelé.

Old Wabble fejével a mondott irányba fordult, Apanacska minden szót hallott, meg is értette, kezével félretolta az ágakat és hozzánk lépett. Ha a mennykő közvetlen mellettük csapott volna le, Old Wabble és Schahko Matto akkor sem ijedhettek volna meg jobban, mint amikor a komancsok főnökét meglátták.

- Nos? - kérdeztem - kinek van a legnagyobb tromfja?

Senki sem felelt. De felhangzott annak a szava, aki csak akkor szokott beszélni, ha kebelbarátja, a kövér Hammerdull kérdezi. A hosszú Pitt Holbers kiáltott föl.

- Ez aztán egy gaudium. Senki sem lesz se kiváltva, se beváltva. Old Wabble elvesztette a játszmát.

A megnevezett fogait csikorgatta úgy, hogy azt valamennyien hallottuk, retteneteset káromkodott és dühtől eltorzult arccal ordította felém:

- Te kutya, te ezerszer átkozott! Te a pokollal és annak minden ördögével szövetségben vagy. Te bizonyosan eladtad a lelkedet az ördögnek, különben nem sikerülhetne minden ennyire a kivánságod szerint. Kiköpök előtted. Gyűlöllek azzal a gyűlölettel, amilyennel ember csak gyűlölni tud. Hallod ezt, te átkozott!

- Én pedig tiszta szívből sajnállak téged - feleltem én nyugodtan. - Én igen sok sajnálatraméltó embert láttam már életemben, de a legsajnálatraméltóbb te vagy közöttünk. Neked sejtelméd sincs arról, hogy milyen leirhatatlanul nagy a részvét, amit keltesz. Az isten legyen irántad majdan az irgalmasságnak a kegyelemnek csak egy kis részével, amit én gyakorlok most irányodban. Ez az én válaszom a te nyilatkozásaidra, mert a te szádból jövő szitoknak mindenre csak áldást kell hoznia. Nos, készen vagyok veled. Te egy olyan beteglelkű, nyomoruságos ember vagy, hogy minden szem fáj, amely kénytelen rád tekinteni. Kelj fel a porból.

Odaléptem hozzá, feloldoztam kötelékeit és eltávoztam. Ha azt hittem volna, hogy gyorsan felugrik és elszalad, úgy alaposan tévedtem volna. Hallanom kellett ugyanis, hogy lassan és kényelmesen emelkedett föl, kezét vállamon éreztem és a legnagyobb guny hangján mondta.

- Tehát a szemed fáj, ha rám kell nézned? Ezért bocsátasz szabadon. Csak ne képzeld be magadnak, hogy erkölcsileg annyira magasan fölöttem állsz. Ha tényleg van az az Isten, akiben Te olyan erősen hiszel, úgy annak a szemében én épen olyan nagy vagyok, mint te, mert különben ő még rosszabb fickó volna, mint amilyennek te engem tartasz. Ő teremtett engem is, téged is és ha én másként vagyok teremtvé, mint te, úgy ennek nem én vagyok az oka, hanem ő. Hozzá kell tehát fordulnod felháborodásoddal, nem hozzám és ha van egy örök élet és egy másvilági ítélet - ami fölött azonban én nevetek - akkor, mivel ugynevezett hibáimmal és bűneimmel ő szerelt fel, nem fölöttem, hanem őfölötte kell pálcát törnöd. Végre tehát mégis be fogod látni, hogy mennyire gyerekes, nevetséges ostobaság a ti istenfélelmetek. Te persze azt hiszed, hogy jóságból cselekszel; voltaképen azonban téged is csak az a tudat vezérel, amit én is vallok, hogy nincs jó és nincs rossz ember, mert mindennek Isten, az eredendő bűn feltalálója volna az oka. Él tehát boldogul, te szeretet és nagylelkűség embere. Én balgaságod dacára, ma ez egyszer meg vagyok veled elégedve. De azért ne hidd, hogyha

ujból találkozunk, én másként fogok veled beszélni, mint egy golyóval. Nekünk itt a Savannan nincs helyünk egymás mellett. Egyikünknek távoznia kell. És mivel te annyira irtózol az embervér kiontásától, hát majd én fogom a legközelebbi viszontlátáskor a te ereidet megnyitni. Rövidesen hallani fogsz felőlem.

A foglyoktól természetesen elszedték fegyvereiket. Old Wabble puskája lova kantárán függött, kését Hammerdull övébe dugta. Az öreg cowboy a kövérhez fordult és kinyújtotta a kezét, hogy elvegye a kést. Hammerdull azonban elfordult és megkérdezte.

- Mit akarsz itt? Az én övemben, nincs semmi keresnivalód.

- A késemet akarom - mondotta Old Wabble haragosan.

- Az már az enyém és nem a tiéd?

- Oho! Tehát csirkefogókkal, tolvajokkal van dolgom?

- Fogd be azt a mocskos szádat, vén gazember, mert a pofádba vágok! Te jól ismered a prairie törvényeit és tudod, hogy kit illetnek a fogoly fegyverei.

- De én már nem vagyok fogoly, hanem szabad ember.

- Hogy szabad vagy-e, vagy sem, az engem nem érdekel. Ha Old Shatterhand visszaadta szabadságodat, ez nem jelenti azt, hogy fegyvereidet is vissza kell kapnod.

- Hát tartsd meg és légy átkozott, te kövér kutya! Majd kapok az osagoktól másikat.

A lovához ment, leoldotta fegyverét, vállára vette és fel akart szállni a lóra. Ekkor fölkelt Winnetou, kezét feléje irányította és ráparancsolt.

- Állj! A fegyvert akaszd vissza oda, ahol volt!

Az apacs tartása és arca olyan ellenállhatatlanul parancsoló volt, hogy Old Wabble, természetét megtagadva, engedelmeskedett. A fegyvert visszaakasztotta a ló nyergére, de azután hozzám fordult és protestált:

- Mit jelentsen ez? Hiszen a ló és a fegyver az enyém.

- Nem - vetette ellen Winnetou. - Azzal, hogy Shatterhand testvérem visszaadta szabadságodat, csak annak az utálatának adott kifejezést, amit veled szemben minden tisztességes ember érez. Mindnyáján beleegyezőnk, hogy elmenj, mert irtózunk attól, hogy akár kézzel, akár késsel, akár golyóval hozzád érjünk. Mi nem akarunk rajtad bosszút állni, azt majd elintézi a nagy Manitou. Megtarthattad volna lovadat és fegyveredet is, de mert fenyegetőztél, hogy vérünket ontod, ezért pusztán életedet és szabadságodat kapod vissza. Most pedig azonnal távozz. Ha tíz perc múlva még itt leszel, úgy kötelet kapsz a nyakadra és a kötéllel együtt fel leszel huzva erre a fára. Megmondtam. Takarodj azonnal.

Old Wabble hangosan fölnevetett, mélyen meghajította magát és így szólt:

- Mint egy király úgy beszéltél! Csak az a kár, hogy az én füleimnek úgy hallatszik ez, mintha kutyaugatás volna. Elmegyek, de még találkozni fogunk.

Megfordult, föllépett a mélyedésnek ezen a helyen valamivel alacsonyabb szélére és eltűnt. Amikor néhány perc múlva óvatosságból utánamentem, láttam őt lomposan, lassan, amint szokott, a síkságon át lépkedni. Ezt az embert én korábban nemcsak kora miatt tiszteltem, de hirneve miatt is, amelyben akkor állott. Én akkoriban igen derék nyugati embernek ismertem, azóta azonban alaposan megváltozott róla véleményem. De számomra akkor is értéktelen lett volna, ha a legjobb nyugati embernek „man of the west” kellett volna is őt tartanom. Az, hogy most ismét büntetlenül hagytam távozni, nem annyira meggondolt cselekedet volt részemről,

mint az utálatnak pillanatok alatt történt föülkerekedése, ami lehetetlenné tette számomra, hogy akár egyetlen szót is szóljak hozzá.

Winnetou kijelentette, hogy tökéletesen helyesli eljárásomat, amivel minden tekintetben egyetért. Nem így Hammerdull és Holbers. És ezt én tudtam. De nem mertek nekem eljárásom miatt szemrehányást tenni. Ellenben Treskow, akinek jogi és rendőri érzékét sértette ismételt engedékenységem, amikor ismét lementem hozzájuk, ezt mondta:

- Ne vegye zokon Mr. Shatterhand, de cselekedetét föltétlenül rosszalnom kell. Keresztény szempontból nem beszélek az ügyről, bár az ön eljárása keresztény szempontból sem helyes, mert a kereszténység is azt tanítja, hogy a bűnt nyomon kell követnie a büntetésnek. De helyezkedjék már egyszer a kriminalista álláspontjára, gondolkodjék annak az embernek a gondolkodásával, akinek hivatása a földi igazságszolgáltatás. Mit fog szólni egy ilyen ember, ha azt látja, hogy ön ismételten szökni enged egy tökéletesen romlott és javíthatatlan gonosztevőt. Old Wabble már több mint százszor megérdemelte volna a halált még akkor is, ha cselekményeit „indiángyilkosságnak” tekintjük. És ha Ön erre azt mondja, hogy ezekhez a cselekményeihez nekünk semmi közünk, úgy én azt felelem, hogy az is be van bizonyítva, hogy ez a gazember több ízben tört az Ön és a mi életünkre és éppen most is halállal fenyegetett. Mit szólna egy jogász ahhoz, hogy Ön egyenesen tör arra, hogy ezt a gazembert a megérdemelt büntetés elől elvonja. Nem tudom megérteni az Ön eljárását.

- Hát jogász vagyok én? - Mr. Treskow.

- Nem hiszem.

- Avagy éppen kriminalista?

- Valószínűleg nem.

- Nos tehát! De ennek dacára nem szándékozom őt elvonni a jól megérdemelt büntetés elől, de nem akarok bírāja, meg kevésbé hóhéra lenni. Meg vagyok győződve arról, hogy őt egy magasabb, felsőbb hatalom fogja méltó elbánásban részesíteni. Él bennem valami, ami ellenállhatatlanul megtiltja nekem, hogy megelőzzem az Uristen büntetését, ami méltán kijár ennek a gaznak. És ha Ön az én eljárásomat nem tudja megérteni, azt bizonyára nem fogja elvitatni, hogy vannak az emberek szívében, lelkében benső törvények, amelyek áthághatlanabbak, erősebbek, kérlelhetetlenebbek és hatalmasabbak, mint az Önök írott paragrafusai.

- Lehetséges. Én e tekintetben nem vagyok olyan mélyen érző, mint Ön. Ellenben figyelmeztetnem kell Önt a következményekre, amik abból származhatnak, hogy engedelmeskedik titokzatos és általam fel nem fogható belső lelki parancsoknak. Az ilyen precedensek következményekkel járnak.

- Milyen következményekkel?

- Ön kegyelmet adott Old Wabblennek. Hát akkor mit tegyünk bűntársával, az osagok főnökével. Őt is bocsássuk szabadon.

- Ha rajtam áll - igen!

- Hát akkor vigye az ördög az önök összes ugynevezett Savannei törvényeit, amelyeknek ön nem enged érvényt szerezni, dacára, hogy a fennforgó eset példaadó szigorot követelne.

- Én csak ötöd-hatod sorban vagyok nyugati ember, mindenkifölött és mindenekelőtt azonban keresztény. Az osagokat a fehérek becsapták; ők a tervezett támadással kárpótlást akartak szerezni, amihez - az ő felfogásuk szerint - föltétlen joguk van. Hát megbüntessük Schahko Mattot egy szándékért, amit végre sem hajtottak.

- Jó, tekintsünk el tehát a tervezett támadástól. De a mi életünkre is tört. Bennünket is el akart fogni és meg akart ölni.

- És ezt a szándékát megvalósította?

- Semmiesetre. De Ön valószínűleg tudja, hogy a bűncselekmény kísérlete is büntetendő.

- „Hm” jogász, amint ez meg van írva a könyvekben.

- Erre jogom van és ez a kötelességem is. És ezért kérem, hogy helyezkedjék Ön is erre az álláspontra.

- Helyes. Tehát feltéve, hogy a bűncselekmény kísérlete is büntetendő, akkor kérdem, vajjon kísérleti stádiumig is eljutott-e az osagok főnökének az a szándéka, hogy a farmokat megtámadja, vagy hogy bennünket megöljön.

Treskow vonakodott felelni, majd a következőket mormolta:

- Szándék... szándék... kísérlet... talán legalább ugynevezett távoli kísérlet... ez sem... Hagyjon már békében ezekkel a szörszálhasogatásokkal Mr. Shatterhand.

- Ha-ha! Az Ön álláspontja kezd már inogni. Mondja meg világosan és határozottan: Büntetendő-e maga a pusztá szándék.

- Erkölcsileg igen, de törvényileg nem.

- Rendben! Hát akkor büntetendő Schahko Matto?

A rendőrtiszt idegesen ide-oda forgolódott, majd dühösen felkiáltott:

- Ön a legkomiszabb ügyvéd, akivel egy bírónak dolga lehet. Én már nem is akarok tudni az egész ügyről semmit.

- Csak lassan, lassan! Mr. Treskow. Én sokkal szigorubb vagyok, mint ön hiszi. Ha a szándékot nem is büntethetjük, mégis azt óhajtom, hogy olyan praeventiv intézkedéseket tegyünk, amik hasonlóak a büntetéshez.

- Halljuk tehát! Mi a javaslat?

- Most még semmi. Nem én vagyok egyedül, akinek itt mondanivalója és szava van.

- Igaz is - helyeselt Hammerdull gyorsan. - Valami „jutalmat” kell a vörösnek kapnia. Ez magától értetődik. Nem gondolod te is öreg cimborám, Pitt Holbers.

- Hát ha azt hiszed, hogy megérdemel egy alapos pofont, úgy legyen igazad, kedves Dick - felelt a hosszú.

- Nos hát tanácskozzuk meg, hogy mit tegyünk vele, - javasolta Treskow és legszigorubb tekintetét öltve magára, leült.

Rendkívül érdekes volt Schahko Matto arcjátéka, amellyel vitánkat kísérte. Minden szót hallott és így tudta, milyen mértékben szálltam sikra az ő érdekében. A kezdetben sötét tekintete most egészen mássá, szinte barátságossá változott irányomban. Bizonyos, hogy hálát érzett velem szemben. Ezzel én természetesen nem sokat törődtem, hiszen engem nem vezettek személyes érzelmek, amikor miatta Treskowval vitába keveredtem. Amidőn Treskow bennünket komoly hangon tanácskozásra szólított, megtört az osagok főnökének eddigi hallgatása és e szavakkal fordult hozzám:

- Miután a fehér emberek már beszéltek, talán engem is meghallgat Old Shatterhand?

- Beszélj! - szóltam neki.

- Hallottam szavakat, amelyeket nem értettem, mert számomra idegenek. Annál határozottabban kivettem azonban, hogy Old Shatterhand mellett volt, a másik fehér ember pedig ellenem. Minthogy Winnetou, az apacsok főnöke a vita egész tartama alatt hallgatott, úgy gondolom, hogy ő barátjának és testvérének ad igazat. Mindketten ellenségei ugyan az osagoknak, de minden vörös és fehér ember tudja, milyen igazságosan gondolkodik és tesz e két híres, hős harcos. Fölkérem tehát, hogy most is így tegyenek.

Az osagok főnöke nem csalódik bennünk, nem várhat tőlünk igazságtalanságot. De mindenekelőtt figyelmeztetem, hogy mi nem vagyunk az osagok ellenségei. Mi minden fehér és vörös emberrel békében kívánunk élni. Ha azonban valaki utunkba áll, sőt egyenesen az életünkre tör, akkor bizony mi védekezünk. És ha mi ezt tettük és aki életünkre tör, azt legyőztük, jogosan állapítja meg ez az ember, hogy mi ellenségeik vagyunk?

- „Ez az ember” - persze én vagyok. De ki az, aki joggal elmondhatja, hogy őt megtámadták. Schahko Matto, az osagok főnöke, megengedi magának azt a kérdést, hogy miért vannak a fehér embereknek bíróságai és bírái.

Röviden válaszoltam: - Azért, hogy jogot alkalmazzanak és igazságot tegyenek.

- És így is tesznek?

- Igen.

- Hiszi Old Shatterhand, amit most mond.

- Igen. Ámbár a bírák is csak emberek, akik szintén tévedhetnek és ezért...

- Hó! Hó! szakította gyorsan közbe szavaimat... ezért tévednek ezek a bírák rendszerint olyankor, amikor arról van szó, hogy indiánokkal szemben legyenek igazságosak! Old Shatterhand és Winnetou ezer tábornok mellett ültek már és a panaszok tizszer tizezrét hallották. Mindezeket a panaszokat vörös emberek emelték fehérék ellen. Egyetlen ilyen panaszt sem akarok megismételni, még kevésbé azokhoz ujat fűzni. De mint törzsemnek főnöke, elmondhatom, hogy az osag nép mit szenvedett és most ujabban is mit szenved. Hányszor csaltak már meg bennünket a fehérék. És soha sem találtunk bírót, aki a mi igazságunkat elismerte volna. Alig egy hónapja ismét óriási csalást követtek el velünk szemben. És amikor igazságot kértünk, egyszerűen kinevettek bennünket. Mit tesz egy fehér ember, ha a bíró megtagadja tőle a jogvédelmet? Magasabb bíróhoz fordul. És ha ez is cserbenhagyja, úgy teremt magának bírót, mert vagy meglincseli ellenfelét, vagy egyesületet alapít, amit komiténak nevez, amelyek az ő számára a törvény ellen titokban nyújtanak védelmet, ha nyilvánosan és törvényesen ilyen védelmet nyújtani nem lehet. Miért ne tehetné a vörös ember is ugyanazt, amit megtehet a fehér. Ti lynch-nek hívjátok, mi bosszúnak, ti komitéról beszéltek, mi az öregek tanácsáról. Teljesen ugyanaz. És ha ti önmagatokon segítettetek, úgy azt kikényszerített igazságnak nevezitek, ha ellenben mi tettük ugyanazt, akkor rablók és fosztogatók vagyunk. A való igazság pedig a következő: A fehér ember, aki a vörösöket szakadatlanul megcsalja és meglopja, becsületes, és a vörös a tolvaj, a rabló, akit a fehér állandóan megnyuz. És emellett folyton vallásról, szeretetről és jóságról beszéltek. Legutóbb ismét becsaptak bennünket a hussal, a löporral és sok más dologgal, amit vásároltunk. És amikor az ügynökhöz mentünk, hogy segítségét kérjük, gunyosan nevető arcokat és fenyegetően ráncszegezett pisztolyokat láttunk. Erre szereztünk magunknak hust, löport és jogot ott, ahol találtuk, mert ezekre nekünk szükségünk van, ezek nélkül nem élhetünk. Üldöztek bennünket és igen sok harcosunkat megölték. És ha mi most fölkeltünk, hogy megbosszuljuk harcosaink halálát, ki bűnös ebben? Ki a csaló és ki a megcsalt? Ki a rabló és ki a megrablott? Ki a megtámadott és ki az ellenség? Old Shatterhand adjon nekem erre őszinte választ.

Tekintetét várakozva függesztette rám. Mint becsületes ember ugyan mit felelhettem neki. Winnetou szabadított meg engem kényes helyzetemből, aki megragadta a szót:

- Winnetou a legfőbb főnöke az apacsok összes törzsének. Egyetlen főnöknek sem fekszik jobban népének jóléte a szívében, mint nekem. Amit Schahko Matto most mondott, az előttem nem újdonság; ezt én igen-igen sokszor szemükre vettem a fehéreknek... a legkisebb eredmény nélkül. De vajjon minden halnak más hal husából kell-e élni, mert vannak ragadozó halak is? Vajjon az erdő minden vadjának büzleni kell-e, mert az erdőben hiénák is vannak? Miért nem tesz az osagok főnöke különbséget? Miért követel ő igazságot, amikor maga a legnagyobb igazságtalanságot követi el, amikor olyan személyekkel ellenségeskedik, akiknek a legkisebb részük sincs a vele történt igazságtalanságban? Mondhat-e egyetlen olyan esetet, hogy Old Shatterhand, vagy én ellenségei lettünk volna valakinek, aki bennünket előbb meg nem támadott? Nem éppen ellenkezőleg azt kellett több ízben is tapasztalnia és hallania, hogy mi leggonoszabb ellenségeinket is annyira kiméljük, amennyire csak lehetséges? De ha máig nem tudta volna ezt, úgy az imént saját füleivel győződhetett meg erről, amikor barátom és testvérem, Old Shatterhand az ő érdekében beszélt, pedig Schahko Matto az életünkre tört. Amit az osagok főnöke nekünk mond, azt mi igen régen és jól tudjuk, arra kár egyetlen szót is vesztegetni, de amit mi mondunk neki, azt ugylátszik nem tudja, soha nem is hallotta, nevezetesen, hogy: nem szabad igaztalanok lenni annak, aki maga igazságot akar. Ő bennünket halálra ítél és tudja, hogy nekünk most jogunk volt az ő skalpjára és életére, de tartsa meg mindkettőt; szabadságát is visszakapja, ha nem is rögtön a mai napon. Mi az ő ellenségeskedéseért jóssággal, vérszomjáért kegyelemmel fogunk fizetni és ha ezek után is azt fogja mondani, hogy mi ellenségei vagyunk az osagoknak, úgy nem méltó, hogy akár fehér, akár vörös harcos bármikor is ajkára vegye a nevét. Schahko Matto az imént hosszú beszédet mondott és én követtem példáját, pedig sem az ő, sem az én szavaimra semmi szükség nem volt. Ennyit akartam megjegyezni.

Winnetou szavait hosszú, mély csend követte. Ezt a hatást nemcsak szavaival, hanem inkább személyével és beszédmodorával érte el. Rajta kívül egyébként én voltam az egyetlen, aki tudtam, hogy nem pusztán az osagok főnökéhez intézte szavait. Szólni akart ő másokhoz, elsősorban pedig Treskowhoz. Schahko Matto érzéketlen maradt. Nem látszott rajta, hogy az apacs szavai megindították volna. Treskow viszont lesütötte szemeit, majd, mint aki kellemtelenül van érintve, elnézett a beszélőtől. Végre is hozzám fordulva így szólt:

- Egészen különleges ez a dolog Önnel és Winnetouval Mr. Shatterhand. Az ember akarva, nem akarva kénytelen önökkel egyező módon gondolkodni. És ha önök most az osagok főnökét két fickójával együtt szabadon akarják bocsátani, én nem vagyok ellene, félek azonban, hogy Schahko Matto szabadonbocsátása esetén népével utánunk lovagol, hogy bennünket, ha szerencséje lesz, végül is elfoghasson.

- Várjuk ezt be. De ha jól értettem Önt, Ön sem tart további tanácskozást szükségesnek.

- Nem! Tegyen, ahogy jónak látja.

- Well! - akkor röviden. Halljátok tehát, mit határoztam Winnetouval egyetértésben. Schahko Matto velünk lovagol mindaddig, amíg be nem látjuk, hogy őt a saját veszélyünk nélkül szabadon bocsáthatjuk. Meg lesz ugyan bilincselve, de azzal az előzékenységgel fogjuk őt kezelni, amit minden nyugati ember tanusítani szokott egy bátor nép főnöke iránt. Két harcosa máris szabad. Visszamehetnek a vízmosásnál lévő táborukba és elmondhatják az osagoknak, mi történt. Elmondhatják, hogy a fehéreket figyelmeztettük az osagok támadási szándékaira és elmondhatják azt, hogy amennyiben ezek után mégis támadást intéznének a farmok ellen, akkor mi főnöküket agyon fogjuk löni. Most pedig oldjátok fel kötelekeiket.

Ezt a felszólítást Hammerdullhoz és Holbershez intéztem, akik nyomban teljesítették is a parancsot. A két osag, amint szabadnak érezte magát, felugrott és gyorsan lovaihoz akart menni. Én azonban így szóltam:

- Állj! Nem lovon, hanem gyalog fogtok a vizmosáshoz menni. Lovaitokat és fegyvereiteket magunkkal visszük. Hogy visszakapjátok-e valaha, az Schahko Matto viselkedésétől függ. Tehát menjetek és mondjátok meg testvéreiteknek, hogy Old Shatterhand volt az, aki tegnap Apanacsát, a raüni-komancsok főnökét megszabadította.

Nehezükre esett ennek a parancsnak a teljesítése. Kérdőleg néztek főnökükre, aki így szólt:

- Tegyétek, amit Old Shatterhand nektek mondott. Ha az osag harcosok kétségben volnának, hogy mit tegyenek, úgy kérdezzék meg Honskeh Nonpeh-t⁵, akinek átadom a parancsnokságot, ő majd tudni fogja, mi a teendő.

Amíg az osag utasításait elmondta, keményen szemügyre vettem őt. A legteljesebben kiismerhetlen volt. Egyetlen vonása sem árulta el, vajjon a parancsnoklástól való ez a visszalépése a jövőben számunkra a békét, vagy a háborút fogja-e jelenteni. A két szabadon bocsátott eltávozott ugyanabban az irányban, amerre az imént Old Wabble ment. Nyomát követték. Előrelátható volt, hogy rövidesen találkozni fognak.

Nem egy oka volt annak, hogy lovaikat visszatartottam. Lovon a vizmosást jóval hamarabb érték volna el, mint gyalog, ennél fogva várható üldözésük csak néhány órával később következhetett be. Tehát mindenestre időt nyertünk. Ezenkívül, mint követeknek messzire és gyorsan kellett lovagolniuk, tehát igen jó lovaik voltak, amiket mi most kitünően tudunk használni. Fegyvereiket is hasznunkra fordíthattuk. Apanacska, akinek tudvalevőleg csak egyetlen kés volt minden fegyvere, megkapta Schahko Matto kitűnő puskáját. Magától értetődően fel kellett ideiglenesen adnia eredeti tervét, a szent kőbányához való lovaglást és el kellett magát határoznia arra, hogy felkísér bennünket Coloradoba.

Mínthogy bizonyosra vehettük, hogy az osagok nyomban Kih-pe-ta-kih-hoz jönnek és üldözni fognak bennünket, amint a két követől megtudják, hogy főnöküket fogva tartjuk, nem maradhattunk itt tovább.

Schahko Mattot lovára kötöttük, persze annyi kimélettel, amennyi az adott helyzetben csak lehetséges volt. Pitt Holbers és Treskow a két osag lóra ült; a többi csomagszállító állatnak használtuk. Így hagytuk el az „öreg asszonyt”, „akinel” csak igen rövid időt pihenhattunk.

Ujabb lovaglásunk már messzire vitt bennünket a River pataktól, amely itt Nebracsának fordult észak felé. Mi egyenesen nyugatra tartottunk, hogy a Salmon-Rivert elérjük. Utközben két veszedelem között éreztük magunkat. Az egyik veszedelem előttünk volt, a másik mögöttünk. Az előttünk lévő veszedelem a „generális” truppja, amelynek nyomait rövidesen megtalálni reméltünk, mögöttük, pedig az osagok voltak, akiknek jövelete több volt, mint valószínű. Ám egyik veszedelem sem keltett bennünk különösebb nyugtalanságot. Hogy van még egy harmadik veszedelem is, és pedig sokkal közelebb, mint az első kettő, arról sejtelmünk sem volt, dacára, hogy egyenesen belelovagoltunk.

Hogy az osagokat tévutra vezessük, megtehettük volna, hogy bizonyos ideig délnek fordulunk, de egyrészt ezektől az indiánoktól mit sem tartottunk, másrészt egy ilyen kerülővel az Old Surehanddal való találkozásunk jóval messzebb időre tolódott volna ki, mint az kívánatos volt. Ezért megtartottuk a nyugati irányt a következő nap délutánjáig, amikor is találkozásunk

⁵ Hosszu kéz.

volt, ami arra az elhatározásra készítetett bennünket, hogy eredeti tervünkől eltérően, mégis dél felé kerüljünk.

Három lovassal találkoztunk ugyanis, akiktől megtudtuk, hogy a trampok nagyszámu bandája kószál az egész környéken. A lovasok a bandák egyikének a kezeibe kerültek és a banda tagjai nemcsak teljesen kirabolták őket, de egyikük mutatott is felső combján egy nem veszélytelen lőtt sebet, amit a rablókkal való találkozás alkalmával kapott. Aki a trampokról hallott, vagy aki épen személyesen ismerte őket, az megértheti, hogy nekünk semmi kedvünk nem volt ilyen lelkiismeretnélküli emberekkel találkozni. Ezekről minden derék nyugati ember óvakodik, nem azért, mintha tartana tőlük, hanem azért, mert szégyen, ha azokkal egy rendes ember kénytelen összemérni erejét. Amint a leggyakorlottabb vivó sem áll oda kardját összemérni egy kocsis trágyahányó vasvillájával, ugyanugy óvakodik minden becsületes prairie-harcos, hogy a társadalom eme kitaszítottjaival összeütközésbe kerüljön, nem azért, mert félne tőlük, hanem mert undorodik jellemtelen föllépésüktől.

Igy voltunk mi is. Gyorsan délnek fordultunk és alkonyatkor már a Salmon-River északi részén voltunk és jobb partján éjszakára táborot ütöttünk.

Itt tört meg Apanacska eddigi hallgatása. Ekkor beszélt el, hogy mi történt azóta, hogy Llanoban elváltunk egymástól. Old Surehanddal Fort Terelbe történt utazása, mint már említettem, eredménytelen volt, mert az ott keresett Dan Etterst nem találták. És nem is volt ott ember, aki ezt a nevet valaha is hallotta, vagy a név viselőjét valaha is látta volna. Amikor Apanacska ezt elmondta, így szóltam én:

- Tehát az én akkori kijelentésem igaznak bizonyult. És nem az ugynevezett „tábornok”-nak. Nekem úgy tűnt fel, hogy a „tábornok” Old Surehandot Etters személyét illetőleg tévedésbe akarja ejteni. Volt erre valami oka, vagy volt valami célja, sajnos azonban, nem tudtam rájönni a dolog nyitjára. Nekem úgy tűnt fel, hogy a „tábornok” sokkal jobban ismeri Old Surehandnak Ettershez való viszonyát, mint amennyire mutatja. Old Surehand azonban nem hitte ezt. Beszélt vörös testvéremmel, Apanacskaival bizalmasan erről a dologról?

- Nem.

- Semmiféle nyilatkozatot nem tett Old Surehand arról, hogy miért kereste olyan lázasan Etterst?

- Semmit.

- Azután Rio Pecoban elváltak és te hazatértél törzsedhez?

- Igen; Kaam-kulanoba lovagoltam.

- Ahol édesanyád bizonyára nagy örömmel fogadott.

- Rögtön az első pillanatban felismert, nagy szeretettel üdvözölt; de azután szelleme ismét elborult.

A fiatal főnök ekkor ismét elkomorodott és gondolkodóba esett. Én anélkül, hogy ezzel a borús hangulatával törődtem volna, megkérdeztem:

- Emlékszel a szavakra, amit édesanyád szájából hallottál?

- Ismerem ezeket a szavakat, hiszen állandóan ismétli.

- És ma is hiszed, mint akkor, hogy ezek a szavak az indiánok gyógyszerére vonatkoznak.

- Igen.

- Én ezt soha sem hittem és ma sem hiszem. Képek élnek benne emberekről és eseményekről, amelyek sohasem világosodnak meg eléggé. Sohasem tapasztaltál nála egy pillanatot, amikor ezeket a képeket tisztán látja?

- Nem. De nem is voltam sokat vele együtt, mert röviddel hazaérkezésem után válnom kellett tőle.

- Ugyan miért?

- Raüni harcosai és különösen Wupa Umugi, ezeknek főnöke, nem tudták nekem megbocsátani, hogy az én fehér testvérem Shatterhand méltónak tartott arra, hogy velem béke- és hűségpipát szivjon. Nehézzé tették az életemet és ezért távoztam körükből.

- Hova?

- Kanean komancs törzséhez.

- És testvéremet a komancsok rögtön felvették?

- Uff! Ha nem Old Shatterhand kérdezné ezt tőlem, nevetnem kellene. Mert bár én voltam a legfiatalabb a raüni főnökök között, olyan harcos nem akadt, aki engem le tudott volna győzni. Éppen ezért egyetlen szó sem hangzott ellenem, amikor Kanean férfiai felvételemről tanácskoztak. Most a törzs legfőbb főnöke vagyok.

- Ezt nagy örömmel hallom, mert nagyon szeretlek. Nem tudnád anyádat magadhoz venni?

- Meg akartam ezt tenni, de a férfi, akinek a felesége, nem engedte.

- Az orvosságos ember? Miért nem nevezed apádnak, miért a férfinak, akinek anyád a felesége? Nekem már akkor feltűnt, hogy nem szereted azt az embert.

- Sohasem tudtam őt szeretni, de azóta meg éppen gyűlölöm, amióta vonakodott nekem adni anyámat, aki engem szült.

- Biztosan tudod, hogy az anyád?

Meglepődött tekintettel nézett rám és megkérdezte:

- Miért kérdezt ezt? Meg vagyok arról győződve. De Shatterhand testvérem soha nem mond ki egy szót, aminek nem volna alapja; minden mondatát és tetteit előbb alaposan megfontolja; biztosan oka van tehát arra, hogy nekem ilyen különös kérdést adjon fel.

- Okom mindenesetre van, de ezt az okot nálam nem a logikus megfontolás szülte, hanem egy hang, amit bensőmben már akkor is hallottam és most is hallok. Akar felelni Apanacska testvérem kérdésére?

- Ha Old Shatterhand kérdez, felelek, ha nem is értem, hogy miért kérdez. Az asszony, akiről beszélünk, az én anyám. Én ezt mindig így tudtam és szeretem is őt.

- És tényleg a felesége az orvosságos embernek?

Most ismét a csodálkozás hangján felelt:

- Ezt a kérdést nem értem. Amióta csak az eszemet tudom, mindig mindenki férj és feleségnek tartotta őket.

- Te is?

- Igen.

- És te mégsem szereted a férfit.

- Épp az imént mondtam neked, hogy gyűlölöm.
- Meg vagy arról győződve, hogy az apád?
- Előtte mindenki úgy beszélt róla, mint az apámról.
- Ő maga is apádnak mondogatta magát? Gondolkodjál egy kicsit.

Apanacska lehajtotta a fejét, egy darabig hallgatott, majd gyors mozdulattal ismét felvetette a fejét és így szólt:

- Uff! Csak most ötlik először az eszembe, hogy sohasem mondtam neked: „Si jeh”.
- De anyád csak mondta: „Se tseh”?
- Ő sem.

A „fiam” kifejezést a legtöbb indián törzsnél kétféleképpen használják, aszerint, amint az apa, vagy az anya beszél a fiáról. A jelen esetben a „Si Jeh” kifejezést az apa, a „Se Tseh”-et pedig az anya használta, amikor „fiamat” akart mondani. Apanacska tovább folytatta:

- Mindketten csak úgy beszéltek hozzám: „Ami”⁶. Anyám, amikor másokkal beszélt rólam, néha-néha mondogta, hogy „Se Tseh”.
- Különös, nagyon különös. No most még csak azt szeretném tudni, vajjon apád nevezte-e anyádat „Ivo Usingwá”-nak⁷ és az anyád apádat „Iwete”-nek⁸.

Apanacska újra elgondolkodott egy kissé és csak azután felelt:

- Ugy rémlik nekem, hogy amikor még nagyon fiatal voltam, szóltak így egymáshoz, egy idő óta azonban ezeket a szavakat nem hallottam elröppenni ajkukról.
- Anyád tehát egy idő óta mindig csak a Tibo taka és Tibo wete neveket használta.
- Igen.
- És te ezeket a szavakat orvosi kifejezéseknek tartod.
- Igen.
- Miért?

- Mert az apám mindig azt mondta, hogy ezek orvosságnevek. De azoknak is kell lenni, mert nincs egyetlen fehér vagy vörös ember, aki meg tudná mondani, hogy mit jelent a Tibo szó. Avagy talán Shatterhand testvérem tudja?

- Bizonyos, hogy én sem tudtam. Bár gondolnom kellett a francia Thibaut és Thibault nevekre, de egy kissé mégis merész következtetés lett volna a névhaszonlatok miatt a Tibo szóról erre a két névre következtetni. Ilyesféle választ akartam adni, de nem jutottam hozzá, mert szinte egyidőben megelőzött egyszerre két ember, akik beszélgetésünk első részére nem is figyeltek, de amint az én számból a Tibo taka és Tibo wete kifejezést hallották, annál nagyobb buzgalommal avatkoztak bele.

⁶ Te.

⁷ Feleségem.

⁸ Az én férjem.

Bizonyára emlékeznek még rá, hogy én akkoriban Llano estacadoban Apanacskának megígértem, hogy a titokzatos szavakról senkinek sem teszek említést; ígéretemet becsülettel álltam is. Még Winnetounak sem szóltam róla. Annál nagyobb volt meglepetésem, amikor csak egyszerre beleszólt beszélgetésünkbe.

És még be sem fejezte szavait, amikor az osagok főnöke is megszólalt:

- Tibo taka és Tibo vete. Ismerem őket. Az osagok táborában voltak és ellopták legjobb lovainkat és sok bőrt.

Apanacska természetesen éppen úgy csodálkozott, mint én... Először Winnetouhoz fordult:

- Honnan ismeri az apacsok főnöke a szavakat: Vajjon ott lett volna a raüni táborban anélkül, hogy tudtam volna róla.

- Nem. De Juan-csuma, az én apám találkozott egy férfivel és egy nővel, akiket Tibo takának és Tibo vetének neveztek. A férfi fehér ember volt, a nő indián.

- Hol találkozott velük? Hol volt ez?

- Estacado határán. Ugy ők, mint lovaik, már közel voltak ahhoz, hogy szomjan haljanak. Az asszony egy kis fiut takargatott kendőjében. Apám, az apacsok főnöke, gondjaiba vette őket, a legközelebbi forráshoz vezette őket, ahol ittak és ettek, rendbe is jöttek. Amikor kellőképpen megerősödtek, apám a fehérekhez akarta őket vinni, ők azonban azt kérték, mondja meg inkább, hol találhatják a komancsokat. Két napig lovagolt velük, amíg a komancsok nyomára bukkant. Minthogy a komancsok édes apám halálos ellenségei voltak, vissza kellett fordulnia, de adott nekik húst és egy korsó vizet és olyan határozott utat mutatott nekik, hogy a komancsokat föltétlenül meg kellett találniuk.

- Mikor történt ez?

- Már nagyon régen. Akkor én még egészen kicsi fiucska voltam.

- Mit hallott még az én testvérem erről a két személyről és a fiukról?

- Azt, hogy az asszony megőrült. Beszéde zavart lett és ahol csak fát talált, rögtön ágat tépett le róla és a homloka köré csavarta.

- Többet Winnetou nem tud róluk?

- Többet nem. Mindössze ennyit beszélt nekem édes apám erről a találkozásról.

Az apacs kezének mozdulatával is megerősítette, hogy nincs több mondanivalója és visszaesett korábbi hallgatóságába. Ekkor Schahko Matto ragadta meg a szót:

- Én ellenben többet mondhatok. Én többet tudok ezekről a tolvajokról, mint amennyit Winnetou, az apacsok főnöke tudhat.

Apanacska akart ekkor beszélni, én ellenben leintettem, hogy hallgasson. Mindesetre ő volt a kis fiu és minthogy a nő és férfi, akik a szülei lehettek, az osagoktól loptak, el akartam kerülni egy előrelátható súlyos sértést. Helyette tehát én emeltem szót:

- Schahko Matto, az osagok főnöke elbeszélheti nekünk arról a két emberről, akit mi gondolunk mindazt, amit hallhatunk róla. Bizonyára nem sok jó lesz benne.

- Old Shatterhandnak igaza van. Semmi jó. Ismert talán Old Shatterhand egy Raller nevű embert, aki a fehéreknél tiszt volt?

- Ilyen nevű tisztet nem ismerek.

- Akkor úgy van, mint később gondoltam. Ez az ember akkoriban hamis néven egyenesen azzal a szándékkal jött hozzánk, hogy becsapjon bennünket. Mindenütt nyomoztunk utána; én magam a kikötőbe és a fehérek nagy városaiba is elmentem, érdeklődtem utána, de sehol sem akadtam Raller nevű tisztre.

- Két eset lehetséges tehát. Vagy tiszt volt és nem hívták Rallernek, vagy Rallernek hívták ugyan, de nem volt tiszt. Mit keresett az az ember az osag harcosoknál?

- Teljesen egyedül jött, tiszt ruhát viselt és azt mondta, hogy ő a Washingtonban élő „nagy fehér atyának”⁹ a követe. Akkoriban a fehérek új atyát választottak, aki ezt a követet azért küldte hozzánk, hogy tudomásunkra adja, hogy ő szereti a vörös embereket, és jobban akar róluk gondoskodni, mint az előző fehér atyák, akik az indiánokkal szemben nem voltak jók és becsületesek. Ez az üzenet igen tetszett az osagoknak, a követet mint barátot és testvért fogadták és nagyobb tiszteletben és figyelemben részesítették, mint a legnagyobb és legöregebb főnököket részesíteni szokták. Szerződést kötött velünk, amely szerint mi különböző állati bőroket szállítunk neki, amiért ő cserébe szép fegyvereket, lőport, golyót, késeket, tomahawkokat, kész öltönyöket és az asszonyok számára csinos ruhákat és ékszereket ad. Két heti időt adott, hogy a szerződéstervezetet megtárgyaljuk és ellovagolt. Már a két hét letelte előtt visszajött és ekkor egy fehér embert és egy igen szép fiatal indián nőt, egy kis fiúval, hozott magával. A fehér felkötve hordta karját. Lövést kapott, de a vizsgálat megállapította, hogy a seb már jó úton volt a gyógyulás felé. A fiatal nő a felesége volt és a gyermek a fia. A nő szép teste üres volt, mert a szellem elhagyta. Tibo takáról és Tibo vetéről beszélt és ágakat font a homloka köré. Néha-néha beszélt bizonyos Wawa Derrick-ről is. Nem tudtuk, mit jelentenek értelmetlen szavai és a fehér is, akinek a nője volt, azt mondotta, hogy semmit sem ért az asszony beszédéből. Ugy fogadtuk őket, mintha az osagok fiú- és leánytestvérei lennének; ezután Raller ismét elment.

Schahko Matto ekkor szünetet tartott. Ezt a szünetet kihasználva, megkérdeztem:

- Hogy viselkedett a két fehér egymással szemben. Barátoknak látszottak, vagy pedig csak közönségesen ismerték egymást. Ezen a körülményen ugyanis valószínűleg igen sok mulik.

- Amíg azt hitték, hogy figyelik őket, jó barátoknak mutatkoztak, de ha úgy vélték, hogy senki se látja őket, akkor veszekedtek.

- Volt valami különös ismertető jel a férfi, vagy a nő testén?

- Nem. De a tisztnek, aki Rallernek nevezte magát, két foga hiányzott.

- Hol? - kérdeztem én gyorsan.

- Főnt elöl. Egy jobbról, egy balról.

- Ah! Etters! - kiáltottam.

- Uff! Ez Dan Etters volt - hallatta gyorsan hangját az egyébként hallgatag Winnetou is.

- Etters? - kérdezte az osagok főnöke. - Nem hiszem, hogy valaha is hallottam volna ezt a nevet. Így hívták azt az embert?

- Eredetileg bizonyára nem. Nagy gazember volt, talán most is az és számtalan hamis néven szerepelt. Hogyan nevezte a másikat, a sebesült fehéret? Hiszen Rallernek mindenesetre kellett nevet mondani, ha beszélt vele, de különösen, ha hívta.

⁹ Az Egyesült Államok elnöke.

- Ha jóban voltak Lo-teh-nek nevezte, de ha azt hitték, hogy egyedül vannak és veszekedtek, akkor nem egyszer bosszusan E-ka-mo-teh-nek hívta.

- Nem tévedés? Jól megjegyezte az osagok főnöke ezt a két nevet? Emlékezetedben az elmúlt hosszú idő alatt nem változtak meg a nevek?

- Uff! - kiáltott. - Schahko Matto úgy megszokta jegyezni azoknak az embereknek a nevét, akiket gyűlöl, hogy haláláig változatlanul a fejében fognak maradni.

Könyökömmel ösztönszerűleg térdemre támaszkodtam és kezemmel a fejemhez kaptam. Gondolatom támadt, egészen világos és kézenfekvő. Haboztam, hogy elmondjam-e gondolataimat. Winnetou rámnézett, mosolygott és így szólt:

- Testvéreim jól figyeljétek meg Old Shatterhandot. Így szokott mindig kinézni, amikor nagy és fontos felfedezést tett. Én már jól ismerem.

A legkevésbé sem voltam annak tudatában, hogy valami igen szellemes arcot vágtam volna. Ellenkezőleg, úgy tudom, hogyha lelkem gondolkodásra vonul, alaposan buta arckifejezést szoktam felvenni. Így láthatta ezt Dick Hammerdull is, mert a következőket mondotta Winnetou megjegyzésére:

- Szerintem éppen ellenkezően áll az eset. Mr. Shatterhand kinézése azt mutatja, hogy azt a bizonyos fontos nyomot nemcsak hogy meg nem találta, hanem igen fontos szálakat éppen most veszített el. Nem gondold te is, öreg cimborám, Pitt Holbers?

- Hm! - mormogott a hosszú, mialatt szokásos száraz modorában pártomat fogta: - Ha te azt hiszed, hogy neked okosabb arcod van, mint Mr. Shatterhandnak, úgy te egy közönséges leveli béka vagy, aki élő istenképnek képzeled magadat.

- Hallgass! - támadt rá a kövér. - Mit értesz te az istenekhez és azok képeihez. Engem leveli békához hasonlítani? Ez olyan felségsértés, amiért legalább tíz évi „Eastern penitentiary”-t¹⁰ kellene kapnod.

- Jobb lesz, ha te hallgatsz - válaszolt Pitt Holbers. - A felségsértést nem én követtem el, hanem te, amikor Old Shatterhand arcát úgy jellemezted. Nem ő, hanem te nézel úgy ki, mintha nemcsak nyomot veszítettél volna, de soha ilyet életedben föl sem fedeztél volna. Te ugyan barátom vagy, de Old Shatterhandot még te sem sértheted meg büntetlenül.

Nagyon komolyan bosszus volt a hosszú, mert különben nem tartott volna szokása ellenére ilyen hosszú beszédet. Köszönő pillantással jutalmaztam őt meg, bár Hammerdull szavait nem vettem komolyan. Azután Winnetouhoz és Schahko Mattohoz fordulva a következőket mondotta:

- Valószínűleg tévedek, de olyan gondolatom támadt, amit megfontolás nélkül nem tudok eldobni magamtól. Ugy rémlik ugyanis, mintha most már tudnám, hogy mit jelent a titokzatos Tibo szó. Ez természetesen csak akkor áll meg, ha az osagok főnöke helyesen emlékszik a két névre, amit az előbb mondott. Az első név a Lo-teh volt. Schahko Matto beszédének az a jellegzetessége, hogy ő ennek a szónak első betűjét félig „l”-nek félig „r”-nek ejti ki. Valószínűleg „Lothaire”-ről van szó, ami francia név.

- Igen, igen - szólt az osag. - Így, éppen így hangzott a név, amikor Raller kiejtette.

¹⁰ Igen súlyos magánfogság Philadelphiában.

- Jó. Ugy a másik név „E-ka-mo-teh” valószínűleg a szintén francia „Escanotur” szó, amely néven olyan embert neveznek, akinek nagy gyakorlata van bizonyos tárgyaknak megfoghatatlan módon való eltüntetésében és újbóli visszavarázsolásában. Olyan bűvészféle.

- Uff, uff, uff! - kiáltott fel Schahko Matto. - Ugy látom, hogy Old Shatterhand rátalált a helyes nyomra.

- Valóban? - kérdeztem én nagy örömmel. - Talán a sebesült fehér ember elkövette akkor azt az ostobaságot, hogy az osagokat ilyen bűvészmutatványokkal szórakoztatta.

- Igen. Ezt megtette. Amint akarta, úgy hozott elő és tüntetett el mindent. Nagy varázslónak tartottuk őt, amilyen egy sincs a vörösök között. Az összes férfiak és asszonyok, az összes fiúk és leányok csodálattal, nem egyszer irtózáttal látták.

- Jó. Én pedig emlékeztetni akarom az apacsok főnökét egy emberre, akiről ő is hallott beszélni. Tudom, hogy az ő és az én jelenlétemben beszéltek egy valamikor nagyhirű hirtelen eltűnt bűvésről, akinek trükkjei, mint megállapították, elérhetetlenek és utánozhatatlanok voltak. Amint arra Winnetou bizonyára emlékezni fog, ezt a bűvészt Lothaire-nak „the king of the conjurers” nevezték.

- Uff - helyeselt az apacs. Erről többször hallottam beszélni a városkákban és a tábortüzeknél is.

- És tudja testvérem, hogy miért kellett ennek az embernek eltűnnie.

- Igen. Hamis pénzt gyártott, igen sok hamis pénzt és amikor ezért le akarták tartóztatni, két rendőrt agyonlőtt, egyet megsebesített.

- Nemcsak ez volt a bűne - szólott Treskow. - Én, ha az embert nem is, de az ügyet igen jól ismerem. Erről az ügyről rendőrségi körökben sokat beszéltek, mert minden rendőr számára igen tanulságos. Ez a Lotharie ugyanis az elfogatás elől több ízben olyan raffinált módon vonta ki magát - és közben több gyilkosságot is elkövetett - hogy az esete egyenesen tanítási anyagként szolgált. Nem tudom már pontosan, melyik francia gyarmatról származott. Ezen a gyarmaton sem volt már szabad mutatkozni. Ha nem csalódom Martinique-ben született, kreol volt és legutoljára Wents-Fort-ban, Arkanzasban látták.

- Ez összevág. És még jobban is fog stimmelni. Lothaire csak előnév. Hiszen sűrűn megtörténik, hogy ilyen emberek előnevüket művésznévként használják. Mondja Mr. Treskow, nem tudna visszaemlékezni ennek az embernek a teljes nevére?

- ...Hogy is ...hogyan is hívták csak. Ez is tiszta francia név volt... No már eszembe jutott... Lothaire Thibaut-nak hívták. Adta-teremtette! Milyen nehezen emlékeztem rá vissza! Megvan tehát a Tibo, amit, mint imént hallottam, oly sokáig hiába kerestek.

- Igen. Megvan. Egészen bizonyosan megvan. Taka a férfi és vete az asszony. Thibaut Taka és Thibaut Wete azt jelenti, hogy Thibaut ur és asszonyság. Az orvoságos ember felesége, ha teljes nevén nevezte magát, így mondta: „Tibo vete elen”. Azt is sejtem, hogy mit jelent az „Elen”.

- Elen lett volna a tulajdonneve?

- Minden valószínűség szerint. Ha az orvoságos ember felesége a maga örülségében nem cseréli fel saját énjét mással, hanem valóban Thibaut wete Elen, akkor egy áttért indián nő a mogui törzsből.

- Miért a mogui törzsből?

- Mert ő is az ő „Wawa”-jéről, t. i. Derrick „testvéréről” beszél. Taka, Wete és Wawa szavak csak a mogui nyelvben fordulnak elő. Thibaut Taka híres bűvész volt és eltűnt az indiánok között, mivel a fehérek között már sehol sem mutatkozhatott. Neki az ügyes bűvésznak könnyen sikerülhetett, hogy a vörösöknél „orvos” legyen és közöttük nagy tekintélyt szerezzen.

- De a szín? Az indián szó!

- Nevetséges! Egy ilyen bűvész számára az semmi. Szentül meg vagyok győződve, hogy Tibo taka és Tibo vete nem férj és feleség. De ha azok volnának is, akkor is meg kell állapítanom, hogy Apanacska nem kettőjük gyermeke, de legalább is nem gyermeke a bűvésznak, aki soha nem is kezelte őt gyermekeként.

Apanacska a legnagyobb figyelemmel hallgatta vitánkat. Érthető. Hiszen ránézve minden szónak, amit mondtunk, végtelen fontossága volt. Arcának színe folyton változott a benne élt izgalmak következtében. Hogy az orvosságos ember nem az apja, sőt hogy az egy közönséges gonosztevő, mindenesetre kevésbé érintette őt, mint az, hogy az anyját is el akartam tőle rabolni; láttam, hogy mindenképen ellenvetést akar tenni, de intettem, hogy hallgasson és újból Schahko Mattohoz fordultam.

- Az osagok főnökét megszakítottuk beszédében, tehát kérjük, hogy folytassa. Az a fehér, aki Rallernek nevezte magát, természetesen nem tartotta be a szerződést.

- Nem, mert éppen olyan csaló volt, mint a többi fehérek, kivéve Old Shatterhandot és még néhányat a fehér emberek közül. Az osag harcosok ellenben betartották szavukat, fölkeresték a vadászárkokat, ahol a bőroket őrizték és elvitték neki a táborba - mondotta Schahko Matto.

- Hol volt akkor?

- Annál a folyónál, amit a fehérek Arkanzasnak neveznek.

- Ugy! És tényleg Arkanzasban látták utoljára Thibaut. Sok bőr volt.

- Sok, igen sok csomag. Egy egész nagy csónak telve volt bőrökkel.

- Micsoda? Rallernek volt hajója?

- Igen. Még pedig nagyon nagy. Mi készítettük számára fából és állati bőrökből. A szállított mennyiségből csak biberbőr volt jóval több mint tizszer tiz tucat, - tucatját tiz dollárral lehet számítani - a többi bőrokról, amelyeknek értéke még több volt, nem is beszélék.

- Ekkora tömeg? Hiszen ezt nem vihette messzire. Ezt nyomban el kellett adnia. Hova akarta szállítani?

- Fort-Manuba.

- Ugy. Ez az Arkanzas mellett fekszik, ahol a folyót a nagy és forgalmas Eirnarón ut keresztezi. Itt mindig nagy volt a forgalom és mindig voltak ott nagypénzü bőrkereskedők, akik bármilyen összeget minden pillanatban ki tudtak fizetni. De hiszen ott számos kaszárnya is van. Hogy ő egyáltalában, de különösen ilyen nagyarányu csalás után odamerészkedett, olyan szemtelen vakmerőség volt, aminek párja nincs. Nagy könnyelműség volt a részeteokről, hogy ilyen nagyértékű árut bizalommal átadtatok neki. Remélem, nem engedtétek úgy el, hogy kíséret ne adtatok volna mellé?

Old Shatterhand eltalálta. Minthogy ő a nagy fehér atya küldötte volt, nem lehattunk iránta bizalmatlanok. De azért is biznunk kellett benne, mert ő maga kérte, hogy kísérjük őt Fort Manuba, ahol az ellenértéket áruban meg fogjuk kapni.

- Hány osag ment vele?

- Hat ember. Én magam is köztük voltam.

- Volt ennyi számára hely a csónakban?

- Nehezen! Két embert az evezőkhöz vett segítségül a csónakba, a másik folyó partján lovon követte a csónakot. Hogy a gyorsjáratu csónakkal lépést tudjanak tartani, a legjobb lovakat kellett kikeresnünk.

- Milyen ravaszul volt kieszelve! Meg vagyok ugyanis győződve arról, hogy ő a lovakra is szemet vetett.

Old Shatterhand most is eltalálta a valót. Olyan időben volt, amikor a folyónak sok vize és erős folyása volt. Ezért a csónak egy nappal előbb érte el a városkát, mint mi, a lovasok. Este olyan későn érkeztünk, hogy közvetlenül kapuzárás előtt léptünk a kis erődbe. Két ember künn maradt a lovakkal. A kapu zárva volt, mi tehát ki nem mehettünk. Raller adott nekünk enni és annyi „tüzes vizet” inni, amennyit csak akartunk. Addig ittunk, míg el nem aludtunk. Másnap este volt, amikor felébredtünk, Raller már eltávozott, de eltávozott a másik fehér is, asszonyával és gyermekével; nem találtuk lovainkat sem és nem találtuk azt a két harcost sem, akiket a lovaknál hagytunk. Érdeklődésünkre megtudtuk, hogy Raller a bőröket már érkezésünk előtt eladta és az árát felvette. Amint a „tüzes viz” bennünket elaltatott, őnmaga és a másik fehér, valamint annak felesége és fia számára kinyitatta a kaput, elment és senki se látta többé. Ekkor már ismét este volt és nem követhettük nyomát. Várnunk kellett reggelig. Nagyon dühösek voltunk és követeltük vissza a bőröket, amelyek ekkor is ott voltak még a csónakban a folyó partja mellett. A katonák és a többi fehérek kinevettek bennünket. Amikor erre még dühösebbek lettünk, bezártak és csak három nap múlva bocsátottak szabadon. Három napos fogságunkban sem enni, sem inni semmit sem kaptunk. Persze a csalóknak ekkor már bottal üthettük a nyomát. Kerestük őket mégis és megtaláltuk két harcosunknak, - akiket a lovak őrizetére hagytunk - holttestét a folyó melletti fásban. Leszurták és az erdőségben elrejtették őket.

- Jelentettétek ti ezt a gyilkosságot a városkában?

- Meg akartuk ezt tenni, de nem engedtek be bennünket. Azonnali újbóli becsukással fenyegettek, ha át merünk menni a várkapun. Vége volt egy egész törzs egész évi vadászszákmányának, elvesztettünk két harcost és négy lovat. És ahelyett, hogy e gasszággal szemben segítséget kaptunk volna, a fehérek vezetősége bennünket tartóztatott le és akart újból letartóztatni. Raller, a gyilkos és csaló, nem volt követe a fehérek atyjának. Nekünk ellenben nem volt lovunk, be is zártak bennünket, tehát nem üldözhattuk és nem büntethettük őt meg. Hát ez a fehérek igazsága, amely szeretetről, jóságról, megbocsátásról beszél, magát kereszténynek, bennünket pedig pogányoknak nevez. Most már tudja Old Shatterhand, hogy mit tudok mondani Tibo takáról és Tibo vetéről. Most nem akarom megkérdezni, vajjon most is ugy véli-e, hogy a fehérek jobb emberek, mint mi vörösek?

Nekem a fehérnek, természetesen és sajnos, óvakodnom kellett ítéletet mondani azok fölött a dolgok fölött, amiket elmondott és csak általános, semmitmondó válaszra szorítkozhattam:

- Az osagok főnöke már hallotta, hogy egyetlen fajt sem tartok jobbnak a másikinál; minden népnek és minden országnak vannak jó és rossz emberei. Találkozott Schahko Matto később ezzel a két fehér emberrel?

- Nem.

- Nem is hallott róluk?

- Nem. Azóta csak ma hallottam először a Tibo taka és Tibo vete neveket újból. Mi a kétfoghijjas embert azóta mindenütt és szakadatlanul kerestük, de ezideig minden kérdezősködés és kutatás eredménytelen maradt. Azóta jóval több mint husz tavasz és husz nyár mult el és föltesszük, hogy az illetők már nem is élnek. Ha azonban a csalót még nem vitte volna el a halál, úgy kérem a nagy és igazságos Manitout, hogy vezesse kezeink közé. Mert a nagy Manitou jóságos és igazságos, a fehér emberek azonban nem, bár ők magukat az Ur kedvenc gyermekeinek nevezik.

Hosszu szünet következett most, mert közülünk fehérek közül senki sem érzett magában erőt, hogy az osag panaszait meggyöngítse, vagy pláne ellensúlyozni tudja. Ha valaha kellemetlen helyzetben voltam, az mindig azért történt, mert hangtalanul voltam kénytelen fogadni azokat a szemrehányásokat, amelyeket a fehér faj ellen más népek intéztek. Hiszen, amit ez ellen mondani lehetett volna, semmi eredménnyel, legalább is az adott helyzetben, nem járt volna. A legokosabb, amit ezekkel a szemrehányásokkal szemben az ember tehetett, az volt, hogy az ember saját személyében és saját tetteivel bebizonyítja, hogy az ilyen vádak őt nem illethetik. Ha mindenki így cselekednék, úgy a nem fehér emberek bizonyára rövidesen elhallgatnának, nem lévén okuk a panaszra.

A most befejezett beszélgetés közülünk leginkább természetyszerűleg Apanacskát indította meg. Neki minden bizonnyal sok kérdeznivalója és számos ellenvetése lett volna, de az én intésemre volt annyi esze, hogy hallgatott. Nem volt tanácsos Schahko Mattoval szemben Tibo takához való viszonyáról közelebből érdeklődni, mint amennyire az már megtörtént. Én már azt is nagy meglepődéssel láttam, hogy az osag nem jött arra a gondolatra, hogy érdeklődjék Tibo taka és a komancsok orvosságos emberének azonossága iránt.

Ami Rallert, a „nagy fehér atya” állítólagos követét illeti, olyan gondolataim támadtak, amelyeknek igazságát magam is kétségesnek tartottam. Óvakodtam tehát, hogy gondolataimból egyetlen szót is elmondjak, ámbár már többször tapasztaltam, hogy hasonló, látszatra alaptalan gyanuval és önkéntelen gondolatársulással rendszerint rátapintok az igazságra. De hiába hallgattam a dologról, nem sikerült elhallgattatnom benső szózatomat, amely hozzám szólott. És minél tovább hallottam, annál valószínűbbnek tűnt fel előttem, hogy benső szózatom nem hamis.

Amikor Schahko Matto arról beszélt, hogy Raller tisztnek adta ki magát, természetesen Douglas a „tábornok” jutott az eszembe. Nem volt semmi megalapozott okom arra, hogy ezt a két személyt ilyen egészen közeli kapcsolatba hozzam egymással; gazemberek voltak, jogtalanul katonatiszteknek adták ki magukat, ennyit tudtam mindössze. Ez még távolról sem elégséges annak valószínűsítésére, hogy ez a két gazember voltaképpen egy és ugyanaz a személy és mégis az én bensőmben, az én feltevésemben egyre jobban úgy összecsomózódtak, hogy végül már nem szerepeltek két alakként, hanem csak egyetlen személyként. Az ember lelki világa telve van titokzatosságokkal, törvényekkel, jelenségekkel, erőkkel, melyeknek hatását figyelmen kívül szoktuk hagyni. Ám, aki annyit ült könyvei mellett és gondolkodott, aki annyi éjszakát töltött az ősrengetegben, vagy a puszta ege alatt, aki Savanne mély fekvéseit úgy ismeri, mint én, az megtanulja, hogy bensőjének figyelmeztetéseit és szavait figyelembe kell venni és szívesen ad ezeknek a figyelmeztetéseknek annyi hitelt, amennyit megérdemelnek.

Hogy én mindezekkel az eseményekkel és mindezekkel az emberekkel Old Surehandot a legszorosabb kapcsolatba hoztam, az magától értetődik. Mindenesetre ő állott a titokzatosságok középpontjában és az is bizonyos, hogy anélkül, hogy ő maga tudná, a megoldás kulcsa az ő kezében van. Ezért elhatároztam, hogy sejtéseimet egyelőre magamban tartom és csak a

vele való találkozásunk után hozom nyilvánosságra. Egyébként is már közvetlen mögöttem voltunk és rövidesen el kellett őt érünk.

Ezeket a dolgokat gondolkodtam, amikor nyugodni tértünk és csak hosszú idő múlva aludtam el. Reggel, amikor felébredtem, gondolataim már teljesen megerősödtek bennem, és csak az volt a kérdés, ki lehet az a Wawa Derrick. El nem találhattam, mert minden valószínűség szerint olyan személy, akit én soha nem ismertem.

Azon a vidéken, ahova ezután érkezünk, egyetlen fát, vagy bokrot sem találtunk. A Salmon-River északi és déli hajlása között voltunk, egy magas füvel borított prerien. Délután közeledtünk a déli hajláshoz és ekkor megláttunk egy lovas, aki jó messzire tőlünk, ami irányunkkal rézsut északról jött. Rögtön leszálltunk a lováról, hogy ne láthasson bennünket, de akkorra már meglátott és lovát egyenesen felénk fordította. Ujra lóra ültünk tehát és eléje lovagoltunk.

Amidőn olyan közel értünk hozzá, hogy alakját és arcát is kivehettük, kitűnt, hogy fehér ember a lovas. Megállt, amikor látta, hogy csapatunk kétfajta emberekből áll. Ez ugyanis rendszerint gyanúra ad okot. Kezében lövésre kész fegyverrel, várt bennünket. Amidőn körülbelül harminc lóhosszra megközelítettük, felemelte fegyverét, felszólított bennünket, hogy álljunk meg, mert különben lő. Ez a fenyegetés nem nagyon ijesztette meg a mi kövér Hammerdullunkat, aki tovább hajtotta kancáját, majd nevetve odaszólt az idegennek:

- Ne csináljon rossz vicceket, uram! Avagy tényleg beképzeli, hogy mi az ön kertlocsolójától félni fogunk. Tegye csak el és legyen kedélyes, mint mi vagyunk.

A kis kövér telt ábrázata tényleg barátságot sugárzott, aminek az idegen éppen úgy nem tudott ellentállni, mint a lova, amely vidáman nyertett. Az idegen lebecsülte fegyverét és így szólt:

- Ezt a szivességet megtehetem Önöknek. Egyébként semmit sem képezek be önökről, sem jót, sem rosszat, ámbár azt meg fogják engedni, hogy minden okom megvan arra, hogy önöket gyanusaknak tartsam.

- Gyanusak? Ugyan miért?

- Vörösek és fehérek nem valók együvé, és ha az ember látja, hogy ez a két fajta valahol összefér, úgy mindig tart attól, hogy ennek a színháznak az árát neki kell majd megfizetnie.

- Összeférünk? Hát nem látja, hogy az egyik indián fogoly.

- Annál rosszabb, hogy a másakra is nem tettek néhány bilincset. A fogoly úgy látszik valami enyveshát, amihez az ember hozzáragad.

- Hogy Ön odaragad-e vagy sem, az nekünk tökéletesen mindegy, de ön elszökni nem fog. Tudni akarjuk, ki Ön és mi célból sétáltatja lovát ezen az öreg prerien.

- Séta! Köszönöm! Nem volt valami kellemes lovaglás, ami most már mögöttem van.

- Ugyan miért?

- Mielőtt válaszolnák, tudnom kell, hogy Önök kicsodák.

- Hja, ugy! Rögtön és készséggel állok szolgálatára. - És azután kezével széles termetére mutatva, folytatta:

- Én vagyok a brazil császár, amint az alakomról láthatja. A meg nem kötözött indián egyike a három szent királyoknak, akik közül az első tudvalevőleg fehér, a második vörös, a harmadik pedig fekete volt; ez itt tehát bizonyosan a második; az az ember ott a nagy és kis fegyverrel -

ekkor reám mutatott - Bileam, aki Önt rövidesen szóra fogja birni. Mellette a fehér - Treskowra gondolt - egy elátkozott herceg Marokkóból, oldala mellett udvari bolondja áll.

Minthogy az udvari bolond kifejezésnél Pitt Holbersre mutatott, a hosszú hevesen a kövér szavába vágott:

- Tartsd a pofádat öreg gunyfaragó. Ugy mutatod itt magadat, mintha egy állatsereglet élén állnál és be kellene mutatnod ennek az idegennek vadállataidat.

- Vajjon vadállatok-e vagy sem, teljesen mindegy. Talán azt hiszed Pitt Holbers, öreg cimborá, hogy mondjam meg neki neveiteket. Akkor rosszul ismersz engem is, meg Nyugat szokásait is. Ő egyedül van; mi egész csapat vagyunk, tehát neki kell nyugat törvényei szerint előbb válaszolni, amit ha rögtön meg nem tesz, a gyomrába lövök, vagy keresztül lovagolok rajta.

Ő ezt természetesen csak tréfából mondotta. Vajjon az idegen is tréfának vette-e vagy sem, azt nem tudom, de bizonyos, hogy megvető pillantást vetett Hammerdull öreg, szőrtelen kancájára és hangosan fölnevetett:

- Lack-a-day! Ezzel a mézeskalácsolóval lovagolna valaki rajtam keresztül. Hiszen ennek minden csontja zörög. Nos próbáld meg! Come on!

A kövér akkora sulyt helyezett lovára és úgy szerette azt, hogy semmi sem hozta jobban dühbe, mintha valaki lovának rut külseje fölött mulatott. Így történt most is. Tréfás hangulatát mintha elfújták volna és alig hallotta az idegen felhívását, már hangzott is haragos válasza:

- Azonnal, azonnal! Go on!

A kanca hallotta az ismert szavakat, érezte gazdája térdének nyomását oldalában és pillanat alatt engedelmeskedett. Olyan ugrással, amit nem várt volna soha ettől a lótól senki, aki nem ismerte, nekirohant az idegen lovának, amely az első nekiugrás után szédülten kezdett botor-kálni, majd a kanca egy második támadó ugrására hátrafelé eldőlt. Mindez olyan gyorsan és az idegen lovas számára olyan váratlanul történt, hogy mielőtt ideje lett volna a támadás kiparírozására, már elvesztette egyensúlyát és kiesett a nyeregből. Most Hammerdullon volt a nevetés sora. Rövid, kövér karjait győzelemittasan dobta a levegőbe és kiáltott:

- Heigh-dany! Most azután repül a mézeskalács ember. Ha ugyan szét nem tört. Nos öreg cimborám, Pitt Holbers, nem jól csinálta ezt öreg lovam?

A hosszú szokásos egykedvűségével válaszolt:

- Ha azt hiszed, hogy ezért megérdemel egy szakajtó zabot, úgy igazad van, kedves Dick!

- Vajjon zab-e vagy sem, az teljesen mindegy, mert itt sajnos csak fűvet zabálhat.

Az idegen felszedelőzködött, fölemelte elejtett fegyverét és rossz kedvvel ismét nyeregbe szállt. Hogy a rossz tréfa ne válhasson komoly veszekedésre, most már én szóltam hozzá:

- Most már láthatja, hogy a legjobb cowboyjal is megtörténhetik egyszer, hogy egy idegen lovat lebecsül, a magáét pedig tulbecsüli. Ugy látszik ez alkalommal Ön éppen úgy tévedt a lovasokban is, mint a lovakban. Az a tény ugyanis, hogy egy vörös ember van a fogságunkban, semmi okot sem ad Önnek arra, hogy bennünket olyan embereknek tartson, akikben nem lehet bízni. Mi becsületes nyugati emberek vagyunk és mert tudjuk, hogy odafönt északon trampok garázdálkodnak, akiket mi el akarunk kerülni, ezért szeretnénk tudni, hogy Ön ki és micsoda? Hogy cowboy, azt ruházatáról és felszereléséről látom.

Most már barátságosan válaszolt:

- Éppen a trampok, a rablók miatt voltam és vagyok még most is bizalmatlan.
- Hm! Helyes! Remélem, hogy bizalmát rögtön megnyerjük, hacsak nem ismeretlen Ön előtt Winnetou neve.
- Winnetou? ugyan ki nem ismerné ezt a nevet!
- És tudja, hogyan öltözik és milyen fegyvere van.
- Igen. Bőrruhában jár, csipőit körül sandilló átvetővel, haja hosszan le van eresztve és ezüst-csővű puskája van...

Pillanatig pihenőt tartott, alaposan szemügyre vette az apacsot, kezével homlokára ütött és így kiáltott:

- Hova is tettem a szemeimet. Hiszen ez ő, az apacsok híres fejedelme. Hiszen akkor minden jól van. Önök többiek, miattam lehetnek bábkik. Ahol Winnetou jelen van, ott csak becsületesség van és semmi aljasság. Most már tudom, hogy mindent megmondhatok önöknek, amit csak tudni akarnak.
- Well! Tehát már ismételtelen hallotta, hogy mindenekelőtt azt szeretnénk tudni, hogy Ön kicsoda.
- Bellnek hívnak és a Harbour-farm szolgálatában állok.
- Merre van ez a farm?
- Két mérföldre délre innen, a folyó mellett.
- Ez csak rövid ideje állhat fenn. Azelőtt ezen a vidéken nem volt farm.
- Ez igaz. Harbour mindössze két esztendeje van itt.
- Nagyon bátor ember lehet, ha lemerészkedett ebbe az egyedülvalóságba.
- Ez is igaz. Mi nem félünk. Az indiánokkal eddig könnyen elbántunk, de a trampokat, ezeket a szervezett rablótámadókat már komolyabban kell venni. Amint hallottuk, hogy egy ilyen banda garázdálkodik Nordforkban, azonnal odalovagoltam, hogy megtudjam, mi a helyzet. Most már tudom, hogy nem kell félnünk, mert másfelé mentek. Önök messzire akarnak még eljutni.
- Mi még egy órát lovagolunk, mielőtt tábort ütünk.
- Hova?
- Ahol majd megfelelő helyet találunk?
- Szabad valamit kérdezni?
- Mit?
- Nem jönnének inkább a mi farmunkra, minthogy a szabad ég alatt aludjanak?
- Nem ismerjük a tulajdonost.
- Én mondom Önöknek, hogy izig-vérig gentleman, ezenfelül pedig nagy tisztelője Winnetou-nak, akit néhányszor már látott. Sokat beszélt róla és Old Shatterhandról, akik ketten az ő isteni lovaikkal...

Most ismét szünetet tartott, lovamra vetett egy pillantást, amelyet eddig figyelemre sem méltatott, majd gyorsan örömteli szavakkal folytatta beszédét:

- Én itt beszélek Old Shatterhandról és látok itt egy mént, amely úgy hasonlít Winnetou csődöréhez, mint egyik tojás a másikhoz. Önnek uram két fegyvere van. Az egyik egy medveölő.

- Igen.

- A másik egy rövid vontcsövű Henry puska.

- Igen.

- Thunder-storm! De hiszen akkor Ön Old Shatterhand!

- Mindenesetre.

- Akkor uram, önöknek teljesíteniük kell az én kérésemet és velem kell jönniök a Harbourhoz. Nem is tudják, hogy milyen örömet szereznek ezzel neki és embereinek. Egy éjjeli megszállás egy farmon mégis csak kellemesebb, mint a prerien a szabad ég alatt. Lovaik jó abrakot kapnak, amire bizonyára szükségük van és Önök is jobb élelemhez fognak jutni, mint amilyet itt Savanában találni tudnak.

Ez az ember szívből kért, hogy meghívását nem lehetett visszautasítani. És igaza is volt. Lovaink már megérdemelték egy kis erősítő zababrakot és a farm alkalmat nyújt arra is, hogy a vége felé járó saját élelmiszer készletünket kiegészítsük. Ha újabb készletet tudunk szerezni az, mint már mondtam, sokkal kedvezőbb volt ránk nézve, mintha kénytelenek vagyunk táplálékunkat vadászattal megszerezni és ezzel töméntelen időt elpocsékolni.

Hogy Winnetou véleményét megtudjam, kérdő pillantást vetettem rá. Szemének egyetlen mozdulatával, amellyel az osagra pillantott, megmondta nekem, hogy mit kíván. Megértettem hangtalan és mégis beszélő intését és így szóltam a cowboyhoz:

- Ön látja, hogy nekünk foglyunk van. Nagyon fontos számunkra, hogy meg ne szökjék. Számíthatunk arra, hogy a farmon semmi sem fog történni olyasmi, ami az ő kiszabadítására irányul.

- Én garantálom Önnek uram, - felelte a cowboy - hogy nálunk éppen olyan biztos őrizetben lesz, mint akár egy régi lovagvár legmélyebb cellájában.

- Helyes! Akkor legyen kívánsága szerint, Önnel lovagolunk Harbourhoz. Remélem, olyan szívesen fog bennünket látni, amint ön mondom.

- Efölött ne legyen gondja, Mr. Shatterhand! Az önök érkezése ünnepnappá teszi számára a mai napot. Ebben biztosak lehetnek.

Hozzáfoglunk tehát, hogy elhagyjuk a helyet, ahol eddig voltunk. Schahko Matto lábait lovához kötöttük, de a kezeivel mozoghatott, mert karjait szabadon hagytuk. Vissza akart maradni. Nem akart velünk jönni. Amikor ennek okát kérdeztem, így felelt:

- Az osagok főnöke valamit mondani akar Old Shatterhandnak és Winnetounak, mielőtt továbblovagolunk.

- Beszéljen! - mondtam én.

- Tudom, hogy nem törnek az életemre, hanem szabadon bocsájtanak, amint kellő távolságba lovagoltunk, olyan messzire, ahonnan már nem tudok gyorsan hazalovagolni és harcosaimmal nem tudom már önöket üldözőbe venni. Én Honskeh Ronpeli-t bízom meg az osagok fölötti parancsnoklással éppen azért, mert nem akartam, hogy az osagok üldözzenek benneteket. Honskeh Ronpeli a háború és a farmok megrohanása ellen volt és azzal, hogy én neki adtam át a parancsnoklást azzal az üzenettel, hogy ő tudni fogja, mit kell tennie, könnyen el fogja

találni az én szándékaimat és azt a kívánságomat, hogy minden ellenségeskedéstől tartózkodjék. Hisz Old Shatterhand és Winnetou az én szavaimnak?

- Mi sem bizalommal, sem bizalmatlansággal nem viseltetünk irántad. Tanulmányozni fogunk. Ellenségből nem lesz ilyen gyorsan jó barát.

- Hát halljátok meg, amit mondok. Ha most vissza is adjátok szabadságomat, nem távozom el tőletek.

- Uff! - szólott Winnetou.

- Az apacsok főnöke csodálkozhatik, mégis úgy van, ahogy mondom. Én valóban tovább lovagolok veletek.

- Miért? - kérdeztem én.

- Tibo taka miatt.

- Őmiatta? Ez az indok nem látszik előttem világosnak.

- Mert Old Shatterhand eddig azt hitte, hogy én tegnap valamit nem figyeltem meg, ami pedig számomra rendkívül fontos volt.

- Mire gondol az osagok főnöke?

- Azt mondták, hogy Tibo taka jelenleg a raünök orvos embere. Én hallgattam, hogy efelől elgondolkozhassam. Ma pedig arra az elhatározásra jutottam, hogy veletek lovagolok, akkor is, ha szabad leszek, mert meg akarom nyerni Apanacsának, a komancsok főnökének barátságát.

- Miért az övét?

- Mert ha barátom lesz, úgy segíteni fog nekem, hogy a raüni-komancsok orvos-embere kezeim közé kerüljön.

Ekkor Apanacska kezét mintegy esküre emelve, felkiáltott!

- Ezt én soha, de soha meg nem teszem.

Én felé nyújtottam a kezemet és ugyanolyan hangon mondtam:

- Meg fogod tenni!

- Soha - mondotta ő.

- Még pedig igen szívesen - feleltem én teljes határozottsággal.

- Inkább meghalok. Én gyűlölöm őt, de mégis az apám.

- Nem!

- Mégis férje az anyámnak.

- Nem az anyád!

- Milyen szavakat mond Old Shatterhand. Be tudja bizonyítani, amit most mondott?

- Nem, de bensőmben érzem, hogy amit mondok, az az igazság.

- Itt bizonyítékok kellenek, nem pedig érzések.

- Te egy elrabolt gyermek vagy. Egészen bizonyos, hogy Tibo taka és Etters a rablók. Tibo vete részes volt a gyermekrablásban. Ezt ugyan csak gyanitom, de el fog jönni az idő, amikor téged is meg foglak győzni gyanum alaposságáról. Én kész vagyok arra, hogy veled és az osa-

gok főnökével Raüniba lovagoljak, hogy ott az indiánoknak ezt az orvos-emberét leleplezzem. Most azonban egyelőre ne beszéljünk erről a dologról, hanem lovagoljunk tovább.

A cowboy, mint vezető, az élen lovagolt; mi követtük. Már félóra múlva dusabb növényzetet találtunk annak bizonyágául, hogy közeledünk a folyóhoz. Cserjék és fák tűntek fel, előbb egyesével, majd csoportban, közöttük szarvasmarhák, lovak és juhok legeltek. De láttunk nagyobb kukorica és más ültetvényt is, majd feltűnt az épület, amely ma nekünk szállást fog adni.

Amikor az épületet megláttam, olyan érzésem támadt, hogy legszívesebben visszafordultam volna. Ugyanugy feküdt az épület, mint Fenner-farm lakóháza, csak jóval nyugatabbra és egy másik folyó mellett. A Fenner-farmon fenyegetett a halál, és itt szinte áthatolt rajtam egy belső intelem, amelynek, ha engedelmeskedtem volna, nem lett volna szabad átlépnem a ház küszöbét. Azt hittem, hogy érzésemnek a két farm azonos fekvése volt az oka. Ha valakinek valahol kellemetlensége volt, vagy valahol veszélyben volt és később egy másik helyre kerül, amelynek fekvése azonos az előbbiével, úgy érthető, hogy a kellemetlen visszaemlékezés olyan érzelmeket kelt az emberben, amelyek visszafordulásra intik.

Érzéseimre természetesen semmit sem adhattam, azokról nem is beszélhettem, ha azt nem akartam, hogy kinevessenek, vagy legalább is fejcsóválva hallgassanak. Bell, a cowboy, egy kissé előrelovagolt, hogy érkezésünket jelentse. Mire odaértünk, a farm tulajdonosa feleségével együtt már várt és fogadott bennünket. A család a férjen és feleségen kívül még három fiu- és két leánygyermekből állott. Csupa erős, jól táplált gyermekek, akiken meglátszott, hogy egynéhány indiántól meg nem ijednek és nem is kell megijedniök. Láttuk, hogy ez a hét ember igazán szívesen fogad bennünket, örömük szívből jövő volt és az alkalmazottakra is kiterjedt. Ezek az alkalmazottak a ház előtt álltak, kíváncsian, hogy láthassák az apacsok főnökét, aki büszke leereszkedéssel intett feléjük, akárcsak egy király. Tetteit és gondolkodását illetőleg, legalább is az én szememben, tényleg király is volt.

A farm inkább egy délvidéki haziendához hasonlított, csak teljesen fából épült, mert a kő a Salmon-Riveren ritkaság. A hosszú, erős, magas palánk nagy körzetet zárt be, amelynek északi részén volt a lakóház. A déli rész az állatok védelme céljából tetővel volt ellátva. A telek két másik oldalán gazdasági épületek és közönségesebb vendégek számára fenntartott helyiségek voltak. A palánkon kívül volt néhány fedett hely a lovak, marhák és juhok számára, egy különleges, Harbour és családtagjai hátságai számára. Itt helyezték el a mi lovainkat is. Winnetou és az én lovamra külön szolgák vigyáztak. Nem akartuk ugyanis, hogy ugyanannak a veszedelemnek legyünk kitéve, mint a Fenner-farmon, ahol csaknem ellopták lovainkat. A lakóháznak három része volt. Az előrészen, a ház egész szélességében, volt a lakószoba, három üveggel ellátott ablakkal. Az egyszerű butorzat sajátkezűleg készült. Vadásztrófeák és fegyverek függtek körös-körül a falakon. Hátul volt a konyha és a hálószoba, amit nekünk kellett volna most elfoglalnunk. Mi azonban nem fogadtuk ezt el, hanem kijelentettük, hogy később majd, nyitott ablakok mellett, a lakószobában fogunk lefeküdni.

A szívélyes fogadtatás után, miután láttuk, hogy a lovászok lovainkat elhelyezték, biztonságunk okából megkérdeztük, vajjon a farm rendes lakói kívül nincsenek-e most mások is a farmon. A tulajdonos bennünket egyáltalában meg nem nyugtató, következő választ adta:

- Egy órával ezelőtt egy orvos érkezett ide egy beteggel, akit azonnal Fort Walacébe kell kísérnie.

- Honnan jönnek? - kérdeztem én.

- Cansas-Cityből. Az asszony gyógyíthatatlan betegségben szenved és haza akar menni rokoniához.

- Öreg, vagy fiatal?

- Azt nem láthattam. Betegsége rákos természetű és arcát annyira elpusztította, hogy sűrű fátvolt kell viselnie. Két hátszlóval és egy teherhordó lóval érkeztek.

- Kisérettel?

- Nem. Kiséret nélkül.

- Ugy az az orvos vagy nagyon bátor vagy nagyon vigyázatlan ember. Sajnálom a nőt, akinek ilyen hosszú utat kell betegen nyeregben megtennie. Hiszen vannak más alkalmatosságok is.

- Ezt én is mondtam az orvosnak, aki azonban teljes őszinteséggel kijelentette, hogy ápolójának utálatos és mindenkit visszariasztó betegsége, sajnos, arra kényszeríti őt, hogy egyedül lovagoljon vele.

- Ez ellen persze semmit sem szólhatok. Mikor akarnak továbbutazni?

- Holnap reggel. Mindketten nagyon fáradtak voltak, gyorsan ettek valamit, majd az oldalházbá vezették magukat, ahol aludni tértek. Lovaikat hátul az udvarban helyezték el.

Egy rákbeteg asszonynak és kísérő orvosának jelenléte nem nyugtalaníthatott bennünket, legfeljebb részvétünket kelthette fel. Semmi okunk sem volt, hogy a szokottnál többet foglalkozunk e két személlyel. Ha nem aludtak volna, talán egyszer kimegyek, hogy lássam őket, de így, a különben egészen természetes kívánság szóba sem jöhetett.

Minthogy a ház előtt nem voltak padok, bementünk a szobába, ahol gyorsan és szívesen igen jó ennivalókat hordtak fel számunkra. A tulajdonos, felesége és gyermekei közénk ültek és míg ettünk, kialakult egy beszélgetés, amit általában „tábortűz beszélgetés” néven szokás nevezni. Az osagok főnöke velünk volt, köztem és Winnetou között, és pedig, mint ideiglenesen szabad ember, miután az összes bilincseket levettük róla. Ő ezt, mint a bizalom egyik jelét, büszke köszönettel vette tudomásul és én meg voltam arról győződve, hogy semmi okot sem fog arra szolgáltatni, hogy okunk legyen ezt az eljárásunkat - amit Treskow egyébként legkevésbé sem helyeselt - megbánni.

Amikor besötétedett, meggyújtottak egy nagy lámpát, amely az egész nagy területet bevilágította. És mint ahogy mindenütt felnyitja az ajkak és felszabadítja a nyelveket a meghitt lámpafény, ugyanúgy a mi beszélgetésünk is negyedórától negyedóra egyre intimebb és egyre érdekesebb lett. Olyan élmények és események kerültek elbeszélésre, amilyeneket a legszellemesebb író sem tud magának elképzelni. Hiszen az élet volt mindig és marad is a legváltozatosabb és legszellemesebb író. Különösen nagy volt az elbeszélésben most is a kövér Hammerdull, aki az ő drasztikus előadásmódjával valamennyiünket megnevettetett. Az ő előadása azonban még sem tölthette be azt a nagy űrt, amelynek betöltésére a farmer és hozzátartozói hiába vártak, ők ugyanis azt szerették volna, ha Winnetou mesél nekik valamit eseménydus életéből. Ám a hallgatag apacnak akkor sem jutott volna eszébe, hogy pusztán mások mulattatására, az előadó szerepére vállalkozzon, ha sokkal-sokkal bizalmasabb körben lett volna is. Ő a tett embere volt. Bár meg volt áldva a legnagyobb mértékben a beszéd tudás áldásával is, de ennek gazdag forrásából csak akkor merített, ha azt a szükség követelte és egy olyan hatás eléréséről volt szó, amit rajta kívül senki más el nem érhetett. Emellett az ő színdus, erőteljes beszéde hasonlatos volt a hatalmasan zugó, ömlő folyamhoz, ami minden más logikát magával ragadott és végül is áldást hozó módon megtöltötte az őt váró csatornát, hogy a szárazságot termékenységévé, a pusztaságot termőfölddé alakítsa.

Harbour is igen érdekes dolgokat beszélt. Fiatalabb éveiben sok országot bejárta, sok különös élménye volt, míg végre hosszas küszködés után szerencséjét megalapította egy sikerült és

hozzátehetem, becsületes spekulációval. És volt annyi esze, hogy a kalandos életet abbahagyja és előbb kísérletképen másutt, majd két évvel ezelőtt itt Salmon-Riveren saját otthonát alapítson.

Ami leginkább tetszett nekem benne, az az ő tiszta, szilárd Isten hite, ami őt mindenüvé elkísérte és soha el nem hagyta. Ugyanugy tetszett nekem az is, hogy nem volt az itt szokásos véleménye az indián fajról. Igen sok példát hozott fel vörös emberekről, akiknek jelleme és életmódja minden fehér embernek példaképül szolgálhat. És amikor Treskow azt a megállapítást tette, hogy az indiánok képtelenek a civilizációra és a kereszténységre, haragos lett és a következő, mindenesetre nehéz kérdést intézte hozzá:

- De hát mit is ért ön voltaképpen civilizáció és kereszténység alatt? Ha mindkettőt olyan jól ismeri, úgy mondja meg: mit hoztak ezek az indiánoknak. A szentírás azt mondja: „Gyümölcsöikről ismerjük meg őket.” Hát legyen szives és mutassa meg nekem, milyen gyümölcsöt kaptak ajándékba az indiánusok az annyira civilizált és keresztény fehéraktól. Hagyanak engem békében az olyan civilizációval, amely csak országrablásból táplálkozik és csak vérben gázol. De ne beszéljünk pusztán csak a vörös fajról. Nézzük meg a földkerekség bármely részén, akárminek nevezik is azt a földrészt. Hát nem mindenütt éppen a legcivilizáltabbak üzik az állandó rablásokat, az erőszakos országlopásokat, amely erőszakosságok révén birodalmak omlanak össze, nemzetek semmisülnek meg és az emberek millióit és millióit fosztják meg ősi jogaiktól? Ha ön egy jó ember, és bizonyára az akar lenni, úgy ítéletét ne a győzők szemével alkossa meg, hanem a legyőzöttek, az elnyomottak, a leigázottak érzéseit és véleményét is vegye tekintetbe. És ha ön azt veti ellen, hogy új államok alapítói és hódítói mindig lesznek, amíg emberek fognak élni a földön, úgy én azt felelem: Igen. Voltak macedónok, görögök, rómaiak, perzsák, mongolok, hunok, tehát pogányok, akik Krisztust nem ismerték. Ezek hódítottak így. De nekünk keresztényeknek legfőbb parancsunk: Szeresd felebarátodat, mint tenmagadat. Azok a barbárok véres kardjukat, mint gyilkolásra vágyó emberirtók végighordozhatták a földkerekségen; de nekünk keresztényeknek egészen más módszerekkel kell hódítanunk. „Én békét hozok nektek; és meghagyom nektek az én békémet!” - mondta a megváltó: nos vigyétek keresztények ezt a békét minden országba és minden népekhez. Dugjátok, mint Péter, kardotokat hüvelyébe. Egyetlen fegyveretek a szeretet legyen és zászlótokról csak a „megbocsátás” szava legyen olvasható. Amint ember találta fel az első gyilkos fegyvert, úgy lesz majd ember, ez oly bizonyos, mint hogy ég van fölöttünk, aki az utolsó emberölő fegyvert térdein össze fogja törni. Mikor fog azonban ez bekövetkezni? A parancsot erre Krisztus már csaknem kétezer évvel ezelőtt megadta; vajjon újabb évezredeknek kell elmulniuk, amíg ez a parancs beteljesedik? Ismétlem: Ne beszéljetelek nekem civilizációról, ne beszéljetelek nekem kereszténységről addig, amíg egyetlen csöpp embervért is kiont a vas és a kard, a lőpor és a golyó.

A derék farmer ezután hátradőlt székében és elhallgatott. Senki sem mert egyetlen szó ellenvetést sem tenni. Az első, aki a beállott csendet megszakította, volt az én egyébként annyira magabazárkózott Winnetoum. Megragadta Harbour kezét, szivéből megszorította és így szólt:

- Az én fehér testvérem ugyanazokat a szavakat mondotta el, amelyeket én lelkemben olvasok. Szavai olyanok voltak, mint egy igazi keresztény apostoléi. Nagyon kérem, mondja meg nekem, milyen forrásból merítette ezeket a gondolatokat, amelyek, sajnos, csak kevés fehér emberben élnek.

- Ez a forrás nem egy fehér, hanem egy vörös ember szivéből fakadt, aki mindenesetre apostola és hirdetője volt az igazi kereszténységnek. Egyetlen egy fehér tanító és szónok sem volt még hozzá hasonló sem, akiket életemben hallottam. Először a Mogollon hegy innenső oldalán találkoztam vele a Rio Piedkónál. A navajok elfogtak és kinhalálra szántak. Ekkor ő

megjelent közöttük és olyan hatalmas beszédet mondott, hogy engem - alig hangzottak el a szónok utolsó szavai, - szabadon bocsátottak. Nagy szellemi képességei mellett testalkatra is valóságos Góliáth volt, akinek a szürke medvétől sem kellett tartania.

- Uff! Az senki más nem lehetett, mint Ikwehtfi-pa - szólt közbe Winnetou.

- Nem. Téved az apacsok főnöke. A novajok Sikis-sasnak nevezték.

- Ugyanaz a név. Moqué volt és a két névnek ugyanaz a jelentése. „Nagy öröm”-et jelent. Az új mexikói fehérek és más spanyolul beszélő emberek „Padre Ditericó”-nak hívtak.

- Ez helyes, ez helyes. Tehát Winnetou is ismerte őt.

- Láttam és hallottam őt beszélni, amikor még kis fiu voltam. Lelke a nagy, jó Manitoué volt, szíve az elnyomott emberiségé, karja pedig minden fehér és vörös emberé, aki veszélyben volt, vagy másképpen segítségre szorult. Szemei csak szeretetet sugároztak, szavainak ember nem tudott ellentállni és minden gondolata arra irányult, hogy maga körül boldogságot és jóságot terjesszen. Kereszténnyé lett és két nővérét is megkeresztelte. A jóságos Manitou nővéreinek csodás szépséget ajándékozott és számos harcos az életét áldozta volna, hogy szerelmüket elnyerje; ez azonban soha senkinek sem sikerült. Az idősebb leányt Tehua-nak¹¹, a fiatalabbat Tokbelá-nak¹² nevezték. Egyszer csak, anélkül, hogy bárki tudta volna hová, fivérükkel együtt eltűntek és soha többé senki nem látta őket.

- Senki? Tényleg senki? - kérdezte a farmer.

- Senki, - felelte Winnetou. A „Nap” és az „Ég” eltűnésével elvesztették a vörös harcosok reménységüket, Ikwehtfi-pa-val pedig eltűnt a kereszténységnek egy olyan prédikátora, amilyen még nem volt soha egyik tengertől a másikig terjedő területen. Barátja és testvére, hűséges tanácsadója volt édes apámnak Incsu-csunának. Édes apám mélyen a szívébe zárta őt, sokat adott volna érte és életét is kockáztatta volna, hogy megtudja, milyen baleset áldozata lett a három testvér, mert más mint szerencsétlenség nem lehetett az oka annak, hogy a három testvér eltűnt és soha többé vissza nem tért.

Winnetou szavait egyre nagyobb, egyenesen feltűnő figyelemmel hallgatta a farmer, majd megkérdezte:

- Az apacsok jelenlegi főnöke is kész volna ugyanolyan áldozatra érdekükben, mint a volt főnök?

- Igen. Én kész vagyok apám nevében és szellemében cselekedni, az apáméban, akinek lelke igen-igen szerette nagy barátját.

- Akkor egy csodálatos, szerencsés véletlen az, ami ma önöket hozzám vezette. Én ugyanis felvilágosítást tudok róluk adni.

Hogy jellemezzem e szavak hatását, csak annyit mondok, hogy Winnetou, a nyugalomnak és az önuralomnak ez a mintaképe, székeről nem fölkelt, hanem egyenesen úgy felugrott, mintha valami rugó feldobta volna és szinte lélegzetét veszítve, felkiáltott:

- Felvilágosítást tud adni? Ikwehti-pa-ról? Padre Ditericóról, akit valamennyien elveszettnek tartottunk? Igaz ez? Lehetséges ez? Ez csak tévedés, csalódás lesz!

¹¹ Nap.

¹² Ég.

- Nem tévedés. Ez a szintiszta igazság. Egész biztos felvilágosítást tudok adni; sajnos, nem olyan örömtelit, amelyet ön joggal szeretne. Ő már nem él.

- Uff! Tehát halott?

- Igen.

- És nővérei?

- Róluk semmit sem tudok.

- Tényleg semmit?

- Nem! Egyáltalában semmit. Róla sem tudok semmit arról, ami eltűnése és halála közötti időben történt vele, még azt sem tudom megmondani, mi módon gyilkolták meg és ki a gyilkosa.

Winnetou most egy olyan heves mozdulatot tett, hogy hátul lelógó pompás hajzata előrerapult és az egész arcát fátyolként eltakarta.

- Uff, uff! - hangzott a fátyol alatt. - Tehát meggyilkolták!... meggyilkolták! Egy gyilkos fosztott meg bennünket Ikwehtfi-pa drága életétől! Igaz ez? Mondd gyorsan! Igen gyorsan!

- Így igaz!

- Bizonyítsd be!

Az apacs ekkor haját mindkét kezével ismét hátradobta. Szemeiben villám cikázott, szája nyitva maradt, mintha egyenesen inni akarta volna a farmer válaszát.

- Láttam a sirját, - mondta a farmer.

- Hol? Mikor?

- El fogom mondani, csak kérem az apacsok főnökét, hogy üljön szépen le és hallgasson meg nyugodtan.

Winnetou lassan visszazuhan székébe, lassan mélyet lélegzett és kezét homlokára téve, szólott:

- Fehér testvéremnek igaza van. Nem méltó egy harcoshoz, különösen nem méltó egy törzsfőhöz, hogy érzései győzedelmeskedjenek rajta. Nyugodt maradok, bármit fogok is hallani.

Harbour ivott egy korty teát, majd kérdezett.

- Volt már az apacsok főnöke odafönn a San Louisi parkban?

- Többször is, - válaszolta a kérdezett.

- Ismeri Foam-Cascade környékét?

- Igen.

- Ismeri azt az életveszélyes hegyi utat, amely innen Devils-Head-ba vezet?

- Nem ismerem sem az utat, sem Devils-Head-ot, de bizonyosan megtalálom mindkettőt.

- Ott fönn történt, hogy elhatároztam a vad nyugatról és a vad életről való lemondást. Nős voltam már és már élt két legidősebb fiam, akik akkor még persze nagyon aprócska kis fickók voltak. Jó megélhetésünk volt, de akit egyszer megfogott a Nyugat élete, azt nem engedi el egyhamar. Így történt, hogy elhagytam asszonyt és gyerekeket; hál' Istennek, utoljára és csatlakoztam emberekhez, akik Coloradóba igyekeztek, ahol aranyat véltek találni. Szerencsésen meg is érkeztünk. De minél beljebb mentünk, annál jobban vágyódtam vissza az asszonyhoz

és gyermekeimhez. Ekkor éreztem, hogy nem ugyanaz, vajjon nőtlen vagy nős és családos-e az ember, aki a hegyekben csavarog és ezer veszéllyel szembe kell néznie. Eredetileg négyen voltunk, de csak hárman jutottunk fel, mert a negyedik kishitűségből már Montain lábánál elhagyott bennünket. Nem akarok hosszú történetet elmesélni, tehát csak rövidre fogom a dolgot. Több mint két hónapig kutattunk leírhatatlan nélkülözések és fáradalmak közepette anélkül, hogy az aranynak csak a legkisebb nyomát is találtuk volna. Ekkor az a társunk, aki legjobban értett az aranykutatáshoz, lezuhant egy szikláról és a nyakát törte. Most már csak ketten maradtunk. Ezenfelül pedig meg voltunk győződve, hogy mi most már még kevesebbet fogunk találni, mint azelőtt. Ha ugyan van a semminél kevesebb. Mert addig sem találtunk semmit. Így is történt. A vadászatban sem volt szerencsénk és emiatt sokat éhezünk. Ruhánk leszakadt rólunk, csizmáink leestek a lábunkról. Olyan nyomorúságot éltünk át, amelyet leírni sem lehet. Én elgyöngültem, társam még jobban és végül megbetegedett. Ennek a betegségnek rossz vége lett reá nézve, mert elvette az életét. Napokon át esett az eső és nekünk át kellett mennünk egy vadvizen, amely alaposan megduzzadt. Én várni akartam, míg a nagy víz lefolyik, ő azonban azt hitte, hogy baj nélkül át tudunk menni a vizen. Nekem az ő akarata szerint kellett cselekednem. A víz elragadta őt. Hosszu keresés után találtam meg összezuzott holttestét. Eltemettem, amint a másikat is eltemettük: Három méter mélyre, hideg földdel és meleg szivből jövő imával betakarva. Ekkor már egyedül maradtam és nem volt más tenni valóm, minthogy félmeztelen, sebekkel borított és feltépett, feltört lábaimat hazafelé irányítsam. Legyengülve, csak igen lassan tudtam előrehaladni és holtfáradt voltam, amikor néhány nap múlva Dewils-Headba értem. Nem voltam ugyan ott még soha, de tudtam, hogy ott vagyok. A szikla alakja ugyanis annyira hasonlít az ördögfejhez, mintha ezen a helyen maga a sátán ült volna modellt egy szobrásznak. Ledobtam magam a puha moszatba és a legszivesebben sirtam volna. Viz ugyan volt elég, de ennivalóm nem volt. Fegyverem zára elpusztult, nem vadászhattam és két nap óta egyetlen falat nem volt a számban. A kimerültség legyőzött. Lehunytam a szememet, hogy elaludjam és talán soha föl ne ébredjek. De mégis, anélkül, hogy voltaképpen akartam volna, még egyszer felnyitottam szemeimet. Közben oldalra fordultam és fáradt tekintetem a sziklának egy más részére esett. Betűket láttam ott késsel, vagy valami más hasonló eszközzel bevésve. A látvány felizgatott. Mintha hirtelen új erőre kaptam volna; felálltam és a sziklának arra a részére mentem, hogy elolvassam a felírást. Ekkor láttam, hogy nemcsak betűk, de alakok is vannak kivésve. Egyik-másikról nem tudtam, hogy mit jelentenek, de emberi figurák voltak, amelyek egy a sziklába vésett kereszt köré voltak kirajzolva. A kereszt alatt világosan volt olvasható: E helyen gyilkolta meg Padre Ditericot J. B., megbosszulva fivérének, E. B.-nek a halálát. E szavak alatt nap volt kivésve, rajta jobboldalon E, baloldalon B betű állott.

Amikor előadásában idáig jutott, Winnetou félbeszakította:

- Tényleg a Padre Diterico név volt olvasható a sziklán?
- Igen.
- És a gyilkos I. B. betűkkel volt jelezve?
- Igen.
- Nem ismer Harbour testvérem véletlenül egy férfit, akinek I. B. betűkkel kezdődik a neve?
- Ilyen kezdőbetűs név bizonyára van ezer és ezer. Én egyet sem ismerek.
- Gondolja fivérem, hogy ez a sarkó nem hazudik?
- Meg vagyok győződve, hogy nem.
- De hiszen ez lehet hazugság?

- Ugyan kinek jutna eszébe és milyen okból ilyen hazugságot véteni a sziklára?
- Hol volt az a sir? Bizonyára nem a kemény sziklában?
- Nem, de szorosan mellette. A sirdomb füvel volt benőve és a jelek szerint gondozva is volt.
- Ott fönn a járatlan helyen. Uff!
- Ez nem csodálatos. A megfoghatatlan az, ami velem azután történt. Elhihetik, mennyire hatott a kedélyemre, amikor ilyen váratlanul, ilyen helyen ráakadtam a páter sirjára. Gyengeségem kettőzött mérvben tért vissza, egy kiáltást hallattam és összeestem. Mire magamhoz tértem, majdnem egy teljes nap mult el, mert már másnap délelőtt volt. A kimerültség és éhség miatt alig tudtam felállni. A közeli forráshoz vonszoltam magamat és ittam. Ezután a fák közé másztam, ahol szerencsére találtam néhány ehető gombát, amit ugy nyersen elfogyasztottam, majd újból elaludtam. Amikor ismét felébredtem, már estefelé járt. Mellém volt helyezve egy fél sült szarvas. Ki tette oda? Ez a minden bizonnyal fontos kérdés engem abban a pillanatban nem érdekelt. Ellenben megragadtam a sült húst és ettem, ettem, ettem, amíg tökéletesen jól nem laktam. Ekkor újból elaludtam, másnap reggel megerősödve ébredtem. A megmaradt hus akkor is mellettem volt. Elrejtettem a húst, majd elindultam, hogy az adakozót megkeressem. Nem találtam nyomát. Kiáltásaim is eredménytelenek maradtak. Visszatértem a sirhoz, kivettem a húst a rejtekhelyről és elindultam lefelé a Foam-Cascade felé vivő uton. Rendkívül veszélyes út, de szerencsésen megjártam és másnap reggel, amikor huskészletem már kifogyóban volt, egy vadással találkoztam, akivel együtt mentem tovább. Hogy mint érkeztem haza, az már mellékes. A fontos dolgot elmondtam és az apacsok főnöke bizonyára valónak fogja tartani azt a megállapításomat, hogy Padre Diterico nem él: meggyilkolták.
- Winnetou kezével eltakarta mélyen lehajtott fejét, úgy, hogy arcát nem láthattam. Amikor fölemelte fejét, még mindig a kételkedést láttam vonásaiban. Kérdő pillantást vetett rám és én így válaszoltam a néma kérdésre:
- Az én véleményem szerint kétségtelen, hogy a gyilkosság megtörtént.
- Tehát Shatterhand fivérem hisz abban a sirban és sirfeliratban, - kérdezte az apacs.
- Igen!
- Nem lehetséges, hogy volt még egy Padre Diterico?
- Ez lehetséges.
- Ugy az az írás nem bizonyíték, hogy Ikwehtfi-pa nyugszik abban a sirban. Lehet egy másik azonosnevű páter.
- És mégis ő az, akit Te keresel.
- Tehát Shatterhand testvéremnek más bizonyítékai is vannak?
- Igen.
- Winnetou látja, hogy Te ismét gondolkodol és számításokat eszközölsz. Vonatkoznak ezek a hegyen levő sirra?
- Igen. A mi vendégszerető Mr. Harbourunk többet, sokkal többet mondott el nekem, mint ő maga is sejti. Végre megtaláltam az oly régóta hasztalan keresett Wawa Derricket.
- Uff, uff! Ki az?
- Ikwehtfi-pa.

- Uff!

- Még sokkal jobban fogsz csodálkozni azon, amit ezután mondok neked. Tokbela, a páter fiatalabb nővére Tibo wete, a raüni komancsok orvosemberének a felesége.

- Uff! Hát te mindentudó vagy?

- Nem. Én csak gondolkodom. És éppen e gondolkodásom folytán azt mondhatom neked, hogy talán él még a páter idősebb nővére, Tehua is.

- A te gondolataid csodákat művelnek, feltámasztják a halottakat!

- Te hallottad, hogy a sírfelirat alatt egy nap volt kivésve. Az idősebb nővért Tehuának, azaz Napnak hívták. Ő csinálta a sirt és hozta rendbe. Ő csinálta az emléket is. Tehát élt azután is, hogy fivérét meggyilkolták.

- Uff! Ez a gondolat annyira egyszerű és igaz, hogy szinte csodálom, hogy magam nem jöttem rá. De ha Tehua még tényleg él, hol keressük őt?

- Ezt csak ő maga tudja. Elrejtőzött és most is rejtőzik. Senkinek sem árulja el, avagy nem szabad elárulnia rejtekhelyét.

- Honnan gondolod ezt?

- A fél sült szarvast ő helyezte el az ájult ember mellett.

- Uff!

Az egyébként annyira éleseszű Winnetou ma ki nem fogott csodálkozó „Uff” felkiáltásaiból. Ez azonban legkevesbbé sem jelenti azt, hogy én élesebben tudnék gondolkodni és következtetni, mint ő. Nem, az adott esetben több anyag állott a gondolkodásra rendelkezésemre, mint neki. Ha neki meg lett volna ugyanaz az anyaga, ami nekem, úgy ő bizonyára hamarabb jutott volna arra a következtetésre, amire én eljutottam. Én folytattam:

- Megállapítom, hogy a hust ő adta. Ezt a megállapításomat igazolja az, hogy bárki lett legyen is a husadakozó, aki a sirral, tehát a gyilkossággal nincs kapcsolatban, gondolkodás nélkül mutatkozhatott volna. Ez az adományozó azonban nem jelentkezett hívásra sem, tehát valami kapcsolata van a bűntényhez. Ma csak ennyit mondhatok a dologról.

- Nem lehetetlen azonban, hogy maga a gyilkos volt az adakozó, hiszen ő mer legkevesbbé a helyszínen mutatkozni - vetette ellen az apacs. - És az is köztudomásu, hogy a gyilkost mindig odahuzza valami tettének színhelyéhez.

- Ez igaz! De a hus adakozója jóságos szivre vall. A gyilkosoknak nem igen van ilyen tulajdonságuk.

- Tehát Old Shatterhand tényleg azt hiszi, hogy Tehua volt?

- Igen.

- Dehát mi oka lehet erre a bujósdi életre, amikor tudja, hogy távoli hazájában mennyi barátja sóvárog utána.

- Ez olyan titok, amit én ebben a pillanatban még nem tudok megmagyarázni. Ennek különböző okai is lehetnek. Mivel a gyilkost valami visszakényszeríti tettének színhelyére, talán éppen azért marad ott, mert be akarja várni. Vagy talán azért nem tért vissza hazájába, mert családjá visszatartja.

- Családja? - Ugy gondolja fivérem, hogy esetleg férjhez ment?

- Miért ne! Ha a fiatalabb nővér felesége egy férfinak, az idősebb még előbb férjhez mehetett. Nos, nem?

- Igen. Van azonban egy körülmény, ami bizonyítja, hogy Mr. Shatterhand minden éles-eszűsége mellett is itt valami hiba csuszott a számításába.

- Mi az a hiba?

- Fehér testvérünk, Harbour a páter barátja volt. Ismerte nővéreit és ők is ismerték őt. Nem?

- De igen.

- Harbour a sirnál összeesett az éhségtől és egy ismeretlen jótékony kéz hust adott neki. Ha az adakozó Tehua lett volna, a páter nővére, úgy barátja elől semmi esetre sem rejtőzött volna, hanem ellenkezőleg az eszméletlen embert személyes védelmébe vette volna és régi barátját maga ápolta volna.

- Ha felismerte volna! Dehát felismerte? Amióta Tehua eltűnt, jó husz esztendő telt el; Harbour kinézése amugy is megváltozott az évek során, akkor pedig, amikor az éhségtől összeesett, az emberfeletti küzdelmek és nélkülözések teljesen felismerhetetlenné tették.

- Dehát egy gyöngye asszony mégsem fog egyedülállóan, elhagyatott, nehéz életet élni ott fenn a Rocky Mountain-on.

- Egyedül van ott fenn? Hát e tekintetben nincs nagy különbség egy edzett indián nő és egy fehér asszony között?

- Uff! - Ma Shatterhand testvéremnek sikerül minden ellenvetésemet legyűrni. Mindenre van megokolt válasza, amit el kell fogadnom. Mintha én ma vaksággal lennék megverve.

- Oh nem! Én inkább gyanut, mint megállapítást fejezek ki. Utunk célja máig Foam-Cascade volt. Ha felérkezünk, meg fogjuk látogatni a sirt és akkor derül majd ki, mennyiben igaz, vagy hamis az én elgondolásom.

- Igen. Fölkeressük a sirt. Nekünk meg kell és meg fogjuk találni a gyilkosságnak és gyilkosnak nyomait, még ha annyi esztendő elmúlt is a gaztett óta. Jaj a gyilkosnak, ha elfogjuk. Én soha ellent nem mondtam Shatterhand fivérének, amikor szelid lelkét a rossz emberekkel szemben is érvényre juttatta; most azonban nem fogok kegyelmet ismerni.

Szavai ismét bizonyították, hogy milyen csodálatosan, utólérhetetlenül nagy ember volt Winnetou. Meg volt győződve, hogy a több mint husz évvel ezelőtt elkövetett gyilkosságnak nyomára fog jönni. Én biztam ebben, holott más ezek nevettek volna ilyen képtelenségen. Szerintem is, ha minden más nyom eredménytelen volna is, a sir felnyitása minden esetre ad valami utmutatást. Szerencsére már most módomban állott, hogy véleményét néhány megjegyzéssel alátámasszam. Ezért, helyeselve Winnetou megállapításait, így szóltam:

- Én kész vagyok minden erőfeszítésre, annál is inkább, mert szentül meg vagyok győződve, hogy nem hiába keressük fel a sirt.

- Van az én testvéremnek valami alapja erre a meggyőződésére?

- Van!

- Micsoda?

- Mit gondol Winnetou, egyetlen ember volt a gyilkos, vagy többen voltak?

- Nem egy ember gyilkolta meg.

- Nos jó. Egyik közülük már utban van fölfelé.

- Uff. Ki az?

- Douglas. Az ugynevezett tábornok.

- Uff, uff! Ez az ember abban a gyilkosságban is részes lett volna? Hogyan jön Old Shatterhand erre a gondolatra?

- Talán visszaemlékszik, hogy a „tábornok” akkoriban a Hellmer-farmon elvesztett egy gyűrűt, amit nekem adtak át. Én az ujjamra huzzam és ma is viselem.

Lehuzzam a gyűrűt az ujjamról és a következő szavakkal nyújtottam át az apacsnak:

- Az én testvérem bizonyára ismeri ezt a gyűrűt még a Hellmer-farmról. Nézze meg a betűket, amelyek a gyűrű belsejébe vannak vésve.

Szemeihez emelte a gyűrűt, amelyben a következő bevésés volt: E. B. 5 VIII. 1842. Megnézés után odaadta a gyűrűt a farmernek és így szólt:

- Hogy Harbour testvérem lássa, hogy mi máris a gyilkos nyomában vagyunk, hasonlítsa össze a gyűrű bevésését azzal, amit annak idején a sziklán látott.

A farmer megnézte a gyűrűt, majd felkiáltott:

- All devils! Ez ugyanaz az E. B., amit én ott a sziklán, nem is egyszer, de kétszer is bevésve láttam. A gyilkos nevében is van B betű, amely ugyan még...

Hogy ezután mit mondott, azt már nem hallottam, mert figyelmemet egész más dologra kellett irányítanom. A farmer ugyanis éppen az ablak felé ült és amig őt néztem, az ablak is látkörömben volt. Az ablaknál hirtelen egy férfi arcát pillantottam meg. A férfi az udvaron az ablaknál állott és betekintett. Ezt az embert én már láttam valahol, csak nem jutott eszembe hirtelen, hogy hol és mikor. Éppen figyelmeztetni akartam a jelenlevőket a hivatlan hallgatózóra, amikor a mellettem ülő Schahko Matto, aki a hallgatózót e pillanatban szintén észrevette, heves felindulást mutatva, kinyújtotta karját és dörgő hangon mondotta:

- Tibo taka. Ott künn az ablaknál áll Tibo taka.

Mindenki felugrott, aki csak ismerte ezt a nevet. Igen, ő volt, a raüni-komancsok orvos-embe-re. Arca most nem volt vöröses barna, hanem világos, miní a fehéreké. Ezért nem ismertem őt fel rögtön. Egy ilyen ellenség az ablaknál és mi, valamennyien megvilágítva, benn a szobában! Az öreg Wabble lövése jutott eszembe a Fenner-farmon és felkiáltottam:

- Gyorsan eloltani a lámpát! - Belőhet.

Még nem is fejeztem be intő szavaimat, amikor már csörrent a betört ablaküveg és láthatóvá lett egy puskacső. Egyetlen ugrással a legközelebbi védett sarokban voltam, de ugyanekkor már el is dördült a lövés, ami, mint azt később valamennyi jelenlevő igazolta és amint arról magam is meg voltam győződve, nekem volt szánva. A lövedék az én székem mögött a konyhafalba furódott. A fegyvert az illető gyorsan visszahuzta, én a lámpához ugrottam és eloltottam. Az ajtó sötétségbe került, gyorsan odamentem, kinyitottam, revolvert rántottam és az udvarra kitekintettem. Csillag még nem volt az égbolton. Nem is hallottam semmit, mert a jelenlevők leirhatatlan zajt csaptak és Winnetou hasztalanul próbálta őket lecsendesíteni. Hozzám lépett, egyetlen gyors tekintetet vetett a sötét éjszakába és nyomban felszólított:

- Nem itt maradni, hanem messzire, jó messzire kifelé innen!

Ha az orvos-ember okos fickó lett volna, nem hagyta volna el helyét, hanem nyugodtan megvárta volna, amíg megjelenek az ajtónál és ekkor leadta volna reám a második lövést. Ő azonban nyomban az első eredménytelen lövés után elszaladt. Amint én és Winnetou a leg-

gyorsabb futással annyira eltávolodtunk a háztól, hogy az ottani zaj már nem zavarhatott bennünket, lefeküdtünk, fülünket a földre nyomtuk és hallgatóztunk. Egészen világosan hallottuk három ló patáinak dobogását. A lovak a farmtól nyugat felé vágattak el.

Három ló? Az orvos tehát nem egyedül volt a farmon. Miként volt számára egyáltalában lehetséges olyan messze délről ellenséges indiántörzsek területén át idejönni fel Kansasba? Milyen okból és milyen céllal tette ezt a nagy és veszélyes lovaglást.

Hozzá lévén ahhoz szokva, hogy minden eseményt a maga teljességében és a legkisebb részletet sem mellőzve, gyorsan, de mégis alaposan egész terjedelmében áttekintsek, azután pedig a legkisebb késedelem nélkül megtegyek minden intézkedést arra, hogy az esetleges veszedelmeket megelőzzem, ezt a megkísérelt merényletet és egyéb felmerült kérdést is gyorsan átgondoltam és magamban alapos vizsgálat alá vettem. Winnetou szemmel láthatólag ugyanezt tette. És megállapításaival ugyanolyan gyorsan kész volt, mint én, mert a lódobogást még lehetett hallani, tehát gondolkodásunk kezdete és befejezése között csak néhány másodperc telt el, amikor Winnetou ezeket mondotta:

- Tibo taka fehér emberré lett. Fehér orvossá, aki egy rákbeteget akar Fort Wallaceba vinni. Mit szól ehhez Shatterhand fivérem?

- Azt, hogy eltaláltad a dolgot. A beteg urnő Tibo wete, az ő testileg legalább is egészséges felesége, akit betegnek ad ki, hogy arcát sállal eltakarhassa. Ezt azért teszi, hogy ne lássák, hogy egy fehér ember vörös nővel lovagol. Természetesen nem Fort Wallacebe mennek, hanem a „tábornokkal” együtt Coloradoba. Mi a gyilkosokat meg fogjuk találni áldozatuk sírjánál. Gyere be a házba, kérdezzük ki a farmert.

Visszatértünk. Ekkor már végre a szobában tartózkodók valamennyien kijöttek fegyverrel a kezükben. Dick Hammerdull, aki a mi beszélgetésünknek Tibo takára vonatkozó részét hallotta, de át nem értette, hangos szóval kiáltott:

- De hiszen ha tényleg Tibo taka volt, akkor itt vannak a komancsok, hogy megtámadják a farmot. Mi tehát a legnagyobb veszedelemben forgunk. Mr. Harbour hívja össze embereit, hogy védekezhessünk.

Mialatt a kövér a maga hires és rettenetesen fontos had- és napiparancsát kiadta, hátramentem, hogy lovainkat megnézzem. Egy sem hiányzott közülük és ez megnyugtató. Ezután hallottam a farmer vezényszavait és mire az épület elő részébe visszaértem, már az egész hadsereg, a honvédek és népfölkelők, az asszonyokat sem véve ki, együtt voltak. Csak Winnetou nem volt közöttük. Ő ugyanis nyugodtan visszament a szobába, meggyújtotta újból a lámpát és kényelmesen elhelyezkedett székében. Künn az udvaron mindenki beszélt, mindenkinek volt javaslata, mindenki tanácsot akart adni; ennek a zürzavarnak azzal vettem véget, hogy rájuk kiáltottam:

- Legyetek már csendben emberek! Miért izgultok ennyire?

- Hogy miért izgulunk? Micsoda kérdés ez? - felelt Hammerdull. - Hiszen itt vannak a komancsok!

- Ugyan hol?

- Hát hol másutt, mint itt. Orvos-emberük már lőtt is.

- Valószínűleg az ön fejébe, kedves Dick, - mert ugylátszik Önnél valami értelemzavar lépett fel. Ugyan hogyan jöttek volna ide föl a komancsok?

- Lovaikon természetesen.

- Valószínűleg majmokon és tevéken. Gondolja csak el, hogy milyen törzsek területén kellett volna átlovagolniuk. A Kiovák, Cherokeeók, Senekák, Wyandottok, Peoriák, Ottavák, Modocok, Miamik, Charoneék, Kuchatik, Pawneek, Arrapaheok, Cheyennek, Osagok és még más törzsek területén. Csak egészen őrült emberek merésznének ilyen hadjáratba fogni. Hogyan tud ilyet egy okos ember még csak el is képzelni.

- Hogy vajjon lehetséges-e ez, vagy sem, az tökéletesen egyre megy, csak ha meg nem történhetik. Hát nincs igazam, Pitt Holbers, öreg cimbora?

- Birkafej!

Az öreg Pitt ez alkalommal csak ezzel az egyetlen mély tartalmu szóval felelt; ez azonban éppen elégséges volt véleményének enyhe módon való kifejezésére. Mindenki jót kacagott. A kövér ellenben sértve érezte magát becsületében és haragosan válaszolt:

- Csak ne dobálódzál úgy az állatfejekkel, mert a magadét is olcsón el találod vesztegetni. Én figyelmeztetni akartalak benneteket a komancsokra. Hát tehetek én arról, hogy nem jöhetnek? Hát nem jobb ez, mintha nem figyelmeztettek volna és mégis jönnének.

A két elválaszthatatlan tehát ismét összekülönbözött. Mi tudtuk azonban, hogy rövidesen kibékülnek ismét.

Megelégedésemre szolgált, hogy Schahko Matto is ott volt a csoportban. Pedig könnyen kihasználhatta volna a helyzetet és megszökhett volna; az sem esett volna nehezére, ha legjobb fegyverünket el akarta volna vinni magával. Hogy ezt nem tette, világos bizonyíték volt amellet, hogy komoly az az elhatározása, hogy önként velünk lovagol. Hozzáléptem és így szóltam:

- E pillanattól kezdve az osagok főnöke szabad. A mi bilincseink nem kerülnek többé testére és mehet, ahová akar.

- Veletek maradok, - felelte. - Apanacskának kellett volna engem Tibo takához vezetnie; de minthogy ő maga jött, nem fog megszökni. Üldözik őt?

- Mindenesetre! - Te rögtön felismerted?

- Igen. Még ezer év múlva is megismerném. Mit akar itt Kansasban? Miért lopózott be éjjel ide a farmra?

- Ő nem belopózott, hanem ellopózott innen, mindenesetre egy hangos, de szerencsére eredménytelen csattanás után. Rögtön be fogom ezt neked bizonyítani.

Hogy ezt megtehessem, a farmerhoz fordultam, aki a közelemben állott.

- Itt van az orvos a beteg asszonnyal?

- Nincs, - felelte. - Bell, a cowboy mondta nekem, hogy már eltávozott.

- Ez az ember nem volt orvos, hanem a Raüni-komancsok egy orvosságos embere. A nő, aki vele van, a felesége. Beszélt közületek valaki az asszonnyal?

- Nem! - De én hallottam őt beszélni.

- Mit?

- Az asszony kért az állítólagos orvostól valamit.

- Hiszen csak holnap akart tovább menni. Mi okozta, hogy szándékát megváltoztatta?

Erre a kérdésre előlépett a cowboy és a következőket mondotta:

- Erről én tudok felvilágosítást adni, Mr. Shatterhand! Az idegen kijött a szobából, hogy megnézzé a lovait. Hallotta a szobából kihallatszó hangos kacajt. Mr. Hammerdull éppen akkor beszélte humoros történeteit. Az idegen megkérdezte tőlem, hogy kik vannak odabenn. Én természetesen megmondtam neki. A sötétség dacára észrevettem, hogy megijedt. Mindketten a ház elő részébe mentünk, ahol ő messziről az ablakon keresztül benézett a szobába. Azután néhány dollárt adott nekem és azt mondta bizalmasan, hogy ő itt fölösleges, mert nemrégiben Kansas-Cityben veletek szemben nagyösszegű pert nyert, amiért ti véres bosszút esküdtetek ellene. Nem érzi magát biztonságban, tehát szeretne titokban eltávozni. De távozásuk után se mondjam meg, hogy itt volt, mert ti nyomára jöttök, utolértek és agyonlővitek. A szegény ördög úgy meg volt rémülve, hogy megsajnáltam és segitettem neki, hogy titokban elhagyhassa a házat és az udvart. Kinyitottam neki a hátsó ajtót és kieresztettem őt és az asszonyt a teherhordó lóval együtt. Bizonyos, hogy a három lovat később, bizonyos távolságban kicövekelte és visszalopódzott a házba.

- Nem lehetett másként. Mr. Bell ön egy nagy hibát csinált. Nem tehet azonban róla, mert nem tudta, hogy ez az ember egy hallatlan nagy gazember. Csak rólam beszélt?

- Igen.

- Arról a fiatal vörös harcosról nem, akit Apanacskának nevezünk?

- Egyetlen szót sem!

- Well! - Most magam szeretném látni azt a helyiséget, amelyben az asszonnyal együtt tartózkodott.

A cowboy lámpát gyújtott és bevezetett az udvaron keresztül abba az igen alacsony épületbe, amelyben laktak. Az épületnek csak a négy fala és sima, vízszintes tetőzete volt. Nem gondoltam ugyan, hogy olyan veszedelemben, amelyben ő állandóan forgott, annyira elővigyázatlan lett légyen, hogy valami fontos dolgot itt hagyjon, avagy elveszítsen, de mégsem akartam elmulasztani, hogy szokásomhoz híven mindent megtegyek, amit hasonló esetben az előrelátás és elővigyázatosság megkövetel. Egy író, aki nem megtörtént dolgokat, hanem regényeket ír, úgy írná meg a dolgot, hogy Old Shatterhand talált egy erszényt, egy zacskót, vagy egy levelet, vagy más egyéb tárgyat, ami minden eddigi titkot megmagyaráz, én azonban nem parancsolhatom meg tollamnak, hogy ilyen szerencsés fordulathoz juttasson és be kell ismernem, hogy én bizony semmit, abszolute semmit nem találtam. De kötelességemnek eleget tettem. Megelégedetten mentem a szobába, ahol valamennyien együtt ültek és pillanatnyilag szüneteltek a beszélgetésben.

Ha én azt mondom, hogy meg voltam elégedve, úgy annak jó oka volt. A haláltól, csakugy, mint a Fenner-farmon, csak a csoda mentett meg. A benső hang, amely engem idejövételünk-kor figyelmeztetett, bizonyára őrangyalom hangja volt. Nem fogadtam szót neki és mégis ő mentett meg, amikor a veszedelem pillanatában tekintetemet az ablakhoz irányította. Csodálatos volt az esemény hasonlatossága a Fenner-farmon történetekkel. Csak lovaink, vagy a mi megtámadtatásunk hiányzik; különben a két eset eseményei teljesen hasonlóak.

Valaki talán mosolyogva rázza a fejét, mert őrangyalomról beszélek? Kedves kételkedő! Nem hizelgek neked, hogy véleményemnek, hitemnek megnyerjelek. De mondhatsz, amit akarsz, őrangyalomat nem vitathatod el tőlem. Sőt, sziklaszilárdan meg vagyok arról győződve, hogy nem is egy, hanem több őrangyalom is van és hogy sok ember van, aki számos ilyen égi őrzőangyal védőszárnyai alatt él. Az orosz cárnak, akinek trónja dinamiton áll, országok és népek uralkodójának, akinek elhatározásától milliók jóléte függ, a hajóskapitánynak, akinek a legkisebb hanyagsága, a legkisebb számítási hibája a hajó és egész emberi és tárgyi rakományának elsüllyedését idézheti elő, a diplomatának, aki népek sorsával játszik, a hadvezérnek,

aki seregek fölött parancsnokol, az orvosnak, akinek rendelvényétől a páciens élete és halála függ... mindeniknek sokkal több őrangyalra, sokkal több benső intelemre van szükségük minden ténykedésükben, mint például egy olyan tőkésnek, aki nem ismer más munkát és akinek nincs is más foglalkozása, mint a couponvágás. Ha ezerszer kinevetnek is érte, akkor is bátran kimondom, hogy ámbár most itt ülök íróasztalom mellett és papírra vetem ezeket a sorokat, mégis - szentül meg vagyok erről győződve - láthatatlan őrangyalaim körülengenek és -, hogy írói módon fejezzem ki magamat - tollamat a tintába mártják. És ha - ami igen sok esetben megtörténik - egyik olvasóm, aki téves uton járt, könyveim egyike révén az igaz utra került, úgy annak az olvasómnak őrangyala eljön az enyémhez, és mindketten örülnek befolyásuk szerencsés eredményének, amely befolyásukra én irtam és a másik, a helyes utra tért, olvasott. És ezt én nem tulfutott önérzetből mondom. Oh, legkevésbé sem. Aki tudja, hogy munkája eredményét csak a legkisebb részben köszönheti önmagának, az csak szerény és alázatos lehet. És én ezzel az én meggyőződésemmel csak azért lépek a nyilvánosság elé, mert a mi anyagi korszakunkban, ebben az ideál- és hitnélküli világban csak ritkán meri valaki kimondani, hogy neki a hazugság és tagadás mai szellemével semmi közössége nincs.

Milyen vigasztaló és megnyugtató, mennyire bátorító és serkentő az a tudat, hogy az Uristen küldöttei állandóan körülöttünk lebegnek, velünk vannak. És milyen nagy erkölcsi hatalom van ebben a hitben. Aki meg van arról győződve, hogy láthatatlan lények veszik őt körül, akik mindenkinek a gondolatát ismerik, mindenkinek a szavát hallják és minden tettét látják, az bizonyára óvakodni fog, amennyire csak módjában áll, attól, hogy az egész világ nagy bírása küldötteinek jogos neheztelését magára vonja. Én ezeket a „hitelüket vesztett, ugynevezett gyermek- és dajkameséket” többre becsülöm a világ minden kincsénél.

- Őrangyal? Nevetséges! - mondta nekem egyszer egy igen tanult, sokat utazott ur, akinek nevét a földteke számos részében ismerték és ma is ismerik. Hát van Önnek ilyen? Látott ön ilyent? Hallotta? Beszért vele? Mutassa meg nekem, akkor majd elhiszem, hogy létezik. Egy évvel később Tirolban találkoztam vele. A rövid, szívélyes üdvözlés után első szava, aminek indokát az első pillanatban nem is tudtam, ez volt hozzám:

- Tényleg vannak; most már tudom! Nem is egy van.

- Micsoda? - kérdeztem csodálkozva.

- Az őrangyalra gondolok, - felelte. Bizonyára emlékszik legutóbbi beszélgetésünkre? És elbeszélte a későbbi vele történeteket. A hegyek között járt és ritka köveket, növényeket kutatva, tulbuzgalmában eljutott egy mély és meredek szakadék legmagasabb és legszélsőbb peremére. A vékony, laza földréteg megmozdult és magával rántotta őt is. A szikla kiszögeléseibe, széleibe ütközve, a magasból meredeken történő esés teljes gyorsaságával zuhant a mélybe, majd egy kiálló ágon megakadt és függve maradt. Az ág azonban csak a felületbe volt beágyazva és a vékony, gyöngye földréteg az ággal együtt minden pillanatban leszakadhatott. Már az is csoda volt, hogy egy pillanatig is fennmaradt. És a csoda tovább folytatódott. A vékony földréteg több mint félórán át keményen tartotta magát. Ez a félóra abban a helyzetben egy örökkévalóság. A szerencsétlen hasztalan kiáltozott segítségért. A mélység fölött függve, szédült, szemei elsötétedtek, fülei zúgtak. Érverése emelkedett, minden tagja lázban reszketett. Beállott a halálfélelem. És a szerencsétlen imádkozni kezdett! Eleinte csak egy kétségbeesett „Uram, a Te kezébe ajánlom lelkemet!” - felkiáltásban tört ki, majd mint egy gyors álom, teljes tisztaságában elvonult lelki szemei előtt egész élete. Ebben a rövid percekben először ismerte meg önmagát. Meglátta hibáit. Hitetlensége olybá tűnt előtte, mint egy kráter, amely el akarja őt nyelni. És ekkor lelkének reszketése az igazi imát diktálta neki: „Bocsáss meg nekem, Uram, mert hiszek Benned”. Eszébe jutott, hogy tagadta az őrangyal létét, most azonban a halálveszedelemben bensejének ellenállhatatlan erejével érezte, hogy

mégis van. Csak az Isten segíthetett egyedül, csak az Isten az ő égi követivel. A mélység fölött függő ember imádkozott és imádkozott és egyre nyugodtabb és nyugodtabb lett. Ugy érezte, mintha egy kéz volna a homlokán. A halálfélelem megszűnt és egyre erősebb reménynek adott helyet: a mentés már utban van. És tudta, hogy nem hallucinál. A ruhadarabon át, amelyen függve maradt, érezte, hogy egy láthatatlan lény van mellette, aki az őt föntartó vékony földréteget erősen fogja. Elmúlt a szédülése is. Nyugodtan körülnézhetett. És meglátta vendéglőst, akinél néhány nappal ezelőtt lakott, jönni a fiával. Mindkettő elsőrangú hegyász. Ők is észrevették őt és bátorságra intették. A fiu visszaroht, hogy köteleket hozzon és embereket hívjon segítségül. Az apa fölfelé mászott a hegyen. Lassan ugyan, de biztató határozottsággal és állandó előrehaladással. Végül a szerencsétlenül járttal közvetlenül szembeérve, átdobott neki egy kötelet és felszólította, hogy a kötél végén levő hurkot tegye a kezére. A kötél másik végét a vendéglős tartotta kezében. Ezzel már biztosítva volt, hogy az ember nem zuhanhat le. A végleges megmentés rövid idő múlva szerencsésen bekövetkezett. Megmagyarázhatatlan volt, hogy testén, dacára, hogy esés közben többször is hozzáütődött a sziklához, egyetlen kék bőrfolton kívül semmi külső sérülés nem volt. De különösen csodának kellett tekinteni azt az okot, ami a vendéglőst arra a helyre kényszerítette, ahol a segítségre szoruló ember függött. Az történt ugyanis, hogy legfiatalabb gyermeke, egy nyolcéves kislány, bement hozzá a kertből és ujságolta, hogy az az ember, aki mindig virágokat keres, leesett a hegyről és a középén függve maradt. A hegynek említett oldala azonban úgy feküdt, hogy a leánya nem láthatta, a kertből pedig ki nem ment. Apja kérdésére a kis leány azt mondotta, hogy hallotta az ember segélykiáltását. De hiszen a távolság olyan nagy volt, hogy a segélykiáltást a kis leány nem hallhatta.

Minthogy az apa úgy tudta, hogy a kis leány sem segélykiáltást nem hallhatott, sem balesetet nem láthatott, vonakodott a kis leány kérésének, hogy segítségül siessen, eleget tenni. Ekkor azonban a kis leány olyan keserves zokogásban és jajveszékelésben tört ki és sirt, sirt szakadatlanul, míg az apa, csak hogy a gyermeket megnyugtassa, fiával együtt el nem indult a szerencsétlenség színhelye felé. A megmentett ma is meg van arról győződve, hogy két őrangyalnak köszönheti életét; az egyik, aki őt fenntartotta, a másik, aki a gyermeket a vendéglőshöz küldte.

Egy olyan kérdés, vajjon láttam-e őrangyalomat, engem zavarba nem hozhat. Igenis láttam: lelki szemeimmel. Hallottam őt bensőmben. Éreztem befolyását és pedig nem is egy, de számtalan esetben. Én talán különösen érdemes vagyok erre? Bizonyára nem! Minden embernek módjában van megérezni őrangyalának jelenlétét: egyetlen követelménye ennek, hogy az ember alaposan ismerje és állandó alapos ellenőrzés alatt tartsa önmagát. Csak aki valódi önismerettel rendelkezik és folyton arra gondol, hogy önmagát jól meg kell ismernie, tudja megállapítani, vajjon egy gondolat a saját fejében termett-e, vajjon egy elhatározás, egy találmány benne született-e meg, vagy pedig valamely más külső, ismeretlen szellemi erő műve. De vajjon hány embernek van ekkora önismerete?

Hányszor határoztam el erősen és megmásíthatatlanul, hogy valamely cselekedetet végrehajtok és tervemet mégis abbahagytam minden látható és bennem rejlő ok nélkül. És ezzel szemben hányszor tettem valamit, amit tenni a legtávolabbról sem volt szándékom. Hányszor történt, hogy álláspontom hirtelen, minden célzatosság nélkül, egészen más lett, mint azt egyéniségemből logikusan várni lehetett volna. Ez mindig egy rajtam kívül álló befolyás eredménye volt, ami valahányszor érvényesült, minden esetben a legjobb következményekkel járt. Hányszor történt meg, hogy a legnagyobb csodálkozással voltam kénytelen megállni általam előkészített és előidézett események előtt, hányszor kellett olyan eredményről is, amelynek elérésére a legnagyobb igyekezettel törtem, mégis azt mondani: ezt nem én tettem, hanem az Uristen. Hányszor törte meg egészen idegenszerű idea az én addigi gondolkodás-

módomat és vitte egészen más, azideig teljesen ismeretlen irányba? Hányszor történt meg, hogy nekem szimpatikus egyénektől, avagy nekem kedvezőnek látszó helyzetektől és viszályoktól óva intett egy belső szózat? És ez a belső szózat minden esetben alaposan indokoltnak bizonyult. Hányszor éreztem meg előre olyan helyzeteket, amilyenekre emberi számítás szerint az én egész életemben nem lehetett még gondolni sem? Szinte előre átéltem azokat és amikor ezek a lelki képzetek a valóságban teljesen hüen bekövetkeztek, legnagyobb csodálkozásomra mindig be kellett látnom, hogy ezek az előérzetek mindig az én javamat, az én előnyömet szolgálták.

De mi lehetett az az egyéniségtől teljesen távol álló értelem, mi lehetett az a rajtam kívül álló hatalom, amely bennem, rajtam és felettem uralkodott, engem intett, figyelmeztetett és azzal a bizonyos rossz lelkiismerettel büntetett, ha figyelmetlennek, vagy pláne engedetlennek talált?

Nem ösztön, nem véletlen ez, hanem isten angyala, akit az Uristen azért adott mellém, hogy vezetőm, figyelmeztetőm, tanácsadóm legyen.

Tehát az én őrangyalom Harbournál éppen úgy megmentett engem a haláltól, mint a Fennerfarmon. Már ismét abban a székben ültem, amelyben az orvosságos ember golyójának kellett volna engem eltalálni. A kedélyek még nem csillapodtak le és az eseményt, hogy úgy mondjam, lázas élénkséggel beszélték meg. Leginkább érdekelte természetesen Tibo taka és Tibo vete váratlan feltűnése Apanacskát, hiszen ő ezt a kettőt szüleinek tartotta és tartá még most is, dacára az én ellenvetéseimnek. Winnetou és rajtam kívül mindenki mondott neki valamit, de ő csendes fejrázáson kívül senkinek más feleletet nem adott. Én és az apacsok főnöke ezt egészen természetesnek találtuk. Ugyan mit mondhatott, vagy mit felelhetett volna. Mi valamennyien ellenséges érzülettel voltunk a Tibo-pár iránt; ő sem védeni nem tudta őket, sem arra nem volt elegendő bizonyítéka, hogy elszakadhasson tőlük. Nem tehetett tehát egyebet és jobbat, minthogy hallgatott. És ezt alaposan meg is tette.

A többiek százféle magyarázatot és gyanút fűztek az orvosságos ember és felesége Kanzasba való lovaglásához. Kicserélték véleményeiket az utazás okai és céljai felől. Természetes, hogy a valódi okot és célt egyik sem találta el. Én és Winnetou csak mosolyogtunk azon, amit láttunk és hallottunk. Csak mosolyogtunk azon, mint törték a fejüket, mint vitatkoztak egymással, mint akarta egyik a másikat arra a helytelen utra vezetni, amelyen ő állott. Nem tartottuk szükségesnek, hogy őket felvilágosítsuk mindarról, amit mi már tudtunk és meg kellett nekik elégedni azzal a kijelentésünkkel, hogy holnap az orvosságos ember üldözésére indulunk, tehát rövidesen választ kapnak mindenre, ami ma még nem világos előttük.

Minthogy jókor reggel tovább akartunk menni, a szobában fekhelyeket készítettek számunkra. Nem bíztam teljesen Tibo taka eltávozásában; nem tartottam lehetetlennek, hogy arra a gondolatra vetemedik, hogy az éj folyamán visszatérjen és nekünk valami kárt okozzon. Ezért az őrszolgálatot ugyanugy akartam berendezni, amint az szokásban volt, ha az éjszakát a szabadban töltöttük. Harbour azonban erélyesen tiltakozott ez ellen és a következőket mondotta:

- Nem uram, ezt nem engedhetem meg. Ti utban vagytok és nem tudjátok, mivel, vagy kivel kerülhettek szembe. Lehetséges, hogy az éjszakák hosszú során nem lesz nyugodt alvástock. Aludjatok ki tehát ma magatokat alaposan az én házamban. Nekem vannak cowboyaim, nemcsak cselédek, akik készséggel átveszik az őrszolgálatot már azért is, mert oly szerencsések voltak, hogy láthattak benneteket.

- Nagyon köszönjük ezt - Mr. Harbour. El is fogadjuk abban a feltevésben, hogy ezek az emberek feladatukat nem hanyagul, de azzal a pontossággal és lelkiismeretességgel fogják ellátni, amit a mi helyzetünk megkövetel.

- Ez magától értetődő. Mi itt félvadenban élünk, szokva vagyunk tehát ahhoz, hogy figyelmesek legyünk. Egyébként egy emberről van szó csupán. Ez is olyan ember, aki azért szökött meg, mert tőletek reszketett, felesége nem jön számításba. Neki pedig, ha annyira szemtelen volna, hogy vissza merne jönni, az embereim úgy kicserzik a bőrét, hogy nem lesz vargára szükség. Csak feküdjetek le nyugodtan.

Igy tettünk. Előbb azonban még kimentem és megnéztem a lovakat.

A farmernak igaza volt; csak az orvosságos emberről lehetett szó, akit magát is akadályozott feleségének jelenléte, hogy ellenünk valamit is tehessen; de mégis valami nyugtalanság élt bennem, ami nem engedett elaludni. Ujból és ujból meg kellett állapítanom a hasonlatosságot a mai nap és a Fenner-farmon történt támadási nap között és újra és újra arra a gondolatra jöttem: még csak a támadás hiányzik.

Igy történt, hogy későn aludtam el és azután egy kínzó álom, aminek tartalmára már nem emlékszem, olyan ijedelembe hozott, hogy boldog voltam, amikor felébredtem és kiderült, hogy csak álom volt a gyötrelmek átélése. Fölkeltem, és lassan, hogy az alvókat föl ne ébresszem, kimentem. Ragyogtak az égen a csillagok, tehát jó messzire el lehetett látni. Ujból a pajta felé mentem, ahol lovaink voltak. Két cseléd teljesített itt őrszolgálatot.

- Minden rendben van? - kérdeztem és behúztam mögöttem a pajta ajtaját.

- Igen! - felelték.

- Hm! Winnetou és az én ménem éjjel feküdni szoktak. Most állnak. Ez a dolog nem tetszik nekem.

- Éppen most keltek fel. Valószínűleg azért, mert ön jött.

- Emiatt bizonyára nem. Lássuk csak!

Odamentem a két lóhoz. Fejüket a ház felé irányítva tartották. Szemeik nyugtalanul vibráltak és amikor engem megláttak, mindkettő szuszogott. Gondos tanítás eredménye volt ez. Ezek a lovak szokva voltak, hogy gazdáik távollétében még közeli veszély esetén is csendben maradjanak, de ha gazdáik jelen voltak, úgy a veszélyt szuszogással jelezzék. Veszélyt éreztek, felálltak, de csendben maradtak, mert nem voltam mellettük, amint azonban megérkeztem, figyelmeztettek. Visszamentem az örökhöz és így szóltam:

- Itt valami van a levegőben. Hogy mi, azt nem tudom. Vigyázzatok! A ház közelében emberek vannak. Barátok-e, vagy ellenségek, majd kiderül. Nem látjuk őket, elrejtőztek. Barátoknak azonban nem kell rejtőzniök. Vagy a fák mögött bujnak el, vagy pedig már közelebb fekszenek a magas fűben.

- Ördög és pokol! Csak nem a trampok lesznek, akik miatt Bell Nord-Riverre lovagolt.

- Majd meglátjuk. Mindenesetre jobb, ha mi kezdjük a nótát, mintha bevárjuk, amíg az ellenség kezd hegedülni. Ah! Ott, egyenesen szemben a kapuval, valami kiemelkedett a fűből, nem mehetek tehát vissza a szobába, de majd fölkeltem társaimat. Megvannak a fegyvereitek?

- Igen, ott függenek.

- Menjetek a bejárat védelmére, de ne lőjjetek addig, míg én nem szólok.

Két kezemet öblösen számhoz tettem és háromszor egymásután hallattam a harci sas kiáltását oly hangosan, hogy fél angol mérföldnyi távolságban bizonyára hallható volt. Néhány másodperccel később már hangzott ugyanez a kiáltás a szobából. Ez Winnetou válasza volt, aki az én kiáltásomnak figyelmeztető jelentőségét igen jól tudta. Ugyanilyen rövid idő alatt láttam sok sötét alakot felugorni a fűben. A levegő reszketett az ordítástól, amelyben a Cheyenne-indiánok támadó jeladását ismertem fel.

Mit akartak ezek itt. Miért jöttek ilyen messzire a Republican-River völgyéből. Minthogy meg akarták a farmot támadni, tehát ők is kiálták a harci bárdot, mint az osagok. Nekünk nem kellett félnünk tőlük, mert mi nemcsak békében voltunk velük, de barátságban is.

Csak vissza kell emlékeznünk arra, amit Schahko Matto a „lándzsás fa” alatt Winnetouról mondott. Winnetou ugyanis a Cheyennek élére állott és velük az osagok táborát elfoglalta. Ők tehát Winnetounak nagy hálával tartoztak. Én ugyan akkor nem voltam jelen, de nem lehetett egyetlen indián sem Winnetou barátja és ugyanekkor Old Shatterhand ellensége. Rögtön megnyugodtam tehát, amint a harci jeladást hallottam és ebből megtudtam, hogy a támadók Cheyennek.

Csodálatos volt, hogy mindenekelőtt - amint ezt az indiánok szokták, - nem a lovakat rohanták meg. Ugy látszott, hogy a támadás egyelőre csak a ház ellen irányult, ami egész különös okra adott magyarázatot. A pajtát nem kellett védenünk, mert egyetlen vörös sem jött abba az irányba; valamennyit a ház előtt láttam megállni. Mindenesetre titokban akartak az ajtóhoz csuszni, azután az épületbe benyomulni, ám ebben a saskiáltás megakadályozta őket, mert a farmon lakókat ez a kiáltás fölébresztette. A titokban való megrohanás tehát nem sikerült.

Nagyon kíváncsi voltam, mi fog most történni. Az indiánok nem tudtak bemenni a házba és annyira vigyázatlanok voltak, hogy megálltak a ház előtt. Senki sem gondolt talán közülük arra, hogy a házban lévő emberek az ablakon át löni fognak? Állandóan ordítva és kiáltozva a ház előtt félkört alkottak, ami a ház egyik végétől a másikig terjedt. Amint ez megtörtént, mélységes csend következett. Amint én Winnetoumat ismertem, meg voltam győződve, hogy kihasználja a csöndet és beszélni fog.

Ugy is történt. Winnetou kinyitotta az ajtót, félelem nélkül kilépett rajta és az ő zengzetes hangján kiáltotta:

- A Cheyennek harci kiáltása hangzott el. Itt áll Winnetou, az apacsok főnöke, aki elszívta velük a béke- és a barátság-pipát. Hogy hívják az előttem álló harcosok vezérét?

A félkör közepéről válaszolt egy hang:

- Itt van Wits Panahka¹³ a cheyennek vezetője.

- Winnetou ismeri a cheyennek összes előkelő harcosait, de nincs közöttük olyan, akinek Wits Panahka volna a neve. Mióta főnöke övének az, aki így nevezi magát?

- Ezt ő csak akkor mondja meg, ha neki tetszik.

- És most nem tetszik?

- Nem!

- És miért? Talán szégyenli a nevét, vagy a névnek kell őt szégyelnie? Miért jönnek a cheyennek harci kiáltással ez ellen a ház ellen? Mit akarnak itt?

¹³ Acél kés.

- Mi Schahko Mattot akarjuk, az osagok főnökét.
- Uff! És honnan tudja, hogy itt van?
- Azt sem kell neki megmondani.
- Uff, uff! Ugy látszik a cheyennek csak ordítani tudnak, beszélni nem. Winnetou szokva van, hogy választ kapjon, ha kérdez. Ha nem adtok neki választ, úgy visszamegy a házba és nyugodtan bevárja, hogy mi történik.
- Megostromoljuk a házat!
- Próbáljátok meg! Vannak fegyvereink!
- Felgyújtjuk!
- Csak vigyázatok, hogy ne legyen nagyon melegetek mellette!
- Követeljük Schahko Mattot, az osagot. Adjátok ki és akkor mi elvonulunk.
- A cheyennek okosabban teszik, ha rögtön elvonulnak és nem várnak arra, hogy megkapják-e Schahko Mattot.
- Nem megyünk el addig, amíg meg nem kaptuk. Mi tudjuk, hogy Winnetou és Old Shatterhand is e házban van és még egy fiatal harcos, akit Apanacskának hívnak; őt is adjátok ki nekünk.
- Schahko Mattot meg akarjátok ölni?
- Igen.
- Apanacskát is?
- Nem. Neki semmi baja sem lesz. Van itt valaki, aki beszélni akar vele. Azután mehet, ahová akar.
- Nem fog jönni és Schahko Matto sem.
- Akkor kénytelenek leszünk Winnetout és Old Shatterhandot ellenségünknek tekinteni és megölni.
- Próbáljátok meg, vajjon sikerül-e ez nektek.
- Ugy látszik Winnetou vaksággal van megverve. Nem látja, hogy itt több mint nyolcszor tíz harcos áll. Mit tehetnek a házban levők valamennyien ellenünk, ha megostromoljuk a házat. Valamennyien meghalnak. Mi az apacsok főnökének egy órai időt adunk, hogy Old Shatterhanddal megbeszélje a dolgot. Ha az óra letelik anélkül, hogy Schahko Mattot és Apanacskát kiadnák nekünk, úgy valamennyien meghalnak! Howgh!

Mielőtt Winnetou felelhetett volna, olyasmi történt, amit sem ő, sem a cheyennek vezetője nem várt. A rosszul sikerült támadás módjából könnyen láthattam, hogy nagyrészt tapasztalatlan emberekkel van dolgunk. Támadást intézni a háznak csak az elülső frontja ellen, azután ivben felállni és kitenni magukat a mi lövedékeinknek, olyan hiba volt, hogy csak nevetni lehetett rajta. Hogy ez a nyolcvan indián az apacsnak sem imponált, kitetszett abból, hogy állandóan csak „cheyennek”-ről és nem „cheyen harcosok”-ról beszélt. Ismertem Winnetout igen jól, tudtam, hogy ez mit jelent. Ezek után úgy bánjunk velük, amint öreg, tapasztalt harcosokkal bánti szokás? Ilyesmi eszembe se jutott. Cselekedni, amilyen gyorsan csak lehetséges, nevetségessé tenni az egész dolgot, ez volt a legokosabb. Nem szabad nekik megszerezniük azt a dicsőséget, hogy teljes értékű ellenfelekként kezeljük őket. Én tehát észrevétlenül kibújtam a pajtából, hasra feküdtem és a félkör háta mögé kusztam. Elmásztam

addig, amig közvetlenül az „acél kés” mögé jutottam. A dolog igen gyorsan és könnyen ment, mert a vörösök valamennyien a ház felé voltak fordulva és nem is figyelték, hogy mi történik a hátuk mögött. Amint a vezető a parancsoló „Howgh” szót kiejtette a száján, felálltam, gyorsan előreugrottam, elértem a félkört, köröszültörtem az indiánok során és már a vezető mellett voltam, mielőtt ők meglepetésükben csak kísérletet is tettek volna, hogy engem ebben megakadályozzanak. Mielőtt Winnetou az ajtóból a nevetséges ultimátumot visszautasíthatta volna, hangos szóval ezt kiáltottam:

- Nincs szükség egy órai időre, hogy határozatunkat meghallják. Tudják azt meg a cheyennek azonnal.

Hirtelen megjelenésem a félkör közepén természetesen nagy izgalmat keltett, de én ezzel mitsem törődve, folytattam:

- Itt áll Old Shatterhand, akinek a nevét a cheyennek valamennyien ismerik. Ha van közöttük valaki, aki merészel kezét emelni rám, az lépjen hozzám.

Amit vártam és elérni akartam, bekövetkezett. Az izgalom tökéletes csöndbe ment át. Az én merész, sőt egyenesen vakmerő megjelenésem csak meglepte őket, felhívásom ellenben valósággal zavarodottá tette, annál inkább, mert nyugodtan álltam, mint akinek az egész társaság nulla.

Pedig fegyver sem volt a kezemben. A benyomást, amit szavaim keltettek, habozás nélkül ki kellett használnom, megragadtam a vezető kezét és így szóltam:

- Wits Panahka hallja meg azonnal, hogy mit határoztunk: jöjjön velem.

Kezét erősen fogva, mentem vele a ház felé. Ez az intézkedésem már nemcsak bátorság, de egyenesen olyan szemtelenség volt, aminek keresni kellene párját. De a hatás nyomban megvolt. Ez a föllépésem annyira konsternálta a vezetőt, hogy eszébe sem jutott ellenkezni, avagy épen ellenszegülni. Szó nélkül, mint egy gyermek, hagyta magát az ajtó mellett álló Winnetouhoz vezetni. Winnetou megragadta a másik kezét. Ezután félig huzva, félig emelve vittük őt magunkkal az udvarba és becsuktuk magunk mögött az ajtót.

- Gyorsan, igen gyorsan világosságot, M. Harbour! - kiáltottam a sötét térségbe. Gyufa sercent, a lámpa meggyuladt és már láthattuk az „Acél kés” arcát. Elhihetik, hogy ebben a pillanatban nem igen mutatott az arca valami nagy szellemre.

Mindez oly gyorsan történt, hogy a cheyennek ott künn csak most ébredtek tudatára a nagy hibának, amit azzal követtek el, hogy mindent, ami történt, megtörténni engedtek. Hallottuk kiáltozásaikat, de nem sokat törődtünk vele, mert amig vezetőjük kezünkben van, nem is gondolhattak valami ellenséges cselekedetre velünk szemben. Én pedig vezetőjüket egy székhez vezettem és így szóltam:

- Wits Panahka üljön le közénk. Mi barátai vagyunk a cheyenneknek és örülünk, hogy vezetőjüket vendégként üdvözölhetjük körünkben.

Ez is olyan furcsának tűnt fel előtte, hogy minden vonakodás nélkül leült, ő aki nyolcvan emberrel jött, hogy a farmot megtámadja, a harci kiáltás után tiz perccel már benn volt a farmban, de nem mint győző, hanem a mi hatalmunkban és én gunyosan vendégként üdvözöltem. Hideg vakmerőséggel, ami pedig voltaképpen pofont érdemelt volna, minden vérontást megakadályoztam, a helyzet komolyságát a csaknem nevetségesbe fullasztottam és a kártyákat úgy kevertem, hogy minden tromf a mi kezünkben volt, a cheyenneknek egyetlen ütőjük sem maradt.

Végtelenül örültem Winnetou hangtalan elismerésének. Nem szólt egyetlen szót sem, de olvasható volt az elismerés arcáról és arról a meleg tekintetről, amit rámvetett. Ez a melegség a szívemig hatolt. Kezet adtam neki és így szóltam:

- Én testvéremnek a lelkében olvasok és csak azt mondhatom, hogy ő volt a mesterem, én csak tanítványa voltam.

Winnetou megszorította a kezemet és hallgatott. De nem is volt szükség szavakra. Megértettem őt. Milyen nagy ember volt ő, különösen ha a cheyenne főnökkel összehasonlítottam, aki olyan zavarodottan ült közöttünk, hogy a szemeit is alig merte kinyitni. Schahko Matto szemben ült vele, sötétén ránézett és így szólt:

- Ismer engem a cheyennek vezetője? Én Schahko Matto vagyok, az osagok főnöke, akinek kiadatását követelte. Mit gondol, mit fogunk most vele csinálni?

Az ezekben a szavakban rejlő fenyegetésre így felelt a kérdező:

- Old Shatterhand engem vendégének nevezett.

- Ezt ő tette, de nem én. Te engem halálra szántál, nekem tehát most jogom van a Te életedet követelni.

- Old Shatterhand meg fog engem védeni.

Ez egyenesen hozzám intézett felhívás volt, amire én kemény szavakkal válaszoltam:

- Az attól függ, hogyan fogsz most viselkedni. Ha pontos és igaz válaszokat adsz felteendő kérdéseimre, akkor védelmembe veszek, ellenesetben azonban nem. Ti találkoztatok ma egy fehér emberrel, akinek indián asszonya van?

- Igen.

- Ez az ember közölte veletek, hogy mi itt vagyunk és Schahko Matto velünk van.

- Ugy van.

- Ő szolgálataitokért a mellettem ülő Apanacskát kívánta a maga számára.

- Igen.

- Mit akart Apanacskával csinálni?

- Azt nem tudom, nem is kérdeztem, miután számunkra ez az idegen vörös harcos teljesen közömbös.

- Hol van ez a fehér ember?

- Nem tudom.

- Ne hazudj! Hiszen Apanacskát hozzá kellett volna vinned. Tudnod kell tehát, hol van. Ha csak egyetlen hazug szót mondasz még, kiadlak Schahko Mattonak, akinek halálos ellensége vagy. Ezt jegyezd meg magadnak. Tehát mondd meg, hol van az a fehér ember.

Fenyegetésem nem tévesztette el hatását. A cheyenne vezető felelt:

- Odakünn van harcosaim között.

- De felesége csak nincs vele?

- Nincs. Az asszony ott van, ahol lovainkat hagytuk.

Mielőtt tovább szólhattam volna, Winnetou ragadta meg a szót:

- Ismételten is voltam a cheyenneknél, Wits Panakhat azonban sohasem láttam. Hogy lehet ez?

- Mi a Rukweint-Cheyennek törzséhez tartozunk, amelynél az apacsok főnöke sohasem járt.

- Én most már tudom, amit tudni akartam. Shatterhand testvérem tovább beszélhet.

Winnetou felszólítására a következő kérdést vetettem fel a cheyennek:

- Látom, hogy megragadtátok a harci bárdot. Ki ellen irányul háborútok?

Vonakodott a felelettel, de amikor fenyegető mozdulattal mutattam Schahko Matto felé, beismerte:

- Az osagok ellen.

- Eltaláltam. Hallottátok, hogy az osagok elhagyták táborukat, hogy a fehérek ellen vonuljanak, ti pedig ki akartátok ezt az alkalmat használni arra, hogy rájuk támadjatok? Ugy-e így van?

- Igen.

- Nos hát akkor örüljétek, hogy itt találtatok bennünket. Az osagok ugyanis visszafordultak. Ma már ismét otthon vannak és minthogy ti csak nyolcvanan vagytok, bizonyosan levették volna skalpjaitokat. A velünk való találkozás számotokra nagy szerencse; ez megmenti életeket, legalább is közületek soknak az életét. Remélem, hogy ez az eset intő lesz számotokra a békés gondolkodásra. És ugyan mit akartok most tenni?

- Magunkkal visszük Schahko Mattot. Apanacskát miattam megtarthatjátok.

- Ne nevetesd ki magadat! Te a foglyom vagy, ezt tudod jól. Avagy azt hiszed talán, hogy mi félünk a Te nyolcvan emberedtől. A Rukweint-cheyenneket úgy ismerik, hogy nem értenek a harchoz.

- Uff! - kiáltott haragosan. - Ki mondta neked ezt a hazugságot?

- Nem hazugság! Ezt ti magatok bizonyítottátok be. Támadástokat oly bután rendeztétek, hogy kis gyerekeknek kellene benneteket tartani. Azután közöttetek, csapatotok közepén állottam anélkül, hogy egy ember közületek hozzám mert volna nyulni. Azután téged a kezedenél fogva vezettelek a házba, mint egy engedelmes gyermeket. Ha mi ezt nyilvánosságra hozzuk, hatalmas kacaj fog támadni minden síkságon és minden magaslaton, a cheyennek többi törzsei elválnak tőletek, mert szégyelniük kellene magukat miattatok. Választhatsz! Ha harcot akarsz, úgy lelövünk itt téged azonnal, amint künn embereid közül valaki az első lövést leadja. A ti golyóitok bennünk kárt nem tehetnek, mert bennünket védenek a falak. Nézd azonban meg a mi puskáinkat. Mindenesetre ismered...

„Pshaw”! szakította közbe mondatomat Winnetou és helyéről felkelve, odalépett az „Acél Kés”-hez. - Mire való ez a sok beszéd? Azonnal készen leszünk a cheyennekkel.

Gyors mozdulattal letépte Wits Panahka melléről az orvosságos táskát. A cheyenne rémült kiáltással felugrott, hogy a táskát visszaszerezze, én azonban hozzáugrottam, visszanyomtam a székre, erősen ott fogtam és így szóltam:

- Maradj nyugodtan! Ha engedelmeskedsz, visszakapod a táskádat, különben nem.

- Igen, de csak ha engedelmeskedsz - szólt közbe Winnetou. - Én azt akarom, hogy a cheyennek békességben térjenek haza. Ha azt megteszik, úgy semmi bajuk nem fog történni és azt se fogja megtudni soha senki, hogy itt úgy viselkedtek, mint a kis gyerekek. Ha azonban Wits

Panahka ebbe nem megye bele, úgy táskáját nyomban a tűzbe dobom, hogy elégjen, de emellett fegyvereink azonnal beszélni kezdenek. Howgh!

Aki tudja, hogy mit jelent az orvosságos zacskó minden vörös, de különösen minden vörös főnök számára és hogy milyen nagy szégyen annak az elvesztése, az nem fog csodálkozni, hogy a cheyenne, hosszas habozás után ugyan, de mégis elfogadta az apacs követeléseit.

- Nekem is van egy föltételem - mondotta Treskow.

- Mi az? - kérdeztem én.

- A cheyennek szolgáltatassák ki Tibo takát és Tibo wetét!

- Erre senki se gondoljon! Ez volna a legnagyobb hiba, amit mi elkövethetnénk. Különben is meggyőződése, hogy az orvosságos ember már nincs a cheyennek között. Amint én a főnököt elfogtam, ő már tudta, hányat ütött az óra és már nyom sem maradt utána. Én ezt jobban is szeretem így. Hogy erre mi okom van, azt majd meg fogjátok tudni később.

Messzire vezetne a cheyennekkel künn megkötött békéről beszélni, elég, ha tudjuk, hogy ők végül is boldogok voltak, hogy vér nélkül szabadulhattak a farmnak számukra annyira dics-telenül történt megtámadásának következményei alól. Már délelőtt elvágattak. Rá egy órára mi is fölszedelőzködtünk. Schahko Matto, aki visszakarta fegyverét, mint szabad ember jött velünk. Rettenetesen dühös volt, hogy az orvosságos ember újból egérutat nyert. Az örökké kedélyes Hammerdull imigyen biztatta őt:

- Nyugodtan hagyhatja őt szaladni az osagok főnöke. Mi kézhez kapjuk őt. Akinek akasztófán kell elpusztulni, az ott fog elpusztulni. Ez egy igaz közmondás.

- Annak tizszeres halált kell hálnia. Nem elég büntetés annak az akasztófa! - dühöngött az osag.

- Vajjon egyszer, duplán, vagy hatszorosan hal meg, az teljesen mindegy, de hogy fel lesz kötve, az bizonyos. Egy ilyen csirkefogó semmi más halált, mint a kötelet, nem érdemel. - Nem igaz, Pitt Holbers, - öreg cimbora?

- Yes! - kedves Dick - felelt a hosszú. - Hiszen neked mindig igazad van.

II. FEJEZET.

Kolma Puschi

Egy nappal azután, hogy a Harbour-farmot elhagytuk, az a szerencsétlenség ért bennünket, hogy Treskow lova lovasával együtt elbukott. A ló gyorsan felugrott, továbbrohant és Treskow-t, akinek egyik lába beleakadt a nyeregbe, magával hurcolta. Bár nyomban kéznél voltunk és az állatot feltartóztattuk, mégis későn annak a megakadályozására, hogy a ló meg ne rugja lovasát. A rugás szerencsére nem fején, hanem vállán érte. A rugás hatása, ami ritkán ugyan, de meg szokott történni, nemcsak a találati helyen, de a testnek egész felén megnyilatkozott, amely részen a rugás a vállat érte. A sebesült, mintha szélütött lett volna ezen az oldalán. Lábát is alig tudta mozdítani és teljes lehetetlenség volt őt újra lóra ültetni. Nem tudtunk továbbmenni.

Szerencsére víz volt a közelben, odavittük őt és tábort ütöttünk. Hogy meddig fog tartani az akaratlan táborozás, azt nem tudhattuk.

Winnetou megvizsgálta a sérültet. Sem a vállcsont, sem más csont nem törött, de a rugás nagyon megdagadt helye sötétszínű volt. Csak hideg borogatással és massageval segíthettünk. Utóbbi nagyon fájdalmas volt és Treskow ezt alaposan ki is mutatta. Ő ugyanis nem volt megáldva tulságos ellenállóképességgel, nem lehetett nyugati embernek számítani, akik az élet iskolájában megtanulták, mint kell fájdalmakat hangtalanul elviselni.

Minden mozdulatnál és minden érintésnél nyöszörgött. Mi azonban ezzel nem sokat törődtünk. Meg is lett az eredménye. A merevgörcs már másnap engedett és a beteg már tudta karját és lábát mozgatni. Két nap múlva csaknem teljesen elmúlt a daganat és a fájdalmak is annyira enyhültek, hogy tovább lovagolhattunk.

A sajnálatos eset háromnapos veszteséget okozott nekünk és ezt az időt képtelenség volt behozni. Fel kellett adnunk azt a tervünket, hogy Old Surehandot beérjük, mielőtt megérkezik odafönt a parkba. Normális körülmények között ez nem lett volna baj, de ő teljesen egyedül volt, ami már önmagában véve is komoly dolog, ezenfelül pedig olyan emberek voltak mögötte, akikben igazán nem lehetett bízni. Hiszen ha ő tudta volna, hogy a „tábornok” is fölfelé indult és pedig ugyanabban az időben és ugyanabba a parkba, úgy óvakodhatott volna tőle. Ő azonban a „tábornok” utazásáról mit sem tudott. Az öreg Wabbléban sem bízam. Azt természetesen nem tudhattam, hogy az öreg „cowboy-király” voltaképpen hova törekszik embereivel, csak meghatározatlan gyanum volt arra, hogy ami történt, az okot ad neki arra, hogy bosszu reményében a mi nyomunkat kövesse. Az a körülmény, hogy lovát megtartottuk, tervét nem igen változtatta meg, legfeljebb a kivitelt lassíthatta. Ezt a haladékat azonban már nem vehettük számításba, mert három napos veszteglésünk alatt könnyen behozhatta eddigi előnyünket. De gondolnom kellett Tibo takára is. Utazásának célját ugyan nem ismertem, de minden bizonnyal hazugság volt, hogy Fort Wallacéba törekednék. Azt gyanítottam én is és Winnetou is, hogy az orvosságos embert valami általunk eddig ismeretlen uton-módon a „tábornok” rávette arra, hogy Coloradóba lovagoljon, ahol meghatározott helyen vele találkozók. Egyedülálló embertől, akit emellett feleségének jelenléte is akadályoz szabad mozgásában, nem igen kellett ugyan tartanunk, de mivel a gonosznak - legalább is látszólag és átmenetileg - nagyobb szokott lenni a szerencséje, mint a jónak, tanácsos volt, hogy ezt a gonosz embert is számításba vegyük.

Mi tehát további lovaglásunk során nagyon óvatosak voltunk. Tuljutottunk a határon és már jó darabot lovagoltunk Coloradóban is anélkül, hogy kellemetlenségünk lett volna, sőt anélkül, hogy az említett személyek nyomára bukkantunk volna.

Közel voltunk Rush-Creek-hez. Winnetou ismert itt egy öreg, régóta elhagyatott táborhelyet, amit estefelé el kellett érnünk. Ezen a helyen állandóan folyó forrásviz volt a leírás szerint. Kőrákásokkal volt körülvéve, amelyek igen jó védelmül szolgáltak. Nem alkottak ugyan falat, hanem a kövek úgy voltak egymásra rakva, amint némely helyen a parasztok az ekéjükkel kiszántott köveket földjeik körül halomba dobják. A nyugati ember számára az ilyen kőrákások, még ha nem magasak is, kitűnő fedezéket nyújtanak támadás esetén.

Röviddel ebéd után mintegy husz lovas nyomára bukkantunk, akik északkeletről jöttek és ugyancsak Rush-Creek felé haladtak. A nyomok szerint lovaik meg voltak patkolva; ez a körülmény, és a rossz, sokszor megszakadt rendszer, amely szerint ezek a lovasok haladni látszottak, amellet szölt, hogy fehérék voltak. Mi ezeket a nyomokat akkor is követtük volna, ha nem lettek volna utunk egyenes irányában. Vadnyugaton mindig tudni kell az embernek, hogy kik vannak előtte. Hogy a hegyekre igyekeztek, azt természetesnek tartottuk, mert éppen akkor szó volt nagy arany- és ezüstleletről, amit a Mountain-ban fedeztek fel. Valószínűleg olyan kalandorok nyomára bukkantunk, akik ilyen hírekre gyorsan társasággá szoktak alakulni, de ugyanolyan gyorsan szét is szóródnak. Elvetemült, lelkiismeretlen vagányok, akik sokat várnak az élettől, de nem csinálnak maguknak gondot abból sem, hogy semmit sem kapnak.

A nyom legalább öt órás volt, okunk volt tehát feltételezni, hogy ma ezekkel az emberekkel nem találkozunk. Minden gond nélkül követtük tehát nyomukat, amíg arra a helyre nem érkezünk, ahol megálltak. Több üres konzervdoboz feküdt ott, amit eldobtak és elővigyázatlanul ott hagytak. Ez bizonyította, hogy ezen a helyen ebédpihenőt tartottak. Üres üveget is találtunk. Leszálltunk, hogy a helyet alaposan átvizsgáljuk. Nem találtunk azonban semmi olyat, ami számunkra különleges elővigyázatra okot mutatott volna. Hammerdull fölemelte az üveget és a világosság felé tartotta. Minthogy látta, hogy még egy korty maradt benne, szájához emelte. De nyomban el is dobta. A szájába került italt kiköpte, és utálkozó arcot mutatva, mondotta:

- Pfuj! Viz! állott, régi, félig meleg viz. Azt hittem, hogy egy korty jó brandyt találtam. Ezek nem urak. Akinél vízes üveg van, az ne tartson számot az én becsületemre, mert egészen közönséges ember. Nem gondolod te is, Pitt Holbers, öreg cimbora?

- Hm! - mormogott a hosszu. - Ha te snapszot reméltél, úgy szivemből sajnállak. Nem gondolod, hogy valaki itt nyugaton a teli üveg brandyt helyezi az orrod elé?

- Hogy teli van-e az üveg, vagy üres, az mindegy, ha legalább valami van benne. De viz! Ez mindenesetre hallatlan szemtelenség velem szemben.

A legokosabb ember is elkövet néha valami ostobaságot és talán épen akkor, amikor minden oka megvolna rá, hogy okos legyen. A többiekről nem beszélek, de hogy mi ketten, én és Winnetou ezt az üveget nem méltattuk figyelemre, megbocsáthatatlan hanyagság volt a részünkről. Az üres konzervdobozok mit sem jelentettek, de az üvegnek fel kellett volna hívni a figyelmünket. Ha pálinka maradékot találtunk volna benne, úgy bizonyos, hogy kiitták a tartalmát és az üveget eldobták. De viz volt benne. Viz! Ezt az üveget tehát nem pálinkával, hanem vízzel töltötték tele. Tehát mint tábori üveget használták, amit az ember teletölt vízzel és elhelyezi a nyeregtáskába, hogyha olyan helyre ér, ahol nincs viz, ne legyen kénytelen szomjazni. A vadnyugaton akkoriban az üveg ritkaságszámba ment. Az emberek nem dobálták el az üvegeket, hanem inkább boldogan fölszedték, ha valahol leltek egyet. Ezt az

üveget sem dobták el, hanem itt felejtették. Ezt a tényt a kis ujjunknak is el kellett volna találnia. Ha a tulajdonos észreveszi az üveg hiányát és visszajön érte, úgy okvetlenül felfedez bennünket. Erre gondolhattunk volna, de nem gondoltunk. Még ma is bosszankodom akkori gondatlanságom fölött. A következmények természetesen gyorsan mutatkoztak.

Azok az emberek itt körülbelül három óra hosszat táboroztak; a tovább vezető nyomok már alig két órások voltak. Mi ennek dacára követtük a nyomokat mintegy fél órán át a füves síkságon, amíg a horizont mindkét oldalán fás területet láttunk. Emögött jobbkéz felől egy erdős magaslat volt, Vandythal egyik előhegye. Winnetou erre a magaslatra mutatott és így szólt:

- Amellett a hegy mellett el kell mennünk, ha táborhelyet akarunk.

És jobbra fordult.

- És a nyomok? - kérdeztem. - Nem maradunk rajtuk?

- Ma nem. Holnap viszont fogjuk azokat látni.

Az ő számítása helyes volt; reggel visszatértünk volna, ha el nem követtük volna a hanyagság nagy bűnét az üveget illetően. Mit sem sejtve követtük őt, aki maga sem sejtette, hogy milyen végzetes lehet ráknézve az a táborhely.

Mindenütt tölgyfák mellett lovagolva, egy óra múlva eljutottunk a helyhez, amely mögött egyik magaslat a másik mellett emelkedett. Mi követtük az apacsot, rábizva magunkat az ő biztos vezetésére. Estefelé egy széles, gyengén lejtős völgybe érkeztünk. Ennek közepéről csendes áztató vize csillogott felénk, amelynek lefolyásában számtalan ezüstfehér halacska uszkált. Árnyékos fák övezték körül a tavat, néhol egrével, másutt csoportosan. A tó mögött kőrakások emelkedtek, amelyek messziről úgy tűntek fel, mint egy régebben lakott helység romjai.

- Ez a táborhely, - amelyről én szoltam, - mondotta Winnetou. Itt minden támadással szemben biztosítva vagyunk, ha a völgy bejárata elé egyetlen őrt állítunk.

Igaza volt. Aligha volt még táborozásra alkalmasabb hely ennél. Ha eddig kétségeim lettek volna, úgy ennek a helynek a láttára eloszoltak. A puha talaj miatt szinte zajtalanul lovagoltunk tovább; ekkor Winnetou, aki elől lovagolt, hirtelen megállította lovát, ujjával csendre intett bennünket és hallgatózott.

Követtük példáját. A kövek mögül hangok hallatszottak, amelyeket abban a távolságban, amelyben mi voltunk, csak igen éles fül hallhatott meg. Az apacs leugrott a lóról és intett, hogy én is ezt tegyem. Lovainkat társainknál hagyva, lassan és zaj nélkül a kövekhez kuszunk. Minél közelebb értünk azokhoz, annál biztosabban kivehetők voltak a hangok. Vagy egy férfi magas baritonja, vagy egy nő mély althangja volt. Indián nyelven lassan. A dal nem volt indiánszerű, de nem volt a mi fogalmaink szerinti melódia sem; inkább a kettő között volt valami, mintha egy vörös eltanulta volna a fehérek énekstílusát és átvitte volna indián nyelvre és a szokásos indián dallamra. Akár nyomban fogadni mertem volna, hogy az éneklő, akár férfi, akár nő, úgy a dal szövegét, mint dallamát maga szerezte. Olyan dal volt ez, amely a dalolónak szinte öntudatlanul ömlött a lelkéből, hogy ugyanolyan titokzatossággal elcsendesüljön, mint amilyen titokzatosan felcsendült.

Egyre közelebb és közelebb kuszunk, míg végre a kőrakások között egy keskeny réshez értünk, amelyen keresztül láthattunk.

- Uff, uff! - mondotta Winnetou, csaknem hangosan a meglepetéstől.

- Uff, uff! - mondtam én, aki éppen úgy meg voltam lepve, mint ő, vele egy időben.

A kövek egy mintegy negyven méter átmérőjű sík kör területet vettek körül, amelyet fák árnyékoltak be és amelynek közepén is álltak itt-ott cserjék. Maga a terület magas, dus füvel volt benőve. Egészen közel a töréshez, a kör szélén ült... Winnetou, az apacsok vezére.

Igen, igen. Valamivel nagyobb távolságról az indiánt, akit mi megláttunk, mindenki Winnetounak tartotta volna. Feje fedetlen volt. Hosszu, sötét haját hátul fonatokba eresztette. A fonatok most, hogy ült, a háta mögött egészen a földig ereszkedtek. Vadászruhája bőrből volt, a csipője körül világos takaró, amelyben semmi mást nem helyezett el, mint egy kést. Mellette feküdt egy kettes fegyver. A nyakában szalagokon és csattokon különböző szükséges tárgyak.

Az ember egész öltözké és felszerelése teljesen azonos volt Winnetouéval. Az indián azonban öregebb volt, mint az apacs, de most is látni lehetett még, hogy valamikor igen szép ember volt. Arcifejezése komoly és szigorú, de mégis voltak arcában vonások, amelyek nekem nőieseknek tunk fel. Mindent egybevetve, az első pillanatban végtelenül csodálkoztam a Winnetouhoz való hasonlatosság fölött, de amint a csodálkozáson túl voltam, elhatalmasodott fölöttem egy érzés, amit leírni nem is tudok. Titokzatos, fátyoloszt kép előtt találtam magamat, amelynek fátylán nem lehetett keresztül látni.

Az indián még mindig félhangon dudolt. De hogyan illett a dal lágy, mélységesen megható fájdalma az indián hideg, energikus arcához. Hogyan lehetett a kemény, keserű vonást, ami ajka körül mutatkozott, összhangba hozni szemeinek gyengéd fényével. Azokkal a szemekkel, amelyekről azt lehetett megállapítani, hogy bizonyára és valóban feketék voltak, holott egyébként nincs is feketeszemű indián. Ez az indián nem az, akinek mutatkozott és nem annak tunk fel, aki volt valamikor. Láttam már valahol? Vagy soha, vagy már több százszor. Ez az ember titokzatos volt előttem, de hogy mennyiben és miért, nem tudnám megmondani.

Winnetou kezét a magasba emelte és sugta:

- Kolma Puschi!

Szemei kitágultak, hogy az idegen indiánt egyetlen pillantással áttekintse. Ilyen tekintetet ritkán láttam az apacs szemében.

- Kolma Puschi! Tehát jól sejtettem. Egy igazán titokzatos személyiséget láttunk magunk előtt. Fönn a magas parkban élt egy indián, akihez ember nem mehetett közel, aki egyetlen törzshöz sem tartozott és minden közeledést büszkén visszautasított. Majd itt, majd ott vadászott és ahol meglátták, onnan éppen úgy eltűnt, mint Schiller „Leány az idegenben”, éppen olyan gyorsan, amilyen gyorsan érkezett. Sohasem volt egyetlen vörös, vagy fehér emberrel sem ellenséges viszonyban, de azzal sem dicsekedhetett senki, hogy akár csak egy napig is társa lehetett. Voltak, akik csak lovon, mások csak gyalogosan látták, de mindig olyan férfinak mutatkozott, aki kitűnően kezelte fegyverét, akivel tehát nem volt jó kikezdeni. Személye úgy az indiánok, mint a fehérek szemében semleges, szent és sérthetetlen volt; őt ellenségesen kezelni, nem jelentett kevesebbet, mint magára haragítani a nagy Manitout és kihívni bosszuját. Voltak indiánok, akik megállapították, hogy ez a vörös már nem ember, hanem egy híres főnök szelleme, akit Manitou az örök vadászterületről visszaküldött a földre, hogy érdeklődjék, hogy megy sora az ő vörös gyermekeinek. Senki sem tudta a nevét, de minthogy minden tárgynak és minden embernek kell nevének lenni, éjsötét szemeiről elnevezték Kolma Puschinak, vagyis feketeszeműnek. De hogy ki adta neki ezt a nevet és mikor és hogyan maradt rajta és terjedt el a köztudatban ez a név, azt már senki sem tudta megmondani.

Tehát ezt a titokzatos indiánt láttuk magunk előtt. Winnetou sem ismerte őt, nem is látta soha, mégis nyomban megállapította, hogy Kolma Puschi. Egy pillanatra sem kételkedtem ennek a

megállapításnak a helyességében, mert mindenkinek, akinek a szeme elé került ez az indián, ha csak egyetlen egyszer hallott is róla, az első pillantásra meg kellett állapítani, hogy ez csak ő lehet és senki más.

Semmi okunk sem volt arra, hogy hosszú ideig megfigyeljük és mert társainkat sem akartuk sokáig várni, felemelkedtünk a földről s közben készakarva zajt csináltunk. Villámgyorsan kapott fegyveréhez, csövét reánk irányította, a ravaszhoz nyult és így kiáltott:

- Uff! Két ember! Kik ők?

Amilyen röviden, olyan parancsolóan hangzott a kérdés. Winnetou már kinyitotta a száját, hogy válaszoljon, de az idegenen hirtelen nagy változás történt. Fegyverét leeresztette, karját örömteli üdvözlésre tárta és így kiáltott:

- Intschu Tschuna! Intschu Tschuna! Az apacsok fő..., de mégsem! Ez nem Intschu Tschuna; ez csak Winnetou lehet, az ő fia, a még nálánál is sokkal hiresebb, sokkal nagyobb fia.

- Te ismerted Intschu Tschunát, az én apámat? - kérdezte Winnetou, mialatt a nyíláson át a kör területére léptünk.

Látszott, hogy gondolkodóba esett, vajjon tagadjon-e, vagy beismerjen. Minthogy azonban felkiáltásával már elárulta magát és így nem tagadhatott, így felelt:

- Igen, ismertem őt. Láttam egyszer, vagy kétszer és te tökéletes hasonmása vagy.

Hangja lágyan és mégis erőteljesen, határozottan csengett. Talán még zengzetesebben, mint az apacsé és valami magasabb, csaknem nőies árnyalata volt.

- Én Winnetou vagyok. Helyesen ismertél rám. Téged pedig Kolma Puschinak neveznek.

- Ismer engem Winnetou?

- Nem. Még sohasem láttalak; én csak eltalálom, hogy az vagy. Megengedi nekünk Kolma Puschi, akiről mindig csak jót hallottunk, hogy oldala mellett helyet foglaljunk.

Kolma Puschi ekkor rámnézett. Miután erősen fürkésző szemeivel alaposan végigtekintett rajtam, így felelt:

- Én is csak jót hallottam Winnetouról. Tudom, hogy sűrűn van vele egy híres fehér ember, aki még soha rosszat nem tett és akit Old Shatterhandnak neveznek. Ő talán ez a fehér ember?

- Igen, - mondotta Winnetou.

- Ugy legyetek üdvözölve Kolma Puschi által és foglaljatok helyet.

Kezet fogott velünk. Keze szokatlanul kicsi volt. Winnetou közölte vele:

- Nekünk vannak társaink, akik a viznél várnak ránk. Idejöhetnek ők is?

- A nagy Manitou a földet minden jó ember számára egyformán teremttette; van itt hely elég összes kísézőitek számára.

Elmentem, hogy elhívjam őket. A sík körnek a másik oldalon szélesebb bejárata volt, mint az a rés, amelyen át mi bejöttünk. Amikor én a többiekkel ezen a szélesebb bejáraton át a körbe értem, Winnetou és Kolma Puschi egymás mellett ültek egy fa alatt. Utóbbi kíváncsian nézett ránk. Szemeit a közeledőkre irányította a szokásos érdeklődéssel, amivel ismeretleneket végig szokott nézni az ember. Olyan érdektelenül nézett ránk, mint akikkel csak rövid ideig fog érintkezni, de amikor tekintete az utoljára belovagló Apanacskára esett, szinte megdermedt. Azután egyetlen ugrással - mintha valami láthatatlan erő hirtelen feldobta volna - fölemelkedett a földről, anélkül, hogy szemét egy pillanatra levette volna az érkezőről, több lépést tett

Apanacska felé, majd megállott és a fiatal indián főnök minden mozdulatát leirhatatlanul feszült figyelemmel kísérve, hirtelen hozzálépett és szinte dadogva kérdezte:

- Ki... ki vagy te?... - Mondd!... mondd meg nekem!

A kérdezett egykedvű baráti hangon felelt:

- Apanacska vagyok, a Kaneau-komancsok főnöke.

- És mit?... mit akarsz itt Coloradóban?

- Északra igyekeztem, hogy felkeressem a szent kőbányát, közben Winnetouval és Old Shatterhannel találkoztam, akik a hegyekbe igyekeztek. Tervemet megváltoztattam és velük lovagoltam.

- Uff, uff! A komancsok főnöke! - Az nem lehet!

Továbbra is annyira elmerülve vizsgálta, kutatta Apanacskaét, hogy az utóbbi megkérdezte:

- Te talán ismered engem? - Láttál már engem valaha?

- Kellett, kellett, hogy láttalak légyen, de talán csak álom volt, rég elmúlt fiatalságom álma.

Igyekezett izgalmát leküzdeni, kezet nyújtott Apanacskaénak és így szólt:

- Légy tehát te is üdvözölve nálam. Ma olyan napom van, amilyen csak igen ritkán adódik.

Visszament Winnetouhoz, aki mellett időközben már és is helyet foglaltam és még mindig Apanacskaét nézve, olyan módon ült le korábbi helyére, mintha még ma is „ifjúságának álmában” élne. Az ilyen viselkedés ritka az indiánoknál és ezt észre is kell venni. Winnetounak éppen úgy feltűnt, mint nekem, de nem tettünk erre semmi megjegyzést, annyira érdekes volt mindkettőnkre nézve a jelenet a két indián között.

A lovakat megittattuk, majd zöld lombokkal jól megetettük. Két ember fát szedett tüzgyújtás céljából. A tüzet, amint beesteledett, meggyújtottuk. Ugyanebben az időben elsőnek Pitt Holbers ment a völgy bejáratához őrséget állni, őt Treskownak kellett volna felváltani, majd a szokott rendben mi következünk volna sorra. Valamennyien a tűz mellett ültünk. Nekünk bőségesen volt élelmiszerünk, Kolma Puschi is meg akartuk kínálni, mert azt hittük, hogy neki nincs.

- Az én testvéreim nagyon jók hozzám, - mondotta - de nekem is akkora huskészetem van, hogy mindannyiukat el tudnám látni!

- Hol tartod?

- A lovamnál.

- Miért nem hoztad ide?

- Mert nem akartam itt maradni, hanem tovább akartam lovagolni. Biztosabb helyem van, mint itt.

- Hát ezt a helyet nem tartod biztonságosnak?

- Egyedül álló ember számára bizonyára nem. De minthogy Ti annyian vagytok, hogy őrt is tudtok felállítani, nektek semmitől sem kell tartanotok.

Szivesen folytattam volna a beszélgetést a tárgyról, de Kolma Puschi olyan nehezen adott egy-egy szó választ, hogy nem is akartam beszédre hangolni. Céltalannak látszott. Persze megkérdezte, hogy mi hova igyekszünk. Amikor megtudta, hogy utunk célja a San Louis Park, még hallgatagabbá lett, mint eddig volt. Ez nekünk sem föl nem tűnt, sem meg nem sértett. A

vadnyugaton az ember még jó ismerősökkel szemben is óvatosabb, mint másutt. Csak Dick Hammerdullnak nem tetszett, hogy ettől az idegen indiántól olyan keveset tudhattunk meg; ő többet akart tudni és a maga bizalmaskodó módján megkérdezte:

- Vörös testvérünk hallotta, hogy mi Kanzasból jöttünk. Szabad talán tudnunk, hogy ő honnan jött?

- Kolma Puschi innen is jön, meg onnan is. Ő az a szél, amelynek minden iránya megvan, - hangzott a felelet.

- És hová megy innen?

- Oda és arrafelé, amerre a lova lábai viszik.

- Well! Vajjon ide vagy oda, az ugyis mindegy; azt azonban mégis csak kell tudni az embernek, hova fut a ló. Nem?

- Ha Kolma Puschi tudja, az untig elég.

- Ugy! Nekem tehát semmit sem kell tudnom.

- Nem.

- Ez őszinte nyilatkozat. Nem csak őszinte. Egyenesen goromba. Nem gondolod te is Pitt Holbers, öreg...?

Észrevette, hogy Holbers nincs jelen, az utolsó szót tehát lenyelte. Kolma Puschi egészen feléje fordult és komoly hangon mondotta neki:

- A fehér ember, akit Hammerdullnak hívnak, engem gorombának mondott, ő talán előbb finom és udvarias volt, amikor mindenkép ki akarta nyitni a számat, holott én úgy érzem, hogy becsukva kell tartanom. Ugylátszik, hogy a kövér ember nem ismeri jól a nyugatot. Itt mindig jó, ha senki sem tudja, hogy honnan jön és hová megy az ember. Aki utjának célját elhallgatja, annak nem siethet elébe a veszedelem, hogy a célnál rátámadjon. Ezt jegyezze meg magának Hammerdull.

- Köszönöm! - nevetett a rendreutasított. - Kár, végtelen kár, Mr. Kolma Puschi, hogy nem lett iskolamester. Minden tehetsége megvan hozzá. Egyébként pedig én nem gondoltam semmi rosszra, ön igen-igen nagyon tetszik nekem és nagyon örülnék, ha utunk célja egy irányban vezetne. Ezért kérdeztem.

- Hogy az én kövér, fehér testvérem nem gondolt kérdésével semmi rosszra, azt én tudom, különben semmit sem válaszoltam volna. Hogy utunk ugyanaz lesz-e, az még kiderül. Azt még megfontolom. Howgh!

A beszélgetésnek itt végeszakadt. Minthogy másnap reggel igen korán kellett felkelnünk, hamarosan lefeküdtünk. Ez akkor volt, amikor Pitt Holbers, akit Treskow felváltott, visszajött a táborba.

Nem tudom, meddig aludtam. Hangos orditozás vert fel és amint szemeimet kinyitottam, láttam, hogy egy ember áll előttem, aki puskatusát ütésre emeli. Mielőtt mozdulni tudtam volna, ütést kaptam és végem volt... szerencsére nem örökre.

- Kedves Olvasó! - van-e benned annyi érzékenység, hogy velem együtt érezd, mi az, amikor az ember mély önkivületből fölébred és arra a „barátságos” tudatra jön, hogy buta feje van, amely annyira elővigyázatlan volt, hogy felfogott egy rázuhanó puskaagyat. Nem véletlenül mondom „a buta fejet”, mert butább, mint ilyen ütés után, emberi fej nem is lehet. Először nem érzi az ember, hogy van feje, csak a nyakáig és csak lassan-lassan, hosszas bongás és

zugás után jön rá, hogy fejétől nem lett tökéletesen megfosztva, csak alaposan ráütött valaki testének legfelső részére. Ez a testrészt a feje, azt nem tudja rögtön, mert a zsongás csavarhúzóval változik és úgy érzi az ember, mintha borsajtóban préselt agyán valaki csavarhúzóval dolgozna. A következő stádiumban minden érzékszerv, amely az agyat vérrel látja el, azt az érzést támasztja, mintha az ember feje egy olajmalom zuzója alatt lenne és közben oroszlán-karmok vájkálnának az értelem lakhelyében. Belátom, hogy értelmes emberhez méltatlan dolog leírni azt az állapotot, amelybe ilyen ütés után kerül. Csak annyit mondok, hogy buta, a legnagyobb mértékben buta dolog.

Igy történt velem is. Miután a fentebb említett állapotot átéltem, a legkülönbözőbb színek, talán még röntgensugarak is, jöttek szemem elé és ezer tengerparti hullámtörés zúgott a fülemben. Nem láttam és nem hallottam és azt tettem, ami az adott esetben a legjobb és a legokosabb volt: újból önkívületbe esni.

Amikor másodízben tértem magamhoz, nagy örömömre teljes testi és szellemi erőim birtokában éreztem magamat; mindössze azt nem tudtam pontosan, hogy vajjon vállaimból fej, vagy puskaagy nőtt-e ki. Képességeimet nyomban használatba is vettem. Mindenekelőtt szememet nyitottam ki. Amit láttam, nem volt valami nagyon vigasztaló. Hatalmas tűz égett és a tűznél előttem ült Old Wabble, gyűlölettel tekintet vetve rám.

- Na végre! Végre, - kiáltott fel. - Kialudta magát Mr. Shatterhand? Természetesen rólam álmodott. Meg vagyok győződve, hogy álmában mint angyal jelentem meg. És kész is vagyok erre a szerepre. Th'is clear. Csak az a kérdés, milyen angyala leszek. Bosszuló, avagy őrangyala?

- Pshaw! - feleltem. - Önnek egyik szerepre sincs képessége!

Borzasztóan bántott, hogy ennek az embernek válaszolnom kellett, de a büszke hallgatás a jelen esetben az elképzelhető leghelytelenebb dolog lett volna. Szemeimet természetesen körbe forgattam. Láttam, hogy valamennyien foglyok vagyunk. Treskow is, aki őrséget állott. Valószínűleg nem volt eléggé figyelmes és meg hagyta magát lepni. Valamennyien meg voltunk bilincselve. Balra tőlem feküdt Winnetou, jobbra a kövér Hammerdull. Fegyvereinket elszedték és zsebeinket kiürítették. A husz fickóból, akik körülültek bennünket, csak Old Wabblet ismertem. Ezek voltak azok az emberek, akiknek nyomait ma láttuk. Hogyan jutottak erre a táborhelyre? Hiszen előttünk voltak és balra tartottak, míg mi jobbra lovagoltunk. Hirtelen eszembe jutott a vizes üveg és rögtön tisztában voltam azzal, hogy milyen rettenetes hibát követtünk el.

Az öreg „cowboy király” közvetlenül elém ült. Az öröm, hogy engem elfoghatott, leritt viharvert arcának minden gunyos mozdulatából. A kigyószzerűen, egyes fonatokban fejről lelógó hosszú ősz haja és egész megjelenése öregedő emberhez hasonló tengeri szörnyhöz hasonlítóvá tették, akinek szorításából nincs menekvés. A világítás sűrű változásában, a majd összeomló, majd ismét fellobogó tűz fényénél ez az ember olyan fantasztikusnak, hosszú, groteszk alakja olyan furcsának tűnt fel, hogy azt hittem volna, hogy egy mese kellős közepén vagyok, ha, sajnos, a meztelen, egyáltalában nem költői valósággal nem kellett volna számolnom.

Kérdésére valóban nem adhattam méltóbb feleletet, mint amit adtam, ő azonban megértette a gunyt és dühösen rámszólt:

- Ne legyen olyan szemtelen, mert úgy megszorítom kötelékét, hogy a vér kiszökik a bőre alól. Semmi kedvem, hogy nevetségessé tétessem, vagy sértegetni hagyjam magamat. Én nem vagyok indián. Remélem tudja, hogy mit akarok ezzel mondani.

- Igen. Azt, hogy ön egyáltalában nem tartozik azok közé a lények közé, akiket embereknek neveznek.

- Hát melyekhez?

- Szálljon le az állatok világában arra a mélységre, ahol a legundokabbat, legalávalóbbat megtalálja és akkor ráakadt önmagára.

Rekedt nevetésbe tört ki, majd így kiáltott:

- Ez a fickó tényleg olyan hülye, hogy nem értett meg engem. Én azt mondtam: Nem vagyok indián. A vörösök foglyaikat hosszú időn át magukkal cipelik, hogy táborhelyükre vigyék. A foglyokat jól táplálják, hogy a sok kint és szenvedést el tudják viselni. Ily módon lehetőségessé válik, amint ezt az önök társaságában magam is tapasztalhattam, bevárni a szökésre alkalmas pillanatot. Akinek a menekülésre semmi reménysége és gyorsan fájdalom nélkül akar meghalni, az a régi, megszokott eszközzel él, hogy az indiánt, akinek a kezébe került, megsérti. Az indián a sértésre megfélemedezik magáról és a sértegetőt megöli. Ha ön azt hiszi, hogy e között a két „vagy-vagy” között válogathat, keservesen csalódik. Önnek nálam nem lesz alkalma a menekülésre, mert eszembe sem jut önöket sokáig magammal hurcolni. De nem fog olyan méregbe se hozni, hogy gyorsan golyót, vagy kést kapjon tőlem és lemondjak arról az élvezetről, hogy szép lassan küldjem át ebből az életből az ön híres másvilágába. Nekem ugyanis olyan jó szándékom van önnel, hogy odaát a másvilágon nem is tudja azt majd nekem eléggé meghálálni. Emlékszik még, mit mondott nekem az örök életről azon az emlékezetes éjszakai lovagláson a Llano estacadon?

Nem feleltem, mire ő folytatta:

- Az ön véleménye szerint odaát a tulvilágon olyan nagyszerű, hogy nekem, az ön legjobb barátjának mélységes fájdalmat okoz önt ezen a világon kinlódni látni. Én tehát kinyitom az ön paradicsomának az ajtaját és közben néhány apró kellemetlenséggel gondoskodni fogok arról, hogy önnek a tulvilági élet kellemetességei minél kíváncsabbaknak tűnjenek fel.

- Semmi kifogásom ellene! - jegyeztem meg lehető egykedvűen.

- Meg vagyok erről győződve. Épen ezért remélem, hogy a jóságért, amit én önnel gyakorlok, egy kis szivességet meg fog nekem tenni. Én ugyanis nagyon szeretném tudni, milyen a helyzet odaát. Szeretném, ha az ön lelke az eltávozás után, mint szellem, vagy mint kísértet, megjelenne nálam és közölné velem az odaát történő eseményeket. Nagy hálára kötelezne ezzel engem. Meg lehet győződve, részemről a legkedvesebb fogadtatásról. Megteszi ezt Mr. Shatterhand?

- Nagyon szívesen. Sőt még többet is teszek, mint amit ön kér; én még halálom előtt meg fogok önnel jelenni, még pedig oly módon, hogy egy kísértet helyett ezret fog látni.

- Well! - Ebben tehát megegyezünk! - nevetett. - Ön persze olyan fickó, aki bátorságát soha el nem veszti, de ha most is reménykedik valamiben, úgy nagyon rosszul ismeri Fred Guttert, akit ön Old Wabblenak nevez. Én elhatároztam, hogy számlámat önökkel lezárom és a vonás, amit alája huzok, lesz az ön életének vége. Ettől önt semmiféle beképzelt okossága meg nem menti, amely okossága egyébként nem is terjed olyan messzire, mint ön hiszi, ön tegnap délután olyan ostobaságot cselekedett, ami párját ritkítja. De biztosan hiányzik a megfelelő ész tehetsége, hogy megértse, mi volt az az ostobaság!

- Pshaw! egy üveg, más semmi.

- Tényleg. Ön még sem olyan hülye, mint én hittem és ha nem volna itt az utolsó órája még talán egészen elfogadható nyugati ember válhatna önből. Igen. Az üveg végzetessé vált önökre

nézve. Már sok dolog megesett egy üveggel. Megesett az is, hogy tartalma tönkrement, de hogy valakit az üres üveg vigyen át az örök vadászat honába, az igazán egészen új dolog. Hát nem szagolta meg?

Helyettem Dick Hammerdull felelt.

- Eszünkbe sem jutott. Avagy talán azt hiszi, hogy az orrunkhoz emelünk valamit, ami az ön kezében volt.

- Jól beszéltél kövér, de majd elmegy a kedved a tréfától. Ti az üveget eldobott pálinkás butéliának véltétek, pedig az én vizes üvegem volt, amit én ott felejtettem. Ha tudnátok, hogy mit jelent egy korty víz itt, ahol semmi víz sincs, nem csodálkoznátok rajta, hogy én rögtön visszalovagoltam, amint észrevettem vizes üvegem hiányát. Hiszen vannak erre vidékek, ahol az élet függ egy korty víztől. Amikor elértük a prairie szélét, ahol délben táboroztunk, megláttalak benneteket, de nem ismertelek rögtön fel. Ti azonban tovább lovagoltatok és közelebb hozzám. Ekkor már legnagyobb örömömről láttam, hogy előttem vannak azok az urak, akiket keresek. Visszarohantam tehát embereimért. Követtünk benneteket eddig a völgyig, ahol örökök olyan kedvesek voltak, hogy meglepette magát. Ti az igazak álmát aludtátok és olyan szépet álmodtatok, hogy nagyon fáj, hogy föl kellett keltenem az én barátaimat. További utunkra felajánljuk nektek társaságunkat. Mr. Shatterhand persze nem vehet részt ebben a lovaglásban, miután ő másik világra készül. Ő ebben a gyönyörű völgyben, amint a nap fölkel, rálép az égi létrára és így akadályozva lesz, hogy velünk...

- Ne papoljon már annyi haszontalanságot! - szólt közbe szavaiba egy ember, aki összefont karokkal állott egy kidőlt fatörzsön. - Aminek meg kellett történnie, az megtörténhetik anélkül is, hogy sok szót vesztegezzünk rá. Hogy önnek milyen leszámolni valója van Old Shatterhanddal, ahhoz nekünk semmi közünk; számunkra csak az az ígéret fontos, amit nekünk tett.

- Azt meg fogom tartani - felelte Old Wabble.

- Hát akkor terelje erre a szót!

- Arra még van idő!

- Nem. Mi tudni akarjuk, hogy állunk!

- Azt már tudjátok.

- Nem! Amíg ön Winnetouval nem beszélt, minden más értéktelen miránk nézve, ön a legjobb üzleteinktől csalt el bennünket Kanzasból és mivel ezek a fickók most már foglyaink, tudni akarjuk, valóra válnak-e nekünk tett ígéretei.

- Hát miért ne tudnátok ezt meg?

- Ám akkor forduljon Winnetouhoz és ne pofázzon annyit Old Shatterhanddal. Csak az apacs az az ember, akire nekünk szükségünk van.

- Csak lassan Cox, lassan. Elég időnk van, hogy nyugodtan várhassatok.

Tehát Coxnak hívják azt az embert, aki a fatörzsön áll. Minthogy az Kanzasban hagyott jó üzletekről beszélt, gyanítottam, hogy támadóink ahhoz a rablóbandához tartoznak, amelyet mi olyan ügyesen kikerültünk. Cox volt minden valószínűség szerint a banda vezére, őt vette rá Old Wabble, hogy bandájával üldözzön bennünket, - hogy milyen árért és milyen föltételek mellett, ezt még nem tudtam: Mint később kiderült, gyanum alapos volt.

Helyzetünk igazán nem volt rózsás. A fickóktól, akiknek a kezeiben voltunk, jobban kellett félni, mint a legutolsó indián hordától. De valamennyiünk között nekem voltak a legsötétebb kilátásaim. Engem itt meg akartak gyilkolni és semmi kétségem nem lehetett, hogy Old

Wabble beváltja fenyegetését, hacsak valami rámnézve kedvező helyzet elő nem áll. Életem egy hajszálon függött csupán.

Cox közeledett az apacshoz és így szólt hozzá:

- Mr. Winnetou, a helyzet ugyanis az, hogy nekünk üzletünk van az ön számára. Remélem, nem vonakodik az üzletbe belemenni.

Winnetou éppen úgy belátta, mint én, hogy a hallgatás most nincs helyén. Nekünk tisztába kellett jönnünk ezeknek az embereknek szándékaival, tehát beszélnünk kellett velük. Éppen ezért az apacs kérdezett:

- Milyen üzletre gondol a fehér ember?

- Rövid és őszinte leszek. Old Wabble bosszút akart állni Old Shatterhandon, de egyedül nem mert rá vállalkozni. Hozzánk jött, hogy segítsünk neki. Mi erre természetesen készek voltunk, de csak alaposan nagy jutalom ellenében. Sok-sok aranyat ígért nekünk segítségünkért. Remélem megértett engem?

- Uff!

- Nem tudom, mit akar ezzel az „uff”-al mondani, remélem, hogy szavaim helyeslése akar lenni. Itt Colorádóban igen jó aranytermő helyeket fedeztek fel. Mi, ha Kansasban elkészülünk terveinkkel, úgy is föl akartunk ide jönni, aranyat kutatni, de ez egy nagyon csalékony és veszedelmes dolog. Aki nem talál, nem is kap és hosszú orral távozik. Old Wabble azonban egy értékes gondolatot adott nekünk. Ön, Mr. Winnetou igen sok helyet tud, ahol arany van.

Winnetou, aki mindenekfölött az én megmentésemre gondolt, pillanatnyi habozás, vagy gondolkodás nélkül válaszolt:

- Igenis vannak vörös emberek, akik ismerik a helyeket, ahol tömegével hever az arany.

- Ön is?

- Igen.

- Megmutat nekünk egy ilyen helyet?

- A vörösök nem szokták ezeket a helyeket elárulni.

- És ha kényszerítik őket rá?

- Akkor inkább meghalnak.

- Pshaw! Az emberek nem halnak meg olyan könnyen.

- Winnetou sohasem félt a haláltól!

- Amit eddig önről hallottam, elhiszem. De most nem egyedül önről van szó, hanem társairól is. Old Shatterhandnak meg kell halnia. Ezen nem segíthetünk, mert ezt Old Wabblenak megígértük. De önmagát és a többi társait megmentheti, ha elárul nekünk egy jó aranytermő helyet.

- Ez biztos?

- Igen.

- Megtartja szavát?

- Szavamat adom rá!

- A fehérember várjon. Hadd gondolkozzam a dolog felől.

Winnetou lehunyta a szemét annak jeléül, hogy gondolkodik. Szünet állott be. Ő tényleg ismert aranytelepeket, de a legrettenetesebb fenyegetéssel sem lehetett volna rávenni, hogy csak egyet is eláruljon. Be kellett csapnia a rablókat és időt kellett nyernie. Két feladata volt. Mindenekelőtt meg akart menteni engem, akinek megöletése elhatározott dolog volt, azután pedig időt kellett nyernie, hogy számunkra kedvezőbb helyzet alakulhasson ki.

- Nos, hát mikor kapok választ? - kérdezte Cox, aki már sokalta a beállott szünetet.

- A fehérék nem fognak aranyat kapni - felelte, szemeit újból kinyitva, Winnetou.

- Miért? Tehát te vonakodsz elárulni az aranytermő helyet.

- Nem.

- Hát hogy értsem ezt? Nem vonakodol és mégsem kapjuk meg, amit keresünk. Hiszen ez ellenmondás.

- Nem az! Winnetou nemcsak egy helyet ismer, de ismer egy nagy, gazdag aranymezőt is. Soha sem árulná el, hacsak az ő életéről volna szó, de minthogy annyi ember életéről van szó, megmondaná nektek a helyet, ha biztosan tudná, hogy megtalálja.

- Hogyan? Te ismered a helyet és még sem tudod megtalálni. Hát lehetséges ez?

- Lehetséges, mert Winnetou sohasem törekedett az aranyat birtokba venni. Ha talált is egyes helyeket, igen rövid idő múlva nem is gondol rá. Coloradoban csak egyetlen ilyen helyet ismerek; ez az az aranymező, amiről beszéltem. Mérhetetlenül gazdag terület, de már elfelejtettem az odavezető utat.

- All devils! Mérhetetlen gazdag aranymező és elfelejteni az odavezető utat? Ilyesmit még soha nem hallottam! Hiszen ebbe bele kell bolondulni! Ilyesmi csak egy indiánnal eshetik meg! Nem tudnád legalább a környéket megmondani?

- Azt tudom. A Squirrel-Creek-en van. Akkoriban Old Shatterhanddal lovagoltunk a víz mellett és láttuk az aranyat a parti moszat alatt csillogni. Leszálltunk és megvizsgáltuk a helyet. Rettenetesen sok arany volt ott, amit a víz hordott oda. Nemcsak kis, de nagy aranydarabok is heverték.

- Milyen nagy - milyen nagy? - kérdezte Cox és valamennyien izgatottan figyelték a választ.

- Burgonyanagyságu darabok. Még ennél nagyobbakat is láttunk.

- Mennydörgős mennykő! De hiszen akkor ott sok-sok millió fekszik! És ti azt ott hagytátok?

- Miért vettük volna magunkhoz az aranyat?

- Miért? Hogy miért vettétek volna magatokhoz? Halljátok emberek! Ez a két ember egy óriási aranymezőt talált és akkor ez itt azt kérdezi, hogy miért vették volna magukhoz az aranyat. Egy Winnetou, a sokat dicsért, csoda okosnak mondott fickó!

A csodálkozás általános moraja hallatszott. El sem lehet képzelni, hogy ezek az emberek milyen nagy figyelemmel kísérték az apacs szavait. Eszükbe sem jutott, hogy azok valóságában kételkedjenek. Mindenki tudta ugyanis, hogy Winnetou az őszinteség és igazság embere. Meg voltam győződve, hogy most sem hazudik. Bizonyosan van ilyen dus aranytermő terület, hanem valószínűleg nem a Squirrel-Creeknél, hanem másutt.

- Miért csodálkozik a fehér ember olyan nagyon. Mindenütt vannak aranyvidékek, ahonnan Winnetou és Old Shatterhand aranyat szedhetnek. Ha aranyra van szükségük, azt a helyet keresik fel, amely abban az időben tartózkodási helyükhöz legközelebb van. Épen most azért igyekeztünk a Squirrel-Creekre, hogy ott megömjük zsebeinket arannyal.

- Ah! Tehát aranyat akartatok hozni. Mindjárt gondoltuk, hogy csak ilyen, vagy hasonló ok miatt igyekeztek a hegyekbe. De - hogy van az, hogy te nem tudod, hol terül el a dus aranytermő vidék.

- Így van. Én már elfelejtettem. De testvérem, Old Shatterhand igen jól megjegyezte magának a helyet.

Most tűnt ki, hogy mit akart Winnetou voltaképen, így akart engem megmenteni a haláltól. Ha meg akarták szerezni az aranymezőt, úgy az én életemre szükségük van, mert csak én ismerem a helyet. Winnetou természetesen volt olyan okos, hogy ezt olyan kevés nyomatékka mondotta, hogy szándékosságot senki sem gondolt. Hogy azonban a kívánt célt elérte, nyomban kitűnt, mert Cox gyorsan felkiáltott:

- Ez jó, ez nagyon jó! Hiszen ez ugyanaz! Akár Winnetou, akár Old Shatterhand ismeri az aranymező helyét, az tökéletesen mindegy, minthogy mindkettő a mi foglyunk. Ha Winnetou nem tud bennünket odavezetni, úgy Old Shatterhand lesz a vezetőnk.

- És engem nem is kérdez meg? - szólott Old Wabble.

- Hát miért kérdezzem?

- Mert Old Shatterhand az enyém.

- Ezt nem is vonja kétségbe senki.

- Oho - ön egymaga is kétségbe vonja!

- Hogyan.

- Mert magával akarja vinni Squirrel Creekbe. Holott neki még ma ebben a völgyben meg kell halnia.

- Kell? Nem! Csak kellett volna. Most azonban erre már gondolni sem lehet. Old Shatterhand életben marad és elvezet bennünket az aranymezőre.

- Ebbe én nem egyezem bele. Ez ellen én határozottan tiltakozom.

- Hát okos ön, vagy örült Old Wabble. Azt hiszem, öregségére elvesztette az eszét?!

- Épen azért nem egyezem ebbe bele, mert több eszem van, mint önnek.

- Több esze? Oho! Hát le akar mondani az aranymezőről?

- Igen.

- All devils! - Ön tényleg megörült!

- Eszemben sincs. Én tudom, mit teszek. Én veletek olyan szerződést kötöttem, hogy elfogjátok számomra Old Shatterhandot, amivel szemben én azt a tanácsot adtam, hogy kényszerítsétek Winnetout, hogy mutasson nektek egy aranytermő vidéket. Az aranymező tehát csak titeket illet és nem engem is egyuttal. Olyasmiért azonban, amiben nincs részem, nem adom vissza Old Shatterhandot, akit végre szerencsésen kezeim közé kaptam.

- De hiszen nem kell ideadni!

- De igen!

- Nem!

- Ezt ön csak hiszi. Én azonban jobban értem a dolgokat. Hát hiszi ön, hogy magával tudja őt vinni az aranymezőig?

- Természetesen.
- Nos, ebben nagyon téved!
- Szeretném látni, hogyan kezdené meg a vonakodást?
- Vonakodni? Arra egy pillanatra sem gondol. De meg fog szökni. Ki fog törni.

Cox harsány nevetésbe tört ki és így szólt:

- Kitérni, tőlünk megszökni? Hallottátok ezt, emberek? Valaki, aki a mi foglyunk, meg tudjon tőlünk szökni. No ez igazán nevetséges!

Valamennyien Cox-val nevettek. Ellenben Old Wabble haragosan ezt kiáltotta:

- Hogy ön, aki engem ostobának nevezett, mennyire buta, alig tudom megmondani! Hát tényleg azt hiszi, hogy azt a fickót fogva tudja tartani? Akkor ön nagyon sajnálni való ember. Hiszen ez a fickó kezével vasbilincseket tör össze. Ha pedig erővel nem tud valamit elintézni, úgy cselhez fordul, amiben a legnagyobb mester.

- Vasbilincsekre nincs szükségünk. Ilyenekkel nem is rendelkezünk. A bőrszíj jobb, sokkal jobb. És csel? Nos én szeretném látni azt az embert, aki csellel megszökik husz ilyen embertől, mint mi vagyunk. És ha még oly okosan kezdje is el, negyven szem vigyáz rá és amit nem lát az egyik, meglátja a másik. Akármilyen cselt kíséreljen is meg, mi rögtön felfedezzük.

- Igazán nevetséges, hallatlanul nevetséges, amit emberek bebeszélnek maguknak. Hát nem hallotta, hányszor fogták őt el az indiánok és mindannyiszor megszökött tőlük?

- Mi nem vagyunk indiánok!

- De hiszen fehér emberek kezéből épen így megszökött. Én azt mondom nektek, hogy ez a bitang mindent megtud tenni, ami más számára lehetetlen, őt nem lehet fogva tartani. Le kell löni rögtön, amint kézbe került. Ha nem hal meg, úgy kifut az ember kezéből, mint a víz. Ezt én jól tudom, mert hosszú időn át vele lovagoltam!

- Ön a szunyogból elefántot csinál. Ismétlem. Szeretném látni azt az embert, akit én erősen fogvatartok és megszökik tőlem. Amellett maradok, ő fog bennünket az aranymezőhöz elvezetni.

Ugy álltak egymással szemben, mint akik egymásnak akarnak ugrani. Old Wabble, az isten-tagadó, a hazug, a káromkodó és Cox, az erőszakos rablóvezér, aki minden skrupulus nélkül elfogott engem és ki akart szolgáltatni gyilkosomnak. Rendkívül érdekes pillanat volt ez, annyira érdekes, hogy el is felejtettem, hogy vitájuk tárgya: az én életem. Tettelegességre azonban nem került a sor. Cox kezét az öreg Wabble vállára tette és fenyegető hangon azt mondta neki:

- Hát ön azt hiszi, hogy nekem szükségem van az ön beleegyezésére.
- Remélem!
- Pshaw! Ebben a vonatkozásban - sajnálom - de önnek semmi reménye sem lehet.
- Tehát be akar engem Old Shatterhandot illetően csapni? Meg akarja szegni a szavát?
- Nem. Mi megtartjuk szavunkat!
- De hiszen épen most egészen mást hallottam?

- De csak ön hallott mást! Mi megígértük önnek, hogy Old Shatterhandot elfogjuk, és ki fogjuk önnek szolgáltatni. Nos. Elfogtuk. Biztos lehet abban is, hogy megkapja őt. Csak nem ma!

- Vigye el önt az ördög ígéretével együtt! Hiszen nem fogja tudni betartani. Ezt már megmondtam, és újra mondom.

- Mi betartjuk ígéretünket. De ha ön megkísérelné megakadályozni, hogy magunkkal vigyük őt, akkor jó lesz itt körülnézni. Itt a körben 20 ember van!

- Igen és ezekre támaszkodik ön természetesen.

- Tehát most már látja, hogy önnek kell hozzám alkalmazkodnia. Hiszen csak rövid időről van szó.

- Rövid időről? Örökre! Én mondom, hogy meg fog szökni. A legjobb lesz, ha semmit sem kérdezek, hanem golyót röpítek a fejébe. Akkor vége lesz minden vitának!

- Ezt ne merészelje megtenni, Mr. Wabble. Ha ön Old Shatterhandot lelövi, avagy csak a legkisebb mértékben is megsebesíti, úgy a következő másodpercben én már önbe röpítek egy golyót. Ezt jól jegyezze meg magának.

- Ön engem fenyegetni mer?

- Merek? Ebben semmi merészség nincs! Mi továbbra is jó barátok akarunk önnel maradni. Most azonban egy aranymezőről van szó, ami minden jel szerint milliókat ér. Az ördög törődik akkor az ön életével, ha meg akarja akadályozni, hogy hozzájussunk az aranykincshez. Old Shatterhand velünk lovagol. És ha ön csak a bőrén egy karcolásnyi sebet mer rajta ejteni, úgy ön fog rögtön azon az égi létrán felmászni, amit neki akart felállítani.

- Tehát ön engem halállal fenyeget? Hát ez az a barátság, amit ön olyan fennen hangoztat?

- Igen, ez az! Az talán bajtársiasabb, hogy ön meg akar bennünket fosztani az aranymezőtől?

- No jó! Nekem alkalmazkodnom kell, de egy föltételem mégis van!

- Nos, mi az?

- Ha megtaláljuk az aranymezőt, én is részes akarok lenni; „th’is clear”.

- Well! Rendben. Látja, hogy én mennyire jó vagyok önhöz!

- Meg is teheti! Hiszen csak nekem köszönheti a nagy tömeg aranyát, aminek a birtokába jut. Shatterhandot illetőleg pedig nem önökre, hanem majd magamra bízom a dolgot.

Ezután felémfordulva, rendkívül gunyos hangon megjegyezte:

- Nekem ugyanis kiváló eszközőm van arra, hogy megakadályozzam Old Shatterhand szökését.

Két fegyveremre gondolt.

- Ezek nélkül a fegyverek nélkül ön nem fog kitörni és megszökni. Ismerem önt és tudom, hogy ezeket semmiképen sem hagyja el. Egyszer, sajnos csak rövid időre, már birtokomban voltak. Most azonban már örökre az enyéim.

- Mennyi ideig tart ez az „örökre”? - kérdeztem.

- Természetesen addig, amig élek?

- Ez igen rövid idő lesz, mert én biztosra veszem, hogy a halál már egészen közvetlen a háta mögött áll. De még erre a rövid időre sem kell fárasztania magát fegyvereimmel. Ezt már most megmondhatom. Meggyőződésem, hogy igen rövid idő alatt visszakapom azokat.

- Pshaw! Ne számítson szokásos szerencséjére!

- Én sohasem számítok sem véletlenre, sem szerencsére. Azért beszélek ilyen határozottsággal, mert tudom, hogy halálom órája még távolról sem érkezett el.

- Ugy! Talán az égiekkel olyan megegyezése van, hogy express követet küldenek majd önért, ha szükségük lesz önre. Ez az express követ fogja önt majdan alázatosan meghívni, hogy részese legyen az égi áldásnak?

- Ne káromold az Istent! Én még nem vagyok érett a halálra, mert még sok tennivalóm van. Ezért fogok élni!

- Ugy! És azt hiszi, hogy a jó Isten vár, amíg ön kész lesz a dolgaival? Nagyon udvarias Isten! Nagyon kedves! Azt mondhatom! Nem?

Választ természetesen nem kapott, mire lábával belém rugott.

- Feleljen, ha kérdezem! Nagy és meg nem érdemelt megtiszteltetés az ön számára, ha Old Wabble önnel szóbaáll. Amikor fegyver nélkül és ló nélkül elküldött engem a Kih-pe-ta-kih-ról, nem gondolt arra, hogy ilyen hamar elfogom önt. Elmentem az osagokhoz. Ott kaptam másik lovat és másik fegyvert; de vállalkozó szellem az osagokban nincs. Honskeh-Ronpelinek, aki a parancsnokságot megkapta, semmi kedve sem volt üldözésekre, sőt nevetséges módon minden ellenségeskedést beszüntetett a fehérekkel szemben. Harcosaival haza vonult. Szégyen, gyalázat! Ez a körülmény azonban engem csak rövid ideig tartott fönn. A rablókhoz lovagoltam és mint hallottátok, ezeket a „gentlemen”-eket szerződtettem. Természetesen a ti költségekre, mert olyan bizonyos, minthogy itt állok, hogy a költségeket ti fogjátok fizetni. Most újból birtokomban van lovam és fegyverem, hozzá még az önéi is. Az én szemeimben ön már senki és semmi, csak erre a rugásra érdemes.

Teljes erejével belémrugott, majd Winnetouba is, fölemelte lábát, hogy Hammerdullt is meg rugja, de újból leeresztette. A kövér ugyanis kevésbé érdekelte őt, mint mi. Mintha Old Wabble jelen sem lett volna, az ő szokott vidám modorában, ami a legrettenetesebb helyzetben sem hagyta őt el, így szólt a kövér:

- Ez volt az ön szerencséje, nagyon tisztelt Mr. Wabble.

- Micsoda? - kérdezte az öreg.

- Hogy visszavonta a lábát.

- Miért?

- Mert én testem ama részénél, amit meg akart rugni, a legérzékenyebb vagyok.

- No, ezt mindjárt megnézzük.

Keményen belerugott. A kövér testének nagy súlya mellett is rendkívül gyors és mozgékony és ügyes fickó volt. Lábai, épen úgy, mint nekünk, össze voltak kötözve és kezei hátrakötve. Térdét meghajtotta, lábát felhuzta a testéhez, kezét a háta mögött erősen a földhöz szorította és egy szempillantás alatt felugorva, fejével belelökött az öreg mellébe. A lökés olyan erős volt, hogy Hammerdull visszazuhan a helyére, az öreg pedig egyenesen belerepült a szembenlevő tűzbe. Old Wabble ugyan gyorsan felugrott, de a rövid másodperc is elég volt, hogy hosszú hajának fele elégjén és felső ruházata megpörkölődjék. Általános nevetés hangzott. Efelett bosszankodva, Old Wabble haragja nem Hammerdull, hanem a rablók ellen irányult,

akik kinevették őt. Mig Old Wabble rettenetes szitkait a rablók felé dörögte, a kövér Pitt Holbers-hez fordult.

- No! Nem csináltam ezt jól? Nem örülsz neki, öreg Pitt?

- Nos, ha azt hiszed, hogy ez egy jó huzás volt, akkor igazad van - válaszolt a hosszú szokásos, száraz modorában.

- Hát ez az ember azt hiszi, hogy belémrughat anélkül, hogy védekezzem? Mit szólsz ehhez?

- Épen úgy bedobtam volna őt a tűzbe, mint te - válaszolta a hosszú.

- Vajjon a tűzbe-e, vagy sem, az teljesen egyre megy, mert mégis belerepült. Hiszen láttad?

Csak ekkor akart Old Wabble a kövérhez lépni, hogy bosszút álljon. Cox azonban nem engedte és így szólt hozzá:

- Hagyd az embereket békében, akkor majd nem fog veled mégegyszer ilyesmi történni. Old Shatterhand a tied, a többi azonban a mi foglyunk és én nem akarom, hogy ok nélkül kinozzák őket.

- Hirtelen milyen emberbarát lett?! - morgott az öreg.

- Nevezze, ahogy akarja. Ezeknek az embereknek velünk kell lovagolniuk és én nem akarok összerugdosott, megsebzett embereket cipelni magammal. Különben is nekünk más dolgunk van, semhogy folyton önnel veszekedjünk. Hiszen még azt sem tudjuk, hol vannak a lovaik. Keresse meg azokat!

A lovakat, amelyek túl a kövön, a szabad mezőn voltak kipányvázva, hamarosan megtalálták. A rablók már jólaktak, amíg én eszméletlenül feküdtem és most reggelig aludni akartak. Cox két embert őrségre állított, azután a többiek aludni tértek. Old Wabblenak az a réám nézve rém kellemetlen gondolata támadt, hogy közém és Winnetou közé furakodjék és kezeimet az övével külön kötélekkel összekötözze. Az öregnek ez a nagy elővigyázatossága azt célozta, hogy még csak föl se merülhessen bennem a szökés gondolata.

És mégis gondoltam a szökésre! De még mennyire.

Nincs olyan helyzet, bármilyen reménytelennek látszik is és bármennyire tehetetlenné tegye is az embert, hogy abból ki ne lehessen szabadulni, vagy saját erőből, vagy ha ez teljességgel lehetetlen, úgy külső segítséggel. Most sem estem kétségbe. Semmi körülmények között. Hiszen a gyors haláltól, amit Old Wabble nekem szánt, már megmenekültem. Squirrel-Creekgig hosszú lovaglásunk van még hátra. Miért ne találnánk addig alkalmat a szökésre. Egyébként nem is néztem olyan messzire. Sőt épen ellenkezőleg, egészen közelre. Nekem volt reményem. Reményem egy indiánban, akinek a neve Kolma Puschi.

Ha valaki megkérdezné tőlem, hogy amióta aludni tértünk, miért nem említette senki Kolma Puschi nevét, úgy meg kell mondanom: Ennek oka az volt, hogy Kolma Puschi már nem volt közöttünk. Amikor önkivületemből magamhoz tértem, természetesen első dolgom volt körül-nézni. Rögtön észrevettem, hogy a titokzatos indián nincs közöttünk.

- Hol van? Hová ment?

Mindenekelőtt egy borzasztó gyanu ébredt bennem. Nem áll-e a rablókkal, akiket trampoknak neveztek, összekötötetésben? Ezt a gyanut azonban rögtön el is kellett magamtól kergetnem. A hirnév, ami Kolma Puschi körülvette, egyszerűen kizárta, hogy ő ilyesfajta gazokkal összekötötetésben állhatott volna.

Fölmerült egy másik kérdés. Talán hallotta, hogy jönnek a trampok és közeledtükre gyorsan megugrott? Ezt a magyarázatot sem fogadhattam el. Mi oka lett volna, hogy bennünket nem figyelmeztetett és föl nem keltet. Nem. Távozásának más oka volt.

Dick Hammerdull megkérdezte tőle, hogy velünk utazik-e és ő azt felelte, hogy ezt előbb meg kell gondolnia. Lova nem volt itt, hanem másutt és amikor mi elaludtunk, talán eltávozott titokban, hogy elhozza a lovát, esetleg, hogy soha többé vissza ne térjen. Ebben az esetben azért távozott bucsu nélkül, hogy elejét vegye minden kíváncsi kérdezősködésnek; hiszen együttlétünk rövid ideje alatt elégszer kimutatta, hogy az ilyen kérdezősködések mennyire kellemetlenül érintik őt.

Ha azért távozott, hogy többé vissza ne térjen, az esetben nem várhattunk tőle semmit. Ha ellenben csak lováért ment, úgy ez csak röviddel a trampok támadása előtt történhetett és amikor visszatért, a rablók zajongásából megtudhatta, hogy valami történhetett, ami őt óvatosságra készíteti. Valószínűleg idekuszott, látta a helyzet változását és mindent, ami történt és amiről szó esett, kihallgatott. És ha ő tényleg az az ember, aminek a hirnév mondja, úgy mindenesetre elhatározta, hogy föllép érdekünkben nemcsak azért, mert határtalanul örült a Winnetouval való találkozásnak, hanem főleg azért is, mert bár titokzatos, de még nagyobb érdeklődést mutatott Apanacska iránt. Olyan embereket, akiket ekkora örömmel fogadtunk, nem hagyjuk abban a helyzetben, amelyben mi vagyunk. Ez csak természetes.

Ha föltételezésem helyes, akkor Kolma Puschinak valahol a közelben kellett tartózkodnia és amint a rablók elaludtak, várhattam tőle valami jelet. El lehet tehát képzelni, hogy milyen izgalomban voltam. Egyébként arról is meg voltam győződve, hogy Winnetou az ő páratlanul éles eszével ugyanerre a gondolatra jött rá és éppen úgy várta Kolma Puscht, mint én.

Várakozásainkban nem is csalódtunk. A két ór az örtüz két oldalánál ült és beszélgetett. Az innenső később elfáradt, lefeküdt, a tuloldali hátat fordított úgy, hogy engem egyik sem látott. Ez egy kedvező helyzet volt, amelyet, reményem szerint, az indiánnak ki kellett használnia. E pillanatban szél suhant át a völgyön, amely megmozgatta az ágakat. Ez az ágzörgés megakadályozta, hogy bárki is meghallhassa egy előre kuszó ember okozta zörejt.

Fejemet óvatosan fölemelve, megfigyeltem az alvók körét. Félóra múlva meg voltam győződve, hogy az örökön, Winnetoun és rajtam kívül senki nem volt ébren. Meg kell említenem, hogy jobbra mellettem Hammerdull, balra Old Wabble feküdt, azután jött Winnetou, majd Pitt Holbers, azután sok rabló.

Éppen amikor azt gondoltam, hogy most volna itt az ideje, hogy az indián jöjjön, ha ugyan egyáltalában jöhet és jönni akar, amikor mögöttem csendes, lassu mozgást hallottam, majd egy fej kerül az enyém mellé. A várt ember megérkezett.

- Old Shatterhand ne mozduljon, - sugta nekem. - Gondolt reám fehér testvérem?

- Igen, - feleltem én is suttogva.

- És hitte, hogy jönni fogok?

- Igen.

- Kolma Puschi ugyan Winnetouhoz akart menni, de ott nincs fedezéke. Ezért kuszott Old Shatterhandhoz, ahol az örök háta mögött vagyunk. Mondja meg fehér fivérem, mit akar. Kész vagyok őt meghallgatni.

- Meg akarsz bennünket szabadítani?

- Igen.

- Hol?
- Azt Old Shatterhand jelölje meg, ő a legjobban fogja tudni.
- Itt még nem. Ennek úgy kell történnie, hogy társaink is rögtön szabadok legyenek. De akar bennünket vörös testvérünk követni?
- Igen szívesen.
- Meddig és milyen hosszú uton?
- Addig, amíg ki nem szabadultak.
- Hallottad talán, hogy mit beszéltünk itt?
- Igen. Kolma Puschi a kövek mögött feküdt és mindent hallott.
- Azt is, hogy Squirrel-Creek-re megyünk?
- Azt is! A fehér rablók az aranymezőt akarják, amely nincs ott.
- Ismeri vörös testvérem a Squirrel-Creeket?
- Előttem itt és még messze vidéken is minden táj jól ismert.
- Van azon az uton megfelelő hely, ahol bennünket majd éjjel ki lehet szabadítani. Ott sokkal több fának és cserjének kell lenni, mint itt, ahol egyetlen pillantás elég az öröknek arra, hogy valamennyiünket egyszerre lássanak.
- Kolma Puschi ismer olyan helyet, amit éppen alkalmas időben érhetnek el, és semmi feltűnő nem lesz abban, ha ott megállnak. De vajon követnek-e a fehér emberek oda benneteket?
- Minden bizonnyal. Ugy látszik, hogy ismeretlenek ezen a vidéken és ha azt akarják, hogy elvigyük őket az aranymezőre, úgy a vezetést ránk kell bízniok.
- Ugy lovagoljon innen Old Shatterhand egyenesen délnyugati irányban és ott menjen át a Rush-Creeken. A folyam másik partján lovagoljon ezután addig, amíg az északról és délről jövő patak egymásba ömlik. Innentől kezdve egyenest északkeleti irányban vezet egy lassan emelkedő prairie. A prairie több helyén vannak cserjések. A prairien egyenesen lovagol egy már messziről szembetűnő magaslathoz, amelynek lábánál számos forrás bugyog ki a földből. Ugy a sziklán, mint a források mellett is számos fa van. Annál a forrásnál, amelyet leg-északibb részen találtok, állatok meg és táborozzatok.
- Helyes. Meg fogom ezt a helyet találni.
- Kolma Puschi is ott lesz!
- De ne előttünk, hanem utánunk!
- Azt hiszi Old Shatterhand, hogy én ezt nem tudom? Engem a nyomok nem fognak elárulni. Akar még valamit Old Shatterhand mondani?
- Most semmit, mert nem tudom, hogy fog alakulni holnapi táborozásunk. Reméljük, hogy oda fogsz jutni hozzánk, de vigyázz, hogy hozzám, vagy Winnetouhoz jer, mert a többiek nem elég ügyesek, hogy a segítséget, amit nyújtasz, pillanatok alatt és kellő határozottsággal kihasználják.
- Most tehát eltűnhetek?
- Igen. Köszönöm vörös testvéremnek, Kolma Puschinak és ha kiszabadulok, kész vagyok érte bármikor az életemet áldozni.

A nagy Manitou csodálatosan irányítja gyermekei lépéseit. Ez tette lehetővé, hogy Kolma Puschi is egyszer segítségére lehet Winnetounak és Old Shatterhadnak. Én a ti barátotok vagyok és ti az én testvéreim!

Ahogy jött, ugyanolyan zajtalanul visszahúzódott. Old Wabble másik oldalán felhangzott az apacs félhalk krákogása annak jeléül, hogy Kolma Puschi látogatását megfigyelte. Az ő éles figyelmét természetesen ez a látogatás ki nem kerülhetett.

Mindketten meg voltunk elégedve. Tudtuk, hogy mostani helyzetünk már nem tart soká. Most már nyugodtan elalhattunk. Előbb azonban még mindenféle gondolatok jártak a fejemben Kolma Puschi körül. Csaknem folyékony angolsággal beszélt. Kifejezéseiben a délnyugati és az északnyugati nyelvjárást használta, amit még indiánál soha nem tapasztaltam. Honnan vette ezt a nagy nyelvjártasságot ő, aki senkivel sem érintkezett és aki annyira elzárkózott életet élt? Vajjon nem arra lehet-e ebből következtetni, hogy korábban nagy kapcsolatai voltak a fehérekhez. Ha igen, úgy minden bizonnyal a fehérekről szerzett rossz tapasztalatok miatt hagyta el őket és kezdte meg jelenlegi teljesen visszavonult életét.

Amikor reggel felébredtem, a rablók éppen osztozkodtak a tőlünk elvett holmikon, amiket a saját tulajdonuknak tekintettek. Old Wabble vette magához az én dolgaimat, Cox kapta Winnetou ezüst puskáját, nem is gondolva arra, hogy ez a puska mindenki előtt elárulja, hogy rabló, gyilkos, vagy legalább is tolvaj. Az apacs Iltsi nevű ménjét is magának tartotta és Old Wabblennek ezt mondta:

- A másik mént, amelyen mindenesetre Old Shatterhand lovagolt, ön kapja Mr. Gutter! Ebből is láthatja, hogy nem bánok önnel rosszul.

Old Wabble azonban fejét tagadólag rázva, így szólt:

- Köszönöm, de nekem nem kell!

Ő tudta, hogy miért. Már volt alkalma megismerni Hatatitlámát.

- Miért nem? - kérdezte Cox csodálkozva. - Ön alapos lóismerő és tudnia kell, hogy ehhez a két ménhez hasonló ló nincs.

- Tudom, tudom, de mégis inkább ezt veszem magamnak.

Schahko Matto lovára mutatott. Cox tehát az én lovamat másnak adta. Ugyanugy történt többi lovainkkal, amelyek egytől-egyig jobbak voltak, mint a rablók lovai. Csak Dick Hammerdull öreg kancája nem kellett senkinek.

Én már előre örültem a várható jelenteknek. Tudtam, hogy a mi derék csődöreink rajtunk kívül senkit sem tőrnek meg a nyeregben.

Élelmiszereinket is elvették és megették. Mi is kaptunk, természetesen nem valami tulságos bő reggelit. Megitatták a lovakat, és azután felszállni és indulni akartak. Bennünket lovakra kötöttek úgy, hogy kezünkkel a zablát tartani tudtuk. Ezután elővezették a zsákmányolt lovakat.

Az osag-lovak nem sok galibát csináltak. Már más volt a helyzet Apanacska lovával. Az almásszürke, amint lovása a hátára ült, megugrott és hosszú ideig tartott, amíg a ló és lovása visszatértek.

Ekkor szállott Cox Winnetou Iltsi-jére. A ló nyugodtan állott, mint a legnyugodtabb rekrutaló. A tramp már éppen kényelembe akart helyezkedni a nyeregben, amikor egyszerre csak hatalmas ivben a levegőben volt. Egészen közel hozzám pedig hallatszott egy felkiáltás. Az én Hatatitlám ugyanolyan gyorsan leparancsolta hátáról a fickót, aki rámerészkedett.

A ledobottak átkozódva álltak fel és nagy csodálkozással látták, hogy a két mén olyan mozdulatlanul áll a helyén, mintha semmi sem történt volna. Ujra felszálltak és ugyanugy mint előbb, újra kirepültek a nyeregből. Történt még egy harmadik eredménytelen kísérlet is. Old Wabble titkos kárörömmel nézte végig a jelenetet, majd hangos kacajba tört és így szólt a rablók vezetőjéhez:

- Most már remélem tudja, miért nem kellett nekem a fekete ördög. Ezek a ménék úgy vannak dresszirozva, hogy még a legjobb lovas sem tud a hátukon maradni egyetlen percig sem.

- Hát miért mondja ezt csak most?

- Mert önnel is meg akartam kóstitatni azt az örömet, amikor az ember a talajjal egész testével váratlanul közvetlen érintkezésbe kerül. Meg van elégedve?

- Az ördög vigye el magát. Tényleg nem türnek a lovak senkit a hátukon?

- Senkit.

- Kellemetlen. Hát akkor mit tegyünk?

- Ha nem akarjátok, hogy utközben különböző bosszuságtok legyen, úgy ültessétek egyelőre korábbi tulajdonosaikat a lovakra. Később majd kísérletet lehet tenni a csődörök megszelídítésére.

A tanácsot elfogadták. Megkaptuk lovainkat és elindultunk. Amikor a völgy kijáratához értünk, Cox mellém jött és így szólt:

- Remélem, nem jut eszébe, hogy helyzetét súlyosabbá tegye valami visszaélással? Ismeri a helyes utat?

- Igen.

- Remélem nem vezet tévutra?

- Eszemben sincs.

- Hova megyünk ma?

- A Rush-Creek innenső partján lévő kiszögellésbe.

Nagyon örültem, hogy ő egészen természetesnek találta, hogy én vezessek, aki az apacs kijelentése szerint ismerem az aranymező helyét. Hogy pedig tájékozódjam a rablók helyismeretei felől, megkérdeztem:

- Önök bizonyára ismerik az utat föl a Squirrel-Creek-re?

- Nem. Senki közülünk nem járt erre. Majd ön megmutatja nekünk az utat.

- Ezt megteheti Winnetou is!

- Winnetou azonban nem jegyezte meg magának a helyet, ahol az arany van.

- És ön azt hiszi, hogy én megmutatom?

- Természetesen.

- Ön nagyon különös ember!

- Miért?

- Mi előnyöm lesz nekem abból, ha önöket az aranyhoz vezetem. Semmi. Éppenséggel semmi. Halálom el van határozva. Nekem meg kell halnom, akár megkapják önök az aranymezőt,

akár nem. Ön azt hiszi tehát, hogy számomra különleges élvezet önt milliomossá tenni, önt, aki engem megtámadott, kirabolt és beleegyezését adta megöletésemhez?

- Hm! - morgott és egyetlen szót sem szólt.

- Ugylátszik, hogy ön erről az oldaláról nem is vizsgálta meg a dolgot?

- Hát persze, hogy nem. Hiszen Önnek társaira is kell gondolni!

- Hogyan?

- Ha nem kapjuk meg az aranymezőt, nekik is meg kell halniuk.

- Mit érdekel az engem, ha nekem meg kell halnom. Vajjon ki törődik én velem? Mi hasznom van nekem, a halottnak abból, hogy a többiek élnek?

- Chimney corner! - Hát csak nem lesz hozzájuk ilyen gonosz?

- Én, gonosz? Ugylátszik, hogy ön egy nagyon vidám fickó. Ön beszél másnak a gonosz-ságról, aki mindannyit meg akarja ölni, ha nem kapja meg az aranyat. Hiszen önnek csak szabadon kell bennünket bocsátani és már szó sem lehet többé kegyetlenségről, gonosz-ságról.

- Ha megbolondultam volna!

- Hát akkor ne csináljon nekem olyan szemrehányásokat, amik csak önt illethetik.

Egy ideig maga elé nézett, majd így szólt:

- Well! Tehát beszéljünk őszintén egymással.

- Ön tehát tényleg arra a gondolatra jött, hogy eltitkolja az aranymező helyét?

- Természetesen.

- Verje ezt ki a fejéből! Ez nemcsak Önre nézve lenne nagyon káros, de társai halálát is okozná.

- Mennyiben volna rám nézve káros?

- Mert még nem egészen bizonyos, hogy kiadom Önt az öreg Wabblenak.

- Ah! - csodálkoztam.

- Igen, - intett a rablóvezér. - Véletlenül elől lovagol és nem hallja, amit önnel beszélek. Ha élvezet engem az aranymezőhöz és az tényleg olyan gazdag, amilyennek Winnetou jelezte, kész vagyok nemcsak társait, de önt is szabadonbocsátani.

- Tényleg?

- Igen.

- Megigéri ezt nekem?

- Határozottan természetesen nem ígérhetem.

- Akkor az egész beszéde értéktelen. Nekem tudnom kell, hogy állok!

- De használ önnek. Az aranymező gazdagságától függ. Ha mi azzal meg leszünk elégedve, akkor ön is meg lesz velünk elégedve. Hiszen ön legjobban tudja, hogy áll a dolog az aranymezővel.

- Ami ezt illeti, persze hogy tudom! - Milliókról van szó.

- Nos, hát akkor már most is úgy veheti, mintha szabad volna.

- De mit fog a dologhoz Old Wabble szólni?

- Ehhez Önnek semmi köze! Ezt csak bizza rám. Ha eszébe jut botrányokat rendezni, akkor egyszerűen a pokolba kergetem.

- Ez lehetetlen. Ő részese az aranymezőnek!

- Ostobaság! Hát ön nem vette észre, hogy én csak félrevezettem az öreget. Csak nem vagyok bolond, hogy szavamnak álljak.

És mégis ostoba volt. Még ostobább, mint ezzel a szóval magát jellemezte. Ha nem tartja be az öreg Wabblénak adott szavát, hogy higgyem, hogy a nekem tett ígéretét megtartja? Eszébe sem jutott, hogy engem szabadon engedjen, ha az aranymezőt megkapja. Sőt mi több, társaim élete sem sokat ért e pillanatban. Hiszen nem volt szabad, hogy élő tanuja maradjon annak a gázságnak, amit velünk szemben elkövetett. Ő csak az én készségemet akarta biztosítani. Ha pedig megkapta az aranymezőt, akkor nem sokat számított nála sem a szószegés, sem az újabb gáztettek sorozata. A legjobban bosszantott, hogy ez a szemérmetlen csirkefogó olyan bizalmaskodó hangon merészelt velem beszélni. A legszivesebben szemem köptem volna, de tekintettel a helyzetre, nyugodtnak kellett maradnom.

- Nos! Tehát meggondolta? - kérdezte bizonyos idő múlva.

- Igen.

- És mire határozta el magát?

- Látni akarom, hogy megtartja-e a szavát.

- Tehát megmutatja az aranymezőt?

- Igen.

- Well! - Okosabbat nem is tehet. Egyébként Önre nézve, ha én szavamat szegném és Ön meghalt, ugyis teljesen mindegy, vajjon az enyém lesz-e az arany, vagy a földben marad.

Beszélgetésünknek ez volt a „csodásan megnyugtató” befejezése. Bizony akkor már nekem tényleg mindegy lett volna. Szerencsére volt egy nagy elégtételelem, az nevezetesen, hogy a Squirrel-Creeken nem volt aranymező, így tehát a becsapott nem én leszek, hanem ő. Már előre is örültem ennek.

Alig távozott el mellőlem, amikor alkalmam volt egy csaknem ugyanilyen érdekes beszélgetést kihallgatni. Mögöttem lovagolt Hammerdull és Holbers egy rablóval közöttük. Az őrizet nem volt tulszigoru. Meg voltunk kötözve, a trampok tehát úgy vélték, hogy képtelenek vagyunk megszökni. Kedvünk szerint lovagolhattunk tehát.

A két barát beszélgetett az őket őrző rablóval. Azaz Dick Hammerdull beszélt vele és Pitt Holbers, ha megkérdezték, szárazon válaszolt. Amig Cox mellettem volt, nem ügyelhettem a hátam mögött lefolyó beszélgetést. Most azonban hallottam, amint a kövér mondta:

- És te tényleg azt hiszed, hogy bennünket szorosan fogva tartotok?

- Igen, - felelte a tramp.

- Hallod-e. Akkor te nagyot csalódsz! Mi még csak nem is gondolunk arra, hogy foglyaitoknak tartjuk magunkat.

- De mégis azok vagytok.

- Ostobaság. Mi egy kicsit sétalovagolunk veletek! Ennyi az egész!

- És meg vagytok kötözve!

- A mi élvezetünkre!

- Köszönöm az élvezetet! Ezenfelül ki is rabolva!

- Igen, kirabolva! Ez a legszomorubb! - nevetett a kövér.

Ő és Pitt ugyanis északra történt elindulásuk előtt pénzüket bevarrták ruhájukba. Ezért nevetett most.

- Ha ez önnek nevetséges, ugy Önnek kitűnő kedélye van! - bosszankodott a tramp. - Én az Ön helyén nem tréfálnék, hanem nagyon is komoly lennék!

- Komoly? - Ugyan mi okunk lenne arra, hogy lecsüggeszük a fejünket. Semmi. Éppen olyan jól érezzük magunkat most, mint bármikor máskor.

A rablót végtelenül bosszantotta Hammerdull kedélye és ráripakodott!

- Engem akarsz Te becsapni, te fickó! - Én tudom, mennyire bosszant benneteket, hogy a kezünkbe kerültetek!

- Hogy vajjon mi bosszankodunk-e, vagy ti, az teljesen mindegy; de semmi esetre sem te vagy az, aki nem bosszankodik. Nem véled te is, Pitt Holbers, öreg cimbora?

- Igen. Én ugyanezt hiszem, kedves Dick, - felelte a hosszú.

- Hogy én bosszankodom?! - kiáltott a tramp. - Hiszen ti egészen meg vagytok kergülve!

- Óh dehogy! - Sőt azt is tudjuk, hogy te még bosszusabb is leszel.

- Ugyan mikor és miért?

- Mikor? - Amikor majd elbucsuzunk tőletek. És miért? Hát azért, hogy nem lesznek ezek a kedélyes fickók többé köztetek.

- Ez akasztófahumor! - Semmi más mint akasztófahumor. Hiszen valószínűleg van sejtelméd arról, hogy mi sors vár rátok?

- Biz' én nem tudom. - Ugyan milyen híres sorsunk lesz?

- Valamennyien meghaltok! - Ki lesztek oltva. Mindannyian kioltva.

- Pschaw! Az nem baj! Semmi baj! Ha kioltanak bennünket, akkor egész kedélyesen újból felgyújtjuk magunkat.

- Megbolondult! - Tökéletesen megbolondult!

- Megbolondultam? - Halld tehát! Ha te engem bolondnak tartasz, ugy természetesen abba kell hagynom a tréfát és komoly szót kell hozzád szólnom. Ha hármunk közül valaki bolond, az te vagy. Erre meg is esküdhetem. Avagy talán nem gyógyíthatlan örültség az a hited, hogy Ti erősen és biztosan fogolyként tartotok bennünket? Én ugyan egy kövér fickó vagyok, de azért játszva kibujok a legszorosabb hurokból. Ezt a hosszú Pitt Holberst pedig teljes lehetetlenség fogságban tartani. Hiszen ő az orrával jóval tulnyulik a ti kötelékeiteken. És első sorban Old Shatterhand és Winnetou! Akik azt képzelik be magukról, hogy ezt a két embert fogva tarthatják, azok az utolsó csöppig elvesztették az eszüket. Én ezennel azzal az ünnepélyes komolysággal, amit te tőlem kívánsz, jelentem itt ki neked, hogy mi sokkal hamarabb meg fogunk tőletek szökni, mint ti azt elgondoljátok. És ti itt maradtok látott szájjal. Vagy pedig nem szökünk meg, hanem még okosabb dolgot cselekszünk. Megfordítjuk a tréfát és mi fogunk el titeket. Akkor azután tátott szátokat újból becsukhatjátok. De hogy egy napnál

tovább legyünk a ti foglyaitok, ez olyan szégyen volna, hogy az én gyönyörű alakommal, nem tudnám túlélni. El fogunk szökni. Nem igaz, Pitt Holbers, öreg cimborá?

- Hm! - morgott az öreg. - Ha te azt hiszed, hogy meg fogjuk ezt tenni, úgy igazad van, - kedves Dick. Mi ki fogunk innen törni.

- Tőlünk kitörni? Tőlünk megszökni? - nevetett gunyosan a rabló. - Én mondom nektek, hogy oly erősen és oly biztosan fogva tartunk benneteket, hogy ti innen meg nem szöktök. Ez olyan igaz, mint ahogy véletlenül engem is Holbersnek hívnak.

- Ah! Szintén Holbers. Szép név! - Te is Pitt vagy?

- Nem! Az én nevem Hosea. - Érdekel ez talán benneteket?

- Hosea! Uff! - De mennyire érdekel.

- Miért kiáltasz „uff”-t. - Bántott téged az én nevem?

Ahelyett, hogy a kérdésre felelt volna, Dick Pitt Holbershez fordult:

- Hallottad Pitt barátom, öreg cimborám. - Ennek az embernek olyan szép, bibliai neve van: Hosea?

- Ha azt hiszed, hogy hallottam, úgy igazad van, - felelt a kérdező.

- És mit szölsz hozzá?

- Semmit!

- Egyáltalán semmit?

- Nem.

- Hiszen voltaképpen igazad van. Ha valaki rabló, úgy én is azt tartom, hogy jobb róla nem beszélni. Ám én ez alkalommal kíváncsi fickó vagyok és bevallom neked, hogy nagyon nehezemre esik becsukni a számat.

- Micsoda titokzatos beszéd ez? - kérdezte a tramp, - összefüggésben van ez velem, az én nevemmel?

- Amint látszik, igen.

- Hogyan?

- Mondd csak, van a családban másnak is hasonló bibliai hangzású neve?

- Igen, van még egy bibliai nevű.

- Ki az?

- Joel.

- Uff! Megint egy próféta. - Ugy látszik apád vallásos, hívő ember volt. Vagy talán nem?

- Amennyire én tudom, nem. Igen okos fickó volt az apám, aki a papoktól nem hagyta magát széditeni. És én az apámra ütöttem.

- Hát akkor az anyád volt hívő?

- Sajnos, igen.

- Miért sajnos?

- Mert folytonos imájával és böjtölésével annyira megkeserítette apám életét, hogy kénytelen volt azt pálinkával megédesíteni. Teljesen lehetetlen, hogy egy okos ember ki tudjon tartani egy imádkozó nő mellett. Otthon hagyja és elmegy a korcsmába. Ez a legokosabb, amit tehet.

- Ugy! És bizonyára addig édesítette az életét, míg tulságosan édes lett?

- Igen. Bosszus lett és amikor egy szép napon látta, hogy egy kötéllel a szükségesnél többje van, és hogy ezt a kötelet nem tudja másra használni, egy szögbe akasztotta, hurkot csinált rá, a hurokba belehelyezte a fejét és addig maradt benne, míg le nem vágta.

Nekem viszketett a tenyerem, sajnos kezem meg volt kötözve s így hiába viszketett, amikor ezt a fickót mögöttem ilyen cinikus hangon hallottam beszélni apja öngyilkosságáról. Hammerdull óvakodott, hogy az itt amugyis hatástalan erkölcsi felháborodását kimutassa és olyat mondjon, hogy ezért a beszédért, elhunyt apja ilyen jellemzéséért még a legaljasabb indiánnak is szégyelnie kellene magát. Tovább folytatta titokzatos célú beszédét és nevetve mondotta:

- Igen. Csak nagyon ritkán történik meg, hogy valaki leszokjon arról, ha hozzászokott, hogy fejét ilyen hurokba helyezze. De Mr. Holbers, ha jól emlékszem azt mondotta az imént, hogy az atyjára üt.

- Igen, ezt mondtam.

- Ugy jó lesz, ha óvakodik hasonló kötelektől.

- Pshaw! - Ha mindenben hasonlítok is hozzá, ebben az egyben bizonyára nem. Az élet olyan szép, hogy igyekszem olyan hosszúra nyújtani, amilyenre csak lehet. Legalább is az sohasem fog az eszembe jutni, hogy a nyakamra hurkot tegyek. De nem is tudnám, miért? Semmi okom sincs rá, mert nem voltam olyan bolond, hogy örökké imádkozó asszonyt vegyek magam mellé.

- És ennek dacára fõntartom figyelmeztetésemet. Megtörténhetik ugyanis, hogy valaki lógva marad egy kötél anélkül, hogy magának eszébe jutott volna fejét a hurokba dugni. Nem gondolod, öreg cimborám, Pitt Holbers, hogy ilyen eset már volt és lehet újból is?

- Hm! Ha azt hiszed, hogy volt már ilyen eset, úgy én elismerem. Ha pedig azt hiszed, hogy ez újból is előfordulhat, úgy kétszeresen is igazat kell neked adnom. Ez az én névrokonom, aki olyan okos ember, mint az apja, bizonyára meg fog engem érteni.

- Founds! - kiáltott a tramp! - Ez talán gyengéd figyelmeztetés akar lenni arra, hogy engem fölakasztnak?

- Miért ne? - kérdezte Hammerdull.

- Azért, mert én megtiltom az ilyen tréfákat!

- Nem látom be, miért kell rögtön ilyen dühbe gurulni. Mi csak általánosságban mondtuk, hogy volt és ma is van olyan köté, amelyen teljesen váratlanul és saját akaratán kívül, függve maradhat az ember. És ha én téged óvtalak az ilyen kötéltől, akkor csak jóra gondoltam.

- Köszönöm! - Ilyen figyelmeztetésre nincs szükségem.

- Well! - De visszatérve édes anyádhoz, szeretném tudni, vajjon vallásossága mellett nem volt-e más tulajdonsága is, ami megmaradt az emlékezetében.

- Más tulajdonsága? - Nem értem? Mit gondolsz ezzel?

- Nos! Nevelési szempontokból. - Vallásos emberek rendszerint szigorúak is.

- Hja ugy! - nevetett a tramp, aki nem is sejtette, hogy mire gondolt Hammerdull. - Sajnos, ez így is volt. Ha a hátamon mind megvolnának a barna és zöld foltok, amiket anyám verése ejtett rajtam, úgy fájdalmamban aligha tudnám magamat fönntartani lovamon.
- Ugy! Tehát nevelési rendszere alaposan beható volt?
- Igen! Akárhányszor a bőr alá is hatolt.
- És Joelnál is, az ön fivérénél?
- Igen.
- Él még?
- Hát hogyne! Esze ágában sincs meghalni.
- Hol tartózkodik jelenleg gyönyörű emlékeivel a hátán és valószínűleg más testrészén is?
- Itt.
- Mit? Itt nálunk?
- Igen, igen! - Nézzél csak előre. Ő az, aki Cox mellett lovagol.
- Good lack! Tehát mindkét próféta itt van! Hosea és Joel! Mindketten! - Mit szólna hozzá Pitt Holbers, öreg cimborám?
- Semmit! - felelt Pitt sokkal gyorsabban, mint egyébként szokott.
- De hát mit akartok tulajdonképpen tőlem és fivéremtől? - kérdezte a rabló, akinek a sok kérdezősködés végre is feltűnő volt.
- Azt minden bizonnyal rövidesen megtudjátok. Előbb azonban mondd meg nekem, mi volt az apátok?
- Minden, ami csak lehet egy olyan ember, akinek annyit kell mérgeződnie felesége miatt.
- Ez persze annyit jelent: minden és semmi. Én azonban azt kérdezem, hogy mi volt akkor, amikor észrevette, hogy van egy fölösleges kötele?
- Közvetlen azelőtt házasságközvetítő irodát alapított.
- Csodálatos! Minden bizonnyal azért, hogy másoknak is juttasson egy csomó bosszankodni valót. - Ez mindenesetre igen szép dolog volt tőle az általános jólét szempontjából.
- Igen. A szándék jó volt, de az eredmény rossz.
- Ugy! Hát egyetlen ember nem akadt, aki egy másikkal való egyesülésre áhitozott volna?
- Nem bizony! Egyetlen egy sem!
- Ezért találta meg a kötele?
- Igen. Hátat fordított az életnek, amely nem akart neki enni adni.
- Finom gyerek! A legnagyobb fokban gentleman. - Ha itt volna az ő háta is rövidesen olyan emlékektől sajogna, mint a tiétek. Asszonyt és gyermeket gyáván itthagya! Pfuj!
- Ne fecsegy, buta fráter! Amint meghalt, nekünk rögtön jobban ment a dolgunk.
- Valóban! Ha a férj nem tudja többé elinni a pénzt, amit az asszony keres, akkor az özvegynek és az árváknak jobb dolguk van.
- Hogy jössz te ilyen beszédhez? Hiszen tulajdonképpen tényleg anyám volt a pénzkereső.

- Igen. Dolgozott mint egy ló.
- Honnan tudod te ezt?
- Ott lakott és élt a kis Smitvillében és Tenessében, amikor férje, a ti kedves apátok, sajátkezüleg fölakasztotta magát.
- Igaz! De mondd, honnan tudod te mindezt?...
- És később az özvegy fiaival együtt északra költözött - folytatta Dick Hammerdull zavar-talanul.
- Ez így is van! De mondd meg már végre...
- Várj csak egy kissé! Az özvegy annyit dolgozott és annyit keresett, hogy egy koldusszegény unokaöccsét is magához vehette és fölnevelhette. Ez az unokaöccs, akinek fájdalmas volt a szigorú nevelési módszer, egy szép napon végre is eltűnt. Így van, vagy nincs így?
- Így van! De föl nem foghatom, honnan tudod te mindezt.
- Volt egy nővéretek is?
- Igen.
- Hol van most?
- Most halt meg.
- Ugy tehát te és dicső próféta Joel fivéred egyedüli örökösei vagytok anyátoknak.
- Természetesen.
- És hol van az örökség?
- Ördögbe is, hát hol lehet? Mit tehattunk azzal a néhány száz dollárral mást, minthogy elittuk.
- Well! Ugy látszik, teljesen apátok nyomdokain jártok. Most harmadszor mondom! Óvakodjatok a kötélről! Mit gondolsz Pitt Holbers, öreg cimbora, meg fogják kapni?
- Hm! - mormolta nagy mérgesen a kérdező: én azt teszem, amit te akarsz.
- Well! akkor nem fogják megkapni. Beleegyezel?
- Yes! Nem is méltók rá!
- Hogy méltók-e rá, vagy sem, az mindegy, de nagy hecc volna, ha megkapnák!
- Milyen titkaid vannak neked? Kiről beszélsz Te tulajdonképpen? - kérdezte a tramp.
- Hoseáról és Joelről - felelte Hammerdull.
- Tehát rólam és fivéremről!
- Igen.
- Mi ketten vagyunk azok, akik valamit nem kapunk meg?
- Igen.
- És mit?
- A mi pénzünket.
- A ti pénzeteket? Az ördög tud titeket megérteni! Hiszen minden zsebeteket kiürítettük!

- Pshaw! Hát azt hiszitek, hogy mi mindenünket magunkkal hoztunk ide a távol nyugatra, amink csak van. Pittnek is, nekem is vagyonunk van. Sok-sok ezer dollárt takarítottunk meg, hogy azt neked és kitűnő Joel testvérednek ajándékozzuk, most azonban úgy határoztunk, hogy egyetlen centet sem kaptok belőle.

Nem néztem körül, de a tramp csodálkozó képét mégis elképzeltem. Hosszu idő telt el, amíg végre hallottam a kérdést:

- A ti... vagyonotokat... kapnánk... mi... meg?

- Igen.

- Te csak gunyt üzöl belőlem?

- Eszem ágában sincs.

Ugylátszik, hogy a rabló a két jóbarát arcát figyelte, mert ismét csak hosszú szünet után kérdezte nagy csodálkozással:

- Igazán nem is értem, miért törődöm veletek? Komoly arcot vágtok ugyan, de az egész dolog még sem lehet más tréfánál.

- Halljad tehát, amit most mondok! Ha te olyan fickónak tartod magadat, akihez mi kedélyesen leereszkedünk, hogy vele tréfálódzunk, úgy igen rosszul ismered magadat, még kevésbé ismered minket. Te részben tökfej vagy, részben csirkefogó. Mi azonban okos és becsülésre méltó emberek, akiknek eszébe sem jut szamarakkal és gazfickókkal tréfálni. Hogy mi teveled mulassunk, ilyesmi ezen az öreg földön meg nem történhetik.

- Founds! Ne feledd, hogy foglyunk vagy! Sértegetni nem hagyom magam! Ha ti úgy dobálóztok a csirkefogó és gazfickó szavakkal, nagyon rosszul járhattok.

- Pshaw! Miattunk nem kell izgulnod. Mi nem aggódunk. Amióta ismerjük magunkat, mindig szokva voltunk ahhoz, hogy a valódi nevén nevezzük a gyereket. Eszünkbe sincs, hogy egy gazembert becsületes embernek mondjunk.

- És ha büntetéssel foglak fenyegetni?

- Ostobaság! Te talán tanító vagy és mi a te tanítványaid? Amit te ma velünk teszel, azt holnap, ha akarjuk, megbosszulhatjuk. Erre el lehetsz készülve! Tehát a csirkefogó, a gazfickó név megmarad! Ami pedig a tökfejet illeti, azt sem vonom vissza, mert tényleg az vagy. Még pedig milyen! Ezt be is bizonyítottad!

- Mivel bizonyítottam? Ki vele!

- Azzal, hogy még most sem értetted meg, hogy tulajdonképpen mit is mondtam neked.

- Az ördög tud téged felfogni és megérteni!

- Annak nincs ehhez ideje. Te közelebb vagy most hozzám, mint az ördög és nem is vagy sokkal jobb! Ugy-e te megmondtad nekem családi nevedet?

- Igen! Holbers.

- És a barátomat?

- Ugyancsak Holbersnek hívják.

- És tulajdonneve?

- Pitt, amint hallottam. Pitt Holbers. Hiszen ez... oh, ah!

Szünetet tartott. Hallottam, amint félhalkan a fogai között mormogott valamit, majd hevesen felkiáltott:

- Pitt! Pitt! Pitt!... hiszen így hívták a fiatal... unokaöccsünket... akit anyánk magához vett... Thunder storm! Lehetséges volna ez? Ez a nyakigláb ember tehát a kis Pitt volna?

- Ő az! No végre csakhogymár egyszer elérte a kezébe a jó ajtókilincset! Nagyon sok fáradságodba került, amíg rájöttél. Valami sok ésszel nem igen dicsekedhetsz!

Ezt a sértést eleresztve a füle mellett, felkiáltott a tramp:

- Igaz! Valóban! Te vagy a buta Pitt, aki mindig valamennyiünkért verést kapta az anyánktól? És aki ezt tűrted? És akit ez az állandó helyettesítés végül is szökésre kényszerített?

Ugy látszik, hogy Pitt csak a fejével intett, mert én egyetlen szót sem hallottam.

- Hát ez mégis ostoba dolog! - szólott a tramp. - És most, mint foglyunkat látlak viszont?

- Akit meg akartok ölni - folytatta Hammerdull.

- Meggyilkolni? Hm. Erről most ne beszéljünk! Mondd el inkább, kedves Pitt, hova futottál el akkoriban és mit csináltál azóta? Igen kíváncsi vagyok.

Pitt néhányat köhintett, majd legkevésbé sem azon a száraz hangján, ahogyan egyébként beszélni szokott, ezt mondotta:

- Nem tudom, hogy jövök én ahhoz, hogy ön engem letegezzen. Ezt csak becsületes ur-emberek tehetik, de nem olyan emberek, akik tisztességet, becsületet annyira eldobtak maguktól, hogy nem szégyenlik a trampokkal együtt menni. Sajnos, nem tagadhatom, hogy apja fivérének a fia vagyok, de saját igazolásomul elmondhatom, hogy ezért a rokonságért én semmi felelősséggel nem tartozom. Nagyon örülök, hogy elmondhatom: akaratom ellenére vagyok az ön rokona.

- Ohó! - szólt közbe dühösen a tramp. - Szégyenled magad miattam? Hát azt nem szégyelted, hogy én tápláltalak?

- Ön? Nem! Csak az édes anyja! És amit ő nekem adott, azért becsülettel meg kellett dolgoznom. Mialatt önök gaz csinyeket hajtottak végre, nekem úgy kellett dolgoznom, hogy a csontjaim ropogtak bele, emellett kaptam a verést ön helyett többször, mint vacsorát. Nem tartozom tehát önnek a legkisebb köszönettel sem. Ennek dacára örömet akarok önnek szerezni. Mi kerestük önt, hogy önnek ajándékozzuk megtakarított pénzünket, mert nekünk, a Nyugat embereinek nem kell pénz. Ez az összeg önt gazdaggá tette volna. De minthogy mi önt a trampok között találtuk, mint aljas, lezüllött egyént, mentse meg engem az Isten, hogy azt a sok és szép pénzt, amivel érdemes embereket tehetünk boldoggá, az ön kezébe adjam. Gyermekkorunk óta most találkozunk legelőször, de mindjárt el is válunk. Tiszta szivemből kívánom, hogy ne találkozzam önrel többé az életben, mert ez a találkozás nekem bosszúságot és fájdalmat okoz csupán.

Az egyébként annyira szűkszavú Pitt Holbers ezt a hosszú beszédet olyan folyékonyan mondta el, hogy egyenesen csodálkoztam. A legfinomabb gavallér eljárása sem lehetett korrektebb, mint az övé volt. Ezt ismerte el Dick Hammerdull is azzal, hogy pillanatnyi szünetet nem engedve, e szavakkal járult hozzá Holbers kijelentéseihez:

- Így helyes! - kedves Pitt, így helyes! Lelkemből beszéltél. Igenis jobb embereket tehetünk ezzel a pénzzel szerencsésekké! Én szóról-szóra ugyanezt mondtam volna neki. Szóról-szóra ugyanezt!

Idegennek a rabló mindenesetre másként felelt volna, minthogy azonban Pitt rokona volt, haragját inkább gunyban fejezte ki és mosolyogva szólott:

- Igazán nem irigyeljük a jó, becsületes embereket, akik a ti pénzetekeket megkapják. Arra a néhány dollárra, amit ti összekaparthattatok, semmi szükségünk nincs. Hiszen milliomosok leszünk, ha fölfedezzük az aranymezőt!

- Igen, ha megtaláljátok! - szólott Hammerdull.

- Természetesen nem mi, hanem Old Shatterhand.

- És ő megmutatja nektek?

- Természetesen.

- Igen, igen. Már látom is őt, amint mutatóujjával a földre mutat és nektek mondja: Itt fekszenek. Egyik aranyrög a másik mellett. Egyik darab nagyobb, mint a másik. Legyetek olyan jók és emeljétek fel. Nagyobb szivességet nem is tehettek nekem, szegény fogolynak. Azután pedig ti valamennyiünket halomra lődöstök, hogy el ne árulhassunk benneteket, összeszeditek a milliókat, visszatértek Keletre, elhelyezitek az aranyakat a bankban, éltek pénzeteke kamataiból, urasan és boldogan, mint az evangélium gazdag embere. Mindennap fonott kalácsot süttetek csőrötök számára. Így gondolom és biztosan így is fog a dolog történni. Nem gondoltod te is, Pitt Holbers, öreg cimborám?

- Igen. Különösen a fonott kalács igaz lesz - válaszolta most már ismét szintelen száraz hangon a hosszú.

- Ne beszéljetekek ilyen ostobaságot - szólott Hosea a két barátára. - Hiszen csak a dühös irigység beszél belőletek! Mennyire szeretnétek, hogy a tiétekek legyen az aranymező. Hiszen ez oly természetes, mint semmi más a világon!

- Ez az aranymező? Épen ez? Ezt mi szivből kívánjuk nektek! Már most is örülünk azoknak a szemeknek, amit vetni fogtok, ha majd a helyszínre érkezünk. Bennem az egész dolog csak egy gondolatot ébreszt.

- Ugyan mit?

- Hogy a nagy gyönyör miatt elfelejtetek majd az aranyhoz nyulni.

- Emiatt ugyan ne törd össze a fejedet. Mi a „hozzányulást” már alaposan megtanultuk. Nem hagyunk ott semmit!

- Hogy a lopást megtanultátok, az tény. Ezt mi is tudjuk.

- Ugye? Tehát ez a dolog ne okozzon neked fejfájást. Most azonban fivéremhez kell mennem, hogy megmondjam neki, hogy megtaláltam unokafivérünket, Pittet, aki tiltakozik a rokonság ellen.

Lovát előrehajszolta és mellettem lovagolt el a menet élére Joelhez, hozzá hasonló gazfickó öccséhez.

- Hitted volna ezt - hallom, amint hátam mögött Hammerdull kérdezte.

- Nem! - felelte Pitt röviden.

- Csinos kis rokonság!

- Bosszankodol?

- Nem! Nem bosszankodom, mert egyáltalában nem érdekelnek.

- Nem rájuk gondolok!
 - Hát mire?
 - Hát a mi pénzünkre.
 - Hogyan?
 - Most azután kinek ajándékozzuk? Én nem akarok gazdag lenni. Nem akarok pénzeszsákon ülni és álmatlankodni afölötti remegésben, hogy ellopják tőlem.
 - Nos igen! Most törhetjük újból a fejünket.
 - Kezdhetjük előlről a gondolkodást, hogy ki veszi el a pénzünket! Ez igazán buta egy dolog. Erre már én is megfordultam és közbeszóltam:
 - Csak ne csináljatok magatoknak fölösleges gondokat.
- Mindketten jobbról és balról hozzámlovagoltak és a kövér megkérdezte:
- Ne gondolkodjunk? Ismer talán valakit, akit megajándékozhatunk?
 - Százat tudnék nektek ajánlani. De erre nem gondolok. De megvan a pénzetek?
 - Sajnos nincs. Hiszen tudja Mr. Shatterhand, hogy a „tábornok”-nál van.
 - Ne ábrándozzatok tehát! Ki tudja, elfogjuk-e?
 - Oh, ön és Winnetou itt van. Tehát mintha már meg is volna a pénzünk. Hallotta, hogy mit beszéltünk?
 - Igen.
 - Hogy megtaláltuk Pitt unokatestvéreit.
 - Igen.
 - Mit szól hozzá?
 - Hogy nagyon vigyázatlanok voltak.
 - Mennyiben? Talán elhallgattuk volna, hogy Pitt Holbers kicsoda.
 - Nem. De úgy tettetek, mintha biztosan tudnátok, hogy rövidesen megszabadulunk.
 - Hát ez hiba volt?
 - Nagy. Ezáltal könnyen gyanu ébred, ami ránk igen hátrányos lehet, sőt esetleg mindent elronthat.
 - Hm! Ez igaz. De tegyem meg ennek a fickónak azt az örömet, hogy szomorúság miatt orromat egészen a nyeregkáráig lógassam le.
 - Ha ezt nem is!
 - De hiszen ön is igen öntudatosan beszélt Cox-hoz és Old Wabble-hoz.
 - De nem olyan feltűnő módon, mint ti most ehhez a Hosea Holbershez, aki szerencsére nem elég fífikus, hogy emiatt bizalmatlanná váljék. A ti gunyolódástok a nagy aranyrögöket illetőleg igen veszedelmes volt reánk nézve. A trampoknak az utolsó pillanatig abban a hiedelemben kell élniök, hogy én ismerem az aranymezőt.
 - Igen! De mikor jön ez az utolsó pillanat?
 - Talán még ma.

- Ez igaz?
- Ugy gondolom.
- Milyen módon?
- Ezt most még pontosan nem tudom. Kolma Puschi, az indián jönni fog és engem kiszabadít.
- Ő? Ki gondolt volna erre? Bizonyosan tudja ön ezt?

- Igen! Megigérte nekem. Hogy én mit teszek, ha szabad leszek, az a körülményektől függ. Ti el ne aludjatok, de tetessétek az alvást. Mondjátok ezt meg vigyázva a társaknak is. Én nem akarok velük beszélni, nehogy feltűnést keltsek. Ti pedig ezzel a trappal szemben ne legyetek lehangoltak, de ne mutassatok tulságos bizakodást sem.

Nem tudták, hogy Kolma Puschi titokban nálam volt és megkérdezték, honnan tudom, hogy jönni fog. Én azonban felelet helyett felszólítottam őket, hogy menjenek ismét mögém, ott lovagoljanak és várják be nyugodtan a fejleményeket. Jobb volt, ha a trampok minél kevesebbet látnak engem társaimmal beszélni.

A Holbers testvérek most megállították lovaikat és bevárták Pitt-et és Hammerdullt.

Hosea Pittre mutatva, így szólt:

- Itt van az akkori verést kapó unokatestvér, akinek most a büszkesége tiltja, hogy velem tegeződjék.

Joel végtelenül lenéző pillantást vetett Pittre és így felelt:

- Még boldog lesz, ha majd megengedjük neki, hogy szót válthasson velünk. Tehát pénzt akart nekünk ajándékozni?

- Igen. Még pedig egy egész nagy vagyont.

- És te ezt elhitted?

- Eszembe sem jutott.

- Nézz csak végig rajta! Ez és... vagyon? A legtisztább hülye szélhámosság. Be akart bennünket ugratni. Természetes, hogy ilyen gyerekes marhaságba nem fogunk beleesni. Gyere!

Ujra előre lovagoltak.

- Tehát hülye szélhámosok vagyunk, Pitt Holbers, öreg cimbora? Ez két olyan tulajdonság, amelyben osztozhatunk. Ha neked tetszik, én majd a ravaszságot, a szélhámosságot veszem magamra, neked marad a hülyeség.

- Beleegyezem, így kell ennek barátok között történni! Így legalább egyik barát kölcsönözte a másiknak a tőkéjét.

- Teringettét! Ezt jól felelted! Köszönöm!

- Kérem! Nagyon szívesen!

Engem ekkor előrehívtak, hogy mint vezető a menet élén lovagoljak, mert eddig csak néha-néha rövid hangos szóval jeleztem, hogy mely irányban kell haladnunk. Elég gyorsan haladtunk és hamar eljutottak a két Rush-patak összefolyásához. A környék vízduz volt és ezért a sikszágot nem egy helyen szakították meg a bokrok és fák kisebb csoportjai. Fontos volt tehát, hogy én elől lovagoljak. De hogy ezzel lehetővé ne tétessék számomra a szökés, Cox és Old Wabble két oldalon közvetlen mellettem nyargaltak. Ismét ilyen faszízigetet láttunk a prerien magunk előtt, amikor Old Wabble kinyújtotta karját és így kiáltott:

- All devils! Ki jön itt? Emberek vigyázzatok! Tartsátok jól együtt a foglyokat! Itt ugyanis jön valaki, aki mindent el fog követni, hogy őket kiszabadítsa.

- Ki ez? - kérdezte Cox.

- Winnetounak és Shatterhandnak jó barátja. Old Surehandnak hívják. Legalább is meg mernék rá esküdni, hogy ő az.

Egy lovas jött az erdőcske felől és teljes sebességgel hozzánk igyekezett. Már nem volt tőlünk távol, de arcát nem tudtuk fölismerni, azt azonban láttuk, hogy hosszú haja fátyolként röpül mögötte. Ezért mutatott nagy hasonlatosságot Old Surehandhoz. Én azonban rögtön láttam, hogy a lovas nem olyan telt, hatalmas alak, mint Surehand. Nem is ő volt, hanem Kolma Puschi lovagolt elénk. Meg akarta mutatni, hogy helyén van.

Előbb úgy tett, mintha nem látna bennünket, majd megállította lovát és ránk figyelt. Ezután úgy tett, mintha oldalt el akarna kerülni, de újra visszafordult és bevárta közeledésünket. Amikor annyira közel jutottunk hozzá, hogy felismerhettük arcát, Old Wabble a megkönnyebbülés hangján hangosan mondotta:

- Nem Old Surehand, hanem egy indián. Ez jó, nagyon jó. Vajjon melyik csapathoz tartozhatik.

- Ostoba találkozás! - mondotta Cox.

- Miért? Sokkal jobb, mintha valami fehér ember volna. De neki sem kellene direkt a mi utunkban lovagolnia; „th’is clear”. Keményen kézbe kell őt vennünk, nehogy eszébe jusson utánunk kémkedni.

Elértük őt és megálltunk. Kezének büszke mozdulatával üdvözölt bennünket, ezt kérdezte:

- Nem láttak testvéreim egy vörös harcost, aki kantárt visz a kezében és keresi a lovát, amely az éjjel megszökött tőle.

Cox és Old Wabble hangos nevetésben törtek ki és az előbbi így szólt:

- Vörös harcost, aki kantárt hordoz. Szép kis harcos!

- Mit nevet fehér testvérem? - kérdezte az indián, akit a tramp nem ismert, csodálkozva és komolyan: - Ha egy ló elszökik, azt meg kell keresni!

- Ez igaz! De aki a lovát szökni engedi és azután a kantárral ide-oda futkos, nem lehet valami híres harcos. Talán társad?

- Igen.

- Vannak még társaitok?

- Nincsenek. A ló éjjel, amíg aludtunk, eltépte kötőfékjét, elszökött és azóta nem láttuk. Elindultunk a ló után, most azonban én már nem találom sem a lovát, sem a társamat.

- Sem a lovát, sem a barátját? Mulatságos történet! Igen derék fickók lehettek mind a ketten! Tőletek azután igazán félni kell az embernek! Melyik törzshöz tartoztok?

- Egyikhez sem.

- Tehát ki vagytok taszítva? Becstelen csavargók vagytok? No én emberséges akarok lenni és segítek neked. Igenis, mi láttuk a barátodat.

- Hol?

- Körülbelül két mérföldnyire mögöttünk. Csak a mi nyomunkon lovagolj visszafelé. Ő is érdeklődött te utánad.

- Milyen szavakkal kérdezősködött a harcos?

- Igen szép, becsületére méltó szavakkal, amikre büszke lehetsz. Azt kérdezte, hogy nem láttuk-e a legbűdösebb vörös kutyát, akit egy mocskos állat kerget a prerien?

- Fehér testvérem rosszul értette a harcost!

- Ugy? Igazán? Hát mit mondhatott mást?

- Azt, hogy vajjon a fehér emberek nem látták-e a kutyát, aki üldöz a prerien keresztül egy bűdös, mocskos állatot. Ezek lehettek a szavak és a kutya meg is fogja találni a mocskos, ronda állatot.

Ezután, amint mondták neki, a mi nyomunkon lovagolt visszafelé. Egyetlen egyszer sem tekintett hátra. Cox mormogott.

- Átkozott vöröse! Vajjon mit gondolhatott? Megértette ön Gutter ur az én szavaim megfordítását?

- Nem! - felelte Wabble. - Indián beszédmodor. Csak épen, hogy mondjon valamit.

- Well! Hát akkor csak lovagoljon két mérföldet és azután keressen tovább. Keresse a vörös harcost kantárral a hátán. Gyönyörű két alak! Ez a szerencsétlen népség egyre mélyebbre süllyed.

E rövid esemény után tovább lovagoltunk. A trampok nem voltak nyugati emberek; ellenben furcsa, hogy Old Wabble is jelentéktelennek tartotta az indián szavait. Én az ő helyében annyira nem bíztam volna ezek után az indiánban, hogy rögtön utána lovagolok, hogy megfigyeljem. Aki az ilyen szavak óva intő jelentőségét föl nem fogja, az nem teremődött a vadnyugat vezérsége számára.

Még nem lovagoltunk messzire, amikor újból találkozásunk volt, még pedig ránknézve igen fontos, amire azonban, legalább ma még, egyikünk sem számított és így mindnyájunk számára nagy meglepetés volt.

Egy keskeny cserjésen lovagoltunk keresztül, amely mint egy hosszú kötél huzódott a sikságon át. Éppen a végére értünk a cserjésnek, amikor két lovast láttunk, egy teherhordó lóval jöttek és akik jobbról egyenesen felénk jöttek. Minthogy már meg is láttak bennünket, nem rejtőzhettünk el sem mi, sem ők. Tovább lovagoltunk tehát és közben láttuk, hogy az egyik lovas fegyverét kézbe veszi, ami mindannyiszor meg szokott történni, ha a vadnyugaton valaki ismeretlenekkel találkozik.

Amikor körülbelül háromszáz lépésnyire voltunk tőlük, megálltak, láthatóan azzal a célzattal, hogy bennünket előre bocsássanak, anélkül, hogy megszólítának bennünket. Old Wabble azonban így szólt:

- Ezek mitsem akarnak rólunk tudni, tehát lovagoljunk mi egyenesen hozzájuk!

Ez megtörtént. Csak néhány métert lovagoltunk előre, amikor mögöttem több felkiáltás hangzott:

- Uff! Uff! - hallatszott Schahko Matto hangja.

- Uff! - kiáltott csak egyszer Apanacska, de annál erőteljesebben. Meglepetésének óriásinak kellett lennie.

Ekkor én is élesebben odanéztem és nem kevésbé voltam meglepve. A lovas, aki a fegyvert a kezében tartotta, ugyanis nem volt más, mint a Raüni-komancsok fehér orvosságos embere, a mi Tibo takánk, akiről már annyi szó esett, a másik pedig senki más nem lehetett, mint indián asszonya, a titokzatos Tibo wete. A teherlő a Harbours-farmon is velük volt.

Az orvosságos ember nyugtalan lett, amint látta, hogy nem lovagolunk egyenesen tovább, hanem felé tartunk. Zavara azonban csak néhány másodpercig tartott, majd lovát felénk hajtva és kezével integetve kiáltott:

- Old Wabble! Old Wabble! Welcome! Ha ön van itt, akkor semmitől sem kell tartanom, Mr. Gutter!

- Ki ez a fickó? - kérdezte az öreg cowboy. - Én nem ismerem.

- Én sem! - felelte Cox.

- No majd meglátjuk, ha közelebb jön.

Old Wabble rettenetesen sovány és magas alakjáról és még inkább messzire lenyúló hosszú fehér hajáról - aminek felét ugyan tegnap a tűzben elvesztette - már messziről felismerhető volt. Amint közelebb értünk, az orvosságos ember minket is fölismert. Először nem tudta, hogy fusson-e, vagy maradjon, de amikor látta, hogy mi meg vagyunk kötözve, örömeiben formálisan felkiáltott:

- Old Shatterhand, Winnetou! Schahko Matto és... és... és... nem akarta megnevezni állítólagos fiát... és társai? Egytől-egyig megkötözve! Hiszen ez egy csodálatos, egy egészen csodálatos eredmény Mr. Gutter! Hogyan történhetett ez? Hogy tudtátok ezt elérni?

Ekkor értünk hozzájuk és Old Wabble megkérdezte:

- De hát kicsoda ön, uram, tulajdonképen? Ismer engem? Nekem is úgy tetszik ugyan, hogy ismerem önt valahonnan, de nem tudok visszaemlékezni, hogy honnan.

- Gondoljon csak Llano estacadó-ra.

- Hol? hogyan? És mikor?

- Amikor mi az apacs foglyai voltunk.

- Mi? Hát kikre gondol?

- Mi komancsok!

- Micsoda? Hogyan? Ön a komancsok közé számítja magát?

- Akkor igen, de most már nem.

- Ön azt mondotta az imént, hogy most már nem kell félnie?

- Egészen természetes, ön ugyanis nem lehet barátja az én ellenségemnek, mert ön akkor ellopta Old Shatterhand fegyvereit és társa volt a tábornoknak. A Harbour farmon pedig hallottam Bellettől, a cowboytól, hogy ismét komisz összetűzése volt Winnetouval és Old Shatterhanddal. Ezért örülök az önnel való váratlan találkozásnak.

- Well! Ez mind igen szép, de...

- Csak gondoljon vissza! - szólott szavába a volt komancs. - Akkoriban, mint indián, természetesen vörösre voltam festve...

- All devils! Vörösre festve. Most már emlékszem. Csak nem ön a komancsok akkori orvosságos embere?

- De bizony én vagyok!

- Hát lehetséges ez? Orvosságos ember, aki, mint most látom, eredetileg fehér ember volt. Érdekes, rendkívül érdekes! Ezt el kell önnek beszélnie! Itt tehát meg fogunk állni, mert olyan kalandról fogunk hallani, amelyet ritkán él át valaki.

- Köszönöm Gutter ur. Nagyon köszönöm, de én nem maradhatok, nekem tovább kell mennem. Remélem azonban, hogy még találkozunk. Annyit mondhatok önnek, hogy a mai nap életem legboldogabb napja, mert látom, hogy az ön kezében vannak azok az emberek, akiket én azonnal kiirtanék a világból, ha rajtam állna. Csak tartsa őket erősen! Erősen!

Az eddigi beszélgetés alatt én a másik lovast figyeltem. Az asszony volt, anélkül a fátyol nélkül, ami a Harbour farmon eltakarta az arcát. Férfiöltözetet viselt ugyan, de kétségtelenül az asszony volt. Ugyanaz a magas, szélesvállu alak, mint akkoriban Kaam-kulanoban. Ugyanaz a sötétbarna, mélységesen beesett, szinte kaukázusiasan metszett arc, ugyanazok a reménytelen, merev és mégis vadul fénylő szemek, amelyeknek láttára rögtön az örültek házára gondoltam. Férfimódra ülte meg a lovat, erősen és biztosan, mint egy gyakorlott lovárnő, felénk fordult, önkéntelenül félkört alkottunk az orvosságos ember mellett. A félkör egyik szélére akkor ért az asszony, amikor férje befejezte beszédét. A félkör végén megállt és egyetlen szó nélkül tekintetét mereven a távolba irányította. Apanacskára néztem. Szoborként ült mozdulatlanul lován. Látszott, hogy számára senki más nem volt itt, mint akiről megszokta, hogy anyjának nevezze. Ennek dacára a legcsekélyebb kísérletet sem tett arra, hogy hozzá közeledjék.

Az orvosságos ember észrevehető kényelmetlenséggel látta feleségét a körhöz jönni, de megnyugodott az asszony tökéletes részvétlenségében és ismét Old Wabbléhoz fordult.

- Mint már mondtam, nekem tovább kell mennem, de amint újból találkozunk, meg fogja tudni, miért örülök én olyan nagyon annak, hogy ön ezeket a fickókat fogságában tartja. Mi fog velük történni?

- Ez majd kiderül! - felelte az öreg. - Igen kevésbé ismerem még önt arra, hogy erre a kérdésre felelhessek.

- Well! Nekem ez is elég, mert gondolom, hogy nem sok ceremóniát fog velük csinálni. Megérdemlik a halált. És csak a halált. Ön nagy bünt követne el, ha élve hagyná őket. Hogy itt megköötözve látom őket, ez megér nekem tíz évet az életemből. Milyen boldogan legeltetem rajtuk a szememet! Szabad őket egyszer alaposan megnézнем Mr. Gutter?

- Miért ne! - Nézze őket, ameddig jólesik.

Az orvosságos ember az osaghoz lovagolt, arcába nevetett és így szólt:

- Ez itt Schahko Matto, aki évekig hiába akart minket elfogni. Szegény féreg! Te akarsz olyan embereket elfogni, mint mi ketten voltunk és ma is vagyunk? Ennyire nem terjed a te szegényke kis agyvelőd! Ugyebár az nagyszerű „stikli” volt akkor! Nemde? Annyi bőrt, olyan olcsón még aligha vásárolt ember valaha is.

- Gyilkos! Tolvaj! - kiáltott rá az osagfőnök. - Ha a kezem szabad volna, megfojtanálak.

- Ezt elhiszem. Csak fulladj meg magad!

Ezután Treskowhoz fordult:

- Ez a hirhedt rendőr, akiről azt mondta nekem a cowboy, hogy ül a szobában. Hülye fráter! Mit gondolsz tulajdonképpen? Nevetséges és haszontalan munka. Még csak néhány hét és minden elévült. Ezért jöttünk ismét vissza! Nem veszed észre?

- Jó lesz, ha elengedi mulni ezeket a heteket. Ön túl hamar tűnik fel, Thibaut ur!

- Ezer mennydörgős mennykő! Ön tudja a nevemet? - Hát a rendőrség egyszerre mindentudó lett? Gratulálok uram!

Odalovagolt Apanacskához. - „Kutya!” - kiáltotta rá és Winnetouhoz fordult:

- Tehát ez az apacsok főnöke és általában a leghíresebb főnök? - kérdezte gunyosan. - Az ember ki sem nézné ebből a kamaszból, hogy mi telhet ki egy kutyaéból! Mi ismerjük egymást, nemde? Remélem, hogy te most már utban vagy az örök vadászterület felé. Ha nem, úgy óvakodjál velem találkozni! Mert olyan golyót küldök a fejedbe, hogy a napnak alkalma lesz két oldalról az agyvelődbe világítani.

Winnetou rá sem nézett és nem válaszolt. Bizonyos, hogy dacára a kötelékeinek, nem tűrte volna bosszulatlanul a sértést, ha nem utálta volna annyira ezt az embert.

Az orvosságos ember a neki nyújtott kedvező alkalmat a végsőkig kihasználta és lovát felém irányította. Mint fehér ember nem voltam kötelezve Winnetou stoikus érzéketlenségére. Ami büszkeségemet illeti, úgy nyugodtan átnézhettem az egykori varázsló feje fölött, de az ész más eljárást parancsolt. Meg kellett kísérelnem, hogy valami elszólásra bírjam. Éppen ezért, amikor felém jött, arra fordultam és vidám hangon mondtam:

- Nos, a híres Tibo taka most már engem is sorra kerít? - Itt ülök, megkötözve. Most tehát alkalma van szívének teljesen kiönteni. Rajta tehát!

- Diable! - kiáltott rám dühösen. - Ez a fickó nem is várja be, hogy megszólítsam! Ez a szemtelenség párját ritkítja! Igen, nekem van veled beszélni valóm, te csirkefogó és ezt alaposan meg is fogom tenni! Egész jól jössz most nekem.

- Well! Én készen vagyok. - De engedje meg, mielőtt hozzákezdene, hogy jóakaratu tanácsot adjak.

- Még azt is! No, hát ki vele! - Mi az a jóakaratu tanács?

- Ne legyen nagyon merész, hanem óvatos, amikor velem beszél. Valószínűleg még a multból tudja, hogy nekem bogaraim vannak.

- Igen, tudom. De ezeket a bogarakat rövidesen kiverik belőled. Talán bosszant, hogy tegezlek. Te is illethetsz engem a bizalmas - „Te”-vel.

- Köszönöm. Nem csinállok tegeződést soha, különösen nem tegeződöm ostoba, gonosz idiótákkal, akiknek azonban megengedem, hogy engem letegezzenek, mert egyebet ugysem tudnak mekegni.

- Nekem mondd ezt, te szegény ördög? Hát azt hiszed, hogyha golyóm egyszer célt tévesztett, sohasem találhat el téged?

Rámírányította fegyverét és felhuzta a ravaszt. E pillanatban azonban Cox mellette termett, eltolta a fegyvert és rászólt:

- Tegye el a fegyvert, uram, mert közbe kell lépnem! - Aki Old Shatterhandot megsebesíti, az tőlem kap egy golyót!

- Öntől? Ugyan? - Hát kicsoda ön?

- Engem Coxnak hívnak és vezetője vagyok a csapatnak.

- Ön? Én azt hittem, hogy Old Wabble.

- Én vagyok. És ez elég!

- Akkor bocsánat! Nem tudtam. De szó nélkül tűrje az ember, hogy így megsértsek!

- Azt hiszem, igen! Mr. Gutter az én engedélyem nélkül engedte meg önnek, hogy ezekkel az emberekkel „szórakozzék” és én ezt eddig tűrtem. Ha azonban ők az Ön „udvariaskodását” nem hallgatják szótlanul, úgy ön egyedül a hibás. Hozzájuk nyulni, avagy éppen megsebesíteni nem szabad őket.

- De beszélhetek tovább is ezzel az emberrel?

- Nincs ellene kifogásom.

- És nekem sincs, - tettem én hozzá. - Egy indián bohóccal való beszélgetés mindig mulattató dolog! Egy ilyen öreg paprikajancsi nekem mindig jókedvet csinál.

Ökölbe szoritotta a kezét, de ismét lebocsátotta és büszke hangon mondta:

- Pschaw! - Te nem fogsz engem többé felbosszantani. Csak ne volnál fogoly és a prerien találkozónánk! Megfizetnék neked Kaam-kulano-ért úgy, ahogy még elképzelni sem tudod.

- Igen. Az ön egész szellemi képességét meghaladja ennek az elgondolása. Hallja, beszéljen egyszer nyíltan! Végre tudna ön életében egyszer is hajtani olyan cselekedetet, amilyen az a kaam-kulanói látogatásom volt? Nos, tegye a kezét a szívére, „nagyrabecsült ur!” Én nem akarom önt bosszantani, mert ahol nincs, ott ne keress! Csak megállapítom, hogy önnek ott fönny a kalapja alatt ennyi esze nincs.

- Azt a...! - ordított újból. - Hogy ezt nekem tűrnöm kell! Ha csak megtehetném, amit szeretnék...!

- Igen, igen, önnek mindenütt az ész hiányzik. Wawa Derricket sem tudta egyedül elintézni; ehhez is segítségre volt szüksége.

Szemei egyszerre megnőttek. Erősen rámszegezte. Keresztül-kasul akart rajtam látni, de mivel én megtartottam mosolygós ábrázatomat, rámkiáltott:

- Mit mesélt neked az az átkozott Bender?

Tehát Bender! - Ez a név B-vel kezdődik. Mindjárt gondoltam, az I. B. és E. B. kezdőbetűkből ott fönny a hegyen a meggyilkolt Padre Diterico sirjánál. De hát ki legyen az a Bender? Így természetesen nem kérdezhettem; érdeklődésemnek tehát más fogalmazást adtam és kérdésemet oly gyorsan tettem fel, hogy nem maradt ideje a meggondolásra.

- Akkor? Ugyan mikor?

- Akkor, Llano estacadoban, amikor nálad volt és saját testvér...

Ijedten tartott szünetet. Az én agyamban a pillanatnak egy kis része alatt villámgyors gondolat termett és az ő megszakadt mondatát ugyanolyan gyorsan folytattam:

- ...saját fivérével harcolt. Pschaw! Amit ő nekem akkor mondott, azt én már régen tudtam sokkal jobban, mint ő maga. Nekem már jóval előbb alkalmam volt kutatni Padre Diterico után.

- Di... te... ri... - nyögte ijedten.

- Igen. Talán nem szívesen ejti ki ezt a nevet. Nevezhetjük Ikwehtfi-pának is, ahogy hazájában, a moquiknál nevezték.

Először szótlan maradt; de arca dolgozott. Nyelt és nyomott, mint akinek valami a gégéjén akadt; majd hangosan ordította:

- Kutya, - te engem ismét becsaptál, mint akkor valamennyiünket. Téged ártalmatlanná kell, kell és kell tenni! Vedd ezt!

Ujból előrántotta fegyverét, a ravasz csettent és... Cox ujból hozzágratta lovát; de már későn jött volna, hogy engem a dühöngőtől megmentsen, ha magam nem segitettem volna magamon. Előrehajoltam, hogy megkötözött kézzel egészen elől szorosra foghassam a zablát, lábamat a ló vékonyába nyomtam és elkiáltottam magam:

- Cska! Hatatitla, cska!

Ez a kiáltás, amit a mén jól megértett, kiegyenlítette a hátrányt, amelyben én, mint lovas, a megkötözéssel voltam. A csődör, mint egy macska huzta össze magát és engem hatalmas ugrással oly közel vitt Thibauthoz, hogy a lovak egymáshoz dörzsölődtek. Lábam teljes erővel idomult a ló hatalmas ugrásához, és én ugrás közben eleresztve a ló zabláját, összekötött öklömmel Thibautnak akkorát sujtottam éppen abban a pillanatban az oldalába, amikor a lövedék a fegyverből kirepült, hogy ő mintha lerántották és ledobták volna a nyeregből, nagy ivben a földre zuhant.

E pillanatban Winnetou és azon a hülyén kívül, aki kirepült a nyeregből, senki nem volt a jelenlevők között, aki az ijedtségnek, a meglepetésnek, majd az elismerésnek felkiáltását ne hallatta volna. Az én derék csődöröm azonban csak ezt az egyetlen ugrást tette, egy lépést sem többet, és úgy állt nyugodtan, mintha ércből lett volna öntve. Én odafordultam az orvosságos emberhez. Föltápáskodott és elment messzire repült fegyveréért. Szemei szikráztak a dühtől. Cox kivette kezéből a fegyvert, s így szólt:

- Nem adom vissza a fegyverét, míg tovább nem lovagol, mert még valami ostobaságot csinál. Megmondtam, hogy nem tűrök semmi ellenségeskedést, különösen pedig tettlegességet Old Shatterhanddal szemben.

- Hagyja csak őt, hagyja! - szóltam. - Ha még egyszer merészel ellenem valamit, úgy még jobbat kap. Én különben magam is figyelmeztettem, hogy vigyázzon magára. Ez az ember tényleg gyógyíthatatlan hülye.

A dühtől reszkető ember felordított:

- Ölje őt meg! - Mr. Cox. Meg fogja őt ölni?

- Igen, - bólintott a kérdező. - Életét oda ígértem Old Wabblenak.

- Hál Istennek! - Különben mégis megöltem volna, amint fegyveremet ujból kézhez kapom még akkor is, ha utána ön engem öl meg. Ön nem is hiszi, hogy ez a csirkefogó mennyire fölötté áll minden ördögnek. Emellett Winnetou valóságos angyal. Tehát ölje őt meg, lőjje agyon!

- Ami ezt illeti, nyugodt lehet! Az ön kívánsága teljesülni fog! - biztosította Old Wabble. - Vagy ő, vagy én. Közülünk a földön csak egynek van helye és minthogy ez az egy én vagyok, tehát neki kell elmennie. Erre minden lehető esküt leteszek.

- Ugy csak gyorsan végezzenek vele, mert még megszökik.

Ezalatt az asszony, akit semmi, még a lövés sem zavart meg nyugodtságában, a cserjéshez lovagolt, letépett néhány ágat, koszoruba kötözte és fejére tette. Így jött vissza, lovát a legelső tramp felé irányította és fejére mutatva, így szólt:

- Látod? Ez az én mirtusz-koszorúm! - Ezt a koszorút az én Wawa Derrickem tette a fejemre.

A volt komancs elfelejtett engem, az asszonyhoz rohant, mert félt, hogy beszédével elárulja valamelyik titkát, öklével fenyegetőzve rászólt:

- Hallgass, te örült, a te ostobaságoddal! - Majd a trampokhoz fordulva, ezt mondotta:

- Ez az asszony tudniillik megörült és olyanokat beszél, amik megbolondítják az ember fejét.

Célját most elérte, de ebben a pillanatban figyelmét más irányba, nevezetesen Apanacska felé kellett irányítania. Apanacska eddig a nyugalom és önmegtartóztatás mintaképét mutatta, amint az asszonyt beszélni hallotta, odalépett hozzá és megkérdezte:

- Megismeresz engem anyám? - Nyitva van a szemed fiad számára?

Az asszony szomorú mosollyal nézett rá és a fejét rázta. Ennek dacára Tibo taká rákiáltott Apanacskaára:

- Mi beszélni valód van vele? - Hallgass!

- Ő az anyám! - felelt Apanacska nyugodtan.

- Már nem. - Ő ráüni, te pedig elhagytad törzsedet. Semmi közötök sincs egymáshoz.

- Én a komancsok főnöke vagyok és nekem egy fehér, aki őt is és engem is megcsalt, nem parancsolhat. Én igenis beszélek vele!

- Én pedig a férje vagyok és megtiltom!

- Akadályozd meg, ha tudod!

Tibo taká nem mert Apanacskaához hozzányulni, dacára, hogy meg volt kötözve. Old Wabblehoz fordult tehát:

- Segítsen nekem, Mr. Gutter! - Ön az az ember, akiben bizalmam van. Ez az ember, az én korábbi nevelt gyermekem az oka annak, hogy feleségem megörült. Ahányszor csak újra látja, mindig betegebb lesz. Hagyja ez az ember békében a feleségemet. Segítsen nekem, uram!

Old Wabble, aki nagyon féltékeny volt azért, mert Cox önmagát mondotta vezetőnek, úgy látta, hogy most alkalma van megmutatni, hogy ő is valaki. Gyorsan megragadta az alkalmat és parancsoló hangon rászólt Apanacskaára:

- Nézd, hogy elmegy onnan, te vörös! - Hallottad, hogy semmi közöd a nőhöz! Tehát menj, pakkolj!

Hogy Apanacska ilyen hangon engedjen magával beszélni, arról természetesen szó sem lehetett. Az öreg cowboyt lesújtó tekintettel végig nézte, megvető hangon kérdezte:

- Ki beszél itt hozzám, a komancsok legelső főnökéhez a Kanean-törzséből. Talán valami béka brekeg, vagy valami varju károm? - Én itt senkit nem látok, aki engem magakadályozhatna, hogy beszéljek azzal a nővel, aki az anyám volt.

- Ohó! Béka? Varju? - fejezd ki magad udvariasabban fickó, mert meg találod tudni, hogyan kell tisztelni a cowboyok királyát.

Lovával Apanacska és az asszony közé nyomult. A komancs néhány lépést hátrált és lovát a másik oldalra vezette. Az öreg oda is követte őt. Apanacska tovább lovagolt. Old Wabble is. Így mozogtak két körben az asszony körül olyformán, hogy Gutter mindig el akarta távolítani Apanacskaát az asszonytól. Közben a két ló folyton erősen egymás szemébe nézett.

- Hagyd ezt Gutter, - szólt Cox. - Hadd számoljon egymással apa és fiu. Intézzék el maguk között dolgaikat. Téged ez az ügy nem érdekel.

- Tőlem segítséget kértek! - felelt az öreg.

- Hát ön a vezér, vagy én?

- Én vagyok, mert én szerződtettem önt.

- És ön azt hiszi, hogy amit most tenni akar, azt végre tudja hajtani?

- Jes! Igenis, hiszem. - Talán csak kordában tudok tartani egy vöröst, aki hozzá még meg is van kötözve!

- Megkötözve? Pschaw! - Gondoljon csak Old Shatterhandra és erre az idegenre. Az a vörös egészen más fickó, mint ön!

- Hát próbálja meg!

- Well! Ahogy önnek tetszik. - Én nem törődöm többé a dologgal!

Most már minden szem a két ellenfélre irányult. Még mindig ugyanabban a körben mozogtak. Old Wabble belül, Apanacska kívül. Az asszony állt a középén, teljesen lélektelenül. Tíbo taka a közelben állott és természetesen a legnagyobb érdeklődéssel várta a különös jelenet végét. Bizonyos idő múltán Apanacska föltette a kérdést:

- Oda enged végre Old Wabble az asszonyhoz?

- Nem! - felelt az öreg.

- Ugy kényszeríteni fogom rá!

- Próbáld meg!

- Én az öreg indiángyilkost nem fogom kimélni a kényszerítés közben.

- De én sem téged.

- Jó, hát akkor tartsd meg az asszonyt!

Megfordította lovát és úgy tett, mintha helyét el akarná hagyni. Ahogy én Apanacskát ismertem, tudtam, hogy ez csak csel. Ha csak egy pillanatra is, de el akarta vonni az öreg figyelmét magáról. A végkimenetel közelgett. Old Wabble tényleg becsapatta magát. Arrafelé fordult, ahol Cox állott és önelégült hangon mondta:

- Nos, kinek van igaza? - Hogy Fred Gutter meghátráljon egy indián előtt? Ez teljes lehetőség; th'is clear!

- Vigyázz! Vigyázz! Ő jön! - hangzott fel több tramp figyelmeztető kiáltása.

Az öreg hátra is fordult, de lova nem. Az öreg látta, hogy Apanacska lovával örült ugrással rálovagol és az ijedtségtől hangosan felkiáltott. Az ugrást kikerülni már késő volt. Mindössze néhány másodpercig tartott az egész jelenet, amit a nézők lélegzetfojtva figyeltek. Az én ugrásom lovammal az imént az orvosságos ember ellen, csak a Nyugaton „Force and adroitness”-nek nevezett ugrás volt. Apanacska egészen másként, sokkal vakmerőbben csinálta a dolgot. A komancsok áthatóan éles támadó kiáltását hallatva, repült az öregre és egyenes irányban úgy repült át a lovon, mintha lovas nem is volna a nyeregben. Közben életét reszkirozta, mert kezei össze voltak kötözve, lábai pedig a lóhoz kötve és Old Wabblera rá kellett pattannia. És mégis szerencsésen átjutott az öreg lován. Amint lova újból földet ért, - közben csaknem felbukott - Apanacska hirtelen hátradobta magát, de közben a lovat elől erősen fogta. A ló néhány lépést még előre ingott, majd megállt. Mélyet, igen mélyet lélegzettem, mert nagyon féltettem Apanacskát. Cselekedetével életével játszott. Most már tul volt a veszélyen.

És Old Wabble mint egy ágyulöveg repült ki a nyeregből. Lova földült. A ló néhányszor ide-oda fordult, majd sértetlenül felállott, az öreg ellenben eszméletlenül feküdt a földön. Nagy pánik, nagy izgalom támadt. Mi ebben a pánikban könnyen megszökhettünk volna, de dolgaink nélkül. Ezért inkább maradtunk.

Cox az öreg mellett térdelt és igyekezett eszméletre téríteni. Az öreg hamarosan magához is tért. Felállni azonban már nem tudott. A kezét sem tudta mozditani. Föl kellett őt állítani. Amint reszkető lábain állott, érezte, hogy csak egyik kezét tudja mozgatni, a másik lelógott a testéhez. El volt törve.

- Nem figyelmeztettem? - szólt Cox, ami természetesen most már nem tudta meg nem történtté tenni az eseményeket. - Most itt van a következmény! Mit használ az ön cowboy király címe, amikor kilencven éven felüli testével olyan ellenféllel áll szemben, mint ez az Apanacska?

- Lődd le azt az átkozott fickót, aki ravaszsággal elbolondított, - kiáltott dühösen az öreg.

- Miért kell mindjárt lelőni?

- Én parancsolom. Érti? Én parancsolom! - Nos, megtörténik ez rögtön?

Senki sem engedelmeskedett neki természetesen. Egy darabig torkaszakadtából üvöltött, kiáltozott, amíg Cox rá nem szólt:

- Maradjon végre csöndben, különben itt hagyjuk és tovább lovagolunk. Ahogy ön üvölt, úgy a vadállatok szoktak hangot adni. Törődjék inkább a kezével. Ezen kell segíteni.

Belátta, hogy ez a legokosabb. Engedte, hogy levessék öreg kabátját, ami bizony nem ment fájdalom nélkül. Előbb Cox, majd más trampok tapogatták az öreg kezét, aki eközben rémeseket ordított. Egyik sem értett a törés kezeléséhez. Ekkor Cox felénk fordult:

- Halljátok urak! - Van közöttetek valaki, aki ért sebekhez és más ehhez hasonló dolgokhoz?

- A mi házi és udvari orvosunk rendesen Winnetou, - felelte Dick Hammerdull. - Ha megcsöngetitek éjjeli csengőjét, jelentkezni fog.

A kövér azonban tévedett. Amikor az apacsot felszólították, hogy vizsgálja meg a törött kezét, Winnetou elutasítólag válaszolt:

- Winnetou nem tanult gyilkosokat gyógyítani. Miért neveznek bennünket most „urak”-nak, amikor segítségünkre van szükség. Miért nem voltunk urak már előbb? Ha az öreg cowboy előbb keresztülvitte akaratát, tegye most is azt, ami neki tetszik. Winnetou megmondta.

- De hiszen mégis csak ember! - vetette ellen Cox. Csodálatos ellenvetés volt ez ezeknek az embereknek a vezetője részéről. Winnetou természetesen nem felelt. Ha egyszer kijelentette, hogy ő már megmondta, amit mondani akart, akkor belőle többé egy szót sem lehetett kicsikarni. Dick Hammerdull hatalmazta fel önmagát a beszédre:

- Egyszerre észreveszitek, hogy ember van közöttetek? Én azt hiszem, mi is emberek vagyunk és nem vadállatok, akiket egész egyszerűen tetszés szerint el lehet fogni, vagy le lehet lőni? Emberként bánnak itt velünk?

- Ez egészen más dolog.

- Vajjon ez más dolog-e, vagy nem más, az mindegy, különösen amikor éppen csak más. Bocssátok bennünket szabadon, adjátok vissza holmijainkat, akkor úgy össze-vissza gyógyítjuk az öreget, hogy örömtők fog benne telni. Egyébként nincs a földön ember, aki olyan könnyen bekötözhető volna, mint éppen Gutter. Hiszen csupa csont és bőr. Huzzátok le róla annyi

bőrét, amennyi szükséges a tört kar becsavarásához, még mindig marad elég bőre más, számára igen kíváncsi törésekre is. Nem gondoltod te is Pitt Holbers, öreg cimborá?

- Hm! Igen! - intett az öreg. - És ha több száz ilyen törése volna, egyet sem sajnálnék tőle, - kedves Dick.

Gutter könyörgött szánalomért. A tört csontrészek, amint valaki hozzáért, beleszurtak a húsa-
ba és rettenetes fájdalmat okoztak neki. Cox odament hozzá, de hamarosan visszatért és
hozzám lépett!

- Ugy hallom Old Wabbletól, hogy ön is afajta kirurgus. Vegye őt kezelésbe!

- Ezt ő kívánja?

- Igen.

- És ön is azt hiszi, hogy én szánakozni fogok rajta.

- Igen.

- Dacára, hogy én vagyok az az ember, akit ő halálra szánt?

- Igen! Talán még meggondolja a dolgot és futni hagyja önt.

- Szép! Hiszen ő a világ legelőzékenyebb embere. Engem talán, természetesen csak „talán”
futni enged. Nem érzi ön, hogy mit mondott ezekkel a szavakkal? Olyan ostobaságot, aminek
nincs mása. Egekig nyuló szemtelenséget! Annyira példátlan arcátlanságot, hogy az embernek
megáll az esze. Hát nem vette ön észre, hogy mi az imént, ha akartunk volna, milyen könnyen
ellovagolhattunk volna innen. Hát ön tényleg azt hiszi, hogy mi csak birkák vagyunk, akiket
odavihet, ahová akar és ott vághat le, ahol akar. És ha én most azt mondom, hogy csak akkor
segítek az öregem, ha ön bennünket szabadon bocsát?

- Ebbe természetesen nem megyünk bele.

- És ha azt követelem, hogy engem ne öljenek meg, hanem a társaimmal azonos elbánásban
legyen részem?

- Talán lehet erről vele beszélni!

- Talán? - Engem egy „talán”-nal nem lehet kielégíteni.

- Well! - tehát hozzá menjek és megkérdezzem?

- Igen.

Hosszabb ideig tanácskozott Old Wabbleval, majd visszatért és közölte velem:

- Kemény feje van annak. Megmaradt amellett, hogy önnek meg kell halnia. Inkább elviseli a
fájdalmakat. Rettenetesen gyűlöli önt.

Ez társaimnak már sok volt. Ezt nem hitték volna. Mondtak is rá mindent, csak jót nem.

- Nem tudom megváltoztatni! - szólt Cox. - Természetes ezek után, hogy ön sem veszi őt
kezelésbe, Shatterhand ur?

- Miért nem? - Ön az imént azt mondta, hogy ő is ember. Ez tévedés volt. Az igazság az, amit
én fogok most magamról mondani. Én is ember vagyok és úgy fogok cselekedni, ahogy
embernek kell. Én tehát minden mástól el fogok tekinteni és benne is csak a szenvedő embert
fogom látni. De hogy tőle eltekintve, ön milyen végtelenül szomorú és amellett nevetséges
szerepet játszik ebben az ügyben, az rövidesen az orra alá lesz önnek dörzsölve. Ebben biztos
lehet.

- Talán öntől?

- Tőlem-e, vagy más részről, az mindegy, hogy a mi Hammerdullunk mondani szokta. Csak úgy általánosságban mondom: minden ember számára eljön egyszer az idő, amikor leszámolnak vele. Tehát az ön órája is eljön, önnel is le fognak számolni. Bizonyosan leszámolnak.

Társaim vissza akartak tartani. Egyenesen veszekedtek velem. Leginkább Treskow. Én azonban végül is nem törődve azzal, hogy ők hogyan gondolkodnak és mit tennének az én helyzetemben, leoldattam magamat a lóról és odamentem Gutterhez, aki lehuntya szemeit, hogy ne kelljen engem látnia. Természetes, hogy kezeim kötelékeit is feloldották. Old Wabble kartörése kettős volt, az ő korában már rettenetesen veszedelmes és csaknem gyógyíthatatlan.

- El kell innen mennünk, mert vizre van szükségünk. - mondtam. - Nem kell messzire lovagolnunk, mert a folyó közel van. Lovagolni fog tudni, miután csak a keze sebesült.

Gutter az átkok özönét szórta és Apanacska ellen a legkegyetlenebb bosszura esküdött.

- Ön már tényleg nem számít embernek, - szakítottam félbe átkozódásait. - Hát nem éri fel ésszel, hogy mindent önmagának köszönhet?

- Nem! Ennyire az én észtehetségem tényleg nem terjed! - mondotta gunyosan.

- Ha nem erőszakolta volna ki, úgy a komancs nem ugratta volna önt le a lováról.

- De miért kellett karomat törnöm?

- Ennek is ön egyedül az oka.

- Ugyan? ugyan? - Nagyon kíváncsi vagyok, hogyan magyarázza ezt meg az ön hires bölcsessége?

- Karja ép maradt volna, ha az én fegyveremet el nem veszi.

- Hogy jön az ön fegyvere az én csonttörésemhez?

- Egészen pontosan láttam, miként repült ön le a lóról. A fegyver az ön oldalán volt. Amikor a földre zuhant, a fegyver a karja alá került és csontját két helyen eltörte. Ha nem lett volna önön az én tulajdonom, akkor épségben kelt volna fel a földről.

- Ezt ön csak azért mondja, hogy engem bosszantson. Pschaw!

- Nem. Én a tiszta igazságot mondom és teljesen mindegy nekem, hogy elhiszi-e vagy sem.

- Én azt hiszem, amit én akarok és nem azt, ami önnek tetszik. Most ismét meg fogják önt kötni és csak azután megyünk a folyóhoz. Átkozott legyen az idegen, asszonyával együtt! Ha ők nem jönnek, mindez nem történt volna velem. És akkor higgye valaki, hogy van Isten, aki nem tud jobban vigyázni gyermekeire!

Ez a rettenetes ember most sem tudta magát visszatartani az istentagadástól és istenkáromlástól. Én újból önként megkötöttem magamat, jöllehet nagyon jó alkalmam lett volna megszökni. Amikor az öreg Wabblénál állottam, teljesen szabad voltam. A közelben voltak fegyvereim és lovam várt rám. Fél másodperc műve lett volna a fegyverekkel a lóra ugrani és elmenekülni. De mi lett volna azután. Én természetesen követtem volna a menetet, hogy éjnek idején társaimat megszabadítsam, a trampok viszont, erre számítva, tizszeres figyelemmel őrködtek volna. Így azonban semmit sem gyanakodtak és megszabadulásunk az éj folyamán Kolma Puschi segélyével sokkal könnyebben fog sikerülni. Én tehát nem használtam ki a menekülésre szolgáló kitűnő alkalmat.

Apanacska az asszony mellett volt és minden eredmény nélkül beszélt hozzá. Közelükben volt Thibaut és visszatartott gyűlölettel nézte Apanacskát. Nem merészelte azonban beszédében gátolni. A lecke, amit tőlem kapott, megtette hatását. Akkor sem szólt semmit, amikor én is odalovagoltam, de ekkor már közelebb lovagolt. Én hallgattam a beszélgetést: csak a szokásos szavakat tudta Apanacska kihozni az asszonyból. Semmit mást.

- Szellem eltávozott és nem akar visszajönni! A fiu nem tud anyjával beszélni. Nem érti őt.

- Hadd kíséreljem én meg, hogy vissza lehet-e hívni a lelkét - szóltam Apanacskának és az asszony lovának másik oldalához lovagoltam.

- Nem! Nem! - kiáltott Thibaut. - Old Shatterhand nem beszélhet vele! Azt én nem tűröm!

- Ön türni fogja! - szóltam rá fenyegető mozdulattal. - Apanacska vigyázz rá és ha csak a legkisebb fenyegető mozdulatot teszi, lovagold őt le, de úgy, hogy kezét-lábát törje. Én majd segítek.

- Shatterhand fivérem megbízhat bennem, - felelt Apanacska. - Nyugodtan beszélhet az asszonnyal. Ha a fehér orvosságos ember csak a kezét meri mozditani, úgy a következő pillanatban a ló alatt fekvő holttest lesz.

Közvetlen Thibaut mellé állott és mert tudtam, hogy fenyegetését, ha kell, be is váltja, biztonságban éreztem magam.

- Voltál ma Kaam-kulanoban? - volt az asszonyhoz az első kérdésem.

Fejét rázta és olyan kifejezéstartalannal nézett rám, hogy egyenesen fájt a nézése. Az ürességnek, a kifejezéstartalanságnak is lehet bántó hatása.

- Van férjed? - kérdeztem tovább újból. Ismét a fejét rázta.

- Hol van a fiad?

Ujabb fejrázás.

- Láttad idősebb nővéredet?

Ugyanaz a gondolatnélküli fejrázás most már bebizonyította előttem, hogy képtelen befogadni emlékezetébe azokat a kérdéseket, amelyek a komancs-életre vonatkoznak. Más oldalról kísérleteztem tehát.

- Ismerted Wawa Ikwehtfi-pat?

- Ik... weh... tfi-pa... - lihegte lassan az asszony.

- Igen. Ik... weh... tfi-pa, - ismételtem én is tagolva a szót.

Az asszony mintegy álomban, de mégis felelt:

- Ikwehtfi-pa az én bátyám!

Tehát jól sejtettem. A páter nővére volt.

- Ismered Tehuat? Te - hu - a.

- Tehua volt az én nővérem.

- Kicsoda Tokbela? Tok - be - la.

- Tokbela én vagyok.

Tehát már figyelmes volt. Gyermekségére és fiatalságára. Lelke visszatért az örültségét megelőző időkre, de hiába keresett világosságot ebben a sötétségben. Ebben állott az örültsége. Ha egy hang érintette a fülét, ami arról az időről szólt, észre lehetett venni, hogy szelleme kilépett a teljes feledékenység sötét mélységéből. Tekintete rögtön nem volt üres, szinte láthatóan érezni kezdte önmagát. Minthogy tovább akartunk menni, tehát az időm nagyon drága volt, föltettem rögtön a kérdést, ami számomra ma a legfontosabb volt:

- Ismered Mr. Bendert?

- Bender... Bender... Bender, - mondotta az asszony és örvendező mosoly jelent meg az arcán.

- Vagy Mrs. Bendert?

- Bender... Bender... - ismételte, mialatt szemei egyre világosabbak, mosolya egyre barátságosabb, hangja egyre csengőbb és határozottabb lett.

- Talán Tokbela Bendert?

- Tokbela. - Bender... nem vagyok!

E pillanatban alaposan és látható öntudattal nézett rám.

- Vagy talán Tehua Bender?

Ekkor örömtelien csapta össze kezét, mint aki valami rég keresett dolgot megtalál és szinte kéjes mosolygással felelt:

- Igen, igen Tehua, az Mrs. Bender. - Igen, igen, Mrs. Bender.

- Van Mrs. Bendernek gyermeke?

- Két gyermeke van.

- Leányok?

- A két gyermek fiu. - Tokbela viszi őket a karján.

- Hogy hívod te ezeket a babákat? - A babáknak van nevük!

- A fiúcskák neve Leo és Fred.

- Milyen nagyok?

- Fred ilyen és Leo ilyen nagy.

Kezével jelezte, hogy a kengyeltől számítva milyen magasak a gyermekek. Kérdezősködésem a vártnál is eredményesebb volt. Láttam Thibautot, akit Apanacska sakkbán tartott, hogy milyen nehéz önuralommal tartja vissza dühét. Ugy nézett rám, mint egy vérszomjas vadállat, amikor zsákmányára akar rontani. Én azonban nem sokat törődtem dühös tekintetével. Az asszony emlékezete visszatért és ha ezt gyorsan és okosan kihasználom, úgy ma váratlanul megtudhatok mindent, ami Old Surehand és Apanacska életére teljes világosságot derítenek. Ugy látszik, éppen nekem jutott a hivatás, hogy ezt felderítsem. Ismét az asszonyhoz fordultam, hogy új kérdést tegyek fel neki, amikor bizonyos körülmény engem ebben mélységes sajnálatomra megakadályozott. Két tramp hozta medveölömet és a másik fegyveremet, és így szóltak:

- Old Wabble azt akarja, hogy egyedül cipelje átkos fegyvereit, amelyek az embereknek csontját törik. Mi majd ráadjuk önre.

- Ezt csak magam tehetem. Szabadítsátok fel egy pillanatra kezeimet. Azután újra összeköthetitek!

Megtették. Az a körülmény, hogy fegyvereim a kezembe kerültek, kibékített még azzal a kellemetlenséggel is, hogy be kellett fejeznem beszélgetésemet az asszonnyal, mert a trampok lovaikra szálltak. Tovább kellett mennünk. De el kellett volna egyébként is tekintenem a további kérdésektől, mert azalatt a rövid idő alatt, amíg fegyvereimet felkötöttem, a szerencsétlen asszony tekintete ismét felvette azt a reménytelen, élettelen formát, amilyen beszédünk előtt volt.

Meg akartam figyelni, mint fog viselkedni ezek után Apanacska Tibo takával és Tibo wetével szemben, ő azonban hozzám jött és ezt kérdezte:

- A fehér orvosságos ember most el akar válni a trampoktól, - ugyebár?
- Minden valószínűség szerint.
- És az asszonyt magával viszi?
- Természetesen.
- Uff! - Nem lovagolhatna az asszony velünk?
- Nem.
- És miért nem teheti ezt?
- Apanacska előbb mondja meg nekem, miért kívánja, hogy az asszony velünk legyen?
- Mert az anyám!
- Nem anyád!
- Hát ha nem is az anyám, mégis nagyon szeretett engem és úgy bánt velem, mint a gyermekével.
- Jó! Dehát a komancsharcosok, még ha vezérek is, magukkal szokták vinni feleségüket, vagy anyjukat, amikor oly sok hosszú napon át lovagolni akarnak és előre tudják, hogy igen sok veszélynek lesznek kitéve?
- Nem!
- Hát akkor miért akarja Apanacska, hogy ez a nő vele legyen. Azt hiszem, hogy egészen különös oka van erre?
- Nincs semmi különös okom, csak az, hogy ne maradjon az asszony a mellett a fehér ember mellett, aki vörösnek adta ki magát és a raüni harcosokat annyi esztendőn át becsapta.
- De nem fogja az asszonyt ideadni!
- Akkor kényszerítjük rá!
- Az lehetetlen. Apanacska elfelejti, hogy foglyok vagyunk.
- Nem leszünk sokáig!
- Megmondhatjuk ezt a trampoknak? És ha akár igen rövid időre is meg fognak ők tűnni egy asszonyt maguk között?
- Nem! - Dehát hová igyekszik a fehér orvosságos ember az asszonnyal? Mit akar vele csinálni? Ha most elengedjük őket, sohasem fogom többé viszontlátni a nőt, akit anyámnak ismertem!
- Apanacska téved! - Viszont fogja látni!
- Mikor?

- Lehet, hogy egészen rövid idő alatt. Apanacska testvérem gondoljon mindenre. A fehér orvosságos ember nem adja ide az asszonyt, a trampok nem türik maguk között és bennünket is csak zavarna, eltekintve még attól is, hogy mi ma foglyok vagyunk és nem vagyunk a magunk urai. Mindez a nehézség nincs, ha Tibo taka magával viszi az asszonyt, akit te rövid időn belül viszont fogsz látni.

- De a hosszú lovaglás nehezére esik?

- Velünk még tovább kellene lovagolnia!

- És Tibo taka nem lesz jó és barátságos vele szemben.

- Nem volt hozzá jó Kaam-kulanoban sem, tehát szokva van hozzá. Egyébként is csak ritkán van eszénél, tehát nem is tudja, ha rosszul bánt vele. De különben is úgy látszik, valamelyes célzattal vállalkozott a hosszú utra, ami az asszony jelenlétét nélkülözhetetlenné teszi, tehát vigyázni fog, hogy semmi baj ne érhesse. Hagyja csak tehát Apanacska testvérem, hogy lovagoljon vele. Ez a legjobb tanács, amit adhatok.

- Old Shatterhand fivérem mondta, tehát legyen úgy. Ő mindig tudja, mi hasznos az ő barátainak.

Végre készen voltak azzal is, hogy Old Wabblera ráadják a kabátot, tehát tovább mehettünk. Ostobaság volt, hogy kezét belekényszerítették a kabátujjba. Ha kabátját csak ráakasztják, nagy fájdalomtól menthették volna meg. Eszembe sem jutott azonban, hogy ostobaságuk ellen akár csak egy szót is szóljak. Ezekre a fájdalmakra Old Wabble többszörösen is bőségesen rászolgált és ha ezeket most fenékgig üritette, nem éreztem szükségét, hogy megakadályozzam.

Tibo taka is felült lovára, amelyre azóta nem ült fel, amióta ledobtam róla. Odament az öreg Wabbléhoz, hogy elbucsuzzék tőle.

- Fogadja köszönetemet Mr. Gutter, amiért érdekemben olyan erőteljesen sikraszállt, - mondta. Majd még viszontlátjuk egymást és akkor ön igen sok és különböző...

- Legyen szives és hallgasson! - szakította félbe az öreg. - Önt az ördög hozta az utamba, ha egyáltalában van ördög, amiben én nem hiszek, ön miatt tört el üvegként a kezem és ha önt az ördög, ami az ön számára remélhetőleg van, néhány millió évig égetni fogja a pokolban, úgy én azt az ördögöt a leghelyesebben látó gentlemannek fogom tartani, amilyen csak akadhat a jó és a rossz szellemek között.

- Nagyon sajnálom a karját, Mr. Gutter! - Remélem, hogy rövidesen teljesen meggyógyul. Hiszen a legjobb tapaszt a kezében van!

- Mi az?

- A fickók, akik foglyai. Tegyen rá mindennap egy-egy ilyen tapaszt és igen gyorsan egészséges lesz.

- Ez azt jelenti, hogy mindennap lelőjtek egyet közülük?

- Igen. Semmi mást!

- Well! A tanács jó és talán meg is fogadom. De a legnagyobb gyönyörűségem abban telnék, ha ön lenne szives első tapasztként szerepelni. Abból a kevésből, amit itt önről láttam és hallottam, csak azt kívánhatom, hogy minél előbb szabaduljak öntől. Th's clear! Távozzék tehát és ne mutakozzék többé a szemem előtt!

Az orvoságos ember gunyosan felnevetett és így válaszolt:

- Ezt még be kell várnunk öreg Wabble! - Nekem se nagyon fontos, hogy mégegyszer találkozzam ilyen vén svihákkal, mint ön, ám ha, természetesen teljesen akaratom ellenére, ez mégis megtörténnék, úgy az én „Adjon istenem” nem lesz kevésbé barátságos, mint az ön mostani bucsuja. Lovagoljon tehát a pokolba.

- Átkozott gaz fráter! Küldjetelek utána egy golyót! - morgott az öreg.

Senkinek nem jutott ez az eszébe. Thibaut, feleségétől kísérve, zavartalanul ellovagolt balfelé, tehát abban az irányban, amelyen haladt, mielőtt velünk találkozott.

- Vajjon viszontlátjuk-e még egyszer? - kérdezte felhangon, szinte csak önmagától Apanacska.

- Biztosan! - feleltem.

- Olyan biztos okai vannak fehér testvéremnek, hogy ezt higgye?

- Igen.

Winnetou, aki most mellettünk volt és hallotta úgy a komancs kérdését, mint az én feleletemet, megjegyezte:

- Amit Old Shatterhand mondott, meg fog történni! - Vannak dolgok, amiket nem lehet ugyan előre tudni, de annál inkább meg lehet előre érezni. Ez az előérzete van Shatterhandnak és nekem is. Be fog válni.

Ujból a menet élére kellett mennem. Hamarosan elértük a folyót, ahol leszálltunk. Mialatt néhány tramp megfelelő gázlót keresett, engem levettek a lovamról, hogy az öreg Wabblet bekötözzem. Ez jó sok időt vett igénybe és nem dicsekedhetem, hogy munkámat valami tul nagy gyengédséggel végeztem volna. Az öreg cowboy nem egyszer üvöltött fájdalomában és olyan szitkokkal illetett, amik nem türik a nyomdafestéket.

Már Wabbléval készen lettem és újból lovamon voltam, amikor találtak gázlót. Átmentünk rajta és mindenütt a folyó mellett lovagoltunk, amíg el nem értük a két víz összefolyását. Körüllovagoltuk a déli mederkanyarulatot és azután tovább haladtunk a prairien északnyugat felé, amint Kolma Puschi-val megbeszéltük.

A prairie nem volt teljesen sík, inkább lassan emelkedő terület, itt-ott mélyedésekkel tarkítva. Parkhoz hasonlóan bokrok vették körül. Tömegével élt itt a vadpulyka, amelyek közül a trampok körülbelül fél tucatot lelőttek. De hogyan? Igazi kocavadász módra!

Késő délután volt, amikor megláttunk magunk előtt egy magaslatot, minden bizonnyal azt, amelynek lábánál a patakok folytak, amelynek legészakabbra fekvőjét nekem meg kellett keresnem. Én tehát először inkább jobbra haladtam és csak akkor ismét balra, amikor a hegy egyenesen déli irányban volt előttünk. Így láthattuk meg legelőbb az említett forrást. Nagyon kíváncsi voltam, vajjon igazolódik-e Kolma Puschi éles esze és alkalmas lesz-e a hely, amelyet megjelölt, ma elérni kívánt célunknak.

Minél közelebb jutottunk, annál inkább láttuk, hogy a hegy erdős, amely erdőnek néhány kiágazása már a sík területre is eljutott. Már sötétedett, amikor egy kicsiny vízhez értünk. Gyors trappban haladtunk, hogy a sötétség beállta előtt a patak forrásához érjünk. Akkor értük el célunkat, amikor az alkonyat utolsó fényforrásai is kialudni készültek. Ennek örültem, mert a teljes sötétségben a trampok már nem kereshettek jobb táborhelyet, ha ez esetleg nem tetszett volna nekik.

Hogy annál a forrásnál vagyunk-e, amelyre Kolma Puschi gondolt, azt nem tudtam teljes határozottsággal, de úgy gondoltam, hogy csak ez lehet. A forrás egy alacsony, füvel benőtt kőrakás alól bugyogott ki egy szűk, füvel benőtt térségre, amelyet fák és bokrok három részre osztottak. Ezek a sík területek számunkra és a lovak számára ugyan elegendő férőhelyet biztosítottak, de már szabad térség nem maradt, ami őrzésünket alaposan megnehezítette. Nekünk ez igen kedvünkre való volt. Old Wabble azonban, akinek a figyelmét ez a körülmény el nem kerülte, lováról való leszállás közben gyanakvó hangon mondotta:

- Ez a táborhely nekem nem tetszik. Ha nem volna ilyen sötét, tovább lovagolnánk, míg megfelelőbbet nem találunk.

- Miért ne volna ez jó nekünk? - kérdezte Cox.

- A foglyok miatt! - Ki őrizze őket?

- Természetesen mi!

- Akkor egyszerre három őrré van szükségünk.

- Pshaw! Mire valók a kötelékek? - Vegyétek le őket a lovakról. Ha földön megkötözve fekszenek, nem kell szökésüktől tartanunk.

- De hiszen nekünk három szakaszt kell alkotnunk!

- Ki mondja ezt?

- A hely három részre szakad. Talán ki akarjátok vágni a fákat?

- Eszembe sem jut. Valamennyi fogoly ebben a szakaszban lesz, a másik két szakasz a mienk.

- És a lovak?

- Azokat a szabad mezőn ki fogjuk pányvázni. És így elég lesz egy őr a foglyokhoz, egy a lovakhoz.

- Igen, ha két tüzet gyújtunk.

- Az sem szükséges. Ön rögtön látni fogja, hogy nekem igazam van.

Leemelték bennünket lovainkról, újból összekötözték és a helyünkre vittek. Ezután Cox, azon a helyen, ahol a két területrészt összeér, nagy tüzet gyújtatott, amely tényleg megvilágította a terület mindhárom részét. Nagyon meg lévén elégedve, megkérdezte Old Wablét:

- Nos tehát? Igazam volt, vagy nem? - Elég egyetlen őrszem, hogy a fickókat szemmel tartsa. Ennél többet ön sem kívánhat.

Az öreg valami értelmetlenséget mormogott a szakállába, majd belenyugodott a helyzetbe. És én? Nos hát én is meg voltam elégedve. Mindenesetre megelégedettebb, mint az öreg Wabble, mert kedvezőbb a mi céljainknak a tábor nem is lehetett, különösen azzal az elrendezéssel, amit Cox csinált.

Engem ugyan a kis világítás középpontjára helyeztek, de nyomban a szélére kusztam. Ugyanezt tette Winnetou is. Nagy örömünkre a trampok nem is vették ezt figyelembe. Fejjel a fák szélén feküdtünk és kiválasztottunk egy helyet, ahol az egyes bokrok nem álltak szorosan egymás mellett és így Kolma Puschinak módjában volt a bokrok között hozzánk kuszni. A hely, ahol feküdtünk, olyan kicsiny volt, hogy annyira egymás mellé kerültünk, hogy nemcsak megérinteni tudtuk egymást, de suttogó beszéddel érintkezni is. A pulykasült szaga hamarosan betöltötte a térséget. A trampok ettek, amennyi csak beléjük fért, mi ellenben semmit sem kaptunk.

- Ezek a fickók oly szorosan fekszenek egymás mellett, hogy el sem tud közöttük menni az ember, hogy táplálja őket, - mondta Old Wabble. - Ám várhatnak holnap reggelig, amíg kivilágosodik. Addig nem pusztulnak el étlen-szomjan; th'is clear.

Ami az éhhalált, vagy szomjanpusztulást illeti, efelől semmi gondom sem volt. Meg voltam győződve, hogy még az éjjel eszünk és iszunk eleget. Dick Hammerdull azonban, aki ismét közelembe került, nem fogta fel a dolgot ilyen kedélyesen és bosszusan szólt:

- Hát ez is eljárás? - Sem enni, sem egy korty vizet nem adni! Szeretném ismerni azt az embert, akinek itt el nem menne a kedve a fogságtól? Nem gondolod Te is, Pitt Holbers, öreg cimbora?

- Ha semmit sem kapok, akkor sem gondolok semmit, - felelte a hosszú. - Remélhetőleg rövidesen megszűnik ez az utálatos história.

- Vajjon megszűnik-e, vagy sem, az mindegy, csak ha vége lesz! - Szabad tudnom, mit szól Ön a dologhoz, Mr. Shatterhand?

- Nekünk valószínűleg még ezen az éjszakán kitűnő pulykapecsenyénk lesz vacsorára, - feleltem. - Csak ne aludjatok és kerüljétek mindent, ami a trampok figyelmét fölkeltheti.

- Well! Akkor nyugodtan várok. - Ahol még van remény, ott nem kell más, minthogy a remény be is teljesedjék.

Miután ezzel a szellemes megállapítással megnyugtatta magát, a többiek sem szóltak semmit és irigykedés nélkül hallgattuk, mennyire izlett a trampoknak a pulykahus. Látni nem láthattuk, ellenben annál inkább hallhattuk.

Nagyszerű hanyagság volt a részükről, hogy nálam hagyták fegyvereimet. A fegyvereket, amelyek „másnak a csontját törik”, figyelemre sem méltatták, amikor engem levettek a lóról. Megkötözött kezemmel elhoztam azokat a helyünkre és magam mellett elhelyeztem. Erre a körülményre célozva, sugta nekem az apacs.

- Ha egyedül Shatterhand testvérem felszabadul, már nyert ügyünk van, mert ezekkel a fegyverekkel szemben együtt valamennyien is tehetetlenek a trampok.

Amikor az első őr, aki a tűznél ült, a pulykahust nem valami étvágygerjesztő módon a fogaival a csonttól letépte és elfogyasztotta, társai is készen voltak az evéssel és készültek aludni. Az öreg cowboy király odacammogott hozzánk, magával hozta Coxot is, hogy megnézzék kötelekeinket. Amint meggyőződtek arról, hogy a kötelek az általuk kívánt állapotban vannak, Gutter így szólt hozzám:

- Minden rendben van. - Azt hiszem, hogy ön vacsora nélkül is kitűnően fog aludni. Álmodjon rólam minél kellemesebbet.

- Köszönöm, - feleltem. - Hogy mit fogok álmodni, már most megmondhatom önnek, ha olyan kedves volna és érdeklődnék iránta.

- Ugy! - ugyan miről fog álmodni?

- Arról, hogy miután az egyik kezét ma bekötöztem, rövidesen a másikkal is nagyon alaposan foglalkozni fogok.

- Nem értem. Hogy érti ezt?

- Gondolkodjék fölötte!

- Pschaw! - Gondolkodni valamin, amit Old Shatterhand mondott. Eszembe sem jut. De mégis eltalálom!

- Tényleg? Nagyon csodálkoznám rajta, mert ön sohasem tartozott azok közé az emberek közé, akik éles eszükkel és találékonyságukkal bámulatba ejtenek.

- De te sem, gazember! - kiáltotta az öreg dühösen. - Ha a karomról beszélsz, bizonyára arra gondoltál, hogy seblázt kapok. Persze nagyon örülnél annak, ha Fred Gutter alapos kinokat állna ki és nem tudna aludni.

- Ilyesmire nem is gondolok!

- És mégis! - De a te jóslatod vízbe esik. Az én öreg szervezetem jobb és erősebb, mintsem gondolod. Nekem medvetermészetem van és szeretném azt a lázat látni, amely rám merne törni. Mindenesetre sokkal jobban fogok aludni, mint te!

- Well! Akkor jó éjszakát, Mr. Gutter!

- Jó éjszakát, gazember!

- És örömteli ébredést az alvás után!

- Hasonló jókat kívánok!

- Köszönöm és tudom, hogy ez a jókívánság teljesebbé fog.

Az öreg erre gunyosan fölnevetett, majd a második őrhöz, aki az első éppen felváltotta, szigorú hangon így szólt:

- Ezt a fickót, akivel most beszéltem, ugylátszik, szurja a zab. Erre különösen vigyázz és hacsak egyetlen gyanús mozdulatot tesz, rögtön jer hozzám és kelts fel engem!

Az öreg eltávozott Cox-val és az őrhelyezkedett el, hogy egyenesen szembe álljon velem, ami nekem sehogy sem tetszett.

- Ostoba, mint egy birka, - sugta nekem Winnetou.

Igaza volt. Hogy Old Wabble az én szavamban sem a fenyegetést, sem a szabadulás reményét nem látta, csak valami üres, gunyos beszédnek vélte azt, nem sok észre vallott. Egy jó nyugati ember bizonyára sejtett volna valami hátsó gondolatot és aszerint tette volna meg ellenintézkedéseit.

Nagy tömeg fát szedtek össze és a tűz mellett halomba rakták. Hogy ebből vehessen és a tüzet táplálhassa, az őrhelyezkedett meg kellett fordulnia. Csak azok a rövid másodpercek, amelyek alatt néha-néha a tüzre tett, voltak azok a szünetek, amelyek alatt nem figyelt rá. Ezeket a szüneteket kellett kihasználni, ha Kolma Puschi szavának áll és a forráshoz tud jönni. De ha e tekintetben lettek volna is gondjaim, rövidesen szét kellett oszolniuk. Amikor ugyanis az őrhelyezkedett el a tüzre, hallottam mögöttem egy egész csendes mozgást, majd egy száj helyezkedett el közvetlen a fülem mellett és suttogta:

- Kolma Puschi itt van. Mit kell tennem?

- Várj, amíg másik oldalra fekszem, - feleltem éppen olyan sugva. - Azután elvágod kezeim kötelékét és ide adod a kést.

Az őrhelyezkedett felénk fordult és a csaknem hallhatatlan zöreje elárulta nekem, hogy Kolma Puschi gyorsan visszahúzódott.

A cselekvés ideje még nem érkezett el. Várnunk kellett, amíg föltételezhető volt, hogy a trampok valamennyien alusznak. Egy óráig vártam, míg azután hortyogás, fújások, szuszogások elárulták, hogy Old Wabblen kívül senki sincs ébren. Bennünket egy vékony bokorkerítés választott el az alvóktól, tehát nem láthattam őket. Az alvók ismert hangjába néha belevegyült

egy-egy rövid nyögés, vagy sóhajtás, amit mindenesetre a cowboy hallatott. Fájt a keze. Bevárjam, amíg ő is elalszik legalább rövid időre? Talán reggelig sem jön álom a szeméire. Nem! Mi ezt az éjszakát el nem mulaszthattuk. Nyögése szerencsésen elárulta, hogy a bokor mögött olyan helyen fekszik, ahonnan a mi örünket nem láthatta.

Én tehát a másik oldalra feküdtem és kezeimet úgy tartottam, hogy megmentőnk számára minél kényelmesebben elérhetőek legyenek. Röviddel később az ő a tűz felé fordult. Ebben a pillanatban éreztem, hogy egy kés éle vágva szaladt át a kötelékeken és nyomban rá a kés szarát a kezembe nyomták. Gyorsan felültem, felhúztam lábaimat és azoknak kötelékeit is elvágтам. Alig feküdtem gyorsan vissza a helyemre és nyújtóztam ki, az ő kész volt a tüzrakással és felénk fordult. Ez annyit jelentett, hogy várni kell, de én már szabadnak éreztem magamat!

- Most engem felszabadítani - sugta Winnetou, aki természetesen észrevette mozdulataimat és ezeknek eredményét.

Ugy feküdt, hogy kezeit felém fordította. Amint az ő a legközelebbi alkalommal a tüzifáért nyult, nem telt el két másodperc és már az apacs kezei és lábai is szabadok voltak.

Most már a helyzet olyan biztos volt, mintha már valamennyien lovainkon ülnénk és innen tovább lovagoltunk volna. Hiszen kezemben voltak fegyvereim. Nem akartam azonban vért ontani, tehát még egy ideig türelemmel kellett lennünk. Mialatt úgy feküdtünk, mintha még meg lennénk kötözve, odasugtam az apacsnak:

- Mindenekelőtt az őrt! Ki veszi őt kézbe?

- Én - felelte Winnetou.

A feladat az volt, hogy az embert hangtalanul, minden legkisebb zaj nélkül ártalmatlanná kell tenni. Társaink köztünk és az ő között feküdtek, tehát át kellett rajtuk ugrani. Ha közben a legkisebb zaj támad és az ő megfordul, segítségért kiált, lehetetlenné vált volna embereinknek azon a módon való megszabadítása, amit én terveztem. Winnetou volt az az ember és közöttünk is az egyetlen, aki ezeket a nehézségeket le tudta győzni. Rendkívüli érdeklődéssel vártam erre a pillanatra.

Az ő ez alkalommal a tüzet tovább égette, mint azelőtt. Végre azonban mégis elfordult tőlünk és a farakás felé nyult. Winnetou pillanat alatt a magasban volt, majd párducugrással átvette magát társainkon. Térdét az ő hátába nyomta, megragadta torkát mindkét kezével. Az ő az ijedtségtől megmerevedett. Egyetlen mozdulatot sem tett védekezés céljából. A legkisebb nesz sem hallatszott. Mivel Winnetounak nem volt szabad keze, odaugrottam és a trampot fegyverem agyával kétszer fejbe vágтам. Az apacs lassan és kísértéképen elengedte a nyakát. A fickó felső teste lehanyatlott és a tramp úgy feküdt a földön kinyújtózva, mintha halott lenne. A munka első része sikerült.

Társaink ébren voltak és látták az ő ártalmatlanná tevését. Minthogy még a leghalkabban sem akartam beszólni, kezemmel csendre intettem őket, majd Winnetouval együtt a kötelékeik feloldozásához fogтам. A kötelékeket nem akartam szétvágni, mert azokra később nekünk volt szükségünk, hogy a rablókat összekötözzük. Csak azon csodálkoztam, hogy Kolma Puschi nem mutatkozott azóta, hogy engem felszabadított. Talán már el is ment a titokzatos ember? Ennek rövidesen ki kellett derülnie.

Amint a megszabadítottak csendesen egymás mellett álltak, én az apaccsal lassan a tüzhöz kusztam, hogy megnézzük a rablókat. Valamennyien aludtak. Maga Old Wabble is hosszan kinyújtózva feküdt a fűben. Meg volt kötözve, szája be volt tömve és mellette ült... Kolma

Puschi, a mi megmentőnk. Csak csodálkozhattunk a mestermunkán, amit ez a vörös olyan zajtalanul hajtott végre.

Szürke szemeit arra a helyre irányította, ahonnan tudta, hogy mi leskelődni fogunk. Amikor meglátott bennünket, mosolyogva felénk intett. Szerettem volna megölelni nyugodtságáért, biztosságáért és hidegvériségéért.

Most elsősorban is föl kellett fegyverkeznünk. Én elhoztam fegyvereimet és lövésre kész állapotba helyeztem. Minthogy a trampok is szűken feküdtek egymás mellett, a kényelmetlenség elkerülése céljából fegyvereiket egy helyen gulába rakták. Pillanatok alatt birtokba vettük a fegyvereket. Társaink valamennyie megtalálta a magáét, csak Winnetou ezüstcsövűje volt Cox-nál, aki nem akart az értékes fegyvertől megválni. Az apacs mint egy kigyó kuszott Cox mellé és elhozta fegyverét. Ez is egy hatalmas bravur volt a részéről.

Amint valamennyien föl voltunk fegyverkezve, úgy álltunk fel az alvók közül, hogy senki se menekülhessen közülük. Dick Hammerdull új darab fát dobott a tűzre, amely magasan fellobogott.

No most mindenekelőtt sorra kell kerülnie a lovak mellé állított őrnök - sugtam Winnetounak és a bokrokon tulra mutattam.

Kolma Puschi látta kézmozdulatomat, lassan hozzám jött és jelentette:

- Az a fehér ember, akire Old Shatterhand gondol, megkötözve fekszik a lovaknál. Kolma Puschi leütötte őt fegyverével. Testvéreim várjanak egy pillanatig, amíg visszajövök.

Csendesen elment. Amint néhány másodperc múlva visszajött, egész sereg kötelék volt a kezében. Ledobta a földre és így szólt:

- Kolma Puschi utközben lelőtt egy kecskebakot, bőrét összevagdosta kötelékeknek, mert azt hitte, hogy itt szükség lesz rájuk.

Rendkívüli ember! Winnetou szó nélkül felé nyújtotta a kezét. Én ugyanezt tettem. A mit sem sejtő alvókat most már fölkelthettük. Természetes, Hammerdull azt kérte, hogy ezt ő tehesse. Beleegyeztünk. Akkorát kiáltott, amekkora csak hatalmas széles száján kifért. A fickók valamennyien felugráltak, megláttak bennünket rájuk irányított fegyverekkel és az ijedtségtől mozdulatlanok maradtak. Csak a megkötözött Old Wabble maradt fekvé. Az első ijedelmet kihasználódó, rájuk kiáltottam:

- Hands up! vagy lövünk! Föl a kezekkel valamennyien.

Hands up! föl a kezekkel! Ez igen szigorú parancs, különösen a vadnyugaton. Aki ezeket a szavakat hallja és mindkét kezét egy másodperc alatt nem emeli a magasba, azonnal golyót kap. Ezt tudja mindenki. Megtörténik, hogy két vagy három elszánt ember megtámad egy vonatot. Jaj annak az utasnak, aki a „Hands up” kiáltásra másodpercnyi késedelem nélkül nem emeli a kezét a magasba. Nyomban agyonlövik. Mialatt az egyik rabló ilyen módon sakkban tartja az utasokat, a másik, vagy a többiek kifosztják őket. Az utasoknak addig kell fölemelt kezekkel állniuk, míg az utolsó zsebet is ki nem ürítették a rablók. Ez a „Hands up!” az oka annak, hogy a meglepett emberek sokasága nem tud kevés támadó ellen sem védekezni. Az egyébként bátor ember is inkább föltartja kezét, minthogy fegyvere után nyuljon, mert mielőtt elérhetné, már megkapta fejébe a halálos golyót. Ezt ott mindenki tudja.

Igy volt itt is. Alig adtam ki másodszor a parancsot, minden kéz a levegőbe röpült.

- Nagyon szép! uraim! - folytattam. - Most pedig figyeljenek. Így maradjanak állva, ahogy most vannak. Aki csak egyik kezét is le meri bocsátani, mielőtt valamennyiükkel készen nem leszünk, az teljesen le fog zuhanni rögtön és beleharap a fűbe. Azonnal meghal. Tudjátok, hogy hány lövedék van az én fegyveremben! Több jut mint egy löveg mindannyiatokra. Dick Hammerdull és Pitt Holbers meg fognak benneteket kötni. Ellenszegülés nincs. Dick és Pitt fogjatok hozzá.

Komoly helyzet volt, mégis nevetnünk kellett bensőleg, amint ezeket az embereket, mint valami társasjátékban, felemelt kézzel állni láttuk, akik anélkül, hogy ellenállni mernének, bevárják, amíg egyiket a másik után összekötözik kezén és lábán és a fűbe dobják. Igen jól jöttek a kötelékek, amiket Kolma Puschi hozott.

Csak amikor az utolsó tramp is megkötözve feküdt, engedték le fegyvereinket. Megmentőnk Schahko Mattoval elment, hogy a lovak őréit is elhozza. Csak miután ezt is elhozták, vettük ki Old Wabblénak és az őrnek a szájából a tömést. Óvatosságból ugyanis utóbbinak a száját is be kellett tömnünk.

Most már nem ők, hanem mi voltunk a helyzet urai. Annyira le voltak törve, hogy senki közülük egyetlen szót sem tudott szólni. Egyedül Old Wabble eresztett meg egy-egy szitkot. De ez is volt minden, amit tett. Hogy helyet kapjunk, amennyire csak lehetett, összeszorítottuk őket egymás mellé. Így számunkra elegendő helyet nyertünk a tűz mellett. Még volt két pulyka, amit megsütöttünk a magunk részére. Mialatt ez történt, Hammerdull nem tudott nyugton maradni. A két Holbers-fivért készakarva egymás mellé fektette és most fölkereste őket.

- Good evening! - kedves rokonok! - köszöntötte őket gunyoros hangon. - Megengedem magamnak, hogy megkérdezzem: emlékeznek, mit mondtam utközben?

Nem kapott választ.

- Igen! Már tudom! Azt mondtam: Vagy megszökünk és ti tátott szájjal maradtok, vagy megfordítjuk a helyzetet, mi fogunk el titeket és akkor újra becsukhatjátok a szátokat. Nem így van, Pitt Holbers, öreg cimborá? Ezt mondtam, vagy nem?

Holbers, aki a tűz mellett ülve, pulykát kopasztott, szárazon így felelt:

- Igen, ezt mondtad kedves Dick!

- Tehát igen! Mi elfogtuk őket és most itt fekszenek csukott szájjal és nincs bátorságuk, hogy kinyissák. A szegény ördögök elfelejtettek beszélni.

- Eszünkbe sincs! - szólt ekkor Hosea. - Ön miatt igazán nem fogunk elfelejteni beszélni, de hagyjon minket békében!

- Csak nyugalom! Pshaw! Önök mostig aludtak. A hirtelen fölriadás persze egészen különös volt? Ugyan mit akartak kezeikkel ott fönn a magasban? Ugy nézett ki, mintha csillagfényt akarnának fogni! Egészen különleges póz.

- Az önöké sem volt különb, amikor tegnap elfogtuk, önök még a kezüket sem tudták föltartani.

- Azt én nem is teszem soha, mert én nem akarok csillagokat fogni. Dehogya is nevetett, amikor azt mondtam önnek, hogy mi csak a saját szórakozásunkra lovagolunk önökkel és nem leszünk egy napnál hosszabb ideig foglyok? Remélhetőleg most is ilyen vidáman fogja fel a helyzetet? Vagy talán nem!

- Ujból mondom, hogy hagyjon engem békében!

- Igen, igen, tisztelt Hosea, csak ne olyan hevesen! Nem látod milyen csöndes és tartózkodó a te kedves Joeled. Ha helyesen ítélem őt meg, úgy bizonyára az én öreg Pitt Holbersem hagyatékára gondol?

Ekkor Joel is beleszólt:

- Csak tartsa meg, amije van. Nekünk semmi sem kell tőle, a veréskapótól, mert mi gazdagok leszünk, mi még...

Minthogy szünetet tartott, Hammerdull jóízűt kacagva folytatta:

- ...ellovagolunk a Squirrel Creek-hez és elhozzuk onnan az aranyat. Ugyebár ezt akarta mondani Sir Joel, a próféta?

- Igen, mi ezt fogjuk tenni! - kiáltott a kigunyolt tramp. - Semmiféle földi hatalom nem fog bennünket megakadályozni abban, hogy ezt tegyük! Megértette?

- Azt hiszem, egy kicsit mégis meg fogjuk akadályozni!

- Szeretném tudni, hogyan?

- Azzal, hogy lelőjük önöket!

- Akkor önök gyilkosok lesznek!

- Nem baj! Hiszen ön nekem szintén azt mondta, hogy ki fognak bennünket irtani. Ki fogják oltani az életünket. Én ugyan abban a véleményben voltam, hogy mi újból meg fogjuk gyujtani. Nem gondolod Te is Pitt Holbers, öreg cimbora?

- Én csak azt gondolom, hogy tartsd a pofádat! - oktatta ki a kérdezett a tűz mellől Hammerdullt. - Ezek a fickók nem érdemlik meg, hogy szóbaállj velük! Gyere inkább ide és segíts kopasztani!

- Hogy én kopasztok-e, vagy sem, az teljesen mindegy, de tollasan nem izlik nekem a pulyka, tehát jövök.

Odaült Pitthez a tűz mellé és segített neki a munkában.

Kolma Puschi időközben eltávozott. Elment valahol rejtve tartott lovához és elhozta a hust, amit ma lőtt, hogy nekünk ajándékozza. Ezután Coxhoz lépett és így szólt hozzá:

- A fehér ember ma egy бүдös kutyáról és egy kártékony állatról beszélt. Kolma Puschi azt felelte: hogy a kutya kergetni fogja a бүдös kártékony állatot és el is fogja. Nos, most itt fekszik előttem, ahogy előre megmondtam.

Cox valamit morgott, amit nem lehetett megérteni, az indián ellenben folytatta:

- A fehér ember a vörösöket szerencsétlen flótásoknak nevezte, akik egyre mélyebbre csusz-
nak lefelé. Ki züllött jobban le és ki a megvetendőbb, az a fehér ember-e, aki mint egy éhes,
veszett eb kószálja be rablóként az országot, vagy pedig az az indián, amely mint kitaszított,
meglopott és folyton folyvást üldözött tévelyeg a vadonban és fájlalja ártatlan népének
pusztulását? Igen! Te vagy a kutya én vagyok a gentleman, az ur! Ezt meg akartam neked
mondani, bár egyébként egy vörös harcos nem áll szóba kutyákkal. Howgh!

Azután választ nem várva elfordult a traptól és hozzánk ült, akik tiszta szívből adtunk neki
teljességgel igazat. Az indián teljesen Winnetou és az én lelkemből beszélt. A többiek az adott
esetben igazat adtak neki, általában azonban aligha.

Mig mi ettünk, a foglyok nyugodtan feküdtek. Csak néha-néha hangzott egy-egy lassu megjegyzés, amit egyik a másiknak sugott anélkül, hogy mi megérthettük volna. De nem is törődünk vele. Nekünk teljesen mindegy volt, hogy mit sugdostak egymásnak. Old Wabble ismételtén egyik oldaláról a másikra dobta magát. Sóhajai egyre sűrűbben visszatérő és hangosabb kiáltozássá változtak. Fájdalmai voltak, amelyeket a kötelek még fokoztak. Hammerdull és Holbers ezekkel erősebben kötözték őt meg, mint amennyire szükséges volt. Végül is dühös hangon felkiáltott:

- Nem halljátok, hogy milyen fájdalmaim vannak? Hát emberek vagytok ti, vagy sintérek, akiknek nincs semmi érzésük?

Én megmozdultam, hogy felkeljek és megnézzem, hogy veszély nélkül könnyíthetek-e helyzetén; de Treskow visszatartott és fejét rázva mondotta:

- Nem értem önt Mr. Shatterhand! Valószínűleg azért akar hozzámenni, hogy a poklot paradicsommá változtassa neki! Én minden humanizmust helyesnek tartok, de az ön nagylelkűsége ezzel az emberrel szemben egyenesen bűn!

- Ő rossz ugyan, - vettem ellen - de mégis csak ember!

- Jaj a karom! Jaj a karom! - kiáltozta az öreg rettenetesen panaszos hangon.

Hammerdull így kiáltott felé:

- Jól tudsz orditozni öreg bagoly! Hát ilyen a te nagyszerű szervezeted, a te ragyogó medvetermészeted, amivel az imént hengegtél? Most már kegyelemért könyörögsz!

- Nem kérek kegyelmet! - felelte Old Wabble. - Csak a kötelek szorítását enyhítsétek, mert rettenetesen szorosak.

- Szorosak-e, vagy sem, az egyre megy, csak ha olyan alaposan elveszik a kedvedet, amint megérdemled. Minden dolognak célja van, amit el kell érni. A köteleknek is.

Kolma Puschi természetesen velünk evett anélkül, hogy egyetlen szót is szólt volna vacsora közben. Szinte még hallgatabb volt, mint Winnetou és csak akkor szólt, amikor arról beszélgettünk, hogy miként találkoztunk az orvosságos emberrel és feleségével.

Kolma Puschi, miután a fehér Cox megsértette, követte testvéreinek nyomát, hogy meggyőződjék, hogy a helyes uton vannak-e. Odaérkezett arra a helyre, ahol megálltak. Láta három ló nyomát, amely jobbról a ti nyomaitok felé vezetett, majd ismét balra fordult. Ez volt a fehér ember vörös asszonyával, akiről most beszélek?

- Igen - feleltem.

- Ez a fehér ember indián komancs volt?

- Igen.

- Uff! Mi dolga van neki, a komancsoknak itt északon?

- Azt nem tudjuk.

- Miért távolította el a festéket az arcáról? Miért jön mint fehér ember és nem mint vörös?

- Minden bizonnyal saját biztonsága kedvéért. Mint komancs erre felé ellensége volna minden fehérnek, de még inkább minden indiánnak.

- Ezek a szavak ugyan eltalálják az igazságot, de Kolma Puschi másra is gondol.

- Szabad tudnunk mire?

- Egy vörös harcos csak olyan gondolatait mondhatja el, amelyekről biztosan tudja, hogy igazak. És most gondolkozom a dolog fölől.

Fegyverét hosszában magára helyezte és lefeküdt, mintha aludnék. Én ezt annak a jeléül vettem, hogy nem akar tovább beszélni. Később beláttam, hogy okosabb lett volna, ha tovább folytatom vele ezt a beszélgetést. Beszéd közben bizonyára ajkamra került volna a Thibaut név, az a név, amely nála általam még csak nem is sejtett hatást tett volna. Az ugynevezett „világ ura” ne higye az ő nagyrabecsült szellemi képességeinek gazdagsága dacára sem, hogy ő csak saját akaratától és semmi más vezetéstől nem függ! Akármennyire kételkedjék is a „természet ura” ebben, van egy akarat, amely magasan áll minden emberi akarat fölött.

Étkezés után kikutattuk és kiürítettük a foglyok zsebeit. Miután visszavettük a tőlünk elrabolt tárgyakat, mindenki visszakapta azt, ami nem volt a mienk. Hogy közben a trampokat ne kezeljék tulságosan szeliden társaim, azt már nem tudtam megakadályozni. Old Wabble az én tulajdonaimat mind magához vette és nagyon dühös volt, hogy vissza kellett adnia. Ugy látszik azonban, hogy fájdalmai nagyobbak voltak, mint haragja. Ismételten kért engem fájdalmai enyhítésére. Én bár tartottam Treskow szemrehányásaitól, mégsem akartam továbbhallgatni a jajgatást és így szóltam hozzá:

- Ráhagyom magam venni a szánalomra, ha válaszol kérdéseimre.

- Kérdezzen, kérdezzen, beszélni fogok!

- Tényleg meg akart engem ölni?

- Igen.

- Dehát milyen ember ön? Nem tudok egyetlen igazságtalanságról sem, amit önnel szemben elkövettem volna és ön mégis az én életemre tör. Még ma is inkább hajlandó volt minden fájdalmat elviselni, semhogy engem szabadon bocsásson. Milyen büszkének is érezte magát az én fegyvereim birtokában! Ön azt hitte, hogy azok örök tulajdonában maradnak, én pedig megmondtam, hogy rövidesen ismét nálam lesznek. Már ma délután is viselnem kellett azokat, most pedig már ismét teljesen az enyéme!

- Azt szeretném, ha önnel együtt a pokolba kerülnének. Azt a pár órát, amíg tulajdonomban voltak, karom épségével fizettem meg.

- És még igen sok kinnal, amit el kell majd szenvednie. Mert he higye, hogy szenvedéseinek már vége! Ön annyira biztos volt a dolgában, hogy felszólított engem, hogy halálom után jelenjek meg önél mint szellem, mint kísértet. Tudja mit feleltem erre?

- Nem vagyok rá kíváncsi!

- De hallania kell! Azt mondtam: Én még halálom előtt megjelenek önél. Ez most megtörtént, így válik minden egyszerű ember prófétává, csak azt kell tudnia, hogy a jó mindig győzedelmeskedik a rossz fölött. Ismerje be, hogy nagyon rosszul bánt velem?

- Igen, nos igen!

- El akarja-e hagyni eddigi életutját és jobb utra térni?

- Igen és igen és igen! Csak enyhítse kötelékeim szorosságát és hagyja abba ezt az átkos tanítóskodást. Én már nem vagyok gyerek!

- Sajnos, nem! Amit ön tanítóskodásnak hisz, az egészen más. Attól is tartózkodjék, hogy az én szelidségemet gyengeségnek tartsa. Én csak részvétet érzek ön iránt és semmi mást. A legkisebb reményt sem táplálom, hogy szavakkal javító hatást tudok elérni. Szavak, a legszébbek, a legszivhezszólóbbak is, hatástalanul pattannak le önről. Valaki egészen más fog

önnel beszélni, nem én, még pedig nem szavakkal, hanem tettel. És ha ön ennek a tettnek a súlya alatt összeroppan, el akarom mondani magamról, hogy én semmit el nem mulasztottam az ön megmentése céljából. Ezért beszélek önnel ismét és ismét. És most jöjjön ide. Nemcsak a kötelékektől van szó, hanem a lázról is, ami önt bántja.

Mialatt társaim aludtak és én örököttem, az egész időt arra használtam fel, hogy az öreg karját vízzel hűtsem. Utánam Kolma Puschi önként átvette az őrseget. Amikor eltávoztam Old Wabblétól, hogy fölkeltem Kolma Puscht, hallottam, amint az öreg így dörögött:

- Ostoba fecsegő! Birka!

Engem ezzel nem sértett meg, hogy így köszönte meg fáradozásomat. Nem volt semmi eredményre reményem, mégis végtelenül sajnáltam az öreg embert, hogy menthetetlenül elveszettnek kellett őt tekintenem.

Amikor felköltöztek, már egy órája nappal volt. Egyetlen rövid pillantással láttam, hogy minden rendben van, csak Kolma Puscht mulasztottam el, Schahko Matto volt utána ő. Amikor megkérdeztem, kijelentette:

- Kolma Puschi kijelentette, hogy nem maradhat itt tovább. A nagy szellem elhívja innen. Általam üdvözlötte Old Shatterhandot, Winnetout és Apanacsát azzal, hogy viszont fogják őt látni.

- Láttad őt ellovagolni?

- Nem. Elment. Én nem tudtam hol a lova és helyemet nem is hagyhattam el, mert örködnöm kellett. Később azonban követtem a nyomát. Ez a nyom az erdőbe vezetett arra a helyre, ahol lovát rejtve tartotta. Ha tudni akarjuk, hová lovagolt, könnyen nyomára akadunk. Elmenjek, hogy felkutassam és megmondjam önnek?

- Nem. Ha ellenségünk volna, úgy követnünk kellene őt. De barátunk. Ha meg kellene tudnunk útját, célját, önként is megmondta volna. Egy barát szándékait tisztelni kell.

Mielőtt megreggeliztem volna a husból, amit Kolma Puschi számomra itt hagyott, kimentem a lovakhoz. Egy füvesen voltak kipányvázva az erdőnek tegnap említett kiszögelésénél. Innen messzire el lehetett látni északra. Mialatt arrafelé tekintettem, három pontot láttam táborunk felé közeledni. A pontok gyorsan nagyobbodtak és csakhamar fölismertem két lovast és egy teherlovát. Thibaut és felesége lennének, akik tegnap délnyugatnak lovagoltak? És ha ez a gyanum alapos, mely indokok készítették Thibaut arra, hogy megforduljon és a mi nyomunkat kövesse?

Természetesen a táborba mentem, hogy Winnetout értesítsem.

- Ennek az embernek semmi más oka nincs, mint az önnel szembeni gyűlölet - felelte. - Tibotaka tudni akarja, vajjon Old Shatterhand él-e még, vagy már halott. Elrejtőzünk.

A cserjés mögé bujtunk és vártunk. Nem tartott sokáig, amikor egy ló dobogását hallottuk. Thibaut feleségét és a teherlovát egy darabon visszahagyta és egyedül jött a forráshoz tudakozódni. Láta, hogy Old Wabble és a trampok megkötözve fekszenek a földön és csodálkozva kiáltott föl:

- Behold! Jól látok? Ti meg vagytok kötözve? Hol vannak a fickók, akik tegnap foglyaitok voltak?

Old Wabble nem tudta, hogy mi elő voltunk készülve ennek az embernek az érkezésére és épen miatta távoztunk látszólag a táborhelyről. Hevesen, de nyomott hangon szólt hozzá:

- Ön itt van? Mióta?

- E pillanat óta. Épen most érkeztem.
- Akkor gyorsan szálljon le a lóról és vágja el kötelékeinket!
- Feloldani! Köszönöm! Ön engem ellenségének tart!
- Ostobaság! Ez tegnap csak olyan szóbeszéd volt. Gyorsan tegye meg!
- De hát hol vannak az önök foglyai?
- Éjjel kiszabadították magukat és bennünket megtámadtak! Csak ne gondolkozzék annyit, hanem cselekedjék gyorsan!
- De hát hol rejtőznek? Hátha jönnek és meglepnek engem?
- Ha ön gyorsan cselekszik, mi szabadok vagyunk és leütjük őket.
- Well! Ez az Old Shatterhand különösen utamban van. Őt ki kell irtani mindenképen. Ezért jöttem önök után. Sejtettem, hogy szerencsétlenség ér benneteket vele. Ezt az embert le kell lőni, amint meglátjuk őt. Egy másodperccel sem később, mert akkor biztosan eltűnik. Tehát gyorsan! Legyen ön szabad.

E szavak közben leszállott lováról és Old Wabbléhoz lépett. Elővette kését. Ebben a pillanatban Dick Hammerdull a cserjésből közvetlenül az orra elé dugta fegyverének csövét és rászólt:

- Mr. Tibo taka! Várjunk csak egy kicsit! Bizony emberek laknak itt a cserjésben!
- Mennydörgős mennykő! Késő! - átkozódott Old Wabble dühösen.

Thibaut hátrált néhány lépést és így szólt:

- Ki rejtőzik itt a cserjésben? Tegye el a fegyverét!
- Hogy ki rejtőzik, az teljesen mindegy. Hogy elteszem-e, az is mindegy, mert mégis elsül, ha kését ebben a pillanatban le nem ejti a földre. Csak háromig számolok. Tehát: egy... kettő...

Thibaut eldobta a kést és annyira hátrált, amig lovát maga és a veszedelmes cserjés között nem tudta, majd felkiáltott:

- Tegye már el azt fegyvert! Nekem önnel semmi dolgom sincs. Én e pillanatban tovább lovagolok.
- E pillanatban? Nem kedves barátocskám! Csak maradjon még egy kis ideig!
- Minek?
- Vannak emberek, akik nagyon szeretnének jó reggelt kívánni önnek!
- Kik? És hol vannak?
- Mindjárt ön mögött!

Thibaut gyorsan megfordult és ott látott állni valamennyiüket, mert mi, mialatt Hammerdull beszélt, lassan kiléptünk a bokrok közül. Megijedt. Közvetlen közelébe léptem és rászóltam:

- Tehát ki kell engem irtani! Ön félig meddig már ismer engem, de egészen még nem. Mi volna Thibaut ur, ha most a szerepek megváltoznának és én irtanám ki önt?
- All devils! Azt nem fogja tenni! Én önt nem bántottam!
- Hogy bántott-e már vagy sem, az mellékes. Ön az én életemre tör és ez elég! Hiszen ön ismeri a prerie törvényeit?

- Én csak tréfáltam, Mr. Shatterhand!

- Hát én is csak tréfálok majd önnel. Itt van még néhány kötelék. Adja ide a kezét. Ép úgy meg lesz ön is kötözve, mint azok a trampok.

- Lehetetlen!

- Nemcsak, hogy lehetetlen, de azonnal meg is fog történni. Pitt Holbers és Dick Hammerdull! Kötözzétek meg! Ha ellenkezik, tőlem kap egy golyót. Ha engem le kell lőni, ahol megtalálnak, úgy én sem fogok sokat kukoricázni. Tehát csak gyorsan!

Hammerdull is előjött és Holberssel ketten megkötözték az embert, aki nem mert ellentállást tanusítani. Tettel legalább nem. Szavakkal azonban annál hangosabb volt:

- Ez erőszak, amire én nem szolgáltam rá. Urak! Ezért felelni fognak!

- Azzal sem szolgált rá, hogy tegnap azt tanácsolta Old Wabblénak, hogy közülünk naponként löjjön le egyet.

- De ez is csak tréfa volt.

- Ön egy remek tréfás figura lehet. Jót lehet hát önnel mulatni. Épen azért szorosan magunknál akarjuk önt tartani. Azt pedig beláthatja, hogy csak szoros kötelékekkel lehetséges. Tréfát tréfáért. Ez csak helyes!

- Én azonban nem vagyok egyedül!

- Ezt tudjuk!

- Semmit sem tudhatnak.

- Láttuk önöket jönni. Künn várja a felesége.

- Talán őt is megkötözik?

- Nem. Urnőkkel nem üzünk ilyen tréfát. Sőt ellenkezőleg. Mint igen kedves vendégünket fogjuk őt fogadni. Bizza őt csak nyugodtan rá. Ön pedig alkalmazkodjék akaratunkhoz. Teljesen az ön viselkedésén mulik, hogy döntsünk ön fölött. Ha engedelmes lesz, talán semmi baja sem történik. Feküdjön külön, ne a trampokhoz!

- Well! Az erőszak a jog előtt jár, nekem tehát alkalmazkodnom kell!

Távol helyezték őt el a többi foglyoktól, akikkel nem beszélgethetett. Ezután én és Winnetou elhagytuk a táborn, hogy fölkeressük az asszonyt. Hamarosan rátaláltunk. Ott ült lova nyergében és tartotta a teherlő zabláját, közvetlenül a mi lovaink közelében. Jövetelünk a legkisebb benyomást sem gyakorolta rá. Mintha ott sem lennénk. A forráshoz vezettük, ahol felszólítás nélkül leszállt a lóról és leült Thibaut mellé. Hogy Thibaut meg van kötözve, nem is vette észre.

A teherlovat künnhagytuk. Kivezettem az ő lovaikat is. Neki nem kellett látnia, hogy csomagjait átvizsgáltuk. Esetleg találunk benne valamit, amit hasznunkra fordíthatunk. Amikor a forráshoz visszatértem, Coxot Treskow-val beszédbe elegyedve találtuk. Utóbbi ismét védte a maga jogászai álláspontját és izgult, míg a többiek nyugodtan ültek. Treskow így szólt hozzám:

- Gondolja csak el Mr. Shatterhand, Cox azt kéri, hogy bocsássuk őt el.

- Önnek semmit sem kell neki felelnie. Csak gondolkozzék. Én úgy is gondolkozom.

- De mit szól e kérdéshez?

- E pillanatban még semmit!

- És később?
- Később ugyanazt fogom elgondolni, amit Winnetou!
- Tehát körben lovagolunk! És mit gondol Winnetou?
- Ami igazságos!
- Helyes! Beleegyezem. A jogi igazság azonban azt mondja, hogy...
- Pshaw! - szakítottam őt félbe. - Mi itt nem vagyunk jogászok, hanem mindenekelőtt és mindenekfölött éhes emberek. Hagyjatok bennünket enni!
- Enni! Ezzel csak az én kérdésemet akarja kikerülni.
- Nem. Én csak meg akarom önnek mutatni, hogy az én nézetem szerint mi a jogszerű.
- Nos hát mi?
- Tegnap este a trampok ettek és mi nem kaptunk semmit. Most mi eszünk és ők nem kapnak semmit. Hát nem ez a legjogszerűbb cselekedet, amit csak el lehet gondolni?
- Vigye el önt... az ördög, mondhatnám én is rögtön. A fejembe fogadok, hogy ön képes ezeket a fickókat futni hagyni?
- Én ellenben nem fogadok, de tudom, hogy az fog történni, ami helyes.

Megkóstoltuk az ételt és a legjobb falatokat megosztottuk az asszonnyal, aki az ennivalót Apanacska kezéből kapta, de Apanacska föl nem ismerte. Más senki nem kapott semmit. Amint én és Winnetou az étkezéssel készen voltunk, kimentünk, hogy Thibaut holmiját átkutassuk. A csomagban voltak élelmiszerek, néhány női ruha, kevés fehérmű és más hasonló dolgok. Semmi különös nem találtunk. Az asszony lován sem fedezhettünk fel semmit. Ezután a férfi lovához mentünk. A nyereg gombján függött fegyvere. A nyereg jobb táskájában egy megtöltött ismétlő pisztoly és egy pléh-skatulya különböző arcfestékekkel, egyéb semmi. A bal táskában voltak töltények, beretváló szappan és egy újabb pléhdoboz, jóval vékonyabb, mint az előbbi. Ebben egy hosszú, keskeny, négyszögletű, igen jó állapotban levő fehér bőrdarab volt vörös vonalakkal.

- Ohó! Egy „beszélő bőr”, ahogy a vörösök mondják - szóltam én Winnetouhoz. - Ez talán eljuttat bennünket a titkok nyitjára.
- Mutassa csak testvérem! - szólott ő.

Odaadtam neki. Hosszan és figyelmesen vizsgálta, a fejét rázta, újból megvizsgálta, újból bólongatott, majd végül így szólt:

- Ez egy levél, amit én csak félig értek. Vörös emberek szokása szerint késheggyel irták és cinoberrel lett megfestve. Ezek, a sokszorosan tekervényes vonalak folyót jelentenek. A bőr térkép. Itt van a Republican River, itt van a kettős Salmon, azután jön Arkanzas a Sandy Creek-el és a Rush-Creek-el, ettől fölfelé az Adobe és a Horse-Creek, délre az Apishapa River és a Huersano folyó. Ezután egyik Creek és folyó a másik után egészen föl a St. Louis parkig. Ezeket a vizeket egytől-egyig ismerem. De vannak közöttük jelek, amiket nem értek. Pontok, különböző alaku kereszttek, körök, háromszögek, négyszögek és más alakok. Ezek a térkép olyan helyeire vannak rajzolva, ahol a valóságban sem város, sem helység, sőt ház sincs. Nem tudom, mit jelenthet ez a sok különböző megjelölés.

Visszaadta nekem a bőrt, amelyen lévő térkép nagy gondossággal volt vésve és megfestve. A legkisebb, legfinomabb vonal is pontosan kivehető volt. Én sem tudtam a jeleket megfejteni, amíg a bőrt meg nem fordítottam. Itt újból, egymás alatt fel voltak rajzolva a jelek és

mellettük nevek, amelyek azonban nem voltak sem helységek, sem személyek nevei. Érthetetlen! Csodálatos! Hosszu ideig hiába kutattam, gondolkodtam, míg végre is föltűnt nekem, hogy egyes nevek a szentek nevei közül valók voltak. Most már rendben vagyunk. Kivettem zsebkönyvem, amelyben naptár is volt, összehasonlítottam a neveket a jeleknek a térképen való távolságától és már meg is magyarázhattam az apacsnak.

Ezt a levelet az orvosságos embernek írta valaki és ebben megmondja, hogy a levél küldője mely napon, hol található. A hónapok napjainak közönséges megjelölése föltűnő volna és mindent elárulna. A keresztények, mint már többször elmondtam, az év minden napját olyan vallásos, vagy szent emberek neveivel jelölik meg, akik már régen meghaltak. Ezt a megjelölést választotta a levél rajzolója. A megfejtés annyival nehezebb, mert a nevek nem a térképre, hanem a másik oldalra vannak felírva. Itt olvasom: Aepidus, Rosa, Regina, Protus, Eulopius, Josef és Thekla. Ez annyit jelent, hogy szeptember 1, 4, 7, 11, 13, 18 és 23-ika. Ezen a napon lesz a levél küldője azon a helyen, ahol a neveket jelző jelek a térképre felrajzolva vannak. Nekünk tehát kezünkben van e pillanatban a levél elküldőjének és átvevőjének egész utiterve hely és idő megjelölésekkel. Megértetted ezt?

- Igen jól értem kedves testvéremet, csak hogy én nem tudom, hogy az év mely napjára esnek ezek a férfi és női nevek.

- Az nem baj. Elég, ha én tudom. Ez a bőr nagy értékű lehet számunkra, de nem szabad megtartanunk.

- Tibo tokának nem szabad sejtenie sem, hogy utirányát ismerjük.

- Ugy fehér testvéremnek le kell írni a bőr tartalmát!

- Igen. Ezt rögtön meg is teszem.

Winnetou tartotta a levelet, én pedig lemásoltam jegyzetkönyvecskémbe, amely alá tartóként a ló nyergét tettem. Amikor a rajzolást elvégeztem, visszatettük a bőrt a nyeregtáskába, majd visszatértünk a táborhelyre.

Épen, amikor az utolsó bokor mellett haladtunk, elébünk jött az asszony, aki a táborban fölkelte helyéről és eltávozott. A megkötözött Thibaut visszatartani nem tudta, szavaira pedig az asszony nem is figyelt. Amikor mellettünk felemelt fejjel és lesütött szemekkel elhaladt anélkül, hogy észrevett volna bennünket, amint tovább ment, lábait lassan és kimérten emelgetve egymás után, úgy nézett ki, mint egy alvajáró. Megfordultam és utána mentem. Az asszony megállott, letört egy hajló ágat és feje köré helyezte. Néhány kérdést intéztem hozzá, de választ nem kaptam. Ugy látszott, hogy nem is hall engem. Ismert szót kellett tehát hallatnom és megkérdeztem:

- Ez a te mirtuszkoszorúd?

Erre felnyitotta a szemét, rámnézett és így felelt:

- Ez az én mirtuszkoszorúm.

- Ki adta ezt neked?

- Az én Wawa Derrick-emtől van.

- Tehua Bendernek is van mirtuszkoszorúja?

- Neki is, - intett mosolyogva.

- Azon a napon kapta, amikor te?

- Nem.

- Később?

- Nem.

- Tehát korábban?

- Jóval, jóval korábban?

- Láttad őt mirtuszkoszorújával?

- Igen. Tehát nagyon szép volt, igen nagyon szép.

Gondolatsorozatomat követve, bár így papírra vetve különösen hangzik, tovább adtam fel neki a következő kérdéseket:

- Láttál frakkot is?

- Frakkot...? Igen. - Válaszolta rövid gondolkodás után.

- Esküvői frakkot?

Kezeit összecsapva, boldogan nevetett és így szólt:

- Esküvői frakk. Szép volt. Virággal.

- Ki viselte? Ki volt frakkba öltözve?

- Tibo taka.

- Te az oldalánál állottál?

- Igen. Tibo takánál. Kezeim a kezében. Azután...

Ekkor egy hirtelen jött iszonyat hatása alatt összeroppant és nem beszélt többet. A legközelebbi kérdéseim válasz nélkül maradtak. Nekem eszembe jutott, hogy Schahko Matto elmesélte, hogy Tibo takának fel volt kötve megsebesült karja, amikor az osagokhoz jött. Folytattam ezt a gondolattársítást és megkérdeztem:

- A frakk piros lett?

- Igen, piros, - mondotta az asszony újabb iszonyattal.

- Bortól?

- Nem, vértől.

- A te véredtől?

- Tibo taka véréből.

- Megszúrták?

- Nem kés.

- Tehát lövés?

- Golyóval.

- Kitől?

- Wawa Derricktől. Oh, oh, oh! - Vér, sok vér, igen sok vér!

Az asszony rettenetes izgalomba került és elrohant mellőlem. Utána mentem, ő azonban, rettegetésében sikoltozva került ki engem és én kénytelen voltam feladni a reményt, hogy újabb kérdéseimre feleletet kaphassak tőle.

Most már biztosan tudtam, hogy esküvője napján történt az az esemény, amely miatt esztét vesztette. Vőlegénye Thibaut volt, egy gonosztevő. Talán ezen a napon leplezték le és a menyasszony fivére ezért lőtt rá! Thibaut emiatt később meggyilkolta a fivért? Természetesen mély részvétet éreztem a szerencsétlen iránt akinek örülsége gyógyíthatatlannak látszott, tekintettel arra, hogy mintegy 30 esztendő múlt el a rettenetes esemény óta. A frakk arra mutatott, hogy a lakodalmat, ámbár a menyasszony a vörös fából volt, igen rendes társaságban ülték meg, vagy legalább is akarták megülni. Hiszen a nő keresztény volt, nővére egy híres vörös prédikátornak. Ez mindent megmagyaráz.

Ugy látszik, hogy nővére, Tehua jól ment férjhez. A szerencsétlen talán nővérénél ismerkedett meg vőlegényével? Kár, hogy ma már semmit sem tudhattam meg.

Engedtem, hogy az asszony a ló mellé álljon, amellyel játszani kezdett, mint egy gyermek. Bementem a táborba. Winnetou már ott volt. Minden szem rám tekintett. Látszott, hogy vártak.

- Végre! Végre! - kiáltott Cox. - Hol bujkál? Hiszen beszélni kell a mi szabadonbocsátásunkról, ön pedig helyett elszalad.

Treskow nyomban kinyilvánította a maga álláspontját.

- Mielőtt erről szó lehetne, előbb majd megbüntetésükről fogunk tanácskozni.

- Büntetésről? Ohó! - Mit tettünk ellenetek?

- Megrohantatok, fogságba vetettetek, kiraboltatok, megkötöztetek és ide-oda hurcoltatok bennünket. Ez talán semmi? Ezért fegyház jár!

- Ezt ön mint jogász mondja?

- Igen.

- Tehát a Sing-singbe akar bennünket vinni? Csak kísérelje meg!

- Itt nem kísérletek lesznek, hanem ítéletek fognak elhangzani és rögtön végre is hajtani. Az ítélőbiróság rögtön összeül.

- Ezt a bíróságot mi el nem ismerjük!

- Efölött nevetni kell. Jöjjön Mr. Shatterhand! Ne huzzuk a dolgot. Remélem, hogy ez alkalommal nem jön ismét humánus elgondolásokkal. Ezek a fickók nem érdemelnek emberséget!

- Ebben persze igaza volt. Büntetés nélkül eljárásuk nem maradhatott. De milyen legyen ez a büntetés. Fogság? Erről szó sem lehetett. Pénzbüntetés? Hiszen ezeknek az embereknek semmijük sem volt. Elvegyük lovaikat és fegyvereiket? Akkor el voltak veszve és mi tolvajok lettünk volna a szemükben. Alapos verés? Igen, ez kitűnő orvosság! Hogy gondolkodom általában a botbüntetésről? Tényleg rettenetes minden jó erkölcsű ember szemében! Egy ilyen büntetés esetleg az erkölcsi érzék utolsó szikráját is elpusztíthatja annál, aki ezt a büntetést kapja. Ám az apa a gyermekét, a tanító tanítványát nádpálcával bünteti, hogy a jóra nevelje. Vajjon ez a gyermek rosszabb, veszedelmesebb, erkölcstelenebb, mint az a gonosztevő, akit nem szabad megverni, még ha huszszorosan visszaeső bűnösnek került is fogságba és ha teljesen bizonyos, hogy amint kiszabadul, újból bűnöző lesz. Ha, ami már megtörtént, néhány hónapi fogházra ítélik azt a bestiális apát, aki éhségtől elgyötört gyermekét az asztallábhöz köti és minden ok nélkül bottal, piszkafával, csizmahuzóval és üres sörösüveggel üti-veri, úgy ez a büntetés talán arányos a bestiális apa durvaságával? Hiszen az ilyen apa vadállat? A fogságban kap ingyen szállást, bőséges ételmet, meleg ruhát, nyugalmat, rendet, tisztaságot, könyveket olvasni és még sok egyebet. Leüli azt a néhány hónapot és a markába nevet. Nem!

Az ilyen vadállatot vadállatként kellene kezelni. Bot, bot és pedig alapos verés és lehetőleg mindennap verés. Ez volna számára az egyedül méltó büntetés. A humanizmus ezen a téren csak rosszabb helyzetet teremt. Vagy ha egy iszákos, emberbőrből kivetkőzött asszony gyermekeit készakarva, ördögi kitartással nyomorékká teszi, hogy velük koldultathasson, vagy őket bér ellenében koldusoknak bérbeadja? Mi itt a méltó büntetés? Talán a bizonyos ideig tartó elzárás az emberséges büntetés végrehajtás összes ismérveivel, vagy pedig az alapos verésekkel körített börtönbüntetés? Aki, mint ember vétkezik, azzal igenis emberségesen kell bánni a börtönben is, ám a bestiák számára a börtönben rendelkezésre kellene állni a botnak is! Ez a véleménye egy olyan embernek, aki az uton minden hasznos bogarat fölszed és olyan helyre teszi, ahol nem tapossák agyon, egy világiárt embernek, akit mindenütt, ahol csak megfordult, mint „jó ember” volt közismert, és végezetül egy írónak, aki műveit egytől-egyig azzal a célzattal írja, hogy az örök szeretet prédikátora legyen és bebizonyítsa, hogy az ember az isten képmására van teremtve.

Tehát botot a trampoknak! Bevallom, hogy én nem szívesen mentem bele ebbe a büntetésbe. De nem volt más eszköz. És ezek a rablók megérdemelték.

Ugylátszik, hogy Winnetou észrevette, hogy még gondolkodom a dolgok felett, ajkán igen energikus mosollyal megkérdezte tőlem:

- Talán meg akar nekik bocsátani testvérem?

- Nem! - feleltem. - Ezzel csak megerősítjük őket gonoszságukban. De milyen büntetést kapjanak?

- Botot! Howgh!

Ha ő Howgh-ot mondott, akkor a dolog be volt fejezve. Ellenvetés már el sem hangzott. Treskow egy pillanat alatt beleegyezett.

- Igen, ez az amit igazán megérdemelnek, más hatástalan, sőt káros lenne számukra. Nem igaz, Mr. Hammerdull?

- Igen, verjük meg őket, - felelte a kövér. - Hoseának és Joelnak, a két jámbor nevű testvérnek kell az elsőeknek lenni. Alapos verést kapjanak a pénz helyett, ami fölött nevettek. Avagy talán közbelépsz unokafivéreid érdekében, Pitt Holbers, öreg cimbora?

- Eszembe sem jut! - felelte a hosszú.

- Igen, mi a rokonságot beírjuk nekik a registerbe, amelyben nem lehet a lapot fordítani olyan kövéren és kéken, hogy ki ne radirozhasák! Howgh!

Nevetnünk kellett úgy szellemességén, mint kifejezésein. A többiek beleegyeztek és csak az osag kérte:

- Schako Matto kéri, hogy hallgathasson!

- Miért? - kérdeztem.

- Mert ő is ellenségtek volt és az életetekre tört.

- De most a barátunk vagy és téged is megtámadtak és kiraboltak a trampok. Szándékosan, amit végre nem hajtottál, mint törzsed főnöke, mint harcos tervezted, ők azonban becsstelen, züllött, a társadalomból kiközösített egyedek, akiknek csak egyetlen dolog iránt van érzékük, ez pedig: a verés.

- Ha Old Shatterhand így beszél, akkor hallja az én véleményemet is! Adják meg nekik ezt az érzést az elsőből az utolsóig valamennyinek.

- Helyes! Mindannyian egyetértünk, - kiáltott Hammerdull. - Gyere kedves Pitt cimbora, vágjunk flótákat, hogy a muzsika elkezdődhessék.

Ketten felálltak és eltávoztak, hogy megfelelő botokat vágjanak. Nem beszéltünk olyan hangosan, hogy a trampok megérthették volna elhatározásunkat. - Amint látták, hogy tanácskozásunk véget ért, Cox helyzetének éppen nem megfelelő módon kérdezte:

- Nos hát mi ujság? - Mikor szabaditanak fel bennünket?

- Amikor majd nekünk tetszik, - felelte Treskow. - Egyelőre még nem tetszik.

- Meddig kell fekvé maradnunk? - Mi el akarunk menni!

- Amit ön akar, az bennünket nem érdekel. Ma itt minden a mi akaratunk szerint történik.

- Jegyezzék meg maguknak, hogy mi szabad nyugati emberek vagyunk. Ha erre nincsenek tekintettel, úgy még lesz dolguk velünk.

- Csirkefogó! Ugylátszik még nevetségesebb akarsz lenni, mint tegnap voltál. Kijátszod magadat, mintha mi kutyák volnánk, akiket tetszésed szerint ráncigálhatsz kötélen. Hát nem jelentkezett az agyadban a gondolat, hogy mi már egy órával a ti váratlan megrohanástok után tudtuk, hogy hol és mely órában fogunk szabadulni? Hát tényleg nem vetted észre a gunyos nevetést, amellyel Old Shatterhand a te szemtelenkedéseidre fölényesen válaszolt. A „legbüdösebb kutya”, ahogy Kolma Puschit nevezted, csak okos számításból jött velünk szembe. Meg akart győződni, hogy mi titeket tényleg abba a verembe vezetünk-e, amelybe együgyű módra bele kell esnetek. Hogy te mindezt észre nem vetted, bizonyítja, hogy mintaképe vagy a szánandó ostobaságnak. És ezek után még merészség bennünket fenyegetni! Te nyomorúságos teremtmény! Már vágják a fütyülőket, amelyekre rövidesen táncolni és dalolni fogtok. És minthogy te ostoba fejjel ugysem érted meg, hogy mit akarok ezzel mondani, hát majd megmondom képletes beszéd nélkül világosan és egyenesen. Botokat vágnak, hogy azokkal elverjenek benneteket. Addig verjenek, amíg ostobaságotokat ki nem verik belőletek, így! Most tehát tudod mi fog történni!

A dühös jogásznak ez a hosszú beszéde leirhatatlan hatást keltett. Én már kívántam, hogy a legközelebbi, a trampokra egyáltalában nem kellemes órán minél előbb tul legyünk. Dick Hammerdull olyan igyekezettel és odaadással feküdt neki a dolognak, hogy a hangos munka után csupa izzadság volt. Pitt Holbers is olyan virtuóz módra kezelte a fájdalomébresztő „fütyülőket”, amire nála igazán nem számított senki.

A két barát lelkes „tevékenysége” folytán a trampok külseje alaposan „rongált”-tá lett; bensőjükben pedig forrott a bosszu. Nem sokat törődünk velük. Old Wabble nem kapott botot, amit természetesen csak nekem köszönhetett.

Nem engedtem, hogy az öreg, súlyosan sebesült embert meg is verjék. Thibaut adta az érdektelen nézőt, pedig egy néhány bot neki sem ártott volna. Ezt az embert azonban későbbre tartottam fönn magamnak. Be kellett jönnie az utcámba.

Amikor sor került a tovalovaglásra, Apanacska kért, hogy az asszonyt most már vigyük magunkkal, minthogy most már nem vagyunk foglyok. Csak nehezen sikerült nekem, hogy erről a kívánságáról lemondjon; az asszony csak akadályozott volna bennünket és minthogy ismertük férjének utirányát, amugyis bizonyosan újból találkozunk vele.

Tulajdonaink most már birtokunkban voltak. Senkinek semmiféle tárgya nem hiányzott. Az igazságnak, amennyire csak lehetett, elég volt téve és mi megelégedve távozhattunk a forrástól, amely egészen más módon látott bennünket érkezni. Kevésbé voltak megelégedettek azok, akiket itt hagyunk. Ott hagytuk őket megkötözve feküdni. Távozásunk után oldják fel

egymást, ahogy tudják. Szivélyesek és jók természetesen nem voltak azok a kívánságok, amelyeket ránk szórtak. Old Wabble törött karja dacára is még utoljára is bosszuval és halállal fenyegetőzött. Ha már előbb nem tudtam volna, most mindenesetre tényleg látnom kellett, hogy minden emberséges kísérlet vele szemben hiábavaló. Annyira keményen gonosz volt, hogy akárcsak egy másodpercre is ellágyítani teljességgel lehetetlennek bizonyult. Sohase hittem volna, hogy ilyen emberek is vannak a világon.

Mielőtt felszálltunk, Apanacska megkísérelte, hogy az asszonytól, aki künn állott a lovaknál, egyetlen bucsuszt kapjon: hiába! Nem ismerte meg és visszahuzódott tőle, mint valami ellenséges lénytől. Csak amikor elindultunk, tűnt fel, mintha figyelmes lett volna valamire. Jó darabon utánunk szaladt, a zöld ágat levette a fejéről és kezében állandóan lóbálva, kiáltotta:

- Ez az én mirtuszkoszorum! Ez az én menyasszonyi koszorum!...

III. FEJEZET.

Kui-Erant-Yuawban.

Tegnapi lovaglásunkkal a forráshoz messzire eltértünk utirányunktól és hogy ezt a nagy kerülőt lehetőleg behozzuk, most odalovagolunk, ahová egyébként nem jutottunk volna el és ahová mi a csupán képzeletünkben létező aranymezőt helyeztük, tudniillik a Squirrel Creek-re. Amikor Hammerdull ezt hallotta, komoly képet csinált, de nevetett hozzá és így szólt:

- Remélhetőleg nem lesznek olyan hülyék?

- Kik? - kérdezte Treskow, aki mellettem lovagolt.

- A trampok.

- Milyen hülyék?

- Hogy utánunk jönnek erre a Creekre!

- Nos, akkor még több botot érdemelnek, mint amennyit már kaptak. Hiszen csak tudniok kell, hogy az az aranymező csak a holdban van.

- Hogy azok ezt belássák? - Én azt mondom önnek, Mr. Treskow, hogy akik olyan bakot lőttek, mint ők, azoknál belátásról, józan észről beszélni sem lehet. Én fogadok, hogy ezek ma is valónak tartják az aranymezőről szóló mesét.

- Ha pedig ebben igaza van, akkor utánunk fognak jönni és nekünk arra kell vigyáznunk, hogy ránk ne találjanak.

- Én ugyanezen a véleményen vagyok, ön is ugyebár, Mr. Shatterhand?

- Nem! - feleltem.

- Hát ön azt hiszi, hogy nem jönnek utánunk? De hiszen két okuk is van, hogy kövessenek bennünket.

- Kettő? - Én csak egyet tudok, t. i. az aranymezőt.

- Ön is úgy véli, hogy ezek az emberek ma is hisznek az általunk említett aranymezőben?

- Igen. Ezek az emberek rettenetes butaságukban igen okosaknak tartják magukat és minthogy azért nem nevettük ki őket külön, mert ennek a mi hazugságunknak hitelt adtak, szentül megvannak arról győződve, hogy az általunk említett aranymező tényleg létezik.

- Tehát ezért üldözni fognak bennünket! És a másik ok?

- Természetesen a bosszu!

- Igen, igen. Ez forrni fog bennük, mint egy főzőedényben. Erre nem gondoltam. Emiatt teljes erejükkel követni fogják a nyomunkat és nem fognak semmi fáradságot sajnálni, hogy elérjenek.

- Ami azonban nem fog nekik sikerülni!

- Nem? - Talán azért, mert a mi lovaink jobbak?

- Először ezért! Azután pedig jó időbe telik, míg a forrástól el tudnak indulni. Ez csak természetes.

- Igen, hosszú ideig fog tartani, míg egyiküknek sikerül megszabadulnia a köteléktől és a többit is felszabadítani. Az asszonyra nem számíthatnak, hogy feloldja őket. Ő csak a fejét fogja rázni és tovább megy, ha erre felszólítják. És aztán, ha szabadok lesznek és lóra ülnek? Hm?

Hammerdull megértette ezt a Hm?-et. Kiegészítette mondatomat:

- Akkor sem megy a dolog olyan gyorsan, amint ők bizonyára szeretnék. Ők azon a helyen, ahol a lovasnak legkevésbé szabad érzékenynek lenni, a verés következtében valószínűleg alaposan érzékenyek. Én legalább is szívből hiszem, hogy így van. És te nem, Pitt Holbers, öreg cimbora?

A kérdező így felelt:

- Ha te azt hiszed, kedves Dick, hogy a trampok az említett helyen érzékenyebbek lettek, úgy én, ez ellen nem szólhatok. Azt hiszem, hogy hasonló esetben te sem éreznél másként.

- Pfuj! Én soha meg nem hagyom magam veretni!

- Ha elfognának Téged, meg vagyok győződve, éppoly megbotoznának, ahogy Te őket elverted.

- Vajjon megvernének-e engem, vagy sem, az teljesen mindegy, mert magától értetődik, hogy életükben soha engem elfogni nem fognak.

- Pschaw! - Hiszen egyszer már elfogtak!

- Tartsd a szád, és ne bosszants szükségtelenül! Tudod, hogy ebben a vonatkozásban igen gyöngék az idegeim.

- Igen. - Olyan vastagok, mint a hajókötél.

- Talán engem egyedül fogtak el? - Nem, hanem valamennyiünket. Ezt nekem vágod a fejemhez, te vén morgó medve, te! Hogy ez nekik még egyszer sikerüljön? Azt tökéletes lehetetlenség!

- Csak vigyázz! - A lehangosabban brekegő békát falja fel legelőször a gólya. Ez egy régi, öreg példaszó!

- Béka? - Én talán?

- Igen!

- Én, egy béka? Hát volt még valaha ilyen felségsértés? Dick Hammerdull, minden szépség, báj tulajdonosát békához hasonlítani? Vajjon van-e olyan utolsó állat, amihez téged hasonlítani lehet, te ostoba, vén ló? Igen, igen, ló! Ez az igazi. Meg vagy elégedve, kedves Pitt?

- Jes! - A ló, a békához viszonyítva, igen nemes állat.

- Szeretném tudni, hol rejlik itt a nemesség? - Egyébként is nem békákról és nem ostoba lovakról volt itt most szó, hanem a trampokról, akiknél nagyobb állatot a zoológiai ranglétrán lefelé aligha lehet találni. Ezek a trampok, mint mindnyájan gondoljuk, utánunk fognak jönni a Squirrel-Creek-re! De vajjon megtalálják-e, Mr. Shatterhand?

- Egészen bizonyosan!

- De hiszen nem tudják merre van!

- Követni fogják a mi nyomainkat!

- Nem hiszen, hogy tulságosan jól tudnának a nyomokból következtetni!

- Én sem. De ma egész napon át a prerien át lovagolunk és olyan nyomokat hagyunk magunk után, amelyek még holnap is világosan láthatók lesznek. Ezenkívül úgy vélem, hogy van közöttük valaki, aki ismeri az utat.

- Ki az?

- A fehér orvosságos ember!

- Tibo taka? - Honnan ismerné ez az álkomancs ezt az utat?

- Mielőtt a komancsákhöz ment, ezen a vidéken élt. Hogy éppen erre a Creekre vissza fog-e még emlékezni, azt természetesen nem tudom, de mégis föl kell tennünk, hogy ismerni fogja több-kevesebb határozottsággal annak fekvését.

- Well! - De vajjon fog-e a trampokhoz csatlakozni?

- Biztosan!

- De hiszen tegnap összekülönbözött Old Wabbléval a prerien.

- De ma ismét kibékült vele. De ha nem, akkor is éppen olyan ellenségének tart bennünket, mint a trampok. Semmi sem valószínűbb tehát, mint az, hogy csatlakozni fog a trampokhoz, hogy üldözhessen bennünket.

- Ám kérdés, hogy a trampok magukkal viszik-e őt?

- Nem kétséges. Különben pedig nem csinál kitérő utat, ha velük lovagol, mert ő is a Sant Louis-parkba törekszik.

- Tehát akkor látni fogjuk őt itt fenn?

- Jobban, mint amennyire neki ez tetszeni fog!

- Well! Meg vagyok elégedve! - Ennek a fickónak olyan pofont igénylő arca van, hogy már előre örülök ennek a viszontlátásnak. Ugy körülszalajtom puskám csövével a fűben, hogy nyomainkat évek múltán is látni fogják.

Utunk, mint már említettem, lassan, de állandóan emelkedő fensíkon át vezetett. Délelőtt a hegyeket, mint meg nem szakadozó, ködbeburkolt falakat láttuk a távolban magunk előtt, később gyors vágatánkban egyre közelebb jutottunk hozzájuk. A köd eltűnt és délután már olyan közel jutottunk a Rocky-Mountain előrenyúló kiágazásához, hogy tisztán és világosan felismerhetők voltak a sziklák, amelyeknek oldalait jórészt dus erdőségek borították.

Éppen alkonyodott, amikor a Squirrel-Creek-et elértük, még pedig olyan helyen, amelyet már korábbról is ismertünk. Nem kellett sokáig megfelelő táborhely után kutatnunk.

Én Winnetouval már két izben töltöttem itt egy-egy éjszakát, tehát a környéket jól ismertük. Biztonságunk érdekében szívesen fölkerestük volna a legjobb helyet, de már tulságosan sötét volt. Egyébként pedig sem akkor nem találtuk nyomát annak, hogy ezen a helyen ember valaha is járt volna, és ma is annyira ismeretlen volt általában a Squirrel-Creek, hogy föl sem tehetjük, hogy éppen ma és éppen itt tartózkodjék egy olyan személy, aki velünk szemben ellenséges.

A Creek rövid, szűk ivben hajlott és szikláktól körülvett területet zárt be, ahol mi indiánmódra inkább pislákoló, mint lánggal égő tüzet gyújtottunk. A szembenlévő part cserjékkel fedett volt, melyet ismét prerie követett. Ennivalónk volt bőségesen, mert nemcsak a magunkét, de a trampokét is magunkkal hoztuk, azoknak mit sem hagytunk. Tartsák fönnt magukat vadászattal.

Étkezés alatt egyszer csak Hammerdull hangosan fölnevetett és így szólt:

- Urak! Éppen most támadt egy kitünő gondolatom!

- Neked? - kérdezte Holbers. Micsoda ritkaság!

- Már megint beleköpsz a levesbe? - Ha az okos gondolatok nálam olyan ritkák volnának, ahogy te el szeretnéd hitetni, az terád a legnagyobb szégyen volna.

- Miért?

- Hát nem volna szégyen, hogy te az ész és szellem mintaképe ilyen buta emberrel lovagolsz együtt?

- Ezt én csak részvétből teszem. - Ez nem hoz rám szégyent.

- Hallod-e. A részvét csak az én részemről lehet. Ha ezt nem ismered el, egyszerűen itt hagylak ülni.

- Igen, te ülni hagysz engem, hogy azután mellém ülhesz. De mondd már öreg Dick, milyen gondolataid vannak?

- Bosszantani akarom a trampokat.

- Ez teljességgel szükségtelen. Bosszankodnak ők már az elégnél is többet.

- Még távolról sem eleget! - Nem gondolják az urak, hogy ők föltételezik, hogy mi azonnal az aranymezőre lovagoltunk?

- Az lehet! - felelte Treskow.

- Nemcsak lehet, de egészen bizonyos. Ők azt hiszik, hogy mi azonnal fölkeressük a helyet, hogy az aranymezőt fölismerhetetlenné változtassuk. Ezért alapos tréfát kell velük csinálnunk!

- Mit?

- Fölásunk itt egy helyet, majd ugyanazon módon ismét beföldjük. Ugy azonban, hogy könnyen felismerhető legyen, hogy mi itt valamit betemettünk. Ők ezt a helyet fogják az aranymezőnek tartani és nagy buzgalommal fognak itt ásni.

- Well! - És semmit sem találnak! - helyeselt Treskow.

- Én nem így gondolom.

- Hát hogyan?

- Ha csak nem találnak semmit, az ugyanaz, mintha a környéken másutt kutatnak, ásnak hiába. Ez csak csalódás volna számukra. Én azonban bosszantani, alaposan bosszantani akarom őket.

- Mondja meg tehát, hogyan?

- Ugy, hogy találjanak valamit.

- Valami aranyat?

- Pschaw! - És ha usznék az aranyban, akkor sem juttatnék ezeknek a fickóknak egyetlen szemecskét sem belőle. Még tréfából sem. Nem, ők valami mást találjanak. Egy cédulácskát, egy szép kis cédulácskát.

- Megirt cédulát?

- Természetesen! Hiszen éppen ez fogja őket vég nélkül bosszantani, amit ráirunk.

- Ez a gondolat tényleg nem rossz.

- Vajjon rossz-e, vagy sem, az teljesen mindegy, ha csak nekik kellemetlenné válik. Mit gondolsz Pitt Holbers, öreg cimbora?
- Azt gondolom, hogy a dolog, ha jól megcsináljuk, igen jó tréfa lesz.
- Nem igaz, édes öreg barátom? - szólt a kövér a legkedveskedőbb hangon. Tetszett neki barátjának hozzájárulása és így folytatta:
- Hiszen te néha nem is vagy olyan buta, amilyennek kinézel!
- Ez a különbség köztünk!
- Hogyan?
- Én nem vagyok buta, amilyennek kinézek, te pedig okosabbnak látszol, mint amilyen vagy.
- Mennydörgős mennykő! Ne hozz megint dühbe! - Te nemcsak butább vagy, mint amilyennek kinézel, de egyenesen sokkal butább vagy, mint amilyen vagy! Így! Ez az én igazi véleményem rólad!
- Well! - Hiszen a butaságról az istenek is hiába vitatkoznak Dick Hammerdullal, ez már régi és mindenfelé ismert tény. De honnan veszed a cédulát, amit a trampoknak meg kell találniuk? A prerien nem nő papír!
- Tudom, hogy Mr. Shatterhandnak van egy zsebkönyve.
- Ezt akarod?
- Nem, csak egy lapot belőle.
- Nem fog adni.
- De igen. Ad nekem egy lapot.
- Ha azt hiszed, akkor nem tudod, hogy itt a vadnyugaton mennyit ér egy tiszta fehér papírlap.
- Ezt én jól tudom. De gondolatom annyira pompás, hogy kivitele érdemes érte az áldozatra is. Nem igaz, Mr. Shatterhand?
- Kérdés, hogy én olyan fölségesnek tartom-e a gondolatot, - feleltem.
- Hát talán nem az?
- Nem.
- Komolyan mondja ezt?
- Igen. - Ez a gondolat nem annyira felséges, mint inkább gyerekes.
- Gyerekes? Tehát Dick Hammerdull egy gyerekes fickó?
- Ebből az alkalomból, igen. De ne lovagoljunk szavakon! Mindenekelőtt nem annyira tökéletesen kétségtelen, hogy a trampok éppen erre a helyre jönnek. Hiszen előre nem látott esemény másfelé is irányíthatja őket.
- És másodszor?
- Másodszor még a butánál is butábbak lennének, ha föltételeznék, hogy mi direkte az aranymezőre lovagoltunk. Ha itt ilyen tényleg volna, úgy azt nekünk inkább elkerülni, mint fölkeresni kellene az adott helyzetben.
- Ohó! Hogy így gondolkodjanak, erre ezek a fickók nem elég okosak.

- És ha önnek van is igaza? Mi hasznunk van nekünk ebből az egész tréfából? Hiszen nem leszünk jelen, amikor a cédulát megtalálják.

- Erre nincs is szükség. Én elképzelem hosszúra nyult arcukat, ha közvetlenül nem is látom.

- És mi legyen a cédulára írva?

- Ezt meg kell tárgyalnunk. Olyannak kell lenni, hogy szétrobbanjanak a bosszuságtól.

A mindenesetre gyerekes gondolatához annyi tüzzel ragaszkodott, hogy végül is kitéptem zsebkönyvemből egy lapot és ceruzával együtt átadtam neki. Mindenekelőtt azt kellett most megbeszelnünk, hogy mit irjanak a cédulára. Engem kértek fel a fogalmazásra, én azonban még munkatárs sem akartam lenni, még kevésbé szerző. Treskow és három főnök követték példámat, a nagy irodalmi munkásságra tehát csak ketten maradtak: Hammerdull és Holbers. Az utóbbi így szólt:

- Te! Én nem tudok jól írni. - Ezt neked kell.

- Hm! - mormogott az öreg. - Én tanultam, de nálam is nagy baj van.

- Ugyan mi?

- Az, hogy sohasem tudom elolvasni, amit leírok!

- De mások el tudják olvasni?

- Mások még kevésbé!

- Akkor benne vagyok a szószban! - Nos, ha az urak közül senki sem akar fogalmazni, akkor legalább az egyikük lesz olyan jó, hogy a mi gondolatunkat papírra veti.

Hosszas kérés és könyörgés után Treskow vállalkozott erre.

- Well! Akkor kezdhetjük, - szólt Hammerdull. - Kezd te el, Pitt.

- Igen, - felelt a hosszú. - A könnyű dolgokat mindig te végzed el, de ha egyszer akad valami kemény, nehéz munka, akkor mindig nekem kell kezdeni. Kezd csak el magad!

- De hiszen te tudsz költeni!

- Nos, ami ezt illeti, azt már tudok. De te is!

- Szívesen! Költészetben én kitűnő fiu vagyok.

A „költészet” alatt számos analfabéta módjára csak egy írás elkészítését értették. Treskow, aki ezt jól tudta, és tréfát akart csinálni, megjegyezte:

- Költeni? - Hát tudjátok, hogy a költészetben a soroknak rimelniök kell!

- Rimelni? - kérdezte Hammerdull és a csodálkozástól tátva maradt a szája. - Ezer ördög és pokol! Erre nem is gondoltam. Tehát rimelni, rimelni kell a történetnek?

- Természetesen.

- Hogyan például?

- Szív és iv, vérem és kérem, jár és vár!... és így tovább körülbelül.

Angolul beszéltek, tehát rimeit nem a magyar, hanem az angol nyelvből vette. A magyar fordításban persze más szavaknak kell lennie, mégis hasonlóknak ahhoz, amiket Hammerdull kiválasztott. Ő ugyanis hevesen intett a fejével és a következőket mondotta:

- Ha más nem kell! Ezt én is tudom. Mondjuk például: csöbör és vödör, halom és malom, falu és gyalu. Hiszen ez nagyszerű. És te kedves Pitt, hogy állsz a költészettel? Te is tudsz?

- Miért ne! Olyan okos mint te, én is vagyok, - felelt a hosszú.

- Hát halljuk.

- Rögtön! Tehát. No. Most! Turás és furás, tűz és fűz, vér és mér, ló és... ló és... és... és...

- Te, ugylátszik a lóval semmi sem rimel, mert én sem találok megfelelőt. Mondj inkább más szót.

- Jó! Tehát fiu és hiu. Péter és étel, enni és venni. Tehén és...

A kövér gyorsan közbeszólt:

- Hallgass, hallgass! Ha te engem egy tehénnel összeköltesz, milyen rim lehet abból. De már hallom, hogy menni fog. Tehát kezdjük el együtt.

- Miért mindjárt együtt? - Aki a cédula gondolatát kitalálta, az kezdje el. Ez pedig te vagy!

- Well! - Hát kezdődjék!

Igen előkelő módon forgott ide-oda, igyekezett arcának lehető szellemi kifejezést adni, amivel pontosan az ellenkezőjét érte el. Megkezdődött a munka. De milyen?!

Láttam már favágókat, vasöntőket, teherhordókat, hajófűtőket, kazánkovácsokat és más hasonló munkásokat teljes erőfeszítéssel, izzadva dolgozni, de az ő megerőltetésük csak gyerekjáték volt ahhoz a szellemi megerőltetéshez képest, amivel Hammerdull és Holbers kinlódtak, hogy néhány rimelő sort összehozzanak. Mi láttuk ezt és bensőnkben nevetve, hallgattunk. Treskow egyszer-egyszer bedobott egy-egy kisegítő tésztát a nehezen főlő levesbe és így körülbelül egy óra alatt, sok nyögés, kohácsolás, izzadás és izgalom között megszületett az a hat sor, amit azután Treskow a papírra irt. Tökéletesen visszaadni a szöveget teljes lehetlenség, magyarul körülbelül így hangzott:

*Buták ám a trampok nagyon,
Fárasztják magukat agyon.
Ész nélkül, mit ér az erő,
Nincs itt sehol aranyező.
A trampokat jól becsaptuk,
Egész világ nevet rajtuk.*

Dick Hammerdull, Pitt Holbers.

A kinrimeket természetesen Treskownak kellett alá is írni. Azután a „poéták” hozzáfogtak a föld kiásásához, ami sokkal könnyebben ment nekik, mint a „költészet”, jöllehet a talaj alaposan köves volt. Jó két óra hosszat dolgoztak, hogy a csodálandó lyuk elég mély legyen céljaik számára. Az írást behelyezték, miután előbb úgy becsavarták, hogy a föld nedvességét ne szivhassa magába. Azután betemették az üreget. Közben lábukkal alaposan összegyömöszölték a földet és a köveket, hogy a trampoknak minél nagyobb fáradságukba kerüljön a kiásás, nem is gondolva arra, hogy ők sokkal többet dolgoztak, mint azok, akiknek a kiásás munkáját szánták.

Hogy ez az ásás, taposás, dobálás nem ment zaj nélkül, elképzelhető. Ha az a terület, ahol voltunk, nem lett volna annyira a forgalomtól távoleső és ember által ritkán látogatott, akkor ezt a gyerekes tréfát nem is túrtuk volna. Az elégtételt, amit Hammerdull előre érzett,

kivántuk neki, méltó is volt rá, de volt valaki, akinek az ő gyermekes boldogságára rá kellett fizetnie és ez a valaki, sajnos, nem nagy élvezetemre, én voltam.

A lyukat betemették, körben ültünk a tűz körül és régi szokás szerint félhangosan beszélgettünk egymással. Ekkor láttam, hogy Winnetou megragadja fegyverének závarzatát és a fegyvert lassan, lehetőleg feltűnés nélkül magához huzza. Ugyanekkor felhuzta jobb lábát és térdre fölemelkedett. Kétségtelenül löni akart és pedig térdlövést akart tenni. A legnehezebb lövés, ami csak elképzelhető. Már többször leirtam. Arca a víz felé volt irányítva. Bizonyos, hogy a folyó tulpartján, a cserjésben embert vett észre, akit golyójával el akart találni.

A térdlövést csak meghatározott esetben alkalmazzák. Az ember ellenséget fedez fel, aki rejtekhelyről megfigyel bennünket; hogy önmagunkat mentsük, agyon kell őt löni. Ha magasra emeljük célzás közben a fegyvert, ezt ő látja, figyelmessé lesz és eltűnik. Ezt elkerülendő, választja az ember a térdlövést, mert a térd megadja a célt. Az ember oly magasra huzza az alsó lábszárat magához, míg a felső lábszárral egy vonalba kerül és vonalmeghosszabbítása a térden túl kifelé azt a helyet érinti, amelyet a lövéssel el akarunk találni. Akkor ragadja meg az ember a fegyvert, ami feltűnés nélkül eszközölhető, hiszen minden valamire való nyugati ember közvetlen maga mellé helyezi fegyverét. Hogy észrevétlen maradjon, jobb hüvelykujjal huzza fel az ember a kakast, mutatóját ráhelyezi a ravaszra és, természetesen mindig csak egy kézzel, a jobbal dolgozik, - fölemeli a fegyvert úgy a felső lábszárára, hogy a cső egyenesen a kívánt irányban feküdjék. A hallgatózónak, bár a fegyver csőve már egyenesen rá van irányítva, még csak nem is szabad sejteni, hogy rá akarnak löni. Evégből csellel is kell élni. Le kell eresztetni az egyik szempillát, hogy ne vegye észre, hová néz az ember. Ilyen körülmények között persze a célzás nehéz, mert nem nyitott szemmel, hanem a szempillákon keresztül történik és mert az egyik szemet nem szabad lezárni, nehogy gyanút keltsünk. Jobbkézszel gesztikulál az ember, fejét jobbra-balra forgatja, élénken beszélget társaival, szóval mindent megtesz, hogy a hallgatózó gyanuját föl ne keltse. Annak sejteni sem szabad, hogy észrevették és rá akarnak löni. És csak amikor a fegyver a kívánt helyzetbe kerül, akkor nyomja meg az ember a ravaszt.

Ez a térdlövés. A társak minden bizonnyal megijednek, mert nekik sem volt szabad megmondani, hogy mi történik, hiszen magatartásukkal, arcukkal, tekintetükkel, a hirtelen beálló csenddel fölkeltenék az ellenség gyanuját, elárulnák neki, hogy veszélyben van. Ez, mint már mondtam, a lehető legnehezebb lövés. Ha ezer mesterlövő gyakorolja magát a térdlövésben, egyetlen egy sem fogja közülük annyira vinni, hogy különösen este, biztosan célba találjon. Éveken át folyton kell ezt gyakorolni. De ez mégsem elég. Erre születni is kell. Én a térdlövést Winnetoutól tanultam és kettőnkön kívül alig két-három embert ismertem, akik elég jó eredményt értek el. De még ők is számtalanszor célt tévesztettek, azonban, a vad nyugat minden fegyverének legyőzhetetlen mestere, soha, a legsötétebb éjszakán sem tévesztette el térdlövésnél sem a célt. Én egyébként sem tudtam elérni, hogy az ő lövése bármikor is célpontra ne talált volna.

Én ma is nagyrabecsülöm az én fegyvereimet. Az én Henry-puskám és medveölőm ma is legértékesebb tulajdonaim. De még a saját fegyvereimnél is többre becsülöm Winnetou ezüst puskáját, amelyet még az ő életében is, bizonyos magasztos tisztelettel vettem a kezembe. Amikor Winnetout agyonlőtték, akkor lovával és összes fegyvereivel együtt temettük el, tehát ezzel a fegyverrel is. Néhány évvel később, akkori társaimmal egy ogellallah indiáncsapat üldözése közben, éppen akkor értünk temetkezési helyére, amikor a sioukszok sirját fel akarták nyitni és ki akarták rabolni. Kemény harc után elűztük az indiánokat. Nem maradhattam állandó sirórzóként a Metfur-folyó völgyében és mivel várható volt, hogy a sir kirablását meg fogják ismételtén kísérelni, kivettem a sirból Winnetou nagyhirű fegyverét és gondoskodtam

arról is, hogy az a tény köztudomásra jusson. Az indiánok ugyanis éppen emiatt a fegyver miatt akarták a sirt kirabolni. Amikor a Siouxuk megtudták, hogy a fegyver már nincs a sirban, többé nem is háborgatták Winnetou nyugalmát. Most ez a fenséges fegyver itt függ íróasztalom mellett és mialatt róla beszélek, szemem rajta van és mélységes fájdalommal gondolok a fegyver volt tulajdonosára, akit ez a fegyver soha cserben nem hagyott és aki talán az én egyetlen barátom volt, a barát szó igazi, nemes és magasztos értelmében.

Ennek a megjegyzésemnek elbeszélésem közben azért adtam helyet, hogy egy látszólagos ellentmondást eloszlassak. Olvasóim tudják, hogy Winnetout fegyvereivel együtt temettük el és most vásárol az olvasó képeket, amely alatt „Old Shatterhand” áll „Winnetou fegyverével”; ezenfelül kíváncsi látogatóm, aki csaknem naponkint csodálatos „ártatlansággal” veszi el a drága időmet, látja ezt a fegyvert Sam Hawkens öreg „Gun”-ja és az én medveölőm között függni. És minthogy ezt tudják, illetve látják, vége-hossza nincs a levélbeli és szóbeli kérdezősködésnek. Nem akarják bevárni, amíg egy későbbi kötetben elmondom, hogy támadt fel Winnetou fegyvere. Éppen ezért el kellett követnem azt az írói hibát, hogy a legnagyobb feszültséget előidéző esemény leírását ilyen, ide nem tartozó közléssel, megszakítsam...

Tehát Winnetou arca a vízre volt irányítva, a fegyver csöve pedig a víz másik partján lévő cserjésre. Ott volt elrejtőzve valaki, akinek a golyó szánva volt. És gyorsan hosszan elnyultam, fegyveremhez kaptam és jobb térdemet ugyancsak magasra emeltem. Nyomban beszédbe elegyedtem Dick Hammerdullal és úgy tettem, mintha egész figyelmem csak erre a beszélgetésre irányulna. Félig lehunytam a szememet és a pillákon keresztül a cserjésre irányítottam figyelmemet. Amint ezt tettem, az egyik bokorból fegyvercső tűnt fel, ami rám volt irányítva. Mielőtt időm lett volna, hogy fegyveremet arra a pontra irányítsam, már eldőrdült a lövés, de ezzel pontosan egy pillanatban eldőrdült Winnetou fegyvere is. Odaátról kiáltás hallatszott. Winnetou talált. Én ütést kaptam vagy a lábszáramon, vagy a felső combomon.

A mit sem sejtő társak felugrottak. Én is gyorsan felálltam és lábammal, mialatt társaimnak egész sereg kérdése volt, szétdobáltam az égő tüzet, hogy a tűz kialudjon. Ezt azért tettem, hogy további lövéseknek ne adjunk célpontot. Alig hogy sötét lett, így szólt az apacs.

- Testvéreim legyenek nyugodtak és várjanak.

Egy perccel később odaátról recsegés hallatszott, amit mélységes csend követett. A patak ezen a helyen legalább tizenkét láb széles volt. Ennek dacára Winnetou utolérhetlen ugrással a tulparton volt és beugrott a cserjésbe. Mi feszülten hallgatóztunk.

Hosszu, hosszú idő telt el, legalább egy jó félóra. Lábam sajgott és amikor a fájó helyhez nyultam, észrevettem, hogy erősen vérzek. Megsebesültem. A tulpartról áthallatszott Winnetou szava!

- Gyujtsátok fel újból a tüzet!

A még pislogó fadarabokat egymásra dobáltam, a tüzet felfújtam és friss fát tettem rá. Ekkor már láttuk Winnetout a másik parton állni. Egy lasszónak a vége volt a kezében, a lasszó másik vége egy mellette fekvő emberi testre volt csavarva. Anélkül, hogy nekifutott volna, a lasszót erősen fogva, átugrott hozzánk, majd a mozdulatlan testet, amely természetesen a vízbe esett, maga után húzta. Segitettem neki. Hozzánk érve, elbeszélte:

- Láttam a tulparton egy arcot és rálöttem; volt ott egy másik ember is, akit nem láttam, az is lőtt. Átugrottam, hogy megtudjam, vannak e többen. Hallottam egy embert szaladni, utána iramodtam. A cserjés mögött öt lovas volt, de hét ló. A futó ember hozzájuk rohant és elmondta, hogy ő Old Shatterhandot lelőtte, ellenben társát Winnetou golyója eltalálta. Csupa fehér ember volt, egyetlen vörös sem volt köztük. Az az ember, aki az egyik üres lóra ugrott,

tiszta angol nyelven beszélt. Egy ideig vártak, de miután az, akit Winnetou eltalált, nem jött, az elmenekült így szólt: - Ő halott, különben jönne, vagy segélyért kiáltozna. Nekünk innen el kell mennünk, mert kutatni fognak utánunk. De az én vágyam teljesült és bosszum kielégült, mert Old Shatterhand halott. Winnetou megijedt, hogy barátja tényleg meghalt, visszakuszott oda, ahova célzott és megtalálta ezt a holttestet. Lasszóra kötözte és átszólt, hogy gyujtsanak újra tüzet. Mennyire örült, amikor látta, hogy Shatterhand testvére él.

- Kik lehetnek ezek a fehérek? - kérdezte Treskow. - A trampok semmi esetre, mert ők még nem lehetnek itt.

Lehajoltam a halotthoz. Az apacs soha célt nem tévesztő golyója a homlokába furódott. Rögtön felismertem. Egyike volt a Toby Spencer Rowdicseknek. Treskow megerősítette, amikor alaposan megnézte. Sőt látta is ezt az alakot Thick mamánál Jefferson-Cityben. Eddig mindenki csak erre a holttestre és Winnetoura nézett. Utóbbi közben észrevette, hogy a fűvön sötéten nedves helyek vannak. Követte ezeket a nedves helyeket a szemével egészen hozzám, majd ijedten felkiáltott:

- Uff! Az én testvérem megsebesült. - Tehát mégis eltalálta a golyó. Erősen vérzik! Veszedelmes?

- Nem hiszem, - feleltem.

- Csontsérülés?

- Nem. Tudok állni!

- De egy különös seb. Abban a helyzetben, amelyben fivérem volt, voltaképpen nem is találhatta volna azon a helyen.

- Ezt már én is gondoltam. Téves lövés volt. A golyó találta a sziklát és onnan visszaütődve furódott a combomba.

- Ez nem jó! Az ilyen lövés fájdalmas szokott lenni! - Rögtön megnézem a sebet!

- Inkább ne most rögtön! - Nekünk innen távoznunk kell!

- Amiatt a hat fehér miatt?

- Igen. - Tüzünk újból ég. Ha visszatérnek, a legnagyobb könnyűséggel durranthatnak le odaátról valamennyiünket.

- Nem jönnek vissza! A beszélőnek a hangja ugyanis alaposan aggodalmaskodó volt. Az elővigyázat ennek dacára továbbüz bennünket, de a sebet előbb meg kell vizsgálnom. - Régen áll nyitva! Testvérem sok vért veszthetett. A bekötözés tehát nem halasztható tovább!

- Ugy Hammerdull dobjon minél több fát a tüzre, hogy minél nagyobb legyen a világosság. Azok ott a tulsó parton felhuzott fegyverrel vigyázhatnak és rögtön löhetnek, ha csak egy ág is mozdul! Jó lesz ez így?

A sebet Winnetou mégis megvizsgálta és a vizsgálat részben kedvező, másrészt kedvezőtlen eredményt mutatott. Kedvező, mert a felső lábszárcsont sértetlen maradt és kedvezőtlen, mert a seb gennyesnek ígérkezett. A golyó a lágy részeken át, egészen a csontig hatolt. Onnan vette ki Winnetou késével. Egyik részen ellapult volt és az így támadt szöglet nem szabályos sebet okozott, hanem szétzúzta a húst. Ez seblázzal, heves fájdalmakkal és lassu gyógyulással jár. Fatális! Éppen most, amikor utunk minden elhúzódása káros lehetett.

Szerencsére volt néhány tiszta kendőm a nyeregzsákban. Winnetou, míg az ideiglenes kötést készítette, így szólt:

- Szerencsére, hogy testvérem megtanulta a szenvedéseket vörös harcos módjára elviselni. Ha rövid idő alatt nem találunk elegendő csitutlisit¹⁴, akkor veszedelmes gyulladás áll be. Ha azonban találunk és mellé egy deracsutatah-ot¹⁵ is, akkor remélem, hogy egészséges véreddel és erős szervezeteddel ezt a sebesülést gyorsan le fogod gyűrni. Remélhetőleg most tudsz lovagolni?

- Hogyne! - Semmi kedvem a gyöngé betegeket játszani!

- Ugy biztonságunk érdekében elhagyjuk ezt a helyet és másikat keresünk. De vigyázz, nehogy újabb sebvérzés álljon be!

Elhagytuk a számomra annyira kellemetlenné vált helyet és a Creek irányát csaknem egy órán át követve, leszálltunk és újból tüzet gyújtottunk. Néhány darab gyantás fát is kerestek, amelyek a gyógynövények kutatásánál világító eszközül szolgáltak. A három indiánfőnök meggyújtott egy-egy ilyen gyantás fát és eltávoztak, hogy barátjuk, Old Shatterhand számára gyógyfüveket keressenek.

Hammerdull mellém ült. Áldott jó öreg szemeit szeretettel rám függesztette, majd hirtelen gondos kedvességgel arcomhoz közeledett és így sóhajtozott:

- Átkozott találmányok ezek a lőfegyverek! - Különösen akkor, ha a golyók találnak! Nagyon fáj Mr. Shatterhand?

- Most nincs semmi fájdalmam, - feleltem.

- Reméljük, hogy ebben is maradunk.

- Ezt sajnos, nem várhatjuk! A sebnek előbb fájni kell! Addig nem gyógyul.

- Fájdalom! Rettenetes szó! És mégis szeretném, ha az ön fájdalmát át tudnám venni. Azt hiszem, nem vagyok egyedül ezzel a kívánságommal! - Ugy-e igaz, Pitt Holbers, öreg cimbora?

- Hm! - felelt a hosszu. - Jobb lett volna, ha engem ér a golyó.

- Ugy. - Hát akkor miért nem ültél oda, ahova azok a fickók lőttek? Utólag könnyen lehetsz áldozatkész!

- Hát mindentudó vagyok én, te kövér disznó?

- Az nem vagy. De ha én már egyszer azt mondtam, hogy inkább én szeretném a fájdalmakat elviselni, nem kell neked is kérni azokból!

- De hiszen te kérdeztél! És én legalább úgy szeretem Mr. Shatterhandot, mint te!

- Hogy én szeretem-e, vagy te szereted-e, az teljesen mindegy, ha mindketten szeretjük! Megértetted? Ha én elfogom azt a fickót, aki olyan hülye módon lőtt, hogy a golyónak vissza kellett pattannia, úgy különböző helyekről szedheti össze tizenkét csontját.

- Kétszáznegyvenötöt - kedves Dick - javítottam ki én az öreget.

- Miért olyan sokat?

- Mert minden embernek ennyi csontja van.

¹⁴ Sebfü.

¹⁵ Edzőfü.

- Annál jobb! Annál tovább kereshet, amíg valamennyit összeszedi. De mégis 245 darab csont? Én a magaméit ugyan még sohasem számoltam meg és soha még csak nem is gondoltam, hogy bőröm alatt ennyi csont rejtőzik.

- Csont és csont között persze van különbség. Ebben a számban benne vannak a kis hallócsontocskák és más apró csontok is.

- No az az ember, aki lőtt, számolja meg a saját csontjait, ha én elfogom. Az aprókat is. Szeretném tudni, ki volt?

- Valószínűleg maga Toby Spencer!

- Szép kis lövő!

- Korábban valószínűleg jobban lőtt, de tőlem Thick mamánál kapott egy revolvergolyót a kezébe és pedig az én szerencsémre, mert ha ez nem lett volna, úgy most már nem élnék. A célzás jó volt, hanem az elsütés történt reszkető kézzel. Winnetou lövése igazán más volt. Térdlövés a sötétbe és mégis egyenesen a koponyába! Egyébként a trampok nagy szemet meresztenek holnap, ha a holttestet táborhelyünkön megtalálják.

- Well! Akkor még inkább azt fogják hinni, hogy itt van az aranymező, mert föltételezik, hogy mi azért öltük meg ezt az embert, mert fölfedezte az arany helyét.

- Lehet, hogy ezt fogják hinni, de hogy az ön aranymező históriája az oka az én sebesülésemnek, az bizonyos.

- Tényleg? Hogyan?

- A zaj, amit az ásással csináltak, hozta ide ezeket az embereket. Hallották a nagy ásásmunkát.

- Ugy! Nem tud ez ellen szólani. Ön tehát most nekem szemrehányást tesz?

- Nem! Ami megtörtént, elmult. Nem lehet megváltoztatni. De már jönnek a főnökök!

Igen, jöttek. Winnetou örömteli hangon közölte velem.

- Shatterhand testvérem örüljön. Igen sok csitutlisit és több dentcsu-tatahot is találtunk. A sebe tehát, ha nem is minden fájdalom nélkül, rövidesen meg fog gyógyulni. A fájdalom elviselése is könnyebb lesz.

Ha nem is bizakodtam „könnyű” javulásban, mégis nagyon jól estek és bizalmat adtak a tőle hallott szavak. Hiszen a seb következményeivel is számolni kellett. Megtörténhetett volna, hogy nem lovagolhatok tovább. Vagy még rosszabb eset is bekövetkezhett volna. Most azonban ez a veszedelem már nem fenyegetett. Ismertem gyógynövényeinek egészen különleges gyógyító erejét. Meg voltam tehát győződve, hogy a sérülést komolyabb következmények nélkül uszom meg.

A kötést levette és a sebet kimosta. Azután puha lapból megfelelő tapaszt készített, amelyet a dentcsu-tatah maró levébe áztatott. Ez a növény olyan, mint a mi gódircunk, a mákfélék csoportjába tartozik, mégis abban különbözik ettől, hogy nem vörössesszürke teje, hanem fehér hig leve van. Amikor a tapaszt a sebre helyezte, úgy éreztem, mintha tüzes vassal égette volna. Megszoktam fájdalmakat elviselni, most azonban mégis alaposan össze kellett magamat szednem, hogy változatlan, mosolygó arcot mutassak. Winnetou rámnézett és fejével intve szólt:

- Tudom, hogy Old Shatterhand fivérem most a kinpadon van. Aki ezt a fájdalmat nevetve állja, a valódi kinpadon is nevet. Howgh!

A rettenetesen fájdalmas procedurát még kétszer megismételték. A fájdalom minden alkalommal kisebb volt az előbbinél. Azután megmosta sebemet a csitultsi vizszinü levével, rátette magát a növényt a sebre, amit erősen bekötözött. Ez a növény a platánok fajához tartozik, de nálunk nem terem. A két csodáshatású növény egyikét sem láttam sem Európában, sem az Egyesült Államok északi részében. Az indiánok a két növényt közös néven „Sis-inteh-tsi”-nek, indiánfünek is nevezik és azt mondják, hogy ezek a fűvek a nagy szellem ajándékai vörös fiai számára. Csak ott terem, ahol az indiánok élnek, velük együtt vonult el keletről a távoli nyugatra és egykor velük együtt fog kihalni. Maga Winnetou, akiben semmi előítélet nincs, állapította meg egyszer a legnagyobb komolysággal:

- Ha az utolsó indián meghal, elszalad az utolsó sis-inteh-tsi fű és soha többé ki nem zöldül. A vörös nemzedékkel együtt a másvilágon újra virul.

Nem volt lehetetlen, hogy a hat fehér, akiket Winnetou látott, újból visszatér és megfigyel bennünket. Megtettük a szükséges elővigyázati intézkedéseket, felállítottuk az őrséget, amely alól én mint sebesült, mentesültem. Sebem dacára mélyen aludtam reggelig. Korán reggel nagyon szomjasan ébredtem. Winnetou ismét hozzálátott kirurgiai feladatához. Ma csak a második fűvét használta. Ezután ettünk és tovább lovagoltunk.

Első dolgunk volt természetesen annak a megállapítása, ki volt a hat férfi. Átmentünk a Creek-en és az én kimélésem okából lassan lovagoltunk előre. Csak az apacs galoppirozott előre, hogy a nyomokat felkutassa. Nem is tartott sokáig, amig megtalálta és bennünket is a nyomokhoz vezetett. A mi utunk irányában haladt, mint azt előre is sejtettük, át a prerien. Hiszen tudtuk, hogy Toby Spencer is fölfelé igyekszik a St. Louis parkba. Természetes, hogy üldözőbe vettük.

Ez a prerire nem volt nagy. Általában megszűntek itt már a nagy síkságok, amelyek sokszor annyira unalmasak, de mindig a felséges óceánra emlékeztetnek. Hogy így fejezzem ki magamat, elértük az előhegységek előmagaslatait. Mostantól kezdve már le kellett mondanunk arról, hogy állandóan egyenesen előre lovagoljunk. Jó volt, hogy ismertük az általunk felkerekendő utakat és helyeket. Mindenekelőtt el kellett érnünk az öreg, ugynevezett Kontinental-ösvényt, régebben a nyugati emberek egyik forgalmas útját, amely kigyózva halad a Mountain-on át és amely ma már, ugylátszik, kiesik a forgalomból.

Amint elhagytuk a füves talajt, nehezen volt követhető a nyom, amelyet kutattunk. Többször hosszabb időre eltűnt, de mindig újra és újra rátaláltunk minden nagyobb fáradtság nélkül. Feltételeztük ennél fogva, hogy az előttünk lovaglók is a Kontinental-ösvényen át akarnak céljukhoz jutni.

Meg kell emlitenem, hogy valahányszor vízhez értünk, mindannyiszor megálltam, hogy sebemet hűtsem. Ahogy én ezt csináltam, nem vett nagy időt igénybe. Én ugyanis térden át egy köteléket oly erősen kötöttem magasszáru csizmámra, hogy alsó lábszáram a felsőtől szinte légmentesen el volt zárva. A csizma felső szárát vízzel megtöltöttem és ez a víz rendszerint elég volt addig, amig friss forrást nem találtunk. Megtörtént, hogy magam le sem szálltam, hanem valamelyik társammal „töltöttem meg a csizmámat”.

Nem is hinnék, milyen érzést keltenek az emberben a Rocky-Mountain-ok, amikor az ember oly hosszú ideig hajszolja hiába a horizontot a végtelennek látszó síkságon. A síkságon az ember folyton és folyton a végtelen távolba néz. A szem formálisan követel egy pontot, ahol megpihenhet, de nem talál. A szem elfárad, újra kutat és újra hiába. Nincs más csak a végtelen síkság, a végeláthatatlan horizont. Az ember, aki úgy érzi magát mintha fűszál volna a végtelen fütengerben, Ahasvérré lesz, aki nyugalom után sóhajt, de nyugalmat nem talál. Ekkor végre hosszú vágyakozás után feltűnik a távolban a sűrke fátyol, amely mögött a szem

vágyódása, a hegyek orma az ég felé nyul. A hegyek nem alkotnak olyan horizontot, amely mindig kegyetlenül, hűtlenül, könyörtelenül tovább fut. A fátyol hűséges. Szótartó! Sőt úgy tűnik fel, mintha be sem várná közeledésünket, hanem elénk jönne. És minél közelebb érünk a hegyekhez, annál átlátszóbb lesz a fátyol. Vagy pedig egyre magasabbra és magasabbra emelkedik és mutatja isteni képét. Sokkal szebbnek, mint messziről láttuk. A szem tehát megpihenhet és az élet szint és alakot kap. Ha a hatalmas síkság egy táblához hasonlít, aminek se eleje, se vége nincs és amelyre hatalmas betűkkel fel van írva: „Én az ur vagyok, az alfa és az omega”, úgy itt a hegyek közelében a kövekből kicsengő himnuszok szállnak föl a földről és ünnepelnek! „Az egek hirdetik az Isten nagyságát és a hegyek mutatják kezének munkáját”. Ezt mondja egyik nap a másiknak, ezt beszéli egyik éjszaka a másiknak. És a köveknek ez az ünnepe visszhangot kelt az ember lelkében, összecsukódnak a kezek és az ajkak imádságra nyílnak. „Uram, mily nagyok a te alkotásaid. A te bölcsességed rendezte ezt és a föld telve van a te szeretetteddel és jóságoddal”.

Igy, éppen így éreztem mindannyiszor, valahányszor erről a síkságról ehhez a helyhez érkeztem. Ezrek mentek ide föl gyilkos fegyverekkel a kezükben, hogy kimélet nélkül lövöldözzék az Isten teremtményeit, ezrek mentek és mennek még ma is föl a hegyekbe megcsalva az arany és ezüst hamis csillogásától, hogy Isten által adott életüket kockáztassák a pusztító mamnon kedvéért, de vajjon hányan voltak a hegyre törekvők közül, akik ha ismerték a bibliai mondatot: „Föltekintek szemeimmel a hegyekre, amelyeken az én segítőm és gyógyító lakik” - tényleg saját igazi jólétükre és az egyetlen igaz segítőre gondoltak.

Én ma is társaim mögött lovagoltam, hogy zavaratlanul szemlélhessem a színeket és világosságot, amelyek onnan föntről a lelkembe világítottak; mert ezek a sziklahegyek gazdagabbak színekben és tisztább fényt nyújtanak, mint a föld bármely más hegysége. Ez a hegység nem mutatja az Alpok büszke fenségét, sem a Pyreneusok hőskölteményi kifejezését, sem a Himalája megközelíthetlenségét és elnyomó voltát, hanem azt a fenséget, amely komoly méltósággal és mégis szeliden mosolyogva tekint alá. Ha a régi görögök az Olympusra helyezték isteneik lakhelyét, úgy az indiánoknak sokkal inkább joguk volt és van hinni azt, hogy ezeken a hegyeken lakik az ő nagy, jóságos Manitoujuk.

Még távolról sem vagyunk a hegyekben, csak lenn a messze kinyúló heglábnál és mégis milyen isteni pompa körülöttünk köröskörül. A fordulónál új fátyol tűnt fel és új ragyogó képet mutatott. Utólérhetlen mozgó panoráma volt ez, csak hogy mi mozgottunk és Isten hegyei állottak. A magas erdő már elébünk küldte küldönceit, a fákat annak jeléül, hogy szívesen lát bennünket. „Csak gyertek. Én az a templom vagyok, amit nem emberkéz alkotott”. A vizek tisztán, világosan, gyors futással rohantak tova és figyelmeztettek: Amint itt fönny keresed a forrásaimat, ugyanúgy igyekezzél minden dolognak forrásáig, alapokáig jutni! És a szelek, amelyek az ut minden fordulójánál ellenkező irányból jöttek és arcunkat hűtötték, ezek is azt suttogták: Nem tudjuk, honnan jövünk, merre tartunk. Bennünket a mindenség Ura irányít. Ugyanígy van az étellel. Nem tudod sem a kezdetét, sem a végét, egyedül csak az Ur tudja és irányítja.

Nemde kedves olvasóm én egy tulságosan vallásos ember vagyok? Te ezt hiszed? De alaposan tévedsz! Tulságosan? Nem! Az igazi vallásosság nem ismer tulzást. Az igazi vallásosságot nem is lehet lemérni. Én mindig lelkileg megelégedett, vidám fickó voltam és vagyok ma is és jól tudom, kinek köszönhetem ezt a vidámságomat. Nem veheted rossz néven, ha én mindazt, amit odaát a vadnyugaton éreztem és elgondoltam, itt a civilizáció kötözte hazámban leirom. Amit odaát tettem és átéltem, azok az én gondolkodásomnak és érzésemnek voltak az eseményei és ha elmondom az eseményeket, nem hallgathatom el azok okait sem. Egyébként minden olvasónak megvan a joga, hogy írójának a szívébe nézzen és az író köteleles szívéét az

olvasó előtt mindig nyitva tartani. Így adom én neked az enyémet teljesen nyitva. Ha ezt helyesnek tartod, úgy örülök neki, ha nem kell a szivem, akkor is mindig nyitva fog maradni. A könyvnek legyen lelke, ha célt akar érni, nevezetesen legyen benne az író lelke. Ha valaki begomboltan ír könyvet, amelyből az író lelkét nem ismerhetem meg, úgy könyvét nem is óhajtom olvasni.

Délután volt, amikor egy erdőhöz közel elértük a Kontinental ösvényt. Jól ismertem a jellegzetes helyet, biztosak voltunk, hogy nem tévedtünk el és megindultunk rajta. Rövidesen a magas erdőben voltunk. Köröskörül hatalmas fenyőfák. Jó negyedórát élveztük a fák árnyékát, amikor egy lovas jött velünk szemben. Egészen könnyű lenvászon ruha volt rajta és széles karimájú sombrero-t viselt a fején. Coloradoban különben igen nagy viselet a sombrero.

A lovas valamivel a husz év fölötti fiatalember volt. Amint meglátott bennünket, megállította lovát. Éles tekintetével fixírozott bennünket. Fegyvere egyetlen kés volt az övében. Amint egészen közel értünk hozzá, így üdvözölt:

- Good day, emberek! Szabad kérdezni, hová igyekeznek?

- Hegynek föl! - feleltem én.

- Milyen messzire?

- Azt nem tudjuk. Mindenesetre addig megyünk, míg be nem sötétedik és nem találunk táborozásra alkalmas helyet.

- Önök fehérek és vörösek. Szabad tudnom a neveiket?

- Miért?

- Mert segítséget keresek és azt csak gentlemanektől kaphatok.

- Ugy jó helyen keres. Én Old Shatterhand vagyok és...

- Old Shatterhand? - szakított félbe. - Én azt hittem, hogy ön halott!

- Halott? Ki mondta ezt?

- Az, aki önt tegnap este lelőtte.

- Ugy? Hol van az a fickó?

- Nálunk.

- És hol laknak önök?

- Mindjárt megtudja Sir! Ha önök azok, akikre ezek az emberek tegnap lőttek, úgy önökben megbízhatom. Az apám patkolókovács. Ide jöttünk nemrégiben, mert ezen a régi ösvényen most pénzt lehet ezzel a mesterséggel keresni. Fönn a hegyekben újból találtak aranyat és ezüstöt, emiatt naponként jönnek erre lovasemberek, akiknek szükségük van patkolókovácsra. Eddig egészen jól ment dolgunk. Meg vagyunk elégedve. Csak az a baj, hogy néha olyan emberek is megállnak nálunk, akik egyáltalában nem nevezhetők gentlemaneknek. Olyan komizságot azonban, mint ma ezek hatan, még egyszer sem üztek velünk. Négy órával ezelőtt érkeztek, dolgoztattak bennünket és nem akartak fizetni. Nővéremnek el kellett rejtőznie. Nem kell elmondanom, miért? Atyámat bezárták, nekem pedig minden enni- és innivalót elébük kellett raknom, ami csak a házban található volt. A hust, kenyeret és lisztet egyszerűen ledobálják a földre, üvegek repülnek, mielőtt tartalmuk elfogyott volna. Végre sikerült megszöknöm. Le akartam menni a völgybe fivéremért, aki halért ment oda.

- Tudja, hogy mi a nevük a fickóknak?

- Az egyiket Spencernek hívják. A másikat „tábornok”-nak szólítják.

- Well! Nem kell a völgybe mennie. Jó helyre jött. Megtalálta embereit! Mi majd segítünk önnek. Jöjjön!

A fiatalember megfordult és mi tovább lovagoltunk. Bizonyos idő múlva jobbról az erdőnek vége szakadt, baloldalon azonban tovább haladt, míg egy fordulónál baloldalon is vége lett. Az utolsó fa alatt megálltunk, mert fél puskalövésnyire tőlünk ház állott, amelyről messziről látható volt, hogy kovácsműhely van benne. A ház végében hosszú pajta volt, amelyben lovak állottak. Nem láthattuk, hogy mennyi.

Winnetou kérdő tekintettel nézett rám. Egyetlen ember sem volt a házon kívül. A rowdyaknak tehát a szobában kellett lenniök. Ezért így szóltam:

- A legjobb, ha meglepjük őket. Tehát galoppba oda le a lovakról, be a házba, ahol el kell szedni fegyverüket, azután „hands up”. Mr. Treskow az ajtó előtt marad a lovaknál.

Utóbbit azért rendeltem így, mert Treskow nem volt nyugati ember és a hands up-nál könnyen hibát csinálhatott volna. Azután a lovakat is őrizni kellett valakinek. Előre lovagoltunk. A házhoz érve, társaim másodperc alatt leszálltak a lovakról, nekem kissé nehezebben ment. De rövidesen követtem őket. A ház belseje két részből állott: a kovácsműhelyből és a lakószobából. Ha utóbbiba be akart valaki jutni, át kellett mennie a kovácsműhelyen. Amikor én a nyitott szobaajtóhoz értem, a fickók már fölemelt kézzel állottak. Én csak a kezeket láttam, az emberek arcát nem, mert a helyiség kicsi volt és nekem ott kellett maradnom az ajtónál, előttem pedig társaim állottak. Winnetou épen rendelkezett:

- Aki leereszti a kezét, golyót kap! Schahko Matto vegye el fegyvereiket.

Amint ez megtörtént, Winnetou tovább parancsolt:

- Hammerdull szedje ki öveikből egyéb fegyvereiket.

Amikor ez is végre lett hajtva, az apacs tovább rendelkezett:

- Üljenek le egymás mellett a fal hosszában. Most leereszthetik a kezeiket, de aki fölkel, megkapja a lövést.

Apanacskát és Holberst, akik előttem állottak, félretoltam és előre léptem. Elhangzott az ijedt kiáltás:

- Ezer ördög! Old Shatterhand!

A kiáltozó Spencer volt. Thick mamánál nem ismert engem, tegnap azonban miután rámlött, társainak az én nevemet mondta. Most is az én nevemet kiáltotta. Honnan tudta? Ez a kérdés különben most mellékes volt. A fődolog volt ő maga. Szigorú hangon szóltam hozzá:

- Igen! A halottak feltámadnak, ön rosszul célzott.

- Én?... céloztam?...

- Ne akarjon hazudni! A tagadás mit sem segít. Emlékszik milyen szavakkal vett tőlem búcsút Jefferson Cityben Thick mamánál.

- Már... nem... emlékszem - nyögte.

- Hát majd segítem az emlékező tehetségét. Ön azt mondotta: A viszontlátásra. De akkor kezét a magasba fogja emelni, kutya! Hát most megtörtént a viszontlátás! De ki emelte a kezét. Én vagy ön?

Nem válaszolt, csak lenézett a földre. Az arca olyan volt, mint egy kutyáé, amely verést kapott.

- Most persze másként számolunk, mint akkor, amikor csak a cechet és egy eltört üveget kellett kifizetnie - folytattam. - Ön megsebesített és ez vért kíván!

- Én nem lőttem önre.

Elővettem revolveremet, felé irányítottam és rászóltam:

- Igazat mondani! Ismerje be! Ha még egyszer hazudik, lövök, ön volt?

- Nem... igen... nem, igen, igen, igen, igen! - kiáltott annál nagyobb aggodalommal, minél közelebb tartottam a fejéhez a revolver csövét.

- Az ön alávaló viselkedését tegnap egy társa az életével fizette meg. Mivel fogja ön megfizetni a sebet, amit én köszönhetek önnek.

- Kvittek vagyunk - felelte durcásan.

- Hogyan quittek?

- Ön szétlőtte a kezemet.

Fölemelte bekötözött jobb kezét.

- És ennek ki volt az oka?

- Ön! Ki más?

- Ön akart rámlőni és én megelőztem. Ez az igazság. Önvédelem volt a részemről. Én le is lőhettem volna önt, ehelyett csak megsebesítettem. De ki kényszerítette önt tegnap arra, hogy lőjjön?

Hallgatott.

- Hol van a tábornok?

Douglas ugyanis nem volt a szobában, ezért kérdeztem.

- Nem tudom! - felelte.

- Önnek tudnia kell!

- Nem szólt semmit, amikor elment.

- Tehát kiment? Eltávozott?

- Igen.

- Mikor?

- Röviddel az önök jövedele előtt.

- Fickó! Ön tudja, hogy hol van. Ha eltagadja, igen röviden fogom elintézni a dolgot. Golyót küldök a fejébe!

Látta, hogy a revolver csöve újra felé irányul. Ilyen vad, erőszakos embereknek nincs igazi bátorságuk. Elgondolhatta, hogy én akkor sem fogok löni, ha tagad, ám a gyávaság kikényszerítette belőle a vallomást:

- A kovács fia után igyekezett.

- Miért?

- Mert azt hitte, hogy segítségért ment.
- Tehát ő nem a mi jövetelünk előtt közvetlenül ment el?
- Nem.
- Hát mikor?
- Nyomban, amint a fiu eltávozott.
- Gyalog?
- Nem. Lován, mert a fiu is lovon lovagolt el.
- Mely irányban ment?
- Nem figyeltük.
- Well! Azt hiszem, a dolog rövidesen tisztázódni fog.

Kimentem, hogy Treskownak megmondjam teendőit arra az esetre, ha a „tábornok” visszajönne. Mellette állott a kovács fia, aki óvatosságból nem ment a szobába. Balról egy leányka érkezett. Rámutatva, megkérdeztem a fiut:

- Ki ez?
- Nővérem - felelte.
- Aki ezek elől elbujt?
- Igen.
- Ki kell őt kérdeznem!

Amikor közelünkbe érkezett, fivére megnyugtatta, hogy nincs már mitől tartania, mert mi itt vagyunk, én pedig megkérdeztem:

- Hol rejtőzött a kisasszony?
- Odaát az erdőben - felelte.
- Az egész idő alatt?
- Nem.
- Hát hol még?

- Láttam, hogy fivérem ellovagol és utána akartam menni. De ekkor kijött egy ember a házból, akit tábornoknak mondtak. A pajtából kihozta a lovát. Amikor felült rá, meglátott engem és felém lovagolt. Vissza futottam, de ő elért, mielőtt visszaérkeztem volna az erdőbe...

- És azután? - érdeklődtem, miután a leány szünetet tartott.
- Akkor lovasok jöttek a ház felé.
- Mi voltunk. Ő meglátott bennünket?
- Igen. Látszott, hogy nagyon megijedt és egy borzasztót káromkodott.
- Talán fölismert bennünket?
- Ugy látszott.
- Meglepetésében nem ejtett ki egy vagy több nevet?
- De igen! Ugy emlékszem, hogy Old Shatterhandról és bizonyos Winnetouról beszélt.

- Tényleg felismert bennünket. Ez kellemetlen. Azután mit csinált?
 - Ellovagolt.
 - Anélkül, hogy többet egy szót is szólt volna?
 - Egy üzenetet adott át nekem.
 - Kihez?
 - Old Shatterhandhoz.
 - Én vagyok. Mit kell önnek nekem mondania?
 - Az... az... Sir, az minden valószínűség szerint megsérti önt.
 - Nem! A legkevesbé sem. Csak kérem mondjon el mindent pontosan szóról-szóra.
 - Az isten ege alatt élő legnagyobb gazembernek nevezte önt; ő nem törődik azzal, ha önnek kedvére lesz az ő társait felakasztani, vagy más módon megölni, ő azonban le fog önnel számolni.
 - Ez minden?
 - Mást nem mondott. De minthogy önt ilyen gazembernek mondotta, öntől is félttem, és ha nem láttam volna, hogy fivérem oly hosszú ideig és oly nyugodtan áll az ajtónál anélkül, hogy bármi baja is történnék, még most sem mertem volna előbujni.
 - Nyugodt lehet! Semmi bántódása nem lesz tovább sem!
- Ujból a szobába mentem. A fiu követett.
- Nos, tudja már hol van a tábornok? - kérdezte Toby Spencer.
 - Igen! - feleltem.
 - Hol?
 - Megszökött.
 - Ugy! Igazán megszökött? - kérdezte örvendező hangon.
 - Igen. Én nem teszem azt, amit ön. Én nem hazudok. Én megmondom rögtön az igazat.
 - Hál Istennek! Tehát nem kerül az ön kezébe.
 - Ma nem, később annál biztosabban. Önt azonban elcsiptem.
 - Pshaw! Szívesen el fog ön még bennünket engedni.
 - Miért?
 - A tábornoktól való félelemből.
 - Ettől a gyávától félek én, aki, amint meglátott bennünket, azonnal úgy elfutott, mint a nyúl a puska elől.
 - Igen. Ő bosszut állna értünk.
 - Eszébe sem jut. Boldog, hogy megszabadult öntől.
 - Ez hazugság!
 - Pshaw! A kovács lányával megüzente nekem, hogy nem törődik azzal, ha én önt felakasztom, vagy más módon kivégzem.

- Nem hiszem.
 - Nem érdekel, hiszi-e vagy sem. De most térjünk a dologra. Hol van ennek a háznak a tulajdonosa.
 - Lenn a pincében! - felelte a fiú és rámutatott a fából készült fekvő ajtóra, amely a padlón át vezetett a pincébe.
 - Bezárták?
 - Igen.
 - Erőszakkal?
 - Igen. Legyürték és a pincébe dobták.
 - Bocsássák ki!
- Nem volt meg a kulcs. Spencer tagadta, hogy ő rejtette volna el, de revolveremtől való félelmében végül mégis csak előadta a pincekulcsot.
- A szoba telve volt tört üvegek, poharak, tálak és más edények cserepeivel. Vandál pusztítás volt. Amikor a csapóajtót kinyitottuk, kijött a kovács. Hosszu, erős, csontos alak. Nem lehetett könnyű dolog ezt az embert legyűrni. Alaposan védekezett. Arca össze-vissza volt verve, karcolva. Most is vérzett. Rémesen nézett ki. Egy pillantást vetett körül és amikor meglátta, hogy én viszem itt a szót, hozzámfordult e kérdéssel:
- Ki bocsátott ki engem a pincéből?
 - Mi - feleltem.
 - Önt hogy hívják?
 - Old Shatterhand!
 - Nem egy ismert nyugati ember neve ez?
 - Igen.
 - És ezek a vörösök itt! Lehet bennük bizni?
 - Ismert híres főnökei a törzsüknek, akik megszokták, hogy minden elnyomottat védjenek.
 - Well! Ugy önök épen jókor és jó helyre érkeztek. Hát nem borzasztó, hogy vörösöknek kell jönni, hogy egy becsületes embert fehér gazfickóktól megmentсенek. Nem is hiszi, hogy milyen aljas, alávaló bitangok ezek?
 - Elhiszem, mert ismerem őket!
 - Ugy?
 - Igen. Nekünk is van velük számolni valónk.
 - Nagy a számla?
 - Elég nagy. Az a fickó ott azzal a buldogg pofájával rám lőtt tegnap. Meg akart ölni.
 - Hál' Istennek!
 - Hogyan? Ön hálát ad az istennek, hogy ellenem gyilkos merényletet követett el?
 - Igen. Miért ne tenném?
 - Ne haragudjék, de ez sem tulságosan barátságos dolog.

- Azt ezek a fickók hamarosan látni fogják. Én kétszeresen is hálát adok az Istennek. Először azért, hogy önt nem ölte meg, mert így idejőhetett és engem kiszabadíthatott, másodszor pedig azért, mert önre rálőtt és így önnek joga van arra, hogy az orgyilkossal rövidesen végezzen akkor is, ha nem találta önt el.
- Eltalált!
- Igazán?
- Igen.
- Nem is látszik önön!
- A golyó felső lábszáramon talált. Súlyos sebet kaptam. Itt láthatja a vért.
- Hál' Istennek!
- Már megint ilyen „hál istennek”!
- Igen, most harmadszor.
- De miért?
- Mert ön megsebesült.
- No hallja, most azután igazán kivételesen kedves!
- Ahogy vesszük! Ha megsebesült ön, úgy az neki az életébe kerül és én ennek nagyon örülök.
- Mi hasznom van ebből?
- A tudat, hogy egy gazemberrel kevesebb van a világon.
- Enyhíti ez az én fájdalmamat? Meggyógyítja a sebemet?
- Talán csak nem akarja elbocsátani?
- Eszembe sem jut.
- Hát akkor mi történjék vele?
- Majd preriebíróság létesül, amely ezeknek a sorsa fölött határoz.
- Ez helyes. Én is tagja lehetek?
- Igen. Sőt önnek benne is kell lenni. Hiszen önre is rátámadtak.
- De még hogy. Ha rajtam áll, úgy beverik számukra az utolsó szöveget. Mikor ül össze a bíróság?
- Lehetőleg gyorsan.
- A legjobb volna most mindjárt.
- Rendben.
- És hol?
- Künn a házon kívül. A preriebírósnak tudniillik lehetőleg a szabad ég alatt kell itélkeznie, amint ön bizonyára hallott erről?
- De hiszen akkor ezek a fickók elszöknek.
- Azt kíséreljék meg. Különben meg is köthetjük őket.
- Well! Ez tetszik nekem. Kötelem van elég.

- Elhozzam? - kérdezte nagy készséggel a kovács fia.

- Igen, hozd el. Ott vannak künn felakasztva.

Ekkor Toby Spencer szólott:

- Csak ne akarjatok bírának lenni és felettünk ítéletet mondani. Nem vagytok ti erre érdemes fickók. Megkötözni nem hagyjuk magunkat.

A kovács hozzálépett, csontos kezét az arca elé tartotta és így kiáltott rá:

- Hallgass, te utolsó fráter. Ha nagyon hencegsz, úgy bíróságon kívül külön táncot is eljáratok veled. Megértetted?

A fiu hozta a köteleket én pedig kiadtam a parancsot:

- Köttözzétek meg őket sorban, ahogy ülnek. Aki ellenkezik, üssetek a fejére.

- Igen, igen, verjük meg őket! - örvendezett a kovács. - Van odakünn jó néhány darab hosszú bot. Ezeket is behozhatja a fiu.

A fiu kiment és behozta a botokat.

Ez segített. Káromkodtak ugyan, de tetteleges ellentállást nem tanusítottak és rövidesen ott feküdtek nyugati módra megkötözve és kinyújtózva. A kovács fiát biztuk meg az őrzéssel, mi pedig kimentünk. Én azt akartam, hogy a megkötözötteket is kihozzuk a szabadba, de mivel ez nagyon nehézkes lett volna, lemondtam a kihozatalukról.

Most tehát újból előkerültek a kérdések és a már ismert felfogásbeli ellentétek. Én, mivel magam is megsebesültem, nem akartam ez alkalommal tulságosan humánusan eljárni, de Winnetou kivételével valamennyien legalább is Toby Spencer halálát kívánták és ehhez én nem adhattam és nem is adtam beleegyezésemet. Hosszu és igen heves vita keletkezett, míg végül is a kovács, aki állandóan dühösen követelt szigorú büntetést, felugrott és így szólt:

- Ugy látom, hogy holnapig is itt ülhetünk anélkül, hogy megegyeznénk. Ezek az emberek mindenekelőtt az enyéme, mert hozzám törtek be vadak módjára, engem megsebeztek és mindent elpusztítottak nálam. Hiszen arcom most is véres. Ön Mr. Shatterhand nagyon szelíd ember. Én azonban számolni akarok az ön felfogásával és nem kívánom ennek a Toby Spencernek a halálát. Ezzel szemben remélem, hogy most teendő javaslataimat elfogadják.

- Mik azok a javaslatok? - kérdeztem.

- Mindenekelőtt minden nekem okozott kárért minden vagyonukkal felelősek, és én kielégíthetem magamat a náluk lévő vagyontárgyakból.

- Igen. Egészen természetes, hogy önt nekik kártalanítaniok kell.

- Well! Most jön Spencer, aki mindennek az oka. Mr. Shatterhand nem engedi őt megölni, mert ő is csak megsebesítette önt. Ezt én gyengeségnek tartom az ön részéről, mert a vadnyugaton gyilkos nem számíthat irgalomra akár sikerült a gyilkosság, akár nem. Ám mi ennek dacára bizonyos mértékű kegyelmet akarunk gyakorolni. A halált megérdemelte, de ne végezzük ki egyenesen, hanem adjuk meg neki a védekezés lehetőségét.

- Hogy gondolja?

- Engedjük őt harcolni az életéért.

- Kivel?

- Velem.

- Ebbe aligha fogunk belemenni.
- Miért nem?
- Ő egy rettenetesen erős ember.
- Pshaw! Én sem vagyok gyerek azért, mert a pincébe hagytam magamat dugni. Rámrontottak és hatan voltak ellenem.
- Lehet. Látom, hogy önnek jó csontjai vannak, a harc mégis egyenlőtlen volna.
- Hogyan?
- Ő egy gazember, akiért nem volna kár, ön azonban egy becsületes polgár, akinek gyermekei vannak. Ön nem teheti fel a saját életét az övével szemben.
- Azt nem is teszem. Az egyenlőtlenséget, amiről ön beszél, kiegyenlítjük a fegyverek mineműségével, amelyekkel harcolni fogunk.
- Milyen fegyverekkel?
- Kalapácsokkal.
- Kalapácsokkal? Milyen gondolat! Tehát Cyklop-harcról volna szó?

Bevallom, hogy ez a harc engem, a nyugati embert, nagyon érdekelt volna, de mint ember nem fogadhattam el. Ezen a kettősségen nem sokáig gondolkodhattam, mert társaim rögtön nagy készséggel fogadták el a kovács előterjesztését. Egy párharc, különösen egy ilyen, a Savanna szokások szerint nem volt visszautasítható. Micsoda színjáték vaskalapácsokkal egymással szemben állni a kalapácskezelésben jártas kovácsot és Toby Spencert, akinek az ereje három-négy ember erejével is fölért. Ilyet még ember meg nem élt! Ilyesmi még nem történt. Mindenki tűzbe jött. Hammerdull felkiáltott:

- Nagyszerű, ragyogó gondolat! Milyen koponya kell ahhoz, hogy ilyen ütést kibírjon! Én ezt elfogadom. Te nem, Pitt Holbers, öreg cimbora?
- Hm! Ha azt hiszed, hogy ilyen kalapácsnak nagyobb hatása van, mintha vattás keztyűvel simogatják az embert, úgy tökéletesen igazat kell neked adnom, kedves Dick - válaszolta a hosszú.

A többiek beleegyeztek. Az apacsok főnöke maga is ezt mondta:

- Igen, harcoljanak egymással. Winnetounak nincs ellene kifogása.

Számomra sem maradt más hátra. Beleegyezésemet adtam.

Mínthogy a különleges párbaj csak a szabadban folyhatott le, kihoztuk a rowdyakat. Amikor megtudták a határozatot, hallani sem akartak róla. Nem hittek benne. Ám kétségüket hamarosan eloszlattuk. Látniok kellett akaratunk komolyságát. Természetesen Spencer tiltakozott legerősebben. Kijelentette, hogy semmi esetre sem fog harcolni. A kovács azonban így szólt hozzá:

- Akarsz-e velem harcolni, vagy sem, az engem nem érdekel. Amint a vezényszó elhangzik, ütök és ha nem védekezel, a következő pillanatban halott vagy. Ilyen gazfickóval, mint te vagy, gyorsan elbánunk. De majd fogsz védekezni!
- De hiszen ez tisztára gyilkosság!
- Mi más volt, amikor tegnap rálőttél Old Shatterhandra.
- Ehhez önnek semmi köze!

- Nagyon is sok, mert én ahelyett a gentleman helyett harcolok veled.

- Miért te és miért nem ő maga?

- Mert ő kimél téged, amit te meg nem érdemelsz. Ha ő lealázná magát, hogy veled harcba elegyedjék, halálod biztos volna. Nálam ellenben megvan a lehetőség, hogy te győzől.

A rowdy kutató szemmel vizsgálta a kovács alakját, majd megkérdezte:

- Mi történik velem, ha én önt agyonütöm?

- Semmi! A győző életben marad.

- Akkor mehetek, ahová akarok?

- Menni igen, de nem lovagolni.

- Miért?

- Mert minden nálatok lévő vagyon e perctől kezdve az enyém.

- Ezer ördög! És miért?

- Kártérítés fejében tönkretett vagyontárgyaimért.

- Minden? A lovak és minden egyéb?

- Igen.

- Ez lopás! Ez csalás! Hiszen ez közönséges rablás!

- Pschaw! Az okozott kárt meg kell téríteni. Pénzetek nincs. Ezt tudom, mert ismételten mondtátok, hogy mindent el fogtok fogyasztani, de fizetni nem tudtok. Meg kell tehát tartanom azokat a vagyontárgyakat, amiket nálatok találok!

- De hiszen ez sokkal nagyobb érték, mint ami önnek jár!

- Ezt én nem veszem olyan szigorúan. Önök sem nagyon sokat törődtek a joggal és méltanyossággal. Most jönnek a következmények!

- És ezt ön komolyan mondja? - Tényleg meg akarja csinálni?

- Ember, ne kérdezz annyi butaságot. Eszembe sem jut, hogy veled tréfát üzzek!

Ekkor Spencer hozzám fordult, mert engem humánusnak tartott és ezt kérdezte:

- És ön is képes ilyen hallatlan igazságtalansághoz hozzájárulni?

- Talán hozzám akar felebbezni? - feleltem csodálkozó hangon.

- Természetesen! - felelte.

- Hozzám, akire rálőtt?

- Igen, ennek dacára. A mi kirablásunknak semmi köze sincs ehhez a lövéshez.

- És nekem viszont önhöz nincs semmi közöm. Ezt csak elképzelheti!

- Hát akkor vigyen el benneteket az ördög az elsőtől az utolsóig. Ha a végsőig viszitek a dolgot, úgy ne higgyétek, hogy én majd kiméletesen fogok bánni ezzel a kovács-csontvázzal. Vegyétek úgy, mintha máris darabokban volna a koponyája. Tehát kezdjük! Kezdődjék a tánc!

Buldoggarca a dühtől kivörösödött és fogait csikorgatta, hogy messzire hallatszott. A kovács így szólt:

- Igen. Rögtön hozom a kalapácsokat és meg fogom őt kalapálni anélkül, hogy megtüzesíteném.

Bement a műhelybe, én pedig követtem, hogy jó tanáccsal lássam el.

- Vigyázzon magára, uram! - Ez a Spencer egy veszélyes és igen erős fickó!

- Pschaw! Én nem félek tőle. Hozzám nem érhet.

- Csak ne legyen olyan elbizakodott! Én azt hiszem, hogy ön csak ütni akar?

- Igen! Hát ugyan mit még?

- Önnek el kell készülnie, hogy ő nemcsak üt a kalapáccsal, de dobja is azt.

- Ezt nem szabad neki tenni. Ezt ki kell mondani!

- De ha meg lesz tiltva, ő akkor is megteszi. És ha megtörtént, ezen már nem tudunk változtatni. Akadályozná önt, ha a kalapácsot hozzákötözzük?

- Hová kötézzük?

- A kezére vagy a karra, talán legjobb a csuklóra, szíjjal!

- Engem ez a legkevésbé sem fog zavarni! De miért kell ez?

- Azért, hogy a becsstelen ne kapjon a becsületessel szemben előnyt azzal, hogy ütés helyett dobja a kalapácsot. Jó lesz ez így?

- Igen! Csak mozgatni tudjam a karomat.

- Erről majd én gondoskodom. Én fogok kötélni. Tehát jöjjön.

Amikor a színhelyre értünk, Toby Spencer kötelékei már fel voltak oldva. Winnetou mindkét kezében revolverrel állott előtte és megfenyegette:

- Ha a fehér ember csak egy mozdulatot tesz szökés céljából, rögtön lövök.

A két párbajozónak úgy kötöttem a kalapácsot a csuklójára, hogy azzal ütni jól tudtak, de dobni a kalapácsot nem lehetett. Ezután én is elővettem revolveremet és megismételtem az apacs fenyegetését.

Izgalmas, várakozásteljes helyzet következett. Kört alkottunk, amelyben ők ketten az egyenlően nehéz nagy kalapácsokkal szemben álltak egymással. Kölcsönösen mérték egymást szemeikkel. A kovács nyugodt volt és hideg. Spencer ellenben a legnagyobb fokig izgatott.

- Csak akkor kezdhető, ha én szólok, - mondta Winnetou. - Minden előny gílt és a küzdők szabad kezeiket is használhatják.

- Ez jó, ez nagyon jó! - ujjongott Spencer. - Akkor a fickó biztosan a kezemben van!

- Igen! - szólt egyik embere. - Ha a másik kezeddal is dolgozhatsz, akkor a kovács el van intézve. Fogd csak meg a nyakát, hogy megszűnjön a lélekzete!

- Tartsd a pofádat! - kiáltott rá Dick Hammerdull. - Ki volt kíváncsi a véleményedre? Nézd a dolgot nyugodtan és ne szólj bele!

- Ohó! Talán beszélni csak szabad. Miért van az embernek szája?

- Hogy van-e szád, vagy nincs, az mellékes, de tartsd a pofádat, különben gombócot teszek a fogaid közé. Ezt vedd tudomásul!

Én nem kevésbé voltam izgatott, mint a többiek. Ki lesz a győztes? Toby Spencernek ugyan nagyobb volt a testi ereje, viszont a kovács gyakorlottabb volt a szokatlan fegyver kezelésében. Emellett hidegvért tanusított, ami bizalmat keltett, míg a rowdy egyre izgatottabb lett.

A kovács fia nővérével együtt ugyancsak a körben állott. Arcukon a legkisebb gond sem látszott apjuk sorsa iránt. Ez is egy körülmény volt, ami engem megnyugtatott.

- Kezdődhetik! - szólt Winnetou.

Toby Spencer rögtön ütésre emelte a kalapácsot és egyidőben balkezevel a kovács nyakát igyekezett elkapni. Nem gondolt arra, hogy ezzel az ütés erejét lényegesen csökkentette. A kovács az ütest ellenütéssel kiparirozta. A fegyverek összeütődtek, majd a kovács kalapácsa lezuhant Spencer balkarjára, amit ő a fájdalom felkiáltásával huzott vissza.

- Kutya! - kiáltott a megütött ember. - Ha nem haltál meg rögtön, meghalsz most mindjárt.

Minden erővel fölemelte a kalapácsot, előreugrott és ütött. A kovács oldalra ugrott, a neki szánt ütés célt tévesztett. Az ütés ereje a rowdyt félig lehuzta, úgyhogy háta meghajlott.

- Most gyorsan, apám! - szólott a fiú.

Erre a felhívásra nem volt szükség, mert a kovács magasra emelt kalapáccsal negyedfordulatot tett ellenfele felé és egyetlen ütéssel földre terítette. Karját azonnali újabb ütésre emelve állott, szemeit a földön fekvő ellenfelére irányítva, akinek karjai és lábai görcsösen vonaglottak és aki reszkető és hörgő hangokat hallatott. A kovács erre lebocsátotta karjait, rövid nevetésbe tört ki, majd megvetéssel mondotta:

- Itt fekszik a fickó! - Szétverhettem volna a fejét, de nem teszem, mert már nem tud védekezni. Eleget kapott!

Igen. Spencernek elég volt. Sem alélt, sem halott nem volt, de tagjaival nem rendelkezett. Csak később nyerte vissza mozgási képességét, lassan állott fel, közben csak egyik kezével támaszkodva, a másikat ekkor sem tudta használni.

- Átkoz... - hörögte közben, mert csak ez a két szótag jött ki fogai közül. Szemei véraláfutásosak voltak, arca pedig olyan állati grimaszt mutatott, amilyen csak egy fogatlan boszorkánytól volna várható.

- A lapockáját törtem, - vélte a győző. - Ha ebbe bele nem pusztul is, annyi bizonyos, hogy nem fog többé békés emberekkel erőszakoskodni. Vegyétek le a kalapácsomat!

Karját nyújtotta és én levettem róla a nehéz szerszámot.

A rowdy is felállott már, de ide-oda vánszorgott. Ugy látszott, hogy testének minden ereje elhagyta. Viszont a hangja visszajött és úgy átkozódott, szitkozódott, hogy végül is a revolvert fejéhez szoritottam és megfenyegettem:

- Azonnal elhallgass, mert golyót röpítek az agyadba!

Fogait csikorgatva nézett a szemembe, kiköpött előttem, majd megfordult és társaihoz vánszorgott, ahol összeesett. Dick Hammerdull megkötözte. Nem ellenkezett.

- Fiat justitia! - kiáltotta Treskow. - Megkapta, amit megérdemelt, ha nem is a halált. Mit tegyünk vele? Maradjon megkötözve?

Közben Winnetoura nézett, aki így szólt:

- Az apacsok főnöke nem nyul ehhez az emberhez.

- Tőlem sem várhat segítséget, - mondtam.

- Well! Akkor keressen orvost a lapockájára!

Ekkor négy embert láttunk gyorsan lovagolni az erdőből. Egy fiatalabbat és három idősebbet. Felénk tartottak. A kovács így szólt:

- Itt jön a másik fiam, aki halászni volt. A többiek jó barátaim, szomszédaim. Persze, messze szomszédságról lehet itt csak szó. Éppen jókor jönnek, mert holnap, amikor innen továbblovagolnak, ők fognak engem megszabadítani ezektől a vendégeimtől, akik kéretlenül és minden ceremónia nélkül, akaratom ellenére hívták meg magukat az én házámba.

A fiú, ugylátszik, jó fogást csinált, mert előtte hallal teli háló feküdt. Ő és kísérői meglepetten látták a megkötözött embereket. A kovács röviden elbeszélte nekik, hogy mi történt, egyben megmondta szomszédainak, hogy mit kér tőlük. Éppen jól jött, hogy a három ember nem akart a kovácsnál maradni, hanem tovább akart menni. Tárgyalásuk volt és a városba akartak menni, illetve arra a helyre, melyet akkor és ott városnak neveztek. Egész éjszaka lovagolniuk kellett, hogy reggelre megérkezzenek. Hajlandóknak mutatkoztak, hogy a rowdykat magukkal vigyék, de nem a városba, hanem úgy, hogy utközben különböző időközökben egyiket a másik után szabadon bocsátják. Ily módon elkerülhető volt, hogy a fickók gyorsan egymásra találjanak és újból támadást kísérelhessenek meg a kovács családja ellen. A kovács fiai, mivel a foglyokat is lovon kellett szállítani, velük mentek, hogy azután a szabad lovakat majd hazahozzák.

Még egy hangos, mozgalmas jelenet volt, amikor a rowdyk zsebét kiürítették, majd őket a lovakra kötözték. Hogy ilyen módon már ma elexpediálhattuk őket, már azért is kedvező dolog volt, mert várhattuk, hogy a trampok, akik mindenesetre nyomunkba szegődtek, erre felé fognak jönni. Ne találják itt a rowdykat, hogy azután szövetkezzenek valami közös munkára.

A foglyok kívánságai, amelyek felénk zúdultak, amikor az öt ember kíséretében kénytelen-kelletlen távoztak, igazán nem irányultak a mi jóvoltunkra. Mi azonban ezzel keveset törődtünk. Ha sajnáltunk valamit, legfeljebb azt, hogy voltaképpen vezérük, a „tábornok” olyan szerencsés volt, hogy megszökhetett előlünk.

A tábornok olyan fontos személyiség volt számunkra, hogy Winnetou lóra ült, hogy megkeresse a nyomát. Sötét volt már, mikor visszatért. Meggyőződött, hogy Douglas nem szándékozik a kovácsműhely közelében cirkálni, mert a nyomok szakadatlanul előre vezettek. Ez az ember sokkal inkább félt tőlünk, semhogy titokban kimerte volna kémlelni, hogy mit teszünk társaival. Inkább szabad prédául hagyta társait, csak hogy tőlünk olyan messzire kerülhessen, amennyire csak lehet.

Winnetou gyógyítófüvet is hozott, amit lovaglása közben talált. Ennek nagyon örültem. Amíg a rowdyk itt voltak, inkább velük törődtem, mint magammal, amint azonban nyugalom állt be, érezni kezdtem sebem sajgását és azt a bizonyos nagyon is ismert ürességet a fejemben és egész testemben, ami nálam mindig a láz előjele.

Újból bekötözött. A sebláz éjjel beköszöntött. Csak negyed órát aludtam és azután is minden negyedórán felébredtem. Amikor reggel továbblovaglásról beszéltem, Winnetou, aki egész éjjel mellettem volt, a fejét rázta és így szólt:

- Az én testvérem ne akarjon erején felüli dolgot! - Itt maradunk.

- De nincs időnk!

- Amikor Old Shatterhand egészségéről van szó, mindig van időnk. Sokkal jobb, ha itt maradunk egy napig, amíg a gyógyfűvek meggyógyítanak, minthogy később az erdőben kelljen lefeküdnöd.

Igaza volt. A kovácsnál maradtunk, aki ennek - természetesen nem egy ok miatt - nagyon örült.

A kovács fiai visszajöttek a lovakkal és elbeszélték, hogy mennyire tiltakoztak a rowdyk az ellen, hogy sötét éjszaka külön-külön tették le őket a lovakról. Toby Spencert vitték a legtávolabbra. Én az ő helyükön ápolóul egyik társát mellette hagytam volna, ők azonban nem voltak állapotára tekintettel és annál kevésbé voltak irányában emberségesek, mert utközben sem viselkedett úgy, hogy az embereket szelidségre hangolja.

Mialatt társaim halból és vadhusból álló ebédjüket fogyasztották, én a ház előtt a fűben feküdtem. Nem volt étvágyam és inkább voltam a szabadban, mint négy fal között. Lovaink a már említett pajta előtt állottak, ahol bőséges abrakot kaptak. Távolról nem voltak láthatók, illetve nem voltak, mint a mi lovaink, felismerhetők. Így történt, hogy a lovascsapat, amely most tűnt fel az erdő utolsó fái alatt, semmi okát sem látta annak, hogy elkerülje a kovács-műhelyt, amely előtt én feküdtem. A lovasok a trampok voltak, Cox és Old Wabble lovagolt elől és az egykori orvosságos ember feleségével követte őket.

Hogy meg ne lássanak, nem álltam fel, hanem bekusztam a műhelybe, innen a szobába, hogy ott jelentsem „kedves barátaink” érkezését. A kovácsnak már elmondtuk a velük való találkozásunkat, ezért mondta most:

- Maradjanak itt az urak. Én egyedül megyek ki. Milyen arcot fognak majd vágni, ha megtudják, kik vannak nálam.

Időközben a trampok a házhoz értek. A tulajdonos után kiáltottak és leszálltak lovaiktól. Magatartásuk igazán nem volt uri, mozgásuk sem volt elegáns. Dick Hammerdull röhögött magában és így szólt:

- Még érzik a jó emlékezést botjainkra. Jobban szeretnék biztosan, ha itt kovácsműhely helyett gyógyszertár volna.

Old Wabble, még félig lelógó fejétől eltekintve is, igen szenvedőnek látszott. Az asszonyon kívül egyedül ő ült még a lovon. Kimerült volt és ráhajolt a nyeregbe. Nagyobb láza volt, mint nekem tegnap este. Mikor a kovács kiment, Cox megkérdezte tőle:

- Ellovagolt itt ön mellett tegnap egy hét tagból álló lovascsoport?

- Igen, - felelt a kérdezett.

- Három vörös is volt közöttük?

- Ugy van.

- A lovak között két szénfekete csődör?

- Ez is helyes.

- Ön mindenesetre megfigyelte őket. Siettek?

- Nem jobban, mint önök.

- Jó. Van valami orvossága a háznál láz ellen?

- Nincs. Mi itt nem sokat szoktunk törődni egy kis lázzal.

- De élelmiszer csak van?

- Sajnos, nincs. - Egy rodwy horda teljességgel kirabolt.
- Ezt mi nem hisszük. Majd magunk nézünk utána, hogy mit találhatunk.
- Megtiltom. Ez a ház az enyém és nem minden idegené!
- Ne nevetesse ki magát! Csak nem hiszi, hogy husz ember megijed öntől? - Mi enni akarunk, ön pedig teremtsen elő, ami nekünk kell!
- Ön nagyon határozott, de különösen rövid! Hogy állunk a fizetéssel? Van pénzük?
- Pénz? - Ha verést akar, azt kaphat! De pénzt?
- Igen, hogy verés van itt, azt látom. Világosan megmutatkozik az ülésen.
- Hogy gondolja ezt?
- Éppen úgy, ahogy mondom.
- Tudni akarom, hogy jön ön ahhoz, hogy verésről beszéljen!
- Ki kezdte a beszélgetésnek ezt a részét? Ki beszélt először verésről? Nem én, hanem ön.
- Avagy úgy? Én azt hittem... De most adjon helyet itt az ajtónál!
- A hely az ajtóm előtt az enyém és senki másé!
- Ne beszéljen annyit, ostoba fickó! - Nekünk hus, liszt és más élelmiszer kell és ön nekünk nem fogja megtiltani, hogy kutassunk!
- Well! Ahogy önnek tetszik! Megtiltani természetesen nem fogom, de tartok tőle, hogy csodálkozni fog a huson, amit talál.
- Csak semmi szóbeszéd! Helyet!

A kovács hagyta magát előrenyomni. A trampok Cox mögött sorakoztak. Amikor a kovácsot benyomták az ajtón, így kiáltott!

- Most láthatják az én husomat! Emberhus! Élő emberhus!

Fegyvereink az ajtónak voltak irányítva. Cox meglátott bennünket és ijedten felkiáltott:

- Vissza! Vissza! - kiáltott. - Menjetek gyorsan vissza! Itt van a szobában Old Shatterhand, Winnetou és a többi is mind.

Akik mögötte jöttek, ugyancsak láttak minket, gyorsan visszafordultak. Ami következett, egyenesen röhej volt. Egymást gyűrték, nyomták, lökdösték kifelé a házból. Künn felültek lovaikra és a leggyorsabb vágtaival rohantak el. Sokkal gyorsabban, mint ahogy jöttek. Az utolsó volt közöttük az orvosságos ember, aki felesége lovának a zabláját is fogta. A kövér Hammerdull meg nem állhatta, hogy az ablakon keresztül legalább egy golyót ne küldjön utánuk, mialatt így kiáltott:

- Most azután rohannak hus és liszt nélkül. Csak minél messzebb akarnak kerülni tőlünk. Sós lett nekik a leves. Valóban szerencsésnek mondhatja magát a kovács, hogy mi itt maradtunk és nem lovagoltunk tovább. Vajjon szerencsés-e, vagy sem, az egyébként mindegy, fő hogy megvolt a szerencséje.

Winnetou gyorsan kiment és lovára ült, hogy a trampokat, egy perccel eltávozásuk után, már kövesse. Tudtam, miért tette ezt ilyen gyorsan. Elvette a kedvüket a titokban való visszatéréstől és attól, hogy csellel ráinktámadhassanak. Amikor körülbelül két óra múlva visszajött, biztosított bennünket, hogy a trampoknak hírük-hamvuk sincs és hogy a legközelebbi időben nem kell tartanunk tőlük.

Minthogy most már biztonságban voltunk és nem kellett kölcsönös segítség céljából együtt maradnunk, Schahko Matto és Apanacska elmentek „hust szerezni”. Jó eredménnyel vadásztak. Winnetou otthon maradt és csak az én sebemmel foglalkozott.

Meg kell említenem, hogy már reggel óta égett a tűz, miután a kovács a mi lovaink számára dolgozott. Fiai segítettek neki. Már nem voltunk a prerie puha földjén, föl akartunk jutni a hegycsucsokra, ahol pedig, legalább is a fehér emberek lovai számára, a patkolás nagyon is szükséges volt. A mi csődöreink, amint arra szükség volt, megkapták felszórólva a vascipőt, ami az apacs találmánya volt. A vascipő és a hozzá szükséges szerszámok a nyeregtáskában voltak. Arra az esetre is, ha a kémekeket félre akartuk vezetni, volt különlegesen felcsatolható patkónk, aminek számtalan esetben hasznát vettük.

Igy mult az idő estig, amíg újra lázas lettem. Ez azonban már alacsonyabb volt, mint az előző napi és csak rövid ideig tartott. Az éjszaka elszaladt nyugalomban. Winnetou is jól aludt. Amikor reggel megvizsgálta a sebet, elégedetten mondta:

- Testvérem erős természete és a gyógyfüvek reményen felüli hatást tettek. Hatatitládnek csendes járása van és ahogy te tudsz lovagolni, nyugodtan elindulhatunk anélkül, hogy ez számodra káros lenne. Persze más a helyzet, ha olyan területre kényszerülnénk, ahol a lovaglás megerőltető. Többször fogunk pihenőt tartani, mint szoktunk.

Winnetou néhány aranyat vett elő rejtett övtáskájából, hogy a kovácsot kifizesse. A kovács sokallotta a fizetést. Csak munkáját akarta megfizettetni, nem pedig vendéglátását is. Az apacs azonban semmit nem fogadott vissza. Gavallériája ezt meg nem engedte. A négy derék ember szívből jövő jókívánságaitól kísérve, ültünk lóra és lovagoltunk neki a hegyeknek.

Nem céloim, hogy ezekkel a sorokkal festői leírását adjam utunknak, amely most már állandóan fölfelé vezetett. Estére az előhegyek végére értünk és ekkor jutottunk el a tulajdonképpeni sziklahegyekhez.

Eszünkbe sem jutott hogy valami nagyon törődjünk azzal, hova lovagoltak a trampok. Nekünk az volt a fontos, hogy minél előbb elérjük a Sant Louis-parkot, ahol tudtuk, illetve sejtettük, hogy viszontlátjuk Thibaut és a feleségét. A többiek pedig, kivéve Old Wabbit, alig érdekeltek bennünket.

El kellett hagynunk az öreg Kontinental ösvényt és oldalt kellett továbbhaladnunk. A hegyek látképe teljes imponáló nagyszerűségében bontakozott ki előttünk. A Taxodien-hegyek környékén voltunk, ahol megbámultuk a fák rendkívüli magasságát. Ezek a fák azonban még mindig nem hasonlíthatók Sierra Nevada óriás fáihoz, amelyek között száz lábnál nagyobb körzetű óriások is vannak. Visaliában áll egy fa, amelynek átmérője harmincöt láb.

Ezután egy lankáson fölfelé vezető több angol mérföld széles fensíkon lovagoltunk, amely mintegy odakapcsolódott a fás hegyhez. Ezek a fák nem alkottak olyan sűrű lombozatot, mint általában észak erdei, ahol a fák sűrű lombzatai fönn szinte átláthatlanul egybefonódnak. Ezeknek a fának a lombjai alig-alig érintették egymást. Mintha csak folyton fölfelé és fölfelé és nem egyesülésre törekednének. A napsugarak utat találtak a fák lombjai között. Nem támadhatott az a sötétség, ami jellegzetessége az északi erdőknek. Lassan és állandóan mentünk a hegyek felé a lassan emelkedő síkságon keresztül. Én ezt a helyet még nem ismertem. Winnetou ellenben már járt erre és közölte velünk:

- E magaslat másik oldalán fekszik a Kui-erant-yuaw¹⁶, ahol minden időben találkozhatik az ember a grizzly-vel. Vörös ember nem szívesen táborozik itt éjszaka, mert a sziklás hegyeknek ez a szürke medvéje nem tűri a tüzet és megtámadja az embert akkor is, ha az ember őt előzőleg nem bántotta.

- Itt fogunk éjszakázni? - kérdezte Hammerdull.

- Nem.

- Miért nem? Nagyon szerettem volna egy grizzlyt lőni.

- Mi csak heten vagyunk és négy örre volna szükségünk a grizzlyk miatt. Tehát csak három alhatna közülünk. De ha hét ember közül, akiknek a nyugalomra szükségük van, csak három alhatik, négynek ébren kell lennie, akkor ez igazán nem mondható valami kellemes táborozásnak.

- Vajjon én a grizzlyt ébren vagy álomban lövöm-e le, az mindegy, csak ha úgy eltalálok, hogy fekvé marad.

- Lőtt már az én kis, kövér fivérem álmában vadat?

- Százezret! - Hányszor álmodtam, hogy bivalyokat és más marhákat csapatostul lőttem le. Egész falkákat. Nem igaz, Pitt Holbers, öreg cimbora?

- Igaz! - szólt a hosszu. - Te összes hőstetteidet álmodban szoktad végrehajtani és ha fölébredsz, vége a hősiességnek.

- Ne szégyeníts meg! - Én legalább álomban igyekszem hasznos ember lenni, te azonban ébren és álmodban egyaránt öreg, ügyetlen koma vagy.

- Ügyetlen? - Hozd ide nekem a legnagyobb grizzlyt, amely csak a földkereken található, azután majd meglátod, ki az ügyesebb, én vagy te.

Az a mód, ahogyan Winnetou a Kui-erant-yuaw-nak szürke medvéjéről beszélt, engem kiválóan érdekelt. A grizzly nem szokott csapatostul együttélni, ám az apacs szavaiból az volt kivehető, hogy itt már több ilyen medvével találkoztak egyszerre. Éppen ezért megkérdeztem:

- Ennek a völgynek a medvéi nem élnek úgy egyedül, mint más vidékeken?

- A grizzly nem él társaséletet, - felelte. - A nőstény is eltávozik a himtől, amint kicsinye van, mert a him nem valami szerető apa és szívesen fölfalja kölykeit. Ha majd testvérem látni fogja ezt a völgyet, nem fog csodálkozni, hogy itt jóval nagyobb tömegben él a szürke medve, mint másutt. Ha a sziklás park bivalyai vándorutra keltek, át kell vonulniok a Kui-erant-yuawon. Ez csalja ide és tartja itt a medvéket. A vidék kívül fekszik az ember járta területeken és emellett annyira hirhedt, hogy vadász csak ritkán keresi fel. Igen sok szeder terem itt, amit a grizzly szeret és a völgy elhagyatott vad zugolyaiban élhet anélkül, hogy más állatok és különösen saját fajtájabeliek háborgatnák őt. Ennek dacára, különösen párzás idején, rémes harcok vannak köztük. Találtak már olyan legyőzött medvehullát, amelyről kétségtelenül megállapították, hogy nem vadász terítette le. Ha időnk volna, itt maradnánk medvevadászatra.

Sajnos, tényleg nem volt időnk és mégis az volt számunkra a sors könyvében megírva, hogy a hirhedt völgyben jóval tovább maradni legyünk kénytelenek, mint e pillanatban csak sejtettük is.

¹⁶ Medvevölgy.

Hogy a ferdén fölfelé haladó sziklafal, amelyet lovainknak át kellett futniok, milyen magas volt, kitetszik abból, hogy egy óráig tartott az ut, amíg a végére értünk. Fönt egy hosszúra-nyúló, fákkal is borított fensík volt, amit számtalan hasadék szakított meg és a másik oldalon igen meredeken haladt lefelé.

Lenn terült el a „medveölgy”, amelyre azonban az erdők még nem nyújtottak nekünk kilátást. Winnetou odavezetett bennünket az egyik hasadékhöz, amit egy zugó hegyvíz osztott ketté. Ezen a szakadékon kellett lemennünk, de oly gyorsan mélyült, hogy le kellett szállnunk a lovakról és vezetnünk kellett azokat. Meg kell mondanom, hogy a lovaglás a kovácstól egészen eddig a fensíkig nem fárasztott el és a lázam sem jött vissza. Nem is jelentéktelen fájdalmat ugyan okozott nekem a seb, ez azonban nem volt ok arra, hogy megálljunk és pihenőt tartsunk.

Amikor a szakadékon át a völgybe érkeztünk, beláthattuk a medveölgy egy részét. Azon a helyen, ahol mi álltunk, a völgy legalább egy angol mérföld széles volt. A szélén egy patakcska folyt, amelyet a jobbról és balról lezuhanó hegyvizek a szó szoros értelmében felfaltak, magukba olvasztottak. Számos, a magasból lezuhant sziklatömb feküdt rendetlen összevisszaságban és ezek a cserjékkel körülvett sziklatömbök kitűnő buvóhelyül szolgáltak a vadaknak, amelyek itt éltek. Mindkét oldalon ugyanolyan szakadék volt, amilyenén mi lejöttünk. Néhány egyedül álló óriásfa nyult az ég felé, más helyen pedig a völgykatlanból szurós cserjékkel aláágyazott hatalmas erdőség futott átláthatlan sűrűségben a magasba. Szürke medvének jobb tartózkodási helyet el sem lehet képzelni. És hogy ezeknek az állatoknak, ha most is itt vannak, élelemben nincs hiányuk, azt láttuk a bivalynyomokból, amelyek mindenütt fölismerhetők voltak.

A nagy bivalyvándorlás tulajdonképpen ideje még nem érkezett el, de egyes vadbivalyok, amelyek nyáron a magasban fekvő, hidegebb éghajlatu, hegyi legelőkön éltek, már lejöttek onnan és a völgyben tartózkodtak. A buffalo, különösen az idősebb, erősebb példány az egyedüli, amely föl meri venni a harcot a grizzlyvel. A szürke medve tíz, a bivaly husz méter-mázsánál is nagyobb súlyt ér el. Elképzelhető, milyen rémes élethalál harcokat látott már ez a csendes, messzefekvő Kui-erant-yuaw.

Mi, anélkül, hogy a bivalynyomokkal törődtünk volna, átmentünk ezen a völgyrészen és egy oldalhasadékhöz tartottunk, amely, mint Winnetou tudta, a másik oldalon aránylagos kényelmességgel vezetett a magasba.

Ennek a szakadéknak is volt egészen kis, keskeny kiugró része, ami a fölfelé való lassu haladást lehetővé tette. Már az ut felét megtehetjük, amikor az apacs, aki az élen lovagolt, megállt és leszállott a lováról. Megvizsgálta szokatlan gondossággal a szakadékos, moszattal és füvel fedett talajt, majd ezt mondotta:

- Ha időnk volna, magunkkal vihetnénk egy szürke medve bőrét. Innen jobbról jött, odut változtatott és most valószínűleg balra a sziklák között van a buvóhelye.

Természetesen mi is nyomban leszálltunk a lovakról, hogy a nyomot nézzük. Winnetou így szólt:

- Testvéreim maradjanak a helyükön, nehogy elrontsák a nyomokat. Csak Old Shatterhand jöjjön ide.

Odamentem. Igazán az apacs éles szemei kellettek ahhoz, hogy a nyomokat észrevegye. Mindketten követtük a nyomokat a forrásig, ahol már határozottabbak lettek. A nyomok egy hatalmas, öreg „Efraim apó”-tól származtak. A nyugati ember ugyanis a grizzlyt „Efraim apó”-nak nevezi. A hatalmas állat nyomai itt már egész világosan láthatók voltak és amint egy

darabon továbbmentünk, az oldalról lefutó járatok mutatták, hogy tényleg a medve buvóhelye előtt vagyunk.

Nagy kedvet éreztem, hogy „Efraim apót” meglátogassam és kérdőleg néztem Winnetoura, aki a fejét rázta és visszafelé indult. El kellett fogadnunk, hogy nincs időnk, de meg nem is volt a helyzet tulságosan kényelmes a medve nehéz bőrének hurcolására. Amikor társainkhoz visszaértünk, láttam, mint fénylik Schahko Matto és Apanacska szeme. Ők azonban semmit sem szóltak. Csak Hammerdull kérdezte:

- Van odaát egy?

- Van! - mondtam.

- Well! Akkor elhuzzuk!

- Nem. Otthagyjuk!

- De miért? - Fölfedezni egy medvebarlangot anélkül, hogy a medvét megszerezzük, éppen olyan, mintha fölfedezünk egy aranymezőt és otthagyjuk az aranyat. Nem értem ezt.

- Tovább kell mennünk!

- Igen, de csak azután, ha előbb a medve bőrét egy kicsit megpörköltük.

- Ez nem olyan könnyű dolog és nem is megy olyan gyorsan, mint ön hiszi, - kedves Hammerdull. És azt is meg kell gondolnia, hogy az életünkkel is játszunk ilyen medvevadászatnál.

- Hogy játszunk-e vele vagy sem, az mindegy, csak ha el nem veszi tőlünk. Én tehát azt ajánlom, hogy mi most...

- Hammerdull testvérem kövessen bennünket anélkül, hogy javasolna, - szakította őt félbe Winnetou, aki lórapotott és továbblovagolt.

- Milyen nagy hiba! - morgott haragosan a kis öreg és felült kancájára. - Előttünk van a fészek és benne hagyjuk a tojást. Mit szólsz hozzá Pitt Holbers, öreg cimbora?

- Azt, hogy azok veszedelmes tojások. Hagyjuk csak a fészekben, - felelte a hosszú.

- Veszélyes? Szeretném tudni, miért? - Egy grizzly, az csak egy grizzly és semmi más!

Nekem is fáj, hogy ezt a „fészket” a tojással együtt, - ahogy Hammerdull magát kifejezte, ott kellett hagynunk, de Winnetounak igaza volt. Ha nem is játszottunk az életünkkel, a szürke medvével való találkozásnál mindesetre számítani kell az esetleges balesetre és nekem a sebből már elég volt.

Röviden, miután a tuloldali magaslatot elértük, eljutottunk a szélére annak az erdei tisztásnak, amit Rocky-Mountain-ban parknak neveznek. Ez a park két angol mérföld hosszban futott a magaslatig és átlagban fél mérföld széles volt. Néhány árnyas fa, vagy facsoport és liget-szerűen elrendezett bokrok mutattak arra, mintha emberi kéz alkotta park volna. A tuloldali szélétől kezdve az erdő ismét egy széles völgybe hanyatlott alá.

A park délről északra haladt és mi a délkeleti sarkán voltunk, ahonnan déli szegélyén továbblovagoltunk, hogy még az est beállta előtt elérjük a legközelebbi völgyet, ahol megállunk. Mig ezt tettük, időről-időre varjuserget láttam felszállni, majd ismét leszállni és pedig nem ugyanazon a helyen, hanem mindig valamivel távolabbra. Ez feltűnt nekem. Winnetou is a kérdéses irányba nézett és figyelte a varjakat. Figyelmessé lettek a többiek is és Schahko Matto így szólt:

- Uff! - Ott emberek jönnek a völgyből fölfelé. A varjak azért szállnak fel időről-időre, mert azok az emberek zavarják őket.

- Az osagok főnökének gyanuja valószínűleg alapos, - feleltem. - Én is azt hiszem, hogy ott emberek jönnek, még pedig nem is kevesen, mert két-három embertől a madarak nem riadoznak ennyire.

- Nem kellene megállapítanunk, hogy kik lehetnek?

- Tulajdonképpen nincs erre időnk. Ha itt eltöltjük az időt, nem jutunk este előtt a völgybe. Winnetou állapítsa meg, hogy ennyi ember megjelenése elég ok-e arra, hogy itt maradjunk és megfigyeljük őket?

- Indiánoknak kell lenniök! - mondta az apacs.

- Ez számunkra meggondolandó dolog! Mit keresnek a hegynek ez oldalában. Ha tényleg indiánok, akkor csak az Utah-törzshöz tartozhatnak, akiknek táborhelye távolabban északra van.

- Shatterhand testvéremnek igaza van. Mit akarnak itt? Meg kell tudnunk! Minthogy azonban nem tudjuk, mely irányban haladnak, vissza kell mennünk az erdőbe és be kell őket várnunk.

Én - egészen ritka eset - ez alkalommal nem voltam Winnetouval egy véleményen, ezért a barátok között szokásos udvarias hangon mondtam:

- Bocsásson meg testvérem, de én inkább nem itt várnám be őket.

- Miért nem? - kérdezte.

- Ha itt várunk és azután utánuk kell lovagolnunk, amint a park északi részét elérték. Ez odáig két mérföldnyi út. Ha nem állnak meg, hanem továbblovagolnak, akkor nyomukat kell követnünk, ami a beálló sötétségben nehéz lesz.

- Testvéremnek igaza van! - mondta Winnetou.

- Én szeretném őket úgy megfigyelni, hogy mellettünk lovagoljanak el.

- Erre az idő rövid. Igen, mi ketten kitűnő lovunkon oda tudnánk jutni, de társaink nem.

- Ugy lovagoljunk egyedül, társaink lassabban utánuk jöhetnek. Minthogy a nyílt parkban nem szabad nyomot hagynunk, társaink az erdőszélen mindig a fák mellett tartózkodjanak és odaát a másik kiszögellésnél, ugyancsak mindig az erdőszélen, forduljanak északra. Látják ott azt a nagy facsoportot, amely ott fenn messzire a csucs fölött előrenyulik? - Ott várjanak be bennünket!

Winnetou helyeselt testvérenek. Várjanak ott, de tüzet, amivel elárulhatnák magukat, ne gyujtsanak!

Elváltunk társainktól és erős trappban haladtunk az erdő szélén a fák alatt először nyugatnak, majd amikor a délnyugati kiszögellést elértük, onnan északnak. Ezt csak azért tehetjük meg, mert a fák nem álltak sűrűn egymás mellett. Ennek dacára nagyon kellett vigyáznunk, hogy az előrenyúló faágak és bokrokkal betakart lyukak valamelyikünknek balesetét ne okozzák.

Utunk, minthogy bizonyos kerülővel járt a kiszögellés miatt, csaknem három mérföldet tett ki, holott attól a helytől, ahol a varjakat felszállni láttuk, ugyanennek a helynek legfeljebb fél mérföld lehetett a távolsága. Ám a jövevények hegynek fel, tehát valószínűleg lassabban lovagoltak, mi ellenben, ha óvatosan is, mégis gyors galoppban haladtunk, úgyhogy remélhettük, hogy hamarabb érjük el a park északnyugati szögletét, mint ők.

Mielőtt ezt a helyet elértük volna, megálltunk, hogy lovainkat hátrahagyjuk. Egy alkalmas helyen megkötöttük a lovakat és gyalog mentünk tovább, amíg elértük egy mélyedés felső szegélyét, amely a látszat szerint a völgybe vezetett. Mindenesetre ez volt az az út, amelyen azok az emberek fölfelé törekedtek. Még nem mentek el, mert amikor a bokrok között annyira előrekusztunk, amennyire csak lehetett, sem embernek, sem lónak nyomát nem láttuk.

Örvendve azon, hogy jókor érkeztünk, feszülten figyeltünk lefelé. Nem tartott sokáig és már hallottuk egy ló közelgő vágóját. Tehát tévedtünk volna? Egyetlen utas volna csak és nem sereg? Nagyon valószínű! Minden bizonnyal egy valaki előre lovagol kémkedni.

Most megjelent. A bokrok közül először csak a fejét láttuk feltűnni, majd megláttuk őt és lovát teljes nagyságban. Utah-indián volt, még pedig egy főnök. Két sastoll volt a hajába tűzve. Lova...

Uram Isten... Lova!... De hát jól látok? Hiszen ez tökéletes mása volt annak a lónak, amit én annak idején Kaam-kulanoból hoztam az apacsok főnökének, aki később a lovat Old Surehandnak ajándékozta. Winnetou meglökött és lassan sugta:

- Uff! A te komancslovak! - Surehand testvérünk lova!

- Igen, ez az! Egészen biztosan ez az, - sugtam én is.

- Ha elfogták és megölték volna Surehandot?

- Akkor jaj nekik! - Ismered ezt a vöröst?

- Ismerem. „Tusagha-Sarit”-nak¹⁷ hívják, főnöke a Capote-törzshöz tartozó utahoknak. Már többször láttam.

- Milyen harcos?

- Nem bátor, de hamis és nagyszerűen ért a cselvetéshez.

- Várjuk és lássuk a harcosait!

A főnök ellovagolt. Jöttek az emberei, indián módra egyik a másik mögött. Ötvenkét embert számoltunk meg. Középuított lovagolt egy öreg poroszkán... Old Surehand, összekötözött kézzel és lábainál fogva a lóhoz kötve.

Hogyan jutott az utahok kezére? Először ezt kérdeztük magunkban. Szenvedőnek látszott, de nem volt letörve. Ugy látszott, hogy már napok óta ezeknél a vörösöknél volt, akik valószínűleg rosszul bántak vele és nem adtak neki enni.

E pillanatban semmit sem lehetett az érdekében tenni. Hagynunk kellett őt magunk mellett ellovagolni természetesen abban a szent elhatározásban, hogy mindent elkövetünk megszabadítása érdekében. Amint az indián lovak patájának zaját már nem hallottuk, kijöttünk a bokrok közül, hogy óvatosan kövessük őket. Magától értetődő volt ugyanis, hogy meg kellett tudnunk, hol fognak táborot ütni.

Amint elérték a parkot, annak északi szegélyén lovagoltak tovább. Nem mentek azonban messzire és leszálltak a lovakról. Hamarosan láttuk, hogy itt akarnak maradni, visszamentünk tehát lovainkhoz, majd ahhoz a facsoporthoz trappoltunk, ahová társainkat rendeltük.

¹⁷ „Fekete kutya” utah nyelven.

Már ott voltak és vártak ránk. Elképzelhető, hogy hatott rájuk a mi elbeszélésünk Old Surehandról. Rögtön tudni akarták, hogy mit határoztunk, de nem tudtunk nekik felelni, mert egyelőre még magunk sem tudtuk, mi légyen a teendő. Minden attól függött, milyen célból jöttek ide az utahok, mit akarnak Old Surehaddal és milyen módon nyilik számunkra alkalom, hogy segítsünk rajta.

Mindenekelőtt be kellett várnunk az éj sötétjét, hogy láttatlanul megfigyelhessük őket. Az alkonyat ugyan már közel volt, de nekünk a legteljesebb sötétségre volt szükségünk. Közben Winnetou megnézte sebemet, amit megnyugtató állapotban talált.

Amikor a sötét este beállott, megindultunk az utahok táborhelye felé.

Természetes, hogy nem a nyílt parkon át mentünk, hanem ismét csak az erdőszélen és a szögletnél jobbra lefelé haladtunk. Nemsokára több őrtüzet láttunk. A füst szagát már előbb éreztük. Hogy nem a szabad ég alatt, hanem a fák között égtek a tábortüzek, számunkra előnyös volt, mert nekünk ezek a fák fedezéket nyújtottak.

Csak a lovak voltak a szabadban kipányvázva. Két indián, unalmukban fel és alá sétálva, őrizte az állatokat.

Benyomultunk balra az erdőbe, hogy a vörösök hátába kerülhessünk, ami kitünően sikerült is. Magas, erős harasztok tették lehetővé, hogy azok segítségével közvetlen az indiánok mögé kerülhettünk. Persze nagy ügyesség és sok idő kellett, míg odajutottunk, mert a lombok legkisebb mozgása is elárult volna bennünket. Az apacs kuszott elől, én követtem és csak akkor váltunk el egymástól, amikor a lehető közel jutottunk az indiánokhoz. Így csak egy utat kellett törnünk és annak a munkának felét is megtakarítottuk, amire a visszamenet után előreláthatólag szükségünk lesz. Nevezetesen nyomaink eltüntetésénél. Az indiánoknak ugyanis másnap reggel, amikor felébrednek, nem volt szabad megtudniuk, hogy valaki a harasztban tartózkodott.

Hogy milyen nehéz és időtrabló az ilyen munka, nem kell mondanom. Amikor az ember visszafelé halad, minden egyes növényt, minden bokrot, levelet vissza kell a helyére igazítani és a talajt is úgy kell elrendezni, hogy sem kéznek, sem lábnak semmi nyoma ne maradjon.

Tusagha Sarits hátával egy fatörzsnek támaszkodva és felénk bal arcát mutatva ült a tűz mellett, amely csaknem a lábához ért. A tűz másik oldalán vele szemben volt egy fához kötözve Old Surehand. Meg voltak kötözve a kezei és lábai is. Hosszu fekete haja rendetlenül lógott egészen a földre. Ez nagyon hasonlatossá tette őt Winnetouhoz, még inkább - ...Kolma Puschihoz, a titokzatos indiánhoz. Olyan hasonlatosság, ami nekem most, amikor őt magam előtt láttam, igen igen feltűnt.

Láttuk az eldobott csontdarabokból, hogy az utahok már vacsoráztak. Valószínű, hogy Old Surehand mit sem kapott. Lehetetlen volt, hogy jelenlétünket csak sejtse is; azt sem tudta, hogy én Jefferson-Cityben voltam, ott szándékairól értesültem és utána lovagoltam. Hiszen adhattam volna neki jelet, amit ő már korábbi időből ismert, de elég elővigyázatos voltam, hogy ne tegyem ezt, mert számítanom kellett nagy meglepetésével és azzal, hogy ennek következtében akaratlanul is elárul bennünket.

Több mint félórán át feküdtünk itt, de semmi fontosat nem hallottunk. Az indiánok ugyan beszélgettek egymással, de nem olyan dologról, ami bennünket érdekelt volna. Utjuk céljáról egyetlen szó sem hangzott el. A főnök tökéletesen hallgatólag volt, alig-alig mozdult meg néha. Arca és alakja, mintha vasból lett volna. Csak a szemei éltek. Ezek a szemek újra és újra a kielégített gyűlölet örömeivel néztek a fogolyra, aki szintén csaknem mozdulatlan volt. Szempilláit állandóan leeresztve, úgy nézett ki, mintha olyan megvetendő társaságban volna,

amelyet még annyira sem becsül, hogy ránézzen. Ha jellemző szót akarok használni magatartására, úgy csak azt mondhatom, hogy az maga volt a megtestesült büszkeség.

Az említett idő után a távolból hegyi farkas hangja hallatszott, amire egy második, harmadik, majd negyedik hang válaszolt. Ez adott alkalmat a főnöknek arra, hogy hallgatását megtörje.

- Hallja a fehér ember a farkasokat? - Veszekszenek a csontokon, amiket a szürke medve lakomája után meghagyott.

Old Surehand nem válaszolt. Az utahok főnöke folytatta:

- Holnap este a te csontjaidon fognak ugyanígy veszekedni!

Mintahogy a fogoly most sem felelt, Tusahga Sarits haragosan rászólt:

- Miért nem beszélsz? - Nem tudod, hogy felelni kell, ha egy híres főnök kinyitja a száját, hogy valamit kérdezzen?

- Híres? Pschaw! - mondta most Old Surehand megvetően.

- Kétkedsz talán benne?

- Akkor nem ismeresz engem.

- Igen.

- Ez az. Nem ismertelek, mielőtt láttalak. Egyetlen egyszer sem hallottam a nevedet emliteni. - Hogy lehetsz te akkor híres?

- Hát csak az a híres, akinek a nevét a te füleid hallották?

- Aki a nyugatot úgy ismeri, mint én, az ismeri egyben minden híres ember nevét is.

- Uff! - Meg akarsz sérteni, hogy gyorsan öljelek meg! Ez azonban nem fog megtörténni. Neked szemben kell állanod a szürke medvével.

- Hogy azután bőrével, füleivel, körmeivel és fogaival feldiszithesd magadat és azt hazudhasd, hogy te lőtted le!

- Hallgass! Itt ötven harcos van, akik tudni fogják, hogy nem én öltem meg. Hogy mondhatom tehát, amit te mondasz?

- Aki gyáva, az minden hazugságra is képes. Miért küld engem a medvék völgyébe. Miért nem lovagol ön oda.

- Aki engem gyávának mond, az egy coyote, akinek hangját megvetem!

- Ha megvetésről beszélsz, csak vesd meg magadat.

- Kutya! Nem voltál ott a tanácskozáson és nem hallottál minden szót, amit elhatároztunk. Te megölted két harcosunkat, apát és fiút és akik „öreg és fiatal medve” neveket viseltek. Mindkettő azért kapta ezt a nevet, mert lelőtték a sziklahegység hatalmas szürke medvéjét. Híres harcosok voltak...

- Gyávák voltak! - szólt közbe Old Surehand. Gyávák, akik hátulról támadtak rám. Megöltem őket önvédelem közben, becsületes, nyílt harcban. Ha nem jöttetek volna ötvenen rám és ha el lettem volna erre a harcra készülve és nem hátulról rohantatok volna meg, úgy másként ismertetek volna meg engem.

- Minden vörös ember ismeri a fehéreket. Vérszomjas rablók, mint a vadállatok és úgy is kell velük bánni, mint a vadállatokkal. Aki azt hiszi, hogy méltók becsületes harcra, azt kiirtják. Te fehér vagy. Gyanitom azonban, hogy ereidben a vörösök vére csörgedezik. Ezek azonban a legrosszabbak.

A főnök eme szavai frappiroztak. Old Surehandnak vörös vér folyik az ereiben? Sem a külseje, sem a jelleme nem vall kevert vérűre. De nekem is feltűnt sokszor, ha őt csendesén és alaposan figyelve végignézttem, hogy van rajta valami indiánszerű. Nem tudtam azonban megállapítani, hogy miben rejlik ez. Most az utah ezt a gondolatot nyíltan kimondta és amikor Old Surehand erre a kijelentésre mélységes, de visszatartott dühvel rávetette a szemeit, akkor nyilvánvalóvá lett előttem, hogy ezek a csillogó szemek: indián szemek. Az Utah folytatta:

- Az öreg és fiatal „medve” halálát meg kell bosszulni. Nem vihetünk téged népünk táborába, hogy ott a kinpadon pusztítsunk el, mert a tábor innen nagyon messzire van. Ezért más halál-nemet választottunk számodra. Te megölted mindkét „medvét”, tehát téged is medve pusztítson el. Van ebben részünkről valami gyávaság?

- Ebben nincs, csak abban a módban, ahogy ezt végre akarjátok hajtani!

- Ez nem gyávaság, hanem kegy a te számodra.

- Pshaw! - Ön nem mer a medvék völgyébe lemenni!

- Vigyázz a nyelvedre, kutya! - Hát nem a legnagyobb bizalom részünkről, hogy két napon át egyedül elengedünk, mert hiszünk szavadnak, hogy estére visszajössz?

- Hát hogy egyezik meg ez a bizalom azokkal a jelzőkkel, amikkel az imént illetted a fehér embereket? Miért bizol akkor bennem!

- Mert tudom, hogy Old Surehand megtartja, amit ígér. E tekintetben ugyanolyan, mint Old Firehand és Old Shatterhand.

- Hát te ismered ezt a két fehér vadászt?

- Egyiket sem láttam soha. De tudom, hogy soha szavukat meg nem szegnék. Ugyanezt tudom rólad is. Ti vagytok az egyedüli fehérek, akikben hinni lehet, jóllehet ti is, mint valamennyi fehér, ellenségei vagytok a vörösöknek. Gondolod talán, hogy beszédeddel meg tudod változtatni a feletted kimondott ítéletünket?

- Eszembe sincs ilyesmit hinni. Sokkal jobban ismerlek benneteket!

- Ezzel azt akarod mondani, hogy mi is értjük a szótartást. Abban marad, amit elhatároztunk fölötted. Holnap reggel korán szabad vagy és kimegy a „medvék völgyébe”. Megkapod kése-det és fegyveredet. Este visszajössz; a következő reggel ismét mehetsz, hogy este visszajöjj. Ha e két nap alatt négy medvét elejtesz és bőrét elhozod, úgy életedet neked ajándékozzuk.

- Az életet, de nem a szabadságot?

- Nem. Szabadságot csak akkor, ha velünk lovagolsz és leányaink egyikét feleségül veszed. Mi általad két bátor harcost veszítettünk, helyettük te légy törzsünk egyik harcosa, ha nem falnak föl a medvék.

- Ebbe nem megyek bele, már ismételtelen mondtam.

- Azt majd meglátjuk. Tudni fogjuk, hogyan kell téged kényszeríteni.

- Pshaw! - Old Surehandot nem lehet semmire sem kényszeríteni!

- Ez egyszer mégis! - Szavamat adom rá! Csak akkor nem kényszeríthetnénk, ha megszegnéd szavadat és nem jönnél vissza. Mi azonban jól tudjuk, hogy ez nem fog megtörténni. Te csak akkor nem jössz vissza hozzánk, ha a medvék karmai és fogai széttépnek.

- Well! Engem nem fognak széttépni és mindenképpen visszajövök. Éppen itt az erdőszélen vezet egy csapás le a medveölgybe. Ezen a csapáson megyek le és ugyanezen az uton fogok vissza is térni. De ha nem jönnék vissza, fogtok engem keresni?

- Nem! Ha nem jössz vissza, halott vagy és fölfaltak a medvék.

- De hiszen csupán sebesült is lehetek?

- Nem! Ember, aki annyira sebesült, hogy nem tud menni, föltétlenül a vadállatok étkéül szolgál. Mi tehát nem keresünk.

- Mondd csak meg őszintén az igazságot! - félsz a szürke medvétől?

- Hallgass! Hát nem vagyunk itt több, mint ötvenen. Valamennyien harcosok. Nincs közöttünk senki, aki visszarettenne attól, hogy egyedül megtámadja a grizzlyt. Miért félnék tehát akkor, amikor ennyien vagyunk. Mi itt várunk rád, hogy bőrt hozzál. A fiatal „medvéért” kettőt és az öreg „medvéért” kettőt. Ha élve térsz vissza medvebőrök nélkül, akkor agyonlövünk. Ha nem jössz, halott vagy és a két „medve” meg van bosszulva. Így határoztunk és ebben maradunk. Megmondtam! Howgh!

Kezével jelezte, hogy semmit sem akar most már hallani és ismét a fához dőlt. Vártunk még több mint negyedórát és minthogy addig senki ki sem nyitotta a száját, tudtuk, hogy ezekután semmit meg nem tudhatunk és a már jelzett módon elhagytuk leshelyünket.

Nyomaink tökéletes eltakarítása azért volt lehetséges, mert az utahok tüzei égtek. Mélyen a talajon feküdve, a tüzzel szembenéztünk és így megkapjuk a nyomok eltüntetéséhez szükséges világosságot. Így is egy óráig tartott a munka, amíg végre elmondhattuk, hogy másnap reggel semmi sem fogja elárulni jelenlétünket.

Éppen elhagytuk a moszatot és valamivel még tovább akartunk csuszni, amikor a főnök fölállott a tűz mellett és kiadta az éjszakára vonatkozó parancsait. Hallottuk, hogy egy kivételével valamennyi tüzet el kell oltani és a vörösök a fogollyal együtt e körül a tűz körül kettős körben helyezkednek el. Két órnek szünet nélkül a tábor körül kell járatot tartani, mert a medveölgy közelében könnyen megtörténhetett, hogy egy grizzly véletlenül erre téved.

Ez az előrelátás mindenesetre okos volt, minthogy az utahok jórészen csak lándzsa, íj és nyíl volt a fegyvere, nekünk azonban nagyon kellemetlenül jött. Ha elhatároztuk, hogy Surehandot még az éj folyamán kiszabadítjuk, úgy ez a kettős kör miatt rendkívül nehézzé vált és az örök révén pedig, ha csak vért nem akartunk ontani, egyenesen lehetetlenné volt téve. Az örök a medvéktől való félelmükben kétszeresen figyelmesek voltak és ha Winnetou és én úgy határoztunk volna is, hogy szokásunk szerint fogjuk őket meglepni, számolnunk kellett azzal is, hogy a többiek sem fognak mélyen aludni a medvék miatt. Azt a módszert, ahogyan én Apanacsát az osagok kezéből és ahogyan bennünket Kolma Puschi a trampoktól kiszabadított, most nem alkalmazhattuk.

Amíg az utahok főnökük parancsát végrehajtották, olyan zajt csináltak, hogy mi könnyen és észrevétlenül eltávozhattunk. Winnetou egyetlen szó nélkül haladt mellettem. Gondolkozott. Azt tudtam, hogy nem lép társainkhoz addig, míg valamire el nem határozta magát.

Nem is tévedtem. Még jó távol voltunk társainktól, megállott és ismert módján szólott hozzám:

- Shatterhand testvérem meg van arról győződve, hogy ma semmit sem tudunk tenni?
 - Sajnos, igen.
 - Az örök ártalmatlanná tétele bizonyára sikerülne, de rajtuk kívül még két ór van a lovaknál és az utahok könnyen fölébrednek, mert álmuk nem mély.
 - De ennek dacára sikerülne, ha életünket kockáztatjuk és harcra engedjük a sort kerülni. Ezt azonban én nem akarom.
 - Winnetou sem. Amit az ember elérhet vakmerőség nélkül, azt vakmerőség nélkül kell megszerezni. Várunk tehát holnap reggelig.
 - Hát akkor visszalovagolunk a medvevölgybe?
 - Igen, hogy Old Surehanddal beszéljünk.
 - Milyen örömteli meglepetés lesz számára, ha bennünket meglát!
 - Szíve telve lesz boldogsággal, de nem fog velünk jönni.
 - Nem! Minden körülmények között szavát tartja.
 - Uff! Egy medvéről tudjuk, hol van a buvhelye. Azt mondják, hogy a völgyben mindig több medvét lehet találni. Ha ez igaz volna!
 - Nagyszerű, vörös testvéremhez méltó idea.
 - Akkor Old Surehand elvihetné a bőroket!
 - Helyzete azonban ezzel sem változnék sokat. Ekkor csak az életét kapja, a szabadságát nem.
 - Fivéremnek igaza van. Nekünk ki kell őt szabadítanunk, ő azonban csak akkor jöhet velünk, ha a bőroket zsákmányul ejtette. Azt nem ígérte meg, hogy Utahba megy, hogy ott vörös nőt vegyen feleségül.
 - Jó! Keresünk holnap medvenyomokat. De a magunk nyomaira is gondolok. Az utahok holnap egész nap a parkban fognak kószálni és fölfedezik mai táborhelyünket.
 - Uff! Nem maradhatunk itt! De hová menjünk. Két eset lehetséges. Vagy tovább lovagolunk le abba a völgybe, ahonnan az utahok jöttek. Ezt azonban nem lehet a sötétség miatt és mert holnap reggel ugyis vissza kell jönnünk. Vagy pedig visszamegyünk a medvevölgybe és akkor reggel a helyszínen vagyunk. A sötétben ez a vállalkozás nagyon veszélyes, de mi ismerjük még a mai napról a szakadékot és ha lovainkat kantárunknál fogva lassu lépésben vezetjük, bizonyára sikerül is. Azzal is számolnunk kell, hogy a grizzly buvhelye igen közel fekszik a mi utunkhoz. Én a magam részéről nem félek sem az uttól, sem a medvétől.
- Winnetou sem hagyta magát a tervről lebeszélni és ha mi ketten elől megyünk, a többiek biztonságban érezték magukat. A sötétség ellen is van védekezés. Winnetou a szakadék felső részén látott egy egészen száraz tagosti-t¹⁸, ami fáklyákat ad számunkra.
- Szép! Tehát vissza újra a medvevölgybe.
 - Igen. Ami a medvét illeti, esetleges közeledését a vizesés okozta zaj miatt nem hallhatjuk, de annál inkább nyitva fogjuk tartani szemeinket.
 - És a nyomok, amelyeket most hagyunk a parkon át. Most ugyanis nem maradhattunk a szélén, hanem át kellett rajta mennünk.

¹⁸ Gyantafa.

- Winnetou el fogja törölni takarójával a nyomokat. Howgh!

Ez a „howgh!” azt jelentette, hogy tanácskozásunk befejeződött és társainkhoz mentünk, hogy megmondjuk nekik, kit láttunk, mit tudtunk meg és mire határoztuk magunkat. Közlésünknek az általunk várt hatása volt, különösen azoknál, akik Old Surehandot már ismerték, nevezetesen Apanacskánál, Hammerdullnál és Holbersnél. Közlésünk igen rövid volt, bővebbet akartak, Winnetou azonban a következő szavakkal intette le őket:

- Testvéreim várhatnak, amíg több időnk lesz. Mindenekelőtt e helyről el kell takarítanunk nyomainkat és erre sok idő kell!

Apanacskával és Schahko Mattoval hozzálátott ehhez a nehéz munkához. Én nem segitettem nekik, mert fájt a sebem. Azután lóra ültünk és egyenesen átlovagoltunk a parkon a szakadék nyílásához, amelyen át reggel ideérkeztünk. Indiánsorban haladtunk. Winnetou jött utoljára és a ló mögött lassójára kötött takarójával a legázolt fűvet újból fölegyenesítette. Beérve a szakadékba, leszálltunk, mert a lovakat vezetni kellett.

Winnetou ment előre, én követtem. Mögöttünk jöttek a többiek. A medvék miatt fegyvereinket valamennyien lövésre készen tartottuk a kezünkben. A park magaslatán a feltűnő csillagok miatt valamivel világosabb volt, mint előbb, a mélyen lenyuló szakadékban ellenben olyan sötétség uralkodott, hogy alig láttam Winnetou lovát, pedig annyira közvetlen mögöttem voltam, hogy a farkát megfoghattam. Az apacs utolérhetetlen helyismerete és érzéke ez alkalommal is fényesen megmutatkozott. Sajnos, ez a fényesség nekünk nem világított.

Sötétséghez szokott szemünk dacára is rettenetesen keserves ut volt ez, amit csak az könnyített kissé, hogy a forrás csobogása helyenkint egyenesen vezetőnkül szolgált. Tudtuk, hogy a víz mellett vagyunk, amely mellett haladnunk kellett. Végül, alaposan hosszú idő múltán, Winnetou megállott és így szólt:

- Itt áll balkezem mellett a száraz gyantafa. Testvéreim tapogassák meg az ágakat és amelyeken sok gyantát éreznek, vágják le, hogy fáklyaként használhassuk. Én közben vigyázni fogok, nehogy a grizzly megleljen bennünket.

Minthogy én álltam a fához legközelebb, legelőször találtam egy gyantával teli ágat, amit levágtam. Amint én ezt meggyújtottam, a többiek már könnyebben dolgozhattak. Rövidesen valamennyiünknek volt néhány fáklyánk. Tovább mentünk. A lovak kötőfékét a karunkhoz kötöttük, úgy vezettük az állatokat. Egyik kezünkben tartottuk a fáklyát, a másikban fegyverünket.

Természetes, hogy lefelé az ut jóval több időt vett igénybe, mint fölfelé. Különlegesen fantasztikus ut volt. Elérkeztünk arra a helyre, ahol Winnetou a medvenyomot fölfedezte. Winnetou lefelé világított a fáklyával. Ujabb nyomok nem voltak. Az öreg Efraim valószínűleg jól érezte magát odujában, vagy pedig olyan messze volt az odu, hogy a medve sem nem láthatott, sem nem hallhatott bennünket. Leértünk a völgybe anélkül, hogy a medve érdemesnek tartotta volna észrevenni bennünket. A nehézségek azonban még nem szüntek meg, mert megfelelő táborhelyet kellett találnunk.

A fáklyák kiégtek és ismét nem volt világításunk. A völgy azonban elég széles volt és így a csillagok világítása is elég volt, hogy segítségünkre legyen. Föltételezhettük, hogy egyedüli emberek vagyunk itt a Kui-erant-yuaw-ban, eltekinthettünk tehát azoktól az óvóintézkedésektől, amelyek az ellenség közelében elengedhetetlenek. Mi tehát nem a fák alatt, a völgy szélén kerestünk táborhelyet, hanem a völgy közepén a szabad ég alatt. Találtunk is egyet, amit alkalmasnak véltünk.

Több szikladarab feküdt itt úgy egymás mellett, hogy három oldalról elkerített területet alkottak. Ez a terület elégséges volt számunkra és lovaink számára is. A területnek csak a negyedik, szabadon nyíló oldalát kellett őrizni. A sziklák közötti lyukakat szederbokrok töltötték meg, a bokrok között egész tömege volt az elszáradt fűnek. Minthogy az ilyen helyeket a kigyók szívesen fölkeresik, a fűvet meggyújtottuk. A tűz rövidesen az egész térségre kiterjedt és lehetővé tette, hogy mai táborhelyünket alaposan átvizsgáljuk. Tényleg sok kigyó volt itt. Láttuk azokat a tűz elől szaladni és agyonvertük. Most már tiszta táborunk volt és nyugodtan lefeküdhettünk. Kettőnek őrséget kellett tartani. Engem sebem miatt most is föl akartak menteni az őrszolgálat alól. Ebbe azonban nem egyeztem bele és átvettem Hammerdullal az első őrszolgálatot, ami két óra hosszat tartott.

A sziklák nyitott részénél elhelyezkedtünk egymás mellett és fegyvereinket úgy helyeztük magunk mellé, hogy szükség esetén azonnal használhassuk. Társaink csak rövid ideig beszélgettek, azután elaludtak, én pedig elmondtam a kövérnek, hogy mit hallgattunk ki az utahoknál. Ezután egy közeli bokorcsoporthoz mentem, hogy fiatal ágakat hozzak a lovaknak. Ezalatt elmúlt a két óra, fölkellettük Apanacska és Holberst, akik utánunk következtek. A harmadik őrséget Schahko Mattonak és Treskownak kellett volna átvennie, míg a negyedik az apacsnak egyedül jutott. Winnetou egyedül is bőségesen elég volt, hogy biztonságunkra ügyeljen.

Nagyon szerettem volna elaludni, de nem tudtam. Nem azért, mintha újból seblázam lett volna. Nem volt. De érverésem ennek dacára gyorsabb volt a normálisnál. Hogy miért, nem tudtam volna megmondani. Mégis csak a seb lehet az oka. A két ór csendesen beszélgetett. Csak a lovak patáinak dobogása és a lovak rága ágak zizegése zavarta a tökéletes éjszakai csöndet. Fölöttünk a csillagok jobban tündököltek, mint előbb, a sziklákat és a körülöttünk lévő embereket és lovakat messziről is világosan lehetett látni.

Ekkor láttam, hogy Winnetou csődőre abrakolás közben leeresztett fejét gyorsan, feltűnő módon fölemelte. Nyomban rá az én lovam ugyanezt a mozdulatot tette. Mindkét ló félelmet elárulóan szuszogott és úgy állott fel, hogy hátsó lábait felém fordította. Veszélyt éreztek, amely arról az oldalról közeledett, ahol én feküdtem. Ember nem lehetett, mert akkor a lovak szuszogása halkabb, inkább figyelmeztető lett volna és nem olyan aggodalmaskodó, szinte reszkető, amilyen volt. Hallgatóztam.

Két szikla között feküdtem, amely lyuk gazzal volt kitöltve, a tűz azonban teljesen nyitottá tette. Szerencsére a lyuk felső része olyan keskeny volt, hogy csak karral lehetett keresztül-nyulni rajta. Egyszerre csak hallok kaparást, vakarást olyan erősen, ahogy erre ember nem képes, majd hallani lehetett a jellegzetes fujást, amit én oly jól ismertem, hogy pillanat alatt felugrottam, megragadtam medveölőmet és lassan a komancsok főnökéhez csusztam, majd így szóltam:

- Apanacska, egy medve! - De csöndben légy! - egészen csöndben. A medve közeledik.

A finomhallású Winnetou álmában meghallotta felugrásomat. Már mellettem állott, ezüst-puskájával a kezében.

- Medve van mögöttünk a sziklán! - mondtam neki.

A többiek aludtak. Semmit sem hallottak és mi okosabbnak tartottuk, ha nem keltjük fel őket, nehogy zajt csapjanak. Legalább is Treskowntól tartani lehetett.

Apanacska Holberssel hozzánk jött, felhúzták a ravaszt. Winnetou figyelmeztette őket:

- Csak szükség esetén lőhettek. A grizzly számára Old Shatterhand fegyvere a legalkalmasabb. Övé tehát a két első lövés. Azután jövök én. Ti csak akkor lőjjetek, ha én mondom.

Holbers reszketett az izgalomtól. Hangja remegett, amikor kérdezte:

- A sziklákon át fog jönni?

- Igen! - feleltem. - Biztosan..., de már itt is van. Csöndben legyetek! Hagyjatok engem cselekedni.

Táborhelyünk nyílt helyén megjelent egy szürke, nehéz tömeg a sarok felé mozogva. A medve volt. Fejét szaglászva a talajra irányította. Lovaink sziszegtek a félelemtől. Mindkét csődör megfordult, hátsó lábaikat védekezés céljából a medve felé irányították. Még nem volt szabad lőnöm. A golyónak a bordáin keresztül a szívét kellett eltalálni. Erre pedig az volt szükséges, hogy felém forduljon. Felé ugrottam tehát, hogy figyelmissé tegyem magamra, de rögtön vissza is ugrottam, mert a medve látszólagos lomposága mellett rendkívül gyors állat.

Célomat elértem. Alig látott meg, hirtelen fölemelkedett. Nem volt tőlem hat lépésnél távolabbra. Lövésem már el is dördült. Ugy volt, mintha a medve előről kapott volna egy ütést és hátra akarna bukni. De nem bukott hátra, hanem ide-oda szédelgett, közben két lépést előre téve. Ekkor kapta tőlem a második lövést, ami a földhöz vágta. A földön fekvé, lábait magához húzta, mintha valakit meg akarna ölelni és agyon akarna nyomni, másik oldalára fordult, azután vissza, majd leeresztette lábait és fekvé maradt. Közben egy hangot, egy lélegzetvételt nem hallatott. A szürke medvének tulajdonképpen hangja nincs. A vele való harc rendesen csendes, néma, de éppen ez teszi ezt a harcot olyan hátborzongatóvá, amint az én öreg Sam Hawkensem mondani szokta. Jobb lőni az oroszlán hangos ordítása közben.

- Elpusztult! - mondta Winnetou. - Mindkét lövés biztosan halálos volt. De ne közeledjetek még hozzá. A grizzlynek szívós élete van. Kis idő múltán egy pillanatra visszatér.

Az alvók természetesen felugrottak az első lövésemre. Schahko Matto büszke indián szokás szerint csendes volt. Treskow, bár nem volt gyáva, egészen hátrahúzódott. Hammerdull a lovak között rohant hozzám és így szólt:

- Egy medve! Ezer ördög! Tényleg egy medve! - És ezt a fickót én átaludtam. Hiszen egy perce aludhattam, amikor jött. Nagyon fáradt voltam. Haragszom magamra, dühös vagyok. Szeretném magamat mindkét kezemmel megpöfozni!

- Tedd ezt, tedd ezt, gyorsan, kedves Dick! - szólt Holbers.

- Hallgass! Öreg ló! - Ahhoz, hogy az ember önmagát megpöfozza, nem kell több ügyesség, mint amennyi, mondjuk, neked van. Hogy éppen velem kell ilyesminek megtörténnie. Magamon kívül vagyok, teljesen és tökéletesen magamon kívül.

- Ugy menj be magadba, hogy ismét magadhoz térj!

- Hogy magamba megyek-e, vagy sem, az mindegy, ha legalább ez a vadállat nem lett volna olyan ostoba, hogy olyankor jöjjön, amikor én már elaludtam. Ha ilyen medvének nincs több esze, hát akkor kinek legyen, - kérdezlek Téged?

Akármilyen humorosan fejezte is ki magát, komolyan mondta, amit mondott. A kis kövér fickó bizonyára nem félt volna, nekiment volna a medvének. Ez természetesen nem jelenti azt, hogy szerencsésen le is lőtte volna. A meggondolatlan bátorság könnyen veszedelmes lehet. Minthogy Hammerdull nem tudott szembekerülni az élő grizzlyvel most, dacára Winnetou figyelmeztetésének, odament a döglöthöz, hogy megmutassa, mennyire nem fél. Mindenestre nagy erőfeszítéssel a másik oldalára fordította a medvét, lábainál fogva ide-oda húzta, majd így szólt:

- Emberek! Ez már dög! Tökéletesen dög, különben nem tűrné, hogy így dobáljam ide-oda. - Javasolom, hogy keztyűit, csizmáit és egész bőrét huzzuk le a husáról. Hiszen alvásról ugysem lehet már szó!

Ebben igaza volt. Frissen lőtt medve mellett nincs olyan vadász, aki aludni tudna. Tűzre volt szükségünk, tehát mindannyian elmentünk száraz fát szedni. Amikor a tűz égett, láttuk, hogy körülbelül hat mázsa sulyu nőstény medvét lőttem. Csodaszép állat volt.

- Ez az lesz, - amelynek a nyomait láttuk! - mondta Treskow.

- Nem, - felelte Winnetou. Azt a nyomot sokkal nehezebb állat hagyta. Az nem a nősténye, hanem maga a him medve volt. Majd kihozzuk, ha Surehand megérkezik!

Elővettük késeinket és lehúztuk a nősténymedvének keztyűit, csizmáit és vadászkabátját. Mindnyájan dolgoztak rajta, csak én és Winnetou nem. Mi csak néztük.

- Uff! - kiáltott az apacs bizonyos idő múlva és felugorva, a szabadba mutatott. - A babi ott áll.

A tűz messze kivilágított a sziklák közül és a fény rávilágított egy fiatal medvére, amely a bokroknál állott, ahonnan én a lovaknak abraknak valót hoztam. Közepes borju nagysága volt, csak valamivel kövérebb.

- Hurrá! Ennek a hölgynek a kicsinye! - kiáltott Dick Hammerdull és felugorva kifelé rohant a kis medvéhez.

- Dick! Dick! - kiáltottam utána. - Ne nyuljon hozzá! Ne nyuljon hozzá! Ez az állat sokkal veszedelmesebb, mint ön gondolja!

- Ostobaság! Ostobaság! - Már fogom is! Már fogom is! - kiáltotta.

Tényleg már fogta is a medvebocsot, de az is őt. Először nem akarta elengedni, később nem tudta. Hogyan fogták egymást, azt nem láthattuk, együtt forogtak a fűben. A kövér ordított:

- Woe to me! Help! Help! - Ez az alak nem enged el.

Apanacska késsel a kezében, kifutott egyenesen az alaposan összeakaszkodott hősökhöz. Balkezével az állat és ember közé nyulva, jobbával halálos szurást adott az állatnak. Jól találhatott, mert láttuk, hogy a medve fekvé maradt, Hammerdull pedig föltápászkodott és dühösen kiáltott:

- Ilyen egy bestia! Ilyen egy műveletlen állat. - Elevenen akartam elfogni és így helybenhagyott. Minden erőmet meg kellett feszítenem, hogy fogait távoltartsam magamtól. De ezért megsűjtük és megesszük, ha él is még.

Lábánál fogva huzta be a babit. Apanacska kése jól talált, egyenesen a szívébe. Hammerdull nem nézett ki valami jól. Ruhája több helyen széttépvé, arca össze-vissza karmolva, a keze vérzett és lábaiból is pirosan csöpögött a vér. Kinézése kebelbarátját, a hosszú Holberst, egészen kihozta sodrából. Résztényilakozat helyett szeretetének haragos szemrehányásokban adott kifejezést:

- Mit csináltál? Hogy nézel most ki? - Kirohan ez a fickó, hogy elevenen elfogjon egy grizzlyt. Ilyen butaságot ember még nem látott! Mit is csináljak veled? Elvesztetted az eszedet és sok más egyebedet is? Nem gondolsz öreg Holbersodra, aki nem tudja véredet látni? Hát ez az irántam való szeretet, amit annyiszor hangoztattál? Hiszen ostobaságoddal engem és magadat is teljesen szerencsétlenné teszel! Azért adta az Isten a bőrödet, hogy medvekarmok összezaggassák? Mit állsz így és bámulsz rám? Beszélj, felelj már emberfia!

Hammerdull tátott szájjal állott és csodálkozva nézte kedvencének arcát. Ilyen hosszú beszéd! A szavak formásan, zavartalanul jöttek a szájából. Hiszen ez nem lehet a száraz, nyugodt, csendes Holbers? Hammerdull a fejét rázva, így felelt:

- Pitt, öreg Pitt! Hát tényleg te vagy? Nem ismerek rád! - Hiszen te egyszerre olyan szónok lettél, amilyen még a legjobb könyvekben sincs. Egészen kivetköztél és megváltoztál! Szinte lehetetlen! Hát tényleg olyan nagyon szeretsz engem?

- Hát persze, hogy nagyon szeretlek, te tökfő! Hát hogyné! Hát miért kell nekem azt a fájdalmat okoznod, hogy így össze-vissza karmoltatod magad? Hogy nézel ki? Nézd csak meg magadat a tükörben! Teveled csak gondjai és fájdalmai vannak az embernek! Öröm? Pshaw! Teveled, már semmi örömet sem érhet meg az ember!

- Ne szidjál így! Vajjon örömet vagy szívfájdalmat élsz-e meg velem, az oly mindegy, a fődolog, hogy valamit mégis megélsz velem. Hát ki gondolna arra, hogy egy ilyen bocsnak, ilyen kis kutyának akkora ereje van!

- Kis kutya? - Egy grizzlynek kutyácskája legyen! Ahogy itt állsz, nem tudlak tovább nézni! A szemeim fájnak az irántad való részvétben és fájdalomban! Ilyen öreg, kedves, összemarcangolt arc! Gyere Dick velem a vízhez! Lemoslak!

Megfogta a karját és a forráshoz vezette, amely nem volt tőlünk messzire. Amikor visszajöttek, a kedves Dick le volt mosva. A karomtépések azonban nem nőttek ki újra és a ruhája sem lett a lemosással ép.

- Nem úgy néz ki ez az ember, mint egy utszéi csavargó? - kérdezte Pitt. - Kérem Mr. Shatterhand, tegyen nekem egy nagy szivességet!

- Mit?

- Önnek van varróeszköze a kengyeltáskában. Kölcsönözze nekem, hogy megvarrhassem összetépett nadrágját.

- Nagyon szívesen! - Vegye el Pitt Holbers!

Megtette. Látni kellett, hogyan akart a tübe fűzni és félóraig nem találta a lyukat. Azután pedig milyen öltéseket csinált a derék ember? Öltéseket olyan távol egymástól, mint az országút fái. A második befűzés után elfelejtett a céna végére csomót kötni. Csak varrt, varrt, anélkül, hogy előre jutott volna. Ezt csinálta mindaddig, amíg nem figyelmeztettem, hogy a céna újból és újból kihuzza. Azután megmagyaráztam neki, hogy néha hátsó öltéssel, máskor meg kifordítva kell varrni. Erre dühösen eldobta a céna, hozzám tolta a kövér lábát. A tüvel, amit nekem átnyújtott, megszúrta a kezét és így szólt:

- Itt van az egész foltozás, Sir. Csinálja ön, ha jobban tudja! Hátsó-öltés, szurás. Kifordítás? Hallott már valaki ilyet. Hát milyen öltések, szurások vannak még, Mr. Shatterhand?

- Láncöltés, egyszerű és dupla tüzelés, kés- és kardszurás!

- A késszurást még csak türom valahogy, de a többivel tőlem távol tessék maradni! - Foltozza össze ezt a fickót. Nekem elegendő van a varrásból!

Mi volt a következmény? Csaknem késő reggelig ültem és javítottam a kövér medvebocsvadász kabátját, mellényét és nadrágját. Közben medvepecsenyét ettünk. A talpakat - a medvehus legjobb része - bepakkolták és eltették. Ezek ugyanis akkor lesznek a legnagyobb foku delikatesszék, amikor a férgek „mozogni” kezdenek benne. Vajjon mindenkinek izlenének-e?

Amikor szürkülni kezdett a hajnal, én és Winnetou lóra ültünk és Apanacska almásszürkét vezetve, a völgyből fölfelé lovagoltunk, hogy Old Surehand érkezésére várjunk. Jó két mérföldet kellett lovagolnunk, amíg megláttuk balról azt a völgyrészletet, ahol, mint tegnap kihallgattuk, jönnie kellett. Bizonyos távolságra egy bokor mellett megálltunk, magunkat és a lovakat a bokor mögé rejtettük úgy, hogy nem téveszthettük az érkező Old Surehandot szem elől.

Megtörténhetett, hogy ott fenn az utahoknál valami előre nem látott esemény következett be, avagy a főnök megváltoztatta tervét, éppen ezért nagyon kíváncsiak voltunk, vajjon jön-e a várt. Több mint egy óra telt el, amikor a tuloldalon a fák alatt megláttunk egy embert. Nem jött ki a szabadba, tehát nem ismerhettük fel. Én mégis hangosan elkiáltottam magamat:

- Mr. Surehand! Mr. Surehand!

Az ember megállott, de csak egy pillanatra. Ha tényleg ő az, úgy gyorsan hozzánk kellett jönnie. Hiszen, mint az indiánok foglyának, örülnie kellett, hogy itt embereket talál, akik ismerik őt! Ebben a feltevésemben nem csalódtam. Amint harmadszor is elkiáltottam a nevét, a fák közül kiugorva, gyorsan felénk közeledett. Minthogy nem mutatkoztunk, féluton megállt és hozzánk kiáltott:

- Ki van itt a bokrok között? Ki kiáltotta a nevemet?

- Jóbarát! - feleltem.

- Jöjjön ki! A vadnyugaton óvatosnak kell az embernek lenni.

- Itt vagyok.

E szavak után mutatkoztam. Winnetou továbbra is rejtőzve maradt. Old Surehand rögtön felismert:

- Old Shatterhand! Old Shatterhand!

Nevemet kiejtve, örömteli meglepetésében elejtette fegyverét, kitárt karokkal felém rohant és formálisan a szívéhez szorított.

- Micsoda boldogság! Micsoda szerencse! Mekkora öröm! Old Shatterhand! - Megmentőm előbb és megmentőm most is.

Minden szónál eltolt magától és ismét magához szorított. Szemei fénylettek, arca égett. A legnagyobb boldogság érzésével mondta:

- Ki gondolta volna, ön most és éppen most van Rocky-Mountainban és éppen itt a medve-völgyben! Hogy örülök! Milyen boldog vagyok! Van valami különösebb oka utjának?

- Igen.

- Micsoda? - Mondja meg nekem.

- Jefferson-Cityből jövök.

- Ugy! - Volt a bankárnál?

- Igen.

- Ő mondta, hogy én ide feljöttem.

- Igen.

- És ön utánam jött?

- Igen. Jefferson-City, Lebron vendéglője Topekában, Fenner-farm és így tovább. Láthatja, hogy pontos értesüléseim vannak.

- Hál' Istennek! Hál' Istennek! Tehát most meg vagyok mentve, ön persze nem is sejti, hogy mit gondolok, önnek tudni kell, hogy én fogoly vagyok.

- Tusahga Sarit főnök foglya.

- Hogyan? Ön tudja...? - kérdezte csodálkozva.

- Mára és holnapra becsületszóra elbocsátva.

- Tényleg tudja! Tényleg! - kiáltott.

- Hogy négy medvebőrt hozzon!

- De... Sir... - mondja meg, honnan tudja mindezt?

- Amikor ön tegnap fönn a parkban a tűz mellett a főnökkel ült, mi három lépésre önöktől a moszatban elrejtőzve, hallgatóztunk.

- Uram isten! Ha ezt tudtam volna!

- Minden szót hallottunk. Lehetetlenség volt, hogy önt már tegnap éjjel kiszabadítsuk, éppen ezért, éjjel ismét visszajöttünk a völgybe, hogy itt várjuk önt. Nagyon örülünk, hogy jött.

- Ön azt mondja, „mi”! - Hát nemcsak önmagáról beszél? Van itt még valaki?

- Igen.

- Ki az?

- Jöjjön és lássa!

Elvezettem a bokor mögé. Amint Winnetout meglátta, hangos ujjongásba tört és mindkét kezét feléje nyújtotta. Az apacs szívélyesen megszorította és szeretettel üdvözölte.

- Winnetou tiszta szívből örül, hogy viszontlátja testvérét, Old Surehandot. Azt hittük, hogy fönn a Sant Louis-parkban találkozunk vele. Annál inkább örülünk most, hogy megmutathatja a Capote-Utah-törzs főnökének, hogy ötven harcosa kevés arra, hogy Old Surehandot fogságban tudja tartani.

- Szavamat adtam, hogy visszajövök! - vetette óvatosan ellen Old Surehand. - Enélkül nem bocsátottak volna el.

- Tudjuk. - Old Surehand ne szegje meg szavát, hanem térjen vissza hozzájuk. De mi is eljövünk az Utah-okhoz és Old Shatterhand és Winnetou is fog egy szót szólni az utahok főnökéhez.

- Holnap estig négy grizzlybőrt kell vinnem, különben az életemnek vége. - Tudja ezt az apacsok főnöke?

- Tudjuk. - Old Surehand el fogja vinni a bőroket. Hogy ez megtörténhessék, engedje meg, hogy én egyidőre eltávozzam.

Lóra szállt és elhajtatót anélkül, hogy megmondta volna, hová és miért. Én ennek dacára tudtam. Grizzlynyomokat kerestem.

- Hova lovagol? - kérdezte Surehand.

- Valószínűleg meglepetést készít elő az ön számára, Mr. Surehand.

- Mit?

- Ha megmondom, nem lesz meglepetés.

- Well! Itt kell rá várnunk?
- Nem. Mi is tovalovagolunk. Később majd megtalál bennünket.
- Igen szívesen megyek önnel, de nem szabad elfelejteni, hogy az én időm igen drága, végtelenül drága!
- A medvebőrök miatt?
- Igen.
- Erre még van idő! Igen sok idő van. Kérem, üljön fel erre az almásszürkére!
- Önöknek három lovuk van. Nincsenek egyedül? Van még valaki önökkel?
- Igen.
- Kicsoda?
- Várjon egy kicsit. Azt hiszem, nagyon fog örülni, ha ennek a lónak a tulajdonosát meglátja. Jó ismerőse önnek.

Mialatt Winnetou a völgyből fölfelé vezető uton lovagolt, mi lefelé fordultunk. Természetes, hogy Old Surehand előbb elhozta meglepetésében elejtett fegyverét. Észrevette, hogy újabb meglepetést készítek számára, tehát nem adott fel több kérdést, amikre ugysem válaszoltam volna. Amint közeledtünk a táborhelyhez, láttam, hogy Hammerdull annak közelében áll. Old Surehand is észrevette és megismerte. Tőlem kérdezte:

- Nem az öreg Hammerdull ez, - Mr. Shatterhand?
- De igen, - feleltem.
- Akkor minden valószínűség szerint itt van második énje, Pitt Holbers is?
- Természetes. Hisz ez a két ember elválaszthatatlan egymástól.
- Ugy hát ez a nekem szánt meglepetés? - Nagyon köszönöm.

Meghagytam véleményében. Hammerdull elének szaladt, megfogta Old Surehand lovát, majd kezét nyújtva Old Surehandnak, felkiáltott!

- Welcome! Mr. Surehand! Welcome! - ezekben az öreg hegyekben. Remélhetőleg nem felejtette el az ön Dickjét, amióta nem láttuk egymást.
- Oh nem, kedves Hammerdullom! Én mindig szeretettel gondoltam önre!
- Vajjon szeretettel-e, vagy sem, az tökéletesen mellékes, csak ha Pitt Holbers is él az ön szívében!
- Természetes, hogy benne él.
- Tényleg?
- Igen.
- Tehát mi mindketten?
- Igen. Ő, amilyen hosszú és ön, amilyen kövér. - Jól van így?
- Tökéletesen jól! - Jöjjön és nézze már meg a jó öreg fickót.

Egészen a táborig lovagoltunk és ott váltunk el. Hammerdull a sziklák között vezette be a táborba Old Surehandot és diadalmaskodva kiáltotta:

- Pitt Holbers! Öreg cimbora! Itt van ő! - De ne essél a nyakába, mert nem lehet tőled szabadulni. Karod kétszer is körülér minden embert.

Old Surehand mindenekelőtt Holberst látta meg, de amint tekintete Apanacskára esett, csodálkozásában egy lépést hátrált:

- Apanacska! Az én vörös testvérem, Apanacska! - kiáltott. - Ezt!... ezt! - természetesen nem gondolhattam. Most már persze jobban tudom, Mr. Shatterhand, mint előbb, hogy milyen meglepetést szánt nekem. Engedje meg vörös testvérem, hogy megöleljem.

A komancs szemei ragyogtak az örömtől, ölelésre tárta karját egyetlen szó nélkül. Fort Terral-ba történt együttes lovaglásuk alkalmával szerették meg egymást és most egymás keblére borultak, szívére ölelték egymást anélkül, hogy sejtették volna, hogy szíveik más vonatkozásban is kapcsolatban állanak. Ezután az osagok főnöke lépett elő. Szokásos megbecsüléssel nyújtotta feléje a kezét, barátságos meghajlással üdvözlte és kezével a két medvebőrre mutatva, így szólt:

- Old Surehand testvéremnek négy medvebőrt kell az utahoknak vinni?

- Igen! - válaszolta a kérdező.

- Kettő már itt fekszik.

- Ki lőtte le a medvéket?

- Old Shatterhand az egyiket és Apanacska szurta le a kicsit.

- Ez nem gilt! - Nekem magamnak kell azokat lelőni.

Ekkor én megkérdeztem tőle.

- Kifejezetten ezt kívánta öntől az utahok főnöke?

- Nem, kifejezetten nem!

- Akkor ne legyenek semmi gondjai e tekintetben.

- De igen! - A főnök nem tudhatta, hogy én itt ilyen segitőtársakra találok, ő mindenesetre föltette, hogy csak olyan medvék bőrét tudom neki vinni, amiket magam ejtettem el.

- Amit ő magában gondolt, vagy feltételezett, az minket nem érdekel. Önt csak arra lehet kötelezni, amit mondott.

- Kimondva mindenesetre csak az volt, hogy négy bőrt kell vinnem!

- Hát el fogja vinni! Kettőt még biztosan talál, úgy gondolja.

- Ezt a kicsit Tusahga Sarit nem fogja elfogadni.

- Miért?

- Mert ez fiatal medvebocs bőre.

- Ez egy bőr. Egy egész, nem darab bőr, amiről semmi hozzátartozó dolog nem hiányzik. - El kell fogadnia.

- És ha mégsem teszi?

- Majd kényszerítjük rá. - Medvebőr ez?

- Természetes.

- Akkor jó is. Az ön szaváról van szó és annak beváltásánál nem jön számításba, hogy az utahok mit gondolnak, pusztán csak az számít, hogy vajjon ön úgy érzi-e, hogy szavát megtartotta.

- Ezt megtartottam, ha szállítom a bőröket, bárki is ejtette el a medvéket, önnek igaza van, hogy nekem csak a megállapodás szószerinti szövegéhez kell magamat tartanom.

- De nemcsak ez! Föl lehet fogni ezt a dolgot másként is!

- Hogyan?

- Ugy, hogy önnek nem is kell bőröket vinni.

- Hm!

- Igen. Ez könnyen belátható. Mi történik, ha nem visz bőrt?

- Agyonlőnek.

- Akkor ne vigyen. Mi majd gondoskodunk arról, hogy önt ne lőhessék agyon.

- Ez persze helyes. De ha önök az alkalmas időben nincsenek kéznél, úgy én elvesztem, Mr. Shatterhand.

- Arról majd gondoskodunk, hogy kéznél legyünk, önnek csak nem kell addig visszatérni, amíg mi készenlétben nem vagyunk. Csak ne törődjék fölöslegesen ezekkel a vörösökkel. Ne okozzon önnek gondokat a nekik tett ígéret! Ugyan mit is ígértek önnek? Ha négyszer játszik az életével és négy grizzlyt lő, akkor csak az élete marad meg, de a szabadságát nem kapja vissza. Hát igazságos ez?

- Semmi esetre sem!

- Ön semmi mást nem ígért, mint azt, hogy visszatér hozzájuk. Ezt önnek meg kell tartania, aminthogy én is szavamnak állnék. Többet senki sem követelhet öntől, önmaga sem. Egyébként most nincs is idő ilyen fölösleges dolgokkal foglalkozni. Van az ön számára most sokkal fontosabb dolog!

- Micsoda?

- Az evés!

- Ebben bizony igaza van, - felelte mosolyogva. - A vörösök nagyon pórázra fogtak és a három nap alatt egy falatot sem adtak ennem.

- Hát akkor mindeneelőtt lakjék alaposan jól. - A többi majd magától jön.

Terítették neki és ő olyan jóétvággyal evett, ahogy a háromnapos koplalás után várható. Étkezése közben úgy helyezkedtem, hogy társaimnak megmondhassam, anélkül, hogy ő hallja, hogy semmi megjegyzést sem szabad előtte tenniök Tibo takáról, Tibo vetéről, Wawa Derrickről és nem szabad kiejteniök a menyasszonyi koszoru szót sem. Ezt nekem már voltaképpen előbb meg kellett volna mondanom, mielőtt Old Surehandért mentem. Alapos okom volt rá. Akkor azonban nem gondoltam erre. Amikor ezt a kívánságomat Apanacskának elmondottam, nem szólt semmit, csak egészen különleges, álmatagon kutató szemekkel nézett az arcomba. Megsejtette talán ugyanazt, amit én egyedül véltem tudni? Nem volt lehetetlen!

A lovakat szabadjára eresztettük. A víz mellett legelészték. Mi magunk a sziklák előtt heverésztünk, hogy a lovak állandóan szemünk előtt legyenek és szükség esetén fegyvereinkkel védelmükre siethessünk. Elbeszéltük élményeinket, amik mindnyájunkat érdekeltek. Semmit sem szóltunk azonban azokról a dolgokról, amelyek a mostani helyzet alakulására fontosak

voltak. E tekintetben csak Old Surehand volt kivétel, aki elmondotta, hogyan jutott az utahok kezére.

A nagy, hosszú utat egyedül tette meg és négy nappal ezelőtt egy pataknál táborozott, amelynek környékén embernek nyoma sem volt található. Biztonságban érezvén magát, elszunyókált. Hirtelen két vörös költötte őt fel, egy fiatal és egy öreg, akik nyitott késekkel térdeltek mellette. Ellökve őket, felugrott és revolvert rántott. A két vörös ennek dacára rátámadt a késekkel, mire önvédelemből le kellett őket löni. A következő pillanatban már ötven vörös vette őt körül, akik annyira rányomultak, hogy hatalmas testi ereje dacára sem tudott védekezni. A revolvert kitépték a kezéből, őt magát a földre nyomták és megkötözték. A többi nem kellett elbeszélnie, mert már fönna az utahok táboránál kihallgattuk.

Ezzel a beszélgetéssel telt az idő. Dél volt. Röviddel dél után trappban megérkezett az apacs. Leugrott a lóról és engem kérdezett:

- Tud Surehand testvérem mindent, amit tudnia kell?

- Igen, mindent! - feleltem.

- Elveszi e két medvebőrt?

- Igen.

- Majd hozunk neki még kettőt. Kísérjen el engem Old Shatterhand és Apanacska testvérem.

- Hová?

- Megkeressük annak a medvének az odúját, amelynek nyomát tegnap láttuk.

Dick Hammerdull gyorsan megkérdezte:

- Én, én ne jöjjek?

- Nem.

- Miért?

- A szakadék szűk és fölösleges emberek csak utban volnának.

- Dick Hammerdull soha sincs utban! - Hát engem olyan haszontalan fráternek, vagy olyan gyáva fickónak tart, aki rögtön elfut, amint egy medvének az orrát látja?

- Nem! - De Dick Hammerdull tulságosan bátor. Ezzel a fölösleges vakmerőségével sok kárt okozhat nekünk. Az öreg nősténymedve bocsza alapos leckét adhatott neki ebben.

- Vajjon lecke-e, vagy nem lecke, az mindegy, de megígérem, hogy nagyon óvatos leszek.

A kis kövér olyan keservesen kért, hogy Winnetout meglágyította.

- Hát jöjjön velem, testvérem, de ha csak egy hibát csinál, vagy nem engedelmeskedik, soha többé nem viszem magammal.

Holbers és Treskow nem voltak megsértve azért, mert maradniok kellett. Schahko Matto azonban elkeseredetten kérdezte:

- Azt hiszi Winnetou, hogy az osagok főnöke hirtelen hasznavehetetlen harcossá változott?

- Nem! Hát nem tudja Schahko Matto, hogy miért hagyom itt? - Ki védi meg lovainkat, ha távollétünkben megjelenik egy medve, vagy pláne ellenséges emberek jönnek?

Holbersre és Treskowra ilyen esetben nem lehetett számítani. Az osag megtisztelve érezte magát és büszke hangon mondotta:

- A lovaknak semmi bajuk sem lesz! - Fivérem nyugodtan távozhatnak!

Mi tehát öten fegyvereinket kézbe véve, elindultunk. Körülbelül tíz perc alatt elértük a szakadékot és benyomultunk. Fölfelé haladva, igyekeztünk a legnagyobb csendben mozogni. Minél magasabbra értünk, annál elővigyázatosabbak lettünk. A kis Dick közvetlenül Winnetou mögött ment második gyanánt. Nagyon bizakodó képet vágott. Ha csak az ő arcától függött volna, úgy kiírtottuk volna az összes szürke, barna, fekete és másfajta medvéket.

A tegnapi helyre eljutva, utunk irányát fölfelé és lefelé alaposan átkutattuk. Semmi új nyom nem volt. A medve nem változtatta helyét. Átmentünk a forráson és a sziklás emelkedésen törtünk fölfelé. Winnetou elől és Hammerdull, mint második, még mindig közvetlenül mögöttem. Megtaláltuk a már tegnap fölfedezett járlatot. A járlatok egy alaposan lejárt medveúthoz vezettek, amely egy éles sziklacsucsig vonult. Winnetou nem lépett rögtön a medveösvényre. Csak a fejét dugta annyira előre, hogy szemeivel a mélységbe tekinthetett. Mozdulatlanul állott és hátradobott kezével nekünk is a legnagyobb csendet intette. Meg voltam győződve, hogy látja a medvét. Amikor ismét felénk fordult, tekintete sugárzott.

Megfogta Hammerdull vállát és szó nélkül csöndesen, lassan a sarokra tolta és meghagyta neki, hogy nézzen lefelé. A kis kövér a következő pillanatban már visszahúzta a fejét, hirtelen mellettem és a többiek mellett gyorsan elsuhanva, már az utolsó helyen állott. Halottsápadt volt. Erre már én is a szögletbe néztem. És láttam, hogy nem kell magát szégyenlenie Hammerdullnak, ha sápadttá lett. A sziklák és a sűrű bokrok között egy alaposan letalpalt járat vezetett egy helyre, ahol a kőzet masszív hátsó falat és messzire nyúló tetőzetet alkotott. Ott feküdt, szélről és vihartól védve, összehalmazott föld, fű és ágrakáson a szürke medvék királya. Igen, ezt a nevet megérdemelte, mert ekkora medvét én még soha életemben nem láttam. Az öreg Efraim atya legalább negyvenéves volt, ezt bizonyította a bundája, amelynek még ennél is öregebb kinézése volt. Ez a test, ez a fej, ezek a csontok! Ha a legerősebb bivaly lettem volna, akkor is megfutottam volna előle. Most aludt. Hogy nézhet ki ez a kolosszus, ha fölébred. Bizony félelmetes volt.

Visszaléptem, hogy a többiek is gyönyörködjenek ennek a medvetalpon járó Adonisnak a szépségében. Azután tanácskoztunk. Old Surehand és Apanacska javaslatot tettek. Hammerdull bátor hallgatásba merült. Winnetou felém fordította arcát azzal a leirhatatlan kifejezésével, ami számomra örökké felejthetetlen és megkérdőjelezett:

- Megvan Shatterhand fivéremnek régi bizalma irányomban?

Igent intettem, jóllehet tudtam, hogy mit tervez.

- Bennem? Kezemben és késemben? - kérdezte újból.

- Igen.

- Rámbizza az életét?

- Igen.

Nem mondtam volna nemet, ha aggódtam volna is, mert Winnetou is gondolkodás nélkül bizta rám adott esetben a magát.

- Testvéreim jöjjenek!

Visszavezetett bennünket egy sűrű bokorhoz, ott megállt és így szólt:

- Emögött a bokor mögött megbuvok. Old Shatterhand a medvét erre az utra csalja. Többi testvéreim itt mögöttem, ezeken a köveken feküdjének le és vigyázzanak, hogy mi történik. Old Shatterhandnak és Winnetounak egy élete van. Ketten egy test, egy lélek és csak egyetlen élet. Az övé az enyém és az enyém az övé. Howgh!

- Mit akar tenni? - kérdezte Old Surehand aggodalmaskodva.

- Semmi olyat, amitől önnek meg kellene ijednie, - feleltem.

- Ugy vélem, hogy ön nagy veszélynek akarja magát kitenni.

- Nincs veszély! Én ismerem az én Winnetoumat. Tegyük csak nyugodtan, amit önöknek parancsolt és vigyék magukkal az én fegyveremet is.

- Mit? Hogyan? - Ön védtelen akar lenni?

- Nem! - Védtelen az egyáltalában nem leszek.

- Csak menjen! - menjen!

A kövekhez mentek és ott leguggoltak. Winnetou kését a bal kezébe vette és a bokor mögé kuszott, úgy, hogy láthatatlan volt. Ha még aggodalmaskodtam volna, úgy megnyugtató sugva hozzám intézett szava:

A szél a mi szövetségesünk. És ha a medve engem mégis fölfedezne, úgy a tied az első szurás.

Nem féltem. Ismeretlen veszély nyugtalaníthatja az embert, de ha a veszély közvetlen közelben van és látja az ember, akkor nyugtalanság már nincs. Én is kirántottam balkezemmel a késemet és a sziklaperemen visszafelé csusztam. Amikor arra a helyre pillantottam, ahol a medve volt, még mindig az előbbi helyzetben találtam. Valószínű, hogy éjszaka bőségesen zabált és most annál jobbizüen aludt. Tudtam, hogy halála előtt ez az utolsó alvása, föl-emeltem egy követ, a szikla sarkára léptem és a kődarabot felé dobtam. Eltaláltam. A medve fölemelte a fejét. Kis, dühös szemei észrevettek engem, és a medve anélkül, hogy csak egyet is nyújtózott volna, olyan gyorsasággal ugrott fel, hogy ebben egyetlen tigris, vagy párduc sem tudta volna legyőzni. Visszahúzódtam a sarokból és szememet a medvére irányítva, visszafelé mentem a bokorhoz, amely mögött az apacs rejtőzött. Megjelent a medve. Ez természetesen életveszedelmet jelentett. Ha megcsuszom és lebukom, el vagyok veszve.

A művészet az volt, hogy a medvét Winnetouhoz kellett csalni és ott megállítani úgy, hogy az apacs biztos szurásra kapjon alkalmat. Azzal a nehézkesnek látszó könnyedséggel, ami a medvén kívül csak az elefánt tulajdonsága, követett engem látszólag lassan és meggondoltan, valójában azonban rendkívül gyorsan és határozottan. Rajtam kívül senkit nem látott és egyre jobban közeledett hozzám. Ezt akartam. Amikor a bokrot elértem, már csak nyolc lépésnyire volt tőlem. Gyorsabban hátráltam. Most már a bokornál volt. Még egy lépés és és ha nem tudom megállítani, végem van. Ennek az óriás állatnak a talpa minden élő lény számára életveszedelem volt. Egészen bizonyos, hogy ez állat jóval erősebb volt, mint az oroszlán.

Tehát vagy-vagy! Két lépést előre ugrottam és föl-emeltem karjaimat. Winnetou már előre-lépett a bokorból és előretartott késsel állott a medve mögött. Az állat az én látszólagos támadásomra megállott és egész testét felém irányította. Ugrani akart. Ebben a pillanatban szurt az apacs. Nem heves gyorsasággal, hanem gyors meggondolással, ami szükséges volt, ha jól akart találni a két ismert borda között egyenesen a szívbe. A kés markolatig ment bele az állatba. Nem hagyta benne, ellenben rögtön kirántotta, hogy ne maradjon fegyver nélkül.

A hatalmas állat megtántorodott, mintha össze akarna esni, majd egészen váratlanul megfordult és patáit Winnetou felé fordította. Az apacsnak csak annyi ideje volt, hogy visszaugorhatott. Most már ő volt életveszedelemben, nem én. Nyomban a medve mögé álltam, késemet belésszurtam, és a következő pillanatban, bennhagyva a kést az állat testében, visszaugrottam. Nem volt több hajlás, sem mozgás. Az öreg Efraim mozdulatlanul, csendesen állva maradt, még a fejét sem fordította más irányba. Ez tartott tiz, husz, harminc, negyven másodpercig, majd, mintha láthatatlan kalapácsütést kapott volna, ugyanazon a helyen összeesett és nem mozdult többé.

- Uff! Ez remek találat volt, - szólt az apacs, felém nyujtva kezét. - Ez többé föl nem áll. Az biztos!

- Én csak segitettem. Ugy látszik, hogy ennek az óriás állatnak a szive tizszeres zacskóval van védve. Erő kellett hozzá, hogy a kést belemártsam. Már csaknem megfogott téged.

Itt feküdt a tömeg hus. Legalább tiz mázsa. A fickó olyan büzt gerjesztett, hogy minden étvágy elment mancsaitól. Rendesen a macskafaju ragadozók büzősebbek, mint a medve, ez azonban kivétel volt.

A társak előjöttek. Kinyujtottuk a grizzly testét. Csak ekkor csodálhattuk meg teljesen félelmetesen robusztus testét és ekkor gondolhattunk arra, mi lett volna belőlünk, ha késeink nem lettek volna ennyire megbízhatók.

- Ezt igazán nem gondoltam volna! - szólt Old Surehand. - Pusztán késsel egy ilyen hatalmas állatnak nekimenni! Igazi istenkisértés! Magam sem vagyok sem gyöngye, sem gyáva, erre még sem merészkednék.

- Testvérem téved - felelt Winnetou. - Egy jó kés és egy biztos kéz, néha jobb, mint egy nem tökéletesen célzott golyó. Nem minden medve ilyen erős, mint ez itt.

Apanacska egy szót sem szólt. Csak kihuzta késemet az állat testéből és erre akkora erőre volt szüksége, hogy a fejét csóválta. Annál hangosabb volt Dick Hammerdull. Megnézte a medve sebeit és így szólt:

- Szorosan egymás mellett. Honnan tudják a helyet, ahova szurni kell, urak?

- Ezt nem lehet szabályhoz kötni. Jó szemmérték kell hozzá - feleltem. - Nincs minden medve egyformán teremtvé és a bőr vastagsága is végzetes lehet.

- Hm! Ha az ember eltalálja a szügyét?

- A kés elcsuszhat és utána minden valószínűség szerint gyorsan meg lesz skalpolva az ember.

- Köszönöm. Akkor már mégis inkább a puskámban bizom. Igen, ha az embernek ideje volna egyik kezével kikeresni a megfelelő helyet és azután a másikkal odaszurhatna. Akkor én is megkísérelném!

- A grizzlyvel való harc nem disznóölés.

- Ezt láttam. De most mondják, mi történjék ezzel a kedves Efraim atyával?

- Levezzük a bőrét, a többi itt hagyjuk.

- Hust nem viszünk?

- Köszönöm, nem!

- Miért nem?

- Mert olyan, mint a csizmatalp. De sietnünk kell, mert Winnetounak, mint látszik, más dolga is van a számunkra.

- Shatterhand testvérem eltalálta - szólt helybenhagyólag az apacs.

- Van még egy grizzlynyom?

- Igen, de nagyon messzire innen, a völgy felső végében.

- Ezt elgondolhattam. A grizzlyk nem élhetnek olyan szoros közelségben egymáshoz, mint a hódok, vagy a preriekutyák! Gondolja Winnetou testvérem, hogy ma este előtt készek lehetünk?

- Gondolom! Lovaink gyorsan a helyszínre visznek bennünket.

- Ide is elmehetek - kérdezte Hammerdull.

- Nem! - feleltem én.

- Miért nem? Hát nem viselkedtem jól?

- Az ön számára semmi tennivaló nincs. Egyébként, ahogy láttam, az ön számára ez a medve egy kissé nagyra nőtt.

- Ezt nem akarom letagadni! Az embernek tetszik egy medve, de ilyen már még sem. Amint megláttam, rögtön a legutolsó vonalba vonultam vissza. Ugyanilyen szerény leszek akkor is, ha ismét ilyesmivel akadna dolgom.

- Ez nem megy. Tekintettel kell lenni Schahko Mattora. Sértésnek fogja venni, ha újból kizárjuk.

- Vajjon kizárják-e vagy sem, az mindegy, csak ha ő is ott lehet. Én tehát szívesen visszalépek.

- Szívesen, vagy nem szívesen, az mindegy, csak ha ő jön, önnek vissza kell lépni - utánoztam az ő beszédmodorát. - Most pedig rohanjon a táborba, hozzon egy lovat, hogy a nehéz bőrt ne kelljen nekünk odacipelnünk!

Követte az utasítást. Amikor visszajött, magával hozta öreg kancáját, de elhozta Pitt Holberst is. Mivel nem kérdeztem, hogy miért, kérdés nélkül szolgált magyarázattal:

- Itt van a „ló”, akit kért Mr. Shatterhand!

Pitt Holbers ugyanis feljött Hammerdullal hozzánk a sziklára, a ló ellenben lent állott az uton a forrásnál. A munkával készen lettünk. Ennek a medvének is leszedtük a keztyűjét, csizmáját és a kabátját. Ekkor megparancsoltam Hammerdullnak:

- Te leviszed a bőrt a lóhoz.

- Hogyan? Az én kancámhoz? - kérdezte Hammerdull mosolyogva. - Azt magam számára hoztam, nem a bőrnek.

- És ki vigye a bőrt?

- A ló, akit ön kért Mr. Shatterhand, tudniillik ez a „ló” itt: Pitt Holbers, az öreg cimbora!

Most vette csak észre Holbers, miért hozta őt fel hozzánk kövér barátja. Dühösen kiáltott rá:

- Azt hittem, hogy azért hozol ide fel, hogy engem érjen a megtiszteltetés, hogy először láthatom a medvét. Ehelyett megint gunyt üzöl belőlem!

- Csak ne heveskedjél olyan nagyon, kedves Pitt! Hát nem te látod közületek először a medvét?

- De a bőrét nem viszem.

- Jó, hát lesz belátásom. Elég neked a saját bőrödöt vinni. Tehát csak a lóig! Fogd meg.

Amig ők ketten a nehéz bőrt cipelték, mi többiek, gyorsan eltávoztunk. Csak most, amikor már túl voltunk rajta, tűnt szemembe teljes mértékben a veszély, amiben voltunk. Ilyen vakmerő vállalkozás mással, mint Winnetouval nem lett volna köröszülvihető. Ha az ember ilyen rettenetesen nagy állattal ilyen módon akar végezni, a legkisebb ügyetlenség, vagy lélek-jelenlét elvesztés a halált jelenti. Az apacsra azonban nyugodtan rábízhattam magamat.

Megérkezve a táborba, megmondtuk Schahko Mattonak, hogy most velünk jön. Ezt magától értetődőnek találta. Treskow, Hammerdull, Holbers és Apanacska a bőrök mellett maradtak. Az utóbbi szívesen csatlakozott volna hozzánk, de tudta, hogy miért nem visszük magunkkal, őbenne egyedül jobban bizhattunk, mint a másik háromban együtt.

Völgyből fölfelé indultunk, amellet a hely mellett, ahol találkoztunk Old Surehanddal. Winnetou a távolságon kívül, amit be kellett futnunk, semmi utalást nem tett a kalandra, amin át kell mennünk.

A völgy rendkívül hosszú és minél magasabbra mentünk, annál keskenyebb lett. Utközben találkoztunk bivalyokkal, amelyek részint egyedül, részint családostul vándoroltak, de nem nagy csoportban, miután a tulajdonképeni őszi vándorlási idő még nem érkezett el. Ezek az állatok annyira nem féltek az embertől, hogy nem futottak el előlünk, csak félreálltak. Ebből arra következtettünk, hogy a nyár folyamán nem vadásztak rájuk. Volt közöttük öreg bika, amely nem is állt félre, hanem szemeit csodálkozva ránkmeresztette és egyenesen kihívóan tartotta föl nagy fejét erős szarvaival mindaddig, míg el nem haladtunk mellette. Persze mozgott bennünk a vadász szenvedély, de el kellett nyomnunk, mert nem volt időnk és mert a medvék a szükségesnél jóval több húst adtak a számunkra.

A nyugati ember nem pusztít el egy állatot, ha nincs husára szüksége. Az sem igaz, hogy az indiánok a nagy bivalyvándorlás idején nagy, szükségtelen pusztítást eszközölnék az állatokban. Épen a vörös ember igen jól tudja, hogy e csordák nélkül nem élhetne és el kellene pusztulnia, épen ezért nem szerzett soha több húst, mint amennyire szüksége volt. Hogy a buffalo kipusztul, ezért csak a fehér ember felelős. Kocavadászok társaságba alakultak, vasutakat béreltek, amelyeknek ott kellett megállniuk, ahol a prerien bivalycsorda legelészett. A vonatról lövöldöztek pusztán gyilkolási szenvedélyből az állatokra, amíg meg nem elégték a vérengzést. Azután továbbutaztak, hogy a legközelebbi csordánál ugyanezt tegyék. Hogy az eltalált bivalyok elpusztultak-e rögtön, vagy csak megsebesültek, senki se kérdezte. Az összelődözött, de rögtön el nem hullott állatok tovább vonszolták magukat, amíg tudták, illetve amíg össze nem estek. A keselyűknek és a farkasoknak szolgáltak táplálékul. A bivalyok ezreit és ezreit öldösték le pusztán vérszomjból és a hus millió és millió métermázsája rothadt el anélkül, hogy abból embernek a legkisebb haszna lett volna.

Magam is nem egyszer érkeztem olyan helyre, ahol ilyen tömeges állatpusztítás történt, én magam láttam bivalycsontokat halomban feküdni. Még az állatok bőrét és szarvait sem vitték el.

Egy ilyen bivalytetem-mező láttára minden igazi nyugati ember szíve elfacsarodott. Hogy mit gondoltak az indiánok és mit mondtak erre a pusztításra, azt könnyű elképzelni. Abban a véleményben voltak, hogy a kormányzat ezt az alávaló állatpusztítást nemcsak türi, de egyenesen kedvezményezi, hogy ezzel is elősegítse az éhhalálnak kitett vörös faj pusztulását.

És ha valamelyik nyugati ember ez ellen a tömeges állatmészárlás ellen tiltakozott, épen olyan könnyen kapta fejébe a golyót, mint a bivalyok.

Hol vannak már a bivalyok és hol vannak a büszke, lovagias fehér és indián vadászok? Megállapítom, hogy egyetlen egy sincs már azok közül a nyugati emberek közül, akiknek tetteiről és kalandjairól minden tábornoknál beszéltek. Csontjaikat szétszórták. És ha a kapa, vagy az eke valahol kiemel egy félig elhamvadt koponyacsontot a földből, úgy valószínű, hogy ez a terület színhelye volt egy alávaló hátbatámadásnak, avagy egy kétségbeesett élethalálharcnak, ahol, mint mindenütt a vérrel áztatott nyugaton, a kiméretlen erőszak megsemmisítette a jogot.

Több mint egy órát lovagoltunk trappban és mégsem értük még el a Kui-erant-Juaw végét. Ekkor Winnetou megállította végre lovát és így szólt:

- Még két perc és arra a helyre érünk, ahol Winnetou egy leütött bivalyt talált. Egy grizzly ölte meg. A győző csak kevés húst fogyasztott, ellenben összetörte és kiszivta a velőcsontokat; így csak a szürke medve cselekszik. Nyomai a völgy széléig és egy darabon föl a hegyre vezettek.

- Fölfedezte Winnetou ott az oduját? - érdeklődött Old Surehand.

- Nem. Én csak nyomait akartam kikutatni, őt magát azonban nem akartam háborgatni, hogy testvéreim is elmondhassák, hogy egy grizzlyt lelőttek. Azt hiszem, hogy helyesen cselekedtem.

- Igen, ez helyes! Ha felmutatom a bőröket, legalább tudjam, hogy egyet ezek közül én zsákmányoltam.

- Óhajtja talán Old Surehand, hogy rábizzuk ezt a grizzlyt?

- Igen, kérem ezt.

- Legyen. Akarja Old Shatterhand medveölőjét?

- Nem. Én bízhatom a saját fegyveremben.

- És mi az én teendőm? - kérdezte az osagok főnöke. - Meséljék majd el Schahko Mattoról, hogy jelenlétében négy medvét pusztítottak el, anélkül, hogy ő a kezét megmozdította volna.

- Az én vörös testvéremnek, ha akarja, lesz elég dolga. Hogy milyen módon, az majd akkor tűnik ki, ha megtaláljuk a grizzlyt. A közelében megállunk és... uff, uff!

Mi a beszéd vége felé tovább lovagoltunk. Winnetou ismét megállította lovát és fölfelé mutatva, kinyújtotta a kezét. Mintegy ezer lépésnyire tőlünk láttunk egy grizzlyt a völgy baloldalán a fák alatt előrejönni. Egyenes irányban, a nyílt térség felé haladt. Fejét mélyen leeresztette. Nem nézett se jobbra, se balra. Szaglással nem érezhetett meg bennünket, mert a szél épen ellenkező irányban fújt.

- Világos nappal? - szólt Old Surehand. - A fickó nagyon éhes lehet.

- Igen! - helyeselt Winnetou. - Hogy most elhagyja a helyét, ez részben azt bizonyítja, hogy éhes, részben azonban azt is, hogy ezen a vidéken hosszú idő óta nem járt vadász.

- Hol fekszik a bivaly? - kérdeztem én.

- Testvérem innen nem láthatja, mert a kis bokorcsoportozat itt előtte van, - felelt az apacs.

- Hogy a medve szokása ellenére most jön, időt takarít meg nekünk. Nem kell őt keresnünk. Szálljunk itt le és pányvázzuk ki a lovakat. A bokorcsoporthoz, amiről Winnetou beszélt, lehetővé teszi, hogy megközelítsük a medvét anélkül, hogy bennünket észrevegyen.

- Testvéreim várjanak egy percet, nekem javaslatom van, - szólott az osag a lóról való leszállás közben.

- Micsoda? - kérdezte Old Surehand.

- Nincs ellene kifogásom, hogy Surehand testvérem ejtse el ezt a grizzlyt, - de engedje meg nekem, hogy én is segítsék.

- Hogyan?

- Ugy, ahogy Old Shatterhand és Winnetou megölték az övékét.

- Ez tulságosan merész!

- Nem.

- De mégis. Én nem vagyok biztos abban, hogy késsel úgy meg tudom sebezni, hogy rögtön el kell esnie. Schahko Matto talán meg tudja ezt biztosan csinálni?

- Én sem terítettem le szürke medvét még soha pusztán késsel. Én nem is azt gondolom, hogy késünket vegyük elő, mert ez veszedelmes lenne. De bizhatik Old Surehand a saját fegyverében.

- Igen.

- Akkor könnyű lesz a medvét elejteni. Testvérem elrejtőzik a puskájával és én odahozom neki a medvét épen úgy, ahogy azt Old Shatterhand tette az ő medvéjével.

- Ha Schahko Matto ezt meg meri tenni, nincs ellene kifogásom.

- Nem merészség ez, ha a golyó a medvét ott találja, ahol kell!

- Pshaw! Csak nem fogok célt tévesztetni!

- Winnetou és Old Shatterhand beleegyeznek?

Természetes, hogy beleegyeztünk. Erősen kipányváltuk a lovakat és libasorban mentünk az említett bokorcsoporthoz. Odaérve, talán száz lépés távolságra megláttuk a grizzlyt a bivaly teteme mellett. Háttal állott nekünk. Mancsával a husban vájkált, hogy a csontokat kiemelje. Az agyvelő melletti csont a szürke medve legjobb falatja. Mintegy harminc lépésnyire tőlünk volt egy szikladarab, ami mögött egy ember el tudott rejtőzni. Az osag odamutatott és így szólt:

- Surehand testvérem ráfekszik erre a kőre, én pedig odamegyek a medvéhez és elhozom. Ez gyerekjáték lesz.

Sem én, sem Winnetou nem osztottuk Schahko Matto véleményét. A távolság a medvétől a szikláig túl nagy volt. Nem akartuk azonban az osag büszkeségét megbántani, tehát hallgattunk.

Fegyverét nálunk hagyta, lefeküdt a földre és a sziklához mászott, amit fedezékül használt a medvével szemben. Old Surehand, természetesen fegyverrel követte őt. A kőhöz érve, Old Surehand ott maradt, míg az osag tovább kuszott.

A medve még mindig semmit sem vett észre abból, ami ellene készül. A nagy távolság dacára hallottuk, hogy a fogai között mint ropogatja a csontokat. Schahko Matto előre kuszott, egyre jobban és jobban. Ez már inkább könnyelmű, mint bátor dolog volt.

- Uff! - szólott az apacs. - Tartsuk készen fegyvereinket. Az osagok főnöke nem tudja beosztani a távolságot.

Én sem értettem meg Schahko Mattot. Egyáltalában nem vette számításba a grizzly gyorsaságát. Neki csak annyira lett volna szabad Old Surehandtól eltávolodnia, hogy a visszatérésekor a medve el ne tudja őt érni. Ahelyett azonban, hogy a grizzlyt akkor tegye figyelmessé, amikor még vissza tud ugrani a sziklához, egyre tovább és tovább kuszott. Winnetou mindkét kezét szájára téve, kiáltott:

- Megállni, Schahko Matto! - Megállni és felkelni.

Az osag meghallotta és fölemelkedett. A medve is meghallotta és abba az irányba fordult, ahonnan a hang hallatszott. Észrevette az indiánt és pillanat alatt felé rohant. Hogy ez mit jelent, az felfogható, ha tudjuk, hogy a medve futása egyenlő a ló galoppjával. Schahko Matto husz lépésre közelítette meg a medvét, tehát ötven lépést kellett visszafutnia Old Surehandig. A medve föltétlenül előbb eléri. Ehhez kell számítanunk, hogy Old Surehand, ha a medvét nemcsak megsebesíteni akarta, de rögtön halálra sebezni, előbb nem löhetett, mint amikor a medve a mellét adta célpont gyanánt. Hevesen odakiáltottam tehát:

- Most ne lőjjön, Mr. Surehand! - Én majd megvédem az osagot.

Készen tartottam tehát medveölömet és vártam. Schahko Matto ugyan életében nem ugrott akkorákat, mint most, de minden hiába volt. A grizzly félelmetes gyorsasággal egyre közelebb ért hozzá.

- Schahko Matto, forduljon egy kissé oldalt! - kiáltottam rá.

Ő és a medve ugyanis egyenes vonalban futottak felénk; nem lehetett tehát az állatra lőni anélkül, hogy az embert el ne találjam. Nem hallotta azonban az én kiáltásomat és tovább rohant nyilegyenesen. Ekkor jó előre ugrottam a bokor elé és ismételten rákiáltottam. Megértett és gyorsan kitért oldalt a medve elől, amely ekkor már csak három lépésre volt tőle. Szabad célzásom volt és a medve megkapta golyómat, mielőtt az indiánt elérhette volna. Ez a lövés természetesen nem volt halálos. Én a grizzlyt csak meg akartam állítani és ez sikerült. A medve megállott és az osagot futni hagyta. Fejét ide-oda mozgatva látta, hogy a vére folyik. Patáját a sebhez emelte, amit golyóm a nyaka alatt ütött rajta. Ezt a pillanatot használta ki Old Surehand. A szikla mögött felállott és merészen a medvéhez közeledett. Körülbelül harminc lépés volt a távolság. A grizzly látta őt jönni és felkészült a támadásra. Old Surehand megállás nélkül ment tovább, leadta a medve mellébe az első, majd újabb néhány lépés után a második lövést. Ezután eldobta a fegyvert és előhuzta kését. Ez az elővigyázatosság fölösleges volt. „Efraim atya” eleget kapott. Összeesett. Egyet-kettőt még rángatózott, azután lelkét elvándoroltatta az örök vadászok honába, testét és bőrét pedig itt hagyta nekünk.

Winnetou figyelmeztető szózata óta egy perc sem telt még el, olyan gyorsan játszódott le a dráma. Schahko Matto mélyen dolgozó mellel és szinte lélegzétvétel nélkül állt mellettem.

- Ez... ez... az életemre ment, - nyögte.

- Miért volt testvérem annyira vigyázatlan, - felelte az apacs.

- Én? Vigyázatlan?

- Igen! Hát ki?

- Te! Winnetou!

- Uff! Én lettem volna vigyázatlan?

- Igen. Ha nem kiáltottál volna rám idő előtt, úgy a medve nem lett volna rám figyelmes. Ez csak tény?

Winnetou egy pillanatra mosolyogva az arcába nézett, azután pedig egyetlen szót sem szólt, hanem büszkén elfordult tőle.

- Hát nincs igazam? - kérdezte tőlem az osag.

- Az osagok főnökének nincs igaza! - feleltem.

- Old Shatterhand téved!

- Bizonyítsd be!

- Kellett, hogy Winnetou figyelmessé tegye rám a medvét?

- Igen. Hiszen te azért csusztál az állat felé, hogy magadra vond a figyelmét.

- De nem ilyen korán!

- Nem ilyen korán? - Hamarabb, sokkal hamarabb kellett volna annak megtörténnie. Sokkal hamarabb föl kellett állnod és a medvére rákiáltanod. Ez esetben nem jött volna rád idő előtt és nem rontottad volna el Old Surehand vadászatát.

- Elrontottam a vadászatát? - Mivel?

- Azzal a lövéssel, amit nekem le kellett adnom, hogy a te életedet megmentsem.

- És ez rontotta meg Old Surehand vadászatát?

- Természetesen!

- Nem értem Old Shatterhandot!

- Miért érthetetlen, amit mondok? Az állat, mielőtt Surehand elejtette, már tőlem kapott egy golyót. Hát nem kell, hogy bosszankodjék efölött?

- Uff! Uff! - Erre nem is gondoltam.

- Gondolj arra is, hogy Winnetounak is köszönetet kellett volna mondanod, ahelyett hogy szemrehányásokat teszel néki. Ha ő rád nem kiált és még közelebb mentél volna a medvéhez, úgy most már valószínűleg nem élnél. Ezt vedd tudomásul!

Én is ott hagytam őt és a grizzlyhez mentem, Winnetou és Old Surehand már azzal foglalkoztak, hogy bundáját lehuzzák. Ez az Efraim atya, hogy úgy mondjam, a legszebb férfikorban volt, patáit tehát magunkkal vittük. Schahko Matto kieszközlte, hogy a hátsó sonkából is kivágjuk az egyiket, hogy minél több hussal rendelkezünk. Ez a hus ugyanis fönny a hegyeken a hidegben sokáig eltartható.

Már megvolt a negyedik bőr is, tehát visszamehettünk a táborba. Négy medve egyetlen nap alatt. Ez, ha volt is közöttük egy fiatal, ritka vadászeredmény, olyan eredmény, amely másutt, mint ezen a távolfekvő, a fehérek által alig felkeresett Kui-erant-juaw-ban nem lett volna elérhető. Mi éppen úgy örültünk ennek, mint Old Surehand, aki ezzel már megsemmisítette az utahoknak azt a reményét, hogy a medvék szét fogják őt tépni.

Amikor a tábort elértük, már jó késő délután volt. El kellett határoznunk az éjszakai teendőket. Old Surehand ugyan két napot kapott, nekünk azonban eszünkbe sem jutott, hogy egy napot eltétlenkedjünk. Aminek meg kellett történnie megszabadítása érdekében, annak már ma meg kellett történnie. De mi történjék és hogyan? Ez volt a fontos kérdés.

Old Surehand egyedül nem tudta felvinni a bőröket a parkba. Oda kellett adnunk lovainkat, hogy segítsenek. Ott, ahol ő lejött, nem mehettünk fel, mert az utahok észrevettek volna bennünket. Megállapodtunk tehát, hogy ő egyedül menjen fel még pedig addig, amíg világos van. Nézzen szét a vörösök tábora körül, úgy azonban, hogy azok őt észre ne vegyék. Azután jöjjön a park északnyugati szélére, ahol vagy már ott talál bennünket, vagy vár reánk. Mi azon a szakadékon át akartunk fölmenni, ahol az öreg Efraimot elejtettük és ugyanazon az uton, amelyen tegnap, vagy a park déli és nyugati szegélyén, a fák alatt, hogy észrevétlenül érhessek el a helyet, ahol Old Surehannel találkozni fogunk.

Beleegyezett a tervbe és hogy a nappali világosságot ki tudja használni, máris utnak indult. Dick Hammerdull kezével csókot intett és utána szólt:

- Élj boldogan, szívem kincse! - Gyere ma este táncolni.

És kebelbarátjához fordulva, vidáman hozzátette:

- Te fogod a zenét szolgáltatni. - Milyen hangszeren tudsz játszani, öreg Pitt?

- Jerikó leghosszabb kürtjén, - felelte Holbers.

- Ez igaz. Minden hosszun tudsz fujni, csak magadon nem. Szeretném azokat a hangokat hallani, amelyeket ez az öreg oboa kiad.

- Huzd fel csak a saját hurjaidat, öreg gitár. Hiszen rosszul vagy felhangolva!

- Rosszul vagyok-e felhangolva, vagy sem, az teljesen mindegy, de ma szívesen hallatnám magamat. Három óriásmedve és egy bocs hozzá. Ez még nem volt. Ilyesmi még soha nem történt.

- Igen. És te magad ejtetted el mind a négyet!

- Ne gunyolódj. A te lelkiismeretedet talán terheli némiképp is egyiknek, vagy a másiknak a halála?

- Nem! De nem is hengegek úgy vele, mint te. Értetted?

- Hengegésről szó sincs. Én csak a mai világtörténelmi napnak, amely egyébként még le sincs zárva, eseményeit és eredményét mondtam el. Most jön még a hatalmas ráijesztés ott fenn az utahokra!

- Uff! Azok legfőképpen tőled fognak reszketni!

- Mindenesetre inkább, mint tőled. De nézd, a többi urak már készen vannak. Készülj fel, öreg cimbora, újabb nagy hőstettek.

Elindultunk fölfelé.

Az utahok ugyan nagyon féltek a grizzlytől, mégsem volt lehetetlen, hogy legalább egy darabon lejönnék a szakadékba. A medvétől ugyanis nem annyira nappal kell félni, mint éjszaka. Elővigyázatosaknak kellett tehát lennünk. Előre küldtük Winnetout, hogy szükség esetén figyelmeztessen bennünket. Winnetou senkit sem látott az uton.

Már esthomály volt, mire fölérkeztünk. Nyomokat már nem láthattunk, nem tudhattuk tehát, hogy eljöttek-e az utahok egészen idáig csatangolásuk közben. Az utat már tegnaptól ismertük, és mert a lovakat vezettük és nem lovagoltunk, egészen lassan érkeztünk meg a facsoport-hoz, amelynél társaink tegnap rám és Winnetoura várakoztak, míg mi az utahoknál hallgatóztunk.

A lovakat itt kellett hagynunk, mert a lovak, ha tovább megyünk velük az utahok felé, könnyen árulóinkká válhattak volna.

A bőroket vive mentünk arra a parkszélre, ahová Old Surehandot rendeltük. Ő még nem volt ott. Ez könnyen megmagyarázható volt. Nem ismerte úgy a terepet, mint mi, ezenfelül óvatosan kellett az indiánok körül kémlelnie. Erre hosszabb időre volt szüksége.

Végre jött. Nagyon örült, hogy sem ő, sem mi, nem találkoztunk senkivel, aki akadályozott volna a megjelenésben. Közölte, hogy a vörösök már meggyújtották tábortüzeiket. Már éreztük is a füst szagát, bár látni semmit sem láthattunk.

Hogy mi fog történni, abban már megállapodtunk. A bőroket a tábor közelébe kellett vinni és pedig arra az oldalra, amelyen Old Surehandnak a völgyből föl kellett jönnie. Mivel ez tőlünk ellenkező irányba esett, kerülő utat kellett tennünk. A nyílt sarkon át ivben haladtunk és szerencsésen eljutottunk az utatábor másik része mögé. A bőroket a tábortól kis távolságra helyeztük el, úgy, hogy egyenesen szégyene az utahoknak, hogy nem vettek észre bennünket.

Most már csak arra volt szükség, hogy ugyanilyen észrevétlenül mögédjük kusszunk. Ennek megkönnyítése céljából figyelmüket más felé kellett irányítanunk. Ezt pedig legkönnyebben Old Surehand révén érthetjük el. Amint ő megérkezik a táborba, minden szem és fül feléje fog irányulni. Megkapta az utasítást, hogy körülbelül tíz perccel később jelenjék meg a tábortüzeknél.

Mi, egymás mögött, kéz a kézben, az erdőbe nyomultunk. A balról égő tábortüzek megkönnyítették elnyomulásunkat. És mégis csaknem elmúlt már a meghatározott idő, amikor a vörösök mögött levő fákhöz értünk. Jobban meg kellett őket közelítenünk, de hogy ezt tehessük, várnunk kellett Old Surehand megérkezésére.

Egyszerre csak hangos, csodálkozó felkiáltások hallatszottak. Surehand megérkezett. Mi, a földön kuszva, előrecsuszunk a tegnap említett harasztba. Ma a tegnapi nagy óvatosságra nem volt szükség, mert senki sem nézett erre felé.

Még nem csillapodott le az izgalom, amit Old Surehand visszaérkezése keltett, és mi már a harasztban a lehető legkényelmesebben elhelyezkedtünk. Meg kell jegyeznem, hogy a főnök, Tusahga Sarits most is a tegnapi helyén ült, ezuttal azonban egyedül. Egyedül ő nem állott fel. A többiek mind Old Surehandhoz rohantak és a legkülönbözőbb kérdéseket adták fel neki. Ő azonban, csöndesen maga elé nézett és egyetlen kérdésre sem válaszolt. Csak amikor sejtette, hogy megérkeztünk tervbevetett helyünkre, mondotta hangosan:

- Az utah harcosok megrohantak kérdéseikkel, pedig gondolhatnák, hogy csak a főnökkel fogok szóba állni.

- Uff! A fehér arcunak igaza van - szólt közbe Tusahga Sarits, - Old Surehand jöjjön és üljön mellém.

Surehand a felszólításnak engedett. Odaült a főnök mellé; nem vették el fegyverét és nem kötözték őt meg. Pedig legelőször is ezt kellett volna tenniük. Ők azonban azt hitték, hogy Old Surehand biztosan a kezükben van.

- Mondja meg Old Surehand, hogy volt-e lenn a medvevölgyben?

A vadász a főnök szavaira így válaszolt:

- Igen, lenn voltam.
- Láttad a grizzly nyomát?
- Sőt több grizzlyét.
- Magukat a medvéket is?
- Igen.
- De nem harcoltál velük?
- Én nem ismerek olyan grizzlyt, amely életben maradt volna, ha annyira vigyázatlan volt, hogy én megláthattam.
- De hiszen nem vagy megsebesülve?
- Én még egy medvének sem engedtem meg, hogy hozzám érjen. Mire való a fegyverem?
- Tehát győző voltál?
- Igen.
- Nem látom a bőrt?
- Bőrt? Egy bőrről beszélsz! Hát elfelejtetted, hogy mi volt a feladatom? Nem négy bőrt kellett hoznom?
- Uff! Nagyon büszkén beszélsz!
- Csak úgy beszélek, ahogy kell.
- Négy medve bőröd van talán?
- Igen.
- Ez nem igaz! Ez nem lehet! Ezt én nem hihetem!
- Amit Old Surehand mond, az mindig igaz.
- De hát, hogy vihetted a bőröket. Négy szürke medve bőre oly nehéz, hogy azt egy ember elvinni nem tudja.
- Utah fiai ugylátszik nagyon gyöngye emberek!
- Uff! Neked egy bőröd sincs. Tudod, hogy elveszett ember vagy, és haragra akarsz engem lobbantani, azt akarod, hogy dühösködjem.
- Küldj négy harcost negyven lépésnyire, az erdő szélére, hozzák el, amit ott találnak!
- Uff! Uff! Hát azt hiszed, hogy velünk lehet tréfálni?
- A legkomolyabban beszélek.
- Igazán?
- Igen.
- Uff! Én azt mondom neked! Két napot kaptál tőlem, a mait és a holnapit. Ha azonban azt hiszed, tréfákat csinálhatsz, megbüntetlek azzal, hogy a két naptól egyet elveszek és te még ma meg fogsz halni.
- Ne beszélj annyit, hanem küldj oda!

- Uff. Ez a fehér a mai napon megalondult.

Nem tudta elhinni Old Surehand szavait, újból megkérdezte, de a válasz most is ugyanaz volt.

- Rögtön megölhet, ha tréfálok! - mondotta Old Surehand.

Végre is a főnök elküldött négy embert. Ő és a többiek a legnagyobb, feszült izgalommal vártak. A csodálkozás hangos felkiáltásai hangzottak, bizonyítva, hogy a négy utah nem hiába tette meg az utat. Az utahok, akik az előbb valamennyien leültek, most felugráltak és várakozásteljesen néztek abba az irányba, amelyből társaiknak érkezniök kellett. Megérkeztek, mindegyikük húzott egy grizzly-bőrt, amit a tűz mellett elhelyezett.

Most alkalmunk volt látni a csodálkozástól némára dermedt indiánsereget. Amit ők lehetlennének tartottak, az nemcsak lehetséges volt, de meg is történt. A bőrt ide-oda rángatták és alaposan megvizsgálták. A legnagyobb feltűnést az öreg Efraim atya bőre keltette, amelyet a szakadékban ejtettünk el. Hiába keresték a golyó ütötte lyukat. Amikor végre a két közvetlen egymás mellett lévő szurt sebet meglátták és megtudták, hogy ezt a nagy állatot nem lelőtték, hanem leszúrták. Még mélysegebb csend támadt és minden szem csodálkozva nézett a fehér vadászra.

Az indiánok a legnagyobb hőstettnek tekintik a szürke medve elejtését. Aki egy grizzlyt mások segítsége nélkül megöl, azt egész haláláig, sőt talán azon túl is ünneplik. Az öregek gyülekezetében a vezér után az első szó őt illeti, akármilyen fiatal legyen is. Minthogy a Capote-utahok nem tündökölnék kiváló harci erényekben, náluk a grizzly fölötti győzelem még nagyobb értékű volt, mint más, nagy bátorságukkal kitűnő törzseknél. És most itt nem is egy, hanem négy grizzlybőr feküdt. Közöttük egy borzalmasan nagy állaté, amit késsel ejtettek el. Egyetlen Capote-utah sem mert volna pusztán késsel megtámadni ennél sokkal kisebb grizzlyt sem. Ezért szegeződött mind az ötvenhárom szem Old Surehandra.

Surehand úgy tett, mintha semmit sem vett volna észre, táskájából egy darab sült húst vett elő és enni kezdett. A főnök megkérdezte:

- Ez a hús valamelyik medvének a hús?

- Igen, - felelte a kérdező.

- Sült húshoz tűz kell!

- Természetesen.

- Hiszen mi kiűritettük Old Surehand minden zsebét, nincs punkja¹⁹, sem semmiféle más eszköze, amivel tüzet csinálhatott volna.

- Ez is igaz.

- És mégis volt tüze?

- Igen.

- Hogyan gyújtotta meg?

Tusahga Sarits bizalmatlan lett. Old Surehand így válaszolt:

- A vörös emberek nem ismerik a fehér emberek tudományát. A fehérnek nem kell punk, sem gyufa. Tusahga Sarits még nem hallott arról, hogy acéllal és kővel tüzet lehet csinálni.

- Ezt tudom!

¹⁹ Prerietűz-szerszám.

- Nos hát acél az én késem pengéje, tüzkő pedig található a sziklák között. Gyújtó pedig elég van minden száraz fán.

- Uff! Ez igaz! - Már azt hittem, hogy Old Surehand találkozott más fehér emberekkel, akik tüzet adtak neki. De a fehéreknek nincs bátorságuk arra, hogy a medveölgybe látogassanak.

- Ez nem igaz! Az indiánoknak ellenben tényleg nincs ehhez bátorságuk.

- Megint meg akarsz engem sérteni?

- Pshaw! Én voltam-e lenn, avagy ön merészkedett-e leszállni? Én vagyok-e indián és ön-e a fehér? Kinek volt tehát bátorsága? Nekem, aki egyedül vagyok, vagy önöknek, akik ötvenen vannak.

- Hallgass! Az ítélet, hogy le kell menned, te ellened szólt, nem ellenem. Nekünk semmi okunk sincs odamenni, ahol nincs keresni valónk. Hogyan kezdted el, hogy négy medvét találj?

- Vannak szemeim!

- És hogyan ejtetted el?

- Van löfegyverem és késem!

- Hogyan húztad fel a nehéz bőröket?

- Van hátam és vállam.

- De hisz egy ember ezt a súlyos terhet nem tudja cipelni. Négy ilyen bőrt?

- Egyszerre nem! Ki mondta, hogy én ezt tettem?

- Hogy tehetted volna másként?

- Egyszerűen. Nem huzhattam fel azokat egyenkint?

- Uff! Ez igaz! Majd meglátjuk, hogy holnap elejtesz-e még egy medvét?

- Még egyet? Ki akarja ezt?

- Én.

- Miért?

- Van egy igen kicsi közöttük, az nem számít.

- Annál nagyobb volt az öreg grizzly.

- Az sem számít, hogy az nagyobb. Medve, az medve.

- Rendben. Tehát medve, az medve. A kicsi is medve volt, tehát annak is számítani kell. Én négy bőrt hoztam.

- Ezt én döntöm el és nem te! Tehát hallgass!

Ezekkel a szavakkal, anélkül, hogy sejtette volna, megindított egy elhatározást, ami őt még nagyobb izgalomba hozta, mint a medvebőrök meglátása. Old Surehand nyugodt hangon válaszolt neki:

- Te tehát tényleg azt hiszed, hogy Old Surehandra hallgatást parancsolhatsz, ha beszélni akar? Én akkor beszélek, amikor akarok, azt teszem, amit akarok. Te nekem nem parancsolsz!

- Nem? Hát nem vagy a foglyom?

- Nem.

- Uff! Azért talán, mert fegyvered és késed még a kezekben van?
- Pshaw!
- Éppen ez az, hogy eddig nem vettük el tőled, bizonyíték, hogy erősen a kezünkben tartunk. Ismét meg foglak köztetni.
- Ezt nem fogod megtenni!
- Ki akadályoz meg?
- Én. Megtettem, amit követeltél tőlem, most tehát szabad vagyok!
- Távolról sem. A kis medve nem számít. De ha elfogadom, akkor is csak az életed a tied.
- A szabadságom is!
- Nem! Akarsz velünk jönni és nálunk feleséget venni magadnak?
- Nem.
- Hát akkor fogoly maradsz!
- Csodálkozom, hogy ilyen hangon mersz velem beszélni. Aki félelem nélkül lelépett a Kui-erant-yuaw-ra és onnan négy medvebőrt hozott magával, az nem ijed meg egy vörös embertől sem.
- És én be fogom bizonyítani, hogy mégis félsz tőlem.
- Szeretném látni, hogy kezded el. Te ugyan a bőrökért csak az életedet ígérted, de én a bőrökkel együtt szabadságomat is felhoztam a völgyből.
- Beszélj nyíltan!
- Jó, tehát nyíltan beszélek! Választást engedek. Akarod-e Old Surehandot barátnak, vagy akarod-e ellenségnek? Döntsél!
- Nem félek a te ellenségeskedésedtől!
- Várj csak egy kicsit. Majd másként fogsz beszélni. Életemet már megvásároltam, most már csak a szabadságom kell. Ha ezt önként megadod nekem, úgy örökre barátja leszek törzsednek. Ha megtagadod, keservesen meg fogod bánni.
- Megtagadom! Ez a feleletem! Ne bizakodj késedben és fegyveredben. Az nem Old Shatterhand vadászpuskája, amely folyton és folyton lő, anélkül, hogy tölteni kellene. Ezért vele szemben ötven harcos is kevés.
- Tehát hiszed mégis, hogy az a fegyver erősebb, mint a tiétek.
- Hiszem és minden harcosnak hinnie kell!
- Láttad már egyszer azt a fegyvert?
- Nem!
- Nem is kívánom neked, hogy lásd.
- Miért?
- Mert csöve reád és harcosaidra és mindannyiatokba azonnal a halált hozza azért, mert merészkedtetek Old Surehand akaratával szembeszállni.
- Uff! Mit tudsz te arról, hogy ő mit akar?
- Én ismerem őt. Old Shatterhand azt akarja, hogy én szabad legyek!

- Mondta ezt neked?

- Igen. Ő és Winnetou is tudják, hogy én csellel történt megtámadás folytán estem fogságba, ők meg fogják neked parancsolni, hogy engem szabadon bocsáss!

- Te álmodban beszélsz?

- Én csak az igazat mondom. Fordítsd a fejedet balra!

Old Surehanddal semmi különleges viselkedést meg nem beszéltünk, előzetesen nem is volt szó közöttünk arról, hogy mit tegyen és mit beszéljen. Ugy az ő, mint a mi eljárásunknak a viszonyok alakulásához képest, hogy úgy mondjam, rögtönzöttnek kellett lenni. Én és Winnetou Surehandnak a főnökhöz intézett szavait zárószavaknak tekintettük és előreléptünk. Mialatt én puskámat Tusahga Saritsra irányítottam, Winnetou félelem nélkül, mintha legjobb barátjánál tartózkodnék, hozzálépett, ezüstös puskáját arca elé tartva, kérdezte:

- Te meg fogod nekem mondani, hogy milyen puska ez. Hogy hívják?

Ismét kitűnt, hogy az apacs fenséges megjelenése, büszke, öntudatos fellépése milyen eredményt ér el. Minden szem feléje volt irányítva. Senki sem mert fegyveréhez nyulni. Az utahok úgy meglepődtek és megijedtek váratlan megjelenésétől, hogy még arról is megfeledkeztek, hogy ennek az érzelmüknek kifejezést adjanak. Főnökük is elfelejtett felugrani. Szemeit a fegyverre meresztve, szinte dadogva felelte:

- Ez... ez... uff... ez Winnetou ezüst puskája.

- Hát igen! Én vagyok Winnetou, az apacsok főnöke. És itt áll az én fehér testvérem, Old Shatterhand, varázsfegyverével. Mögötte láthatod több vörös törzs főnökét és bátor fehér harcosokat, akik valamennyien rátok irányítják fegyvereiket. Mondd meg harcosaidnak, hogy se kezüket, se lábukat ne mozdítsák, mert aki csak megmozdulni is mer, abban a pillanatban golyót kap a fejébe.

Igazi boldogság volt számunkra megfigyelhetni e szavak hatását. Egyetlen indián sem tett egyetlen kis mozdulatot sem. Ugy álltak egy helyben, mintha odaszögezték volna őket. Főnökük engem nézett aggódásteli szemekkel és kérő hangon válaszolt az apacs szavaira.

- Látom, hogy te Winnetou vagy, és azt is elhiszem, hogy az a fehér ember Old Shatterhand. Szeretném, ha nem irányítaná rám varázsfegyverét. Mondd neki, hogy bocsássa le!

- Old Shatterhand azt teszi, amit akar. Senkitől parancsot el nem fogad, tőlem sem, aki barátja és testvére vagyok.

- Akkor kérd meg őt!

- Erre sem hallgat, ő ezt a kérést csak akkor teljesíti, ha testvérének, Old Surehandnak a szájából hallja.

Ekkor Tusahga Sarits eddigi foglyához fordult:

- Ugy kérd meg te Old Shatterhandot, hogy ne irányítsa rám a varázspisztolyt.

Old Surehand most már fölülérezte magát és így felelt:

- Én ezt a kérést csak akkor intézem Old Shatterhandhoz, ha te az én kívánságomat rögtön, minden ellenvetés nélkül teljesíted!

- Mit kívánsz?

- Szabad vagyok?

- Nem.

- Pshaw! Old Shatterhandnak csak meg kell érinteni a ravaszt és te halott vagy! Én pedig szabad! Senki sem tarthat vissza. Mégis megkérdezlek, hogy alkalmat adjak neked arra, hogy jóakarodat kimutasd. Tehát mondd: Szabad vagyok?

- Hogy tehetlek téged szabaddá? Két harcosunkat megölted!

Most Winnetou szólott:

- A capote utahok főnöke nem akarja meglátni, hogy ki parancsol itt és kinek kell engedelmeskedni. Mik ezek a kötelékek, amelyeket Surehand testvéreim lábainál látok heverni?

- Ezekkel volt ma reggelig megkötözve, - felelte a főnök.

- Emeld fel és kötd meg vele Tusahga Sarits kezeit és lábait.

A főnök fel akart ugrani, mire én a még fel nem huzott kakast megreccsentettem.

- Állj! Csend! - intette őt Winnetou. - Még egy ilyen mozdulat és golyót kapsz! Halljátok mindnyájan utah-törzsbeli emberek! A szavakból, amiket most mondok, egy szótagot, egy hangot sem engedek. Foglyaink vagytok. Tegyétek le fegyvereiteket és hagyjátok magatokat megkötözni. Holnap reggel ismét szabadok vagytok, visszakapjátok fegyvereiteket és mehetek, ahová akartok. Aki ebbe nem egyezik bele, emelje fel a kezét. Aki azonban fölemeli, az nyomban golyót kap a fejébe.

Természetes, hogy egyetlen kéz sem emelkedett a magasba.

- Ti a mi barátunkat és testvérünket, Old Surehandot megkötöztétek és úgy cipeltétek magatokkal; engedtétek őt választani a halál, vagy a medvékkel való harc között. Ezt meg kell büntetni. Mi csak csekély, enyhe büntetést szabunk rátok. Egy éjszaka foglyok lesztek. Aki ezt a föltételt elfogadja, okosan cselekszik. Aki elutasítja jószágunkat, az meghal. Winnetou szólott: Howgh!

Egyetlen ellenző hang sem hallatszott, mire én szólottam:

- Én is, Old Shatterhand, szavamat adom a capote-utah harcosoknak, hogy reggel szabadok lesznek, ha most meghagyják magukat kötözni. Először a főnök kapja a köteleket. Dick Hammerdull és Pitt Holbers, ti ketten legjobban értitek ezt a műveletet. Én is beszéltem: Howgh!

Egészen különös, de szinte elmaradhatatlan hatása van az ilyen nyugodt, erőteljes és öntudatos fellépésnek olyan emberekre, amilyenek az utahok voltak. A mi hirnevünk és a félelem az én vélt varázspuskámtól ugyan szintén hozzájárult az eredményhez, de a végső sikert mégis az apacs és az a mód, ahogy ő beszélt és tett, hozta létre. A főnök nem védekezett, amikor megkötözték és alattvalói sem tehettek mást, minthogy követték főnökük példáját. Csak, amikor a legutolsó is meg volt kötözve, engedtem le a puskámat. A karjaim fájtak.

Az első volt, hogy Old Surehand visszavette tulajdonait. Semmi sem hiányzott. Enyhítő körülmény, ami őt megbocsátásra hangolta. Kijelentette tehát nekünk:

- Tulajdonképpen ezek az utahok büntetést érdemelnének, mert nem kellemes dolog napokon át fogolyként hurcoltatni. Hogy két emberüket lelőttem, azt nem írhatják a számlámra, mert életemet védenem kellett. Tehát voltaképpen nem volnék velük még quitt, hanem valami követelni valóm volna velük szemben. De mivel nekik köszönhetem, hogy veletek itt találkoztam, számlámat eltépem és beleegyezem, hogy holnap továbbmenjenek. A medvebőröket azonban természetesen nem kapják meg.

- Még csak az kellene! - járult hozzá Dick Hammerdull. - Aki egy medvebundát akar, beszéljen személyesen azzal, aki ebbe a bundába belenőtt. Nem igaz, Pitt Holbers, öreg cimbora?

- Hm! - morgott a hosszú. - És milyen bőrbe nőttél te tulajdonképpen bele, kedves Dick?

- Természetesen nem a tiedbe! - Ne kezdj el engem ismét molesztálni! Amióta ma este óta Mr. Shatterhand udvari szabóm lett, sokat adok önbecsülésemre és reputációmra és nem hagyom magam tőled lekicsinyíteni. De urak, ki vigye a nehéz bőröket föl a hegyekre. Hiszen ez nagyon kellemetlen teher?

- Az én testvéreim lemondanak a bőrökről és csak a trófeákat tartják meg, - felelte Winnetou. - Az elég.

A medvék fogaira, karmaira és füleire gondolt, amit a vadász, mint győzelmi jelvényt szokott a kalapjánál, vagy a nyakában viselni. Meg kell említenem, hogy az állatok fogait késekkel és tomahawkokkal kiszedtük. Most már csak az volt a kérdés, ki kapja ezeket a trófeákat? Old Surehand ejtette el a negyedik medvét, vonakodott azonban bármit is elfogadni és ezt így indokolta:

- Az a két golyó, amit tőlem kapott, nem számít. Old Shatterhand adta rá az első lövést, ez érvényes.

Természetes, hogy én ebbe a lemondásba nem egyeztem bele és neki az én akaratomhoz kellett alkalmazkodnia. Ez a medve az övé. A nőstény medve bőrét és fogait nekem ítélték. Az öreg, erős Efraim atyára Winnetou úgy akart ítéltetni, hogy az öreg a második szurás, tehát az én szurásom következtében esett el. Vita támadt tehát közte és köztem, melyből én kerültem ki győztesként. A grizzlyt ő ejtette el. Belenyugodott a következő szavakkal:

- Old Shatterhand és Winnetou nem két személy, csak egy, tehát mindegy, ki kapja közülük a trófeákat.

- És most jön a bocs. Ki kapja ennek a trófeáit?

- Apanacska! - feleltem én.

- Hogyan! - Miért ő? - kérdezte Hammerdull.

- Mert ő szurta le a fiatal medvét.

- Ugy? - És miért tudta leszurni, Mr. Shatterhand?

- Természetesen azért, mert kés volt a kezében.

- Hibás találat! Azért, mert én erősen tartottam a bocsot. Ha nem szorítottam volna annyira, nem lehetett volna leszurni.

- Egy kissé fordítva állott a dolog!

- Hogyan?

- Nem ön szorította őt, hanem a bocs szorongatta önt!

- Hogy ő engem szorongatott-e, vagy sem, az teljesen mindegy, mi mindketten fogtuk egymást és nem engedtem el előbb, míg Apanacska le nem szurta. Ha a komancsok híres főnökének csak egy csipetnyi emberi igazságérzet van a szívében, úgy el kell ismernie, hogy mindenestre egyedül én vagyok, aki...

Nevetve mondta Apanacska:

- Hammerdull testvérem testén viseli a bocs nyomait.

- Ez már igaz. Anyja egy gonosz anya volt, aki egyetlen egyszer sem vágta le körmeit az ujjairól. Ilyen hanyag gyermeknevelést én még életemben sem láttam.

- És mivel testvéremen vannak a bocs által ejtett jelek, tehát tartsa meg a bőrt is.

- Igazán? Legkedvesebb barátom és testvérem, Apanacska.

- Igen. Azért, mert a bocs olyan erősen tartotta az ő testvérét, Hammerdullt, ezért Apanacska lemond a kabátról, amit a bocsra az anyja adott rá.

- Mi pedig lehúztuk róla és most az enyém! - Hallottad és megértetted ezt, Pitt Holbers, öreg cimbora?

- Yes, - intett jóváhagyólag az öreg.

- De mid van neked?

- Semmi. Nekem nem lehet semmit ajándékba adni!

- Hát a bőr részemre talán ajándék?

- Yes! Más semmi!

- Ohó! Én azt becsületesen kiérdekeltem. A vételi szerződés olvasható betűkkel a bőrömről van írva.

- És pedig oly erősen, hogy nem tudtam lemosni.

- Már megint bosszantani akarsz! De ez mellékes. Én azért vagyok és maradok a te leg-hűségesebb barátod. Megosztozunk.

- Min? A bocson?

- Nem, hanem a kedves gyermek után maradt emlékeken. - Mondd, öreg Pitt, akarod a felét?

Holbers a legmosolygóbb arcát mutatva, így szólt:

- Csak nem teszed? - legkedvesebb Dickem.

- Miért ne? Emlékszel még, mit mondott az imént Winnetou?

- Nos, mit?

- Old Shatterhand és Winnetou nem két személy, csak egy, tehát teljesen mindegy, ki kapja a trófeákat. Ugyanigy áll a dolog velünk kettőnkkel is. Dick Hammerdull és Pitt Holbers egy test, egy lélek. Tudniillik te vagy a test és én a lélek. Adjuk tehát a testnek az egyik felét, a léleknek a másik felét. Így osztozzunk a szép bocs hagyatékán. Beleegyezel?

Kezét nyújtotta neki. Holbers belecsapott barátja tenyerébe és így szólt:

- Yes! - beleegyezem! Te mégis egy derék fickó vagy, öreg Dick!

- Te sem vagy más! Testnek és léleknek együtt kell tartani. Tehát ne bosszants többé és akkor halálomig hű maradok hozzád.

Az ember igazán nem tudta, meginduljon-e vagy nevéssen a két különös emberen. A kövér lélek, a hosszú, vékony testben csodálatos kép volt a szétbonthatatlan és annyiszor veszekedő egységes kettőnek.

Természetes, hogy az érdemek elismerésének szétosztása egymás között halkán történt, arról az utahok mit sem tudtak. Csak legyenek továbbra is arról meggyőződve és mondják is el tovább, hogy Old Surehand egyetlen napon négy szürke medvét ejtett. Amióta megkötöztük őket, rendkívül hallgatók voltak, sem egymás között nem beszéltek, sem a főnöküknek nem

jutott eszébe, hogy akár csak egy szót is szóljon hozzánk. Ennek egyébként örültünk, miután az előző éjjel keveset aludtunk és szükségünk volt nyugalomra. Hogy a tábor világítását megkönnyítsük, nagy tüzet gyújtottunk, amelyen elkészítettük medvehusból készült vacsoránkat. Étkezés alatt beosztottuk az őrséget. Az elsőt a magam számára kívántam, mert egy kissé tuleröltettem magamat és sebem jobban fájt, mint tegnap. Azután meg akartam kísérelni egyfolytában aludni.

Ami az őrséget illeti, megkíséreltünk valami újat, ami a vadnyugaton még soha meg nem történt. A foglyoknak részt kellett venniük az őrségtartásban, összesen 60 ló volt, amelyeket az éj folyamán együtt kellett tartani. A lovak őrizetét átvehették az utahok. Közülük kettőt óráról-óra szabaddá tettünk és az őrség után újból megkötöztünk. Nem volt ez a dolog veszedelmes, mert nem volt fegyverük és mert tudták, hogy reggel ugyanis szabadok lesznek, nem kellett semmi kellemetlenségtől sem tartanunk.

Amint többi társaink lepihentek, Surehand mellém ült és így szólt:

- Engedje meg, hogy őrségében én is részt vegyek. Egész éjjel aludtam és olyan friss vagyok, mint a hal a vízben. A viszontlátás öröme is ébrentart. Ámbár ma délelőtt sok mindent elmondtunk, de önnél még külön is érdeklődnöm kell. Önnel egyedül lenni az egy egészen más dolog. Ön volt Wallacenál Jefferson-Cityben. Volt még valaki önnel?

- Nem. Természetesen egyedül voltam! - feleltem.

- Vendége volt?

- Annak kellett volna lennem, de lemondtam.

- Miért?

- Mert akkor többet beszéltünk volna önről, mint amennyi szükséges volt. Én pedig tőle nem akartam mást megtudni, mint az ön útjának irányát és célját.

- És csak erről is beszéltek?

- Igen.

- Köszönöm, Sir!

- Kérem. Hát talán föltételezte, hogy én olyan kérdéseket teszek fel, amelyeket csak az ön halála esetén lenne szabad feltennem?

- Nem! Semmi esetre sem! De Wallace könnyen lehetett volna önnel szemben kérdés nélkül is közlékeny. Aki önnel beszél, annak könnyen kinyílik a szíve és a szája. Tapasztaltam ezt magamon.

- Biztosíthatom önt, hogy egyetlen szó sem esett, ami legtávolabbról is vonatkozott volna valami titokra.

- Hiszek önnek, Mr. Shatterhand! Higgye el, ha beszélhetnék, ön volna az első, akinek elmondanám titkomat. Vannak azonban olyan körülmények, amik engem hallgatásra kényszerítenek.

- Tudom, hogy ön bizik bennem, ezért mégis és mindennek ellenére is szeretnék föltenni egy kérdést.

- Tessék!

- Hát önnek tényleg és minden körülmények között hallgatnia kell?

- Most még tilos beszélnem. De felléphetnek körülmények, előállhat olyan helyzet, amelyben már beszélhetek.

- Hm! Én öregebb és talán tapasztaltabb ember is vagyok, mint ön és ezért egyenesen kötelezve érzem magamat egy megjegyzésre. Én láttam eseteket, amelyekben egy kikényszerített, vagy egy becsület miatti hallgatás bűn, egyenesen gáztett volt. Remélem, hogy az ön hallgatása nem tartozik a diszkréciónak ezekbe a kategóriáiba.

- Nem. Én tiszta vagyok és ment minden vétectől.

- Az ön mostani lovaglása összefügg a titokkal?

- Minden vándorlásom ezzel kapcsolatos.

- Sejtem, ön keres valamit, keres valakit. Világosságot akar deríteni valami homályra? Gondoljon rá, mennyi államban és a vadnyugat milyen nagy területein jártam én már. Teljesen lehetetlenség volna, hogy valami olyat hallhattam, ami önre végnélkül fontos és utmutatást adhatnék önnek, hacsak egyetlen kis utalást kaphatnék öntől az ügyre?

- Nem. Erre gondolni sem lehet. Ami az én szívemet nyomja, öntől igen távol áll és önt nem is érdekelheti és nem is érintheti.

- És mégis úgy szeretnék önön segíteni! Ugy szeretném szíve terhétől megszabadítani.

Hirtelen elugrott tőlem és szinte csaknem goromba hangon mondta:

- Hagyjon békében! - Mr. Shatterhand! Az én szívemnek nincs terhe. Kérem önt, ne akarjon titkomba behatolni, hiszen ugysem tud rávenni, hogy beszéljek!

Rossz hangulatban volt. Hogyan tarthatta ő, aki engem oly jól ismert, őszinte részvétemet tolakodásnak. Miért utasította el jószándéku segíteni akarásomat? A férfi, a benne élő jellem, meg akart e fölött sértődni? Ám a bennem élő ember, a jó öreg kedély legyőzte a keserűséget. Barátom durva visszautasítását megbocsátottam.

Őrségemnek végén gondoskodtam a két utah őr felváltásáról, majd felköltöttem Apanacsát, akinek utánam kellett őrséget tartania. Fáradt voltam, nagyon fáradt. Ennek dacára még sokáig spekuláltam a titok megfejtésén. És még alvás közben is gondoltam a magas hegységben levő sziklasírra, amely mellett egy hangos asszonyi zokszó hívja az ő szerelmes Wawa Derrickjét.

IV. FEJEZET.

A Devils-Headon.

Már jó magasan fenn jártunk a tulajdonképpeni Rocky-Mountain-hegységben és a Pah-fawehre-payev²⁰ keleti oldalán lovagoltunk tovább fölfelé. A látvány, amelyben nekünk, Isten teremtményeinek részünk volt, lenyűgözően nagyszerű természeti pompát varázsolt elénk. Itt hatott igazán együttesen az emberre a hegypaloták hatalmas tömege és a meztelen sziklák szingazdagsága. Itt mutatkozott igazán a természet nagyszerűsége. Előttünk égig nyúló, mérföld hosszúságu gránitfalak, csodálatosan megalkotott várfalak, amelyeken átjárásnak még a reménye sem látszik. Megfordulva, hátunk mögött, keletre messze távolságban feküdt a prerie mint egy végtelen, hullámzó tenger. Közvetlen mellettünk a patakok úgy csörgedeztek, mint habfodorrá vált folyékony ezüstcsikok. Flora-asszony, a szinpompás növényzet, zöld ruhájában, arannyal koronázott sárga fejével büszkén emelkedett a hegyek fenséges oldalain és kupoláin fölfelé. Gigantikus sziklalépcsők egyik a másik fölött, balzsamos illatot lehelő fenyőfákkal mintegy lépcsőül szolgálnak a hegyek szellemeinek, ha éjjelenként a magasból le akarnak szállni. Amott az egyedül trónoló hegyititán lábánál egész sereg hatalmas oszlop képződött, amely mögött erdei tündérek álmodnak az égi világ titokzatos szépségeiről. A láthatólag legmagasabb csucskok élesen megrajzolt fekete szegélyein ezüst és arany pontok vibrálnak és gyémántvonalak tűnnek fel, mintha szürkészöld fátyol alatt volnának.

Vajjon ezek a pontok és vonalak üdvözletek-e a halandó által el nem érhető mesevilágból, a tul a földön létező csodaországból, avagy pedig a nap szórta reflexei-e a távoli hegycsucsoknak, amelyeknek magasságával a bennünket körülvevő sziklaóriások nem tudnak versenyezni? Ki tudná ezt megmondani?

Ellovagoltunk mind eme pompa és fenséges látvány mellett. Utunk mai végcélja a Pah-fawehre volt, az az egyedül álló világoszöld tó, amelyről az indiánmondák annyi szépet tudnak regélni. Ott akartunk éjszakázni és másnap reggel leszállni a Sant-Louis parkba, ahol annyi titok megfejtését vártam.

Reggel a medveölgy élményei után az ötvenhárom capote-utah-t a nekik adott szavunk értelmében elbocsátottuk. Minthogy Old Surehand velünk volt, semmi okunk sem volt tulzott sietésre. Nem indultunk el tehát az utahok előtt a parkból, hanem hagytuk előbb őket elvonulni. Mindig előnyösebb, ha ellenséges érzelmű emberek előttünk, mintsem a hátunk mögött vannak.

Már pedig ellenséges érzelmekkel viseltettek irányunkban, jóllehet nem panaszkodhattak a bánásmód miatt, amelyben nálunk részesültek. Közülük egyetlen egynek a haja szála sem görbült, egyetlen egyet egy szóval meg nem sértettünk. Mégis azt mondta a főnök, amikor reggel kötelékeit feloldtuk:

- Old Surehand azt mondta tegnap, hogy ő voltaképp még nem kvitt velünk. Fordítva kellett volna mondania: mi nem vagyunk vele kvittek. Megölt két harcosunkat.

- Ezekért bőröket hozott nektek! - felelte Winnetou.

- Nem kaptuk meg!

²⁰ A zöld viz tava.

- Elvihetitek.
- Miután a füleit és karmait levágtátok! Nem! De ha megkaptuk volna, akkor is csak az életét kapta volna vissza és nem a szabadságát is. Nekünk meg kell őt kapnunk.
- És ha megkapjátok, megölitek?
- Természetesen, minthogy a váltságdíjat nem kaptuk meg. Közöttünk vér van és mi az ő véréét követeljük.
- Uff! Old Shatterhand és Winnetou mindig barátai voltak a vörös embereknek, nektek sem tettünk semmi rosszat, jóllehet foglyaink voltatok és békepipát akartunk veletek szivni, mielőtt a mai napon elbucsuzunk tőletek.
- Mi nem!
- Tehát nemcsak Old Surehandnak, de nekünk is ellenségeink lesztek?
- Igen.
- Minden ok nélkül?
- Az apacsok főnöke tényleg azt hiszi, hogy nincs erre semmi okunk? Nem támadott meg és ejtett foglyul bennünket anélkül, hogy mi a legkevesebbet is tettük volna ő ellene?
- Ezt nem lehet fogságnak nevezni. Csak egyetlen éjszakára kötöttük meg benneteket saját biztonságunk érdekében és ma már szabadon bocsátottunk!
- Fogság, az fogság! Közöttünk és köztetek tovább és tovább tart az ellenségeskedés!
- Tusahga Saritsnak, a capote-utahok főnökének teljesedjék az akarata. Winnetou, az apacsok főnöke senkire sem kényszeríti rá a maga barátságát, mert nem szokása félni ellenségeitől. Az utahok ellovagolhatnak.
- Igen, ellovagolhatnak a tökfegyűek! - szólott Hammerdull. - Barátságukat egyébként is köszönöm, mert náluk a barátság után rögtön jön a „testvérség”. És nekem mindig az volt a tapasztalatom, hogy aki az embernek felajánlja előbb a barátságot, azután a testvérséget, az meg akarja pumpolni. Ez mindig és megcáfолhatatlanul igaz. Nincs így, Pitt Holbers, öreg cimbora?
- Nincs, - felelt a hosszú.
- Mit? Te nem adsz nekem igazat?
- Nem.
- Hát ismersz valakit, aki nem pumpolt meg rögtön?
- Igen.
- És ki az?
- Én vagyok.
- Ez igaz! De te vagy azután az egyetlen, teljesen az egyetlen, mert a többi mind, mind, mind megtette!

Az öreg, kövér vicefaragónak tényleg igaza volt. Nekem is volt ilyen tapasztalatom, természetesen csak „fehérek” között. Hányszor közeledett valaki felém a barátság szavával, amit nyomban követett az egyoldaluan kedvelt procedura, amit Hammerdull talán izléstelenül a goromba „megpumpolni” szóval fejezett ki. Az indián ezt nem teszi. Az átlag „fehér”-nek

azonban ez ugylátszik, igen könnyű; én, mint műveim szerzője, sajnos, nem egy, hanem ezer szót is tudnék erről mondani. Howgh!

Az utahok tehát elvonultak. Voltaképen nagy kár volt a gyönyörű medvebőrökért, amelyeket ott kellett hagynunk a pusztulásnak, de nem vihettük magunkkal, és mivel azt sem tudhattuk, hogy visszafelé mely uton jövünk, fölösleges munka lett volna a bőröket kikészíteni, elásni, hogy majd később magunkkal visszük. Ki tudná megmondani, hogy a vadnyugaton ily módon mennyi értékes bőr és bunda megy tönkre?

Nem követtük nyomban az utahokat, mert ez hiba lett volna, hanem vártunk délig, amíg jó nagy utat meglehettek előttünk. Ekkor láttuk, hogy rendkívül sietnek és ugyanabban az irányban haladnak, amerre nekünk is mennünk kellett. Ez nem volt jó jel a számunkra.

- Gondolja, Mr. Shatterhand, hogy céljuk rajtunk bosszút állni? - kérdezte tőlem Apanacska.

- Azt hiszem! - feleltem.

- De akkor nem mehetnének előttünk, hanem követniök kellene bennünket?

- Azt rövidesen meg is fogják tenni. Fogadok, hogy a legközelebbi alkalommal megkísérlik nyomaikat eltüntetni.

Igazam volt. Másnap éjjel zivatar volt, ami reggelig tartott. Amikor az utahok nyomait kerestük, nem találtuk. Elmosta az eső.

Old Surehand a következő napokban rendkívül hallgató volt és különösen tőlem huzódott el, bár nem barátságtalan módon. A benne élő érzelem nem irányult ellenem, ellenben én úgy véltem, hogy küzd magával, vajjon őszinte legyen-e hozzám, vagy pedig továbbra is hallgató titokzatosságba burkolózzék. Semmit sem tettem, hogy ezt a belső harcot egyik vagy másik irányban eldönteni segítsem. Férfi volt, akinek tudnia kellett problémáit megoldani. Végül észrevettem, hogy az elhallgatás gondolata győzedelmeskedett benne. Minthogy azonban úgy érezte, hogy legutóbbi beszélgetésünkre magyarázatot kell adnia, rövid időre mellém lovagolt és így szólt:

- Megsértettem önt legutóbbi beszélgetésünk során a parkban, Mr. Shatterhand?

- Nem! Mr. Surehand! - feleltem.

- Azt hiszem, hogy nagyon röviden végeztem?

- Nem. Ha az ember fáradt, nem szokott sokat beszélni.

- Ez az igazság! Hirtelen nagy fáradtság vett rajtam erőt. De kérem, emlékszik még arra a beszélgetésünkre, amit a Llano-estacadon annak idején folytattunk?

- Igen.

- Előzetesen ön Old Wabbléval Istenről és a vallásról beszélt?

- Tudom. Emlékszem.

- Ma is ugyanazon a véleményen van, mint akkor éjjel?

- Teljesen!

- Ön tehát hiszi, hogy van Isten?

- Nemcsak hiszem, de biztosan tudom!

- Ennélfogva ön minden embert ostobának tart, aki ezt nem hiszi.

- Ostobának? Hogy juthatna ez az eszembe! Ez egy olyan tulzás volna részemről, ami már igazán nagyon buta volna. Van ezer és ezer ember, aki nem hisz Istenben és akik anyagi és formális tudomány tekintetében olyan magasan fölöttem állanak, hogy én a kis ujjuk körméig sem érhetek. Másrészt vannak föltétlen istenhívők, akik földi tudományokban egyáltalában nem állanak valami magas fokon. Ámbár van egy - hogy is fejezzem ki magamat? - bibliai, vallásos okosság is. De ön nem erre gondolt, ugyebár?

- Hát akkor mondjon egy más szót, amivel jellemzi azokat az embereket, akik nem hiszik, hogy van Isten!

- Nem tudok ilyen szót mondani!

- Miért?

- Hát megelégszik azzal, ha azt mondom: „hitetlen!”

- Nem!

- Más szó nincs. Jól értem ugyan, hogy ön mit akar, de a hitetlenek annyi fajtája van, hogy alaposan különböztetni kell közöttük. Az egyik tulságosan közömbös, a másik nagyon lusta, a harmadik tulbüszke arra, hogy Isten után kutasson. A negyedik a maga ura akar lenni és nem tür maga fölött parancsolót. Az ötödik csak önmagában hisz, a hatodik csak a pénz hatalmát ismeri el, a hetedik a nagy „Semmi”-ben hisz, a nyolcadik az őszanyagban, a kilencedik, a tizedik, a tizenegyedik és a következők mind a maga egyéni vesszőparipájában. Nekem sem kedvem, sem jogom nincs arra, hogy osztályozzam őket. Nekem van Istenem és ő nem „vesszőparipa”.

- Mindenre visszaemlékszik, amit akkor beszéltünk?

- Igen.

- Kértem, hogy adja vissza elveszett hitemet!

- És én azt feleltem: Erre én gyöngé vagyok. Az igazi segítség Istennél van!

- Ön többet is mondott, de én már nem emlékszem a szavakra.

- Szavaim körülbelül a következők voltak: Ahhoz utasítom önt, aki a sziv érzéseit igazítja és azt mondja: Én vagyok az igazság és az élet. Ön törekszik az igazság felé. Semmi gondolkodás és semmi tanulmány nem viheti önt oda. De legyen nyugodt, fel fog önnek hirtelen és váratlanul tűnni, mint feltűnt a hajdani bölcsnek az a csillag, amely elvezette Betlehembe.

- Igen. Így mondta Mr. Shatterhand! Sőt ezt a csillagot közellévőnek is jelezte.

- Mindenesetre emlékszem, hogy azt mondtam: úgy érzem, az ön csillaga nincs is messze sem időben, sem térben.

- Sajnos, még mindig nem találtam meg.

- Meg fogja találni. Ugyanugy mondom, mint akkor. Ma talán közelebb van az eredmény, mint ön hiszi!

Kíváncsian nézett az arcomba és kérdezte:

- Van valami alapja erre a vélekedésre?

Ellenkérdéssel feleltem: - Vannak alap nélküli vélekedések?

- Nem tudom.

- Vagy megalapozottak? - Lehetnek ilyenek.

- Én tanulatlan ember vagyok. Ezek a kérdések nekem túl magasak.
- Akkor maradjunk meg amellest, hogy én úgy vélem. Imádkozik ön naponkint?
- Imádkozni? Már régen nem!
- Kezdje el újra! A hívő imája sokat ér, ha szívből jön. És Krisztus azt mondja: „Kérjétek és meg fog nektek adatni, keressetek és megtaláljátok, kopogjatok és ki fog nektek nyitni”. Higgye el nekem, hogy bensőséges, hívő ima felér egy kézzel, amely a segítséget, a meghallgatást az égből hozza. Sokszor önmagamnál tapasztalom ezt.
- Ön naponta imádkozik?
- Naponként? Hát ön azt hiszi, hogy érdeme az embernek, ha naponkint vagy akár óránként imádkozik? Hiszen akkor a gyermek érdeméül kellene betudni, ha leereszkedik az apjához, hogy beszéljen vele. Azt mondom önnek: az ember egész élete egyetlen imádság legyen az eget urához. Minden gondolat, minden szó, minden tett, minden emberi működés és tevékenység ima és áldozat legyen az Istenhez, a hit magasztos serpenyőjében. Ne higgye senki hogy egyszeri imával nagy hatást érhet el. Ne higgye senki, hogyha évekig nem imádkozott és hirtelen egyszerre eszébe jut az Istenhez könyörögni, hogy az Ur rögtön rendelkezésére áll és teljesíti kívánságát! A világmindenség ura semmi esetre sem az önök lakója, akihez csak kopogni, vagy csengetni kell! Az ég nem szatócsbolt, amelyben az Uristen árut kínál és alkudni hagy magával. Micsoda különös emberek élnek e tekintetben a világon! Müller, vagy Mayer ur mosogatóronggyal megtörli hét napon át piszkos arcát, fölvesz egy tiszta mosott ingmellest, imakönyvvél a kezében a templomba megy szokott helyére a tizenötös, vagy nyolcvanhatos székbe. Elénekel néhány vallásos éneket, végighallgatja a prédikációt, bedob egy fillért vagy tíz garast a perselybe és azután fölemelt fővel, elégedett szívvel hazamegy. Arcáról le lehet olvasni a szívében élő meggyőződést: Megtettem egy teljes hétre kötelességemet. Most te Isten, aki mindenható vagy, tedd meg te is a magadét! Akkor jövő vasárnap újból elmegyek a templomba. Ha nem, akkor majd meggondolom a dolgot. Hiszi ön Mr. Surehand, hogy vannak ilyen különös emberek?
- Ha ön mondja, annak így kell lennie!
- Igen, ilyen Mayerek és Müllerek százezerszámmra vannak. Ezek a keresztények az igazi kereszténység legnagyobb ellenségei. Az uristennel szemben ugyanabban a helyzetben képzelik magukat, amelyben a gazda a kocsisával szemben van. A kocsis hétről-hétre megkapja a maga bérét. De menjél el ahhoz a szegény özvegyasszonyhoz, aki reggeltől estig, sőt éjszakán át is a forró mosódézs mellett, vagy a hideg folyóvizben áll és mos, hogy önmagát és gyermekeit becsületes munkával eltartsa. Nincs vasárnapi, nincs templomi ruhája. Végzett munkája után holtrafáradva esik össze kis lakásában és alszik el anélkül, hogy bizonyos számú imaszót gondolkodás és érzés nélkül elmormolni tudna. És mégis azt mondom önnek, Mr. Surehand, hogy ennek az asszonynak megszakitás nélküli munkája és gondja egy örök imádság, amit az angyalok fölvisznek az égbe és ha az éhség, az inség egy „Uram Istenem!” felkiáltást kerget a szívéből a szájába, úgy ez a kinos sóhaj az Uristen előtt sokkal nyomatékosabb imádság, mint az összes énekes imakönyvből szedett imák, amelyeket Mayer, vagy Müller urak egész életükön át daloltak. Tehát imádkozzék Mr. Surehand! Imádkozzék! De ne gondolja, hogy ennek az imának azonnal segitenie is kell! Imádkozzék minden gondolatában, minden szavában és minden cselekedetében! Ha többet imádkozott volna, már régen megjelent volna a segítő kéz!
- Ezzel sokat, igen sokat mondott, Mr. Shatterhand!

- Igen, de tudom, hogy mit mondok! Minden gyermek elmondja kívánságait az apjának. Hát a mennyei atyához való bizalmát nem kell a földi gyermeknek azzal bizonyítani, hogy szívből szól hozzá? Meg fogja tagadni az apa gyermekének teljesíthető jogos kérését? Ugy-e nem! Már pedig az Isten szeretete és hatalma végtelenül nagyobb, mint az emberé. Higgye el nekem. Ha a nagy kívánság, amit a szívében hordoz, egyáltalában teljesíthető, már régen teljesült volna is, ha Istenben bízott és hozzá könyörgött volna.

- Mit tud ön az én kívánságom nagyságáról?

- Sejttem.

- Ismét sejtés?

- Pshaw! A sejtelmek belső hangok, amikre én mindig figyelek. Ön azt mondta nekem akkor Llano-estacadoban, hogy ön elvesztette Istenben való hitét az önt ért szerencsétlenség következtében. Ne sejtsem, hogy ön vágyódik arra, hogy ennek a szerencsétlenségnek vége szakadjon?

- Igaz! Én azt gondoltam, hogy ön mint barátom, azzal a gondolattal foglalkozik, hogy visszaszerezze nekem elvesztett nyugalmaimat.

- Mit segíthet önön az, hogy én mit gondolok? Az igazi barátság tetteiben nyilvánul és ha ebben az irányban egyszer szüksége lesz rám, akkor nem lesz szükséges, hogy engem megkérdezzem, akarok-e cselekedni.

Amit én neki az imént az ima meghallgatásáról mondtam, nem volt csak olyan szóbeszéd. Én akkor az orvoságos ember feleségét láttam Kaan-Eulaicoban és akkor semmit sem szóltam Old Surehandnak erről a találkozásról. Ezt nem megfontolás után tettem, tehát nem különös ok miatt hallgattam a dologról, de nem adódott alkalom, hogy erről az asszonyról épen az ő jelenlétében beszéljek. Ám ha hívő keresztény lett volna és szokva lett volna ahhoz, hogy szívének kívánságait rábizza az imára, úgy egészen biztosan beszéltem volna erről az asszonyról. Ez az én meggyőződésem, mert én tudom, hogy van isteni sugallat, amint ezt már mondtam is.

Beszélgetésünk megszakadt, mert egy patakon kellett átmennünk. Nem volt mély és olyan tiszta, hogy a fenekét világosan láttuk. Láttunk lónyomokat, de nem tudtuk megállapítani, hány lóról van szó. Nem volt azonban több, mint négy vagy öt. Nem lehetett az időt sem meghatározni, hogy mikor keletkeztek ezek a patanyomok, mert a viznek jelentéktelen esése volt, tehát nem volt elég ereje ahhoz, hogy a nyomokat rövid idő alatt elpusztítsa. Elmulhattak órák, vagy napok, de esetleg hetek is, amikor ezek a nyomok keletkeztek. Egy eredmény mindenesetre volt. A nyomokra nagyobb figyelemmel voltunk ezután, mint az utóbbi időben.

Nem tudtunk azonban semmit sem fölfedezni, mert a járt ut és az azt követő szoros már mögöttünk volt, az erdőrengetegben lovagoltunk, amely a kitérésnek olyan lehetőségét biztosítja, hogy nekünk esetleg napokig kellett volna nyom után kutatnunk.

A Pah-fawehre-payer csúcsa volt, amit elértünk. Vadon, őserdő borította, amely alatt, mint egy kupfedél alatt lovagoltunk. A sűrű lomboszatokon csak ritkán hatolhatott át a napsugár. Ez volt észak őserdeje, amely ebben a magasságban még létezhetett.

Ez alatt a fedél alatt hegynek fölfelé órákon át lovagoltunk. Közben besötétedett, mert a nap a tuloldalon leáldozott. Meg kellett hajtánunk lovainkat, hogy éjszaka előtt elérjük a „zöld viz” tavát.

Végre fölértünk. A nap a hegynek ettől az oldalától már elbucsuzott, de még elég világos volt, hogy a tavat a szemhatárig áttekinthessük. Azért mondom, hogy a szemhatárig, mert a másik

partot nem láthattuk. Ehhez a tó túl nagy volt. Világoszöld színéből, amit neve jelentett - mert Pah utah nyelven vizet, fawehre pedig világoszöldet jelent - a kezdődő homályban már semmit sem láthattunk. Amennyire megfigyelhettük, a tó minden oldalról erdőségtől volt körülvéve. Mi a keleti szélén állottunk. Jobbpartja egy kis öböl által megszakított ívet alkotott, északi partján pedig egy fákkal borított félsziget nyult be a tóba. Hogy ezt a félszigetet elérjük, még negyedórát kellett volna lovagolnunk. Nem volt azonban semmi okunk, hogy ott üssünk tábor, tehát ott maradtunk, ahol épen voltunk.

Hammerdull és Holbers elszaladtak, hogy még világosban száraz gallyakat szedjenek össze. Amint annyit összeszedtek, amennyi elég volt éjszakára, tüzet akartak gyújtani. Az apacs azonban nem engedte.

- Most még ne! A tűz messzire világít a tón át és mi ma lónyomokat találtunk. Lehetnek emberek a vizen, akiknek rólunk nem szabad tudni. Meg kell várnunk, amíg egészen besötétedik, csak akkor fogjuk tudni, hogy itt maradhatunk és tüzet gyújthatunk-e.

Szabadon eresztettük lovainkat és lehevertünk. Hamarosan sötét lett és ekkor kitűnt, hogy Winnetou előrelátó óvatossága alaposan indokolt volt. A félsziget felénk néző partján ugyanis kigyulladt a tábortűz. Ott tehát emberek voltak. Néhány perccel később a tónak ugyanezen oldalán nagy messzeségben lenn egy másik tüzet is láttunk felragyogni. Ez a tűz csak kitűnő szemmel volt észrevehető, mert számunkra alig mutatott egy tizfilléresnél nagyobb égő kis pontot. A félsziget lakói ezt a második tüzet nem láthatták, sem őket nem láthatták azok, akik a második tűz körül voltak. Csak onnan volt mindkettő észrevehető, ahol mi voltunk.

Ilyenformán ma hideg husra kényszerültünk. Visszahúzódhattunk volna az erdőbe és ott gyújthattunk volna tüzet, de ott nem volt legelő a lovaknak. Az egyik elem hiányát azzal kárpótoltuk, hogy a másik karjaiba, azaz a vízbe vetettük magunkat. Fürdés után sor került arra, hogy megtudjuk, kik azok az emberek, akik a két tűz mellett vannak. Hogy ezt Winnetou akarja magára vállalni, az magától értetődő dolog. Hogy engem vett maga mellé, azt csak úgy érhettem el, hogy biztosítottam arról, hogy sebem nem okoz semmi nehézséget. Ellen esetben Old Surehandot vitte volna magával.

Átadtuk társainknak fegyvereinket és elindultunk az éjjel egyáltalában nem kellemes utra. Mindenekelőtt annyira be kellett mennünk az erdőbe, amíg a cserjés szegélye tartott, azután pedig mindenütt a part hajlásával egy irányban föl a tó északi szegélyéhez. Csaknem meg kellett állapítanom, hogy egy kurirvonat biztosan gyorsabban halad, mint mi, mert egy teljes óra beletelt, amíg a félszigethez értünk. Itt balra lekanyarodtunk és bementünk a félszigetre. Hamarosan éreztük a füst szagát és nem sokkal később megláttuk a tüzet.

Lefeküdtünk és a földön továbbkuszunk. A félszigetnek volt egy kis bevágása, egy kis öble, ennek az öblnek belső oldalánál égett a tűz. Ha mi kívülről elérjük az öböl partját, úgy a tűz elé és nem mögé jutottunk. Megkíséreltük ezt és kitűnően sikerült. Igen sok káka volt itt, amelyek nemcsak kitűnő fedezéket, de egyben puha fekvőhelyet is adtak.

A tábor egészen közel volt szemeink előtt. És kiket láttunk ott? Old Wabbit a trampokkal.

Jelenlétükön nem volt mit csodálkozni, de mégis meglepődünk rajta. Volt talán közöttük valaki, aki ismerte az idevezető utat? A mi tartózkodásunk a kovácsnál és a medveölgyben több napos előnyt adott ezeknek az embereknek. Ugyáltszott, hogy igen jól érzik magukat, legalább is nagyon élni látszottak. Valamennyien ültek a tüznél, egyetlen hiányzott közülük, csak egy hiányzott, csak egy állott a fához támaszkodva... Old Wabble.

Karját bőrdarabból készült kötésben felkötve tartotta és ijesztő képet mutatott. Hosszu sovány teste még vékonyabb lett és már korábban is csaknem husnélküli arca beesett, hogy elülső része egyenesen csontvázhoz hasonlított. A különben annyira tisztán tartott hajfonatok - most még természetesen csak a fele volt meg - hogy pórias kifejezéssel éljek, „ragadtak a piszoktól”. A szó szoros értelmében úgy nézett ki, mint egy csontváz. A csaknem teljesen leszakadt öltönye rongyokban lógott róla. Élelemben bizonyára nem szenvedett hiányt. A kartörése volt az oka alapos elcsunyulásának. Ugy látszott, hogy nagyon le van gyöngülve és alig tudja magát tartani. Hangja sem volt már a régi. Ugy hangzott, mintha kályhacsőn keresztül jönne és reszketett, mintha a láz gyötörné.

Éppen akkor beszélt, amikor buvóhelyünket elfoglaltuk. Elég közel feküdtünk, hogy mindent jól halljunk, de alaposan oda kellett figyelniünk, hogy meg is értsük őt.

- Emlékszel kutya, mire esküdtél nekem akkoriban a Holmer Homén - hallottuk őt kérdezni.

Mélyen a szemüregekben fekvő fénytelen szemeit egy helyre irányította, ahol valamit láttunk feküdni, mint egy hosszú, összeszíjjazott csomagot. Egy ember volna az? És ha igen, kicsoda? Holmer Homén? Vonatkozik ez talán akkori ottani élményünkre?

Nem kapott választ és folytatta:

- Szóról-szóra megjegyeztem ottani fenyegetésedet: „Vigyázz és reszkess tőlem, te kutya! Amint talállak, ezt a verést az életeddel fogod megfizetni. Erre esküszöm minden esküvel, ahogyan csak esküdni lehet!” Remélhetőleg te sem felejtetted el ezeket a szavakat.

Ohó! Ezeket a szavakat csak a „tábornok”-hoz intézhette. Ő tehát fogoly volt. Itt fogta el Old Wabble! Egyedül kellett az utat idáig megtennie, mert őt a rowdyk nem kísérelték és itt az öreg cowboy király kezei közé került. Ez érdekes volt, különösen érdekes volt Winnetou számára is, aki meglepetését háromszoros suttogó uff, uff, uff-al adta tudtomra.

- Nem felejtettem el! - felelt most a „tábornok” haragos hangon. - Hiszen te megvertél engem!

- Igen, ötven jó, hatalmas botütés! Én most is kívánom ezt neked, mert elárultál Old Shatterhandnak és Winnetounak, akiknek megmondtad, hogy fegyvereiknek én is tolvaja vagyok. Tehát kutya, ezt megbosszulandó törzs te az én életemre?

- Igen, igen, ezt fogom tenni!

- De nem olyan gyorsan, mint gondolod. Előbb majd én jövök. Minthogy te nekem olyan őszintén megmondod, hogy mit várhatok tőled, hasonló nyíltsággal kívánok én is szolgálni. Mert egyik szerelem megéri a másikat; th’is clear! Egy kicsit majd én is életedért megyek. Hallod ezt? Az életedért!

- Merészed csak!

- Pshaw! Mit kell ezen merészelni.

- Nem vagyok egyedül!

- Ezt te nekem nem tudod bizonyítani!

- Vannak segítőtársaim! Sokan! Ők bosszut fognak állni rajtad!

- Kik azok?

- Az az én dolgom!

- Tehát a tieid és nem egyuttal az enyéim is. No akkor nem kell velük törődnöm. Egyébként is ezt csak azért mondd, hogy engem megijesszél és így megmenekülj. De Old Wabble, the king of cowboys, nem az az ember, akit egy himszarvas megkergethet. Mi nagyon jól tudjuk, hogy állunk a te segítőiddel és hányan vannak.

- Semmit sem tudsz! Semmit!

- Ohó! Igen, ha Shelley nem volna velünk. Neki Topekában mindent elmondta és magaddal akartad hozni, de otthagytad, miután játékban mindent elnyertél tőle. Hat fickód van össze-vissza. Ezekről féljünk mi? Ők mindenesetre fönt vannak Foam-Cascadeban, te pedig itt magad cserkészsz, hogy őket becsapjad! Engem ugyan meg nem ijesztasz! Egyedül vagy és senki sem fog neked segíteni!

- Tévedsz, vén gazember! Vigyázz magadra! Mindent, amit velem teszel, tízszeresen fogod megfizetni!

- Te nevezel engem gazembernek, te, akinél nagyobb bitang nincs a föld kerekén - kiáltott haragosan az öreg. Jó, tehát mielőtt holnap végleg elintéznénk veled a dolgot, élj meg egy kis bevezetést. Ezért a „gazemberért” egy kis emlékeztetőt akarok neked adni Helmer Homéra. Meg leszel verve. Ugyanugy mint akkor, most is ötven botot kapsz, csak valamivel erősebbeket, mert akkor én csak úgy mutattam, mintha teljes erőmből ütnék. Fiuk, mindnyájan beleegyeztek, hogy ötven botot kapjon, még pedig most mindjárt?

- Igen! botot, ötven botot, de alaposan megboroszva, - kiáltott mindenekelőtt az, akit Shelleynek nevezett Old Wabble az imént. - Miért csapott be engem úgy Topekában!

A többiek örömteli ujjongásban beleegyeztek. Az egyik tulhangosan kiáltotta:

- Legalább gyakoroljuk magunkat Winnetoura és Old Shatterhandra, valamint embereire, akiknek tízszer annyi botot kell kapniuk, mint amennyit ők nekünk... ja ugy!... Ezt ennek a fickónak nem kell tudnia... akik velünk az aranymezőn azt az átkos cédulát hagyták találni arany helyet. Vágjunk mi is füttyölőket, szép füttyölőket, mint ott a forrásnál a kövér Hammerdull!

A most következő jelenet mellett el akarok menni. A „tábornok” átkozódott és fenyegetődzött, a trampok nevettek. Old Wabble pedig bedobta a maga istentelen kijelentéseit az amugy is hangos lármába. Amint az első ütések megtörténtek, Winnetou intett, mire visszakusztunk, kimentünk a félszigetről és újból bementünk az erdőbe. Hiszen még a másik tüzet is ki kellett kémlelnünk. Előbb azonban megkérdezte az apacs:

- Mi a terve testvéremnek azzal a fehérrel, aki „tábornok”-nak nevezi magát?

- Őt meg kell kapnunk!

- Ugy a trampoknak ki kell őt adniuk. Holnap reggel akarják őt megölni. Mi elhozzuk őt az éjszaka.

Ezután tovább mentünk. Egyik fától a másikig. Ez az út kétszer annyi volt, mint az előbbi. Még nem mentünk egy negyed órát, amikor zajt hallottunk. Olyan volt ez a zaj, mint mikor valaki letör egy száraz ágat. Ennek a hangja nem olyan, mint az élő ág letöréseé. Egy a fán levő száraz ágnek a letörése olyan hangot ad, amely az egész fán átfutó visszhangot talál. Kézen fogtuk egymást és gyorsan messzire oldalt kusztunk. Ott lefeküdtünk és fülünket a földre helyeztük. Emberek jöttek, sokan, igen sokan, lassan és csendes léptekkel, de oly közel hozzánk, hogy mi a lépteik zaját hallottuk. Onnan jöttek, ahová mi menni akartunk.

- Uff! - mondotta Winnetou. - Vajjon ezek az emberek ültek ott lenn a tűznél?

- A járásukból következtetve indiánok.

- Igen. Vörös emberek! Honnan jönnek és hová készülnek? Vajjon attól a tüztől jönnek-e és a másikhöz igyekeznek? Vagy valami más helyről jönnek? Talán épen a tónak arra a részére igyekeznek, ahol mi táborozunk?

- Ezt nekünk meg kell tudnunk Winnetou!

- Még pedig gyorsan meg kell tudnunk, mert társaink talán veszélyben forognak! Ennek a veszedelemnek rögtön vége, amint Old Shatterhand közéjük érkezik!

- Én tehát menjek vissza táborunkba.

- Amilyen gyorsan csak tudsz és ne tartsd fönn magadat a trampoknál!

- És te?

- Én tovább megyek, le a másik tűzhöz.

- De hiszen akkor az indiánok te és közénk kerülnek. Ez olyan vakmerőség, aminek rossz vége lehet!

- Pshaw! Ismert veszély. Winnetounak nem árthat. Testvéreim ne aludjanak addig, míg én oda nem jövök.

Ő tovább ment, én pedig visszatértem.

Utam veszélyesebb volt, mint eddig, mert az indiánok előttem voltak. Bár úgy véltem, hogy a félszigetre törekszenek, mégis mélyebben bementem az erdőbe, hogy semmi esetre se találkozzam velük. A természeti szépségeket, amelyeket utközben megcsodálhattam, nem akarom leírni. Ellenben soha életemben nem néztem ki olyan gyanusan, mint ebben az órában. A tó melletti fák tudnának erről beszélni. Ruházatom elől telve fagyantával. Összekarmolt arccal és megtépázott kezekkel értem el táborunkat, ahol nyomban azt kérdezték tőlem, hogy hol van Winnetou. Elmondtam, hogy mit láttunk és hallottunk és meghagytam társainknak, hogy a tóparttól jó mélyen be az erdőbe őrségláncot alkossanak. Ez volt az egyetlen lehető dolog, amit az adott helyzetben tehattunk.

Valamennyien, fegyverrel a kezünkben, a földön ültünk. Elmult egy negyedóra. Ekkor a félszigetről hirtelen pokoli ordítást hallottunk. Az indiánok, akik mellettünk elhaladtak, megtámadták a trampokat. Egyetlen lövés sem hallatszott. A fehérek tehát ellenállás nélkül hagyták magukat legyőzni a vörösök által. Ezután ismét mélységes csend.

Egyetlen pillanat a vadon őserdő éjjeli életéből. Csupán egyetlen pillanat. És ez a pillanat mennyit változtatott és mibe került. És mibe fog még kerülni. Ez a véres Nyugat!

Ismét elmult egy óra és ekkor kialudt a félszigeten a tűz. Ott lenn a második tűz, tovább égett. Ujabb két óra múlva halk lépéseket hallottam. Ez csak Winnetou lehetett, mert más ember kuszva közeledett volna hozzánk. Igen ő volt, épen úgy megtépázva, összekarmolva, mint én. Ezt természetesen csak másnap reggel láthattuk. Ő, aki mindig elővigyázatos volt, megnyugtató bennünket.

- Testvéreim, nyugodtan együtt maradhatnak, nincs mitől tartaniok. Reggelig nem jó ellenség.

Az őrláncot tehát berendeltem és amikor újból együtt voltunk, megkérdeztem az apacsot:

- Az én vörös testvérem ott volt lenn a tábortüznél?

- Igen, - felelte.

- Az indiánok, akikkel találkoztunk, ott táboroztak.

- Igen.
- Megállapíthatad mely törzshöz tartoznak?
- Igen, megtudtam. Kettő közülük visszamaradt a lovak őrizetére. Old Shatterhand csodálkozni fog. Nagyon fog csodálkozni.
- Talán csak nem a capote-utahok?
- De igen, ők azok főnökükkel, Tusahga Saritsal.
- Ez tényleg meglepetés! Biztosan találkoztak a „tábornok”-kal, aki meg tudta őket nyerni. Ugy sejtem, hogy korábbi időkből jól ismerte ezt a vidéket és így volt lehetséges, hogy élénk kerültek.
- Tényleg így van! Testvérem eltalálta. A két őr, akiket kihallgattam, épen erről beszélt. A „tábornok” elment a fűlszigetre és nem jött vissza. Erre az utahok fölkerekedtek, hogy megkeressék.
- Mit keresett ott?
- Azt nem mondta meg. Senkit sem akart magával vinni. Valami titkának kell lenni. Ezért bizalmatlanok is lettek vele szemben és amikor besötétedett, követték. Amikor látták, hogy a trampok kezébe került, megtámadták a trampokat és kiszabadították a „tábornok”-ot.
- Winnetou testvérem visszament még egyszer a trampokhoz?
- Igen, de az utahok eloltották a tüzet.
- Miért?
- Azt Winnetou nem tudja.
- Tehát semmit sem láthattál?
- Nem láttam és nem is hallottam semmit.
- Hát akkor mi a teendő? A „tábornok”-ot okvetlen kézhez kell kaparintanunk.
- Ha nem ég a tűz, lehetetlen.
- Sajnos, igazad van! Várnunk kell vagy míg újra tüzet gyujtanak, vagy napkeltéig. Mást nem tehetünk. Avagy van valami okosabb gondolatod?
- Old Shatterhand gondolatai mindig jók.
- Akkor hát aludjunk! Kettős őréséget kell azonban tartanunk!

Winnetou beleegyezett. Olyan veszedelmes helyen voltunk, ahol nem lehattunk eléggé óvatosak. Nem is itt fogunk aludni a tónál, hanem benn az erdőben, ahová az utolsó őröknek napkelte előtt a lovakat is be kell vezetni, nehogy a capote-utahok az első napvilágnál észrevegyenek bennünket.

A víztől tehát az erdőbe huzódtunk, de a lovakat tovább hagytuk legelészni. A két őr közül egy a lovakra, egy ránk vigyázott. Most is én voltam az első őr. Másfél óra hosszat tartott az őrég. Elmult zavar nélkül. Az utánunk következőket felköltöttük és lefeküdtünk.

Amikor reggel fölébredtem, már két órája sütött a nap. Haragudtam, hogy ilyen sokáig aludni hagytak, de Winnetou megnyugtatót:

- Testvérem semmit sem mulasztott. Én tartottam az utolsó őrséget és azután, amint világos lett, elmentem egy kissé szétnézni. Az teljes lehetetlenség, hogy az utahokat megtámadjuk és foglyaikat elvegyük. Meg kell tudnunk, hova mennek, eléjük kell sietnünk, hogy a támadásra alkalmas helyet találhassunk. Shatterhand testvérem tudja, hogy fél győzelmet aratott, akinek az az előnye, hogy a harc helyét előre meg tudja állapítani. Ezt az előnyt meg kell szerezni.

Amit mondott, az tökéletesen helyes volt. Ott maradtunk tehát, ahol aludtunk, hogy bevárjuk az indiánok elvonulását. Winnetou eltávozott, hogy megfigyelje őket. Fényes nappal ez ép oly nehéz, mint amilyen veszedelmes feladat volt. A lovak természetesen már nem voltak a tóparton, hanem benn voltak az erdőben.

Órákat vártunk. A félsziget sokkal messzebb feküdt, semhogy láthattuk volna, amik ott történnének. Csak a tűz fénye hatolhatott el tegnap este hozzánk. Winnetou néhányszor visszajött, hogy legalább saját személye tekintetében megnyugtasson bennünket, de jelteni valója nem volt, minthogy az indiánok még nem mozdultak el a félszigetről. Ugy látszik, hogy az utahok tomahawkjukkal egy fát hántottak. Mi célból, azt nem tudhattuk. Végre, végre, jóval délután, jött Winnetou és elmondta, hogy a vörösök eltávoztak. Körülbelül száz méter távolságról látta őket ellovagolni.

- Akkor lovaikat a második tüztől ide kellett vezetni? - kérdeztem.

- Igen! Láttam, amikor felvezették őket.

- Valamennyit láttad ellovagolni?

- Nem láthattam. Igen sok fa volt közöttük és köztem.

- Persze a foglyok velük voltak?

- Olyan messzire voltam tőlük, hogy a fehér embert a vöröstől nem tudtam megkülönböztetni, közelebb pedig nem mentem.

- Mely irányban lovagoltak?

- Északnyugatra. Ez az út, amelyen mi is menni akarunk.

- Hm! Nekünk a félszigetre is mennünk kell! Mindjárt odalovagolunk, vagy előbb kikémleljük, vajjon biztonságban vagyunk-e ott?

- Nyugodtak lehetünk. Winnetou előbb természetesen odament, hogy megnézzé, tényleg elmentek-e az utahok.

Minthogy az apacsban megbizhattunk, lóra ültünk, hogy a félszigetre menjünk. Közelébe érve, mindenekelőtt az utahok nyomát kerestük meg. Tényleg elmentek. Nem kellett tartanunk meglepetéstől. Mi tehát nyugodtan arra a helyre mentünk, ahol Old Wabble, a trampok és az indiánok táboroztak. Ott leszálltunk.

A moszat és a fű nagy térségen le volt gázolva, amint az egy elhagyott táborhelyen lenni szokott. Nem volt ugyan okunk feltételezni, hogy valamit találunk itt, mégis régi szokás szerint körülnéztünk. A vörösök nem maradtak meg pusztán az eredeti táborhelyen, nyomaik több irányban abból kifelé is vezettek. Elváltunk, hogy a különböző nyomokat megvizsgáljuk. Rövid idő múlva hallottuk Old Surehand felkiáltását.

- Idejöjjenek! idejöjjenek, valamennyien jöjjenek ide! Gyorsan! gyorsan! Itt fekszenek!

Oda futottunk, ahonnan a kiáltás hallatszott. Micsoda látvány várt itt engem! Itt feküdtek a trampok a fák alatt valamennyien. Nem hiányzott közülük senki. Ellenben véres fejeikről hiányzott a bőr. Megskalpolták őket. Testük hossza szerint egymás mellé fektették őket. Egy további tekintet elárulta, hogy előzetesen leszúrták őket.

Iszonyodtunk! Erkölcstelenül mélyen süllyedt emberek voltak, semmi gáztól nem riadtak vissza, mégis így ilyen módon kivégezve látni őket, borzalom volt.

Hogy husz embert olyan gyorsan és biztosan legyűrhesse, minden vörösnek pontosan előre kellett tudnia, melyik fehérre fogja magát vetni. Ötven indián husz fehér ellen. A halottak már merevek voltak. Tehát nem ma reggel, hanem már tegnap este leszúrták őket. De akkor miért maradtak itt az indiánok? És miért hozták el lovaikat? Valaminek el kellett tolni ma reggelig és ez a valami eltartott délig. Nekem Old Wabble jutott az eszembe. Az ő holtteste hiányzott. Bizonyos, hogy a „tábornok” magával vitte, hogy egészen különleges bosszút álljon rajta.

Ha az első pillanatban szótlanul állottunk a holttestek mellett, annál inkább hallatszottak azután az indulatos kifakadások. Ha a vörösöket fegyvereink elé kaphattuk volna e pillanatban, úgy hiszem, egytől-egyig lelődtünk volna őket. Még nekem sem lett volna ez ellen egyetlen szavam sem. De hogy a legnagyobb borzalomban is van valami csekély mosolyt keltő része, az itt is megmutatkozott. Hammerdull rámutatott az egyik holttestre és így szólt Holbershez:

- Pitt! Ez itt Hosea, aki az életünkre tört.

- Yes! És ez itt Joel, aki nem akarta a mi pénzünket, - felelt a hosszú, rámutatva egy másik halottra.

- Hiszen mégis a te unokatestvéreid. Nem gondolod, öreg cimbora?

- De igen, ők rokonaim!

- Így akarod őket itthagyni?

- Ezt az anyjuk miatt még sem teszem, dacára, hogy ő nekem sok keserves pillanatot szerzett.

- Ez szép tőled, öreg Pitt! Hát mit tanácsolsz?

- Hogy temessük el őket! Nem gondolod te is, kedves Dick?

- Hogy eltemetjük-e őket, vagy sem, az mindegy, de ha időnk lesz, ásunk nekik egy sirt és azt olyan kényelmessé tesszük számukra, ahogy azt a helyzet megengedi. Ez keresztény kötelesség, mert unokafivéreid! Jó lesz így, öreg cimbora?

- Hm! Ha azt hiszed, hogy ezt nekem és rokonaimnak meg akarod cselekedni, akkor derék fickó vagy, kedves Dick!

Kezet fogtak egymással és nekem be kell vallanom, hogy ennek a borzalmas jelenetnek a hatását semmi sem enyhíthette jobban, mint ennek a két derék embernek az ő egyéniségükre valló különleges eljárása.

Nem volt fölös időnk, az utahok után kellett mennünk és el kellett fognunk a „tábornok”-ot, aki bizonyára bűnös volt a husz tramp halálában, de ha a két fivért el kellett temetni, a többi sem maradhatott temetetlenül. Eltávoztam tehát, hogy megfelelő sírhelyet keressek. Közben egy széles nyomot találtam, amelyet követtem. Egy fenyőfához vezetett, amely valamivel szabadabban állott, mint a környező fák és amit láttam...

Itt elakad a tollam! Amit láttam, oly iszonyatos volt, hogy én akkorát kiáltottam, mint még soha életemben. Társaim kiáltásomra pillanatok alatt hozzám futottak és a látványtól, ami szemük elé tárult, nem kevésbé iszonyodtak. A fenyőfát, amelynek vastagsága egy nyolc éves fiu szélességének volt megfelelő, vállmagasságban elfűrészelték. Ezek voltak a tomahawk vágások, amiket Winnetou hallott. A hasításba faéket vertek, mert a tomahawk tulgyöngé volt arra, hogy megfelelő nyilast vágjon. Mindig nagyobb és erősebb ékek beverésével a nyilást olyan szélesre vágta, hogy átmérője megfelelt egy ember szélességének. És ebbe a nyílásba emelték bele a megkötözött Old Wabblét. Ezután az erősebb ékeket ismét kiverték a nyílásból - ott feküdtek a földön - és így a szerencsétlen öreg ott állott függőleges helyzetben, rettenetesen összeszorított alsótesttel, - alul a lábai, fölül pedig a felső teste kiállottak - a nyílásban. Ha mellét helyezték volna így bele, úgy a mellkas rögtön betört volna és a szerencsétlen ember azonnal meghal, de pokolion raffinált módon csak az alsó testét szorították bele a nyílásba. Még élt. Egészséges karja és lábai mozogtak, de leirhatatlan kinjai dacára sem tudott kiáltani, mert száját betömték. Szemei csukva voltak, az orrából nehéz, sűrű csöppekben csöpögött a vér. Lélekzetvétele erősen szipogó volt és a szája szöglete is véres. Nem lehetett időt szakítani sem a megilletődésnek, sem a részvétnek, mert itt azonnali, pillanat késedelem nélküli segítségre volt szükség.

- Beverni az erős ékeket! - parancsoltam. - És pedig fönt és lent egyaránt. Gyorsan, gyorsan! Több ék kell, mint amennyi itt van! Ki vele a késekkel és tomahawkokkal!

Amig ezt kiáltottam, már be is nyomtam az éket a hasadékba és vertem azt medveölömnek vassal borított agyával. Látni kellett társaimat cselekedni! Tomahawkja csak Winnetounak és Schahko Mattonak volt, de ez elég is volt. Kihalt fa volt jónéhány a közelben. Röpültek a forgácsok. Szinte kézmozdulatra készültek el az új, erősebb ékek. Az én medveölöm és Hammerdull öreg puskája, amelynek agya szintén vassal volt borítva, voltak a kalapácsok. Röviden szólva: alig telt el két perc, a nyilást annyira kiszélesítettük, hogy Old Wabblét ki tudtuk huzni. A földre fektettük, feloldottuk köteleiket, amit egyébként már előbb is megtehettünk volna, de a nagy izgalomban nem gondoltunk rá.

Először mozdulatlanul feküdt. Szájából egy csomó alvadt vér ömlött ki, amit tiszta folyó vér követett. A mell kitágult és hallottunk egy mély, nagyon mély lélegzetvételt. Kinyíltak a világos vörösre festett szemek. És ezután jött valami, amit soha életemben el nem felejték. Jött egy kiáltás! De micsoda rémes kiáltás! Hallottam már oroszlánt, tigrist ordítani, ismerem az elefánt trombitahangját, hallottam a leirhatatlanul irtózatossá halálkiáltását a lónak, de mindez nem hasonlítható ahhoz a félelmetes, véget érni nem akaró hosszú ordításhoz, amely most Old Wabble szájából, egy egész világ fájdalmát magában foglalva, kitört. A tó másik partjáról és az erdők mélységéből részvét nélküli visszhang küldte vissza ezt a rémes ordítást.

Azután egyidőre újból csend lett. Ellentétes érzelmekkel a szivünkben állottuk őt körül. A legerősebb volt mégis bennünk a részvét. Ezután újból kezdődött egy fájdalmas, egyre hangosabb és hangosabb ordítás, mintha egész sereg vadállat hangja lett volna. Kezeimet a fülemre tettem. Ismét lassabb jajgatás és sóhaj, majd megint egy kitörő ordítás, ami formálisan visszadobott bennünket. Így ment ez folyton-folyvást. A kitörő ordítással vegyes nyöszörgésnek nem akart vége szakadni. Ugy tűnt fel, hogy Old Wabble nem lát, sem nem hall, sem beszélni nem tud. Mit tehettünk? Holbers mellette maradt, hogy vizet adjon neki, mi pedig eltávoztunk, hogy sirt ássunk a trampoknak. Egyetlen szó nem esett a szerencsétlen emberről! Szent iszonyat fogott el bennünket. Az örökkévaló kezét éreztük, amely annyi eredménytelen várakozás és kitartó türelem után most elkezdte a leszámolást az öreg istentagadóval.

Végül a félsziget nyugati szegélyén találtunk egész sereg letört és kimosott kődarabot, amelyek elégségesek voltak még oly nagy sirhely létesítéséhez. Hogy olyan mélyre ássunk, amilyen mélység ennyi holttest számára szükséges lett volna, nem voltak szerszámaink. Elvittük a köveket a félsziget közepére, ahol egy természetadta, csaknem méter mély szakadék volt. Ebbe kellett a trampokat temetni.

Sok időt igénybevevő munka volt ez és a munka alatt állandóan hallottuk a cowboy király ordítását. Körülbelül egy óra múlva elcsendesedett. Később hozzám jött Holbers és azt mondta, hogy az öreg kezd már látni és beszélni. Hozzá mentem.

Hosszan elnyulva feküdt csendesen és szabálytalanul lélegzett. Rámvetette erősen megvörösödött szemeit.

- Old... Shat... ter... hand... - nyöszörögte, majd fölemelte egy kissé felső testét és rámkiáltott:
- Te átkozott kutya! Távozz! Távozz tőlem!

- Mr. Gutter! - feleltem én neki. Ön az Örökkévaló előtt áll! Senki sem tud már önön segíteni! Rövid idő, talán már egy óra múlva utolsót fog ön lélegzeni! Béküljön ki az Uristennel! A másvilágon talán már nem lesz ideje a könyörgésre!

- Takarodj innen! Nélküled és nélküle akarok meghalni! Pusztulj a szemeim elől!

Én persze nem mentem, hanem tovább folytattam:

- Emlékszik, mit mondtam önnek a Fenner-farmon? Ön még imádkozni fog Istenhez, hogy életét egy percre hosszabbítsa meg! Az ön lelke reszketni fog az isteni igazságszolgáltatástól és ha a halál ökle összeszorítja a testét, ön bűnére bocsánatért fog esedezni.

- El! El! Mondom! - ordította üvöltve. - Adjatok egy kést, hogy ezt a fickót, mielőtt meghalok, leszurhassam.

Old Surehand, aki odajött és hallotta mindezt, így szólt:

- Ezt ön az utolsó pillanatban sem tudja mássá tenni. Talán megkísérelné vele imádsággal?

Ránéztem. Szavaiban komolyság volt, mégis megkérdeztem:

- Miért adja ön nekem ezt a jó tanácsot?

- Mert ön tegnap imáról beszélt. Hiszen ön annyira erősen hisz az ima erejében.

- Well! Ha az Uristennek tetszik, úgy ön bizonyítékot fog kapni erről a hatalomról, bár most, ebben a pillanatban még nem.

Old Wabble ugyanis most önkivületi állapotban volt. Visszaesett korábbi állapotába és váltakozva nyögött, majd állatian ordított. Eltávoztam. Amikor félóra múlva nyugodtabb lett, ismét hozzáléptem. Fölsímt és rám szólt:

- Ismered a tényt és újra a tényt és harmadszor a tényt? Hozzál nekem valami tényt az Istenedtől, te égi bárány!

Feleljek a gunyolódónak az előbbi módon? Nem! Ezért az elveszett lélekért én már mit sem tudtam tenni! Itt már csak egy hatalom segíthetett és ez nem volt az én hatalmam. Old Surehand észrevette, hogy hol vagyok, odajött. Ketten voltunk az öreg mellett. Letérdeltem és hangosan imádkoztam, hogy Old Surehand és Old Wabble is hallják. Hogy mit imádkoztam? Már nem tudom, de ha tudnám sem ismételném itt el. Amikor elkészültem az imával és felálltam, Old Surehand szemei könnyesek voltak. Megszorította a kezemet és így szólt:

- Most tudom már, hogy mit jelent szívből imádkozni. Ha ez sem segít, úgy az Uristen nem akar rajta segíteni!

Old Wabble - várakozásom ellenére - egyetlen egyszer sem zavart meg imámban. Szemeivel gunyosan nézett rám, de fájdalomtól tépett szájából egyetlen hang sem jött ki. Mégis kerülni akarta volna, hogy kigunyoljon? Ez jó jel lenne! Ezt a hatást nem akartam zavarni és elmentem, magammal vive Old Surehandot is.

Kis idő múlva annyira jutottunk, hogy a holttesteket elhelyezhettük a mélyedésben és azután ágakkal, majd kövekkel befödhattük. Ekkor egy gondolatom támadt. Nem, nem gondolat, hanem sugallat. Ez volt, éreztem. Old Wabblet a sírhoz huzattam. Nagy fájdalmakat okozott ez neki, kiáltozott és kérdezte, hogy miért nem hagyjuk őt feküdni.

- Lásza, hová helyeztük leskalpolt társait - feleltem. - Hagyunk egy helyet önnek is, mert ma napnyugta előtt már ön is itt fog feküdni velük a kövek alatt. Önnek már csak a bűnbánatra és a meghalásra van ideje. Másra nincs.

Azt vártam, hogy dühösen reám kiált. Ezzel szemben csöndes maradt, egészen csöndes. Nézte, mint helyeztük el egyik trampot a másik után a gödörben, azután ágakkal fedtük be. Azt is látta, hogy köveket hengergettünk reájuk és egy rést hagyunk az ő teste számára. Szemével követte minden mozdulatunkat. De még mindig nem szólt egyetlen szót sem. Észrevettem azonban, hogy tekintetében egyre nagyobb aggodalom fejeződik ki. Már kész voltunk a sírral, rajta kívül már mindenkit eltemettünk és eltávoztunk, látszólag úgy, mintha vele nem is törődnénk. Én azonban olyan feszültséget éreztem, ami nagyobb már nem lehetett.

A levegő ismét megreszketett egy olyan kiáltástól, amilyen az első kiáltása volt. Ujból hozzá mentem. A fájdalmak erőt vettek rajta, de eszméletét nem rabolták el. Ugy hánykolódott, mint egy féreg. Ütött, vert maga körül, dobálta magát, de átok már nem jött a szájából. Nem átkozódott, nem szitkozódott. Azután elcsöndesült. Nyögött és sóhajtott ugyan, de mozdulatlan maradt. Fogai vacogtak és az izzadság kövér, nehéz cseppekben tört elő homlokáról és arcáról. Ismételten letöröltem. Hosszu idő múltán egyszerre csak nevemet hallottam tőle:

- Mr. Shatterhand!

Hozzáhajoltam. És a haldokló lassan, többszöri megszakitással ezt kérdezte tőlem:

- Ön mindent tud... mindent... ismeri... a régi... régi... dalt... az örökkévalóságról.

- Melyik dalt? Hogy kezdődik?

- E... ter... nity... oh... thunder... word...

- Kivülről tudom!

- Imád... kozza! - Imád... kozza... ezt.

Old Surehandra - aki velem jött, jelentőségteljes pillantást vetettem, az öreg mellé ültem és angol nyelven imádkozni kezdtem:

- Örökkévaló a lélek pajzsa! Akinek nincs kezdeted és nincs véged! Talán már holnap, vagy ma az öledbe jutok. Szívem reszket, nyelvem számhoz ragad!

Szünetet tartottam ő is csendben volt. Melle nehezen lélegzett. Azután kért:

- Tovább!... tovább... Mr. Shatterhand!

- Isten, te olyan igazságos vagy, gonosz szolgádat megérdemelt szenvedéssel sujtod. Már itt elfog szorításod, hogy reszketek szívem mélyén. Fogaim csikorognak a kinszenvedéstől. Milyen lehet még odaát!

Ennek a régi, erőteljes egyházi éneknek a strófái, ha szívből éneklik, mindenesetre alkalmasak arra, hogy mint kardél vágjanak. Láttam, hogy megrázkódott, majd így szólt:

- Csak tovább... egyre... tovább!... Hallom!

Természetes, hogy teljesítettem kívánságát.

- Ébredj ember bűnös álmodból! Ébredj elveszett bárány! Ébredj, itt van a legfőbb ideje, mert közelg az örökkévalóság, hogy megkapjad megérdemelt béredet! Mutasd meg őszintén bűneidet, hogy az isteni kegyelem segítsen rajtad!

Mi volt ez? Fogai összeverődtek. Hallottam csikorogni. Az izzadság már nem csöppekben ült a homlokán, hanem úgy feküdt rajta, mint összefüggő nedves hideg takaró. És vacogó fogakkal, akadozva mormolta:

- Mu... tasd... meg... őszintén... bűneidet..., hogy... az isteni... kegyelem... segítsen rajtad.

Ezután hirtelen, hangosan és gyorsan, telve kimondhatatlan aggodalommal kérdezett:

- Mennyi idő kell a kegyelemhez? Mennyi?

- Egy pillanat csupán, ha bűnbánata őszinte - feleltem én.

- Ez kevés, nagyon kevés. Mutasd meg őszintén bűneidet!... Nekem több bűn terheli a lelkiismeretemet, mint amennyi csillag van az égen. Hogyan sorolhatom én azokat el ennyi idő alatt? Hogyan?

- Az uristen nem számolja azokat egyenként, ha ön tényleg megbánta.

- Nem! Nem! Egytől-egyig el kell azokat mondanom. És van ehhez időm? Mikor kell meghalnom? Mondja meg nekem.

- Az ön halálos órája ma ütni fog. Sirja már itt áll nyitva!

- Már nyitva! Már nyitva! Oh ég. Oh én Istenem! Adj nekem több időt, többet. Egy napot, két napot, egy hetet.

Ime megtörtént, amit én neki a Fenner-farmon előre megmondtam. Kegyelmi időért könyörgött.

- De én érzem - folytatta kétségbeesetten, - hogy nem lesz időm, nincs számomra kegyelem! A halál a szívemet markolássza és a pokol minden ördögével ég már egész testemben. Mr. Shatterhand! Mr. Shatterhard! Ön egy hívő, egy vallásos ember. Önnek tudnia kell: Van Isten?

Kezemet homlokára téve, feleltem:

- Én soha sem szoktam esküdni. De itt és ma megesküszöm lelkemre, hogy van egy Isten.

- És tulvilág, örök élet?

- Amint igaz, hogy egy Isten van az égben, úgy igaz az is, hogy van tulvilág és van örök élet.

- És a tulvilágon minden bűnt megbüntetnek?

- Minden bűnt, ami nem nyer bocsánatot.

- Oh Istenem! Oh te Mindenható! Ki fogja nekem az én sok, rettenetesen nagy bűneimet megbocsájtani. Megtudná ön ezt tenni Mr. Shatterhand?

- Én nem tudom! Kérje az Istent! Neki egyedül van erre hatalma!

- Ő nem hall engem! Nem akar rólam semmit sem tudni! Késő! Nagyon késő!

- Isten irgalmasságának és szeretetének semmi megbánás nem késő!

- Ha előbb hallgattam volna önre! Előbb! Ön fáradt velem sokat! Önnek igaza volt. A halál tovább tart, sokkal tovább, mint az élet. Csaknem száz évet éltem. Ezek az évek oda vannak. Elröpültek mint a szél. De ez az óra! Ez az óra hosszabb, mint egész életem volt. Ez az óra már maga egy örökkévalóság! Tagadtam az Istent és nevettem rajta. Azt mondtam: Nekem nem kell Isten sem életemben, sem halálomban! Óh én szerencsétlen! Én örült! Van Isten! Van! Érzem, hogy van! És az embernek szüksége van az Istenre. Igen, igen! Nagy szüksége van. Hogy lehet élni és hogy lehet meghalni istentelenül! Milyen hideg! Milyen hideg van itt bennem! - Uh! Milyen sötét!... milyen sötét... uuuh! Ez egy mély... mély... feneketlen szakadék... Segítség!... Segítség!... összezárul fölöttem! Segítség!... Segítség!... Tépi a szí... segítség... Kegyelem!... Kegyelem!...

Lezárta szemeit. A segélykérések először hallkábbá váltak, majd végkép kimaradtak. Száját bezárta, egyetlen tagja sem mozdult már, szempillái is mozdulatlanokká váltak.

- Oh Istenem! - sóhajtott Old Surehand. - Több embert láttam már harcban elesni, de egy valódi meghalást, olyan mint ez volt, még soha nem láttam. Aki itt meg nem tanulja az Istenhitet, annak jobb lett volna meg sem születnie.

Old Wabble segélykiáltásai társainkat is idehívták. Körben állottak körülötte. Kezemet a haldokló ruhája alatt a szívéhez nyomtam. Alig éreztem gyöngé, ritka verését.

- Le a kalappal emberek! Szent pillanat előtt állunk. Egy elveszett fiú tér most vissza a szülői házba. Imádkozzatok! Imádkozzatok! Imádkozzatok, hogy az isteni szeretet bocsásson meg neki, most nehéz utolsó perceiben és a tulvilági örökkévalóságban.

Imádkoztak. A három indiánfőnök és... Old Surehand is imádkozott. - A másodpercekből percek, a percekből negyedórák lettek. Egy vékony ágacska megreccsent egy kis madár terhe alatt. A mély, nagy csendben úgy tűnt fel nekünk ez a gyöngé reccsenés, mint máskor egy erős fa letörése és a kis madár gyöngé szárnycsapását olyannak hallottuk, mintha sasszárnyak csapkodtak volna.

Old Wabble mégegyszer felnyitotta és reám függesztette szemét. Tekintete tiszta volt és szelíd, hangja egészen halkán ugyan, de tisztán csengett, amikor mondta:

- Hosszu, igen hosszú mély álmom volt. Láttam álmomban a szülői házat és benne édesanyámat. Egyiket sem láttam itt soha. Nagyon dühös voltam és nagyon megszorítottam őt. Bocsánatért esedeztem. Anyám magához vont - így álmodtam és megcsókolt. Old Wabblét életében sohasem csókolt meg, csak most halálos órájában. Talán anyám szelleme volt ez Mr. Shatterhand!

- Kivánom önnek, hogy ő legyen! Rövidesen meg fogja tudni! - feleltem.

Mosoly futott át sokat szenvedett vonásain és megindítóan boldog hangon mondta:

- Igen! Néhány pillanat múlva meg fogom tudni. Anyám kérésemre megbocsátott nekem! Isten kevésbé lenne kegyelmes?

- Isten kegyelme addig terjed mint maga az ég. Nincs kezdete és nincs vége. Kérje őt Mr. Gutter, kérje!

Sértetlen kezét az eltöröthöz emelte, összetette ujjait és így szólt:

- Nagyon, nagyon akarok imádkozni, életemben először és utoljára. Uram Isten! Én voltam a leggonoszabb ember a világon. Se szeri se száma bűneim tömegének, de nagyon-nagyon szánom-bánom azokat. Bűnbánatom nagyobb, mint ezek a hegyek itt. Légy irgalmas és

kegyelmes hozzám, mint anyám volt álmomban és végy, miként ő tette, karjaidba és oltalmadba. Ámen.

Micsoda ima! Ő, aki soha iskolába nem járt és soha Istenével nem beszélt, olyan folyékonyan imádkozott, mint egy pap. Lassan és megszakításokkal beszélt ugyan, de valamennyien megértettük. Ez a haldokló gonosz ember volt és nekem halálos ellenségem, és mégis kicsordultak feltartóztatlan könnyeim és végigcsurogtak arcomon.

- Jó volt ez így Mr. Shatterhand? - kérdezte.

- Igen jó volt.

- És Isten teljesíteni fogja kérésemet?

- Igen.

- Ha én ezt világosan hallhatnám az ön szájából!

- Tehát hallja! Én ugyan nem vagyok felszentelt pap és az egyház semmiféle hatalmát nem ruházta rám; ha ezzel bünt követek el, úgy Isten irányomban is kegyelmes lesz. Hiszen én egyedül vagyok itt, aki önnel beszélni tud. Ha az a hang, amit én most önmagamban hallok, igaz, úgy önt Isten igazságossága elítélte, végtelen kegyelme azonban feloldotta bűnei alól. Menjen haza békében, ön álmában a földi szülői házat látta. Most nyitva van ön előtt az égi szülői ház ajtaja. Bűnei itt maradnak a földön. Menjen boldogul.

Kezét a kezembe vettem. Szemeit újból lecsukta. Fülemet szájához tettem és még hallottam őt susogni:

- Éljen... boldogan!... Én... olyan... boldog... olyan... boldog... vagyok.

A mosoly az arcán maradt. Ez az arc olyan szelíd volt, mintha tulajdonosa most is az anyjáról álmodnék. Ez azonban már nem volt álom. Ő már a valóságban, igaz valóságában látta mindazt, ami minden földi dolog felett van... ő halott volt.

Micsoda különös teremtség is az ember! Milyen érzelmekkel viseltettünk még néhány órával ezelőtt is e halott iránt. És most holtteste mellett olyan mélyen meghatva állottam, mintha régi, régi jó barátom halt volna meg. Megtérése a múlt minden bűnét jóvátette. És nem én voltam az egyedüli, aki így érzett. Dick Hammerdull előrejött, megfogta a halott kezét, gyöngén megszorította és így szólt:

- Légy boldog, öreg Wabble! Ha előbb tudtad volna, amit most tudsz, nem kellett volna ilyen borzalmas halállal meghalnod. Nagyon butául cselekedtél, de én már nem haragszom tetteidért! Pitt Holbers! Adj neki te is kezet!

Holbersnek nem is kellett volna szólni, mert már ugyis készült rá. Amikor megfogta a halott kezét, nem a száraz modorában, hanem mélységesen felindulva mondotta:

- Farewell, öreg király! Királyságodnak nincs vége. Ha okos lettél volna, a trampok helyett velünk lovagolhattál volna. Kár, rettenetesen kár ilyen derék fickóért, amilyen te korábban voltál. Gyere kedves Dick! Fektesd őt örök ágyába!

- Nem! Most még nem - szóltam én.

- Hát nem kell tovább mennünk? - kérdezte Hammerdull.

- Még csak két óránk van. Nincs értelme új táborhelyet keresnünk. Itt maradunk!

- De mi lesz az utahokkal? A tábornokkal?

- Csak hadd menjenek! Nem szöknek meg tőlünk. Most különösen nem, mert meg kell bosszulnunk azokat a kinokat, amiket ennek a halottnak ki kellett állnia. Előbb azt hittem, hogy nincs időnk, most már több van, mint amennyi kell.

- Nekem is az a véleményem, mint Shatterhand testvéremnek - jelentette ki Winnetou. - Ne temessük el Old Wabblet melegen.

Elhatároztuk tehát, hogy ma a félszigeten maradunk. Egy közülünk azonban nem volt erre hajlandó, nevezetesen Old Surehand. Félrehívott engem és így szólt:

- Nem maradhatok itt - Mr. Shatterhand. - Én tovább lovagolok, még pedig titokban, nehogy valakinek az a gondolata támadjon, hogy vissza akarjon tartani. Valakinek azonban mégis meg akarom mondani, tehát önnek mondom. Ne áruljon el addig, amíg el nem távoztam!

- Hát okvetlenül el kell önnek mennie? - kérdeztem. - Tényleg nem maradhat itt tovább?

- El kell mennem!

- És egyedül?

- Hm! Ön kiváló nyugati ember, nem akarok tehát azokról a veszélyekről beszélni, amelyek önt fenyegethetik. Nem mondaná azonban meg legalább, milyen az a vállalkozás, ami miatt nem maradhat velünk Mr. Surehand?

- Ezt nem tehetem!

- Azt sem tudhatom meg, hogy hová igyekszik?

- Nem.

- Hm! Nincs szándékom önnek szemrehányásokat tenni, de az ön eljárása mégis a határán van a bizalomhiánynak!

Hirtelen haragosan válaszolt!

- Sir! Hogy nekem van-e önhöz bizalmam, ezt ön épen olyan jól tudja, mint én. Én már megmondtam önnek, hogy titokról van szó, amiről nem beszélhetek és nem is akarok beszélni.

- Nekem sem?

- Nem! -hangzott röviden és elutasítóan.

- Well! Mindenkinek meg van a joga, hogy ügyeit magának tartsa meg. Én ellenben Jefferson-Cityből egészen eddig lovagoltam ön után abban a reményben, hogy önnel kitűnő barátságot tartsak fenn. Nem tudom, hogy ebből a tényből rám jogok, önre viszont kötelességek származnának-e, de nagyon fájna nekem, ha önnek olyan szándékai volnának, amik önt bajba viszik, ha egyedül hajtja azokat végre, ellenben okvetlen sikerülnének, ha nyílt volna és nem ennyire zárkózott velem szemben. Hát annyira biztos a dolgában, hogy ránk nincs szüksége?

- Egyedül lovagoltam volna, ha tudnám, hogy segítségre lesz szükségem?

- Ez igaz! És tényleg nem volt szüksége segítségre?

- Ön az utahoknál volt fogságomra gondol?

- Igen.

- El tudtam volna tőlük is szabadulni.

Most már rajtam volt a sor, hogy fölvegyem az érdektelenség és nemtörődomség hangját:

- Erről meg vagyok győződve! Tekintsük tehát az ügyet lezártnak. Menjen tehát Isten nevében. Nem akadályozom önt útjában!

Ott akartam őt hagyni. Megfogta a kezemet és kért:

- Ne haragudjék rám, Sir! Az én szavaim hálátlanságszerűen hangzanak, ön azonban jól tudja, hogy nem vagyok hálátlan.

- Ezt tudom!

- És... és... egyet mégis meg akarok önnek mondani. Azért titkolóztam, mert azt hittem, hogy ön elfordul tőlem, ha megtudja: ki vagyok.

- Ostobaság! Legyen ön bárki! Az biztos, hogy Old Surehand derék fickó!

- De... de... fia... egy... fegyencnek!

- Pshaw!

- Hogyan? Ön nem ijed meg!

- Eszem ágában sincs.

- Gondolja meg Sir... fegyenc?

- Én tudom, hogy a fogházakban és fegyházakban is voltak már derék emberek.

- De az apám fegyházban halt meg!

- Elég szomorú! De ennek igazán semmi köze a mi barátságunkhoz.

- Tényleg nincs?

- Tényleg?

- Anyám is fegyencnő volt!

- De hisz ez borzasztó!

- És nagybátyám is!

- Oh maga szegény ördög!

- Mindketten kitörtek és elszöktek!

- Ezt kívánom nekik!

- De Sir. Ön nem is kérdezi, hogy miért büntették meg őket?

- Mi hasznom lesz abból, ha ezt megtudom?

- Nevezetesen hamis pénzcsinálásért.

- Ez rossz. A pénzhamisítást szigorúan büntetik.

- Nos...? Ön még mindig szóbaáll velem.

- Miért ne?

- A pénzhamisító fiával, a fegyenc fiával?

- Értse meg Mr. Surehand? Mit érdekelnek engem az Egyesült Államok pénzei és fegyházai. Még ha elfogadom is, hogy az ön hozzátartozói elkövették ezt a bűncselekményt és rászolgáltak a büntetésre, mi része van ebben önnek?

- Tehát nem fordul el tőlem?

- Uram! Ön megsért engem! Én ember vagyok. Keresztény és nem barbár! Aki büntetést érdemel, az bűnhődjék. Ha kitöltötte büntetését, úgy áll ismét itt, legalább is az én szememben, mint volt a múltban. Nekem különben is az a meggyőződésem, hogy az elítéltek ötven százaléka nem gonosztevő, hanem vagy beteg ember, vagy szerencsétlen körülmények áldozata.

- Ön minden tekintetben humánusan gondolkodik, ezt tudom. Én megmondhatom az én legnagyobb örömömről, hogy úgy szüleim, mint nagybátyám is ártatlanok voltak. Semmi gaztettet el nem követtek.

- Annál nagyobb az őket ért szerencsétlenség. Nem érteni azonban, hogy gondolhatta ön, hogy én felrőttem volna önnek az ő cselekedetüket még akkor is, ha tényleg bűnösök lettek volna. Nos, még mindig megmarad zárkózottságában?

- Kell!

- Well! Akkor legalább mondja meg, mikor találkozunk ismét?

- Négy nap múlva.

- Hol?

- Pui-bakeh-ben²¹, ami körülbelül közepén van a St.-Louis parknak. Winnetou ismerni fogja. Szivalakja van az erdőnek, innen a neve. Én biztosan ott leszek.

- Ha csak valami közbe nem jön!

- Mi jönne közbe?

- Hallja csak Mr. Surehand! Ön még mindig ugyanazzal a helyzettel számol, ami akkor volt, amikor Jefferson-Cityből utra kelt. Időközben azonban sok minden történt és a viszonyok alaposan megváltoztak. A „tábornok” itt van és ez...

- Pshaw! - szakította meg szavaimat. - Ettől én nem félek! Azután mit érdekel ő engem egyáltalában?

- Talán jobban érdekli, mint ön gondolná!

- Semmit Sir, egyáltalában semmit!

- Nos, én nem akarok önnel vitatkozni. Itt vannak továbbá az utahok.

- Nekem teljesen közömbösek!

- A komancsok orvosságos embere is itt van!

- Ő azután igazán nem érdekel. Azután meg nagyon is kétséges, hogy tényleg itt van-e. Láttát őt?

- Nem!

- Abból, amit az ön társai beszéltek, az orvosságos ember a trampokhoz csatlakozott. Tehát voltaképpen itt kellett lennie velük a félszigeten. Tehát elvált tőlük.

- Mindenesetre. És ezt nagyon okosan cselekedte!

- Ha tényleg okos volt, akkor visszamaradt!

²¹ A sziv erdeje.

- Én másként látom a dolgot. Ha egy ember feleségével lovagol ide a vadonba, akkor erre nyomós okai vannak. Ezt ön épugy belátja, mint én.

- Mindenesetre!

- Ezek az okok kétségtelenül fennállanak most is. Ő tehát nem fordult vissza. A trampoknak nem volt szabad tudniok, mit keres ő idefönt, ezért szakadt el tőlük. Így lesz ez!

- De akkor miért ment előbb velük?

- Irántunk való ellenséges érzületből és bosszuvágyból és azért is, hogy védelmük alatt a hegyekbe jusson. Amint azonban a hegyeket elérte, megszökött tőlük. De egészen bizonyosan itt van valahol.

- Legyen! Engem nem izgat! Tehát ön tudja mihez tartsa magát. Négy nap múlva várom önöket a Pui-bakeh-ben. Addig vadászhatnak az utahokra és megbüntethetik őket a tömegmészárlásért, amit elkövettek. Remélhetőleg senki sem követi önök közül az én nyomomat?

- Etekintetben nyugodt lehet.

- Megigéri ezt nekem?

- Igen! Szavamat adom rá.

- Akkor készen vagyunk. Isten vele!

- Még nem! Nem visz magával valami húst?

- Nem! Önöknek maguknak is szüksége van rá, ezenkívül pedig feltűnő volna, ha én most élelmiszerrel látnám el magamat.

- Titokban intézzük ezt el!

- Köszönöm. Utközben elég vadat találok. Tehát még egyszer: Isten vele!

- Isten vele - Mr. Surehand! Kivánom, hogy szerencsésen viszontlássuk egymást!

Elváltunk és én úgy intéztem a dolgot, hogy Surehand feltűnés nélkül lovához mehetett és eltávozhattott. Később általános elképedés volt, amikor keresték őt és tőlem megtudták, hogy búcsú nélkül távozott. Tudni akarták, hogy miért ment el titokban, de én semmit sem mondtam. Csak Winnetou nem kérdezett. Később azonban, amikor besötétedett és én mellette ültem, helyénvalónak látta, hogy a következő megjegyzést tegye:

- Nekünk Old Surehandot ismét ki kell majd szabadítanunk!

- Ezt én is gondolom! - hagytam helyben.

- Vagy pedig holttestét fogjuk látni?

- Ez is lehetséges.

- Megkísérelte testvérem őt visszatartani?

- Minden eredmény nélkül!

- Megmondhatta volna neki, hogy sokkal többet tud, mint ő sejti.

- Megtehettem volna, de ő titkát magának akarta tartani.

- Akkor jó, hogy hallgatott. Bizalmat nem szabad kényszeríteni!

- Rövidesen be fogja látni, hogy okosabb lett volna a nyíltság!

- Igen. Csodálkozni fog majd, ha megtudja, hogy Shatterhand testvérem éleslátása ilyen rövid idő alatt messzibbre jutott, mint ő évek alatt. Szükséges az ő távozása folytán, hogy másként tegyünk, mintha itt volna?

- Nem!

- Tehát üldözni fogjuk az utahokat?

- Igen!

- Nyomaik holnap már nem lesznek láthatók és követhetők!

- Ez nem zavar. A „tábornok”, aki őket vezeti, fel akar jutni Kaskadára, tehát tudjuk, hová mennek.

- De ők is tudják, hogy követjük őket, tehát tört vetnek ki ellenünk, hogy megbosszulják rajtunk Old Surehand kiszabadítását.

- Ezért gondolom, hogy újból a kezükbe esik!

- Majd sietünk. Ő éjjel nem tud gyorsan lovagolni, mi azonban siethetünk. Erre gondolhatott volna, ő, ha semmi baj nem éri, akkor sem ér el sokkal hamarabb a Kaskadára, mint mi. Maradnia kellett volna.

Amint Old Wabble holtteste kihült, és meggyőződünk arról, hogy nem tetszhalott, elhelyeztük a sirba és betakartuk ágakkal és kövekkel. Imát és Miatyánkot mondtunk érte, fából keresztet készítettünk és a sirra helyeztük, ahol megerősítettük. Így a cowboyok királya, aki egész hosszú életét a Nyugat sikságain töltötte, a hegyek magaslatán van eltemetve. Eltemették pedig éppen azok, akiket a hegyek között is üldözött, hogy nekik bosszúból a halált vigye. És a halál őt találta.

Ott táboroztunk az ő tüzellel megvilágított sirjánál és aludtunk egy nem olyan hosszú álmot, mint ő. Aludtunk másnap reggelig. Amint szürkülni kezdett, lóra ültünk és ellovagoltunk.

Az utahok nyomait a puha talajon még láttuk, de amint kövesebb helyre értünk, a nyomok eltűntek. Ez azonban nem zavart bennünket. Nem is igen kutattunk utánuk, hanem, anélkül, hogy mással törődnénk, lovagoltunk az általunk kívánt irányban olyan gyorsan, ahogy csak a sziklás területen lehetett.

Így mentünk a zöld víz tótól lefelé a mélyebben fekvő St.-Louis parkba. Dél tájban elértük. Egész kiterjedésében előttünk feküdt sok-sok mérföldnyi szélességben és ennek megfelelő hosszúságban. Vadász számára elképzelhetlen ragyogóbb látvány, mint ez a kerek, égmagas hegykolosszusok által körülvett park. Ebben a parkban erdők és preriek, sziklák és patakok egymást váltották, mintha vadászatkedvelők sok-sok millió költséggel mesterségesen rendezték volna be azért, hogy a vad-nyugat minden vadászatra alkalmas állatjának tartózkodási helyéül szolgáljon.

Régebben ezerszámra tartózkodtak itt a bivalyok. Most már elűzték innen ezeket az állatokat. Az aranyvadászok golyói elől elmenekültek. Még röviddel ezelőtt is a St. Louis-park volt főcélja ezeknek a kalandoroknak. Most már elhagyták ezt a helyet és a Cores Range hegyekbe helyezték át hadiszállásukat, amelyekről azt beszélték, hogy ott kimeríthetetlen aranymezőket találtak. Ezt azonban csak később hallották, most még abban a véleményben voltak, amiben Toby Spencer is volt, hogy itt és pedig a Foam-Kaskadán jelentős mennyiségű aranyat találtak. Az aranyásók még sem hagyták el teljesen a parkot. Hogy úgy mondjam, az elit már eltávozott, a söpredék azonban maradni volt kénytelen, mert nem rendelkezett a továbbvándorláshoz szükséges anyagi eszközökkel. Ezek az emberek járták be most a parkot, hogy

az elhagyott állítólagos aranylelő helyeken tovább kutassanak és emellett semmi alkalmat el ne mulasszanak ott aratni, ahol nem vetettek.

Old Surehand a Pui-bakeh-hez, a „sziv erdejéhez” rendelt bennünket. Winnetou tudta, hogy ez hol van, de eszünkbe sem jutott ezt a helyet felkeresni. Utunk mindenekelőtti célja Kaskada volt, ahova ő is mindenesetre lovagolt.

Egész délelőtt olyan vidéken át mentünk, amely tökéletesen azt mutatta, mintha a gyönyörű német dombvidékekről helyezték volna ide át. Déltájban egy erdő felé lovagoltunk, ahol lovainkat egy órát pihentetni akartuk. Tiszta patakocska futott végig az erdőn, amely a szükséges friss vizet szolgáltatta.

Még nem értük el az erdőt, amikor nyomra bukkantunk, amely más oldalról ugyanebbe az erdőbe vezetett. A nyom alig egy órá volt és tiz-tizenöt ló jelenlétét mutatta. Megálltunk. Winnetou leszállott és egyedül ment előre, megállapítandó, miféle emberekkel fogunk itt találkozni. Nagyon gyorsan visszaérkezett. Valami kitűnő nyugati emberek nem igen lehettek az erdőben, mert ilyen emberek kikémlelése hosszabb időt igényelt volna. Winnetou arcán az a különös dévaj kifejezés ült, amit ritkán lehetett látni, csak olyankor, ha valami egészen különösen mulatságos eset történt.

- Ezek az emberek aligha veszélyesek? - kérdezte Treskow, amikor az apacs mosolygását látta.

- Sőt nagyon is veszélyesek - felelte Winnetou, nyomban komoly arcot öltve.

- Indiánok?

- Nem!

- Tehát fehérek. Hányan?

- Tizenhárman.

- Jól fel vannak fegyverkezve?

- Igen, csak a vörös nincs.

- Ugy! Tehát vörös is van köztük?

- Igen. Egy fogoly vörös. Ezért mondta Winnetou, hogy veszélyesek.

- Ez érdekes lesz! Hol táboroznak? Mennyire van ide a tábor?

- Az erdőcske másik szélén.

- Mik lehetnek? Vadászok?

- Ezek a fehérek nem vadászok, nem is nyugati emberek, hanem aranykutatók. De miért nem kérdezősködik Treskow a legfontosabb dolog iránt?

- A legfontosabb után? És mi az?

- Hát az indián.

- Ugy, ő, tényleg? Meg lehet állapítani, hogy melyik törzshöz tartozik?

- Semmiféle törzshöz.

- Ugy? Winnetou talán ismeri őt?

- Ismerem!

- Ki ő?

- Testvéreim is ismerik, mert jó barátunk!

- Indián? Jó barátunk? Nem tudom eltalálni, ki lehet.

- Kérdezze meg Treskow Old Shatterhandot, akiről látom, hogy már el is találta.

Anélkül, hogy bevártam volna a kérdést, így feleltem:

- Egy indián, aki semelyik törzshöz nem tartozik, aki itt van a St.-Louis parkban, és akinek mi barátai vagyunk, ennek a személyét Mr. Treskow igen könnyű eltalálni. Csak Kolma Puschi lehet.

- Mennydörgés mennykő! A mi titokzatos megmentőnk. Őt fogták el a fehérek? Természetesen kiszabadítjuk.

- De nem most mindjárt, - szólott Winnetou. - Ugy teszünk, mintha nem is ismernénk őt. A meglepetés annál nagyobb lesz.

Mindenesetre számítottam arra, hogy Kolma Puschi itt találom a parkban, de nem még most, még kevésbé fogolyként. Eltökéltem, hogy ezt Isten ujjának tekintem és nem tartom egyedül a magam titkának azt, amit eddig fölfedeztem, vagy eltaláltam a titokzatos ügyekben. Körüllovagoltuk az erdőt, míg a másik szélén eljutottunk ugyanahhoz a patakhoz. Ennek partján táboroztak a fehérek a foglyukkal.

Amint bennünket jönni láttak, valamennyien felugrottak és fegyverükhöz nyultak. Egytől-egyig lezüllött alak volt, akikből semmi jó ki nem nézett!

- Good day, Urak! - köszöntem és megálltunk. - Ugy látszik, önök itt kitűnően táboroznak. Mi is úgy terveztük, hogy egy órát pihenünk itt.

- Kik önök? - kérdezte az egyik.

- Nyugati emberek vagyunk!

- De indián is van közöttük. Ez gyanus! Nálunk egy olyan fickó van, aki meglopott bennünket. Valószínűleg utah. Az ön indiánjai ehhez a törzshöz tartoznak?

- Nem. Az egyik apacs, a másik komancs, a harmadik osag.

- Well! Akkor nincs veszedelem. Ezek a törzsek nagyon messzire laknak innen és én meg vagyok győződve, hogy önök a vörös csirkefogóval, aki nálunk van, nem fognak törődni.

- Tréfát akartunk csinálni, de amint a foglyot alaposan megnéztem, elejtettem a tréfacsinálás gondolatát. A fogoly tényleg Kolma Puschi volt és a legnagyobb lelkiismeretlenség lett volna részünkről, ha nyomban ki nem szabadítjuk. Ugy volt ugyanis megkötözve, hogy a kötelékek nagy fájdalmat okoztak neki. Egyetlen pillantásom Winnetoura elégséges volt, hogy szándékomat megértse. Leszálltunk a lovakról, amelyeket kipányváztunk. Amig ezt tettük, a fehérek letették fegyvereiket és leültek. Hozzájuk léptem, fegyveremmel a kezemben és ezt kérdeztem:

- Biztosan tudják az urak, hogy ez az ember meglopta önöket?

- Természetes! Rajta csíptük! - felelte az előző beszélő.

- Well, akkor bemutatkozunk önöknek. Én Old Shatterhand vagyok! Itt áll Winnetou, az apacsok főnöke, és...

- Winnetou?! - kiáltott fel ugyanaz a férfi. - Mennydörgős mennykő! Akkor egy nagy kiválóság látogatott meg bennünket. Legyetek üdvözölve! Meleg szeretettel üdvözölve! Üljenek le urak! Ez a Henry-puska, ami a kezében van Mr. Shatterhand? És a hátán a medveölő?

- Ugy látszik, hallott már fegyvereimről. Elmondhatom önnek Sir, hogy ön tetszik nekem. Csak egy dolog nem tetszik.

- Mi az?

- Hogy ezt az indiánt megkötözte!

- Miért nem tetszik ez önnek? Hiszen semmi köze hozzá?

- Nagyon is sok közünk van hozzá, mert igen jó barátunk. Ne csináljunk sok komédiát, uram! Végezzünk gyorsan! Én a legnagyobb barátsággal óhajtok önnek beszélni. Ha így lehet, akkor elválunk békességgel, ha nem, akkor fegyvereink már a következő pillanatban elsülnek. Vegye le a fogolyról a kötelékeket. Aki fegyveréhez mer nyulni, azt lelövöm.

Amint ezt kiejtettem, minden puskánk csöve az aranykutatókra volt irányítva. Erre nem voltak elkészülve. Jó volt, hogy legalább hírből ismertek bennünket, mert így legalább nem is mertek ellentállásra gondolni. Vezetőjük megkérdezte tőlem:

- Komoly ez? - Mr. Shatterhand.

- Igen! Nem tréfálok.

- Nos, akkor mi tréfáltunk és beszüntetjük a tréfát. Odament Kolma Puschihoz és feloldozta kötelékeit. Az indián fölállott, egyet nyújtózott, a földön fekvő egyik fegyvert magához vette, az egyik fehérnek övéből kihuzta a kést, majd hozzámlepett és így szólt:

- Köszönöm Shatterhand testvérem! Ez az én puskám és ez a késem. Egyebet egyelőre nem vettek el tőlem. Természetes, hogy én nem loptam el tőlük semmit.

- Erről meg vagyok győződve. Mit gondol Kolma Puschi testvérem, mi történjék velük? Kivánságát teljesíteni fogjuk!

- Menjenek Isten hírével!

- Tényleg?

- Igen. Csak egy óra óta vagyok a kezükben. Nem érdemlik meg még azt sem, hogy büntetésre méltónak tartsuk őket. Nem akarom, hogy testvéreim velük időt töltsenek.

- Teljes egészében nem teljesíthetem ezt a kivánságát. Néhány szót mégis szólnom kell hozzájuk, mielőtt tovább megyünk. Mert náluk természetesen nem maradunk. Tőlük akarom megtudni, milyen okból fogtak el és kötözték meg egy indiánt, aki ellenük semmit sem tehetett és így nem is tett.

- Ezt én is megmondhatom Shatterhand testvéremnek.

- Nem! Én tőlük akarom megtudni!

Ekkor az, aki eddig beszélt, kezével a haját simogatta és szinte vakarózva a kellemetlen helyzetben, így szólt:

- Remélhetőleg nem tart bennünket uram gyáva pulyáknak azért, mert nem védekeztünk. Ez nem gyávaság részünkről, hanem a tisztelet jele olyan férfiak iránt, amilyenek önök. Mindent becsületesen el akarok önnek mondani. Mi aranyat keresünk itt és igen sovány üzleteket tudunk csak csinálni. Ez az indián állandóan itt a parkban tartózkodik és tudja róla, hogy ismeri a jó aranytermő helyeket. Elfogtuk őt, hogy kényszerítsük egy jó hely elárulására. Azután elbocsátottuk volna. Így áll a dolog és én remélem, hogy ezt ön nem fogja nekünk bűnül felróni. Mi azt nem tudhattuk, hogy az indián az önök barátja!

- Így van? - kérdeztem Kolma Puschtól anélkül, hogy amannak feleletet adtam volna.

- Így van! - felelte Kolma Puschi. - Kérem, ne bántsa őket!

- Well! Tehát engedékenyek leszünk. Remélem azonban, hogy később sem lesz okunk más-ként eljárni, mint most. Aki aranymezőt akar, az keressen. Ez a legjobb tanács, amit az urak-nak adhatok. Két óra leforgása előtt ne mozduljanak erről a helyről, mert akkor fegyvereink mégis el találnak sülni.

Beszédem közben Kolma Puschi felszállt lovára, amely természetesen szintén az arany-keresőknél volt. Ellovagoltunk anélkül, hogy egy tekintetre is méltattuk volna ezeket az embereket. A legalábbvaló, a legutolsó emberek voltak.

Vágtában haladtunk, hogy minél előbb, minél messzebbre kerüljünk tőlük. Megálltunk egy helyen, amely épen úgy, mint az erdőcske, alkalmas volt a pihenésre.

Kíváncsi voltam Kolma Puschi lovára, mert a Rush-Creeknél csak rövid ideig láthattam. Gyönyörű alaku csődör volt. Gyors és kitartó, amennyire ez alatt a rövid idő alatt megfigyelhettük.

Étkezés közben nem beszélgettünk. A titokzatos vörös jelenléte eredményezte ezt a hallgatag-ságot. Amikor elfogyasztottam a húst és késemet övembe dugtam, ő is kész volt az evéssel. Fölkelt, lovához ment, felugrott a kengyelbe és így szólt:

- Testvéreim nagy szolgálatot tettek nekem, Köszönöm, örülni fogok, ha újra viszontlátom testvéreimet.

- Kolma Puschi testvérem már el akar menni? - kérdeztem.

- Igen! - felelte.

- Miért szakad el ilyen gyorsan tőlünk?

- Kolma Puschi olyan, mint a szél. Oda megy, ahova mennie kell!

- Igen, olyan, mint a szél, amelynek jöttét érezzük, de ha eltávozott, nem tudjuk, hová ment. Szálljon le testvérem és maradjon még egy ideig nálunk, mert igen fontos megbeszélni valóm van vele.

- Bocsásson meg Shatterhand testvérem, de nekem el kell mennem!

- Miért kerül úgy bennünket Kolma Puschi? Miért tart tőlünk?

- Kolma Puschi nem tart senkitől és nem kerüli az embereket, de elvégzendő feladata egyedüllétet parancsol!

Valóságos mulatság volt számomra Winnetou arcába nézni. Sejtette, hogy mit tervezek és bensőleg örült a hatásnak, amit eljárásomnak keltenie kellett.

- Vörös testvéremnek nem sokáig kell már ezzel a dologgal foglalkoznia. Rövidesen meg-oldódik.

- Old Shatterhand szavakat mond, amelyeket én nem értek. Eltávozom és azt mondom testvéreimnek: éljenek boldogul!

Már fölemelte kezét, hogy lovát elhajtja, amikor azt mondtam:

- Kolma Puschi nem fog ellovagolni, hanem itt marad.

- El kell mennem! - szólt ő a legnagyobb határozottsággal.

- Well! Akkor én csak ezt a szót mondom még: Ha Kolma Puschi f i v é r e m n e k el kell mennie, úgy Kolma Puschi n ő v é r e m e t... kérem, hogy maradjon még nálunk!

Ugy a „fivér,” mint a „nővér” szavakat erősen kihangsúlyoztam. Társaim csodálkozva néztek rám. Kolma Puschi ellenben gyors ugrással lenn volt a lováról, hozzámjött és szinte önkívületben mondotta:

- Mit mond Old Shatterhand? Miféle szavakat hallottam tőle?
- Azt mondtam, hogy Kolma Puschi nekem nem fivérem, hanem nővérem! - feleltem.
- Tehát te engem asszonynak tartasz?
- Igen!
- Tévedsz! tévedsz!
- Nem tévedek! Old Shatterhand mindig tudja, mit mond.

Mindkét kezét mintegy védekezésül kitarva, kiáltott:

- Nem! Nem! Ezuttal Old Shatterhand még sem tudja mit mond.
- Tudom! Tudom!
- Nem! Nem! Hogyan lehetne egy asszony olyan harcos, mint Kolma Puschi?!
- Fiatal Tehua, Ikwehtfi-pának szép nővére már leány korában is jól tudott lovagolni és a fegyverrel bánni.

Hangos sikollyal néhány lépést visszalépett, majd tágra nyílt szemekkel nézett rám. Én folytattam:

- Kolma Puschi most már tényleg itt marad nálunk?
- Mit... mit... mit tudsz te... Tehuáról... és... mit... mit... tudhatsz te Ikwehtfi-páról.
- Mindkettőről igen sokat tudok. Elég erősnek érzi magát Kolma Puschi nővérem, hogy mindent végighallgasson?
- Beszélj! Beszélj! Csak beszélj! - könyörgött kezeit összetéve és egészen mellém lépve.
- Tudom, hogy Ikwehtfi-pát Wawa Derricknek is hívták.
- Uff! uff! - kiáltott.
- Hallotta nővérem a Tibo-taka és Tibo-wete neveket? Ismeri a történetet a mirtusz-koszorúról?
- Uff! Uff! Uff! Beszélj tovább! Csak beszélj tovább!
- Tényleg elég erős vagy, hogy mindent végighallgass?
- Erős vagyok! Csak tovább! tovább!
- Üdvözlét hoztam neked a két fiúcskától, akiket évekkal ezelőtt Leo Bendernek és Fred Bendernek hívtak.

Karjai lehanyatlottak. Kiáltás akart kitörni a kebléből, de nem tudott! Lassan, lassan lehanyatlott, kezeit a föbe helyezte, arcát is betemette, majd elkezdett sirni, egyre hangosabban jajgatni, és olyan keservesen, annyira szivettépően, hogy féltetni kezdtem.

Elképzelhető, milyen csodálkozással hallgattak társaim és hogy milyen szemekkel csüngtek a siró asszonyn, akiben én mégis tul sok erőt és önuralmat föltételeztem. Tul nagy volt a lelki megrázkódtatás. Apanacska felállott, hozzám lépett és megkérdezett:

- Shatterhand testvérem Tibo takáról, Tibo wetéről és Wawa Derrickről beszélt. Ezeket a neveket én ismerem. Miért sir ezek miatt Kolma Puschi?

- Boldogságában, örömében sir, nem fájdalmában!

- Tehát Kolma Puschi nem férfi, nem harcos?

- Asszony!

- Uff! Uff!

- Igen asszony! Apanacska fivérem most szedje össze minden erejét. Legyen nagyon, de nagyon erős! Tibo taka nem az ő apja és Tibo wete nem az anyja. Testvéremnek más az apja is, az anyja is.

- Talán Leo... talán Leo... Bender...?

- Nem Leo, hanem Fred Bender! Az idősebb fivér - feleltem. - Kolma Puschi elhiheti. Egészen pontosan tudom.

Kolma Puschi Apanacska-hoz fordult, mindkét kezével átkarolta térdét és zokogott:

- Fiam! Fiam! Ő Fred! Az én fiam! Az én fiam!

Ekkor rámszólt, nem, rámkialtott Apanacska:

- Ő... ő... az én anyám? Tényleg az én édesanyám?

- Igen. Ő a te anyád - feleltem.

Megragadta, fölemelte, a szemébe nézett és kiáltott:

- Kolma Puschi nem férfi, hanem nő! Kolma Puschi az én anyám, az én anyám! Hát ezért szerettelek meg rögtön olyan nagyon, olyan nagyon, amint először megláttalak!

Ekkor azonban már ő is erejét vesztette. Anyjával a karjai között térdre rogyott. Anyját hevesen átölelte és fejét keblére ejtette. Winnetou felállt, eltávozott. Én intettem a többieknek és mindnyájan elmentünk. Egyedül hagytuk anyát és fiút. Nem akartuk őket zavarni. Nem maradhattam azonban sokáig. Apanacska hozzámjött és siető, egyenesen követelő kéréssel kért:

- Shatterhand testvérem jöjjön hozzánk! Hiszen mi nem tudunk még semmit és annyi mindent kell kérdeznünk!

Visszavezetett Kolma Puschihoz, aki a földön ült és várakozásteljesen nézett rám. Apanacska mellé ült, átölelte és hozzám így szólt:

- Mondja meg nekem Old Shatterhand testvérem, hogyan tudta meg olyan pontosan, hogy Kolma Puschi az én anyám. Én mindig Tibo wetét tartottam anyámnak.

- Tibo wete a te nagynénéd, nővére édesanyádnak. Leánykorában Tokbelának hívták.

- Ez igaz. Oh Istenem! Ez így igaz! - kiáltott az anya. - Mr. Shatterhand, gondolkodjék, gondolkodjék! Tényleg minden igaz, amit öntől hallottam? Megörülnék, mint ahogy nővérem is megörült, ha ön most téved. Én most úgy tudom, hogy megtaláltam a fiamat. De ha nem ő volna? Gondolkozzék! Kérem, gondolkozzék!

Beszéde és kifejezése most teljesen egy fehér uriasszonyra vallott, éppen ezért én sem törődtem tovább az indián beszédformával, nem mondtam neki most már sem azt, hogy „nővérem”, sem azt, hogy Kolma Puschi, hanem egyszerűen így szóltam hozzá:

- Kérem, mondja meg nekem, hogy ön nem Mrs. Bender-e? Kérem!

- Igen. Én Tehua Bender vagyok!
- Akkor nem tévedek. Apanacska az ön legfiatalabb fia.
- Tehát tényleg? - tényleg, Mr. Shatterhand?
- Ő az! Megnyugodhatik benne!
- Bizonyítékokat! Bizonyítékokat!
- Ön akar bizonyítékot! Hát a szíve nem beszél?
- De igen, beszél! Az ön érdekében beszél! Beszél már akkor, amikor először megláttam, amikor a Camp bejárata felől érkezett. A szívem mondja, hogy az én fiam, és mégis reszketek az aggodalomtól, hogy talán még sem ő. Nem kétség miatt kérek bizonyítékot, hanem megnyugtató céljából és azért, hogy a boldogságot, amit itt találtam, gond nélkül élvezhessem a jövőben!
- De hát mit ért ön bizonyíték alatt Mrs. Bender? Hozzak talán születési bizonyítványt? Ezt nem tudok!
- Nem is erre gondolok! De kell más bizonyítékoknak lenni!
- Vannak ilyenek! Ebben a pillanatban azonban még nincsenek a kezeim között. Föl fogja ismerni nővérét?
- Biztosan! Egészen biztosan!
- Sógorát is?
- Nincs sógorom!
- Tokbela nem ment férjhez?
- Nem! Az esküvőt megszakították!
- Az ön fivére, Padre Diterico?
- Igen!
- Hogy hívták a vőlegényt?
- Thibaut.
- Az ön fivére rálőtt?
- Igen. A karján megsebesítette.
- Akkor tehát teljesen kizárt a tévedés. Mi volt ez a Thibaut.
- Szemfényvesztő!
- Tudta ezt Tokbela?
- Nem!
- Ön bizonyítékokat kér tőlem. Ezeket azonban csak akkor adhatom, ha ismerem az akkori viszonyokat és eseményeket. Nyíltan be kell ugyanis vallanom, hogy minden eddigi tudomásom csak kombináció. Ez azonban ne aggassa önt! Apanacska az ön Fred fia és én remélem, hogy rövidesen látni fogja másik fiát, Leot is.
- Leot? Szent Isten! Ő is él még?
- Igen!

- Hol?
- Jelenleg itt van a parkban. Évek óta kutatott ön után, de mindeddig kutatása eredménytelen maradt.
- Tehát akkor mindazt, amit ön tud, tőle tudta meg?
- Sajnos, nem! Tőle semmit sem tudok mást, mint azt, hogy apja fegyházban halt meg és hogy az anyja és nagybátyja is e szomorú helyen voltak.
- Ő ezt tudja? Ezt megmondta önnek? Honnan tudja ő ezt? Kitől hallotta? Hiszen akkor mindössze egyéves volt?
- Ezt nekem nem mondotta meg. De mondja csak, az a nagybácsi, akiről szó van, aki szintén a fogságban volt, az ön fivére: Ikwehtfi-pa.
- Igen.
- Rettenetes! Ő a pap, pénzhamisító lett volna?
- Sajnos, olyan bizonyítékok voltak a bírák kezében, amiket nem tudott legyőngíteni.
- Dehát, hogyan lehetséges, hogy három embert ártatlanul elítéltek. Egyetlen egy vádlottnál ez inkább lehetséges!
- Sógorom mindent olyan ügyesen elrendezett, hogy számunkra a védekezés teljességgel lehetetlen volt.
- Férjének a fivére volt ez?
- Nem vérszerinti, hanem mostohatestvére.
- Tehát nem csak féltestvére?
- Nem. Anyósom első férjétől származott.
- Hogy hívták?
- Eredetileg Etters-nek, Daniel Ettersnek. Később mostohaatyja után ő is Bender lett és pedig John Bender, mert az elhunyt első fiút Johnnak hívták.
- A két név közül a John Bendert használták sűrűbben, vagy a Dan, illetve Daniel Etterst?
- Utóbbi neve nem is igen került említésre.
- Ugy! Tehát azért van J. B. és nem a tulajdonképeni helyes D. E. a kereszten!
- Melyik keresztet gondolja?
- Az Ön fivérének sirján lévő!
- Mit? Tehát ön már volt egyszer fönn a sirnál?
- Nem!
- Hát akkor hogyan tud mégis a keresztről?
- Egy ismerősöm beszélt róla. Ő látta és olvasta.
- Ki volt az?
- Harbournak hívják!
- Harbour? Igen, őt ismertük. Tehát ő járt fönn.
- Ezt ön tőlem kérdezi Mrs. Bender? Hiszen ön látta őt!

- Én? Ki mondja ezt?
- Én. Hiszen ön volt az, aki őt a fél sült szarvassal az éhhaláltól mentette meg.
- Gyanusítás uram! - mosolygott.
- Igen, de olyan gyanusítás, ami rátalál az igazságra. Miért maradt távol. Miért nem mutatkozott neki?
- Fölsimert volna! Tehát ő beszélt önnek a sirról?
- Igen. És ennek az elbeszélésnek köszönhetem, hogy a tényállást egymásután, szép sorjában, kideríthettem.
- Segített Winnetou tanáccsal?
- Az ő szokásos csendes, hangtalan módján... igen. Mint fiatal gyermeket ismerte az ön fivérét, aki azután hirtelen eltűnt.
- Velem és Tokbelával, igen.
- Szabad tudnom ennek a hirtelen eltűnésnek az okát?
- Igen. Fivérem Derrick - indián neve volt Ikwehtfi-pa, mint keresztényt Ditericónak, angolul Derrick-nek nevezték - híres pap volt. De nem tanult. Utólag akarta a tudást megszerezni és ezért keletre utazott. Előbb megláttam Bendert és ő is engem. Megszerettük egymást. De mielőtt felesége lehettem volna, megtanultam a fehér asszonyok tudományát és viselkedési formáját. Fivérem büszke volt. Nem akarta, hogy tudják, hogy neki még tanulni kell. Engem több vörös harcos feleségül kívánt, ők üldöztek volna engem és megölték volna Bendert. Ez volt a két ok, ami miatt eltávoztunk hazulról, anélkül, hogy bárkinek is szóltunk volna. Fivérem egy kollégiumba járt, én pedig Tokbelával egy penzióba kerültem. Bender itt fölkeresett bennünket. Fivérét magával hozta. Ez meglátott és ettől kezdve mindent elkövetett, hogy engem Bendertől elhódítson. Amikor ez nem sikerült neki, irántam való szerelme gyűlöletté változott. Bender gazdag volt, Etters szegény. A szegénynek állása volt a gazdagnál. Ismerte az üzlet minden helyiségét, minden butorát, minden csinyját-binját. Amikor megesküdtünk, Tokbela nálunk lakott. Etters egy fiatalembert hozott hozzánk, akit Thibautnak hívtak. Nemsokára észrevettük, hogy Thibaut és Tokbela szeretik egymást. Bender gonosz dolgokat hallott Thibautról és megtiltotta neki a házukba való további belépést. Etters emiatt megharagudott, és barátját továbbra is magával hozta. Emiatt ki kellett lépnie az üzletből és bennünket sem látogathatott meg többé. Erre most már mindketten bosszut esküdtek.
- Már sejtem! Hiszen Thibaut pénzhamisító volt!
- Jól sejti. Mr. Shatterhand! Egy napon rendőrség jelent meg nálunk. A pénztárban jó pénz helyett csaknem csupa hamis pénzt talált. Fivérem kabátjába is hamis pénz volt bevarrva. Az én szobámban pedig megtalálták a lemezeket a hamis pénz készítéséhez. Mindhármunkat letartóztattak. Iratokat mutattak fel előttünk. Valamennyi hamisítvány volt, de tökéletesen utánozva férjem és fivérem írását. Ezek a hamis írások bizonyították mindhármunk bűnösségét. Elítéltek bennünket és fegyházba szállítottak.
- És Bender üzlete?
- Azt Etters tovább vezette. Bender nem tudta ezt megakadályozni. Nővérem, Tokbela két fiammal ugyanabba a pensióba ment, amelyben én mint leány laktam.
- Rettenetes! Ön, a szabadsághoz szokott indián nő fogságban!

- Uff! Levágták a hajamat. Föl kellett vennem a fegyházi ruhát, amit gonosztevők viselnek és bedugtak egy kis, szűk cellába. Nagyon szerencsétlennek éreztem magamat. Éjjel-nappal sirtam.

Thibaut közben ismét udvarolt Tokbelának.

- Így van. Tokbela megígérte neki, hogy felesége lesz, ha bennünket kiszabadít. Megvesztegette a fogház egyik őrét, aki fivéremmel együtt megszökött.

- Miért nem Benderrel, vagy önnel?

- Az arany miatt. Fivérem ismert néhány aranylelő helyet, hozott is onnan aranyat és azt esküvőnk napján Bendernek ajándékozta. Ezt tudta Etters. Ezért szabadították ki csak fivéremet, hogy tőle, vagy általa aranyhoz jussanak. Amikor a foglárrel megszökött, Tokbelát és a gyermekeket magával vitte Denverbe, ahol a foglár védelme alatt hagyta addig, amíg ő a hegyek közé megy, hogy aranyat hozzon. Erre az aranyra azért volt szüksége, hogy a foglárt megjutalmazhassa és azután Bendert és engem is kiszabadítson. A foglár az aranyból, amit kapott, banküzletet nyitott. Tokbela és a gyermekek nála laktak. Nagyon megszerette a gyermekeket. Fivérem ellenben elhagyta Denvert, hogy engem és Bendert is kiszabadítson. Ez csak félig sikerült neki. Én kiszabadultam, Bender azonban elvesztett szerencséje és elrabolt becsülete fölötti bánatában a fogházban megbetegedett és meg is halt. Derrick engem Denverbe vitt. Odajött időközben Etters, aki csődöt jelentett és Thibaut is. Tokbelát különböző hazugságokkal rávették, hogy Thibaut felesége legyen. Az esküvő napján érkezünk oda. Vőlegény és menyasszony készek voltak egymásnak kezet nyújtani. Derrick a menyasszonynak a fejéről letépte a koszorút...

- Kérem Mrs. Bender - meg kell önt szakítanom. Tokbela éppen ellenkezőleg azt mondja, hogy ő tette a fejére...

- Ez csak örületének egy téveszméje!

- Ugy! Ön tudta, hogy nővére örült?

- Igen. Etters és Thibaut Derrickre támadtak. Harc keletkezett, amelynek során Derrick Thibaut karjába lőtt.

- De hát ez csak nem a templomban történt?

- Nem. Tokbela lakásán, a volt fogháztisztviselőnél, akkor már bankárnál.

- Kérem csak. Egy gondolatom támadt! Nem hívták ezt a bankárt véletlenül Wallacenak?

- Nem. Hogy jön ehhez a névhez uram?

- Erről majd később. Most csak beszéljen tovább!

- Tokbela fogságunk alatt nagyon bántódott, a bánat legyöngítette és beteggé tette. A megszakitott esküvő fölötti ijedelem és a fölmerült harc földhöz vágta. Lázában félrebeszél, majd lelke örületbe ment át. A szerencsétlen dühöngött. Csak akkor nyugodott meg, ha kisebbik fiam, Fred, vele volt, mert őt nagyon szerette. Fivérem elhelyezte őt egy elmeorvosnál. A fiucska vele ment, mert a fiú nélkül nem ment volna. Derrick, én és Leo a bankárnál laktunk. Etters és Thibaut eltűntek. Legalább is mi így hittük. Az arany elfogyott és Derricknek újból a hegyek közé kellett mennie. Kértem, hogy vigyen magával. Ő megtette, mert lovaglásban és fegyverforgatásban ugyanolyan gyakorlatom volt, mint bármely vörös harcosnak. Devils-headig jutottunk, ahol megtámadtak bennünket. Etters és Thibaut nem tűntek el. Elrejtőztek, hogy bennünket megfigyelhessenek. Utánunk jöttek. Etters, akit mi állandóan John Bendernek neveztünk, Derricket lelőtte, engem pedig, akit a gyilkosság rettenetesen megijesztett, lefegy-

vereztek és megkötöztek. A gyilkosok biztosan azt hitték, hogy mi már voltunk az arany-mezőn és nálunk van az arany. Minthogy semmit sem találtak, dühükben elhatározták, hogy engem nem gyorsan ölnek meg, hanem lassan fognak éhen-szomjan elpusztítani. Fivéremet szorosan a szikla mellett eltemették és engem a sírjára fektettek. Ugy megkötöztek, hogy elmenni nem tudtam. Három nap és négy éjszaka feküdtem a siron, amíg indiánok jöttek és megszabadítottak. Akkor már közel voltam a halálhoz.

- Megmentői milyen indián törzshöz tartoztak?

- Capote-utahok voltak.

- Ugy! Csodálatos! Csak tovább!

- Ezek az utahok enni és inni adtak nekem, majd magukkal vittek. Egy fiatal harcosuk, Tusagha Saritsch, feleségül akart és nem bocsátott el magától. Megérkezve az utahok legelőire, nem akartam a felesége lenni! Kényszeríteni akart, de én közben megerősödtem, harcba mentem vele és legyőztem. Ő lemondott rólam, más sem kívánt többé, mert senkinek sem kell egy asszony, aki legyőzött egy harcost.

- Hogy áll a dolog ön és a Capote-utahok között?

- Barátaim. Tusagha Sarits szeret engem ma is, habár akkor asszonyául már nem kellettem neki. Kérhetek tőle, amit akarok. Szabadságomat persze akkor nem adták vissza mindjárt. Csak két év múltán lettem szabad, miután megesküdtem, hogy mindig Capote-utah harcosnak fogom magamat tekinteni. Természetes, hogy rögtön Denverbe mentem. Gyermekeimnek nyoma veszett. Etters és Thibaut elmentek az ideg orvoshoz és tőle Tokbelát fenyegetésekkel kikövetelték. A szegény nő velük ment, de őrzöngött, amikor Fredtől el akarták választani. Kénytelenek voltak tehát a gyermeket magukkal vinni. A bankár is eltűnt fiammal, Leoval. Kutattam utánuk és a serifnél megtudtam, hogy eltűnése után néhány nappal rendőrök jöttek, hogy őt rabszabadítás miatt elfogják.

- Gyanítható, hogy Etters, vagy Thibaut névtelenül feljelentették, de valaki kellő időben figyelmeztette. Megszökött és minden nyomot gondosan megsemmisített.

- Tényleg ezt tette, mert én éveken át hasztalan kutattam úgy ő utána, mint Tokbela után.

- Akkor megmondhatom önnek, hogy más nevet vett fel és a fiút gondosan nevelte. Ő, vagy fia, jelenleg Jefferson-Cityben lakik.

- Tényleg? Ezt ön tudja?

- Hamarosan készen vagyok. Kerestem a gyermekeimet, de hiába. Belovagoltam az egész preriét, minden völgyet, kutattam a városokban, a vöröskőnél. Nem találtam őket. Mint asszony nem tudtam volna ezt megtenni, tehát férfi ruhát öltöttem és máig férfiként szerepeltem. Amikor minden kutatásom hiábavalónak bizonyult, kétségbeesetten visszamentem Devis-headba. Isten keze visszaűzi a gyilkost tetteinek színhelyére. Ezt én tudtam és azért választottam ennek a parknak szabad egét sátramul. A gyilkos még nem jött; de jönni fog. Biztosan tudom, hogy jönni fog. És akkor jaj neki. Nem halhatott még meg, mert Isten igazságos. Ő fogja őt hozzám vezetni, hogy leszámolhassak vele és megbüntethessem.

- Felismerné, ha jönne?

- Igen.

- De hiszen oly sok esztendő eltelt már azóta Mrs. Bender?

- Én ismerem őt! Ismerem! És ha még úgy elváltoztatta volna is magát, fogairól felismerem.

- A felső fogsorában lévő két csorba fogról?
- Uff! Ön ezt is tudja? Tehát ön is ismeri őt?
- Nem ismerem! De ha helyesen gyanítok, úgy mégis ismerem. Az ön Leo fia beszélt nekem az ő csorba fogairól.
- Leo? Tehát ő él? Ön tényleg beszélt vele? Tényleg?
- Igen.
- Ugy mondja meg gyorsan, hol van?
- Itt a St. Louis parkban. Látni fogja őt, ha ma nem, úgy holnap, vagy holnapután. És ha engem minden elgondolásom meg nem csal, úgy az Isten most hajtja ön felé a gyilkost. Utban van tetteinek színhelye felé. Egyébként azt is megmondhatom önnek, hogy ezek a gazfickók mely uton távoztak Denverből Tokbelával és a fiúcskával.
- Erről is értesült? Kitől?
- Winnetoutól és Schahko Mattotól!
- Mondja el ezt nekem Mr. Shatterhand!
- Az osagokhoz mentek és nemcsak egész éves vadászatuk eredményét csalták ki alávaló módon tőlük, de néhány harcosukat még meg is gyilkoltak. Ezután elváltak egymástól a gazfickók és Thibaut az ön nővérevel és a gyermekkel a Raüni törzsből származó kommandcsokhoz ment. Ott rejtőzött, mert gáztettei nyilvánosságra kerültek. Utközben Winnetou apja talált rá a Llano-estacado szélén és megmentette az éhhaláltól.
- Ezt kimerítőbben szeretném hallani. Mindkettőnek el kell ezeket a dolgokat nekem beszélni. Felugrott és távozni akart.
- Várjon Mrs. Bender! - kértem. - Elmondhatjuk majd önnek utközben. Nem akarunk időt vesztegetni. Nekünk előre kell mennünk. Fel a Devils-headra. Avagy még most is el akar tőlünk szakadni és egyedül akarja útját folytatni?
- Nem! Nem! Önökkel maradok! Ez magától értetődik.
- Akkor hívom társaimat és elindulunk innen.
- Rövidesen már uton is voltunk. Kolma Puschi az utat még jobban ismerte, mint Winnetou. Ő egyébként Winnetouval, Apanacskával és az osaggal elől lovagolt. Négyen beszélgettek és ennél a beszélgetésnél rám nem volt szükség. Én hátul lovagoltam. Utánam jött a két kebelbarát és Treskow. Hammerdull a csodálkozástól egészen oda volt, hogy a titokzatos indiánról kiderült, hogy nő. Hallottam, amint mögöttem így beszélt:
- Hallotta már valaki valaha, hogy egy férfi voltaképpen nő legyen. Ebből a Kolma Puschiból, akinek eszét és bátorságát annyira meg kellett csodálnunk, kibujt egy nő, akin még jobban kell csodálkozni, mint azelőtt, amikor még himnemű indián volt. Mit gondolsz erről Pitt Holbers, öreg cimbora?
- Semmit! - felelt a hosszu.
- Hiszen tulajdonképpen ez a helyes! Semmit! Épenséggel semmit. Ki tudná itt megmondani, hogy mit kell ehhez a dologhoz szólni. Mától kezdve én minden lehetetlent lehetségesnek tartok. Már nem fogok megijedni, ha fordítva az én öreg Pitt Holbersem férfiből nővé vedlik.
- Eszembe sem jut ilyesmi - öreg Dick!

- Vajjon eszedbe jut-e, vagy sem, az teljesen mindegy. De hát mit tennél ellene, ha hirtelen annak tudatára ébrednél, hogy te egy titkos, álöltözetben élő asszonynépség vagy?
- Hogy mit tennék, azt egészen pontosan tudom!
- No és ugyan mit?
- Abban a pillanatban a feleséged lennék!
- Hogyan? Anélkül, hogy engem megkérdeznél?
- Igenis anélkül, hogy téged megkérdeznék.
- Én pedig az esküvő után nyomban elválnék tőled.
- Én pedig nem engednék el!
- Ezt majd meglátnánk. Talán azt hiszed, hogy én kérném a válást anélkül, hogy alapos válóokaim lennének?
- Már pedig ilyenek nincsenek!
- Több, mint elég!
- Mondjál csak egyetlen egyet.
- Itt van az első: Hiányos táplálkozás. Ez csak egy ok, nem?
- Hát úgy nézel te ki, mint aki rosszul táplálkozik?
- Én nem, ellenben te. Én bevallom, hogy nőmet nem tudom kellőképpen táplálni és ha ezt nem hiszik el nekem, úgy bizonyítékul felmutatlak téged. Aki terád rádnéz és még mindig azt hiszi, hogy a te számodra nekem elegendő ennivalóm van, az rá máztassa be magát és függessze fel a rámát álomkép gyanánt a falra!
- Ami nálam tömörségben hiányzik, azt pótolja hosszban!
- Mi hasznom van nekem egy asszonyból, aki olyan hosszú, hogy néha-néha nem tudom „a fejét megmosni”. Te jól tudod, hogy mit gondolok ezzel?
- Jes!
- Ez a procedura ugyanis alkalomadtán nagyon szükséges nálad, öreg cimbora. Te ugyanis időnként olyan hóbotos vagy, hogy az ember nem is tudja, merre igazítsa a fejedet helyre.
- Csak hagyd úgy, ahogy és ahol van. A tied sincs mindig ott, ahol lennie kellene. Ezt én könnyen be tudom bizonyítani.
- No és hogyan?
- Gondolj csak a szürke anyamedve bocsára. Ugy hentergett ez a kövér ember a grizzly gyerekekkel, mintha épen most jött volna ki vele együtt az iskolából! A bőrdön még ma is meglátszik, hogy ebben a hentergésben neked milyen csodálatos szerep jutott.
- Hogy jutott-e vagy sem, hogy a medve hentergett-e velem, vagy sem, az teljesen mindegy, minthogy csak játék volt. Azután teljességgel nem értem, hogyan jutottál te a mi házassági tervünkől erre a szerepre. Beszélnél talán okosabb dolgot, például azt, hogy mit csinálnánk a „tábornokkal”, ha kezünk ügyébe esne!
- Semmit sem lehet könnyebben megmondani, mint ezt.
- Nos?

- Azonos pénzzel fizetünk neki, amilyennel ő fizetett. Ő is be lesz gyömöszölve egy fába. Véleményem szerint erre bőségesen rászolgált.

- Ebben igazat adok neked. Én a legnagyobb kéjjel segitenék számára egy ilyen falakást elkészíteni, amelyben ő még sokkal jobban énekeljen, mint Old Wabble, az a szegény ördög a magáéban énekelt. Be lesz a fába szorítva. Maradjunk ennél!

A két barát igazságérzete ugyanoda talált, ami az Ótestamentumban van és amit a mohamedán beduinok pusztai törvénye is követel! Szemet-szemért, fogat-fogért, vért-vérért. Köztünk nem volt senki, legfeljebb talán csak épen Hammerdull és Holbers, akinek nem lett volna kiegyenlítendő számlája ezzel az ugynevezett „tábornok”-kal szemben. Schahko Matto csalás és gyilkosság miatt akarta felelősségre vonni. Treskow egyéb bűncselekmények miatt kereste. Magamról és Winnetouról nem is akarok beszélni. És Apanacska? És Kolma Puschi? Ennek a kettőnek többel tartozott ez a gazfickó, mint nekünk valamennyiünknek együttléve. Mert, hogy csak ő és senki más az oly régóta keresett Dan Etters, ez irányban nekem a legkisebb kétségem sem volt. Az, hogy csorba fogai nem voltak, engem nem vezetett félre. Hiszen vannak hamis fogak. Sőt már a régi egyiptomiaknál is voltak. Hogy erre a gondolatra senki sem jött rá, maga Old Surehand sem, az egyenesen érthetetlennek tűnt fel előttem. Ez az Etters nekem oly biztos volt, hogy már is gondolkodtam, hogy milyen büntetést javasoljak majd a számára.

Később Kolma Puschihoz hívtak és mondhatom, hogy ezen az uton annyit beszélünk, annyi kérdés és felelet hangzott el, ami más uton igazán ritkán esett meg. Ezzel elment a délután, bejött az este. Nem is gondoltunk rá, hogy ilyen hamar sötét lesz. Elhatároztuk, hogy nem állunk még meg, mert a hold ragyogott az égbolton és mielőtt lemegy, még legalább fél óra hosszat világít. Tehát még lovagolhattunk.

A nap már régen letűnt, amikor egy olyan hajdan lassan kialakult völgybe fordultunk be, amilyen több is volt a St.-Louis parkban és amik ennek a parknak a tulajdonképeni jellegzetességét adták. Nyomokat láttunk, amelyek oldalról jöttek és abba az irányba haladtak, ahová mi akartunk eljutni. A nyomok megvizsgálásából kitűnt, hogy legfőljebb egy órával ezelőtt keletkeztek és három lótól származnak. Rögtön az orvosságos emberre gondoltam, az asszonnyal és a teherhordó lóval. Winnetou ugyanerre gondolt, amint rámvetett tekintetéből észrevettem. Ismét közeledett egy dráma.

Erősebben megsarkantyúztuk lovainkat és hallgatagon tovább lovagoltunk. Winnetou valószínűleg függött, mélyen lehajolva, a kengyelben, mert a nyomokat állandóan figyelte, hogy el ne veszítse azokat szem elől. Tíz perc óta azonban mégis eltűntek a nyomok. A hold ugyan megkezdte világító hatását, de ez a világosság sokkal gyöngébb volt, semhogy szemeinket segíthette volna a nyomok meglátásában. Winnetouval együtt leszálltam a lóról, vezetőkre bízuk azokat és előrementünk, időről-időre leguggolva a talajra és keresve a nyomokat. Az idő mulott és a hold már el akart bujni. Már arra gondoltunk, hogy jobb lesz letáborozni és holnap reggel követni a nyomokat.

Mialatt erről tanácskoztunk, megéreztek a füstszagot, amit az enyhe szél felénk hajtott. A tüzet; amelyből a füst származott, épen most gyújthatták meg, különben már előbb is éreztük volna. Megkértük társainkat, hogy várjanak, mi pedig lassan tovább mentünk. Nem sokáig tartott, amíg megláttuk, hogy a völgymélyedésben, jobbra a fáktól beárnyékolt kis szabad térség van. Ott ég a tűz. Lefeküdtünk a földre és közelebb kuszunk. Három lovat láttunk és két személyt, akik a tűz mellett ülnek. Nem tudtuk még, hogy kik ők. Amikor elég közel értünk hozzájuk, felismertük. Winnetou fülembe sugta:

- Uff! Az orvosságos ember asszonyával.

- Igen. Ők azok, ahogy gondoltuk.

- Fogjuk el őt?

- Ahogy testvérem akarja.

- Ha elfogjuk, magunkkal kell őt vinni, de ha tovább hagyjuk futni, lehetséges, hogy elmenekül előlünk. Jobb tehát, ha elfogjuk.

- Beleegyeztem. Hozzuk előbb a többieket?

- Nem. Nyomban úgy megfogjuk, hogy nem fog tudni védekezni.

Annyira előrekusztunk a tüzhöz, amennyire csak lehetséges volt, hogy észre ne vegyen bennünket. Az asszony evett, a férfi lustálkodva elnyújtózott a fűben.

- Most! - sugta Winnetou.

Felálltunk, odaugrottunk hozzá és rádobtuk magunkat. Felkiáltott, mire öklömmel kétszer fejbevágtam. Rögtön elcsendesedett. Saját lassójával kötöttük meg. Ekkor Winnetou elment, hogy társainkat hozza, mert ezen a helyen kényelmes éjszakázás ígérkezett. Eljöttek és le szálltak lovaikról. Az asszony nem látszott velünk törődni. Egy szót sem szólt akkor sem, amikor férjét megkötöttük. Apanacska kézen fogta anyját, a tüzhöz vitte, rámutatott az asszonyra és így szólt:

- Itt van Tibo wete Elen!

Elen volt ugyanis Tokbelának a kereszténységben kapott neve.

Kolma Puschi hosszú ideig hangtalanul nézett a nőre, majd mélységesen fájdalmas sóhajtással mondotta:

- Ez lenne az én drága, az én gyönyörűséges Tokbelám.

- Ő az! - erősítettem én is.

- Uram Isten! Uram Isten! Mi lett népünk legszebb leányából? Hogyan megváltozhattam én is!

- Igen! Mindketten szépek voltak. Nagyon szépek. Ám a kor, az élet, a vadon és az örültség az „Eget” - Tokbela eget jelent - annyira elhomályosították, hogy nővérenek is idő kellett, amíg fölismerte. Kolma Puschi le akart térdelni hozzá, hogy foglalkozzék vele, de Winnetou így szólt hozzá:

- Nővérem még nem nézte meg a férfit. Egy időre ne mutakozzék még neki, mert öntudata most fog visszatérni. Ne vegye rögtön észre, hogy ki van itt. A fák mögött megbújhat.

Ezekkel a szavakkal a többire is gondoltam, akik szintén elrejtőztek. Thibaut, ha eszméletre tér, csak engem és Winnetout láthat meg.

Nem kellett sokáig várnunk. Megmozdult és felnyitotta szemeit. Amint fölismert bennünket, elkiáltotta magát:

- Az apacs és Old Shatterhand! Uff, uff, uff! Mit akarnak tőlem? Miért kötözték meg? Mit vétettem önök ellen?

- Hogy ismét megkötöttük, akarta talán mondani! - feleltem. - Csak régi jó szokásunknál maradtunk meg. Erről nem mondhatunk le, mert kitűnőnek mutatkozott.

- De hiszen mégis csak akkor szoktunk valakit megtámadni és megkötözni, ha erre okunk van? Adtam én erre önöknek okot.

- Már ismételten!

- Most is?
- Közvetlenül tulajdonképpen nem, de közvetve annál inkább.
- Közvetve? Uff! Uff! Mit jelentsen ez.
- Hallgasson már az „Uff”-al és ne adja ki magát még mindig indiánnak. A szemfényvesztő Thibaut igen jól tudja, hogy mit kell érteni „közvetlen” és „közvetett” alatt. Vagy nem?
- Átkozott! Szemfényvesztő?
- Igen! Szemfényvesztő! Szélhámos! Hamisító! Tolvaj! Gazember! Pénzhamisító! Gyilkos! - és más efféle! Amint hallja, a dicsjelzők egész sora van, ami egytől-egyig önre illik!
- Vagy inkább önre!
- Pshaw! Ön tudni akarta, hogy miért kötöttük önt meg újból. Szívesen megmondom. Azért, hogy ne lehessen kellő időben a megbeszélt találkozón.
- Találkozón? Ön álmodik?
- Legkevésbé!
- Hol lenne az?
- A Devils-headon.
- Mikor?
- Szeptember huszonhatodikán!
- Ön ugyan mindig talányokban szokott beszélni, amint erről már meggyőződtem, most azonban még az eddigiéknél is legkevésbé tudom elképzelni, hogy mire gondol.
- Hát akkor nem mondom, hogy szeptember 26-án, hanem azt mondom, hogy Szent Cyprián napján. Ezt bizonyosan jobban megérti?
- Cyprián? Mi közöm nekem ehhez a szenthez?
- Az ő névnapján kell önnek Devils-headba érkeznie.
- Ki mondta ezt?
- Dan Etters.
- Mennydörgős mennykő! - kiáltott. - Én semmiféle Dan Etterst nem ismerek!
- Ő azonban ismeri önt!
- Ő sem!
- Nem! Hisz leveleket ír önnek?
- Leveleket? Sejtelmem sincs róluk!
- Leveleket bőrre. Az írás cinóberrel van festve. Nem igaz?
- Vigye el önt az ördög! - Én semmiféle levélről nem tudok semmit.
- Ott van az ön nyeregtáskájában!
- Kotorászó! Azt kell hinnem, hogy átkutatta holmijaimat!
- Természetesen!
- Mikor?

- Amikor akartam! Az én számításom szerint ön egy nappal Szent Cyprian névnapja előtt érkezett volna Devils-headba. Azért kötöttük meg egy kicsit, hogy ne siessen. Mit keres ön olyan korán ott! Nincs igazam?

- Azt kívánom, hogy ön Cypriánjával együtt ott legyen, ahol a bors terem!

- Elhiszem, hogy ön ezt nagyon szeretné, de sajnós, nem teljesíthetem kívánságát, mert másutt van rám szükség.

- Ugyan hol, ha szabad megkérdezni?

- Fölösleges! Ön ezt meg fogja tudni, mert mától kezdve velünk marad és velünk lovagol oda, ahova mi megyünk.

- Eszembe sem jut!

- Hogy önnek mi jut az eszébe, azt mi nem kérdezzük és önnek a mi akaratunkhoz kell igazodnia. Mondja csak: Ki is az a Wawa Derrick tulajdonképpen, akiről az ön asszonya időnként beszél. Ezt én nagyon szeretném tudni.

- Kérdezze meg őt!

- Nem szükséges. Wawa moqui szó. Én azt hiszem, hogy a nő moqui-indián és a fivéről beszél.

- Nem szólok ellene!

- Én azonban épen azt hiszem, hogy ön tett valamit ezzel a fivérrel!

- Gondoljon, amit akar!

- Ellene és a Bender család ellen!

- Mennydörgős mennykő! - kiáltott fel ijedten.

- Kérem csak ne izguljon. Mit tud ön úgy nagy általánosságban erről a családról? Tudniillik keresnek egy bizonyos Fred Bendert!

Annyira megijedt, hogy válaszolni sem tudott.

- Azt mondják ugyanis, hogy ezt a Fred Bendert ön elvitte az osagokhoz, akiknek önnel szemben még számlájuk van!

- Számlájuk? Én semmiről sem tudok semmit.

- Ön ott azzal a hirhedt „tábornok”-kal bőrüzletet kötött, amely ha rosszul végződik, önnek a fejébe kerülhet.

- Nem ismerek semmiféle tábornokot.

- Ugyanekkor ön néhány osagot el is tett láb alól!

- Önnek nagy képzelő tehetsége van Mr. Shatterhand!

- Oh nem! Amint ön tudja, Schahko Matto nálam van. Ő már látta önt, de nem szólt egy szót sem, nehogy elrontsa tréfánkat!

- Hát csak csinálja a maga tréfáját, de engem hagyjon ki belőle, mert nekem önnel semmi dolgom nincs.

- De kérem! Ön nem hiányozhatik a mi tréfánkból! Önnek kell a főszerepet átvenni!

- Hát mondja meg már végre, mi az ördögöt akar tőlem?

- Én semmit sem akarok öntől, csak meg akarom önt valakinek mutatni!

- Kinek?

- Egy indiánnak! Kíváncsi vagyok, vajjon megismeri-e? Nézzék meg egymást!

Intettem Kolma Puschinak. Előjött és odaállt elébe.

- Nézze csak jól meg! - szóltam Thibautnak. - Ön ismeri őt!

Mindketten belevésték egymásba tekintetüket. Tibauthban derengett valami sejtelem, én ezt megláttam rajta, de nem szólt semmit.

- Talán felismer, ha beszélek! - szólt Kolma Puschi.

- Ezer ördög és pokol! - kiáltott. - De hát... ki... kicsoda... ez?

- Emlékszel?

- Nem! Nem! Nem!

- Gondolj Devils-headra! Ott váltál el tőlem, te gyilkos!

- Uff! Uff! Hát a halottak feltámadnak. Az lehetetlen!

- Igen! A halottak feltámadnak. Én nem vagyok férfi, hanem nő!

- Az nem lehet. Az nem lehet és nem is szabad lennie! Nem egyezem bele!

- Már pedig lehet! És így is van. Én Tehua Bender vagyok!

- Tehua! Tehua Bender!

Becsukta szemeit és csendesen feküdt.

- Ön is felismerte őt? - kérdeztem Kolma Puschi csendes hangon.

- Igen - felelte.

- Akar még vele beszélni?

- Nem, most nem.

- És nővérével?

- Vele igen.

Karjaimra vettem az orvosságos embert, felemeltem és fölállítottam a legközelebbi fatörzs mellett arccal a fa felé fordítva. Odakötözték és ő egyetlen szót sem szólt. Eleget kapott. A halottnak hitt asszony megjelenése megbénította az agyát.

Kolma Puschi odaült nővére mellé. Nagyon kíváncsi voltam, hogyan fog az örült viselkedni. Vajjon föl ismeri-e nővérét?

- Tokbela, kedves Tokbela! - szólt Kolma Puschi és megragadta nővére kezét! - Nem ismeresz! Ismerj meg engem!

Az asszony nem felelt.

- Tokbela! Én a nővéred vagyok. Nővéred, Tehua!

- Tehua! - suttogta teljesen kifejezéstartan hangon az örült.

- Nézz rám! Nézz rám! Meg kell engem ismerned!

Tokbela föl sem tekintett.

- Mondja a fiatalabb fia nevét! - sugtam Kolma Puschinak.

- Tokbela figyelj! Itt van Fred! Itt van Fred Bender!

Ekkor az őrült ránézett Kolma Puschira, sokáig nézte, nézte, sajnos értelem nélkül. De a nevet ismételte:

- Fred Bender... Fred Bender!

- Ismered Etterst, Daniel Etterst?

Megrázkódott és így szólt:

- Etters... Etters... gonosz ember... nagyon gonosz ember!

- Megölte Derrick bátyánkat! Hallod? Hallod? Wawa Derrick?

- Wawa Derrick! Hol van az én menyasszonyi koszorúm? Mirtus-koszorúm?

- Annak vége! Elment! De itt vagyok én, a nővéred, Tehua Bender.

E pillanatban valami kis élet mutatkozott az őrült asszony szemében és megkérdezte:

- Tehua Bender? Tehua Bender?... ő az én nővérem!

- Igen a te nővéred! Nézz rám! Nézz rám! Nem ismersz?

- Tehua... Tehua... Tokbela... Tokbela... az én vagyok... Én... én...

- Igen te vagy! Ismered Fred Bendert és Leo Bendert, a fiaimat?

- Fred Bender... Leo Bender... Fred az én... az én... az én...

- Igen, ő a te fiad! Te nagyon szereted őt!

- Szeretem... nagyon szeretem - szólt és barátságosan mosolygott. - Fred az én fiam. Fred... az én karomon... a szívemen.

- Szívesen énekelted neki az altatódalt.

- Igen! bölcsődal... altatódal...

- Azután a mi Derrick bátyánk téged és őt elvitt magával Denverbe. Hallasz engem! Wawa Derrick elvitt benneteket Denverbe.

Ez a név emléket ébresztett benne, de nem kellemeseket. Szomorúan intett a fejével, majd kezébe temette azt és így szólt:

- Denver... Denver... itt volt az én menyasszonyi koszorúm... Denverben.

- Térj magadhoz!... térj magadhoz! - Nézz rám... nézz rám!

Kezeit fejének mindkét oldalára helyezte, maga felé fordította az őrült fejét, hogy az arcába kellett néznie és így szólt:

- Nézz rám és mondd meg a nevemet! Mondd meg ki vagyok!?

- Hogy én ki vagyok... Én Tokbela vagyok, én Tibo wete Elen vagyok.

- Ki vagy te...?

- Ki vagy te...? ...te ...te?

Ekkor olyan tekintettel nézett a nővére, amelyben már öntudat és akarat volt. Azután így felelt:

- Te vagy... te vagy... te egy férfi vagy.
- Szent Isten! Nem ismer meg! Nem ismer meg - siránkozott Tehua.
- Sokat kíván tőle - mondtam. - Be kell várni egy tiszta pillanatát. Akkor van remény, hogy felismeri. Most azonban kár minden fáradságért.
- Szegény Tehua! Szegény szerencsétlen nővérem!

Az örült fejét keblére vonta és simogatta beesett, sápadt arcát. Ez a szeretetteljes simogatás olyan ritkaság volt a szerencsétlen nő számára, hogy becsukta a szemét és arcára mosolygós vonás ült. Ez az állapot nem sokáig tartott. A figyelem gyorsan elveszett és annak a teljes lélektelenségnek adott helyet, ami az arcának állandó jellegzetessége volt.

Apanacska anyjához ment és megkérdezte:

- Szép volt Tokbela fiatal korában?
- Nagyon szép! Gyönyörű szép!
- Mindig eszénél volt?
- Igen.
- És boldog volt?
- Olyan boldog, mint a virág a prerien, amikor a nap lecsókolja róla a harmatot. A törzs kedvence volt.
- És ki vette el lelkét, ki vette el boldogságát?
- Thibaut, - aki oda van kötözve a fához.
- Ez nem igaz! - kiáltott Thibaut, aki természetesen minden szót hallott, amit beszélünk. - Nem én tettem őt örültté, hanem az ön fivére, amikor esküvőnket megzavarta. Neki tegyetek szemrehányást és ne nekem!

Ekkor felállott Schahko Matto, eléje lépett és rákiáltott:

- Te kutya! Még tagadni merészsélsz! Én nem tudom, hogy éreznek és hogy szeretnek a fehérek, de ha te ezzel a nővel soha nem találkozol, akkor lelkét el nem veszítette volna és olyan boldog maradt volna, mint előbb volt. Szemei szánalmat ébresztenek és arca miatt fájdalmaim vannak, ő nem tud téged megvádolni és felelősségre vonni, de én megteszem helyette. Beismered-e, hogy megcsaltál bennünket, amikor mi vendégként fogadtunk téged.
- Nem.
- Nem ölted meg harcosainkat?
- Nem.
- Uff! Erre a hazugságra rögtön megkapod a válaszat.

Az osag hozzánk lépett és kérdezte:

- Miért akarják testvéreim ezt az embert magukkal vinni Devils-headra. Szükségük van rá odafönn?
- Nincs! - felelte Winnetou.
- Van rá valami más célra szükségük?
- Nincs.

- Akkor hallják, mint mond önöknek Schahko Matto. Én azért lovagoltam ide önökkel, hogy megbosszuljam a rajtunk esett csuf csalást és harcosaink meggyilkolását. Mi elfogtuk Tibo takát és elfogjuk a „tábornok”-ot is. Én eddig semmibe sem szóltam bele. Most már tudom, hogy a „tábornok”-ot nem kaphatom meg, mert mások bosszúja jogosabb vele szemben, mint az osagoké. Épen ezért ezt a Tibo takát akarom megkapni. Akarom és meg kell őt kapnom! Rögtön! Még ma! Nem akarom úgy megölni, mint egy kutyát szokás. Én láttam, hogyan jártok el ti, akik még annak is, aki százszorosán megérdemli a halált, alkalmat adtok, hogy harcoljon az életéért. Ő az enyém! Ezt mondom! De legyen módja védekezni! Tanácskozzatok a dolog felett. Ha átadjátok nekem, úgy velem harcolhat. De ha nem egyeztek bele és védeni akarjátok őt, akkor agyonlövöm őt anélkül, hogy titeket megkérdezzek. Negyedórai időt adok nektek. Tegyetek, amit akartok, én azonban szavamnak állok. Ha nem harcolhatok vele, akkor lelövöm. Megmondtam, Howgh!

Egy kissé oldalra ment és leült. Javaslatát teljesen váratlanul ért bennünket. Szavait nagyon komolyan vette és nekünk is komolyan kellett vennünk, mert tudtuk, hogy be is váltja. A dolog igen egyszerű volt. Ha nem engedjük meg a harcot, akkor Thibaut negyed óra múlva halott. Ha megengedjük, akkor védekezhetik és megmentheti az életét. Tanácskozásunk tehát egész rövid volt, alig tartott öt percre. Legyen küzdelem! Thibaut természetesen vonakodott ebbe belemenni, de amikor látta, hogy az osag nagyon is komolyan veszi az agyonlövést, végül is alkalmazkodott. A fegyverválasztás jogát Schahko Matto büszkén ellenfelére ruházta. Thibaut a golyó mellett döntött. Winnetou kommandójára mindketten háromszor lőhettek. Többször nem. A lövéseket ötven lépés távolságról egyszerre kellett leadni.

Künn a völgyben lemértem a távolságot. A végpontok mindegyikénél tüzet gyújtottunk, hogy a cél látható legyen. Thibaut kezeit feloldottuk. A lábain olyan köteléket kapott, amelyben kényelmesen állhatott, lassan mehetett is, de meg nem szökhetett. Átadtuk neki a fegyverét, három golyót és helyére vezettük. Persze mindnyájan a helyszínen voltunk. Csak az örült nő maradt a tábornoknál ülve.

Amikor Winnetou megadta a jelt, a lövések ugyanabban a pillanatban dördültek. Egyik sem talált. Thibaut fölnevetett gunyosan.

- Ne nevéssen! Ön nem ismeri az osagot. Van halála esetére valami kívánsága? Van valami megbízása, amit mi elvégezhetünk.

- Azt kívánom, hogyha engem agyonlőnek, önöket is vigye el az ördög!

- Gondoljon a feleségére!

- Gondoljon ön rá! Nekem semmi közöm hozzá többet.

- Well! Most egy kérdést. A „tábornok” tényleg Dan Etters?

- Őt magát kérdezze, ne engem!

Ujból fölemelte a fegyvert. Winnetou megadta a jelt és a lövések eldördültek. Thibaut megtántorodott, kezével a melléhez kapott és lezuhant a földre, Winnetou hozzálépett és megvizsgálta sebeit.

- Mintha két lépéstől célzott volna. Egyenesen a szivbe talált. Thibaut halott.

Az osag lassu léptekkel előre jött, megnézte a halottat, azután szó nélkül a tábornokhoz ment, ahol leült. Őt nem találta golyó. Nekünk pedig új sirt kellett ásunk. Olyan munka, amelyben Hammerdull és Holbers kitűnően szerepeltek. Az asszony mit sem sejtett. Nem tudta, hogy özvegy lett, vesztesége azonban tényleg több volt számára, mint nyereség.

A következő éjszaka története mellett elhaladhatok. Semmi említésre méltó dolog nem történt. Reggel ugyanolyan korán elindultunk, mint tegnap. Apanacska anyja mellett lovagolt és sokat, igen sokat beszélgettek. De ha a kifejezés helyes, akkor azt mondhatom, hogy ez a beszélgetés nagyon is „egyszínű” volt. Apanacska nagyon nyomott hangulatúnak látszott. Még sem volt számára teljesen közömbös, hogy az ember, akit ő az apjának vélt, ilyen halállal halt meg. Ez a nyomott hangulat igazán becsületére vált.

Ahogy a dolog látszott, a vég kezdetéhez érkeztünk. Lovaglásunk, mennél inkább közeledtünk a célhoz, annál veszélyesebbé vált. Föltehetjük, hogy a „tábornok” minél több akadályt állít az utunkba. Sok olyan hely volt, amely mellett el kellett lovagolnunk és amely kitűnő buvóhelyül szolgált. Innen könnyen rátklőhettek. Szerencsére semmi ilyes nem történt. Vagy nem gondolta, hogy mi már ma jövünk, vagy pedig a velünk való leszámolást a Foam Kaskadén, vagy esetleg a Devils-headon akarta eszközölni.

Hogy rövid legyek, csak azt említem meg, hogy estefelé értünk Foam-Kaskade közelébe. Képzeljék el a svájci Starnockot, a Lauterbrunner völgybe. Csak a sziklák nem olyan magasak, viszont a lezuhogó patak ereje háromszoros. Ha ezt elképzelik, akkor tökéletes képük lesz Foam-Kaskadéről a St.-Louis parkban. A sziklák teteje erdőségekkel koronázva és lenn a mély völgy is csaknem teljesen kövekkel és fákkal fődött. Kősziklák káosza ez, benőve szinte áthatolhatatlan előtetővel, a fák tömegével. Amint e tető alá érkeztünk, mélységes sötétség volt körülöttünk.

- Hol visz az út innen Devils-headra? - kérdeztem Kolma Puscht. - Ott kell keresnünk az utahokat.

- Itt balra az erdőn keresztül, azután a sziklákon igen meredeken fölfelé - felelte. - Gondot okoznak önnek az utahok?

- Nem. De tudnunk kell, hogy hol vannak.

- Én ma még közéjük tartozom és beszélek velük.

Mi természetesen elmondtuk neki találkozásunkat Tusagha Sarits-csal és harcosaival.

- Mi - hogy úgy mondjam - egy csöppet sem félünk tőlük és nem is szeretném az ön közvetítésére bízni magunkat.

- Miért nem?

- Nekik maguknak is van bosszujuk velünk szemben és most még a „tábornok”-nak is segítséget ígértek velünk szemben. Tehát két állomás van velünk szemben, míg ön csak egyet tud felmutatni, nevezetesen az ön befolyását rájuk. A legjobb esetben hosszú tárgyalások következnek és ezalatt a „tábornok” esetleg el is menekül. Nem! Nem! Mi inkább majd csak a saját erőnkre fogunk támaszkodni.

- Ugy menjünk! Jól ismerem az erdőt és minden egyes sziklát. Majd én vezetek.

Előrelövagolt, mi pedig indián menetben követtük őt jó félóra hosszat, amíg teljesen sötét lett. Le kellett szállnunk és vezetni kellett lovainkat. Künn ugyan még csak alkonyat volt, az erdő mélyén azonban már tökéletesen sötét éjszaka. Így mentünk tovább, egyre tovább. Az idő végtelen hosszúnak tűnt fel. Végül lőnyerítést hallottunk. Megálltunk.

Kié ez a ló? Ezt meg kellett tudnunk. Társaink itt maradtak, és mi, persze én és Winnetou, amint ilyenkor mindig szokásban volt, tovább mentünk. Rövid idő múlva már világosabb lett előttünk. Az erdő megszűnt és néhány lépéssel távolabb sziklafal nyílt, amely látni engedett egy keskeny, lassan fölfelé emelkedő fensíkot. Mindenesetre ez volt az út Devils-head felé.

Az ut és az erdő közötti világos térségen feküdtek az előttünk jól ismert Capote utahok, mintegy a sziklafeljárat őrizőiként. Ha Devil-headra el akartunk jutni, úgy erre kellett mennünk. Ezt ők tudták és azért ütöttek épen itt tábornok, hogy bennünket elfogjanak. Ezek a rövidlátó emberek arra csak gondolhattak, hogy nem fogunk tedd-ide, tedd-oda módra a kezükbe futni, hanem egy kicsit körül fogunk nézni.

A „tábornok” nem volt közöttük. Viszont láttunk valakit, aki nem tartozott közéjük. Tudniillik a mi Old Surehandunkat. Tehát bekövetkezett, amire mi ketten előre számítottunk. Ujból elfogták őt. Miért hagyott el bennünket, ahelyett, hogy még egy rövid éjszakát várt volna. E pillanatban komolyan haragudtam rá.

- Ott áll a fánál, megkötözve, fogolyként, mint előbb mondtam. Testvérem várjon rám!

- Hova megy Old Shatterhand? - kérdezte.

- Társainkat hozom.

- Hogy őt kiszabadítsuk?

- Igen. És ha az apacsok főnöke nem tart velem, úgy én magam ugrom hozzá a vörös fickók között. Ennek a dolognak egyszer legyen már vége! Tele vagyok az örökös kuszásokkal és kémlélésekkel! Egyenesen rájuk fogok törni!

- Uff! Winnetou szívesen vesz ebben részt!

- Akkor lovainkat elrejtjük és jövünk. Te maradj addig itt!

Visszasiettem, mert nem volt veszteni való idő. Amit tenni akartunk, annak még világosan meg kellett történnie.

Itt, ahol az egész terület telve volt rejtekhelyekkel, nem volt nehéz a lovakat elrejtteni. Treskowot őrként a lovak mellett hagyva, többiek Winnetouhoz mentünk, aki időközben már kigondolta a maga taktikáját az utahokkal szemben. A többi társakat messzire kiterjedő félkörben felállítottuk a vörösök körül és miután közöltük velük teendőiket, megkezdhettük a csíny, ami valójában szinte csaknem ostobaság volt. Nekem már nem volt türelmem hosszabb teketóriára. Haragomnak tettekre volt szüksége és Winnetou, a jóságos, aki mindig elnéző volt, nem akart velem ellenkezni, nehogy még jobban feldühösítsen.

A főnök természetesen közvetlen a fogoly közelében volt, hogy őt állandóan szemmel tart-hassa. A vörösök csendben voltak. Egyik sem szólt egy szót sem. Mi ketten hirtelen közöttük termettünk. Winnetou pillanat alatt elvágta Old Surehand kötelékét, én pedig az egyik kezemmel megragadtam a főnök torkát, másikkal pedig hatalmas ökölcsapást mértem a fejére. Nyomban összeesett. Az indiánok felugrottak, fegyvert ragadtak és a harci ordítást hallatták. Én ellenben fegyverem csövét máris a főnök fejére irányítottam és tulkiabáltam az üvöltőzőket:

- Azonnal csend legyen, különben Tusahga Sarits fejébe eresztek egy golyót!

- Meg ne mozduljatok! - folytattam. - Ha csak egy is közületek fegyvert irányít ránk, a főnök halálát okozza. De nem történik sem neki, sem nektek semmi bajotok, ha nyugton maradtok. Körül vagytok zárva és sorra lödözhetnének le benneteket, ha akarnánk. De hogy ezt nem akarjuk tenni, azt rögtön elmondja nektek Kolma Puschi!

Kolma Puschi a fák közül előbujt. Ebben a pillanatban az utahok már nyugodtabbak lettek. Kolma Puschi a helyzethez méltóan szólt hozzájuk és nagy örömeinkre odáig vitte a dolgot, hogy a vörösök egyelőre kiadták nekünk fegyvereiket. Befolyása tényleg nagyobb volt, mint hittem. A főnököt megkötöztük.

Az első volt természetesen, hogy érdeklődtünk a „tábornok” után. Megtudtuk, hogy Devils-headra lovagolt és holnap délelőtt jön onnan vissza. Az osagot egy darabon előreküldtem a sziklaösvényen, hogy őrkdjék és legyen gondja, hogy Douglas Etters meg ne lephessen bennünket. A szűk ösvényen kellett neki jönnie, mert mint Kolma Puschi mondta, más ut nincs.

Elképzelhető, micsoda szemet meresztett a főnök, amikor újra magához tért és látta, hogy Old Surehand szabad; ő ellenben meg van kötözve. Gondom volt rá, hogy őt érdekeinknek és céljainknak megnyerjük. Kolma Puschi mellette ült és felvilágosította őt. Elmondta neki, mennyi gazságot követett el a „tábornok”, aki nem más, mint Dan Etters. Elmondta a főnöknek azt is, hogy jelenlegi szövetségese annak idején megölte bátyját, őt pedig egy sziklához kötötte. Ezzel az elbeszéléssel a főnököt már több, mint félig megnyerte számunkra. Amidőn pedig közölte vele az én megbízásomból, hogy mi ugyan voltaképpen azért jöttünk, hogy megbosszuljuk az utahokon Old Wabble és a trampok borzalmas legyilkolását, de lemondunk erről a bosszúról, ha ők a „tábornok”-tól elfordulnak és hozzánk csatlakoznak; a főnök olyan hangosan, hogy mindenki hallhatta, így szólt:

- Ha önök ezt nekünk megígérik, akkor mi nem fogjuk őt többé védeni. Mi azonban megígértük neki, hogy testvérei leszünk és elszívtam vele a Kalumet-et. Mi tehát ellenségei nem lehetünk. Mi csak azt tehetjük, amit én önöknek mondok:

- Nyomban eltávozzunk innen és az erdőn át visszavonulunk egészen a parkba. Holnap reggel pedig tovább lovagolunk. Az ut urai tehát, amelyen neki jönnie kell, önök. Elfoghatják és azt tehetnek vele, amit akarnak. Tusagha Sarits beszélt. Howgh!

Sem Winnetou, sem én nem biztunk benne teljesen. Kolma Puschi állott jót szavaiért. Nem sokáig tanakodtunk, hanem elfogadtuk javaslatát. Nem mult el félóra, lovaikat vezetve, kezükben világítás céljából égő fadarabokkal, elvonultak a sötét erdőn át. Kolma Puschi velük ment egy darabon, majd mikor visszajött, jelentette, hogy az utahoknak semmiféle hátsó gondolataik velünk szemben nincsenek és tényleg elvonultak. Leoltottuk a tüzet és aludni tértünk. A szűk ösvényen az őrseget egész éjszaka fönntartottuk. Ugy látszott, hogy Old Surehand kérdés nélkül nem akarja elmondani, hogyan jutott ismét az utahok kezére. Kérdésekkel azonban nem akartuk őt bosszantani, a dolgot tehát egyszerűen agyonhallgattuk.

Egész délelőtt vártunk, de a „tábornok” nem jött. Fölmerült bennünk a gondolat, hogy az utahok talán hazudtak nekünk. Hiszen lehetséges volt, hogy ő nem is ment Devils-headba. Nem volt más választásunk: oda kellett mennünk.

Lovak számára rettenetesen nehéz terep volt. Harbournak igaza volt, amikor ezt az utat igen keservesnek írta le. Állandóan egészen szűk uton sziklafalak és szakadékok mellett haladtunk. Kolma Puschi vezetett. Igen nagy gonddal kellett lovainkra vigyázni. Már több mint két órát mentünk így, amikor Kolma Puschi kijelentette, hogy most már csak jó félórás ut van hátra. Alig mondta ezt, amikor előttünk egy hang hallatszott. Láttunk egy lovast, amely egy fordulónál velünk szembejött. Első kiáltása vezetőnknek szólott, akin szeme irtózáttal akadt meg. Azután meglátott engem, aki Kolma Puschi mögött voltam. Felordított!

- Ezer ördög és pokol! Old Shatterhand!

Megfordította lovát, amire épen csak, hogy elég helye volt és gyorsan eltűnt.

- Utána! Gyorsan! Utána! olyan gyorsan, ahogy csak a ló vágatni tud! Utána - szóltam Kolma Puschinak. - Ha most elmenekülhet előlünk, soha többé nem látjuk.

Megsarkantyuzta lovát és most megkezdődött a nyaktörő vadászat. Még ma is borzadok, ha rágondolok. Állandón mögötte voltunk, ő azonban úgy hajszolta a lovát, hogy nem tudtuk beérni. Egyszer láttuk őt, másszor nem, aszerint, amint az ut egyenes volt, vagy kanyarodott. Winnetou közvetlen mögöttem volt. Nem tartott ez a veszedelmes üldözés egy negyedórát, amikor a szűk ut egy széles térségre nyílt. A „tábornok” jobbra fordult. Kolma Puschi követte. De megfordult és így szólt:

- Néhányan balra, vele szemben!

Én tehát balra fordultam és intettem Winnetounak.

- Te menj jobbra. Ketten elegen vagyunk!

A két ut, ahogy Kolma Puschi magatartásából következtettem, később mindenesetre újból egyesült, tehát a menekülőt közre kellett kapnunk. Olyan gyorsan vágattam, ahogy csak az ut engedte. Ismét két szikla között vitt az ut, amelyek egyre magasabbak és magasabbak lettek. Mindenre felkészülve, puskámat kezembe vettem.

Ekkor olyan helyre érkeztem, ahol balra egy mély szakadék fenyegetett, jobbra pedig egy mélyen bevágott, természetes fal vezetett csaknem nyilegyenesen föl a magasba. Itt hallottam egy velem szembejövő ló vágatását. Megjelent a hajlásnál. A lovas a „tábornok” volt. Láttam a szakadék szélén, hogy én fegyverrel állok vele szemben, és rettenetes átkozódásba tört ki. Még vágóban leugrott a lóról és beugrott a cserjésbe. Lelőhettem volna, de élve akartam őt elfogni. Röviddel később már megjelent Winnetou és Kolma Puschi is, akik, mint én is, megállították lovaikat.

- Ide fölment! - kiáltottam. - Menjetek utána!

- Ez Devis-head! Itt nincs más ut, mint ez. Ő a mienk!

És most egy kuszás következett, ami egy zergevadásznak is becsületére vált volna. A „tábornok” csak kevéssel volt előttünk. Fegyvere akadályozta a mászásban, tehát eldobta. Rajtam csak a puskám volt, a medveölőmet lenn hagytam. Így haladtunk följebb és egyre följebb. A sziklafal, amelyen fölfelé kuszunk egyre keskenyebb lett, majd megszűnt és egy kis kőszegély vezetett oldalra. Ezen kuszott a „tábornok” tovább. Én követtem. Szédületes dolog volt. A kőszegélynek törése volt egy helyen. Ezt a törést, ami emberhossz nagyságu volt, át kellett a szakadék fölött ugrani. A menekülő félelmében megtette ezt az ugrást és el is érte a meredek másik oldalán lévő követ. Ez a kő azonban nem tapadt szilárdan a sziklafalhoz, letört és a „tábornok”-kal együtt, lezuhant a mélységbe, Megfordultam.

- Forduljatok vissza! Lezuhant! - kiáltottam a másik kettőre.

Ugyanolyan gyorsan visszamentünk az uton, amelyen felkuszunk. Leérkezve felugrottunk lovainkra és visszahajtottunk. Rövid idő múlva már láttuk társainkat. Ott álltak a lezuhant kötömeg előtt. A kő más, még sokkal nagyobb, ugyancsak nem erősen összefüggő kődarabokat rántott magával. Közöttük egy több mint negyven mázsa súlyu volt. Ez alatt feküdt a „tábornok”. Felsőteste szabad volt, testének másik fele gyomrától kezdve a kő alatt feküdt, bizonyára összetörve. Semmit sem érzett. Eszméletlen volt.

- Uram Istenem! - kiáltottam. - Akárcsak Old Wabble. Alsó teste beszorítva. Micsoda borzalmasan azonos sors!

- És itt! Nézzenek ide - szólt Kolma Puschi, a sziklafalra mutatva. - Mit látnak itt? Mi olvasható itt az én kezemmel bevésve.

Láttunk bevéséseket, közöttük keresztet, ami alatt ez volt olvasható: „Ezen a helyen gyilkolta meg J. B. fivére E. B. megbosszulása céljából Padre Ditericot”. Alatta egy nap volt kivésve benne E. B. betűkkel.

Hideg futott át a hátamon. Megkérdeztem Kolma Puscht:

- Ez a sziklasír?

- Igen. Az E. B. aláírás az én nevem. Emily tudniillik az én keresztény nevem. Ez az ember pontosan fivérem sirján fekszik, ugyanott, ahol engem annak idején megkötözött és ahol én a vele való harcban elvesztettem jeggyűrűmet.

- Egy jeggyűrűt? Nem ez az?

Lehuztam ujjamról a gyűrűt és átadtam neki. Megnézte, elolvasta a gyűrű belsejében lévő írást és ujjongva felkiáltott:

- E. B. 5. VIII. 1842. Ez az, ez az! Megvan a gyűrűm! Honnan került ez önhöz, Mr. Shatterhand!

- A „tábornok”-ról huztam le, amikor Helmers Homében, a Llano estacado szélén megszámlolt ötven botütést kapott.

- Milyen véletlen! - milyen véletlen!

- Ez egy véletlen? - mondta Old Surehand. - Aki itt nem jön annak tudatára, hogy van Isten és aki itt nem tanul meg hinni és imádkozni, az mindörökké elveszett. Én hosszú évekig nem hittem és nem imádkoztam. Most azonban újból megtanultam.

- A jutalom jön is rögtön! - mondtam én. - Mondja meg egyszer végre őszintén, mióta nem imádkozott?

- Amióta nevelőatyám, Wallace elbeszélte nekem, hogy mi történt családomban. Azóta keresem anyámat, anyám fivérét és nővérét.

- És most miért jött ide föl?

- Wallacenél levelet adtak át nekem, amely engem szeptember 26-ára Devils-Headre rendelt; ne szóljak azonban - így szólt a levél - senki ember fiának a dologról.

- Ezt a levelet ez a „tábornok” írta. Llanoban felismerte önt és nyomozott ön után. Ő az ön pusztulására tört. Valószínűleg azért csalta ide föl, hogy meggyilkolja!

- Ez a „tábornok” itt? Mi köze neki az én ügyemhez?

- Ez a „tábornok” Dan Etters, akit ön keres!

- Dan Etters?... Uram Isten! Való ez?

- Igen. Rögtön bebizonyíthatom, önnek is jó nyugati szeme van. Nézzen csak a szájába! Nyitva van és itt...

Benyultam az összezuzott ember szájába és kivettem műszájpadlását két felső fogával:

- Itt vannak a hamis fogak... - folytattam. - Látja a csorba fogakat?

Milyen csodálkozás támadt erre. Nem hagytam azonban őket szóhoz jutni és tovább beszéltem:

- Említést tettem arról, hogy az ön megtérésének jutalma már itt van. Önt Leo Bendernek hívják és itt áll ön mellett az édesanyja!

A szavaimat követő jelenetet lehetetlen vázolni. Körülfogtak, nyomkodtak, kérdeztek... elfutottam és nem is mentem vissza, amíg egy hosszan elnyúló, iszonyatos kiáltás vissza nem kergetett. Dan Etters magához tért és olyan ordítást hallatott, amihez képest Old Wabble néhány nap előtti rémüvöltése egyszerűen pianissimónak volt mondható. Nem lehetett hozzá egyetlen szót sem szólani, nem hallott semmit, csak ordított, nem mint egy oroszlán, hanem mint egy egész sereg vadállat az összes magaslatokon és völgyekben. Nem lehetett megállítani. El kellett távoznunk a közeléből. Segíteni rajta nem lehetett, mert a sziklát fölemelni teljes lehetetlenség volt. Nem lehetett tehát őt a szikla alól kivenni. Ott kellett meghalnia, úgy ahogy feküdt, gyilkosságának színhelyén. Később, amikor már nem hallottuk a hangját, visszamentünk. Nyelvét csaknem leharapta és leirhatatlan vadállati, nem, baromi szemekkel nézett ránk.

- Dan Etters, hall engem? - kérdeztem.

- Old Shatterhand! - Égj meg! - felelte.

- Van valami kívánsága?

- Légy átkozott mindörökre, te kutya!

- A halál már megmarkolta önt. Szeretnék önnel imádkozni!

- Imádkozni! Hahahahaha! Inkább...

- Irtózatosan csunya, embertelen volt, amit mondott.

Ennek dacára tovább kérdeztem. Mások is kérdezték, kérték, intették, figyelmeztették. Neki csak átkozódásai és szitkai voltak válaszul. Hogy a leggonoszabb dolgokat ne kelljen hallanunk, elmentünk mellőle.

Olyan messzire ütöttünk tőle tábor, hogy üvöltését csak mint távoli szélzugást hallottuk.

A táborban egész délután, este és az éj folyamán is beszélgettünk. Hogy miről, azt könnyű elképzelni.

Sok talány, sok kérdés maradt még megoldatlan, de az, aki felelni tudott volna a kérdésekre, aki kezében tartotta a talányok megfejtését, elég ördögi volt arra, hogy minden felvilágosítást megtagadjon. Dan Etters tudniillik. Este és éjjel is több izben fölkerestük, de kérdéseinkre csak szitkozódás és gunyos röhej volt a válasz. Még azt sem engedte, hogy vizet adjunk neki belső tüzének enyhítésére. Amikor meg akartam itatni, az arcomba köpött. Azután még hosszú ideig ordított, kiáltozott, átkozott, végül reggel láttuk, hogy halott. Meghalt, nem mint egy ember, hanem mint egy... mint egy... mint egy... nincs hasonlatom. Veszett kutya, de a legutolsó állat sem pusztulhat el olyan borzalmas módon, mint ő. Old Wabble hozzá képest angyal volt. Ott hagytuk feküdni, úgy ahogy volt, mindössze egy követ hengerítettünk rá. Lehet Isten irgalmas szegény bűnös lelkének? Talán... talán mégis... talán mégis.

És most a vége, kedves olvasóm! Tudom, hogy szeretnél kimerítő tudósítást kapni minden egyes személyről. De ha ezt megtenném, akkor elébe vágnék önmagamnak és megfosztanám magamat a gyönyörűségtől, hogy egy új kötetben még többet mondjak el neked róluk. Csak Tokbela sorsa felől akarlak megnyugtatni. Örültsége csöndes melankóliává változott, ami nem akadályozza őt, hogy minden dologban, ami körülötte történik, a legtökéletesebb módon és mérvben résztvegyen. Lelke visszatért és teljesen eszénél van.

Dick Hammerdullról és Pitt Holbersről is fogsz még hallani. Erről a két kedves fickóról ugyanis van még... de akár van, akár nincs, az teljesen mindegy, a fődolog, hogy ők még mindig vannak...

VÉGE

WINNETOU KALANDJAI FOLYTATÓDNAK!

